q: paruul⁹ eſt. pniam age dñe ſup hoc: ꝛ
διότι ὀλιγοσός ἐσιν. μετανόησον κύριε ἐπὶ τούτο, καὶ
hoc nõ erit dicit dñs: ſic oñdit mihi dñs:
τοῦτο οὐκ ἔσαι λέγει κύριος. οὕτως ἔδειξέν μοι κύριος,
ꝛ vocauit iudiciũ in igne dñs ꝛ comedit
καὶ ἐκάλεσεν τὴν δίκην ἐν πυρὶ κύριος καὶ κατέφαγεν
abyſſum multã: ꝛ comedit partẽ.
τὴν ἄβυσσον τὴν πολλήν, καὶ κατέφαγεν τὴν μερίδα.
B ꝛ dixi: dñe deus quieſce: qs ſuſcitabit ia
καὶ εἶπα, κύριος ὁ θεὸς κόπασον, τίς ἀναστήσει τὸν ια
cob? q: puulus eſt: pniam age dñe ſup hoc.
κώβ; ὅτι ὀλιγοσός ἐσιν, μετανόησον κύριε ἐπὶ τούτῳ.
ꝛ hoc nõ erit dicit dñs. ſic oñdit
καὶ τοῦτο οὐ μὴ γένηται λέγει κύριος. οὕτως ἔδειξέν
mihi dñs: ꝛ ecce dñs ſtans ſup murũ adaman
μοι κύριος, καὶ ἰδοὺ κύριος ἑστηκὼς ἐπὶ τείχους ἀδαμαν
tinũ: ꝛ in manu eius adamas. ꝛ dixit do
τίνου, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἀδάμας. καὶ εἶπεν κύ
min⁹ ad me: qd tu vides ammos? ꝛ dixi: adaman
ριος πρός με, τί σὺ ὁρᾷς ἀμμῶς; καὶ εἶπα, ἀδάμαν
tem. ꝛ dixit ad me: ecce ego ipono adamantem
τα. καὶ εἶπεν πρός με, ἰδοὺ ἐγὼ ἐντάσσω ἀδάμαντα
Infra. 8. in medio ppli mei iſrael. non vltra adijciã pre
ἐν μέσῳ λαοῦ μου ἰσραήλ. οὐκ ἔτι μὴ προσθῶ τοῦ πα
terire eum: ꝛ delebuntur are riſus.
ρελθεῖν αὐτόν, καὶ ἀφανισθήσονται βωμοὶ τοῦ γέλωτος.
ꝛ feſtiuitates iſrael deſolabunt: ꝛ cõſurgã
καὶ αἱ τελεταὶ τοῦ ἰσραὴλ ἐρημωθήσονται, καὶ ἀναστήσο
ſup domũ hieroboã in gladio. ꝛ miſit
μαι ἐπὶ τὸν οἶκον ἱεροβοὰμ ἐν ῥομφαίᾳ. καὶ ἐξαπέστει
amaſias ſacerdos in bethel ad hieroboã regẽ
λεν ἀμασίας ὁ ἱερεὺς εἰς βαιθὴλ πρὸς ἱεροβοὰμ βασι
iſrael dicens: ꝯiuratiões facit ꝯ te am
λέα ἰσραὴλ λέγων, συστροφὰς ποιεῖται κατὰ σοῦ ἀμ
C mos in medio domus iſrael: non poterit terra ſuſ
μῶς ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου ἰσραήλ, οὐ μὴ δύνηται ἡ γῆ ὑπε
ferre oẽs ſmones eius. q: hec di
νέγκαι πάντας τοὺς λόγους αὐτοῦ. διότι τάδε λέ
cit ammos: in gladio morietur hieroboam: at iſ
γει ἀμμῶς, ἐν ῥομφαίᾳ τελευτήσει ἱεροβοάμ, ὁ δὲ ἰσ
rael captiuus ducet. ꝛ dixit amaſias ad
ραὴλ αἰχμάλωτος ἀχθήσεται. καὶ εἶπεν ἀμασίας πρὸς
D ammos dicẽs: vidẽs vade diſcede in terrã iuda:
ἀμμῶς λέγων, ὁ ὁρῶν βάδιζε ἐκχώρησον εἰς γῆν ἰούδα,
ꝛ illuc deſcende ꝛ ibi pphetabis: in ãt bethel
καὶ ἐκεῖ κατάβηθι καὶ ἐκεῖ προφητεύσεις, εἰς δὲ βαιθὴλ
non vltra adijcies pphetare: q: pceptũ eſt
οὐκ ἔτι μὴ προσθῇς τοῦ προφητεῦσαι, ὅτι ἔτασμά ἐσι
regis. ꝛ rñdit ãmos ꝛ dixit ad ama
βασιλέως. καὶ ἀπεκρίθη ἀμμῶς καὶ εἶπεν πρὸς ἀμα
ſiam: nõ eram ppheta neq; fili⁹ pphete: ſed
σίαν, οὐκ ἤμην προφήτης οὐ δὲ υἱὸς προφήτου, ἀλλὰ
caprari⁹ eram vellicãs ſycomoros: ꝛ aſſumpſit me do
αἰπόλος ἤμην κνίζων συκάμινα, καὶ ἀνέλαβέν με κύ
D min⁹ ex ouibus. ꝛ dixit dñs ad me: va
ριος ἐκ τῶν προβάτων. καὶ εἶπεν κύριος πρός με, βά
de ꝛ pphetizabis ſup domũ iſrael: ꝛ nũc
διζε καὶ προφήτευσεις ἐπὶ τὸν οἶκον ἰσραήλ, καὶ νῦν
A audi verbũ dñi. tu dicis: nõ pphetabis ſup
ἄκουε λόγον κυρίου. σὺ λέγεις, οὐ προφητεύσεις ἐπὶ τὸν
iſrael: ꝛ non turbabis ſup domũ ia
ἰσραήλ, καὶ οὐ μὴ ὀχλαγωγήσεις ἐπὶ τὸν οἶκον ἰα
cob. ppterea hec dicit dñs: vxor tua in
κώβ. διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος, ἡ γυνή σου ἐν
ciuitate fornicabit:
τῇ πόλει πορνεύσει,

Infra co.

quia paruul⁹ eſt? Miſer
tus eſt dñs ſuper hoc.
Non erit dicit domin⁹.
Hec oſtendit mihi
dominus deus. Et ecce
vocabat iudicium
ad ignẽ dominus deus:
& deuorauit abyſſum
multã: & comedit ſimul
partem. Et dixi.
Dñe deus quieſce obſe
cro. Quis ſuſcitabit ia
cob: qa paruulus eſt? Mi
ſert⁹ eſt dñs ſup hoc. Sed
et iſtud nõ erit dicit do
minus deus.
Hec oſtendit mihi. Et
ecce dñs ſtans ſuper
murũ litũ & in manu ei⁹
trulla cemẽtarii. Et dixit
dominus ad me. Quid
tu vides amos?
Et dixi. Trullam cemẽ
tarii. Et dixit dñs. Ecce
ego ponam trullã in me
dio populi mei iſrael.
Non adiiciã vltra ſuper
inducere eũ. & demoliẽ
tur excelſa idoli: & ſancti
ficationes iſrael
deſolabũtur: & cõſurgã
ſup domum hieroboã
in gladio. Et miſit ama
ſias ſacerdos bethel
ad hieroboã regẽ iſrael
dicens. Rebellauit
cõtra te amos in medio
domus iſrael.
Non poterit terra ſuſti
nere vniuerſos
ſermones eius. Hec enĩ
dicit amos. In gladio
morietur hieroboã: &
iſrael captiuus migrauit
de terra ſua. Et dixit
amaſias ad
amos. Qui vides grade
re: fuge in terram
iuda & comede ibi panẽ
& prophetabis ibi:
& in bethel nõ adiicies
vltra vt prophetes:
quia ſanctificatio regis
eſt & domus regni
eſt. Reſponditq; amos
& dixit ad
amaſiam. Non ſum p
pheta: & nõ ſum filius
pphete: ſed armẽtari⁹
ego ſum vellicans
ſycomoros. Et tulit me
dñs cum ſequerer
gregẽ. Et dixit dñs ad
me. Vade propheta ad
populũ meũ iſrael. Et
nunc audi verbum dñi.
Tu dicis: nõ propheta
bis ſuper iſrael:
& nõ ſtillabis ſup domũ
idoli. Propter hoc hec
dicit dñs. Vxor tua in ci
uitate fornicabitur:

כִּי קָטֹן הוּא׃ נִחַם יְהוָה עַל זֹאת
לֹא תִהְיֶה אָמַר יְהוָה׃ כֹּה הִרְאַנִי הָיָה רָאָה
אֲדֹנָי יְהוִה וְהִנֵּה קֹרֵא לָרִב קָרָא רוּב
בָּאֵשׁ אֲדֹנָי יְהוִה וַתֹּאכַל אֶת תְּהוֹם אָכַל תְּהֹם
רַבָּה וְאָכְלָה אֶת הַחֵלֶק׃ וָאֹמַר רָבַב
אֲדֹנָי יְהוִה חֲדַל נָא מִי יָקוּם יַעֲקֹב קוּם
כִּי קָטֹן הוּא׃ נִחַם יְהוָה עַל זֹאת
גַּם הִיא לֹא תִהְיֶה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה׃
כֹּה הִרְאַנִי וְהִנֵּה אֲדֹנָי נִצָּב עַל יָצַב
חוֹמַת אֲנָךְ וּבְיָדוֹ אֲנָךְ׃ וַיֹּאמֶר חָמָה אָמַר
יְהוָה אֵלַי מָה אַתָּה רֹאֶה עָמוֹס
וָאֹמַר אֲנָךְ וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי הִנְנִי
שָׂם אֲנָךְ בְּקֶרֶב עַמִּי יִשְׂרָאֵל שׂוּם
לֹא אוֹסִיף עוֹד עֲבוֹר לוֹ׃ וְנָשַׁמּוּ יָסַף עָבַר
בָּמוֹת יִשְׂחָק וּמִקְדְּשֵׁי יִשְׂרָאֵל שָׁמַם בָּמָה
יֶחֱרָבוּ וְקַמְתִּי עַל בֵּית יָרָבְעָם שָׂחַק קָדַשׁ
בֶּחָרֶב׃ וַיִּשְׁלַח אֲמַצְיָה כֹּהֵן בֵּית אֵל חָרַב קוּם
אֶל יָרָבְעָם מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר שָׁלַח
קָשַׁר עָלֶיךָ עָמוֹס בְּקֶרֶב בֵּית יִשְׂרָאֵל
לֹא תוּכַל הָאָרֶץ לְהָכִיל אֶת כָּל יָכֹל כּוּל
דְּבָרָיו׃ כִּי כֹה אָמַר עָמוֹס בַּחֶרֶב
יָמוּת יָרָבְעָם וְיִשְׂרָאֵל גָּלֹה יִגְלֶה מוּת גָּלָה
מֵעַל אַדְמָתוֹ׃ וַיֹּאמֶר אֲמַצְיָה אֶל
עָמוֹס חֹזֶה לֵךְ בְּרַח לְךָ אֶל אֶרֶץ יָלַךְ
יְהוּדָה וֶאֱכָל שָׁם לֶחֶם וְשָׁם תִּנָּבֵא׃ נָבָא
וּבֵית אֵל לֹא תוֹסִיף עוֹד לְהִנָּבֵא יָסַף
כִּי מִקְדַּשׁ מֶלֶךְ הוּא וּבֵית מַמְלָכָה קָדַשׁ מָלַךְ
הוּא׃ וַיַּעַן עָמוֹס וַיֹּאמֶר אֶל עָנָה
אֲמַצְיָה לֹא נָבִיא אָנֹכִי וְלֹא בֶן נָבָא
נָבִיא אָנֹכִי כִּי בוֹקֵר אָנֹכִי וּבוֹלֵס בָּקַר בָּלַס
שִׁקְמִים׃ וַיִּקָּחֵנִי יְהוָה מֵאַחֲרֵי לָקַח
הַצֹּאן וַיֹּאמֶר אֵלַי יְהוָה לֵךְ הִנָּבֵא אֶל
עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃ וְעַתָּה שְׁמַע דְּבַר יְהוָה
אַתָּה אֹמֵר לֹא תִנָּבֵא עַל יִשְׂרָאֵל
וְלֹא תַטִּיף עַל בֵּית יִשְׂחָק׃ לָכֵן כֹּה נָטַף
אָמַר יְהוָה אִשְׁתְּךָ בָּעִיר תִּזְנֶה אִישׁ זָנָה

© Biblioteca Nacional de España

וּבָנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ בַּחֶרֶב יִפֹּלוּ וְאַדְמָתְךָ
בַּחֶבֶל תְּחֻלָּק וְאַתָּה עַל אֲדָמָה
טְמֵאָה תָּמוּת וְיִשְׂרָאֵל גָּלֹה יִגְלֶה
מֵעַל אַדְמָתוֹ׃

Cap. viij. כֹּה הִרְאַנִי אֲדֹנָי יְהוִה וְהִנֵּה
כְּלוּב קָיִץ וַיֹּאמֶר מָה אַתָּה רֹאֶה
עָמוֹס וָאֹמַר כְּלוּב קָיִץ וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֵלַי בָּא הַקֵּץ אֶל עַמִּי יִשְׂרָאֵל
לֹא אוֹסִיף עוֹד עֲבוֹר לוֹ׃ וְהֵילִילוּ
שִׁירוֹת הֵיכָל בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם
אֲדֹנָי יְהוִה רַב הַפֶּגֶר בְּכָל מָקוֹם
הִשְׁלִיךְ הָס׃ שִׁמְעוּ זֹאת הַשֹּׁאֲפִים
אֶבְיוֹן וְלַשְׁבִּית עֲנִיֵּי אָרֶץ׃ לֵאמֹר
מָתַי יַעֲבֹר הַחֹדֶשׁ וְנַשְׁבִּירָה שֶּׁבֶר
וְהַשַּׁבָּת וְנִפְתְּחָה בָּר לְהַקְטִין
אֵיפָה וּלְהַגְדִּיל שֶׁקֶל וּלְעַוֵּת מֹאזְנֵי
מִרְמָה׃ לִקְנוֹת בַּכֶּסֶף דַּלִּים וְאֶבְיוֹן
בַּעֲבוּר נַעֲלָיִם וּמַפַּל בַּר נַשְׁבִּיר׃
נִשְׁבַּע יְהוָה בִּגְאוֹן יַעֲקֹב אִם
אֶשְׁכַּח לָנֶצַח כָּל מַעֲשֵׂיהֶם׃ הַעַל
זֹאת לֹא תִרְגַּז הָאָרֶץ וְאָבַל כָּל
יוֹשֵׁב בָּהּ וְעָלְתָה כָאֹר כֻּלָּהּ וְנִגְרְשָׁה
וְנִשְׁקְעָה כִּיאוֹר מִצְרָיִם׃ וְהָיָה בַּיּוֹם
הַהוּא נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה וְהֵבֵאתִי
הַשֶּׁמֶשׁ בַּצָּהֳרָיִם וְהַחֲשַׁכְתִּי לָאָרֶץ
בְּיוֹם אוֹר׃ וְהָפַכְתִּי חַגֵּיכֶם לְאֵבֶל
וְכָל שִׁירֵיכֶם לְקִינָה וְהַעֲלֵיתִי
עַל כָּל מָתְנַיִם שָׂק וְעַל כָּל רֹאשׁ
קָרְחָה וְשַׂמְתִּיהָ כְּאֵבֶל יָחִיד
וְאַחֲרִיתָהּ כְּיוֹם מָר׃ הִנֵּה יָמִים
בָּאִים נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה וְהִשְׁלַחְתִּי
רָעָב בָּאָרֶץ לֹא רָעָב לַלֶּחֶם וְלֹא
צָמָא לַמַּיִם כִּי אִם לִשְׁמֹעַ אֵת דִּבְרֵי
יְהוָה׃ וְנָעוּ מִיָּם עַד יָם וּמִצָּפוֹן
וְעַד מִזְרָח יְשׁוֹטְטוּ לְבַקֵּשׁ אֶת
דְּבַר יְהוָה וְלֹא יִמְצָאוּ׃ בַּיּוֹם הַהוּא

בָּנָה נָפַל
חָלַק
מוּת
רָאָה כָּלַב
קוּץ אָמַר
בּוֹא
יָסַף עָבַר
יָלַל שׁוּר
הֵיכַל
קוּם
שָׁלַךְ
אָבָה שָׁבַת
עָנָה עָבַר
שָׁבַר פָּתַח
קָטַן גָּדַל
עָוָה אָזַן
רָמָה קָנָה
אָבָה עָבַר
נָפַל שָׁבַר
שָׁבַע גָּאָה
שָׁכַח עָשָׂה
רָגַז
עָלָה יְאֹר
גָּרַשׁ שָׁקַע
בּוֹא
חָשַׁךְ
חָגַג
שׁוּר קוּן
עָלָה
שׂוּם יָחַד
מָרַר יוֹם
בּוֹא שָׁלַח
נוּעַ צָפַן
זָרַח שׁוּט
מָצָא

et filii tui & filie tue in gladio cadent: & humus tua funiculo metietur. Et tu in polluta terra morieris: & iſrael captiuus migrabit de terra ſua. 8.

Hec oſtendit mihi dominus deus. Ecce vncinus pomorū. Et dixit. Quid tu vides amos? Et dixi. Vncinū pomorum. Et dixit dn̄s ad me. Venit finis ſup populū meū iſrael. Non adiiciā vltra vt pertranſeam eū. Et ſtridebūt cardines tēpli in die illa dicit dominus deus. Multi morietur: in omni loco proiicietur ſilentiū. Audite hoc qui conteritis pauperē: & deficere facitis egenos t're: dicētes. Quādo tranſibit mēſis & venūdabimꝰ merces: & ſabbatū: & aperiemus frumentū: vt imminuamus mēſurā & augeamꝰ ſiclū: & ſupponamꝰ ſtateras doloſas vt poſſideamus in argento egenos: & pauperes pro calciamentis: & quiſqlias frumenti vendamus. Iurauit dn̄s in ſupbiā iacob: ſi oblitus fuero vſqꝫ ad finē omnia opera eorū. Nunqd ſup iſto nō cōmouebitur terra: & lugebit oīs habitator eiꝰ? Et aſcēdet quaſi fluuiꝰ vniuerſus: & eiicietur & defluet quaſi riuus egypti. Et erit in die illa dicit dn̄s deus occidet ſol meridie: & tenebreſcere faciam terram in die luminis. Et cōuertam feſtiuitates vr̄as in luctum: & oīa cantica vr̄a in planctū. Et inducam ſup omne dorſum vr̄m ſaccū: & ſup om̄e caput caluiciū. Et ponā eam quaſi luctum vnigeniti: & nouiſſima eius quaſi diem amarū. Ecce dies veniūt dicit dn̄s: & emittam famem in terrā: non famem panis neqꝫ ſitim aque ſed audiendi verbum dn̄i. Et cōmouebūtur a mari vſqꝫ ad mare: & ab aquilone vſqꝫ ad orientē circuibunt querentes verbum dn̄i: & nō inuenient. In die illa

ꝛ filij tui ꝛ filie tue captiue ducent.
καὶ υἱοί σου καὶ αἱ θυγατέρες σου αἰχμάλωτοι ἀχθήσον
ꝛ terra tua funiculo menſurabitur. ꝛ tu in fra
ται. καὶ ἡ γῆ σου χοινίῳ καταμετρηθήσεται. καὶ σὺ ἐν γῇ
immūda morieris. at iſrael captiuus du
ἀκαθάρτῳ τελευτήσεις. ὁ δὲ ἰσραὴλ αἰχμάλωτος ἀχ
cetur de terra ſua.
θήσεται ἀπὸ τῆς γῆς αὐτοῦ. Ca.8.

Sic oñdit mihi dn̄s. ꝛ ecce vas aucu
Οὕτως ἔδειξέν μοι κύριος. καὶ ἰδοὺ ἄγγος ἰξευ A
pis. ꝛ dixit dn̄s: qd tu vides ammos: ꝛ di
τοῦ. καὶ εἶπεν κύριος, τί σὺ βλέπεις ἀμμῶς; καὶ εἶ 8.7.
xi: vas aucupis. ꝛ dixit dn̄s ad me: venit
πα, ἄγγος ἰξευτοῦ. καὶ εἶπεν κύριος πρός με, ἥκει τὸ
finis ſup pp̄l'm meū iſrael: nō adiiciā vltra
πέρας ἐπὶ τὸν λαόν μου τὸν ἰσραήλ, οὐ προσθήσω οὐκέτι
vt ptranſeam eū. ꝛ vlulabunt laquearia
τοῦ παρελθεῖν αὐτόν. καὶ ὀλολύξει τὰ φατνώματα τοῦ
tēpli in illa die dicit dn̄s. multꝰ planctus:
ναοῦ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ λέγει κύριος. πολὺς ὁ κοπετός, B
in oī loco pijciā ſilētiū. audite hec
ἐν παντὶ τόπῳ ῥίψω σιωπήν. ἀκούσατε δὴ ταῦτα
q̄ cōteritis pauperē. ꝛ deficere facitis a t'ra men
οἱ ἐκτρίβοντες πένητα. καὶ καταδυναστεύοντες ἀπὸ γῆς πτω
dicū. dicentes qñ tranſibit menſis ꝛ cō
χόν. οἱ λέγοντες πότε διελεύσεται ὁ μὴν καὶ συ
gregabimꝰ: ꝛ ſabbata ꝛ aperiemꝰ theſauꝝ:
νάξωμεν; καὶ τὰ σάββατα καὶ ἀνοίξωμεν θησαυρόν; τοῦ
ad faciēdā pūā mēſuram. ꝛ ad magnificādā ſtate
ποιῆσαι μικρὸν τὸ μέτρον. καὶ τοῦ μεγαλῦναι στα
ram ꝛ faciēdū ſtaterā iniquā. ad poſſidēdū argento
θμὸν καὶ ποιῆσαι ζυγὸν ἄδικον. τοῦ κτᾶσθαι ἀργυρίου
mendicos: ꝛ humiles p calciamentis: ꝛ ab
πτωχούς, καὶ ταπεινὸν ἀνθ' ὑποδημάτων, καὶ ἀπὸ
oī appoſitiōe negociabimur. iurat dn̄s p
πάσης παραθέσεως ἐμπορευσώμεθα. ὀμνύει κύριος κα 8.6.c.
ſuperbiam iacob: ſi obliuiōi tradent' in victoriā oīa
θ' ὑπερηφανίαν ἰακώβ, εἰ ἐπιλησθήσεται εἰς νῖκος πάντα
opera eoꝝ: ꝛ ſup his nō turbabit' terra:
τὰ ἔργα αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τούτοις οὐ ταραχθήσεται ἡ γῆ;
ꝛ lugebit oīs hītans in ea. ꝛ aſcendet
καὶ πενθήσει πᾶς ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ. καὶ ἀναβήσεται C
q̄ſi flumen cōſumatio: ꝛ deſcendet q̄ſi fluuiꝰ
ὡς ποταμὸς ἡ συντέλεια, καὶ καταβήσεται ὡς ποτα
egypti. ꝛ erit in illa die dicit dn̄s:
μὸς αἰγύπτου. καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ λέγει κύριος,
occidet ſol meridie: ꝛ cōtenebreſcet in
δύσεται ὁ ἥλιος μεσημβρίας, καὶ συσκοτάσει ἐν
die luminis. ꝛ cōuertam feſtiuitates vr̄as in lu Tob.2. 1.Ma. 1.
ἡμέρᾳ φωτός. καὶ μεταστρέψω τὰς ἑορτὰς ὑμῶν εἰς πέν
ctū: ꝛ oīa carmia vr̄a in lamētatiōes: ꝛ inducā
θος, καὶ πάσας ᾠδὰς ὑμῶν εἰς θρήνους, καὶ ἀναβι
ſup oēm lumbū ſaccum. ꝛ ſup omne ca
βάσω ἐπὶ πᾶσαν ὀσφὺν σάκκον. καὶ ἐπὶ πᾶσαν κε
put caluiciū. ꝛ ponam eū q̄ſi luctū dile
φαλὴν φαλάκρωμα. καὶ θήσομαι αὐτὸν ὡς πένθος ἀγα
cti: ꝛ eos q̄ cū eo q̄ſi diē doloris. ecce
πητοῦ, καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ὡς ἡμέραν ὀδύνης. ἰδοὺ
dies veniunt dicit dn̄s: ꝛ emittam famē
ἡμέραι ἔρχονται λέγει κύριος, καὶ ἐξαποστελῶ λιμὸν
in terrā: nō famē panū. neqꝫ famē aque:
ἐπὶ τὴν γῆν, οὐ λιμὸν ἄρτων. οὐδὲ λιμὸν ὕδατος, D
ſed famē audiendi verbū dn̄i: ꝛ cōmouebunt
ἀλλὰ λιμὸν τοῦ ἀκοῦσαι λόγον κυρίου, καὶ σαλευθήσε
aque vſqꝫ ad mare: ꝛ ab aqlone vſqꝫ ad oriē
ται ὕδατα ἕως θαλάσσης, καὶ ἀπὸ βορρᾶ ἕως ἀνατο
tem circuibunt querētes verbū dn̄i: ꝛ nō
λῶν περιδραμοῦνται ζητοῦντες λόγον κυρίου, καὶ οὐ
iuenient: in die illa
μὴ εὕρωσιν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ

B
Hiere. 44.c.

© Biblioteca Nacional de España

deficient virgines pulchre: ⁊ adoleſcētes in
ἐκλείψουσιν αἱ παρθένοι αἱ καλαί, καὶ οἱ νεανίσκοι ἐν
ſiti q̄ iurant ꝑ ꝓpitiationē ſamarie: ⁊
δίψῃ οἱ ὀμνύοντες κατὰ τοῦ ἱλασμοῦ σαμαρείας, καὶ
dicētes: viuit deus tuꝰ dan ⁊ deꝰ tuꝰ berſabee.
λέγοντες, ζῇ ὁ θεός σου δὰν καὶ ὁ θεός σου βηρσαβεέ.
⁊ cadent ⁊ nō reſurgent vltra.
καὶ πεσοῦνται καὶ οὐ μὴ ἀναστῶσιν οὐκ ἔτι. Ca. 9.
A Vidi dn̄m ſtantē ſuꝑ altare ⁊
Ἴδον τὸν κύριον ἐφεστῶτα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ
dixit: ꝑcute ꝓpiciatoriū: ⁊ cōmouebūt
εἶπεν, πάταξον τὸ ἱλαστήριον, καὶ σεισθήσεται τὰ
veſtibula. ⁊ diſſeca in capita oīm.
πρόπυλαια, καὶ διάκοψον εἰς κεφαλὰς πάντων.
⁊ reliquos eoꝝ in gladio inter
καὶ τοὺς καταλοίπους αὐτῶν ἐν ῥομφαίᾳ ἀπο-
ficiam. ⁊ non fugiet ex eis fugiēs: neq̃
κτενῶ. καὶ οὐ μὴ διαφύγῃ ἐξ αὐτῶν φεύγων, οὐδὲ μὴ
ſaluabit̄ ex eis ſaluatus. ſi defodiant̄ in in
διασωθῇ ἐξ αὐτῶν ἀνασωζόμενος. ἐὰν κατορυγῶσιν εἰς ἅ-
fernū: inde manꝰ mea extrahet eos. ſi aſcē
δου, ἐκεῖθεν ἡ χείρ μου ἀνασπάσει αὐτούς. ἐὰν ἀνα-
derint in celum: inde deducā eos. ſi
βῶσιν εἰς τὸν οὐρανόν, ἐκεῖθεν κατάξω αὐτούς. ἐὰν
abſcōditi fuerint in verticē carmeli: inde
κατακρυβῶσιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ καρμήλου, ἐκεῖθεν
ſcrutabor ⁊ accipiā eos. ſi merſi fuerint ex
ἐξερευνήσω καὶ λήψομαι αὐτούς. ἐὰν καταδύσωσιν ἐξ
oculis meis in fundamēta maris: ibi mā
B ὀφθαλμῶν μου εἰς τὰ θεμέλια τῆς θαλάσσης, ἐκεῖ ἐν-
dabo draconi: ⁊ mordebit eos. ⁊ ſi abie
Hiere. 44. c. τελοῦμαι τῷ δράκοντι, καὶ δήξεται αὐτούς. καὶ ἐὰν πο-
rint in captiuitate an̄ faciem inimicoꝝ ſuo
ρευθῶσιν ἐν αἰχμαλωσίᾳ πρὸ προσώπου τῶν ἐχθρῶν αὐ-
rū: ibi mandabo gladio ⁊ occidet e-
τῶν, ἐκεῖ ἐντελοῦμαι τῇ ῥομφαίᾳ καὶ ἀποκτενεῖ αὐ-
os. ⁊ firmabo oculos meos ſuꝑ eos in ma
τούς. καὶ στηριῶ τοὺς ὀφθαλμούς μου ἐπ' αὐτοὺς εἰς κα-
la ⁊ nō in bona: ⁊ dn̄s deus omp̄s
κὰ καὶ οὐκ εἰς ἀγαθά, καὶ κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ
q̄ tangit terrā ⁊ ꝯmouet eā. ⁊ luge-
ὁ ἐφαπτόμενος τῆς γῆς καὶ σαλεύων αὐτήν. καὶ πεν-
bunt oēs h̄itantes eā. ⁊ aſcen-
θήσουσιν πάντες οἱ κατοικοῦντες αὐτήν. καὶ ἀναβή-
det ſicut fluuius egypti. q̄ edificat in celū
σεται ὡς ποταμὸς αἰγύπτου. ὁ οἰκοδομῶν εἰς τὸν οὐρα-
aſcenſionē: ⁊ repromiſſionē in terra fundans:
νὸν ἀνάβασιν, καὶ τὴν ἐπαγγελίαν ἐπὶ γῆς θεμελιῶν,
q̄ vocat aquā maris: ⁊ effundēs e-
ὁ προσκαλούμενος τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης, καὶ ἐκχέων αὐ-
am ſuꝑ faciem terre dn̄s nomē illi. nōne vt
τὸ ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς κύριος ὄνομα αὐτῷ. οὐχ ὡς
filij ethiopū mihi erit domꝰ iſrael dicit dn̄s? nōne
υἱοὶ αἰθιόπων ἐμοὶ ἔσται οἶκος ἰσραὴλ λέγει κύριος; οὐ τὸν
iſrael eduxi ex egypto ⁊ alienigenas ex
ἰσραὴλ ἀνήγαγον ἐξ αἰγύπτου καὶ τοὺς ἀλλοφύλους ἐκ
cappadocia ⁊ ſyros ex fouea? ecce ocu
καππαδοκίας καὶ τοὺς σύρους ἐκ βόθρου; ἰδοὺ οἱ ὀφ-
li dn̄i ſuꝑ regnū peccans: ⁊
θαλμοὶ κυρίου ἐπὶ τὴν βασιλείαν τὴν ἁμαρτωλόν, καὶ
auferā illud a facie terre: verūtn̄ qꝫ nō in
D ἐξαρῶ αὐτὴν ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς, πλὴν διότι οὐκ εἰς
finē auferā domū iacob dicit dn̄s. qꝫ
τέλος οὐ μὴ ἐξαρῶ τὸν οἶκον ἰακὼβ λέγει κύριος. διό-
ecce ego mando ⁊ oſtendo in oībꝰ
τι ἰδοὺ ἐγὼ ἐντέλλομαι καὶ δεικνύω ἐν πᾶσι τοῖς
gētibꝰ domū iſrael. ſicut cū cribra
ἔθνεσι τὸν οἶκον τοῦ ἰσραήλ. ὃν τρόπον ὅταν λικμᾶ-
tur in cribro ⁊ nō cadet granū ſuꝑ terrā.
ται ἐν τῷ λικμητῷ καὶ οὐ πέσει σύστρεμμα ἐπὶ τὴν γῆν.
in gladio morientur
ἐν ῥομφαίᾳ τελευτήσουσιν

C

deficient virgines pul-
chre & adoleſcentes
in ſiti: qui iurāt in deli-
cto ſamarie:
& dicūt. Viuit deus tuus
dan: & viuit via
berſabee. Et cadent &
non reſurgēt vltra. 9.

Vidi
dn̄m ſtantē ſuꝑ al-
tare. Et dixit. Percute
cardinē & cōmoueantur
ſupliminaria. Auaricia
enī in capite oīm & no-
uiſſimum eorū in gladio
interficiā. Non erit fuga
eis: & qui fugerit
ex eis nō ſaluabitur. Si
deſcenderint vſq; ad in-
fernū: inde manus mea
educet eos: & ſi aſcende
rint vſq; ad celū: inde de
trahā eos. Et ſi abſcondi
ti fuerint in vertice car-
meli: inde ſcrutans
auferam eos: & ſi cela-
uerint ſe ab oculis meis
in profundo maris: ibi
mandabo
ſerpēti & mordebit eos.
Et ſi abierint in captiui
tatem corā inimicis ſuis
ibi mandabo gladio
& occidet eos. Et ponā
oculos meos ſuꝑ eos in
malum & nō in bonum.
Et dn̄s deus exercituū
qui tangit terrā & tabe-
ſcit: & lugebunt omnes
habitātes in ea. Et aſcen
det ſicut riuus omnis:
& defluet ſicut fluuius
egypti. Qui edificat
in celo aſcenſionē ſuam:
vt faſciculū ſuū ſuꝑ ter-
raꝫ fundauit. Qui vocat
aquas maris. & effundit
eas ſuꝑ faciē terre. Dn̄s
nomen eius. Nunqd nō
vt filii ethiopū vos eſtis
mihi filii iſrael
ait dominus? Nunqd nō
iſrael aſcendere feci
de terra egypti & paleſti
nos de cappadocia
& ſyrios de cyrene? Ecce
oculi domini
dei ſuper regnū peccās
& conteram
illud a facie terre. Ve-
runtamen conterens
non conteram domum
iacob
dicit dominꝰ. Ecce enī
mundabo ego
& cōcutiam in omnibus
gentibus domum
iſrael ſicut concutitur
in cribro:
& nō cadet lapillus ſuꝑ
trā. In gladio morietur

תִּתְעַלַּפְנָה הַבְּתוּלֹת הַיָּפוֹת וְהַבַּחוּרִים
בַּצָּמָא׃ הַנִּשְׁבָּעִים בְּאַשְׁמַת שֹׁמְרוֹן
וְאָמְרוּ חֵי אֱלֹהֶיךָ דָּן וְחֵי דֶּרֶךְ
בְּאֵר שָׁבַע וְנָפְלוּ וְלֹא יָקוּמוּ עוֹד׃
רָאִיתִי אֶת
אֲדֹנָי נִצָּב עַל הַמִּזְבֵּחַ וַיֹּאמֶר הַךְ
הַכַּפְתּוֹר וְיִרְעֲשׁוּ הַסִּפִּים וּבְצַעַם
בְּרֹאשׁ כֻּלָּם וְאַחֲרִיתָם בַּחֶרֶב
אֶהֱרֹג לֹא יָנוּס לָהֶם נָס וְלֹא יִמָּלֵט
לָהֶם פָּלִיט׃ אִם יַחְתְּרוּ בִשְׁאוֹל
מִשָּׁם יָדִי תִקָּחֵם וְאִם יַעֲלוּ הַשָּׁמַיִם
מִשָּׁם אוֹרִידֵם׃ וְאִם יֵחָבְאוּ
בְּרֹאשׁ הַכַּרְמֶל מִשָּׁם אֲחַפֵּשׂ
וּלְקַחְתִּים וְאִם יִסָּתְרוּ מִנֶּגֶד עֵינַי
בְּקַרְקַע הַיָּם מִשָּׁם אֲצַוֶּה אֶת
הַנָּחָשׁ וּנְשָׁכָם׃ וְאִם יֵלְכוּ בַשְּׁבִי לִפְנֵי
אֹיְבֵיהֶם מִשָּׁם אֲצַוֶּה אֶת הַחֶרֶב
וַהֲרָגָתַם וְשַׂמְתִּי עֵינִי עֲלֵיהֶם לְרָעָה
וְלֹא לְטוֹבָה׃ וַאדֹנָי יְהֹוִה הַצְּבָאוֹת
הַנּוֹגֵעַ בָּאָרֶץ וַתָּמוֹג וְאָבְלוּ כָּל
יוֹשְׁבֵי בָהּ וְעָלְתָה כַיְאֹר כֻּלָּהּ
וְשָׁקְעָה כִּיאֹר מִצְרָיִם׃ הַבּוֹנֶה
בַשָּׁמַיִם מַעֲלוֹתָו וַאֲגֻדָּתוֹ עַל אֶרֶץ
יְסָדָהּ הַקֹּרֵא לְמֵי הַיָּם וַיִּשְׁפְּכֵם
עַל פְּנֵי הָאָרֶץ יְהֹוָה שְׁמוֹ׃ הֲלוֹא
כִּבְנֵי כֻשִׁיִּים אַתֶּם לִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
נְאֻם יְהֹוָה הֲלֹא אֶת יִשְׂרָאֵל הֶעֱלֵיתִי
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּפְלִשְׁתִּיִּים מִכַּפְתּוֹר
וַאֲרָם מִקִּיר׃ הִנֵּה עֵינֵי אֲדֹנָי
יְהֹוִה בַּמַּמְלָכָה הַחַטָּאָה וְהִשְׁמַדְתִּי
אֹתָהּ מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה אֶפֶס כִּי
לֹא הַשְׁמֵיד אַשְׁמִיד אֶת בֵּית יַעֲקֹב
נְאֻם יְהֹוָה׃ כִּי הִנֵּה אָנֹכִי מְצַוֶּה
וַהֲנִעוֹתִי בְכָל הַגּוֹיִם אֶת בֵּית
יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר יִנּוֹעַ בַּכְּבָרָה
וְלֹא יִפּוֹל צְרוֹר אָרֶץ׃ בַּחֶרֶב יָמוּתוּ

עָלַף בָּתַל
יָפָה בָּחַר
שָׁבַע
קוּם
Cap. ix.
רָאָה יָצַב
זָבַח נָכָה
רָעַשׁ סָפַף
הָרַג נוּס
מָלַט פָּלַט
חָתַר שָׁאַל
לָקַח
יָרַד חָבָא
חָפַשׂ
סָתַר
צָוָה
שָׁבָה
שׂוּם רוּעַ
נָגַע מוּג
יָשַׁב עָלָה
יְאֹר בָּנָה
עָלָה
שָׁפַךְ
פָּנָה
מָלַךְ שָׁמַד
אֵת
צָוָה
נוּעַ
נָפַל צָרַר
מוּת

© Biblioteca Nacional de España

כָּל חַטָּאֵי עַמִּי הָאֹמְרִים לֹא תַגִּישׁ נָגַשׁ
וְתַקְדִּים בַּעֲדֵינוּ הָרָעָה׃ בַּיּוֹם הַהוּא קָדַם רוּעַ
אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִיד הַנֹּפֶלֶת קוּם סָכַךְ
וְגָדַרְתִּי אֶת פִּרְצֵיהֶן וַהֲרִסֹתָיו
אָקִים וּבְנִיתִיהָ כִּימֵי עוֹלָם׃ לְמַעַן בָּנָה יוֹם
יִירְשׁוּ אֶת שְׁאֵרִית אֱדוֹם וְכָל עָלַם יָרַשׁ
הַגּוֹיִם אֲשֶׁר נִקְרָא שְׁמִי עֲלֵיהֶם קָרָא
נְאֻם יְהוָה עֹשֶׂה זֹּאת׃ הִנֵּה יָמִים יוֹם
בָּאִים נְאֻם יְהוָה וְנִגַּשׁ חוֹרֵשׁ בּוֹא חָרַשׁ
בַּקּוֹצֵר וְדֹרֵךְ עֲנָבִים בְּמֹשֵׁךְ קָצַר
הַזָּרַע וְהִטִּיפוּ הֶהָרִים עָסִיס נָטַף עָסַס
וְכָל הַגְּבָעוֹת תִּתְמוֹגַגְנָה׃ וְשַׁבְתִּי מוּג שׁוּב
אֶת שְׁבוּת עַמִּי יִשְׂרָאֵל וּבָנוּ עָרִים שָׁבָה בָּנָה
נְשַׁמּוֹת וְיָשָׁבוּ וְנָטְעוּ כְרָמִים וְשָׁתוּ עִיר שָׁמַם
אֶת יֵינָם וְעָשׂוּ גַנּוֹת וְאָכְלוּ אֶת שָׁתָה
פְּרִיהֶם׃ וּנְטַעְתִּים עַל אַדְמָתָם וְלֹא פָּרָה
יִנָּתְשׁוּ עוֹד מֵעַל אַדְמָתָם אֲשֶׁר נָתַשׁ
נָתַתִּי לָהֶם אָמַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ נָתַן

omnes peccatores populi mei qui dicunt: non appropinquabit & non veniet ſuper nos malum. In die illa ſuſcitabo tabernaculum dauid quod cecidit: & reedificabo aperturas murorũ eius: & ea que corruerãt inſtaurabo: & reedificabo eũ ſicut in dieb9 antiquis: vt poſſideant reliquias idumee & oẽs nationes: eo q͏ inuocatum ſit nomen meũ ſup eos dicit dñs faciẽs hec. Ecce dies venient dicit dñs & cõprehẽdet arator meſſorẽ: & calcator vue mittentẽ ſemẽ. Et ſtillabũt montes dulcedinem: & oẽs colles culti erunt. Et conuertam captiuitatẽ populi mei iſrael & edificabũt ciuitates deſertas: & inhabitabũt & plantabũt vineas: et bibẽt vinũ earũ: & facient hortos & comedẽt fructus eorũ. Et plantabo eos ſup humũ ſuã: & nõ euellam eos vltra de terra ſua quam dedi eis: dicit dominus deus.

Explicit Amos ꝓpheta.

oẽs peccatores ppli mei: dicẽtes nõ appropinqbũt
πάντες οἱ ἁμαρτωλοὶ τ͂ λαοῦ μου, οἱ λέγοντες οὐ μὴ ἐγγίσῃ
ſup nos mala: in die illa ſuſcitabo tabernaclm
ἐφ᾽ ἡμᾶς τὰ κακά, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀναστήσω τὴν σκηνὴν
dauid qđ cecidit: & ſuſcitabo q̃ ceciderunt
δαυὶδ τὴν πεπτωκυῖαν, καὶ ἀναστήσω τὰ πεπτωκότα Actuũ. 15.c.
ex eis: & euerſa eoꝝ ſuſcitabo. &
αὐτῶν, καὶ τὰ κατεσκαμμένα αὐτῶν ἀναστήσω. καὶ
reedificabo eũ ſicut dies ſeculi.
ἀνοικοδομήσω αὐτὴν καθὼς αἱ ἡμέραι τοῦ αἰῶνος. B
vt requirant reliquie hoim. D Hiere. 49.d.
ὅπως ἐκζητήσωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν ἀνθρώπων.
& oẽs gẽtes ſup q̃s inuocatũ ẽ nomẽ
καὶ πάντα τὰ ἔθνη ἐφ᾽ οὓς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά
meũ ſup eos dicit dñs faciens hec.
μου ἐπ᾽ αὐτούς λέγει κύριος ὁ ποιῶν ταῦ-
ecce dies veniũt dicit dñs. & cõphendet
τα. ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται λέγει κύριος. καὶ καταλήψεται
tritura vindemiã. & matureſcet vua in
ὁ ἀλοητὸς τὸν τρυγητόν. καὶ περκάσει ἡ σταφυλὴ ἐν τῷ
ſemine: & ſtillabunt montes dulcedinẽ. &
σπόρῳ, καὶ ἀποσταλάξει τὰ ὄρη γλυκασμόν. καὶ C Iohe. 3.d.
oẽs colles cõſiti erunt: & cõuertam
πάντες οἱ βουνοὶ σύμφυτοι ἔσονται, καὶ ἀποστρέ-
captiuitatem ppli mei iſrael: &
ψω τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ μου ἰσραήλ, καὶ οἰ- Eſa. 29.e. 1.Co.1.c.
edificabunt ciuitates deſertas: & habita-
κοδομήσουσι πόλεις τὰς ἠφανισμένας, καὶ κατοική-
bunt: & plantabunt vineas: & bibent vinũ
σουσι, καὶ φυτεύσουσιν ἀμπελῶνας, καὶ πίονται τὸν οἶνον
eoꝝ. & facient hortos: & comedẽt fru
αὐτῶν. καὶ ποιήσουσι κήπους, καὶ φάγονται τὸν καρ-
ctũ eoꝝ. & plantabo eos in terra eo
πὸν αὐτῶν. καὶ καταφυτεύσω αὐτοὺς ἐπὶ τῆς γῆς αὐ- D
rũ: & non euellent vltra ex terra ſua
τῶν, καὶ οὐ μὴ ἐκσπασθῶσιν οὐκ ἔτι ἐκ τῆς γῆς αὐτῶν
quã dedi eis dicit dñs deus.
ἧς ἔδωκα αὐτοῖς λέγει κύριος ὁ θεός.

INCIPIT PROLOGVS IN ABDIAM PROPHETAM.

Iacob patriarcha habuit fratrem eſau: q ob rubore corporis ſui edõ hebrea lingua appellatus eſt: quod latine ſanguineus dicitur. Is memoratũ fratrem ſuum: qui iſrael nomen acceperat: graui odio cõmot9 interimere conat9 eſt. Qua de cauſa oẽs qui populũ iſrael id eſt filios patriarche iacob ꝑdicti eſau odiũ imitati perſecuti ſunt: eſau & edom appellati ſunt. Et quia populus iſrael de captiuitate chaldeorũ per cyrum regẽ perſarũ nutu dei reuocatus in hieruſalẽ ab alio regno grauiter afflict9 atq; oppreſſus eſt: ideo hoc regnũ quod more eſau predictum populũ perſecutũ eſt: per denũciationẽ abdie prophete increpatur: quod non dei indignatione: ſed ſua virtute populũ ſuperatum gloriabatur. De quo regno olim ꝑ dauid in pſalmo centeſimo trigeſimo ſexto dictũ eſt. Memorare dñe filiorum edõ in die hieruſalẽ. Nã reliqua lectione cõprehenſa: futurum in gentes iudiciũ ob cauſas lectione cõprehenſas: regnũq; dei in populo iſrael ſignificatur. Hebrei hũc dicũt eſſe: qui ſub rege ſamarie achab & impiiſſima iezabel: pauit centũ prophetas in ſpecubus: qui non curuauerunt genu ante baal & de ſeptẽ milib9 erat quos helias arguitur ignoraſſe. Sepulchrũ quoq; eius vſq; hodie cũ mauſeolo heliſei ꝓphete & baptiſte iohannis: in ſebaſte venerationi habetur: que olim ſamaria dicebatur. Hanc herodes rex antipatri filius in honore auguſti ceſaris greco nomine vocauit auguſtã. Hic igitur qui centũ ꝓphetas pauerat: accepit gratiã prophetalem & de duce exercitus fuit dux eccleſie. Tunc in ſamaria paruũ gregem pauerat: nũc in toto orbe chriſti paſcit eccleſias. Et ſicut ſtephanus coronam meruit paſſionis: ſic hic de ſeruitutis dei cũ paulo apoſtolo noĩe gloriatur: qa abdias ſeruus dñi in nr̃o ſonat elogo. E

Explicit prologus.

Incipit argumentum.

ABdias qui interpretatur ſeruus domini perſonat contra edom: ſanguineũ terrenũq; fratrem fratris quoq; iacob ſemper emulum haſta percutit ſpiritali.

Explicit argumentum.

Cap.j.

חֲזוֹן עֹבַדְיָה כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
לֶאֱדוֹם שְׁמוּעָה שָׁמַעְנוּ מֵאֵת יְהוָה חָזָה שָׁמַע
וְצִיר בַּגּוֹיִם שֻׁלָּח קוּמוּ וְנָקוּמָה
עָלֶיהָ לַמִּלְחָמָה׃ הִנֵּה קָטֹן נְתַתִּיךָ קוּם
בַּגּוֹיִם בָּזוּי אַתָּה מְאֹד׃ זְדוֹן לִבְּךָ לָחַם נָתַן
הִשִּׁיאֶךָ שֹׁכְנִי בְחַגְוֵי סֶלַע מְרוֹם בָּזָה זוּד
נָשָׂא חָנָה רוּם

Incipit Abdias ꝓpheta.
Capitulum. I.

Viſio abdie. Hec dicit dominus de9 ad edom. Auditũ audiuim9 a dño: & legatũ ad gentes miſit. Surgite: & cõſurgamus aduerſus eum in preliũ. Ecce paruulũ dedi te i gentib9. Cõteptibilis tu es valde. Superbia cordis tui extulit te: habitantẽ in sciſſuris petrarum exaltantem

ABDIAS.
ΑΒΔΕΙΑΣ. Ca.I.

Viſio abdie. hec dicit dñs deus idu- A
ὅρασις ἀβδειοῦ. τάδε λέγει κς ὁ θεὸς τῇ ἰδου-
mee: auditũ audiui a dño & munitionẽ
μαίᾳ, ἀκοὴν ἤκουσα παρὰ κυρίου καὶ περιοχὴν
emiſit in gẽtes: ſurgite & cõſurgam9 ꝯ eã
ἐξαπέστειλεν εἰς τὰ ἔθνη, ἀνάστητε καὶ ἐξαναστῶμεν ἐπ᾽ αὐτὴν
in ꝑliũ: ecce ꝑuulũ dedi te in gẽtib9. ihonoratus
εἰς πόλεμον, ἰδοὺ ὀλιγοστὸν δέδωκά σε ἐν τοῖς ἔθνεσιν. ἠτι-
norat9 tu valde. ſuperbia cordis tui ele-
μωμένος σὺ σφόδρα. ἡ ὑπερηφανία τῆς καρδίας σου ἐπῆ-
uauit te: hitantem in foraminib9 petraꝝ exaltãtẽ
ρέν σε, κατασκηνοῦντα ἐν ταῖς ὀπαῖς τῶν πετρῶν ὑψοῦντα

© Biblioteca Nacional de España

hitaculū tuū dicentē in corde tuo: q̄s me de-
κατοικίαν σου λέγοντα ἐν τῇ καρδίᾳ σου, τίς με κα-
ducet in terrā? ſi exaltat⁹ fueris vt aq̄la: ꝛ in-
τάξει ἐπὶ τὴν γῆν; ἐὰν μετεωρισθῇς ὡς ἀετός, καὶ ἀνὰ
ter ſydera poſueris nidū tuū: inde detrahā te di-
μέσον τῶν ἄστρων θῇς νοσσιάν σου, ἐκεῖθεν κατάξω σε λέ
cit dn̄s. ſi furesītroiſſent ad te vł latrões nocte:
γει κύριος. εἰ κλέπται εἰσῆλθον πρὸς σὲ ἢ λῃσταὶ νυκτός,
vbi ꝓiect⁹ eēs: nōne furati eēnt ſufficiētia ſibi?
ποῦ ἂν ἀπερρίφης, οὐκ ἂν ἔκλεψαν τὰ ἱκανὰ ἑαυτοῖς;
ꝛ ſi vīdemiatores ītroiſſent ad te: nōne reliq̄ſſent
καὶ εἰ τρυγηταὶ εἰσῆλθον πρὸς σέ, οὐκ ἂν ὑπελείποντο
racemū? quō ꝑſcrutat⁹ ē eſau: ꝛ dephenſa
τὸ ἐπιφυλλίδα; πῶς ἐξηρευνήθη ἠσαῦ, καὶ κατελήφ
ſunt ei⁹ abſcōdita? vſq̧ ad terminos emiſerūt
θη αὐτοῦ τὰ κεκρυμμένα; ἕως τῶν ὁρίων ἐξαπέστειλάν
te. oēs viri teſtamēti tui reſtiterūt tibi. ꝑ
σε. πάντες ἄνδρες τῆς διαθήκης σου ἀντέστησάν σοι. ἠ
ualuerūt aduerſū te viri pacifici tui poſuerūt inſidias
δυνήθησαν πρὸς σὲ ἄνδρες εἰρηνικοί σου ἔθηκαν ἔνεδρα
ſubter te: nō eſt ſapia in eis: in illa die
ὑποκάτω σου, οὐκ ἔστιν σύνεσις ἐν αὐτοῖς, ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ
dicit dn̄s: ꝑdam ſapiētes ex idumea ꝛ ītelligētiā
λέγει κύριος, ἀπολῶ σοφοὺς ἐκ τῆς ἰδουμαίας καὶ σύνεσιν
de mōte eſau. ꝛ pauebūt bellatores tui de themā:
ἐξ ὄρους ἠσαῦ. καὶ φοβηθήσονται οἱ πολεμισταί σου ἐκ θεμάν,
vt auferat homo de mōte eſau ꝓpt̄ īterfectionē
ἵνα ἀποστῆσηται ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ὄρους ἠσαῦ διὰ τὴν σφαγὴν
ꝛ impietatem aduerſ⁹ fr̄em tuū iacob. operiet te
καὶ τὴν ἀσέβειαν κατὰ ἀδελφοῦ σου ἰακώβ. καλύψει σε
cōfuſio: ꝛ auferēris in eternū. ex q̄ die reſtitiſti e cō
αἰσχύνη, καὶ ἐξαρθήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα. ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας ἀντέστης ἐξ
tra in die captiuātiū alienigenaꝝ fortitudinē
ναντίας ἐν ἡμέρᾳ αἰχμαλωτευόντων ἀλλοφύλων δύναμιν
ei⁹: ꝛ alieni īgreſſi ſūt ī portas ei⁹. ꝛ ſuꝑ hieru
αὐτοῦ, καὶ ἀλλότριοι εἰσῆλθον εἰς πύλας αὐτοῦ. καὶ ἐπὶ ἱερου
ſalem miſerūt ſortes. ꝛ vos eratis q̄ſi vn⁹ ex eis.
σαλὴμ ἔβαλον κλήρους. καὶ ὑμεῖς ἦτε ὡς εἷς ἐξ αὐτῶν.
ꝛ nō deſpicias diē fratris tui in die alienoꝝ:
καὶ μὴ ἐπίδῃς ἡμέραν ἀδελφοῦ σου ἐν ἡμέρᾳ ἀλλοτρίων,
ꝛ nō leteris ſuꝑ filios iuda in die ꝑditionis
καὶ μὴ ἐπιχαρῇς ἐπὶ τοὺς υἱοὺς ἰούδα ἐν ἡμέρᾳ ἀπωλείας
eorū: ꝛ nō magna loquaris in die anguſtie eo-
αὐτῶν, καὶ μὴ μεγαλορρημονήσῃς ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως αὐ-
rū. neq̧ īgrediaris ī portas ꝑploꝝ ī die laboꝝ eo
τῶν. μηδὲ εἰσέλθῃς εἰς πύλας λαῶν ἐν ἡμέρᾳ πόνων αὐ
rū. ꝛ ne deſpicias ꝛ tu cōgregationē eoꝝ in die
τῶν. καὶ μὴ ἐπίδῃς καὶ σὺ τὴν συναγωγὴν αὐτῶν ἐν ἡμέ
ꝑditiōis ei⁹: neq̧ apponeris ad fortitudinē eoꝝ in
ρᾳ ὀλέθρου αὐτοῦ, μηδὲ συνεπιθῇ ἐπὶ τὴν δύναμιν αὐτῶν ἐν
die ꝑditionis eoꝝ: neq̧ ſtabis in egreſſibus
ἡμέρᾳ ἀπωλείας αὐτῶν, μηδὲ ἐπιστῇς ἐπὶ τὰς διεκβολὰς
eoꝝ: vt ꝑdas q̄ ſaluant̄ ex eis. neq̧ cōclu-
αὐτῶν, ἐξολοθρεῦσαι ἀνασωζομένους ἐξ αὐτῶν. μηδὲ συγ-
des fugientes ex eis in die tribulatiōis: q̄z
κλείσῃς τοὺς φεύγοντας ἐξ αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως, διότι
iuxta dies dn̄i ſuꝑ oēs gētes. ſicut feci
ἐγγὺς ἡ ἡμέρα κυρίου ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη. ὃν τρόπον ἐποί
ſti ſic erit tibi. retributio tua reddet̄
ησας οὕτως ἔσται σοι. τὸ ἀνταπόδομά σου ἀνταποδο
in caput tuū. q̄z queadmodū bibiſti ſuꝑ
θήσεται εἰς κεφαλήν σου. διότι ὃν τρόπον ἔπιες ἐπὶ τὸ
mōtē ſctm̄ meū: bibēt oēs gētes vinū. bibent
ὄρος τὸ ἅγιόν μου, πίονται πάντα τὰ ἔθνη οἶνον. πίονται
ꝛ abſorbentur: ꝛ erūt ſicut nō exiſtentes.
καὶ καταποθήσονται, καὶ ἔσονται καθὼς οὐχ ὑπάρχοντες.
in mōte ſion erit ſaluatio ꝛ erit ſctm̄. ꝛ poſſide
ἐν δὲ τῷ ὄρει σιὼν ἔσται ἡ σωτηρία καὶ ἔσται ἅγιον. καὶ κατα-
bit domus iacob eos q̄ poſſederunt
κληρονομήσει ὁ οἶκος τοῦ ἰακὼβ τοὺς κατακληρονομήσαντας
ſe: ꝛ erit dom⁹ iacob ignis ꝛ dom⁹ ioſeph
αὐτούς, καὶ ἔσται ὁ οἶκος ἰακὼβ πῦρ καὶ ὁ οἶκος ἰωσὴφ

Actu. 15.c.
B
D Hiere. 49.d.
C
Iohe. 3.d.
Eſa. 19.c. 1.Cor. 1.
D
E
F
A

ſoliū tuū. Qui dicis in corde tuo: quis detrahet me in terrā? Si exaltatus fueris vt aquila: & ſi inter ſydera poſueris nidū tuū inde detraham te dicit dn̄s. Si fures introiſſent ad te: ſi latrones per noctem: quomodo cōticuiſſes? Nōne furati eſſent ſufficientia ſibi? Si vindemiatores introiſſent ad te nūquid ſaltem racemū reliquiſſent tibi? Quomō ſcrutati ſunt eſau? Inueſtigauerūt abſcōdita ei⁹. Vſq̧ ad terminū emiſerunt te: oēs viri federis tui illuſerunt tibi. Inualuerunt aduerſum te viri pacis tue. Qui comedūt tecū: ponēt inſidias ſubter te. Non eſt prudētia in eo. Nunq̄d nō in die illa dicit dn̄s: perdam ſapientes de idumea & prudentiā de mōte eſau. Et timebūt fortes tui a meridie: vt intereat vir de monte eſau. Propter interfectionē & ꝓpter iniq̄tatem in fratrē tuū iacob operiet te cōfuſio: & peribis in eternū. In die cū ſtares aduerſus eū: q̄n capiebāt alieni exercitū eius: & extranei īgrediebātur portas eius: & ſuꝑ hieruſalē mittebāt ſortē: tu quoq̧ eras q̄ſi vnus ex eis. Et non deſpicies in die fratris tui: in die peregrinationis eius. Et nō letaberis ſuꝑ filios iuda in die ꝑditionis eorū: & nō magnificabis os tuū ī die anguſtie. Neq̧ ingredieris portā populi mei in die ruine eoꝝ: neq̧ deſpicies & tu in malis ei⁹ in die vaſtitatis illi⁹. Et nō emitteris aduerſ⁹ exercitū ei⁹ in die vaſtitatis illius: neq̧ ſtabis in exitib⁹ vt interficias eos qui fugerīt. Et nō cōcludes reliq̄s ei⁹ in die tribulatiōis: q̄m iuxta eſt dies dn̄i ſuꝑ oēs gentes. Sicut feciſti: fiet tibi: retributionē tuā cōuertam in caput tuū. Quō ei bibiſti ſuꝑ montē ſctm̄ meū bibēt oēs gētes iugiter: & bibēt: & abſorbebūt: & erūt q̄ſi nō ſit. Et in mōte ſiō erit ſaluatio & erit ſcts. Et poſſidebit domus iacob eos q ſe poſſederāt. Et erit dom⁹ iacob ignis: & domus ioſeph

Tex.heb.	Pritiua.heb.
שִׁבְתּוֹ אֹמֵר בְּלִבּוֹ מִי יוֹרִדֵנִי	ישב ירד
אָרֶץ׃ אִם־תַּגְבִּיהַּ כַּנֶּשֶׁר וְאִם־בֵּין	גבה
כּוֹכָבִים שִׂים קִנֶּךָ מִשָּׁם אוֹרִידְךָ	כבב שום
נְאֻם יְהוָה׃ אִם־גַּנָּבִים בָּאוּ לְךָ	קנן בוא
אִם־שׁוֹדְדֵי לַיְלָה אֵיךְ נִדְמֵיתָה	שדד דמה
הֲלוֹא יִגְנְבוּ דַּיָּם אִם־בֹּצְרִים בָּאוּ	גנב די
לָךְ הֲלוֹא יַשְׁאִירוּ עֹלֵלוֹת׃ אֵיךְ	בוא שאר
נֶחְפְּשׂוּ עֵשָׂו נִבְעוּ מַצְפֻּנָיו׃ עַד	חפש בעה
הַגְּבוּל שִׁלְּחוּךָ כֹּל אַנְשֵׁי בְרִיתֶךָ	צפן גבל
הִשִּׁיאוּךָ יָכְלוּ לְךָ אַנְשֵׁי שְׁלֹמֶךָ	ברת נשא
לַחְמְךָ יָשִׂימוּ מָזוֹר תַּחְתֶּיךָ אֵין	שום זור
תְּבוּנָה בּוֹ׃ הֲלוֹא בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם	בין
יְהוָה וְהַאֲבַדְתִּי חֲכָמִים מֵאֱדוֹם	אבד
וּתְבוּנָה מֵהַר עֵשָׂו׃ וְחַתּוּ גִבּוֹרֶיךָ	חתת גבר
תֵּימָן לְמַעַן יִכָּרֶת־אִישׁ מֵהַר עֵשָׂו	ימן כרת
מִקָּטֶל׃ מֵחֲמַס אָחִיךָ יַעֲקֹב תְּכַסְּךָ	כסה
בוּשָׁה וְנִכְרַתָּ לְעוֹלָם׃ בְּיוֹם עֲמָדְךָ	עלם
מִנֶּגֶד בְּיוֹם שְׁבוֹת זָרִים חֵילוֹ	שבה
וְנָכְרִים בָּאוּ שְׁעָרָו וְעַל־יְרוּשָׁלַםִ	בוא
יַדּוּ גוֹרָל גַּם־אַתָּה כְּאַחַד מֵהֶם׃ וְאַל	ידד גרל
תֵּרֶא בְיוֹם־אָחִיךָ בְּיוֹם נָכְרוֹ וְאַל	ראה
תִּשְׂמַח לִבְנֵי־יְהוּדָה בְּיוֹם אָבְדָם וְאַל	שמח
תַּגְדֵּל פִּיךָ בְּיוֹם צָרָה׃ אַל־תָּבוֹא	גדל פה
בְשַׁעַר־עַמִּי בְּיוֹם אֵידָם אַל־תֵּרֶא	צור בוא
גַם־אַתָּה בְּרָעָתוֹ בְּיוֹם אֵידוֹ וְאַל	רוע
תִּשְׁלַחְנָה בְחֵילוֹ בְּיוֹם אֵידוֹ׃ וְאַל	שלח
תַּעֲמֹד עַל־הַפֶּרֶק לְהַכְרִית אֶת	עמד
פְּלִיטָיו וְאַל־תַּסְגֵּר שְׂרִידָיו בְּיוֹם	פלט סגר
צָרָה׃ כִּי־קָרוֹב יוֹם־יְהוָה עַל־כָּל־הַגּוֹיִם	שרד קרב
כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ יֵעָשֶׂה לָּךְ גְּמֻלְךָ	עשה
יָשׁוּב בְּרֹאשֶׁךָ׃ כִּי כַּאֲשֶׁר שְׁתִיתֶם	שוב שתה
עַל־הַר קָדְשִׁי יִשְׁתּוּ כָל־הַגּוֹיִם	
תָּמִיד וְשָׁתוּ וְלָעוּ וְהָיוּ כְּלוֹא הָיוּ׃	תמד לוע
וּבְהַר צִיּוֹן תִּהְיֶה פְלֵיטָה וְהָיָה קֹדֶשׁ	היה פלט
וְיָרְשׁוּ בֵּית יַעֲקֹב אֵת מוֹרָשֵׁיהֶם׃	ירש
וְהָיָה בֵית־יַעֲקֹב אֵשׁ וּבֵית יוֹסֵף	

© Biblioteca Nacional de España

להבה ובית עשו לקש ודלקו בהם
ואכלום ולא יהיה שריד לבית
עשו כי יהוה דבר: וירשו הנגב
את הר עשו והשפלה את פלשתים
וירשו את שדה אפרים ואת שדה
שמרון ובנימן את הגלעד: וגלת — גלה
החל הזה לבני ישראל אשר — חלל
כנענים עד צרפת וגלת ירושלם
אשר בספרד ירשו את ערי הנגב: — עיר
ועלו מושעים בהר ציון לשפט את — עלה ישע
הר עשו והיתה ליהוה המלוכה: — היה מלך

[a]flamma:[b]& domus[c]eſau [d]ſtipula.[e]Et ſuccẽdẽtur[f]in eis[g]& deuorabunt eos:[h]& nõ[i]erunt[k]reliquie[l]domus [m]eſau:[n]q͞a[o]dñs[p]locut⁹ eſt. [q]Et hereditabũt[r]hi q̄ ad [s]auſtrũ ſunt[t]montẽ[u]eſau: [x]& qui in[y]cãpeſtrib⁹[z]philiſtiim:[a]& poſſidebunt[c]regionẽ[d]effraim[e]&[f]regionẽ [g]ſamarie.[h]Et beniamin poſſidebit[k]galaad:[l]& trãſmigratio[m]exercitus[n]hui⁹ [o]filiorum[p]iſrael oĩa loca [r]chananeorũ[s]vſq̃ ad[t]ſareptã:[u]& trãſmigratio[x]hieruſalẽ[y]q̄[z]in boſphoro eſt [a]poſſidebit[c]ciuitates[d]auſtri.[e]Et aſcendẽt[f]ſaluatores[g]in montẽ[h]ſion[i]iudicare[l]montem[m]eſau:[n]& erit [o]dño[p]regnum.
Explicit Abdias ꝓpheta.

flãma. at domus eſau ſtipula. ⁊ ſuccendent in
φλόξ· ὁ δὲ οἶκος ἡσαῦ καλάμη· καὶ ἐκκαυθήσονται εἰς
eum: ⁊ deuorabunt eos: ⁊ nõ erit frumẽtari⁹ domui eſau. q꞉ dñs locut⁹ eſt. ⁊ poſſide
αὐτόν, καὶ καταφάγονται αὐτούς, καὶ οὐκ ἔσται πυροφόρος τῷ οἴκῳ ἡσαῦ· ὅτι κύριος ἐλάλησεν· καὶ κατακληρο-
bunt q̄ in auſtro mõtẽ eſau. ⁊ q̄ in
νομήσουσιν οἱ ἐν ναγὲβ τὸ ὄρος τὸ ἡσαῦ· καὶ οἱ ἐν τῇ D
cãpeſtri: alienigenas. ⁊ poſſidebunt
σεφηλᾶ, τοὺς ἀλλοφύλους· καὶ κατακληρονομήσουσι
mõtẽ ephraim. ⁊ campũ ſamarie ⁊
τὸ ὄρος τοῦ ἐφραΐμ· καὶ τὸ πεδίον σαμαρείας καὶ
beniamin. ⁊ galaad: ⁊ trãſmigtĩõis ꝑncipiũ
βενιαμίν· καὶ τὴν γαλαάδ, καὶ τῆς μετοικεσίας ἡ ἀρχὴ
iſtud filijs iſrael t̃ra chananeorũ vſq̃ ad ſarepta
αὕτη τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ γῆ τῶν χαναναίων ἕως σαρεφθῶν
⁊ trãſmigtio hieruſalem vſq̃ ad euphrata. ⁊ poſſi-
καὶ ἡ μετοικεσία ἱερουσαλὴμ ἕως εὐφραθᾶ· καὶ κληρο-
debunt auſtrũ. ⁊ aſcendent ſalui ex
νομήσουσιν τὸ ναγέβ· καὶ ἀναβήσονται ἀνασωζόμενοι ἐξ
mõte ſion: vt puniãt mõtẽ eſau: ⁊ erit
ὄρους σιών, τοῦ ἐκδικῆσαι τὸ ὄρος τὸ ἡσαῦ, καὶ ἔσται
dño regnũ.
τῷ κυρίῳ ἡ βασιλεία·

C

INCIPIT PROLOGVS IN IONAM PROPHETAM.

SAnctum Ionam hebrei affirmãt filiũ fuiſſe mulieris vidue ſareptane quẽ helias propheta mortuũ ſuſcitauit: matre poſtea dicẽte ad eum. Nunc cognoui: quia vir dei es tu: & verbũ dei in ore tuo veritas eſt. Ob hanc etiam cauſam ip̃m puerũ ſic vocauit amathi. Amathi enim in noſtra lingua veritatẽ ſonat. Et ex eo ꝙ verũ helias locutus eſt: ille qui ſuſcitatus eſt: filius eſſe dicitur veritatis. Ideo de veritate colũba naſcitur: quia ionas colũbam ſonat. In condẽnationem aũt iſrael ionas ad gentes mittitur: ꝙ niniue agẽte penitentiã illi in malitia perſeuerant. Temporib⁹ quippe hieroboã regis iſrael qui deo derelicto cũ populo ſuo in ſamaria idolis ſacrificabat ionam prophetã fuiſſe: quartus liber regũ indicat. Is cũ prophetia illuminãte peccatores ciuitatis niniue dei miſericordiã cõſecuturos videret ne falſa predicare videretur: ad denunciandũ interitũ eiuſdem ciuitatis ire nolebat. Nam ſicut deus ad abraã de impietate ſodomorũ locutus eſt: clamor ſodomorũ & gomorreorũ peruenit ad me. Ita & de niniue dicitur. eo ꝙ aſcenderit clamor malicie ei⁹ ad deũ. Et quia ſentẽtia deĩde ſodomis facta: minime reuocata eſt: ita & ionas aduerſum niniuẽ prolatã ſententiã reuocari nolebat: diuine diſpenſationis ignarus qui ſalutẽ hominũ ad ſe conuertentiũ magis vult ꝙ̃ interitũ. Hoc illi acciderat q̄d & ſancto heliſeo qui filiũ ſunamitidis mulieris mortuũ ignorauit. Ideo a conſpectu dei fugere ſe ionas putabat humanum aliquid paſſus: dicente dauid. Quo ibo a ſpiritu tuo: & quo a facie tua fugiam.

Explicit prologus:
Incipit argumentum.

IOnas columba pulcherrima naufragio ſuo paſſionem domini prefigurans mundum ad penitentiam reuocat: & ſub nomine niniue ſalutem gentibus denunciat. D

Explicit argumentum.

IONAS.

Cap. j.

ויהי דבר יהוה אל יונה בן אמתי
היה הלך — לאמר: קום לך אל נינוה העיר
הגדולה וקרא עליה כי עלתה
גדל עלה — רעתם לפני: ויקם יונה לברח
רוע פנה — תרשישה מלפני יהוה וירד יפו
קום — וימצא אניה באה תרשיש ויתן
מצא אנה — שכרה וירד בה לבוא עמהם
בוא נתן — תרשישה מלפני יהוה: ויהוה הטיל
טול — רוח גדולה אל הים ויהי סער
גדול בים והאניה חשבה להשבר:
שבר — ויראו המלחים ויזעקו איש אל
ירא — אלהיו ויטלו את הכלים אשר
כלה — באניה אל הים להקל מעליהם
קלל — ויונה ירד אל ירכתי הספינה
ספן

Incipit Ionas propheta. Capitulum. 1.

ET factum eſt[b]verbũ [c]dñi[d]ad[e]ionam[f]filiũ [g]amathi[h]dicens.[i]Surge & [k]vade[l]in[m]niniuẽ[n]ciuitatẽ [o]grandem[p]& predica[q]in ea:[r]quia[s]aſcendit [t]malicia eius[u]coram me. [x]Et ſurrexit[y]ionas[z]vt fugeret[a]in tharſis[b]a facie[c]dñi. [d]Et deſcendit[e]ioppen [f]& inuenit[g]nauẽ[h]euntẽ in [i]tharſis.[k]Et dedit [l]naulum eius[m]& deſcẽdit [n]in eam[o]vt iret[p]cum eis [q]in tharſis[r]a facie[s]domini.[t]Domin⁹ autem[u]miſit [x]ventum[y]magnũ[z]in[a]mare:[b]& facta eſt[c]tempeſtas [d]magna[e]in mari:[f]& nauis [g]periclitabatur[h]conteri. [i]Et timuerũt[k]naute[l]& clamauerunt[m]viri[n]ad [o]deum ſuum:[p]& miſerũt [r]vaſa[s]que erant [t]in naui[u]in[x]mare:[y]vt alleuiaretur[z]ab eis. [a]Et ionas[b]deſcendit[c]ad [d]interiora[e]nauis:

ΙΩΝΑΣ. Ca.1.
Et factũ ẽ verbũ dñi ad ionã filiũ
ϗ Αἱ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ἰωνᾶν τὸν τοῦ A
amathi dicẽs: ſurge ⁊ vade in
ἀμαθὶ λέγων, ἀνάστηθι καὶ πορεύθητι εἰς
niniuẽ ciuitatẽ magnã: ⁊ p̃dica in ea q꞉ aſcẽdit clamor malitie eius ad me. ⁊ ſurrexit ionas
νινευῒ τὴν πόλιν τὴν μεγάλην, καὶ κήρυξον ἐν αὐτῇ ὅτι ἀνέβη ἡ κραυγὴ τῆς κακίας αὐτῆς πρός με· καὶ ἀνέστη ἰωνᾶς
vt fugeret in tharſis a facie dñi: ⁊ deſcẽdit in ioppen ⁊ iuenit nauẽ euntem in tharſis:
τοῦ φυγεῖν εἰς θαρσεῖς ἐκ προσώπου κυρίου, καὶ κατέβη εἰς ἰόππην καὶ εὗρεν πλοῖον βαδίζον εἰς θαρσεῖς,
⁊ dedit naulũ ſuũ ⁊ aſcendit i eam: vt nauigaret cũ eis in tharſis a facie dñi.
καὶ ἔδωκεν τὸ ναῦλον αὐτοῦ καὶ ἐνέβη εἰς αὐτό, τοῦ πλεῦσαι μετ᾽ αὐτῶν εἰς θαρσεῖς ἐκ προσώπου κυρίου·
⁊ dñs ſuſcitauit ſpũ in mare: ⁊ facta ẽ tẽpeſtas magna in mari: ⁊ nauis p̃iclitabat̃ diſſolui. ⁊ timuerũt naute ⁊ clamabãt vnuſquiſq̃ ad deũ ſuũ: ⁊ iactũ fecerunt vaſorũ
καὶ κύριος ἐξήγειρεν πνεῦμα εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐγένετο κλύδων μέγας ἐν τῇ θαλάσσῃ, καὶ τὸ πλοῖον ἐκινδύνευεν τοῦ διαλυθῆναι· καὶ ἐφοβήθησαν οἱ ναυτικοὶ καὶ ἀνεβόων ἕκαστος πρὸς τὸν θεὸν αὐτῶν, καὶ ἐκβολὴν ἐποιήσαντο τῶν σκευῶν B
q̄ in naui in mare: vt alleuiaret̃ ab eis. ionas aũt deſcẽdit ad cõcauũ nauis:
τῶν ἐν τῷ πλοίῳ εἰς τὴν θάλασσαν, τοῦ κουφισθῆναι ἀπ᾽ αὐτῶν. ἰωνᾶς δὲ κατέβη εἰς τὴν κοίλην τοῦ πλοίου,

© Biblioteca Nacional de España

Trāſla. Gre. lxx. cū interp̄. lati.

τ dormiebat τ ſtertebat. τ acceſſit ad eū
καὶ ἐκάθευδεν καὶ ἔρεγχεν. καὶ προσῆλθεν πρὸς αὐτὸν ὁ
p̄re dux. τ dixit ei: q̄d tu ſtertis: ſurge: in=
πρωρεύς. καὶ εἶπεν αὐτῷ, τί σὺ ῥέγχεις; ἀνάστα, ἐπι
uoca deū tuū: vt ſaluet de⁹ nos τ nō
καλοῦ τὸν θεόν σου, ὅπως διασώσῃ ὁ θεὸς ἡμᾶς καὶ οὐ
D pereamus. τ dixit vnuſq̄ſq̄ ad p̄ximū
μὴ ἀπολλώμεθα. καὶ εἶπεν ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον
ſuum: venite mittam⁹ ſortes: τ ſciam⁹ cuius
αὐτοῦ, δεῦτε βάλωμεν κλήρους, καὶ γνῶμεν τίνος
cauſa malū hoc eſt nobis. τ miſerūt ſortes: τ ceci
ἕνεκα ἡ κακία αὕτη ἐστὶν ἡμῖν. καὶ ἔβαλον κλήρους, καὶ ἔπε
dit ſors ſup ionā: τ dixerūt ad eū: Indi=
σεν ὁ κλῆρος ἐπὶ ἰωνᾶν. καὶ εἶπαν πρὸς αὐτόν, ἀπάγ
ca nobis cui⁹ cauſa malū hoc nobis: q̄d tuū
γειλον ἡμῖν τίνος ἕνεκεν τὸ κακὸν τοῦτο ἡμῖν; τί σου
opus eſt. τ vnde venis. τ ex q̄ regiōe.
ἡ ἐργασία ἐστίν. καὶ πόθεν ἔρχῃ. καὶ ἐκ ποίας χώρας.
C τ ex q̄ p̄p̄lo tu es. τ dixit ad eos: ſer=
καὶ ἐκ ποίου λαοῦ σὺ εἶ. καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, δοῦ
uus dn̄i ego ſum: τ deū celi τ
λος κυρίου ἐγώ εἰμι, καὶ τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς
terre ego colo: q̄ fecit mare τ
γῆς ἐγὼ σέβομαι, ὃς ἐποίησεν τὴν θάλασσαν καὶ τὴν
aridā. τ timuerūt viri timore magno: τ di
ξηράν. καὶ ἐφοβήθησαν οἱ ἄνδρες φόβον μέγαν, καὶ εἶ
xerūt ad eū: q̄d hoc feciſti: q: cognouerūt
παν πρὸς αὐτόν, τί τοῦτο ἐποίησας; διότι ἔγνωσαν
viri q: a facie dn̄i erat fugiēs q: nun=
οἱ ἄνδρες ὅτι ἐκ προσώπου κυρίου ἦν φεύγων ὅτι ἀπήγ
ciauit eis. τ dixerūt ad eū: q̄d tibi faciem⁹
γειλεν αὐτοῖς. καὶ εἶπαν πρὸς αὐτόν, τί σοι ποιήσω
τ deſcet mare a nobis: q: mare ibat
μεν καὶ κοπάσῃ ἡ θάλασσα ἀφ᾽ ἡμῶν; ὅτι ἡ θάλασσα ἐπο
τ ſuſcitabat magis fluctū. τ dixit ionas
ρεύετο καὶ ἐξήγειρεν μᾶλλον κλύδωνα. καὶ εἶπεν ἰωνᾶς
ad eos: tollite me τ mittite in mare:
πρὸς αὐτούς, ἄρατέ με καὶ ἐμβάλετε εἰς τὴν θάλασσαν,
D τ deſcet mare a vobis: q: noui ego: q̄d
καὶ κοπάσει ἡ θάλασσα ἀφ᾽ ὑμῶν, διότι ἔγνωκα ἐγώ, ὅτι
p̄pt me fluct⁹ iſte magn⁹ ꝯ vos eſt. τ conabā
δι᾽ ἐμὲ ὁ κλύδων οὗτος μέγας ἐφ᾽ ὑμᾶς ἐστίν. καὶ παρεβι
tur viri vt reuerterent ad terrā. τ nō po
άζοντο οἱ ἄνδρες τοῦ ἐπιστρέψαι εἰς τὴν γῆν. καὶ οὐκ ἠδύ
tuerūt q: mare ibat τ īſurgebat magis
A ναντο ὅτι ἡ θάλασσα ἐπορεύετο καὶ ἐξεγείρετο μᾶλλον
ꝯ eos. τ clamauerūt ad dn̄m τ dixerūt: ne=
ἐπ᾽ αὐτούς. καὶ ἀνεβόησαν πρὸς κύριον καὶ εἶπαν, μη
quaq̄ dn̄e ne pereamus p̄pt aīam
δαμῶς κύριε μὴ ἀπολοίμεθα ἕνεκεν τῆς ψυχῆς τοῦ
hoīs huius. τ ne des ſup nos ſanguinē iuſtū.
ἀνθρώπου τούτου. καὶ μὴ δῷς ἐφ᾽ ἡμᾶς αἷμα δίκαιον.
q: tu dn̄e ſicut voluiſti feciſti. τ tule
διότι σὺ κύριε ὃν τρόπον ἐβούλου πεποίηκας. καὶ ἔλα
rūt ionā τ miſerūt eū in mare. τ
βον τὸν ἰωνᾶν καὶ ἐνέβαλον αὐτὸν εἰς τὴν θάλασσαν. καὶ
ſtetit a ꝯmotiōe ſua. τ timuerunt viri tio
ἔστη ἐκ τοῦ σάλου αὐτῆς. καὶ ἐφοβήθησαν οἱ ἄνδρες φό
re magno dn̄m: τ imolauerūt hoſtias dn̄o
βῳ μεγάλῳ τὸν κύριον, καὶ ἔθυσαν θυσίας τῷ κυρίῳ
τ vouerūt vota.
καὶ ηὔξαντο εὐχάς.

Ca. 2.

A Mat. 12. ET p̄cepit dn̄s ceto magno: τ de=
Καὶ προσέταξεν κύριος κήτει μεγάλῳ, καὶ κα
uorauit ionam. τ fuit ionas in ventre ce=
τέπιεν τὸν ἰωνᾶν. καὶ ἦν ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κή
B ti tribus dieb⁹
τους τρεῖς ἡμέρας

Trāſla. B. Hie.

& dormiebat ſopore graui. Et acceſſit ad eum gubernator & dixit ei. Quid tu ſopore depri=meris? Surge inuoca deum tuum: ſi forte recogitet deus de nobis & non pereamus. Et dixit vir ad collegā ſuū. Venite & mittamus ſortes: & ſciamus quare hoc malum ſit nobis. Et miſerunt ſortes: & cecidit ſors ſuper ionam. Et dixerunt ad eum. Indica nobis cuius cauſa malum iſtud ſit nobis: quod eſt opus tuum: q̄ terra tua: & quo vadis: vel ex quo pop̄lo es tu? Et dixit ad eos. Hebreus ego ſum: & dn̄m deum celi ego timeo: qui fecit mare & aridam. Et timuerunt viri timore magno: et dixerunt ad eū. Quid hoc feciſti? Cognouerunt enim viri q̄ a facie dn̄i fugeret: quia indicauerat eis ionas: & dixerunt ad eū. Quid faciemus tibi: & ceſſabit mare a nobis? Quia mare ibat & intumeſcebat ſup eos. Et dixit ad eos. Tollite me & mittite in mare: & ceſſabit mare a vobis. Scio enim ego: quoniā p̄pter me tēpeſtas hec grandis venit ſuper vos. Et remigabant viri vt reuerterentur ad aridam & non valebāt: quia mare ibat & intumeſcebat ſup eos. Et clamauerūt ad dn̄m & dixerunt. Queſumus dn̄e ne pereamus in anima viri iſtius: & ne des ſuper nos ſanguinem innocentem: quia tu dn̄e ſicut voluiſti feciſti. Et tulerunt ionā & miſerunt in mare: & ſtetit mare a feruore ſuo. Et timuerunt viri timore magno dn̄m: & immolauerunt hoſtias dn̄o: & vouerunt vota. 2.

ET preparauit dominus piſcem grandē vt deglutiret ionam. Et erat ionas in ventre piſcis tribus diebus

Tex. heb. Jonas. ij.

וַיִּשְׁכַּב וַיֵּרָדַם׃ וַיִּקְרַב אֵלָיו רַב
הַחֹבֵל וַיֹּאמֶר לוֹ מַה־לְּךָ נִרְדָּם
קוּם קְרָא אֶל אֱלֹהֶיךָ אוּלַי
יִתְעַשֵּׁת הָאֱלֹהִים לָנוּ וְלֹא נֹאבֵד׃
וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ לְכוּ וְנַפִּילָה
גוֹרָלוֹת וְנֵדְעָה בְּשֶׁלְּמִי הָרָעָה
הַזֹּאת לָנוּ וַיַּפִּלוּ גּוֹרָלוֹת וַיִּפֹּל
הַגּוֹרָל עַל יוֹנָה׃ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו
הַגִּידָה נָּא לָנוּ בַּאֲשֶׁר לְמִי הָרָעָה
הַזֹּאת לָנוּ מַה מְּלַאכְתְּךָ וּמֵאַיִן
תָּבוֹא מָה אַרְצֶךָ וְאֵי מִזֶּה עָם
אָתָּה׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם עִבְרִי אָנֹכִי
וְאֶת יְהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם אֲנִי יָרֵא
אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת הַיָּם וְאֶת הַיַּבָּשָׁה׃
וַיִּירְאוּ הָאֲנָשִׁים יִרְאָה גְדוֹלָה
וַיֹּאמֶר אֵלָיו מַה זֹּאת עָשִׂיתָ כִּי
יָדְעוּ הָאֲנָשִׁים כִּי מִלִּפְנֵי יְהוָה הוּא
בֹרֵחַ כִּי הִגִּיד לָהֶם׃ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו
מַה נַּעֲשֶׂה לָּךְ וְיִשְׁתֹּק הַיָּם מֵעָלֵינוּ
כִּי הַיָּם הוֹלֵךְ וְסֹעֵר׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם
שָׂאוּנִי וַהֲטִילֻנִי אֶל הַיָּם וְיִשְׁתֹּק
הַיָּם מֵעֲלֵיכֶם כִּי יוֹדֵעַ אָנִי כִּי
בְשֶׁלִּי הַסַּעַר הַגָּדוֹל הַזֶּה עֲלֵיכֶם׃
וַיַּחְתְּרוּ הָאֲנָשִׁים לְהָשִׁיב אֶל
הַיַּבָּשָׁה וְלֹא יָכֹלוּ כִּי הַיָּם הוֹלֵךְ
וְסֹעֵר עֲלֵיהֶם׃ וַיִּקְרְאוּ אֶל יְהוָה
וַיֹּאמְרוּ אָנָּה יְהוָה אַל נָא נֹאבְדָה
בְּנֶפֶשׁ הָאִישׁ הַזֶּה וְאַל תִּתֵּן
עָלֵינוּ דָּם נָקִיא כִּי אַתָּה יְהוָה
כַּאֲשֶׁר חָפַצְתָּ עָשִׂיתָ׃ וַיִּשְׂאוּ אֶת
יוֹנָה וַיְטִלֻהוּ אֶל הַיָּם וַיַּעֲמֹד הַיָּם
מִזַּעְפּוֹ׃ וַיִּירְאוּ הָאֲנָשִׁים יִרְאָה
גְדוֹלָה אֶת יְהוָה וַיִּזְבְּחוּ זֶבַח לַיהוָה
וַיִּדְּרוּ נְדָרִים׃

Cap. ij.

וַיְמַן יְהוָה דָּג גָּדוֹל לִבְלֹעַ אֶת יוֹנָה
וַיְהִי יוֹנָה בִּמְעֵי הַדָּג שְׁלֹשָׁה יָמִים

Pritiua. heb.

שָׁכַב רָדַם
קָרַב
עָשַׁת אָבַד
הָלַךְ נָפַל
גֹּרָל יָדַע
מִי רוּעַ
נָגַד
לָאַךְ
בּוֹא
אָמַר
יָרֵא גָּדַל
עָשָׂה
פָּנָה
נָגַד
עָשָׂה שָׁתַק
נָשָׂא טוּל
יָדַע
לִי
חָתַר שׁוּב
הָלַךְ
קָרָא
אָבַד
נָתַן
נָקָה
עָשָׂה נָשָׂא
טוּל עָמַד
יָרֵא
זָבַח
נָדַר
מָנָה
הָיָה מְעָה
יוֹם

© Biblioteca Nacional de España

וּשְׁלֹשָׁה לֵילוֹת׃ וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל פָּלַל
יְהוָה אֱלֹהָיו מִמְּעֵי הַדָּגָה׃ וַיֹּאמֶר
קָרָאתִי מִצָּרָה לִי אֶל יְהוָה וַיַּעֲנֵנִי צוּר עָנָה
מִבֶּטֶן שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי שָׁמַעְתָּ קוֹלִי׃ שָׁאַל
וַתַּשְׁלִיכֵנִי מְצוּלָה בִּלְבַב יַמִּים שָׁלַךְ צוּל
וְנָהָר יְסֹבְבֵנִי כָּל מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ סָבַב שָׁבַר
עָלַי עָבָרוּ׃ וַאֲנִי אָמַרְתִּי נִגְרַשְׁתִּי גָּלַל
מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ אַךְ אוֹסִיף לְהַבִּיט אֶל גָּרַשׁ
הֵיכַל קָדְשֶׁךָ׃ אֲפָפוּנִי מַיִם עַד יָסַף נָבַט הֵכַל
נֶפֶשׁ תְּהוֹם יְסֹבְבֵנִי סוּף חָבוּשׁ תְּהֹם חָבַשׁ
לְרֹאשִׁי׃ לְקִצְבֵי הָרִים יָרַדְתִּי
הָאָרֶץ בְּרִחֶיהָ בַעֲדִי לְעוֹלָם וַתַּעַל עָלַם עָלָה
מִשַּׁחַת חַיַּי יְהוָה אֱלֹהָי׃ בְּהִתְעַטֵּף חָיָה
עָלַי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה זָכָרְתִּי וַתָּבוֹא בּוֹא
אֵלֶיךָ תְּפִלָּתִי אֶל הֵיכַל קָדְשֶׁךָ׃ פָּלַל
מְשַׁמְּרִים הַבְלֵי שָׁוְא חַסְדָּם יַעֲזֹבוּ׃ שָׁמַר עָזַב
וַאֲנִי בְּקוֹל תּוֹדָה אֶזְבְּחָה לָּךְ אֲשֶׁר יָדָה זָבַח
נָדַרְתִּי אֲשַׁלֵּמָה יְשׁוּעָתָה לַיהוָה׃ שָׁלַם יָשַׁע
וַיֹּאמֶר יְהוָה לַדָּג וַיָּקֵא אֶת יוֹנָה אָמַר קוֹא
אֶל הַיַּבָּשָׁה׃

Cap.iij.

וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֶל יוֹנָה שֵׁנִית
לֵאמֹר׃ קוּם לֵךְ אֶל נִינְוֵה הָעִיר הָיָה שָׁנָה
הַגְּדוֹלָה וּקְרָא אֵלֶיהָ אֶת הַקְּרִיאָה יָלַךְ
אֲשֶׁר אָנֹכִי דֹּבֵר אֵלֶיךָ׃ וַיָּקָם יוֹנָה גָּדַל קָרָא קוּם
וַיֵּלֶךְ אֶל נִינְוֵה כִּדְבַר יְהוָה וְנִינְוֵה
הָיְתָה עִיר גְּדוֹלָה לֵאלֹהִים מַהֲלַךְ הָיָה
שְׁלֹשֶׁת יָמִים׃ וַיָּחֶל יוֹנָה לָבוֹא יוֹם חָלַל
בָעִיר מַהֲלַךְ יוֹם אֶחָד וַיִּקְרָא הָלַךְ קָרָא
וַיֹּאמַר עוֹד אַרְבָּעִים יוֹם וְנִינְוֵה רָבַע
נֶהְפָּכֶת׃ וַיַּאֲמִינוּ אַנְשֵׁי נִינְוֵה הָפַךְ אָמַן
בֵּאלֹהִים וַיִּקְרְאוּ צוֹם וַיִּלְבְּשׁוּ לָבַשׁ
שַׂקִּים מִגְּדוֹלָם וְעַד קְטַנָּם׃ וַיִּגַּע נָגַע
הַדָּבָר אֶל מֶלֶךְ נִינְוֵה וַיָּקָם קוּם
מִכִּסְאוֹ וַיַּעֲבֵר אַדַּרְתּוֹ מֵעָלָיו וַיְכַס עָבַר כָּסָה
שַׂק וַיֵּשֶׁב עַל הָאֵפֶר׃ וַיַּזְעֵק וַיֹּאמֶר זָעַק
בְּנִינְוֵה מִטַּעַם הַמֶּלֶךְ וּגְדֹלָיו

& tribus noctibus. Et orauit ionas ad dñm deum ſuum de ventre piſcis. Et dixit. Clamaui de tribulatione mea ad dñm & exaudiuit me. De ventre inferi clamaui & exaudiſti vocem meã. Et proieciſti me in profundũ in corde maris: & flumen circũdedit me. Oẽs gurgites tui & fluctus tui: ſup me tranſierũt. Et ego dixi. Abiectus ſum a cõſpectu oculorũ tuorum. Veruntñ rurſus video templũ ſanctũ tuum. Circũdederũt me aque vſq ad animam: abyſſus vallauit me: pelagus operuit caput meũ. Ad extrema montiũ deſcendi: terre vectes cõcluſerunt me in eternũ: & ſubleuabis de corruptione vitã meã dñe deus meus. cũ anguſtiaretur in me aĩa mea dñi recordatus ſum: vt veniat ad te oratio mea ad tẽplũ ſanctũ tuũ. Qui cuſtodiũt vanitates fruſtra miam ſuam derelinquũt. Ego autẽ in voce laudis ĩmolabo tibi: quecunq voui reddam pro ſalute domino. Et dixit dominus piſci. Et euomuit ionam in aridam. 3.

Et factũ eſt verbum dñi ad ionã ſecũdo dicens. Surge & vade in niniuen ciuitatem magnam & predica in ea predicationem quã ego loquor ad te. Et ſurrexit ionas & abiit in niniuen iuxta verbũ domini. Et niniue erat ciuitas magna: itinere trium dierum. Et cepit ionas introire ciuitatẽ itinere diei vnius: & clamauit & dixit. Adhuc quadraginta dies: & niniue ſubuertetur. Et crediderunt viri niniuite in deo: & predicauerunt ieiunium: & veſtiti ſunt ſaccis a maiore vſq ad minorẽ. Et peruenit verbum ad regem niniue. Et ſurrexit de ſolio ſuo & abiecit veſtimẽtũ ſuũ a ſe: & indutus eſt ſacco & ſedit in cinere: & clamauit & dixit in niniue ex ore regis & principum eius

⁊ trib⁹ noctib⁹. ⁊ orauit ionas ad dñm
καὶ τρεῖς νύκτας. καὶ προσηύξατο ἰωνᾶς πρὸς κύριον τὸν
deũ ſuũ de ventre ceti ⁊ dixit: clamaui
θεὸν αὐτοῦ ἐκ τῆς κοιλίας τοῦ κήτους καὶ εἶπεν, ἐβόησα D
ĩ tribulatiõe mea ad dñm deũ meũ ⁊ exaudiuit me.
ἐν θλίψει μου πρὸς κύριον τὸν θεόν μου καὶ εἰσήκουσέν μου. Ps. 119
de ventre inferni audiſti vocẽ meã. proieciſti me in
ἐκ κοιλίας ᾅδου ἤκουσας φωνῆς μου. ἀπέρριψάς με εἰς
pfũdũ cordis maris: ⁊ flumina circũdederũt me:
βάθος καρδίας θαλάσσης, καὶ ποταμοὶ ἐκύκλωσάν με, B
oẽs eleuationes tue ⁊ fluctus tui ſup me trã-
πάντες οἱ μετεωρισμοί σου καὶ τὰ κύματά σου ἐπ᾽ ἐμὲ διῆλ- Joel. 2.
ſierũt. ⁊ ego dixi abiect⁹ ſum ex oculis tuis: pfecto ad
θον. κἀγὼ εἶπον ἀπῶσμαι ἐξ ὀφθαλμῶν σου, ἆρα προ-
dam vt videam tẽplũ ſctm̃ tuũ. circũfuſa
θήσω τοῦ ἐπιβλέψαι τὸν ναὸν τὸν ἅγιόν σου. περιεχύ-
eſt mihi aq̃ vſq ad aĩam: abyſſus vallauit me: intrauit
θη μοι ὕδωρ ἕως ψυχῆς, ἄβυσσος ἐκύκλωσέν με, ἔδυ
caput meũ in ſciſſuras mõtiũ: deſcendi in terrã cui⁹ ve-
ἡ κεφαλή μου εἰς σχισμὰς ὀρέων, κατέβην εἰς γῆν ἧς οἱ μο- C
ctes eius retinacula ſempiťna: ⁊ aſcendat ex corruptiõe
χλοὶ αὐτῆς κάτοχοι αἰώνιοι. καὶ ἀναβήτω ἐκ φθορᾶς ἡ
vita mea dñe de⁹ me⁹: cũ deficeret a me ani-
ζωή μου κύριε θεέ μου, ἐν τῷ ἐκλείπειν ἀπ᾽ ἐμοῦ τὴν ψυ- A
ma mea: dñi mẽorat⁹ ſum: ⁊ veniat ad te ora-
χήν μου, τοῦ κυρίου ἐμνήσθην, καὶ ἔλθοι πρὸς σὲ ἡ προ-
tio mea ad tẽplũ ſctm̃ tuũ: q̃ cuſtodiũt vana
σευχή μου πρὸς ναὸν ἅγιόν σου, φυλασσόμενοι μάταια
⁊ mẽdacia: miam ſuã reliquerũt. ego aũt cũ vo-
καὶ ψευδῆ, ἔλεον αὐτῶν ἐγκατέλιπον. ἐγὼ δὲ μετὰ φω-
ce laudis ⁊ cõfeſſionis imolabo tibi: q̃cũq vouí D
νῆς αἰνέσεως καὶ ἐξομολογήσεως θύσω σοι, ὅσα ηὐξάμην
reddam tibi in ſalutare meũ dño. ⁊ pcep-
ἀποδώσω σοι εἰς σωτηρίαν μου τῷ κυρίῳ. καὶ προσε- Ps. 85.
tũ eſt ceto ⁊ eiecit ionã ſup aridã.
τάγη τῷ κήτει καὶ ἐξέβαλεν τὸν ἰωνᾶν ἐπὶ τὴν ξηράν. Joel. 2.
Et fact⁹ eſt ſmo dñi ad ionã ſecundo Ca. 3.
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ἰωνᾶν ἐκ δευτέρου A 1. Re. 16.
dicẽs: ſurge ⁊ vade in niniuẽ ciuitatẽ
λέγων, ἀνάστηθι καὶ πορεύθητι εἰς νινευὶ τὴν πόλιν τὴν
magnã: ⁊ pdica in ea ſcd̃m pdicationẽ prio-
μεγάλην, καὶ κήρυξον ἐν αὐτῇ κατὰ τὸ κήρυγμα τὸ ἔμπρο- B
rẽ: quã ego locut⁹ ſum ad te. ⁊ ſurrexit ionas ⁊ abi-
σθεν, ὃ ἐγὼ λελάληκα πρὸς σέ. καὶ ἀνέστη ἰωνᾶς καὶ ἐπο-
it in niniuẽ ſicut locut⁹ eſt dñs: at niniue ciuitas
ρεύθη εἰς νινευὶ καθὼς ἐλάλησεν κύριος. ἡ δὲ νινευὶ πόλις
magna deo q̃ſi itineris vie dierũ triũ. ⁊ ce-
μεγάλη τῷ θεῷ ὡσεὶ πορείας ὁδοῦ ἡμερῶν τριῶν. καὶ ἤρ-
pit ionas ingredi in ciuitatẽ q̃ſi itine-
ξατο ἰωνᾶς τοῦ εἰσπορεύεσθαι εἰς τὴν πόλιν ὡσεὶ πορεί-
re diei vni⁹. ⁊ pdicauit ⁊ dixit. ⁊ adhuc tres
αν ἡμέρας μιᾶς. καὶ ἐκήρυξεν καὶ εἶπεν. καὶ ἔτι τρεῖς B
dies: ⁊ niniue ſubuertet. ⁊ crediderũt
ἡμέραι, καὶ νινευὶ καταστραφήσεται. καὶ ἐπίστευσαν οἱ
viri niniue deo: ⁊ pdicauerũt ieiuniũ: ⁊ veſtiti
ἄνδρες νινευὶ τῷ θεῷ, καὶ ἐκήρυξαν νηστείαν, καὶ ἐνεδύ- Mat. 12. d.
ſunt ſaccis a magno eorũ ⁊ vſq ad puũ eo- Luce. 11. a.
σαντο σάκκους ἀπὸ μεγάλου αὐτῶν καὶ ἕως μικροῦ αὐ-
rũ. ⁊ appropinq̃uit ſmo ad regem ni-
τῶν. καὶ ἤγγισεν ὁ λόγος πρὸς τὸν βασιλέα τῆς νι-
niue. ⁊ ſurrexit de throno ſuo: ⁊ abſtu-
νευί. καὶ ἐξανέστη ἐκ τοῦ θρόνου αὐτοῦ, καὶ περιεῖ-
lit ſtolam ſuam a ſeipſo: ⁊ indut⁹ ẽ
λατο τὴν στολὴν αὐτοῦ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ, καὶ ἐνεδύσατο
ſacco ⁊ ſedit in cinere. ⁊ pdicatũ ẽ in
σάκκον καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ σποδοῦ. καὶ ἐκηρύχθη ἐν τῇ C
niniue a rege ⁊ ab oĩbus
νινευὶ παρὰ τοῦ βασιλέως καὶ παρὰ πάντων τῶν
magnatib⁹ eius
μεγιστάνων αὐτοῦ

Traſla. Gre. lxx. cū interp̄. lati.

dicens. hoies ⁊ iumēta ⁊ boues ⁊ oues
λέγων· οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ κτήνη καὶ οἱ βόες καὶ τὰ πρό
D nō guſtent: neq; paſcant: ⁊ aquā nō
βατα μὴ γευσάσθωσαν, μὴ δὲ νεμέσθωσαν, καὶ ὕδωρ μὴ
bibant: ⁊ coopti ſunt ſaccis hoies ⁊
πιέτωσαν, καὶ περιεβάλοντο σάκκους οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ
iumēta. ⁊ clamauerūt ad deū vehemēt. ⁊ reuer-
κτήνη· καὶ ἀνεβόησαν πρὸς τὸν θεὸν ἐκτενῶς· καὶ ἐπέ-
B ſus ē vnuſqſq; de via ſua mala: ⁊
Joel. 2. στρεψεν ἕκαστος ἐκ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς, καὶ τῆς
iniqtate q̄ in manib⁹ eoꝝ dicentes: qs ſcit ſi pe
ἀδικίας τῆς ἐν χερσὶν αὐτῶν λέγοντες, τίς οἶδεν εἰ με
nitētiā aget de⁹ ⁊ reuertet ab ira furoris ſui
τανοήσει ὁ θεὸς καὶ ἀποστρέψει ἐξ ὀργῆς θυμοῦ αὐτοῦ
⁊ non peream⁹? ⁊ vidit deus opa
καὶ οὐ μὴ ἀπολλώμεθα; καὶ ἴδεν ὁ θεὸς τὰ ἔργα
eoꝝ: qm̄ reuerſi ſunt a vijs ſuis
αὐτῶν, ὅτι ἀπέστρεψαν ἀπὸ τῶν ὁδῶν αὐτῶν τῶν
C malis: ⁊ egit penitētiā de⁹ ſup malitia quā locu
πονηρῶν, καὶ παρεκλήθη ὁ θεὸς ἐπὶ τῇ κακίᾳ ἣ ἐλάλη
t⁹ ē vt faceret eis ⁊ nō fecit.
σεν τοῦ ποιῆσαι αὐτοῖς καὶ οὐκ ἐποίησεν. Ca. 4.

A ET cōtriſtat⁹ ē ionas triſticia grādi: ⁊ cōfuſus
Καὶ ἐλυπήθη ἰωνᾶς λύπην μεγάλην, καὶ συνεχύ
eſt. ⁊ orauit ad dn̄m ⁊ ait: o dn̄e. nōne
θη. καὶ προσηύξατο πρὸς κύριον καὶ εἶπεν, ὦ κύριε. οὐχ
iſti ſmones mei ſunt adhuc exn̄te me in terra mea.
οὗτοι οἱ λόγοι μου εἰσὶν ἔτι ὄντος μου ἐν τῇ γῇ μου.
ppterea p̄ueni fugere in tharſis: q: cognoui
διὰ τοῦτο προέφθασα φυγεῖν εἰς θαρσεῖς, διότι ἔγνων
D q̄ʒ miſericors ⁊ miſerator patiens ⁊ multe mie
ὅτι ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων μακρόθυμος καὶ πολυέλε
⁊ agens penitētiā ſup malitijs. ⁊ nūc do
Ps. 85. ως καὶ παρακαλούμενος ἐπὶ ταῖς κακίαις· καὶ νῦν δέ
minator dn̄e tolle aiam meā a me. q: bonū
Joel. 2. σποτα κύριε λάβε τὴν ψυχήν μου ἀπ' ἐμοῦ· ὅτι καλόν
3. Re. 16. mori me magis quā viuere. ⁊ dixit dn̄s ad io
A τὸ ἀποθανεῖν με μᾶλλον ἢ ζῆν. καὶ εἶπεν κύριος πρὸς ἰω
nā: ſi vehemēt cōtriſtat⁹ ē tu. ⁊ egreſſ⁹ ē ionas ex
νᾶν, εἰ σφόδρα λελύπησαι σύ. καὶ ἐξῆλθεν ἰωνᾶς ἐκ τῆς
B ciuitate ⁊ ſedit ꝯ̄ orientē ⁊ fecit ſibi
πόλεως καὶ ἐκάθισεν κατὰ ἀνατολὰς καὶ ἐποίησεν ἑαυ
tabernaculū. ⁊ ſedit ſub eo ī ūbra. donec
τῷ σκηνήν. καὶ ἐκάθητο ὑποκάτω αὐτῆς ἐν σκιᾷ. ἕως
videret qd erit ciuitati. ⁊ p̄cepit dn̄s
ἂν ἀπίδῃ τί ἔσται τῇ πόλει. καὶ προσέταξεν κύριος
deus cucurbite: ⁊ aſcendit ſup caput ione:
ὁ θεὸς κολοκύνθῃ, καὶ ἀνέβη ὑπὲρ κεφαλῆς ἰωνᾶ, τοῦ
vt obūbraret eū: ⁊ ptegeret eū a ma
συσκιάζειν αὐτῷ, καὶ περισκέπειν αὐτὸν ἀπὸ τῶν κα-
B lis ſuis. ⁊ letat⁹ ē ionas ſup cucurbita gaudio
C κῶν αὐτοῦ. καὶ ἐχάρη ἰωνᾶς ἐπὶ τῇ κολοκύνθῃ χαρὰν
magno. ⁊ p̄cepit de⁹ vermi matutino ī cra-
μεγάλην. καὶ προσέταξεν ὁ θεὸς σκώληκι ἑωθινῇ ἐπαύ
ſtinū. ⁊ pcuſſit cucurbitā ⁊ arefacta ē: ⁊
ριον. καὶ ἐπάταξεν τὴν κολοκύνθαν καὶ ἐξηράνθη. καὶ
fact⁹ ē cū oriret ſol: ⁊ p̄cepit
ἐγένετο ἅμα τῷ ἀνατεῖλαι τὸν ἥλιον, καὶ προσέταξε
de⁹ ſpiritui ardoris vrenti: ⁊ pcuſſit
ὁ θεὸς πνεύματι καύσωνος συγκαίοντι, καὶ ἐπάταξεν
ſol ſup caput ione: ⁊ anguſtiabat ⁊ re-
ὁ ἥλιος ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἰωνᾶ, καὶ ὀλιγοψύχει καὶ ἀπε
linqbat aīa ſua. ⁊ dixit: bonū mihi mo
λείπετο τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. καὶ εἶπεν, καλόν μοι τὸ ἀπο
ri quā viuere. ⁊ dixit dn̄s ad ionā: ſi valde
C θανεῖν ἢ ζῆν. καὶ εἶπεν κύριος πρὸς ἰωνᾶν, εἰ σφόδρα
cōtriſtat⁹ es tu ſup cucurbitā: ⁊ ait val-
λελύπησαι σὺ ἐπὶ τῇ κολοκύνθῃ; καὶ εἶπεν σφό-
de cōtriſtat⁹ ſum ego vſq; ad mortē. ⁊ dixit dn̄s.
δρα λελύπημαι ἐγὼ ἕως θανάτου. καὶ εἶπεν ὁ κύρι
tu pepciſti ſup
ος. σὺ ἐφείσω ὑπὲρ τῆς

Traſla. B. Hie.

dicens. Homines & iumenta & boues & pecora non guſtent quicq̄ʒ nec paſcantur: & aquam non bibant: & operiantur ſaccis homies & iumēta & clament ad deum in fortitudine: & cōuertatur vir a via ſua mala & ab iniqtate que eſt in manibus eorum. Quis ſcit ſi cōuertatur & ignoſcat deus: & reuertatur a furore ire ſue: & non peribimus? Et vidit deus opera eorū: quia cōuerſi ſunt de via ſua mala: & miſertus eſt ſuper maliciā quā locutus fuerat vt faceret eis: & non fecit. 4.

ET afflictus eſt ionas afflictione magna & iratus eſt & orauit ad dn̄m & dixit. Obſecro dn̄e: nunqd nō hoc eſt ꝟbū meū cū adhuc eſſē in terra mea. Propter hoc p̄occupaui vt fugerē in tarſis. Scio enī quia tu deus clemēs & miſericors es: patiēs & multe miſerationis: & ignoſcens ſup maliciā. Et nūc dn̄e tolle queſo aiam meā a me: qa melior ē mihi mors q̄ʒ vita. Et dixit dn̄s. Putaſne bene iraſceris tu? Et egreſſus eſt ionas de ciuitate: & ſedit contra orientē ciuitatis. Et fecit ſibimet vmbraculum ibi: & ſedebat ſubter illud in vmbra donec videret qd accideret ciuitati. Et p̄parauit dn̄s de⁹ hederam & aſcēdit ſup caput ione vt eſſet vmbra ſup caput eius & ꝓtegeret eū. Laborauerat enī. Et letatus eſt ionas ſuper hedera leticia magna. Et pauit deus vermem aſcenſu diluculi in craſtinū. Et percuſſit hederam & exaruit. Et cū ortus fuiſſet ſol precepit deus vēto calido & vrēti & percuſſit ſol ſuper caput ione: & eſtuabat. Et petiuit anime ſue vt moreretur. Et dixit. Melius eſt mihi mori q̄ʒ viuere. Et dixit deus ad ionā. Putaſne bene iraſceris tu ſuper

Tex. heb. Jonas. iiij.

לֵאמֹר הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה הַבָּקָר
וְהַצֹּאן אַל יִטְעֲמוּ מְאוּמָה אַל יִרְעוּ
וּמַיִם אַל יִשְׁתּוּ׃ וְיִתְכַּסּוּ שַׂקִּים
הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה וְיִקְרְאוּ אֶל אֱלֹהִים
בְּחָזְקָה וְיָשֻׁבוּ אִישׁ מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה
וּמִן הֶחָמָס אֲשֶׁר בְּכַפֵּיהֶם׃ מִי
יוֹדֵעַ יָשׁוּב וְנִחַם הָאֱלֹהִים וְשָׁב
מֵחֲרוֹן אַפּוֹ וְלֹא נֹאבֵד׃ וַיַּרְא
הָאֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם כִּי שָׁבוּ
מִדַּרְכָּם הָרָעָה וַיִּנָּחֶם הָאֱלֹהִים
עַל הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת לָהֶם
וְלֹא עָשָׂה׃

Cap. iiij.

וַיֵּרַע אֶל יוֹנָה רָעָה גְדוֹלָה וַיִּחַר
לוֹ׃ וַיִּתְפַּלֵּל אֶל יְהוָה וַיֹּאמַר אָנָּה
יְהוָה הֲלוֹא זֶה דְבָרִי עַד הֱיוֹתִי עַל
אַדְמָתִי עַל כֵּן קִדַּמְתִּי לִבְרֹחַ
תַּרְשִׁישָׁה כִּי יָדַעְתִּי כִּי אַתָּה אֵל
חַנּוּן וְרַחוּם אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד
וְנִחָם עַל הָרָעָה׃ וְעַתָּה יְהוָה קַח
נָא אֶת נַפְשִׁי מִמֶּנִּי כִּי טוֹב מוֹתִי
מֵחַיָּי׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה הַהֵיטֵב חָרָה
לָךְ׃ וַיֵּצֵא יוֹנָה מִן הָעִיר וַיֵּשֶׁב
מִקֶּדֶם לָעִיר וַיַּעַשׂ לוֹ שָׁם סֻכָּה
וַיֵּשֶׁב תַּחְתֶּיהָ בַּצֵּל עַד אֲשֶׁר יִרְאֶה
מַה יִּהְיֶה בָּעִיר׃ וַיְמַן יְהוָה אֱלֹהִים
קִיקָיוֹן וַיַּעַל מֵעַל לְיוֹנָה לִהְיוֹת
צֵל עַל רֹאשׁוֹ לְהַצִּיל לוֹ מֵרָעָתוֹ
וַיִּשְׂמַח יוֹנָה עַל הַקִּיקָיוֹן שִׂמְחָה
גְדוֹלָה׃ וַיְמַן הָאֱלֹהִים תּוֹלַעַת בַּעֲלוֹת
הַשַּׁחַר לַמָּחֳרָת וַתַּךְ אֶת הַקִּיקָיוֹן
וַיִּיבָשׁ׃ וַיְהִי כִּזְרֹחַ הַשֶּׁמֶשׁ וַיְמַן
אֱלֹהִים רוּחַ קָדִים חֲרִישִׁית וַתַּךְ
הַשֶּׁמֶשׁ עַל רֹאשׁ יוֹנָה וַיִּתְעַלָּף
וַיִּשְׁאַל אֶת נַפְשׁוֹ לָמוּת וַיֹּאמֶר
טוֹב מוֹתִי מֵחַיָּי׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
אֶל יוֹנָה הַהֵיטֵב חָרָה לְךָ עַל

Primitiua. heb.

טָעַם מְאֹם
רָעָה שָׁתָה
קָרָא
שׁוּב רוּעַ
יָדַע שׁוּב
חָרָה אָבַד
רָאָה עָשָׂה
שׁוּב
נָחַם
עָשָׂה
רוּעַ גָּדַל
חָרָה פָּלַל
אָמַר הָיָה
חָנַן רָחַם
רוּעַ לָקַח
חָיָה יָטַב
עָשָׂה סָכַךְ
רָאָה
הָיָה מָנָה
עָלָה
נָצַל רוּעַ
שָׂמַח
תָּלַע עָלָה
נָכָה
יָבַשׁ הָיָה
קָדַם חָרַשׁ
עָלַף
שָׁאַל

© Biblioteca Nacional de España

הקיקיון ויאמר היטב חרה לי
עד מות׃ ויאמר יהוה אתה חסת — חוס
על הקיקיון אשר לא עמלת
בו ולא גדלתו שבן לילה היה — בנה
ובן לילה אבד׃ ואני לא אחוס — חוס
על נינוה העיר הגדולה אשר — גדל
יש בה הרבה משתים עשרה — רבה
רבו אדם אשר לא ידע בין — רבב
ימינו לשמאלו ובהמה רבה׃ — ימן

hederam. Et dixit. Bene iraſcor
vſq ad mortẽ. Et dixit
dominus. Tu doles
ſuper hederam in qua
non laboraſti
neq feciſti vt creſceret
que ſub vna nocte nata
eſt: & ſub vna nocte pe
riit: & ego non parcam
niniue ciuitati magne:
in qua ſunt pluſq̃ cen
tum viginti
milia hominũ qui nõ
ſciunt quid ſit inter
dexteram & ſiniſtrã ſuã
& iumenta multa.
Explicit Ionas ꝓpheta.

cucurbita pro q̃ nõ laboraſti ſup ea neq
κολοκύνθης ὑπὲρ ἧς οὐκ ἐκακοπάθησας ἐπ᾽ αὐτῇ οὐδὲ
enutriſti eam. q̃ ſub nocte nata ẽ ⁊ ſub nocte periit:
ἐξέθρεψας αὐτήν. ἣ ὑπὸ νύκτα ἐγενήθη καὶ ὑπὸ νύκτα ἀπώ
ego ãt nõ parcã ſup niniue ciuitate
λετο, ἐγὼ δὲ οὐ φείσομαι ὑπὲρ νινευὴ τῆς πόλεως D
magna in q̃ hitant plures q̃ duodeci decẽ
τῆς μεγάλης ἐν ᾗ κατοικοῦσιν πλείους ἢ δώδεκα μυ
milia viroꝝ: qui nõ cognouerũt dexterã ſuã ne
ριάδες ἀνδρῶν, οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν δεξιὰν αὐτῶν οὐ
q ſiniſtrã ⁊ iumẽta multa.
δὲ ἀριστερὰν καὶ κτήνη πολλά.

D

INCIPIT PROLOGVS IN MICHEAM PROPHETAM.

Temporibus ioathe & achaz & ezechie regũ iuda: micheã prophetam ob hanc prophetiã ſpirituſancto repletũ fuiſſe lectio ipſa demonſtrat. Sed de ſupradicto numero regũ ioathã & ezechiam deo ob religionẽ placuiſſe: hiſtoria libri quarti regũ: & ſecũdi paralipomenõ indicat. Achaz vero relicto deo: idola ſamarie quibus etiã filios ſuos in ſacrificiũ igni cõcremandos obtulerat coluiſſe conſtat. Quãobrem deus ſamariã que reges iſrl & iuda ſimulachrorũ ſuperſtitione fefellerat increpãs indignationẽ ſuam in eam proceſſurã cõminatus eſt. Populo ꝗ̃ iſrael preuaricatori: & principibus eius: qui eundẽ populũ fallaci ſuaſione ad colenda idola impulerant verbis in ſequentibus captiuitatem & interitum affuturum denunciauit.

Explicit prologus.

Incipit argumentum.

Micheas demoraſthi coheres xp̃i vaſtationem annunciat filie latronis & obſidionem ponit contra eam: quia maxillam percuſſerit iudicis iſrael.

Explicit argumentum.

Cap. j.

דבר יהוה אשר היה אל מיכה
המרשתי בימי יותם אחז יחזקיה — יום
מלכי יהודה אשר חזה על שמרון
וירושלם׃ שמעו עמים כלם
הקשיבי ארץ ומלאה ויהי אדני — קשב היה
יהוה בכם לעד אדני מהיכל — עוד היכל
קדשו׃ כי הנה יהוה יצא ממקומו — קום
וירד ודרך על במותי ארץ׃ ונמסו — במה מסס
ההרים תחתיו והעמקים יתבקעו — בקע
כדונג מפני האש כמים מגרים — דנג פנה
במורד׃ בפשע יעקב כל זאת — נגר ירד
ובחטאת בית ישראל מי פשע
יעקב הלוא שמרון ומי במות
יהודה הלוא ירושלם׃ ושמתי — שום
שמרון לעי השדה למטעי כרם — עיה נטע
והגרתי לגי אבניה ויסדיה אגלה׃ — נגר גלה
וכל פסיליה יכתו וכל אתנניה — גלה פסל
ישרפו באש וכל עצביה אשים — כתת תנה
שממה כי מאתנן זונה קבצה — שרף שום
— תנה זנה

Incipit Micheas ꝓpheta.
Capitulum I.
Verbum dñi quod factũ eſt ad micheam
moraſthitem in diebus
ioathã: achaz & ezechie
regum iuda quod vidit
ſuper ſamariam
& hieruſalẽ. Audite po
puli omnes: &
attendat terra & plenitu
do eius: & ſit dñs deus
vobis in teſtem: dñs in
tẽplo ſancto ſuo. Quia
ecce dñs egredietur de
loco ſuo: & deſcendet
& calcabit ſup excelſa
terre. Et conſumentur
montes ſubtus eum: &
valles ſcindentur
ſicut cera a facie ignis:
ſicut aque que decurrũt
in preceps. In ſcelere ia
cob omne iſtud:
& in peccatis domus iſ
rael. Quod ſcelus
iacob? Nonne ſamaria?
Et que excelſa
iude? Nonne hieruſalẽ?
Et ponam ſamariã q̃ſi
aceruũ lapidũ in agro cũ
plantatur vinea: & detra
hã in vallẽ lapides ei9. Et
fundamẽta ei9 reuelabo:
& oĩa ſculptilia ei9 cõci
dẽtur. Et oẽs mercedes
ei9 cõburẽtur igne & oĩa
idola ei9 ponã in ꝑditio
nẽ: q̃a de mercedib9 me
retricis cõgregata ſunt:

MICHEAS
ΜΗΧΑΙΑΣ. Ca. I.
Et factũ ẽ verbũ dñi ad micheam mo A
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς μιχαίαν τὸν μω
raſthitẽ in dieb9 ioathã ⁊ achaz ⁊ ezechie
ραθίτην ἐν ἡμέραις ἰωάθαμ καὶ ἄχαζ καὶ ἐζεκί
regũ iuda: de q̃b9 vidit de ſamaria ⁊ de
ου βασιλέων ἰούδα, ὑπὲρ ὧν ἴδεν περὶ σαμαρείας καὶ περὶ A
hieruſalem. audite ppl̃i oẽs ſmones: attendat
ἱερουσαλήμ. ἀκούσατε λαοὶ πάντες λόγους, προσεχέτω
terra ⁊ oẽs q̃ in ea: ⁊ erit dñs de9 in vobis in teſti
ἡ γῆ καὶ πάντες οἱ ἐν αὐτῇ, καὶ ἔσται κύριος ὁ θεὸς ἐν ὑμῖν εἰς μαρ
moniũ dñs ex domo ſctã ſua. q2 ecce dñs egredit᷑
τύριον κύριος ἐξ οἴκου ἁγίου αὐτοῦ. διότι ἰδοὺ κύριος ἐκπορεύεται Eſai. 15.d.
de loco ſuo: ⁊ deſcendet ⁊ aſcendet ſup
ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ, καὶ καταβήσεται καὶ ἀναβήσεται ἐπὶ τὰ B
excelſa terre: ⁊ ꝯmouebunt mõtes ſubter eũ: ⁊
ὕψη τῆς γῆς, καὶ σαλευθήσεται τὰ ὄρη ὑποκάτωθεν αὐτοῦ, καὶ
valles tabeſcent ſicut tabeſcit cera a facie
αἱ κοιλάδες τακήσονται ὡς τήκεται κηρὸς ἀπὸ προσώ
ignis: ⁊ ſicut aqua ꝓfluens in deſcẽſu:
που πυρός, καὶ ὡς ὕδωρ καταφερόμενον ἐν καταβά
ꝓpt ĩpietatẽ iacob oĩa hec: ⁊ ꝓpt pecca
σει. διὰ ἀσέβειαν ἰακὼβ πάντα ταῦτα, καὶ διὰ ἁμαρ
tum dom9 iſrael. q̃ ĩpietas iacob: nõne tu ſama
τίαν οἴκου ἰσραήλ. τίς ἀσέβεια ἰακώβ, οὐχὶ σὺ σαμά
ria? ⁊ q̃d peccatũ dom9 iuda: nõne hieruſalem? 3.5.a.
ρεια; καὶ τίς ἡ ἁμαρτία οἴκου ἰούδα, οὐχὶ ἱερουσαλήμ;
⁊ ponã ſamariã in pomoꝝ cuſtodiã agri. ⁊ in
καὶ θήσομαι σαμάρειαν εἰς ὀπωροφυλάκιον ἀγροῦ. καὶ εἰς
plãtationẽ vinee: ⁊ detraham in voraginẽ lapides
φυτείαν ἀμπελῶνος, καὶ κατασπάσω εἰς χάος τοὺς λίθους B
eius ⁊ fundamẽta ei9 reuelabo. ⁊ cuncta ſcul
αὐτῆς καὶ τὰ θεμέλια αὐτῆς ἀποκαλύψω. καὶ πάντα τὰ γλυ
ptilia ei9 euertent: ⁊ oẽs mercedes e
πτὰ αὐτῆς κατασκάψουσιν, καὶ πάντα τὰ μισθώματα αὐ
ius cõburent igni: ⁊ cuncta idola ei9 ponam
τῆς ἐμπρήσουσιν πυρί, καὶ πάντα τὰ εἴδωλα αὐτῆς θήσομαι C
in ꝑditionẽ: q2 ex mercedib9 fornicationis cõgregauit:
εἰς ἀφανισμόν, διότι ἐκ μισθωμάτων πορνείας συνήγαγεν,

© Biblioteca Nacional de España

ⲉ ex mercedib⁹ fornicarie deſtruxit. ꝑpt hoc
καὶ ἐκ μισθωμάτων πόρνης κατέστρεψεν. ἕνεκεν τούτου
planget ⲉ lugebit: ibit diſcalciata ⲉ nu=
κόψεται καὶ θρηνήσει, πορεύσεται ἀνυπόδετος καὶ γυμ=
da faciet planctū q̄ſi draconum: ⲉ luctū q̄ſi fi=
νὴ ποιήσεται κοπετὸν ὡς δρακόντων, καὶ πένθος ὡς θυ
liaꝝ ſirenarū: qꝛ obtinuit plaga eius: qꝛ
γατέρων σειρήνων, ὅτι κατεκράτησεν ἡ πληγὴ αὐτῆς, διότι
venit vſq; ad iudā. tetigit vſq; ad portā ppl'i mei: i hieru
ἦλθεν ἕως ἰούδα. καὶ ἥψατο ἕως πύλης λαοῦ μου ἐν ἱερου
ſalem. q̄ in geth nō magnificemini: ⲉ q̄ in bachim nō
σαλήμ. οἱ ἐν γὲθ μὴ μεγαλύνεσθε, καὶ οἱ ἐν Βακεὶν μὴ
reedificetis. de domo deriſu terrā aſpergite.
ἀνοικοδομεῖτε. ἐξ οἴκου καταγέλωτα γῆν καταπάσα=
deriſum vſm hitantes bene ciui
σθε. καταγέλωτα ὑμῶν κατοικοῦσας καλῶς τὰς πό=
tates eius: nō eſt egreſſa hītatrix ſenan. plangite
λεις αὐτῆς, οὐκ ἐξῆλθεν κατοικοῦσα σαινάν. κόψασθε
domū q̄ eſt iuxta eā. accipiet ex vobis plagā doloris.
οἶκον ἐχόμενον αὐτῆς. λήψεται ἐξ ὑμῶν πληγὴν ὀδύνης.
q̄s cepit in bona q̄ hītat in dolorib⁹: qꝛ de=
τίς ἤρξατο εἰς ἀγαθὰ κατοικούσῃ ἐν ὀδύναις, ὅτι κα=
ſcēderūt mala a dn̄o in portis hieruſalem.
τέβη κακὰ παρὰ κυρίου ἐπὶ πύλαις ἱερουσαλήμ.
ſonit⁹ curruū ⲉ equitantium hitans. lachis
ψόφος ἁρμάτων καὶ ἱππευόντων κατοικοῦσα. λαχὶς
p̄nceps peccati eſt filie ſion. qꝛ in te in=
ἀρχηγὸς ἁμαρτίας ἐστὶν τῇ θυγατρὶ σιών. ὅτι ἐν σοὶ εὑ=
uēte ſunt ip̄ietates iſrael: ideo dabit emiſſari=
ρέθησαν ἀσέβειαι ἰσραήλ, διὰ τοῦτο δώσει ἐξαποστελ
os vſq; ad hereditatē geth. domos vanas fruſtra
λομένους ἕως κληρονομίας γέθ. οἴκους ματαίους εἰς κενὸν
fuerūt regibus iſrael donec heredes addu
ἐγένοντο τοῖς βασιλεῦσιν ἰσραὴλ ἕως τοὺς κληρονόμους ἀγά
cant tibi hitans lachis hereditas tua. vſq; ad odo
γωσίν σοι κατοικοῦσα λαχὶς κληρονομία σου. ἕως ὀδο
lam veniet gl'ia filie iſrael. decaluare ⲉ tōdere
λὰμ ἥξει δόξα τῆς θυγατρὸς ἰσραήλ. ξύρησαι καὶ κεῖραι
ſup filios delicatos tuos. dilata calui=
ἐπὶ τὰ τέκνα τὰ τρυφερά σου. ἐμπλάτυνον τὴν ξύρη=
tiū tuū ſicut aq̄la: q̄m captiui ducti ſunt ex te.
σίν σου ὡς ἀετός, ὅτι ἠχμαλωτεύθησαν ἀπὸ σοῦ. Ca. 2.

Facti ſunt cogitātes labores ⲉ operātes mala
Ἐγένοντο λογιζόμενοι κόπους καὶ ἐργαζόμενοι κακὰ
in cubilib⁹ ſuis. ⲉ ſimul cū die cōſumabāt ea.
ἐν ταῖς κοίταις αὐτῶν. καὶ ἅμα τῇ ἡμέρᾳ συνετέλουν αὐ
qꝛ nō leuauerūt ad dn̄m manus ſuas.
τά. διότι οὐκ ἦραν πρὸς τὸν κύριον τὰς χεῖρας αὐτῶν.
ⲉ deſiderabāt agros: ⲉ diripiebāt pupillos: ⲉ do=
καὶ ἐπεθύμουν ἀγρούς, καὶ διήρπαζον ὀρφανούς, καὶ οἴ=
mos opp̄mebant: ⲉ diripiebāt virū ⲉ domū
κους κατεδυνάστευον. καὶ διήρπαζον ἄνδρα καὶ τὸν οἶκον
eius viꝝ ⲉ hereditatē eius. ꝓpterea
αὐτοῦ ἄνδρα καὶ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ. διὰ τοῦτο
hec dicit dn̄s: ecce ego cogito ſup tribū
τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ λογίζομαι ἐπὶ τὴν φυλὴν
iſtam mala de q̄b⁹ nō auferatis colla vr̄a:
ταύτην κακὰ ἐξ ὧν οὐ μὴ ἄρητε τοὺς τραχήλους ὑμῶν,
ⲉ non ambuletis erecti: qꝛ tp̄s malū eſt. in
καὶ οὐ μὴ πορευθῆτε ὀρθοί, ὅτι καιρὸς πονηρός ἐστιν. ἐν
die illa. ſumetur ſup vos parabola ⲉ plā
τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. ληφθήσεται ἐφ' ὑμᾶς παραβολὴ καὶ θρη
getur planct⁹ in cantico dicētiū: miſeria vaſta=
νηθήσεται θρῆνος ἐν μέλει λεγόντων, ταλαιπωρία ἐτα=
ti ſumus. ps ppl'i demenſa eſt funiculo: ⲉ nō
λαιπωρήσαμεν. μερὶς λαοῦ κατεμετρήθη σχοινίῳ, καὶ οὐκ
erat q̄ ꝓhiberet eā vt auerteret illū. agri nr̄i
ἦν ὁ κωλύων αὐτὸν τοῦ ἀποστρέψαι αὐτό. οἱ ἀγροὶ ἡμῶν
diuiſi ſunt. ꝑpt̄ hoc nō erit mittens funiculū in
διεμερίσθησαν. διὰ τοῦτο οὐκ ἔσται ὁ βάλλων σχοινίον ἐν
hereditate in eccleſia dn̄i. ne flete
κλήρῳ ἐν ἐκκλησίᾳ κυρίου. μὴ δακρύετε

et vſq; ad mercedē meretricis reuertētur. Sup hoc plangam & vlulabo vadam ſpoliatus & nudus. Faciā planctū velut draconū: & luctū quaſi ſtruthionū: qa deſperata eſt plaga eius: quia venit vſq; ad iudā: tetigit portam populi mei vſq; ad hieruſalē. In geth nolite annunciare: lachrymis ne ploretis. In domo pulueris puluere vos cōſpergite: & trāſite vobis habitatio pulchra: confuſa ignominia. Nō eſt egreſſa que habitat in exitu. Planctū domus vicina accipiet ex vobis q̄ ſtetit ſibimet: qa infirmata eſt in bonū q̄ habitat i amaritudinibus. Quia deſcēdit malū a dn̄o in portā hieruſalē: tumult⁹ q̄drige ſtuporis habitanti lachis. Principium peccati eſt filie ſion: qa in te inuenta ſunt ſcelera iſrael. Propterea dabit emiſſarios ſup hereditatē geth: domos mēdacii in deceptionem regibus iſrael. Adhuc heredem adducam tibi q̄ habitas i mareſa: vſq; ad odollam veniet gloria iſrael. Decaluare & tondere ſup filios deliciarū tuarum: dilata caluiciū tuū ſicut aquila: q̄m captiui ducti ſunt ex te. 2.

Ve qui cogitatis inutile & operamini malū in cubilibus vr̄is. In luce matutina faciūt illud: q̄m cōtra deū eſt man⁹ eorum. Et cōcupierunt agros & violēter tulerūt & rapuerūt domos: & calūniabantur virū & domū eius: virū & hereditatē eius. Idcirco hec dicit dn̄s. Ecce ego cogito ſuper familiam iſtam malū vnde nō auferetis colla veſtra: & nō ambulabitis ſupbi: q̄m tēpus peſſimū eſt. In die illa ſumetur ſup vos parabola: & cantabitur canticū cū ſuauitate dicentiū. Depopulatiōe vaſtati ſum⁹. Pars ppl'i mei cōmutata eſt. Quō recedis a me: cū reuertatur qui regiones noſtras diuidat. Propter hoc nō erit tibi mittens funiculum ſortis in cetu dn̄i. Ne loquamini

וְעַד אֶתְנַן זוֹנָה יָשׁוּבוּ׃ עַל זֹאת
אֶסְפְּדָה וְאֵילִילָה, אֵילְכָה שׁוֹלָל
וְעָרוֹם, אֶעֱשֶׂה מִסְפֵּד כַּתַּנִּים, וְאֵבֶל
כִּבְנוֹת יַעֲנָה׃ כִּי אֲנוּשָׁה מַכּוֹתֶיהָ,
כִּי בָאָה עַד יְהוּדָה, נָגַע עַד שַׁעַר
עַמִּי עַד יְרוּשָׁלָםִ׃ בְּגַת אַל תַּגִּידוּ,
בָּכוֹ אַל תִּבְכּוּ, בְּבֵית לְעַפְרָה עָפָר
הִתְפַּלָּשְׁתִּי׃ עִבְרִי לָכֶם יוֹשֶׁבֶת
שָׁפִיר עֶרְיָה בֹשֶׁת, לֹא יָצְאָה
יוֹשֶׁבֶת צַאֲנָן, מִסְפַּד בֵּית הָאֵצֶל
יִקַּח מִכֶּם עֶמְדָּתוֹ׃ כִּי חָלָה לְטוֹב
יוֹשֶׁבֶת מָרוֹת, כִּי יָרַד רָע מֵאֵת יְהוָה
לְשַׁעַר יְרוּשָׁלָםִ׃ רְתֹם הַמֶּרְכָּבָה
לָרֶכֶשׁ יוֹשֶׁבֶת לָכִישׁ, רֵאשִׁית
חַטָּאת הִיא לְבַת צִיּוֹן, כִּי בָךְ נִמְצְאוּ
פִּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל׃ לָכֵן תִּתְּנִי שִׁלּוּחִים
עַל מוֹרֶשֶׁת גַּת, בָּתֵּי אַכְזִיב לְאַכְזָב
לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃ עֹד הַיֹּרֵשׁ אָבִי
לָךְ יוֹשֶׁבֶת מָרֵשָׁה, עַד עֲדֻלָּם
יָבוֹא כְּבוֹד יִשְׂרָאֵל׃ קָרְחִי וָגֹזִּי
עַל בְּנֵי תַּעֲנוּגָיִךְ, הַרְחִבִי קָרְחָתֵךְ
כַּנֶּשֶׁר, כִּי גָלוּ מִמֵּךְ׃

Cap. ij.

הוֹי חֹשְׁבֵי אָוֶן וּפֹעֲלֵי רָע עַל
מִשְׁכְּבוֹתָם, בְּאוֹר הַבֹּקֶר יַעֲשׂוּהָ,
כִּי יֶשׁ לְאֵל יָדָם׃ וְחָמְדוּ שָׂדוֹת
וְגָזָלוּ, וּבָתִּים וְנָשָׂאוּ, וְעָשְׁקוּ גֶּבֶר
וּבֵיתוֹ, וְאִישׁ וְנַחֲלָתוֹ׃ לָכֵן כֹּה אָמַר
יְהוָה, הִנְנִי חֹשֵׁב עַל הַמִּשְׁפָּחָה
הַזֹּאת רָעָה, אֲשֶׁר לֹא תָמִישׁוּ
מִשָּׁם צַוְּארֹתֵיכֶם, וְלֹא תֵלְכוּ
רוֹמָה, כִּי עֵת רָעָה הִיא׃ בַּיּוֹם הַהוּא
יִשָּׂא עֲלֵיכֶם מָשָׁל, וְנָהָה נְהִי נִהְיָה
אָמַר שָׁדוֹד נְשַׁדֻּנוּ, חֵלֶק עַמִּי
יָמִיר, אֵיךְ יָמִישׁ לִי, לְשׁוֹבֵב שָׂדֵינוּ
יְחַלֵּק׃ לָכֵן לֹא יִהְיֶה לְךָ מַשְׁלִיךְ
חֶבֶל בְּגוֹרָל בִּקְהַל יְהוָה׃ אַל תַּטִּפוּ

שׁוּב
סָפַד יָלַל
יָלַךְ שָׁלַל
עָשָׂה סָפַד
תָּנַן בָּנָה
עָנָה אָנַשׁ
נָכָה בּוֹא
נָגַד בָּכָה
פָּלַשׁ יָשַׁב
שָׁפַר עָרָה
בּוֹשׁ יָצָא
סָפַד לָקַח
רוּעַ
רָכַב
מָצָא
נָתַן יָרַשׁ
בַּיִת כָּזַב
עָנַד בּוֹא
בּוֹא כָּבַד
גָּזַז עָנַג
רָחַב גָּלָה
מִן
רוּעַ שָׁכַב
עָשָׂה אָיַל
שָׂדֶה
שָׁפַחָה
רוּעַ
מוּשׁ צוּר
יָלַךְ
נָשָׂא נָהָה
שָׁדַד
מִיר
חָלַק שָׁלַךְ
גָּרַל

© Biblioteca Nacional de España

Pritiua.heb.	Tex.heb.Miche.ij.
נסג	יטיפון לא יטיפו לאלה לא יסג
אמר	כלמות: האמור בית יעקב הקצר
עלל	רוח יהוה אם אלה מעלליו הלוא
הלך תמל	דברי ייטיבו עם הישר הולך:
איב קום	ואתמול עמי לאויב יקומם
פשט	ממול שלמה אדר תפשטון
לחם נשה	מעברים בטח שובי מלחמה: נשי
גרש ענג	עמי תגרשון מבית תענגיה מעל
לקח עלם	עלליה תקחו הדרי לעולם: קומו
הלך נוח	ולכו כי לא זאת המנוחה בעבור
עבר חבל	טמאה תחבל וחבל נמרץ: לו
מרץ	איש הלך רוח ושקר כזב אטף
נטף	לך ליין ולשכר והיה מטיף העם
	הזה: אסף אאסף יעקב כלך
קבץ	קבץ אקבץ שארית ישראל יחד
שום	אשימנו כצאן בצרה כעדר
דבר הים	בתוך הדברו תהימנה מאדם: עלה
פנה עבר	הפרץ לפניהם פרצו ויעברו
	שער ויצאו בו ויעבר מלכם
	לפניהם ויהוה בראשם:
	ואמר שמעו נא ראשי
Cap.iij.	
קצן	יעקב וקציני בית ישראל הלוא
ידע שפט	לכם לדעת את המשפט: שנאי טוב
רוע	ואהבי רעה גזלי עורם מעליהם
	ושארם מעל עצמותם: ואשר אכלו
פשט	שאר עמי ועורם מעליהם הפשיטו
	ואת עצמותיהם פצחו ופרשו
	כאשר בסיר וכבשר בתוך קלחת:
זעק ענה	אז יזעקו אל יהוה ולא יענה אתם
סתר פנה	ויסתר פניו מהם בעת ההיא כאשר
רוע עלל	הרעו מעלליהם: כה אמר יהוה על
נבא תעה	הנביאים המתעים את עמי
שלם	הנשכים בשניהם וקראו שלום
נתן פה	ואשר לא יתן על פיהם וקדשו
חזה	עליו מלחמה: לכן לילה לכם מחזון
בוא	וחשכה לכם מקסם ובאה השמש

Traſl.B.Hie.

loquẽtes. Non ſtillabit ſup iſtos: nõ cõprehendet cõfuſio dicit domus iacob. Nunqd abbreuiatus eſt ſpũs dñi: aut tales ſunt cogitatiões eius? Nõne verba mea bona ſunt cũ eo qui recte graditur? Et ecõtrario ppl's me⁹ in aduerſariũ cõſurrexit. Deſuper tunicam palliũ ſuſtuliſtis: & eos qui tranſibãt ſimpliciter cõuertiſtis in bellũ. Mulieres populi mei eieciſtis de domo delitiarũ ſuaꝝ: a paruulis earũ tuliſtis laudẽ meã in perpetuũ. Surgite & ite: qa nõ habetis hic requiem. Propter imũdiciã eius corrũpetur putredĩe peſſima. Vtinã non eſſem vir habens ſpiritũ: & mẽdaciũ potius loqrer. Stillabo tibi in vinũ & in ebrietatẽ: & erit ſup quẽ ſtillatur ppl's iſte. Cõgregatione cõgregabo iacob totum te: in vnũ cõducã reliqas iſrael. Pariter ponã illũ qſi gregẽ in ouili: qſi pecus in medio caularum. Tumultuabũtur a multitudine hoim. Aſcendet enĩ pandẽs iter ante eos. Diuidet & tranſibũt portã: & egredictur p eã. Et tranſibit rex eorũ corã eis: & dñs in capite eoꝝ.

Et dixi. Audite 3. principes iacob & duces domus iſrael. Nunquid non vrm eſt ſcire iudiciũ? q odio habetis bonum & diligitis malũ: qui violẽter tollitis pelles eorũ deſup eis: & carnẽ eorũ deſup oſſib⁹ eorũ. Qui comederũt carnẽ popli mei: & pellẽ eorũ deſup excoriauerunt: & oſſa eorũ cõfregerũt & conciderũt ſicut in lebete: & qſi carnẽ in medio olle. Tunc clamabũt ad dñm & non exaudiet eos: & abſcondet faciẽ ſuã ab eis in tẽpore illo: ſicut neqter egerũt adinuẽtionib⁹ ſuis. Hec dicit dñs ſuper prophetas qui ſeducũt populum meum: qui mordent dentibus ſuis & predicãt pacem. et ſi qs nõ dederit i ore eorũ quippiã: ſanctificãt ſup eũ pliũ. Propterea nox vobis p viſiõe erit: & tenebre vobis p diuinatione. Et occũbet ſol

Traſ.Gre.lxx.cũ interp.latina.

lachrymis: neq plorent ſup his. nõ abijciet
δάκρυσιν, μὴ δὲ δακρυέτωσαν ἐπὶ τούτοις. οὐκ ἀπώ
opprobria q̃ dicit dom⁹ iacob ꝓuocauit ſpm
σεται ὀνείδη ὁ λέγων οἶκος ἰακὼβ παρώργισεν τὸ πνεῦ
dñi: ſi hec adinuentiones ei⁹ ſunt: nõne ſmões
μα κῦ, εἰ ταῦτα ἐπιτηδεύματα αὐτοῦ ἐστιν, οὐχὶ οἱ λόγοι
ei⁹ boni cum eo ⁊ recti ãbulauerũt: ⁊ prius
αὐτοῦ καλοὶ μετ' αὐτοῦ καὶ ὀρθοὶ πεπόρευνται; καὶ ἔμπροσθεν
ppl's me⁹ reſtitit in iimicitiã cõtra pacẽ eius.
ὁ λαός μου κατέστη εἰς ἔχθραν κατέναντι τῆς εἰρήνης αὐτοῦ.
pellẽ ei⁹ excoriauerũt vt auferrent ſpem cõ
τὴν δορὰν αὐτοῦ ἐξέδηραν τοῦ ἀφελέσθαι ἐλπίδα συν
tritionẽ belli. duces ppli mei ꝓijcientur
τριμμὸν πολέμου. ἡγούμενοι λαοῦ μου ἀπορριφήσονται
de domib⁹ delitiaꝝ ſuaꝝ. ꝓpt malas adinuẽtio
ἐκ τῶν οἴκων τρυφῆς αὐτῶν. διὰ τὰ πονηρὰ ἐπιτηδεύ
nes ſuas eiecti ſunt. ꝓpinq̃te mõtib⁹ eternis: ſur
ματα αὐτῶν ἐξώσθησαν. ἐγγίσατε ὄρεσιν αἰωνίοις, ἀνά
ge ⁊ ambula: qr nõ eſt tibi ipi requies ꝓ
στηθι καὶ πορεύου, ὅτι οὐκ ἔστιν σοι αὕτη ἀνάπαυσις ἕνε
pter imundiciam. corrupti eſtis corruptiõe: fugiſtis ne
κεν ἀκαθαρσίας. διεφθάρητε φθορᾷ, κατεδιώχθητε οὐ
mine ꝑſequente. ſpũs ſtatuit mendaciũ. ſtillauit tibi
δενὸς διώκοντος. πνεῦμα ἔστησεν ψευδές. ἐστάλαξέν σοι
in vinũ ⁊ in ebrietatẽ. ⁊ erit tibi de ſtilla
εἰς οἶνον καὶ εἰς μέθυσμα. καὶ ἔσται σοι ἐκ τῆς σταγόνος τοῦ
ppli huius. cõgregat⁹ cõgregabit iacob. cũ
λαοῦ τούτου. συναγόμενος συναχθήσεται ἰακώβ. σὺν
oibus ſuſcipiẽs ſuſcipiam ipos reliquos
πᾶσιν ἐκδεχόμενος δέξομαι αὐτοὺς τοὺς καταλοίπους
dom⁹ iſrael: in idipm ponam auer
τοῦ οἴκου ἰσραήλ, ἐπὶ τὸ αὐτό θήσομαι τὴν ἀπο
ſionẽ eoꝝ: ſicut oues i tribulatiõe qſi gregẽ in me
στροφὴν αὐτῶν, ὡς πρόβατα ἐν θλίψει ὡς ποίμνιον ἐν μέ
dio cubilis ſui. exilient ex hoibus. aſcende p
σῳ κοίτης αὐτοῦ. ἐξαλοῦνται ἐξ ἀνθρώπων. ἀνάβηθι διὰ τῆς
diuiſionẽ añ faciem eoꝝ. diuiſerũt ⁊ ꝑtranſiert por
διακοπῆς πρὸ προσώπου αὐτῶν. διέκοψαν καὶ διῆλθον πύ
tã ⁊ egreſſi ſũt p eam: ⁊ exiuit rex eoꝝ añ
λην καὶ ἐξῆλθον δι' αὐτῆς. καὶ ἐξῆλθεν βασιλεὺς αὐτῶν πρὸ
faciem eoꝝ: ⁊ dñs dux erit eoꝝ.
προσώπου αὐτῶν, καὶ κύριος ἡγήσεται αὐτῶν. Ca.3.

Et dicet: audite iã pncipat⁹ iacob: ⁊
Καὶ ἐρεῖ, ἀκούσατε δὴ αἱ ἀρχαὶ τοῦ ἰακὼβ καὶ οἱ
reliqui dom⁹ iſrael. nõne vobis eſt ſcire
κατάλοιποι οἴκου ἰσραήλ. οὐχ ὑμῖν ἐστιν τοῦ γνῶναι τὸ
iudiciũ: exoſi bona ⁊ querẽtes mala: diri
κρίμα; μισοῦντες τὰ καλὰ καὶ ζητοῦντες τὰ πονηρά, ἁρ
pientes pelles eoꝝ ab eis: ⁊ carnes
πάζοντες τὰ δέρματα αὐτῶν ἀπ' αὐτῶν, καὶ τὰς σάρκας
eoꝝ ab oſſib⁹ eoꝝ. ſicut deuorauerũt
αὐτῶν ἀπὸ τῶν ὀστῶν αὐτῶν. ὃν τρόπον κατέφαγον τὰς
carnes ppli mei: ⁊ pelles eoꝝ excoria
σάρκας τοῦ λαοῦ μου, καὶ τὰ δέρματα αὐτῶν ἐξέδη
uerũt ab eis: ⁊ oſſa eoꝝ cõfregerũt: ⁊ diui
ραν ἀπ' αὐτῶν, καὶ τὰ ὀστᾶ αὐτῶν συνέτριψαν, καὶ ἐμέ
ſerũt ſicut carnes in lebetẽ ⁊ ſicut carnẽ in ollam: ſic
ρισαν ὡς σάρκας εἰς λέβητα καὶ ὡς κρέας εἰς χύτραν, οὕ
clamabunt ad dñm: ⁊ nõ exaudiet e
τως κεκράξονται πρὸς τὸν κύριον, καὶ οὐκ εἰσακούσεται αὐ
os. ⁊ auertet faciem ſuam ab eis in tẽpo
τῶν. καὶ ἀποστρέψει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπ' αὐτῶν ἐν τῷ και
re illo eo qđ ipſi egerunt in adinuentionib⁹
ρῷ ἐκείνῳ ἀνθ' ὧν ἐπονηρεύσαντο ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν
ſuis. hec dicit dñs ſup ꝓphetas q̃ ſeducunt
αὐτῶν. τάδε λέγει κύριος ἐπὶ τοὺς προφήτας τοὺς πλανῶντας
pplm meũ q̃ mordent in dentib⁹ ſuis: ⁊ q̃ p
τὸν λαόν μου τοὺς δάκνοντας ἐν τοῖς ὀδοῦσιν αὐτῶν, καὶ κη
dicant ſup eos pacem: ⁊ nõ ẽ data in ore eoꝝ: ſctificaue
ρύσσοντας ἐπ' αὐτὸν εἰρήνην, καὶ οὐκ ἐδόθη εἰς τὸ στόμα αὐτῶν, ἡγία
runt ſup eũ pliũ. ꝓpterea nox vobis erit de viſione ⁊ tenebre
σαν ἐπ' αὐτὸν πόλεμον. διὰ τοῦτο νὺξ ὑμῖν ἔσται ἐξ ὁράσεως καὶ σκότος

C

D

Eze.x. Soph.3.d.

Hiere.23.f.

A

Eſai.2.a.

A

B

B

© Biblioteca Nacional de España

vobis ſunt ex diuinatione. ⁊ occūbet ſol ſup p=
ὑμῖν ἐστιν ἐκ μαντείας. καὶ δύσεται ὁ ἥλιος ἐπὶ τοὺς προ
phetas: ⁊ cōtenebreſcet ſup eos dies: ⁊ cōfundē
φήτας, καὶ συσκοτάσει ἐπ' αὐτοὺς ἡμέρα, καὶ καταισχυν
tur q̄ vident ſomnia: ⁊ cōfundentur ario=
θήσονται οἱ ὁρῶντες τὰ ἐνύπνια, καὶ καταισχυνθήσονται οἱ μάν
li: ⁊ maledicent eis oēs. q2 nō eſt
τεις, καὶ καταράσονται αὐτῶν πάντες. διότι οὐκ ἔστιν
q̄ exaudiat eos: niſi ego ipleuero fortitudinē ī ſpū
ὁ ἐπακούων αὐτῶν, ἐὰν μὴ ἐγὼ ἐμπλήσω ἰσχὺν ἐν πνεύματι
dn̄i ⁊ iudiciū ⁊ potentiā: vt annunciē ia=
κυρίου καὶ κρῖμα καὶ δυναστείαν, τοῦ ἀπαγγεῖλαι τῷ ἰα-
cob ipietates ſuas: ⁊ iſrael peccata ſua.
D κὼβ ἀσεβείας αὐτοῦ, καὶ τῷ ἰσραὴλ ἁμαρτίας αὐτοῦ.
audite iā hec duces dom⁹ iacob: ⁊ reli=
Eze.xx.f Soph.3.d. ἀκούσατε δὴ ταῦτα οἱ ἡγούμενοι οἴκου ἰακώβ, καὶ οἱ κατά
qui dom⁹ iſrael. q̄ abominamini iudiciū ⁊ oīa
λοιποι οἴκου ἰσραήλ. οἱ βδελυσσόμενοι κρῖμα καὶ πάντα
recta puertitis: q̄ hitatis ſion ī ſanguinib⁹:
τὰ ὀρθὰ διαστρέφοντες, οἱ οἰκοδομοῦντες σιὼν ἐν αἵμασιν,
⁊ hieruſalem in iīq̄tatib⁹. duces ei⁹ cū mūerib⁹
καὶ ἱερουσαλὴμ ἐν ἀδικίαις. οἱ ἡγούμενοι αὐτῆς μετὰ δώρων
iudicauerūt: ⁊ ſacdotes eius cū mercede r̄nderunt:
Hiere. 16.f. ἔκρινον, καὶ οἱ ἱερεῖς αὐτῆς μετὰ μισθοῦ ἀπεκρίναντο,
⁊ pphete eius cū argento diuinabant: ⁊ ſup
καὶ οἱ προφῆται αὐτῆς μετὰ ἀργυρίου ἐμαντεύοντο, καὶ ἐπὶ
dn̄m requieſcebant dicentes: nōne dn̄s in nobis
τὸν κύριον ἐπανεπαύοντο λέγοντες, οὐχὶ κύριος ἐν ἡμῖν
eſt: non veniēt ſup nos mala. iccirco ppt vos ſion
ἐστιν, οὐ μὴ ἐπέλθῃ ἐφ' ἡμᾶς κακά. διὰ τοῦτο δι' ὑμᾶς σιὼν
q̄ſi ager arabitur ⁊ hieruſalem vt pomoꝝ cuſto
ὡς ἀγρὸς ἀροτριωθήσεται καὶ ἱερουσαλὴμ ὡς ὀπωροφυλά-
dia erit: ⁊ mōs dom⁹ in locū ſaltus.
κιον ἔσται, καὶ τὸ ὄρος τοῦ οἴκου εἰς τόπον δρυμοῦ. Ca.4.

A Et erit in nouiſſimo dieꝝ manifeſtus mons
Καὶ ἔσται ἐπ' ἐσχάτω τῶν ἡμερῶν ἐμφανὲς τὸ ὄρος
Eſai. 2.a. dom⁹ dn̄i: p̄parat⁹ ſup verticē mōtiū: ⁊ ele=
οἴκου κυρίου, ἕτοιμον ἐπὶ τὴν κορυφὴν τῶν ὀρέων, καὶ με
uabitur ſup colles: ⁊ feſtinabunt
τεωρισθήσεται ὑπεράνω τῶν βουνῶν, καὶ σπεύσουσιν
ad eū ppl̄i: ⁊ ibunt gētes multe ⁊ dicent
A πρὸς αὐτὸ λαοί, καὶ πορεύσονται ἔθνη πολλὰ καὶ ἐροῦσιν,
venite aſcendam⁹ ad mōtē dn̄i ⁊ ad domū
δεῦτε ἀναβῶμεν εἰς τὸ ὄρος κυρίου καὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦ
dei iacob: ⁊ oſtēdent nobis viā ſuā. ⁊ am=
θεοῦ ἰακώβ, καὶ δείξουσιν ἡμῖν τὴν ὁδὸν αὐτοῦ. καὶ πο-
B bulabim⁹ in ſemitis eius: q2 de ſion exibit
ρευσόμεθα ἐν ταῖς τρίβοις αὐτοῦ, ὅτι ἐκ σιὼν ἐξελεύ
lex: ⁊ verbū dn̄i de hieruſalem. ⁊ iudicabit
σεται νόμος, καὶ λόγος κυρίου ἐξ ἱερουσαλήμ. καὶ κρινεῖ
inter ppl̄os multos: ⁊ arguet gētes fortes vſq3 ī lōgiquū:
ἀναμέσον λαῶν πολλῶν, καὶ ἐλέγξει ἔθνη ἰσχυρὰ ἕως μακράν,
⁊ concident gladios ſuos in aratra ⁊
καὶ κατακόψουσι τὰς ῥομφαίας αὐτῶν εἰς ἄροτρα καὶ τὰ
haſtas ſuas ī falces: ⁊ nō vltra tollet gens
B δόρατα αὐτῶν εἰς δρέπανα, καὶ οὐκ ἔτι οὐ μὴ ἀνταίρῃ ἔθνος
p̄ gētē gladiū ⁊ neq̄3 diſcent vltra belligerare: ⁊
ἐπ' ἔθνος ῥομφαίαν καὶ οὐ μὴ μάθωσιν ἔτι πολεμεῖν, καὶ
requieſcet vnuſq̄ſq3 ſub vite ſua: ⁊ vnuſq̄ſq3
ἀναπαύσεται ἕκαστος ὑπὸ τὴν ἄμπελον αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος
ſub ficu ſua: ⁊ nō erit q̄ exterreat q2 os
ὑποκάτω συκῆς αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἐκφοβῶν ὅτι τὸ στό
dn̄i oīpotentis locutū eſt hec. q2 oēs
μα κυρίου παντοκράτορος ἐλάλησε ταῦτα. ὅτι πάν-
ppl̄i ibunt vnuſq̄ſq3 viā ſuā: nos āt
τες οἱ λαοὶ πορεύσονται ἕκαστος τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, ἡμεῖς δὲ
ibimus in noīe dn̄i dei nr̄i in eternū ⁊
πορευσόμεθα ἐν ὀνόματι κυρίου θεοῦ ἡμῶν εἰς τὸν αἰῶνα καὶ
vltra. in die illa dicit dn̄s: cōgregabo eā
ἐπέκεινα. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέγει κύριος, συνάξω τὴν
q̄ cōtrita eſt ⁊ q̄ eiecta eſt ſuſcipiam:
ſctificat, ἡγία, tenebr, σκότ συντετριμμένην καὶ τὴν ἀπωσμένην εἰσδέξομαι,

ſup pphetas: & obtenebrabitur ſuper eos dies. Et cōfundētur q vidēt viſiōes: & cōfūdētur diuini. Et operiēt oēs vultus ſuos: qa nō eſt reſponſum dei. Verūtamen ego repletus ſum fortitudine ſpiritus dn̄i iudicio & virtute: vt annūciem iacob ſcelus ſuū & iſrael peccatum ſuum. Audite hoc principes domus iacob: & iudices domus iſrael: qui abominamini iudicium & omnia recta peruertitis. Qui edificatis ſion in ſanguinib⁹: & hieruſalē in iniqtate. Principes ei⁹ in munerib⁹ iudicabāt & ſacerdotes eius in mercede docebant. Et pphete ei⁹ in pecunia diuinabāt: & ſup dn̄m reſqeſcebāt dicētes. Nunqd non dn̄s in medio nr̄m? Nūquid venient ſup nos mala? Propter hoc cauſa veſtri ſion q̄ſi ager arabitur: & hieruſalē quaſi aceru⁹ lapidū erit: & mōs tēpli in excelſa ſiluarū. 4.

Et erit in nouiſſimo dierum: erit mons domus dn̄i parat⁹ in vertice montiū: & ſublimis ſup colles. Et fluent ad eum populi: & pperabūt gentes multe & dicēt. Venite aſcendamus ad montē dn̄i et ad domum dei iacob. Et docebit nos de viis ſuis: & ibim⁹ in ſemitis ei⁹. Quia de ſiō egredietur lex: & verbum domini de hieruſalem. Et iudicabit inter populos multos & corripiet gentes fortes vſq3 in longinquū. Et cōcident gladios ſuos in vomeres & haſtas ſuas in ligones. Non ſumet gens aduerſus gentem gladiū: & non diſcent vltra belligerare. Et ſedebit vir ſubtus vineā ſuā & ſubtus ficū ſuā: & nō erit qui deterreat: quia os dn̄i exercituū locutū eſt: quia oēs populi ambulabūt vnuſquiſq3 in nomine dei ſui. nos autē ambulabimus in nomine dei noſtri in eternum & vltra. In die illa dicit dominus: cōgregabo claudicantē: & eā quā eiecerā colligā:

על הנביאים וקדר עליהם היום:
ובשו החזים וחפרו הקסמים | בוש
ועטו על שפם כלם כי אין מענה | עטה ענה
אלהים: ואולם אנכי מלאתי כח את | אלם כוח
רוח יהוה ומשפט וגבורה להגיד | שפט גבר
ליעקב פשעו ולישראל חטאתו: | נגד
שמעו נא זאת ראשי בית יעקב
וקציני בית ישראל המתעבים | קצץ תעב
משפט ואת כל הישרה יעקשו: | עקש
בנה ציון בדמים וירושלם בעולה:
ראשיה בשחד ישפטו וכהניה | שפט
במחיר יורו ונביאיה בכסף יקסמו | מחר ירה
ועל יהוה ישענו לאמר הלוא יהוה | נבא קסם
בקרבנו לא תבוא עלינו רעה: | שען בוא
לכן בגללכם ציון שדה תחרש | רעע
וירושלם עיין תהיה והר הבית | חרש
לבמות יער: | עיה היה
| במה

Cap.iiij.

והיה באחרית הימים יהיה הר בית | יום
יהוה נכון בראש ההרים ונשא | כון
הוא מגבעות ונהרו אליו עמים:
והלכו גוים רבים ואמרו לכו ונעלה | רבב הלך
אל הר יהוה ואל בית אלהי יעקב | עלה
ויורנו מדרכיו ונלכה בארחתיו | ירה הלך
כי מציון תצא תורה ודבר יהוה | יצא ירה
מירושלם: ושפט בין עמים
רבים והוכיח לגוים עצמים עד | יכח
רחוק וכתתו חרבתיהם לאתים | רחק את
וחניתתיהם למזמרות לא ישאו | חנה זמר
גוי אל גוי חרב ולא ילמדון | נשא למד
עוד מלחמה: וישבו איש תחת | לחם
גפנו ותחת תאנתו ואין מחריד | חרד
כי פי יהוה צבאות דבר: כי כל | פה
העמים ילכו איש בשם אלהיו
ואנחנו נלך בשם יהוה אלהינו
לעולם ועד: ביום ההוא נאם יהוה | עלם
אספה הצלעה והנדחה אקבצה | דחה קבץ

© Biblioteca Nacional de España

Tex.heb.	Přitiua.heb.
וַאֲשֶׁר הֲרֵעֹתִי׃ וְשַׂמְתִּי אֶת הַצֹּלֵעָה	רוע שום
לִשְׁאֵרִית וְהַנַּהֲלָאָה לְגוֹי עָצוּם	הלא עצם
וּמָלַךְ יְהוָה עֲלֵיהֶם בְּהַר צִיּוֹן	
מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃ וְאַתָּה מִגְדַּל	גדל
עֵדֶר עֹפֶל בַּת צִיּוֹן עָדֶיךָ תֵּאתֶה	אתה בוא
וּבָאָה הַמֶּמְשָׁלָה הָרִאשֹׁנָה מַמְלֶכֶת	משל מלך
לְבַת יְרוּשָׁלָם׃ עַתָּה לָמָּה תָרִיעִי	רוע
רֵעַ הֲמֶלֶךְ אֵין בָּךְ אִם יוֹעֲצֵךְ אָבָד	רעה יעץ
כִּי הֶחֱזִיקֵךְ חִיל כַּיּוֹלֵדָה׃ חוּלִי וָגֹחִי	חזק חול
בַּת צִיּוֹן כַּיּוֹלֵדָה כִּי עַתָּה תֵּצְאִי	ילד יצא
מִקִּרְיָה וְשָׁכַנְתְּ בַּשָּׂדֶה וּבָאת עַד	קרה בוא
בָּבֶל שָׁם תִּנָּצֵלִי שָׁם יִגְאָלֵךְ יְהוָה	נצל גאל
מִכַּף אֹיְבָיִךְ׃ וְעַתָּה נֶאֶסְפוּ עָלַיִךְ	אסף
גּוֹיִם רַבִּים הָאֹמְרִים תֶּחֱנָף וְתַחַז	רבב חנף
בְּצִיּוֹן עֵינֵינוּ׃ וְהֵמָּה לֹא יָדְעוּ	חזה
מַחְשְׁבוֹת יְהוָה וְלֹא הֵבִינוּ עֲצָתוֹ	חשב בין
כִּי קִבְּצָם כֶּעָמִיר גֹּרְנָה׃ קוּמִי וָדוֹשִׁי	יעץ עמר
בַּת צִיּוֹן כִּי קַרְנֵךְ אָשִׂים בַּרְזֶל	שום
וּפַרְסֹתַיִךְ אָשִׂים נְחוּשָׁה וַהֲדִקּוֹת	נחש דקק
עַמִּים רַבִּים וְהַחֲרַמְתִּי לַיהוָה	חרם
בִּצְעָם וְחֵילָם לַאֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ׃	אדן
Cap.v. עַתָּה תִּתְגּוֹדְדִי בַּת	גדד
גְּדוּד מָצוֹר שָׂם עָלֵינוּ בַּשֵּׁבֶט	צור שום
יַכּוּ עַל הַלְּחִי אֵת שֹׁפֵט יִשְׂרָאֵל׃	נכה לחה
וְאַתָּה בֵּית לֶחֶם אֶפְרָתָה צָעִיר	צער
לִהְיוֹת בְּאַלְפֵי יְהוּדָה מִמְּךָ לִי	היה מן
יֵצֵא לִהְיוֹת מוֹשֵׁל בְּיִשְׂרָאֵל	משל יצא
וּמוֹצָאֹתָיו מִקֶּדֶם מִימֵי עוֹלָם׃ לָכֵן	יום עלם
יִתְּנֵם עַד עֵת יוֹלֵדָה יָלָדָה וְיֶתֶר	נתן ילד
אֶחָיו יְשׁוּבוּן עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	שוב
וְעָמַד וְרָעָה בְּעֹז יְהוָה בִּגְאוֹן שֵׁם	עזז גאה
יְהוָה אֱלֹהָיו וְיָשָׁבוּ כִּי עַתָּה	
יִגְדַּל עַד אַפְסֵי אָרֶץ׃ וְהָיָה זֶה	גדל
שָׁלוֹם אַשּׁוּר כִּי יָבוֹא בְאַרְצֵנוּ וְכִי	שלם בוא
יִדְרֹךְ בְּאַרְמְנוֹתֵינוּ וַהֲקֵמֹנוּ עָלָיו	דרך קום
שִׁבְעָה רֹעִים וּשְׁמֹנָה נְסִיכֵי אָדָם׃	רעה נסך

quã afflixeram. Et ponam claudicantem in reliquias: & eã q̃ laborauerat in gentẽ robuſtã. Et regnabit dñs ſup eos in monte ſion ex hoc nũc & vſq; in eternum. Et tu turris gregis nebuloſa filia ſiõ vſq; ad te veniet: & veniet poteſtas prima regnũ filie hieruſalem. Nunc quare merore cõtraheris? Nũqd rex nõ eſt tibi: aut cõſiliarius tuus periit: quia cõprehendit te dolor ſicut parturientẽ? Dole & ſatage filia ſion q̃ſi parturiẽs: qa nũc egredieris de ciuitate: & hitabis in regione: & venies vſq; ad babylonẽ. Ibi liberaberis: ibi redimet te dñs de mãu inimicorũ tuorꝝ. Et nũc cõgregate ſũt ſup te gẽtes multe: q̃ dicũt lapidetur: & aſpiciat in ſion oculus nr̃. Ipſi autẽ nõ cognouerũt cogitationes dñi: & nõ intellexerũt cõſiliũ ei': quia cõgregauit eos quaſi fenũ aree. Surge & tritura filia ſion: quia cornu tuũ ponã ferreũ: & vngulas tuas ponã ereas. Et cõminues populos multos: & interficies domĩo rapinas eorꝝ: & fortitudinẽ eorꝝ dño vniuerſe tre.

Nunc vaſtaberis 5.
filia latronis. Obſidionẽ poſuerũt ſup nos. In virga percutient maxillã iudicis iſrael. Et tu bethleem effrata paruulus es in milibus iuda. Ex te mihi egredietur qui ſit dominator in iſrael: & egreſſus eius ab initio a dieb' eternitatis. Propter hoc dabit eos vſq; ad tp̃s in quo parturiẽs pariet. Et reliq̃ fratrũ eius cõuertẽtur ad filios iſrael. Et ſtabit & paſcet in fortitudine dñi in ſublimitate nois dñi dei ſui. Et cõuertẽtur quia nũc magnificabitur vſq; ad terminos terre. Et erit iſte pax aſſyriis cum venerit in terrã nr̃am: & qñ calcauerit in domib' noſtris. Et ſuſcitabim' ſup eum ſeptem paſtores & octo primates homines.

τ q̃s repulerã. τ ponã cõtritam in
καὶ οὓς ἀπωσάμην. καὶ θήσομαι τὴν συντετριμμένην εἰς
reliquias. τ repulſam in gẽtẽ fortẽ. τ re C
ὑπόλειμμα. καὶ τὴν ἀπερριμμένην εἰς ἔθνος ἰσχυρόν. καὶ βα
gnabit dñs ſup eos in mõte ſion: ex nũc τ Luce. 1.c.
σιλεύσει κύριος ἐπ᾽ αὐτοὺς ἐν ὄρει σιών, ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ
vſq; in ſeculũ. τ tu turris gregis ſquallidi filia
ἕως τοῦ αἰῶνος. καὶ σὺ πύργος ποιμνίου αὐχμώδους θυγά
ſion. ad te veniet: τ ingrediet̃ p̃ncipat' p̃mus re
τηρ σιών. ἐπὶ σὲ ἥξει, καὶ εἰσελεύσεται ἀρχὴ ἡ πρώτη βα C
gnum de babylone filie hieruſalem: τ nũc
σιλεία ἐκ βαβυλῶνος τῇ θυγατρὶ ἱερουσαλήμ, καὶ νῦν
quare cognouiſti mala? nũqd rex nõ erat i te? aut cõſiliũ
ἵνα τί ἔγνως κακά; μὴ βασιλεὺς οὐκ ἦν ἐν σοί; ἢ ἡ βουλή
tuũ periit: q: obtinuerũt te dolores parturiẽ
σου ἀπώλετο, ὅτι κατεκράτησάν σου ὠδῖνες τικτού
tis? dole τ viriliter age filia ſion q̃ſi pariens. q:
σης; ὤδινε καὶ ἀνδρίζου θυγάτηρ σιὼν ὡς ἡ τίκτουσα. διότι
nũc egredieris de ciuitate: τ hitabis in campo τ D
νῦν ἐξελεύσῃ ἐκ πόλεως, καὶ κατασκηνώσεις ἐν πεδίῳ καὶ
venies vſq; ad babylonẽ. inde liberabit te: τ inde redi
ἥξεις ἕως βαβυλῶνος. ἐκεῖθεν ῥύσεταί σε, καὶ ἐκεῖθεν λυτρώ
met te dñs de' tu' de manu inimicoꝝ tuoꝝ. τ
σεταί σε κς' ὁ θεός σου ἀπὸ χειρὸς τῶν ἐχθρῶν σου. καὶ
nũc ꝯgregate ſũt ſup te gẽtes mlt̃e dicentes: exultabim': D
νῦν συνήχθη ἐπὶ σὲ ἔθνη πολλὰ λέγοντες, ἐπιχαρούμε
τ videant in ſion oculi nr̃i: ipi ãt nõ
θα, καὶ ἐπιδέτωσαν ἐπὶ σιὼν οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν, αὐτοὶ δὲ οὐκ
cognouerũt cogitatiões dñi: τ nõ itellexerũt cõſi
ἔγνωσαν τοὺς λογισμοὺς κυρίου, καὶ οὐ συνῆκαν τὴν βου
liũ eius: q: cõgregauit eos vt manipulos aree.
λὴν αὐτοῦ, ὅτι συνήγαγεν αὐτοὺς ὡς δράγματα ἅλωνος.
ſurge τ mole eos filia ſion: q: cor
ἀνάστηθι καὶ ἄλεσον αὐτοὺς θυγάτηρ σιών, ὅτι τὰ κέρα
nua tua ponã ferrea: τ vngulas tuas ponã
τά σου θήσομαι σιδηρᾶ, καὶ τὰς ὁπλάς σου θήσο
ereas: τ minues pp̃los multos: τ cõſe
μαι χαλκᾶς, καὶ πατάξεις λαοὺς πολλούς, καὶ ἀνα
crabis dño mlt̃itudinẽ eoꝝ: τ robur eoꝝ
θήσεις τῷ κυρίῳ τὸ πλῆθος αὐτῶν, καὶ τὴν ἰσχὺν αὐτῶν
dño vniuerſe terre.
τῷ κυρίῳ πάσης τῆς γῆς. Ca.5. A

Nunc obſtruetur filia obſtructiõe. anguſtiã
Νῦν ἐμφραχθήσεται θυγάτηρ ἐμφραγμῷ. συνοχὴν Job. 7.f. A
poſuit ſup nos. in virga p̃cutient ſup maxillã Mat. 2.f.
ἔταξεν ἐφ᾽ ἡμᾶς. ἐν ῥάβδῳ πατάξουσιν ἐπὶ σιαγόνα
tribus iſrael. τ tu dom' bethlem
τὰς φυλὰς τοῦ ἰσραήλ. καὶ σὺ οἶκος τοῦ βηθλεὲμ τοῦ
ephrata minima es vt ſis in milibus iuda. ex te
ἐυφραθὰ ὀλιγοστὸς εἶ τοῦ εἶναι ἐν χιλιάσιν ἰούδα. ἐκ σοῦ
mihi egrediet̃ vt ſit in p̃ncipem in iſrael: τ
μοι ἐξελεύσεται τοῦ εἶναι εἰς ἄρχοντα ἐν τῷ ἰσραήλ, καὶ
egreſſus eius ab initio ex dieb' ſeculi. p̃pterea da
αἱ ἔξοδοι αὐτοῦ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἐξ ἡμερῶν αἰῶνος. διὰ τοῦτο δώ
bit eos vſq; ad tp̃s parientis pariet: τ reliqui
σει αὐτοὺς ἕως καιροῦ τικτούσης τέξεται, καὶ οἱ ἐπίλοι
fratrũ eoꝝ reuertent̃ ad
ποι τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν ἐπιστρέψουσιν ἐπὶ τοὺς
filios iſrael: τ ſtabit τ paſcet in fortitudĩe dñi
υἱοὺς ἰσραήλ, καὶ στήσεται καὶ ποιμανεῖ ἐν ἰσχύϊ κυρίου,
τ in glĩa nois dñi dei ſui
καὶ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ ὀνόματος κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτῶν
erunt: q: nũc magnificabit̃ vſq; ad t̃minos terre.
ὑπάρξουσιν, διότι νῦν μεγαλυνθήσεται ἕως ἄκρων γῆς. B
τ hec erit pax: qñ aſſyrius venerit ſup B Nu. 24 q.
καὶ αὕτη ἔσται ἡ εἰρήνη, ὅταν ὁ ἀσσύριος ἔλθῃ ἐπὶ τὴν
terrã nr̃am: τ cũ aſcenderit ſup regionẽ nr̃am: τ
γῆν ἡμῶν, καὶ ὅταν ἐπιβῇ ἐπὶ τὴν χώραν ἡμῶν, καὶ
conſurgent ſup eũ ſeptẽ paſtores τ octo morſus
ἐπεγερθήσονται ἐπ᾽ αὐτὸν ἑπτὰ ποιμένες καὶ ὀκτὼ δήγμα
hoim.
τα ἀνθρώπων.

© Biblioteca Nacional de España

Traſ. gre. lxx. cũ inter. lati.

C

τ paſcent aſur in gladio: τ terrã ne
καὶ ποιμανοῦσιν τὸν ἀσοὺρ ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ τὴν γῆν τοῦ νε
brod in fouea eius: τ liberabit de aſur: cum
βρὼδ ἐν τῇ τάφρῳ αὐτοῦ, καὶ ῥύσεται ἐκ τοῦ ἀσοὺρ, ὅταν
venerit ſup trã vrãm: τ cum aſcẽderit ſup t'mios vros:
ἔλθῃ ἐπὶ τὴν γῆν ὑμῶν, καὶ ὅταν ἐπιβῇ ἐπὶ τὰ ὅρια ὑμῶν·
erũt reliquum iacob in medio pplo᷑ multo᷑ q̃ſi
ἔσται τὸ ὑπόλειμμα τοῦ ἰακὼβ ἐν μέσῳ λαῶν πολλῶν ὡς
ros a dño cadens: τ q̃ſi agni ſup gra=
δρόσος παρὰ κυρίου πίπτουσα, καὶ ὡς ἄρνες ἐπ' ἄγρω=

C

mẽ: vt nõ cõgreget q̃ſꝗ neqꝫ ſubſiſtat i filijs hoim.
στιν, ὅπως μὴ συναχθῇ μηδεὶς μηδὲ ὑποστῇ ἐν υἱοῖς ἀνθρώ=
τ erũt reliquie iacob in gẽtibus
πων. καὶ ἔσται τὸ ὑπόλειμμα τοῦ ἰακὼβ ἐν τοῖς ἔθνεσιν
in medio pplo᷑ mlto᷑: q̃ſi leo in iumẽtis in ſaltu
ἐν μέσῳ λαῶν πολλῶν, ὡς λέων ἐν κτήνεσιν ἐν τῷ δρυμῷ
τ q̃ſi catul⁹ leonis i gregibus peco᷑. quẽadmodũ cũ
καὶ ὡς σκύμνος ἐν ποιμνίοις προβάτων. ὃν τρόπον ὅταν
ptrãſierit τ diuidẽs rapiat τ nõ ſit q̃ eruat: eleuabi

D

διέλθῃ καὶ διαστείλας ἁρπάσῃ καὶ μὴ ᾖ ὁ ῥυόμενος, ὑψωθήσε
tur man⁹ tua ſup eos q̃ tribulant te: τ oẽs
ται ἡ χείρ σου ἐπὶ τοὺς θλίβοντάς σε, καὶ πάντες οἱ
inimici tui pdentur. τ erit in illa die
ἐχθροί σου ἐξολοθρευθήσονται. καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ
dicit dñs: interficiam equos tuos de medio

D

λέγει κύριος, ἐξολοθρεύσω τοὺς ἵππους σου ἐκ μέσου
tui: τ diſperdã currus tuos: τ ſubuertã
σου, καὶ ἀπολῶ τὰ ἅρματά σου, καὶ ἐξολοθρεύσω τὰς
ciuitates terre tue: τ auferã oẽs munitiones
πόλεις τῆς γῆς σου, καὶ ἐξαρῶ πάντα τὰ ὀχυρώματά
tuas: τ auferam veneficia tua de manib⁹ tuis:
σου, καὶ ἐξολοθρεύσω τὰ φάρμακά σου ἐκ τῶν χειρῶν σου,
τ q̃ loquantur nõ erunt tibi: τ diſperdam
καὶ ἀποφθεγγόμενοι οὐκ ἔσονταί σοι, καὶ ἐξολοθρεύσω
ſculptilia tua τ ſtatuas tuas de medio tui. τ
τὰ γλυπτά σου καὶ τὰς στήλας σου ἐκ μέσου σου. καὶ
nõ vltra adorabis opa manuũ tua᷑. τ
οὐκ ἔτι μὴ προσκυνήσῃς τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν σου. καὶ
ſuccidã lucos tuos de medio tui τ demoliar ciui
ἐκκόψω τὰ ἄλση σου ἐκ μέσου σου καὶ ἀφανιῶ τὰς πό

A

tates tuas τ faciam in ira τ in furore vltionẽ in
λεις σου καὶ ποιήσω ἐν ὀργῇ καὶ ἐν θυμῷ ἐκδίκησιν ἐν
gentib⁹ p eo q̃ nõ audierunt.
τοῖς ἔθνεσιν ἀνθ' ὧν οὐκ εἰσήκουσαν. **Ca. 6.**

A

Audite iã q̃ dñs dixit: ſurge iudicare
Ἀκούσατε δὴ ἃ ὁ κύριος εἶπεν, ἀνάστηθι κρίθητι
apud mõtes: τ audiant colles vocẽ tuã: audi
πρὸς τὰ ὄρη, καὶ ἀκουσάτωσαν οἱ βουνοὶ φωνήν σου, ἀκού
te ppli iudiciũ dñi τ valles fundamẽta
σατε λαοὶ τὴν κρίσιν κυρίου καὶ φάραγγες θεμέλια τῆς
terre: q: iudiciũ dño aduerſ⁹ pplm ſuum: τ cũ
γῆς, ὅτι κρίσις τῷ κυρίῳ πρὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ με
iſrael iudicabitur. pple me⁹ q̃d feci
τὰ τοῦ ἰσραὴλ διαλεχθήσεται. λαός μου τί ἐποίησά
tibi aut q̃d moleſt⁹ fui tibi? reſponde mihi q: eduxi
σοι ἢ τί παρηνόχλησά σοι; ἀποκρίθητί μοι διότι ἀνήγα=
te de terra egypti τ de domo ſuitutis redemi
γόν σε ἐξ γῆς αἰγύπτου καὶ ἐξ οἴκου δουλείας ἐλυτρω=
te: miſi ãn faciem tuã moyſen τ
σάμην σε, ἐξαπέστειλα πρὸ προσώπου σου μωυσῆν καὶ
aaron τ mariam. pple me⁹ recordare rogo. q̃d cogi
ἀαρὼν καὶ μαριάμ. λαός μου μνήσθητι δέομαι. τί ἐβου
tauit aduerſũ te balac rex moab: τ q̃d ei

B

λεύσατο κατὰ σοῦ βαλὰκ βασιλεὺς μωάβ; καὶ τί ἀπ=
rñdit balaam fili⁹ beor de ſchenis vſqꝫ ad

B Nu. 23. q.

τῷ ἀπεκρίθη βαλαὰμ υἱὸς βεὼρ ἀπὸ τῶν σχοίνων ἕως
galgal: vt cognoſceret iuſticia dñi.
τοῦ γαλγάλ; ὅπως γνωσθῇ ἡ δικαιοσύνη τοῦ κυρίου.
in q̃ apphendam dñm: ſuſcipiam deũ
ἐν τίνι καταλάβω τὸν κύριον, ἀντιλήψομαι θεοῦ

Traſla. B. Hie.

Et paſcent terram aſſur in gladio & terram nemroth in lanceis ei⁹. Et liberabit ab aſſur cum venerit in terrã noſtrã & cũ calcauerit in finib⁹ nrĩs. Et erũt reliquie iacob in medio populorum multorum quaſi ros a domino: & quaſi ſtille ſuper herbam que non expectat virũ: & nõ preſtolatur filios hominũ. Et erunt reliquie iacob in gentibus in medio populorũ multorũ q̃ſi leo in iumentis ſiluarũ: & q̃ſi catul⁹ leonis in gregibus pecorũ. Qui cũ trãſierit & cõculcauerit & cepit: nõ eſt q eruat. Et exaltabitur man⁹ tua ſup hoſtes tuos: & omñs inimici tui interibũt. Et erit in die illa dicit dñs: auferã equos tuos de medio tui: & diſperdã quadrigas tuas. Et perdã ciuitates tre tue: & deſtruã oẽs munitiões tuas. Et auferã maleficia de manu tua: & diuinationes non erũt in te. Et pire faciã ſculptilia tua & ſtatuas tuas de medio tui: & non adorabis vltra opa manuum tuarum: & euellam lucos de medio tui: & conteram ciuitates tuas & faciã in furore & indignatiõe vltionẽ in omñibus gentibus que non audierunt. 6.

Audite que dñs loquitur. Surge cõtende iudicio aduerſum montes: & audiãt colles vocem tuam. Audiant montes iudicium dñi & fortia fundamẽta terre: quia iudicium domini cum populo ſuo: & cũ iſrael diiudicabitur. Pple me⁹ qd feci tibi: aut qd moleſtus fui tibi? Rñde mihi. Quia eduxi te de terra egypti: & de domo ſeruientiũ liberaui te: & miſi ante faciem tuam moyſen & aaron & mariã. Popule me⁹ mementoq̃ſo qd cogitauerit cõtra te balach rex moab: & qd rñderit ei balaam filius beor de ſethim vſqꝫ ad galgalam: vt cognoſceres iuſticias dñi. Quid dignũ offerã domino: curuabo genu deo

Tex. heb. Miche. vj. Pritiua. heb.

וְרָעוּ אֶת אֶרֶץ אַשּׁוּר בַּחֶרֶב וְאֶת
אֶרֶץ נִמְרוֹד בִּפְתָחֶיהָ וְהִצִּיל
מֵאַשּׁוּר כִּי יָבוֹא בְאַרְצֵנוּ וְכִי יִדְרֹךְ
בִּגְבוּלֵינוּ׃ וְהָיָה שְׁאֵרִית יַעֲקֹב בְּקֶרֶב
עַמִּים רַבִּים כְּטַל מֵאֵת יְהוָה
כִּרְבִיבִים עֲלֵי עֵשֶׂב אֲשֶׁר לֹא
יְקַוֶּה לְאִישׁ וְלֹא יְיַחֵל לִבְנֵי אָדָם׃
וְהָיָה שְׁאֵרִית יַעֲקֹב בַּגּוֹיִם בְּקֶרֶב
עַמִּים רַבִּים כְּאַרְיֵה בְּבַהֲמוֹת יַעַר
כִּכְפִיר בְּעֶדְרֵי צֹאן אֲשֶׁר אִם עָבַר
וְרָמַס וְטָרַף וְאֵין מַצִּיל׃ תָּרֹם יָדְךָ
עַל צָרֶיךָ וְכָל אֹיְבֶיךָ יִכָּרֵתוּ׃ וְהָיָה
בַיּוֹם הַהוּא נְאֻם יְהוָה וְהִכְרַתִּי סוּסֶיךָ
מִקִּרְבֶּךָ וְהַאֲבַדְתִּי מַרְכְּבֹתֶיךָ׃
וְהִכְרַתִּי עָרֵי אַרְצֶךָ וְהָרַסְתִּי כָּל
מִבְצָרֶיךָ׃ וְהִכְרַתִּי כְשָׁפִים מִיָּדֶךָ
וּמְעוֹנְנִים לֹא יִהְיוּ לָךְ׃ וְהִכְרַתִּי
פְסִילֶיךָ וּמַצֵּבוֹתֶיךָ מִקִּרְבֶּךָ וְלֹא
תִשְׁתַּחֲוֶה עוֹד לְמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ׃
וְנָתַשְׁתִּי אֲשֵׁירֶיךָ מִקִּרְבֶּךָ וְהִשְׁמַדְתִּי
עָרֶיךָ׃ וְעָשִׂיתִי בְּאַף וּבְחֵמָה נָקָם
אֶת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא שָׁמֵעוּ׃

Cap. vj.

שִׁמְעוּ נָא אֵת אֲשֶׁר
יְהוָה אֹמֵר קוּם רִיב אֶת הֶהָרִים
וְתִשְׁמַעְנָה הַגְּבָעוֹת קוֹלֶךָ׃ שִׁמְעוּ
הָרִים אֶת רִיב יְהוָה וְהָאֵתָנִים
מֹסְדֵי אָרֶץ כִּי רִיב לַיהוָה עִם
עַמּוֹ וְעִם יִשְׂרָאֵל יִתְוַכָּח׃ עַמִּי מֶה
עָשִׂיתִי לְךָ וּמָה הֶלְאֵתִיךָ עֲנֵה בִי׃
כִּי הֶעֱלִתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּמִבֵּית
עֲבָדִים פְּדִיתִיךָ וָאֶשְׁלַח לְפָנֶיךָ אֶת
מֹשֶׁה אַהֲרֹן וּמִרְיָם׃ עַמִּי זְכָר נָא
מַה יָּעַץ בָּלָק מֶלֶךְ מוֹאָב וּמֶה עָנָה
אֹתוֹ בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר מִן הַשִּׁטִּים
עַד הַגִּלְגָּל לְמַעַן דַּעַת צִדְקוֹת יְהוָה׃
בַּמָּה אֲקַדֵּם יְהוָה אִכַּף לֵאלֹהֵי

Primitiua heb.: רָעָה · נָצַל · בּוֹא · גָּבַל · רָבַב · רָבַב · קָוָה יָחַל · אָרָה · כָּפַר · נָצַל רוּם · צוּר כָּרַת · אָבַד רָכַב · עִיר · בָּצַר · עוֹן הָיָה · פָּסַל יָצַב · שָׁחָה עָשָׂה · אָשַׁר שָׁמַד · עִיר עָשָׂה · רוּב · שָׁמַע · אֵיתָן · יָסַד · יָכַח · עָשָׂה לָאָה · עָלָה · פָּדָה שָׁלַח · יָדַע · קָדַם כָּפַף

© Biblioteca Nacional de España

מרום האקדמנו בעלות בעגלים
בני שנה הירצה יהוה באלפי
אילים ברבבות נחלי שמן האתן
בכורי פשעי פרי בטני חטאת
נפשי הגיד לך אדם מה טוב ומה
יהוה דורש ממך כי אם עשות
משפט ואהבת חסד והצנע לכת
עם אלהיך קול יהוה לעיר יקרא
ותושיה יראה שמך שמעו מטה
ומי יעדה עוד האש בית רשע
אוצרות רשע ואיפת רזון זעומה
האזכה במאזני רשע ובכיס אבני
מרמה אשר עשיריה מלאו חמס
וישביה דברו שקר ולשונם
רמיה בפיהם וגם אני החליתי
הכותך השמם על חטאתך
אתה תאכל ולא תשבע וישחך
בקרבך ותסג ולא תפליט ואשר
תפלט לחרב אתן אתה תזרע
ולא תקצור אתה תדרך זית
ולא תסוך שמן ותירוש ולא
תשתה יין וישתמר חקות עמרי
וכל מעשה בית אחאב ותלכו
במועצתם למען תתי אתך
לשמה וישביה לשרקה וחרפת
עמי תשאו אללי לי

Cap. vij.

כי הייתי כאספי קיץ כעללות
בציר אין אשכול לאכול בכורה
אותה נפשי אבד חסיד מן הארץ
וישר באדם אין כלם לדמים
יארבו איש את אחיהו יצודו חרם
על הרע כפים להיטיב השר שואל
והשפט בשלום והגדול דובר
הות נפשו הוא ויעבתוה טובם
כחדק ישר ממסוכה יום מצפיך
פקדתך באה עתה תהיה מבוכתם

עלה · רצה · נתן · בכר פרה · נגד · דרש מן · עשה שפט · צנע ילך · קרא · ישה ראה · איש · אצר רזה · זעם זכה · אזן רמה · עשר · לשן · רמה פה · חלה נכה · שמם אכל · שבע שחה · נסג פלט · נתן זרע · קצר דרך · סוך ירש · שתה שמר · חקק עשה · ילך יעץ · נתן · שמם נשא · היה קוץ · בצר שכל · אכל בכר · אוה חסד · ארב צוד · רוע יטב · שור שאל · שלם דבר · הוה עבת · שוך צפה · בוא היה · בוך

excelſo. Nunqd offerã ei holocauſtomata & vitulos anniculos? Nũquid placari poteſt dñs in milibus arietũ: an in multis milibus hircorꝶ pinguiũ? Nũqd dabo primogenitũ meũ ꝓ ſcelere meo & fructũ vẽtris mei ꝓ pctõ aĩe mee? Indicabo tibi o hõ qd ſit bonũ & qd dñs reqrat a te. Vtiqꝫ facere iudiciũ & diligere miſericordiã & ſollicitũ ãbulare cum deo tuo. Vox dñi ad ciuitatẽ clamat: & ſalus erit timẽtibꝰ nomen eius. Audite tribus et qs approbabit illud? Adhuc ignis in domo impii theſauri iniqtatis & mẽſura minor: ire plena. Nunqd iuſtificabo ſtaterã ipiã: & ſacelli pondera doloſa? In qbus diuites eius repleti ſunt iniqtate: & habitãtes in ea loquebãtur mẽdaciũ & lingua eorũ fraudulenta in ore eorum. Et ego ergo cepi ꝑcutere te: perditione ſuper pctĩs tuis. Tu comedes & nõ ſaturaberis & humiliatio tua in medio tui. Et apprehendes & nõ ſaluabis: & quos ſaluaueris in gladiũ dabo. Tu ſeminabis & non metes: tu calcabis oliuam & non vngeris oleo: & muſtum: & non bibes vinũ: & cuſtodiſti precepta amri & oẽ opus domꝰ achab: & ambulaſti in voluptatibus eorum: vt darem te in ꝑditionẽ: & habitãtes in ea in ſibilũ: & opprobriũ ppli mei portabis.

Ve mihi: 7.
qa factus ſum ſicut qui colligit in autũno racemos vindemie. Nõ eſt botrus ad comedẽdum: ꝑcoq̃s ficus deſiderauit aĩa mea. Periit ſctũs de terra: & rectꝰ in hoibus nõ eſt. Oẽs in ſanguine inſidiantur: vir fratrem ſuũ ad mortem venatur. Malũ manuũ ſuarꝶ dicũt bonũ. Princeps poſtulat: & iudex in reddendo eſt. Et magnꝰ locutus eſt deſideriũ aĩe ſue: & conturbauerũt eã. Qui optimus i eis eſt q̃ſi paliurus: & q rectus q̃ſi ſpina de ſepe. Dies ſpeculatõis tue: viſitatio tua venit. Nũc erit vaſtitas eorum.

meũ excelſũ. ſi apphendam eũ in holocauſtis in
μου ὑψίστου. εἰ καταλήψομαι αὐτὸν ἐν ὁλοκαυτώμασιν ἐν
vitulis anniculis: ſi ſuſcipiet dñs in milibꝰ arie
μόσχοις ἐνιαυσιαίοις, εἰ προσδέξεται κύριος ἐν χιλιάσι κρι
tũ aut i decẽ milibꝰ capꝛarꝶ pinguiũ ſi dedero pmogẽita mea p
ῶν ἢ ἐν μυριάσι χιμάρων πιόνων; εἰ δῶ πρωτότοκά μου ὑπὲρ
peccato meo fructũ ventris mei ꝓ ipietate aie
ἁμαρτίας μου καρπὸν κοιλίας μου ὑπὲρ ἀσεβείας ψυχῆς
mee. annũciatũ ẽ tibi homo: qd bonũ aut qd dñs querit
μου. ἀπηγγέλη σοι ἄνθρωπε, τί καλὸν ἢ τί κύριος ἐκζητεῖ
a te: niſi vt facias iudiciũ ⁊ diligas miam:
παρὰ σοῦ; ἀλλ᾽ ἢ τοῦ ποιεῖν κρίμα καὶ ἀγαπᾶν ἔλεος;
⁊ paratus ſis vt ambules cum deo tuo: vox
καὶ ἕτοιμον εἶναι τοῦ πορεύεσθαι μετὰ τοῦ θεοῦ σου; φω
dñi ciuitati clamabit: ⁊ ſaluabit timentes
νὴ κυρίου πόλει ἐπικληθήσεται, καὶ σώσει φοβουμένους
nomẽ eius. audi tribꝰ: ⁊ qs oꝛnabit ciuitatẽ:
τὸ ὄνομα αὐτοῦ. ἄκουε φυλή, καὶ τίς κοσμήσει πόλιν;
nũqd ignis ⁊ domꝰ iniq theſaurizãs theſauros iniquos
μὴ πῦρ καὶ οἶκος ἀνόμου θησαυρίζων θησαυροὺς ἀνόμους
⁊ cũ iniuria iniq̃: ſi iuſtificabit in ſtatera
καὶ μετὰ ὕβρεως ἄδικα; εἰ δικαιωθήσεται ἐν ζυγῷ
iniquus. ⁊ in ſacculo põdera doli de qbꝰ diuitias
ἄνομος. καὶ ἐν μαρσύπῳ στάθμια δόλου ἐξ ὧν τὸν πλοῦτον
ipietatis impleuerũt. hĩtantes eã locuti ſunt
ἀσεβείας ἐνέπλησαν. καὶ οἱ κατοικοῦντες αὐτὴν ἐλάλησαν
mẽdacia: ⁊ lingua eoꝝ exaltata ẽ i oꝛe eoꝝ. ⁊
ψευδῆ, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν ὑψώθη ἐν τῷ στόματι αὐτῶν. καὶ
ego cruciaui te ꝑditione ꝓpt peccata tua. tu
ἐγὼ ἐβασάνισά σε ἀφανισμῷ διὰ τὰς ἁμαρτίας σου. σὺ
comedes ⁊ non ſaturaberis: ⁊ eiiciam te intemet
φάγεσαι καὶ οὐ μὴ ἐμπλησθῇς, καὶ ἀποβαλῶ σε εἰς σεαυ
ipam. ⁊ apphendes ⁊ non ſaluabis: ⁊ quoſcũqꝫ ſal
τήν. καὶ καταλήψῃ καὶ οὐ μὴ διασώσεις, καὶ ὅσους ἐὰν δια
uaueris in gladiũ tradentur. tu ſeminabis. ⁊ nõ
σώσῃς εἰς ῥομφαίαν παραδοθήσονται. σὺ σπερεῖς. καὶ οὐκ
metes. tu pmes oleũ: ⁊ non vngeris oleo:
ἀμήσῃς. σὺ πιέσεις ἔλαιον, καὶ οὐ μὴ ἀλείψῃ ἐλαίῳ.
⁊ vinũ ⁊ non bibes. ⁊ diſſipabunt legitia ppli
καὶ οἶνον καὶ οὐ μὴ πίεσαι. καὶ ἀφανισθήσεται νόμιμα λαοῦ
mei: ⁊ oia opa domꝰ achab: ⁊ ãbulauiſtis
μου, καὶ πάντα τὰ ἔργα οἴκου ἀχαάβ, καὶ ἐπορεύθητε
in cõſiliis eoꝝ: vt traderẽ te in ꝑditio
ἐν ταῖς βουλαῖς αὐτῶν, ὅπως παραδῶ σε εἰς ἀφανι
nem: ⁊ hĩtantes eam in ſybilũ: ⁊
σμόν, καὶ τοὺς κατοικοῦντας αὐτὴν εἰς συριγμόν, καὶ
opprobꝛia ppłoꝝ accipietis.
ὀνείδη λαῶν λήψεσθε.

Ca. 7.

Ve mihi qꝛ factꝰ ſũ ſicut q cõgregat ſtipulam in meſſe:
Οἴμοι ὅτι ἐγενήθην ὡς συνάγων καλάμην ἐν ἀμητῷ,
⁊ ſicut racemos in vindemia. cũ nõ ſit bo
καὶ ὡς ἐπιφυλλίδας ἐν τρυγητῷ. οὐχ ὑπάρχοντος βό
trus ad cõedẽdũ pmitiua. ve mihi aia: qꝛ periit
τρυος τοῦ φαγεῖν πρωτόγονα. οἴμοι ψυχή, ὅτι ἀπόλω
reuerens de terra: ⁊ corrigẽs in hoibus
λεν εὐλαβὴς ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ κατορθῶν ἐν ἀνθρώποις
nõ eſt: oẽs in ſanguines iudicãtes: vnuſqſqꝫ
οὐχ ὑπάρχει, πάντες εἰς αἵματα δικάζοντες, ἕκαστος τὸν
ꝓximũ ſuũ tribulant tribulatiõe: in malũ
πλησίον αὐτοῦ ἐκθλίβουσιν ἐκθλίψει, ἐπὶ τὸ κακὸν τὰς
manus ſuas parantes. pnceps poſtulat ⁊ iudex
χεῖρας αὐτῶν ἑτοιμάζοντες. ὁ ἄρχων αἰτεῖ καὶ ὁ κριτής,
pacifica verba locutꝰ eſt: deſideriũ aie ſue
εἰρηνικοὺς λόγους ἐλάλησεν, καταθύμιον ψυχῆς αὐτοῦ
eſt: ⁊ ego auferam bona eoꝝ q̃ſi tinea cõe
ἐστίν, καὶ ἐγὼ ἐξελοῦμαι τὰ ἀγαθὰ αὐτῶν ὡς σὴς ἐκτρώ
dẽs ⁊ ambulãs ſup regulã. ve vltiones tue
γων καὶ βαδίζων ἐπὶ κανόνος. οὐαὶ ἐκδικήσεις σου
venerũt. nũc erunt fletus eoꝝ.
ἥκασιν. νῦν ἔσονται κλαυθμοὶ αὐτῶν.

Deut. 28.d. Aggei. 1.b.

nō credatis in amicis neq; ſperetis in ducibus:
μὴ καταπιστεύετε ἐν φίλοις μηδὲ ἐλπίζετε ἐπὶ ἡγουμένοις,
& ab ea q̄ cubat tecū caue vt nō credas aliqd ei.
καὶ ἀπὸ τῆς συγκοίτου σου φύλαξαι τοῦ μὴ ἀναθέσθαι τι αὐ-
q: fili⁹ ꝯtumeliā facit pr̄i. filia ſurget
τῇ. διότι υἱὸς ἀτιμάζει πατέρα. θυγάτηρ ἐπαναστήσεται
B aduerſ⁹ mr̄em ſuam: nur⁹ ꝯ̄ ſocrum ſuam.
ἐπὶ τὴν μητέρα αὐτῆς, νύμφη ἐπὶ τὴν πενθερὰν αὐτῆς.
Mat. 10.c. inimici oēs viri q̄ in domo ei⁹: ego āt ad
ἐχθροὶ πάντες οἱ ἄνδρες οἱ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ἐγὼ δὲ ἐπὶ τὸν
dn̄m meū aſpiciam. expectabo in deo ſalu
κύριόν μου ἐπιβλέψομαι. ὑπομενῶ ἐπὶ τῷ κυρίῳ τῷ σω-
tari meo. exaudiet me de⁹ me⁹. ne inſultes mihi
τῆρί μου. εἰσακούσεταί μου ὁ θεός μου. μὴ ἐπίχαιρέ μοι ἡ
inimica mea: q: cecidi & reſurgam: q: ſi ſede
ἐχθρά μου, ὅτι πέπτωκα καὶ ἀναστήσομαι, διότι ἐὰν καθί-
ro in tenebris: dn̄s illūinabit me. irā dn̄i ſuſtinebo
σω ἐν τῷ σκότει, κύριος φωτιεῖ μοι. ὀργὴν κυρίου ὑποίσω
q: peccaui ei donec iuſtificet ip̄e cauſā meā.
ὅτι ἥμαρτον αὐτῷ ἕως τοῦ δικαιῶσαι αὐτὸν τὴν δίκην μου.
faciet iudiciū meū: educet me in lucē: videbo iuſti
ποιήσει τὸ κρίμα μου, ἐξάξει με εἰς τὸ φῶς, ὄψομαι τὴν δι-
ciam ei⁹. & videbit inimica mea: & operiet
καιοσύνην αὐτοῦ. καὶ ὄψεται ἡ ἐχθρά μου, καὶ περιβαλεῖται
ꝯfuſione dicēs ad me: vbi dn̄s de⁹ tu⁹: oculi
αἰσχύνην λέγουσα πρός με, ποῦ κύριος ὁ θεός σου; οἱ ὀφθαλμοί
C mei videbūt eam: nūc erit in conculcationē ſicut lutū
μου ὄψονται αὐτήν, νῦν ἔσται εἰς καταπάτημα ὡς πηλὸς
in vijs tuis. dies liture lateris deletio tua: &
ἐν ταῖς ὁδοῖς σου. ἡμέρα ἀλοιφῆς πλίνθου ἐξάλειψίς σου, καὶ
depellet legitima dies illa. & vrbes tue veni
ἀπώσεται νόμιμα ἡ ἡμέρα ἐκείνη. καὶ αἱ πόλεις σου ἥξου-
ent in cōcluſionem & in diuiſionē aſſyrioꝝ: &
σιν εἰς συμπέρασμα καὶ εἰς διαμερισμὸν ἀσσυρίων, καὶ αἱ
ciuitates tue munite in diuiſionē. a tyro vſq; ad
πόλεις σου αἱ ὀχυραὶ εἰς διαμερισμόν. ἀπὸ τύρου ἕως τοῦ
flumen: & a mari vſq; ad mare: & a mōte
ποταμοῦ, καὶ ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης, καὶ ἀπὸ ὄρους
vſq; ad mōtē: & erit t̄ra in diſſipationē cū eis hītantibus
ἕως ὄρους, καὶ ἔσται ἡ γῆ εἰς ἀφανισμὸν μετὰ τῶν κατοικούν-
eā ꝓpt fruct⁹ adinuentionū coꝝ. paſcet
των αὐτὴν διὰ τοὺς καρποὺς ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν. ποίμαινε
ppl'm tuū in virga tua oues hereditatis tue hītan-
λαόν σου ἐν ῥάβδῳ σου πρόβατα κληρονομίας σου κατα-
tes ꝑ ſemetipſas in ſaltu in medio carmeli paſ
σκηνοῦντας καθ' ἑαυτοὺς ἐν δρυμῷ ἐν μέσῳ τοῦ καρμήλου νε-
centur baſanitin & galaaditin ſicut dies
D μήσονται τὴν βασανῖτιν καὶ τὴν γαλααδῖτιν καθὼς αἱ ἡμέ-
ſeculi. & ſcd'm dies egreſſiōis tue de t̄ra egypti
ραι τοῦ αἰῶνος. καὶ κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ἐξοδίας σου ἐξ γῆς αἰγύπτου
oſtēdā eis mirabilia. videbūt gētes: & cōfundent in oī
δείξω αὐτοῖς θαυμαστά. ὄψονται ἔθνη, καὶ αἰσχυνθήσονται ἐν πάσῃ
fortitudie. ſua īponent manus ſup os ſuū. aures eo-
τῇ ἰσχύϊ αὐτῶν. ἐπιθήσουσιν χεῖρας ἐπὶ τοῦ στόματος αὐτῶν. τὰ ὦτα αὐ-
rū obſurdeſcent. lingēt puluerē ſic ſpētes q̄ trahūt t̄rā. tur
τῶν ἀποκωφωθήσονται. λείξουσιν χοῦν ὡς ὄφεις σύροντες γῆν. συγ-
babunt in clauſura ſua: ſup dn̄o deo nr̄o formida
χυθήσονται ἐν συγκλεισμῷ αὐτῶν, ἐπὶ τῷ κυρίῳ θεῷ ἡμῶν ἐκστήσον-
būt & timebūt a te. q̄s de⁹ ſicut tu: auferēs iniq̄tates
ται καὶ φοβηθήσονται ἀπὸ σοῦ. τίς θεὸς ὥσπερ σύ; ἐξαίρων ἀδικίας
& tranſcendēs īpietates his q̄ reliqui ſunt hereditatis ei⁹.
καὶ ὑπερβαίνων ἀσεβείας τοῖς καταλοίποις τῆς κληρονομίας αὐτοῦ.
nō cōſtituit in teſtimoniū iram ſuam. q: volens miam eſt: ip̄e
οὐ συνέσχεν εἰς μαρτύριον ὀργὴν αὐτοῦ. ὅτι θελητὸς ἐλέους ἐστίν, αὐτὸς
reuertet & miſerebit nr̄i. demerget iniq̄tates nr̄as:
ἐπιστρέψει καὶ οἰκτειρήσει ἡμᾶς. κατακλύσει τὰς ἀδικίας ἡμῶν,
& ꝓijcient in ꝓfunda maris oīa peccata
καὶ ἀπορριφήσονται εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης πᾶσαι αἱ ἁμαρτίαι
nr̄a. dabit veritatē iacob: miam abraam: ſicut iurauit
ἡμῶν. δώσει ἀλήθειαν τῷ ἰακώβ, ἔλεος τῷ ἀβραάμ, καθότι ὤμοσεν
pr̄ibus nr̄is iuxta dies priores.
τοῖς πατράσιν ἡμῶν κατὰ τὰς ἡμέρας τὰς ἔμπροσθεν.

Deut. 3.d. Aggei. 1.b.

Nolite credere amico: & nolite confidere in duce: ab ea q̄ dormit in ſinu tuo: cuſtodi clauſtra oris tui: qa filius cōtumeliā facit patri: & filia conſurget aduerſus matrē ſuā: nurus aduerſus ſocrū ſuā: & inimici hoīs domeſtici ei⁹. Ego aūt ad dn̄m aſpiciā: expectabo deū ſaluatorē meū. Audiet me de⁹ me⁹. Ne leteris inimica mea ſup me: qa cecidi. Cōſurgā. Cū ſedero in tenebris: dn̄s lux mea eſt. Iram dn̄i portabo: quoniā peccaui ei: donec cauſam meā iudicet: & faciat iudiciū meū. Educet me in lucē: videbo iuſticiā eius. Et aſpiciet īimica mea & opietur cōfuſione q̄ dicit ad me. Vbi eſt dn̄s deus tu⁹? Oculi mei videbunt in eam. Nūc erit in cōculcatione vt lutū platearū. Dies vt edificētur macerie tue. In die illa longe fiet lex. In die illa & vſq; ad te veniet aſſur & vſq; ad ciuitates munitas: & a ciuitatibus munitis vſq; ad flumē: & ad mare de mari: & ad montē de monte. Et terra erit in deſolationē ꝓpter hītatores ſuos: & ꝓpter fructū cogitationū eorū. Paſce ppl'm tuū in virga tua: gregē hereditatis tue habitantes ſolos ī ſaltu. In medio carmeli paſcentur baſan & galaad iuxta dies antiq̄s: ſ'm diem egreſſionis tue de terra egypti oſtendā ei mirabilia. Videbūt gētes & cōfundētur ſup oī fortitudine ſua. Ponent manū ſup os: aures eoꝝ ſurde erūt. Lingēt puluerē ſicut ſerpētes: velut reptilia terre ꝑturbabūtur de edibus ſuis. Dn̄m deū nr̄m deſiderabūt: & timebūt te. Quis deus ſimilis tui q aufers iniq̄tatē: & tranſfers peccatū reliq̄arū hereditatis tue? Non īmittet vltra furorem ſuū: q̄m volēs miaꝫ eſt. Reuertetur & miſerebitur nr̄i. Deponet iniq̄tates nr̄as: & ꝓijciet in ꝓfundū maris oīa pctā nr̄a. Dabis veritatē iacob miſericordiā abraā: que iuraſti patrib⁹ noſtris a diebus antiquis.

Explicit micheas ꝓpheta.

Textus hebraicus	Radices
אַל תַּאֲמִינוּ בְרֵעַ אַל תִּבְטְחוּ	אמן רעה
בְּאַלּוּף מִשֹּׁכֶבֶת חֵיקֶךָ שְׁמֹר פִּתְחֵי	בטח אלף
פִּיךָ: כִּי בֵן מְנַבֵּל אָב בַּת קָמָה בְאִמָּהּ	פה נבל
כַּלָּה בַּחֲמֹתָהּ אֹיְבֵי אִישׁ אַנְשֵׁי	קום כלל
בֵיתוֹ: וַאֲנִי בַּיהוָה אֲצַפֶּה אוֹחִילָה	חמה צפה
לֵאלֹהֵי יִשְׁעִי יִשְׁמָעֵנִי אֱלֹהָי: אַל	יחל שמע
תִּשְׂמְחִי אֹיַבְתִּי לִי כִּי נָפַלְתִּי קָמְתִּי	שמח קום
כִּי אֵשֵׁב בַּחֹשֶׁךְ יְהוָה אוֹר לִי: זַעַף	ישב
יְהוָה אֶשָּׂא כִּי חָטָאתִי לוֹ עַד אֲשֶׁר	נשא
יָרִיב רִיבִי וְעָשָׂה מִשְׁפָּטִי יוֹצִיאֵנִי	רוב שפט
לָאוֹר אֶרְאֶה בְּצִדְקָתוֹ: וְתֵרֶא	יצא ראה
אֹיַבְתִּי וּתְכַסֶּהָ בוּשָׁה הָאֹמְרָה אֵלַי	כסה
אַיּוֹ יְהוָה אֱלֹהָיִךְ עֵינַי תִּרְאֶינָּה בָּהּ	היה
עַתָּה תִּהְיֶה לְמִרְמָס כְּטִיט חוּצוֹת:	רמס חוץ
יוֹם לִבְנוֹת גְּדֵרָיִךְ יוֹם הַהוּא יִרְחַק	בנה רחק
חֹק: יוֹם הוּא וְעָדֶיךָ יָבוֹא לְמִנִּי	עד בוא
אַשּׁוּר וְעָרֵי מָצוֹר וּלְמִנִּי מָצוֹר וְעַד	עיר צור
נָהָר וְיָם מִיָּם וְהַר הָהָר: וְהָיְתָה	היה
הָאָרֶץ לִשְׁמָמָה עַל יֹשְׁבֶיהָ מִפְּרִי	פרה
מַעַלְלֵיהֶם: רְעֵה עַמְּךָ בְשִׁבְטֶךָ צֹאן	עלל
נַחֲלָתֶךָ שֹׁכְנִי לְבָדָד יַעַר בְּתוֹךְ	
כַּרְמֶל יִרְעוּ בָשָׁן וְגִלְעָד כִּימֵי עוֹלָם:	רעה יום
כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם אַרְאֶנּוּ	עלם יצא
נִפְלָאוֹת: יִרְאוּ גוֹיִם וְיֵבֹשׁוּ מִכֹּל	ראה פלא
	בוש
גְּבוּרָתָם יָשִׂימוּ יָד עַל פֶּה אָזְנֵיהֶם	גבר שום
תֶּחֱרַשְׁנָה: יְלַחֲכוּ עָפָר כַּנָּחָשׁ	חרש לחך
כְּזֹחֲלֵי אֶרֶץ יִרְגְּזוּ מִמִּסְגְּרֹתֵיהֶם	רגז סגר
אֶל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יִפְחָדוּ וְיִרְאוּ	פחד
מִמֶּךָּ: מִי אֵל כָּמוֹךָ נֹשֵׂא עָוֹן וְעֹבֵר	מן
עַל פֶּשַׁע לִשְׁאֵרִית נַחֲלָתוֹ לֹא	
הֶחֱזִיק לָעַד אַפּוֹ כִּי חָפֵץ חֶסֶד הוּא:	חזק
יָשׁוּב יְרַחֲמֵנוּ יִכְבֹּשׁ עֲוֹנֹתֵינוּ	שוב רחם
וְתַשְׁלִיךְ בִּמְצֻלוֹת יָם כָּל חַטֹּאותָם:	כבש שלך
תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם	צול נתן
אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ מִימֵי קֶדֶם:	שבע יום

© Biblioteca Nacional de España

INCIPIT PROLOGVS IN NAVM PROPHETAM.

NAum prophetam ante aduentū regis aſſyriorum qui populum iſrael captiuum in ſuam regionē tranſtulerat fuiſſe hebreoꝝ traditio cōfirmat· Siquidē in fine huius lectionis predicti regis aduentū:idem propheta annunciare monſtratur. Sed cum habitatores niniue iona interitū ciuitatis p̄dicante:ne diuina ira denunciatū interitū ſuſtinerent:peccatoꝝ & impietatis pn̄iaꝫ egiſſent:accepta dei mīa: grauioribus ſe criminibus implicuerunt. Qua de cauſa memoratus propheta ſpū̄ſancto plenus: iudiciū dei annuncians:ita locutus eſt. Deus zelans & vlciſcēs dominus eſt &c. Iam enim decem tribus ab aſſyriis ducte fuerāt ī captiuitatē ſub ezechia rege iuda: ſub quo etiam nunc in conſolatione populi tranſmigrati aduerſum niniuem viſio cernitur. Nec erat parua conſolatio:tā his qui iā aſſyriis ſeruiebāt quā reliquis qui ſub ezechia de tribu iuda & beniamin ab eiſdē hoſtibus obſidebantur:vt audirēt aſſyrios quoqꝫ a chaldeis eē capiendos :ſicut in ſequētibus libri huius demōſtrabitur. Sciendum ꝙ niniue in noſtra lingua de hebreo ſpecioſam ſonat. Specioſus autē hic mundus dicitur: Vnde & apud grecos:coſmos ab ornatu nomen accepit· Et qdquid nunc aduerſum niniuem dicitur:de mūdo figuraliter predicari ſentiamus. Quā ob cauſam & aſſumptio quā ſeptuaginta interp̄tes dicunt apd̄ hebreos maſſa ponitur.id eſt graue onus: eo ꝙ eam aduerſus quā ꝓphetatur premat : nec ſinat eleuare ceruicem. Simulqꝫ hoc attendendū:quod hec ipſa vel aſſumptio vel onus: vel pōdus ꝓphete viſio ſit. Non enim loquitur propheta in extaſi:vt montanus & priſcilla : maximillaqꝫ delirant:ſed quod prophetat liber eſt viſionis intelligentis vniuerſa que loquitur:& pondus hoſtium facientis ſuo populo viſionē. De conſumatione itaqꝫ mundi ſecundū anagogen conſolationē ſctōꝝ ꝓphetia texitur:vt quecunqꝫ in mundo vident:quaſi p̄tereuntia & caduca contēnat:& p̄parent ſe ad iudicii diem. Vbi vltor aduerſum vires aſſyriorum affuturus eſt dominus.

Explicit prologus.

Incipit argumentum.

NAum conſolator orbis interpretatur. Increpat ciuitatem ſanguinum & poſt euerſionem illius loquitur. Ecce ſuper montes pedes euangelizantis & annunciantis pacem.

Explicit argumentum

Priītiua.heb. Tex.heb.Naum.i.

Tex.heb.	Priītiua.heb.
מַשָּׂא נִינְוֵה סֵפֶר חֲזוֹן נַחוּם	Cap.i.
הָאֶלְקֹשִׁי: אֵל קַנּוֹא וְנֹקֵם יְהוָה	נָשָׂא חָזָה
נֹקֵם יְהוָה וּבַעַל חֵמָה נֹקֵם יְהוָה	קָנָא
לְצָרָיו וְנוֹטֵר הוּא לְאֹיְבָיו: יְהוָה	נָטַר
אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדוֹל כֹּחַ וְנַקֵּה לֹא	גָּדַל כּוֹחַ
יְנַקֶּה יְהוָה בְּסוּפָה וּבִשְׂעָרָה דַּרְכּוֹ	נָקָה
וְעָנָן אֲבַק רַגְלָיו: גּוֹעֵר בַּיָּם וַיַּבְּשֵׁהוּ	גָּעַר
וְכָל הַנְּהָרוֹת הֶחֱרִיב אֻמְלַל בָּשָׁן	חָרַב
וְכַרְמֶל וּפֶרַח לְבָנוֹן אֻמְלָל: הָרִים	
רָעֲשׁוּ מִמֶּנּוּ וְהַגְּבָעוֹת הִתְמוֹגָגוּ	מוּג
וַתִּשָּׂא הָאָרֶץ מִפָּנָיו וְתֵבֵל וְכָל	נָשָׂא פָּנָה
יוֹשְׁבֵי בָהּ: לִפְנֵי זַעְמוֹ מִי יַעֲמוֹד	יָשַׁב עָמַד
וּמִי יָקוּם בַּחֲרוֹן אַפּוֹ חֲמָתוֹ נִתְּכָה	קוּם חָרָה
כָאֵשׁ וְהַצֻּרִים נִתְּצוּ מִמֶּנּוּ: טוֹב	נָתַץ צוּר
יְהוָה לְמָעוֹז בְּיוֹם צָרָה וְיֹדֵעַ	עָזַז צוּר
חֹסֵי בוֹ: וּבְשֶׁטֶף עֹבֵר כָּלָה יַעֲשֶׂה	חָסָה עָשָׂה
מְקוֹמָהּ וְאֹיְבָיו יְרַדֶּף חֹשֶׁךְ: מַה	קוּם רָדַף
תְּחַשְּׁבוּן אֶל יְהוָה כָּלָה הוּא עֹשֶׂה	חָשַׁב
לֹא תָקוּם פַּעֲמַיִם צָרָה: כִּי עַד	
סִירִים סְבֻכִים וּכְסָבְאָם סְבוּאִים	סָבָא
אֻכְּלוּ כְּקַשׁ יָבֵשׁ מָלֵא: מִמֵּךְ יָצָא	מִן
חֹשֵׁב עַל יְהוָה רָעָה יֹעֵץ בְּלִיָּעַל:	רוּעַ בָּל

Trāſla.B.Hie.

Incipit Naum propheta.
Capitulum. 1.

ONus[b] niniue.[c] liber[d] viſionis[e] naū[f] helcheſei. [g] Deꝰ[h] emulator[i] & vlciſcēs [k] dn̄s:[l] vlciſcēs[m] dn̄s [n] & habēs[o] furorē:[p] vlciſcēs[q] dn̄s [r] in hoſtes ſuos[s] & iraſcēs [t] ipſe[u] inimicis ſuis.[x] Dn̄s [y] patiens[a] & magnus[b] fortitudine:[c] & mundans[d] non [e] faciet inocentē.[f] Dn̄s[g] in tēpeſtate[h] & turbine[i] vie eius[k] & nebule[l] puluis[m] pedū eius.[n] Increpās[o] mare [p] & exiccās illud:[q] & om̄ia [r] flumina[s] ad deſertū deducēs.[t] Infirmatus eſt[u] baſan[x] & carmelus:[y] & flos[z] libani[a] elāguit.[b] Montes[c] cōmoti ſunt[d] ab eo:[e] & colles [f] deſolate ſunt.[g] Et cōtremuit[h] terra[i] a facie eius:[k] & orbis[l] & oēs[m] habitātes[n] in eo.[o] Ante faciē[p] indignationis eiꝰ[q] qs[r] ſtabit:[s] & qs [t] reſiſtet[u] in ira[x] furoris eiꝰ. [y] Indignatio eius[z] effuſa ē [a] vt ignis:[b] & petre[c] diſſolute ſunt[d] ab eo.[e] Bonꝰ[f] dn̄s &[g] cōfortās[h] in die[i] tribulationis[k] & ſciens[l] ſperantes [m] in ſe.[n] Et in diluuio[o] p̄tereūte[p] cōſumationem[q] faciet[r] loci eius:[s] & inimicos eius[t] ꝑſequētur[u] tenebre. [x] Quid[y] cogitatis[z] ꝯtra[a] dn̄m? [b] Conſumationē[c] ipſe[d] faciet:[e] nō[f] cōſurget[g] duplex [h] tribulatio:[i] qa[k] ſicut[l] ſpine ſe iuicē[m] cōplectūtur:[n] ſic cōuiuiū eoꝝ parit[o] potātiū [p] Conſumētur[q] q̄ſi ſtipula [r] ariditate[s] plena.[t] Ex te ei [u] exibit[x] cogitās[y] cōtra[z] dominū[a] maliciā: mēte[b] ꝑtractans[c] preuaricationem.

Trāſla.gre.lxx.cū iter.latina.

NAVM.
ΝΑΟΥΜ. Ca.1.

Aſſumptio niniue liber viſionis naum el- A
λ Λῆμμα νινευῒ βιβλίον ὁράσεως ναοὺμ τοῦ ἐλ-
ceſei. deꝰ emulator ⁊ vlciſcēs dn̄s cum
κεσαίου. θεὸς ζηλωτὴς καὶ ἐκδικῶν κύριος με-
furore:vlciſcēs dn̄s aduerſarios ſuos: ⁊ tollens
τὰ θυμοῦ, ἐκδικῶν κύριος τοὺς ὑπεναντίους αὐτοῦ, καὶ ἐξαίρων
ipſe inimicos ſuos. dn̄s longanimis: ⁊ magna fortitudo
αὐτὸς τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. κύριος μακρόθυμος, καὶ μεγάλη ἡ ἰσχὺς
eiꝰ: ⁊ inocētē nō inocētē faciet: dn̄s ī ꝯſumatione ⁊ ꝯmo-
αὐτοῦ, καὶ ἀθῷον οὐκ ἀθωώσει, κύριος ἐν συντελείᾳ καὶ συσ-
tione via eiꝰ: ⁊ nebula puluis pedū eiꝰ. ꝯmi-
σεισμῷ ἡ ὁδὸς αὐτοῦ. καὶ νεφέλη κονιορτὸς ποδῶν αὐτοῦ. ἀπει-
nās mari ⁊ exſicās illud. ⁊ oīa flumi- B
λῶν θαλάσσῃ καὶ ξηραίνων αὐτήν. καὶ πάντας τοὺς ποτα-
na deſerta faciēs. diminuta ē baſanitis ⁊ carmelus: ⁊
μοὺς ἐξερημῶν. ὠλιγώθη ἡ βασανῖτις καὶ ὁ κάρμηλος, καὶ
q̄ florebant libani defecerūt. mōtes ꝯmoti ſunt
τὰ ἐξανθοῦντα τοῦ λιβάνου ἐξέλιπον. τὰ ὄρη ἐσείσθησαν
ab eo: ⁊ colles concuſſi ſunt: ⁊ ꝯtracta ē t̄ra a
ἀπ᾽ αὐτοῦ, καὶ οἱ βουνοὶ ἐσαλεύθησαν, καὶ ἀνεστάλη ἡ γῆ ἀπὸ
facie eiꝰ: vniuerſitas ⁊ q̄ h̄itant in ea:
προσώπου αὐτοῦ, ἡ οἰκουμένη καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ,
an̄ faciem ire ſue q̄s ſuſtinebit. ⁊ q̄s reſi-
πρὸ προσώπου ὀργῆς αὐτοῦ τίς ὑποστήσεται. καὶ τίς ἀντι-
ſtet in ira furoris eius: furor eiꝰ liq̄ facit p̄ncipatꝰ: ⁊
στήσεται ἐν ὀργῇ θυμοῦ αὐτοῦ; ὁ θυμὸς αὐτοῦ τήκει ἀρχάς, καὶ
petre ꝯtrite ſunt ab eo. vtilis dn̄s expe- C
πέτραι διεθρύβησαν ἀπ᾽ αὐτοῦ. χρηστὸς κύριος τοῖς ὑπο-
ctātibꝰ eū in die tribulatiōis: ⁊ cognoſcens timē-
μένουσιν αὐτὸν ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως, καὶ γινώσκων τοὺς εὐλα-
tes ſe: ⁊ in diluuio trāſeunte ꝯſu-
βουμένους αὐτόν, καὶ ἐν κατακλυσμῷ πορείας συν-
matione faciet: ꝯſurgentes ⁊ inimicos
τέλειαν ποιήσεται, τοὺς ἐξεγειρομένους καὶ τοὺς ἐχθροὺς
eius ꝑſequēt tenebre. q̄d cogitatis ꝯ dn̄m? ꝯſuma-
αὐτοῦ διώξεται σκότος. τί λογίζεσθε ἐπὶ τὸν κύριον; συντε-
tionē ipſe faciet: nō vindicabit bis in idipm̄ ī tribu-
λείαν αὐτὸς ποιήσει, οὐκ ἐκδικήσει δὶς ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐν θλί-
latiōe: q: vſqꝫ ad fūdamēta ſua ī pauimētū redigēt. ⁊ q̄ſi ſmi-
ψει, ὅτι ἕως θεμελίων αὐτοῦ χερσωθήσονται. καὶ ὡς σμί-
lax plāta īplicata comedent. ⁊ q̄ſi ſtipula exſicca-
λαξ περιπλεκόμενος βρωθήσεται. καὶ ὡς καλάμη ξηρα-
bitur. ex te exibit cogitatio ꝯ dn̄m
θήσεται. ἐκ σοῦ ἐξελεύσεται λογισμὸς κατὰ τοῦ κυρίου
mala cogitans cōtraria:
πονηρὰ βουλευόμενος ἐναντία, ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

© Biblioteca Nacional de España

Trāſla. Gre. lxx. cū interp̄. lati.

hec dicit dn̄s regnans aquis multis: ꝛ ſic
τάδε λέγει κύριος κατάρχων ὑδάτων πολλῶν, καὶ οὕτω
D diuidenť. ꝛ audit⁹ tu⁹ nō audietur āpli⁹. ꝛ
διασταλήσονται. καὶ ἡ ἀκοή σου οὐκ ἐνακουσθήσεται ἔτι. καὶ
nūc cōteram virgā eius a te ꝛ vincula
νῦν συντρίψω τὴν ῥάβδον αὐτοῦ ἀπὸ σοῦ καὶ τοὺς δεσμούς
tua dirumpā. ꝛ p̄cipiet de te dn̄s: nō ſeminabi
σου διαρρήξω. καὶ ἐντελεῖται περὶ σοῦ κύριος, οὐ σπαρήσε
tur āpli⁹ ex noie tuo: ex domo dn̄i dei tui diſperdā
Eſai. 52. b. Ro. 10. c. ται ἔτι ἐξ ὀνόματός σου, ἐξ οἴκου κυρίου τοῦ θεοῦ σου ἐξολοθρεύ
ſculptilia ꝛ cōflatilia: ponā ſepulchrū tuū q꞉ veloces.
σω γλυπτὰ καὶ χωνευτά, θήσομαι ταφήν σου ὅτι ὀξεῖς.
ecce ſup mōtes pedes tui euangelizantis: ꝛ annun
ἰδοὺ ἐπὶ τὰ ὄρη πόδες σου εὐαγγελιζομένου, καὶ ἀπαγ-
ciantis pacē. celebra iuda feſtiuitates tuas: red-
γέλλοντος εἰρήνην. ἑόρταζε ἰούδα τὰς ἑορτάς σου, ἀπό-
de vota tua: q꞉ nō vltra apponēt vt p̄trā
δος τὰς εὐχάς σου, διότι οὐκ ἔτι μὴ προσθῶσιν τοῦ διελ
ſeāt in vetuſtatem. cōpletū ē: cōſumatū eſt: aſcendit ī
θεῖν εἰς παλαίωσιν. συνετελέσθη, συντετέλεσαι, ἀνέβη ἐμ
ſufflans ī faciem tuā: eruens de tribulatiōe.
φυσῶν εἰς πρόσωπόν σου, ἐξαιρούμενος ἐκ θλίψεως. Ca. 2.
Cōtēplare viā: tene lūbū: virilit᷑ age: roborare
A Σκόπευσον ὁδόν, κράτησον ὀσφύος, ἄνδρισαι ἰσχύϊ
vehementᷣ: q꞉m auertit dn̄s ꝯtumeliā iacob. ſicut
σφόδρα, διότι ἀπέστρεψεν κύριος τὴν ὕβριν ἰακώβ. καθὼς
cōtumeliā iſrael: q꞉ excutientes excuſſerūt e-
τὴν ὕβριν τοῦ ἰσραήλ, διότι ἐκτινάσσοντες ἐξετίναξαν αὐ
os ꝛ p̄pagines eoꝝ demoliti ſūt. arma poten-
τοὺς καὶ τὰ κλήματα αὐτῶν διέφθειραν. ὅπλα δυναστεί
tie eius ex hoibus viros fortes illudentes in
ας αὐτοῦ ἐξ ἀνθρώπων ἄνδρας δυνατοὺς ἐμπαίζοντας ἐν
igne. habene curruū eoꝝ in die p̄parationis eo-
πυρί. αἱ ἡνίαι τῶν ἁρμάτων αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἑτοιμασίας αὐ
rū. ꝛ equites eoꝝ tumultuabunť. in exitib⁹
τῶν. καὶ οἱ ἱππεῖς αὐτῶν θορυβηθήσονται. ἐν ταῖς ἐξόδοις
B cōfundenť currus ꝛ collidentur in
συγχυθήσεται τὰ ἅρματα καὶ συμπλακήσονται ἐν ταῖς
plateis. aſpect⁹ eoꝝ q̄ſi lampades ignis ꝛ q̄ſi
πλατείαις. ἡ ὅρασις αὐτῶν ὡς λαμπάδες πυρὸς καὶ ὡς
fulgura diſcurrentia. ꝛ memorabūť optimates eo
ἀστραπαὶ διατρέχουσαι. καὶ μνησθήσονται οἱ μεγιστᾶνες αὐ
rū ꝛ fugient in diebus: ꝛ īfirmabunť in iti-
τῶν καὶ φεύξονται ἐν ἡμέραις, καὶ ἀσθενήσουσιν ἐν τῇ πο-
nere ſuo. ꝛ feſtinabunt ad muros: ꝛ p̄parabunt
ρείᾳ αὐτῶν. καὶ σπεύσουσιν ἐπὶ τὰ τείχη, καὶ ἑτοιμάσου-
p̄pugnacula ſua. porte ciuitatū apte
σιν τὰς προφυλακὰς αὐτῶν. πύλαι τῶν πόλεων διηνοίχθη
ſunt: ꝛ regalia ceciderūt. ꝛ ſubſtantia reuelata
σαν, καὶ τὰ βασίλεια διέπεσεν. καὶ ἡ ὑπόστασις ἀπεκα-
eſt: ꝛ iſta aſcendebat. ꝛ ancille eius ducebāť.
C λύφθη, καὶ αὕτη ἀνέβαινεν. καὶ αἱ δοῦλαι αὐτῆς ἤγοντο,
ſicut columbe loquentes in cordibus ſuis. ꝛ niniue ſicͫ pi
καθὼς περιστεραὶ φθεγγόμεναι ἐν καρδίαις αὐτῶν. καὶ νινευὶ ὡς κο
ſcina aquaꝝ aque ei⁹: ꝛ ipi fugientes nō ſteteřt.
λυμβήθρα ὕδατων τὰ ὕδατα αὐτῆς. καὶ αὐτοὶ φεύγοντες οὐκ ἔστησαν
nō erat q̄ reſpiceret. diripiebāt argentū: diripiebāt aurū: ꝛ
οὐκ ἦν ὁ ἐπιβλέπων. διήρπαζον τὸ ἀργύριον, διήρπαζον τὸ χρυσίον, καὶ
nō erat finis ornamēti ei⁹. aggrauata ſunt ſup oīa vaſa
οὐκ ἦν πέρας τοῦ κόσμου αὐτῆς. βεβάρυνται ὑπὲρ πάντα σκεύη τὰ
cōcupiſcētie ſue. ꝯcuſſio: ꝛ excuſſio: ꝛ ebullitio:
ἐπιθυμήματα αὐτῆς. ἐκτιναγμός, καὶ ἀνατιναγμός, καὶ ἐκβρασμός,
ꝛ cordis cōfractio: ꝛ diſſolutio genuū. ꝛ dolores ſup oēm
καὶ καρδίας θραυσμός, καὶ ὑπόλυσις γονάτων. καὶ ὠδῖνες ἐπὶ πᾶσαν
lūbū. ꝛ facies oīm ſicͫ aduſtio olle. vbi eſt
ὀσφύν. καὶ τὰ πρόσωπα πάντων ὡς πρόσκαυμα χύτρας. ποῦ ἐστιν τὸ
habitaculū leonū ꝛ paſcua exn̄s catulis leonū: q̄
κατοικητήριον τῶν λεόντων καὶ ἡ νομὴ ἡ οὖσα τοῖς σκύμνοις; ποῦ
abijt leo vt īgrederet illuc catul⁹ leonis: ꝛ nō eſt q̄
ἐπορεύθη λέων τοῦ εἰσελθεῖν ἐκεῖ σκύμνος λέοντος, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ
exterreat. leo rapuit ſufficiētia catulis ſuis:
ἐκφοβῶν. λέων ἥρπασεν τὰ ἱκανὰ τοῖς σκύμνοις αὐτοῦ

Trāſla. B. Hie.

Hec dicit dominus. Si
perfecti fuerint & ita
plures: ſic quoq꞉ atton
detur & ptrāſibit. Afflixi
te & nō affligā te vltra:
et nūc cōterā virgā eius
de dorſo tuo & vincula
tua dirūpam: & precipiet
ſup te dn̄s. Nō ſemina
bitur ex noie tuo ampli⁹.
De domo dei tui interfi
ciā. Sculptile & cōflatile
ponā ſepulchrū tuū: q̄a
inhonorat⁹ es. Ecce ſup
montes pedes euangeli
zantis & annūciantis
pacem. Celebra iuda fe
ſtiuitates tuas & redde
vota tua: quia non adii
ciet vltra vt pertranſeat
in te belial: vniuerſus
interiit. 2.

Aſcendit qui diſpgat
corā te: q cuſtodiat
obſidionē. Cōtemplare
viā: cōforta lūbos: robo
ra virtutē valde: quia ſi
cut reddit dn̄s ſuperbiā
iacob: ſic ſupbiā iſrael:
quia vaſtatores diſſipa-
uerūt eos & p̄pagines co
rū corruperūt. Clypeus
fortium eius ignitus: vi
ri exercitus in coccineis.
Ignee habene currus
in die preparatiōis eius:
& agitatores ei⁹ cōſopiti
ſunt. In itinerib⁹ cōtur-
bati ſunt: q̄drige colliſe
ſunt in plateis. Aſpectus
eorū q̄ſi lāpades: q̄ſi ful-
gura diſcurrētia. Recor
dabitur fortiū ſuoꝝ: ruēt
in itinerib⁹ ſuis. Veloci-
ter aſcendēt muros eius:
& p̄parabitur vmbracu-
lū. Porte fluuiorū apte
ſunt & tēplū ad ſolū diru
tū. Et miles captiuus ad
duct⁹ eſt: & ancille ei⁹ mi
nabātur gemētes vt colū
be: murmurātes in cor-
dib⁹ ſuis. Et niniue quaſi
piſcina aq̄rū aq̄ eius: ipſi
vero fugerūt. State ſtate
& nō eſt qui reuertatur.
Diripite argentū: diripi
te aurū: & nō eſt finis di
uitiarū ex oibus vaſis de
ſiderabilibus. Diſſipata ē
& ſciſſa & dilacerata eſt
cor tabeſcens & diſſolu
tio geniculoꝝ & defectio
in cūctis renibus: & fa
cies omniū ſicut nigredo
olle. Vbi eſt habitaculū
leonū & paſcua catuloꝝ
leonum? Ad quam iuit
leo vt igrederetur illuc
catulus leonis: & nō eſt
qui exterreat. Leo cepit
ſufficienter catulis ſuis:

Tex. heb. Naum. ij. Pritiua. heb.

כה אמר יהוה אם שלמים וכן
רבים וכן נגזו ועבר ועניתך לא
אענך עוד ועתה אשבר מטהו
מעליך ומוסרתיך אנתק וצוה
עליך יהוה לא יזרע משמך עוד
מבית אלהיך אכרית פסל ומסכה
אשים קברך כי קלות הנה על
ההרים רגלי מבשר משמיע
שלום חגי יהודה חגיך שלמי
נדריך כי לא יוסיף עוד לעבור
בך בליעל כלה נכרת

Cap. ij.

עלה מפיץ על פניך נצור
מצורה צפה דרך חזק מתנים אמץ
כח מאד כי שב יהוה את גאון
יעקב כגאון ישראל כי בקקום
בקקים וזמריהם שחתו מגן
גבריהו מאדם אנשי חיל מתלעים
באש פלדות הרכב ביום הכינו
והברשים הרעלו בחוצות יתהללו
הרכב ישתקשקון ברחבות מראיהן
כלפידים כברקים ירוצצו יזכר
אדיריו יכשלו בהלכותם ימהרו
חומתה והכן הסכך שערי הנהרות
נפתחו וההיכל נמוג והצב גלתה
העלתה ואמהתיה מנהגות כקול
יונים מתפפת על לבבהן ונינוה
כברכת מים מימי היא והמה
נסים עמדו עמדו ואין מפנה בזו
כסף בזו זהב ואין קצה לתכונה
כבד מכל כלי חמדה בוקה ומבוקה
ומבלקה ולב נמס ופק ברכים
וחלחלה בכל מתנים ופני כלם
קבצו פארור איה מעון אריות
ומרעה הוא לכפירים אשר הלך
אריה לביא שם גור אריה ואין
מחריד אריה טרף בדי גרותיו

רבב גזז
ענה שבר
יסר נתק
זרע
כרת נסך
שום קלל
בשר שמע
שלם חגג
יסף עבר
פוץ פנה
נצר צור
כוח שוב
גאה
אדם תלע
כון
ברש רעל
הלל שקק
ראה לפד
רוץ זכר
אדר מהר
חמה כון
פתח הכל
מוג יצב
גלה עלה
נהג תפף
מי
נוס פנה
בזז כון
בוק
בלק מסס
פוק חול
פנה פרר
עון ארה
רעה כפר
לבא
חרד גור

© Biblioteca Nacional de España

וּמְחַנֵּק לְלִבְאֹתָיו וַיְמַלֵּא טֶרֶף	חָנַק מָלֵא
חֹרָיו וּמְעֹנֹתָיו טְרֵפָה׃ הִנְנִי אֵלַיִךְ	חֹר
נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת וְהִבְעַרְתִּי בֶעָשָׁן	בָּעַר
רִכְבָּהּ וּכְפִירַיִךְ תֹּאכַל חָרֶב	אָכַל
וְהִכְרַתִּי מֵאֶרֶץ טַרְפֵּךְ וְלֹא יִשָּׁמַע	כָּרַת שָׁמַע
עוֹד קוֹל מַלְאָכֵכֵה׃	לָאָה
הוֹי עִיר דָּמִים כֻּלָּהּ כַּחַשׁ פֶּרֶק	Cap.iij.
מְלֵאָה לֹא יָמִישׁ טָרֶף׃ קוֹל שׁוֹט	מוּשׁ
וְקוֹל רַעַשׁ אוֹפָן וְסוּס דֹּהֵר	אֹפַן
וּמֶרְכָּבָה מְרַקֵּדָה׃ פָּרָשׁ מַעֲלֶה וְלַהַב	רָכַב רָקַד
חֶרֶב וּבְרַק חֲנִית וְרֹב חָלָל וְכֹבֶד	עָלָה
פָּגֶר וְאֵין קֵצֶה לַגְּוִיָּה וְכָשְׁלוּ	חָנָה גֵו
בִּגְוִיָּתָם׃ מֵרֹב זְנוּנֵי זוֹנָה טוֹבַת	זָנָה
חֵן בַּעֲלַת כְּשָׁפִים הַמֹּכֶרֶת גּוֹיִם	
בִּזְנוּנֶיהָ וּמִשְׁפָּחוֹת בִּכְשָׁפֶיהָ׃ הִנְנִי	שִׁפְחָה
אֵלַיִךְ נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת וְגִלֵּיתִי	גָּלָה
שׁוּלַיִךְ עַל פָּנָיִךְ וְהַרְאֵיתִי גוֹיִם	פָּנָה רָאָה
מַעְרֵךְ וּמַמְלָכוֹת קְלוֹנֵךְ׃ וְהִשְׁלַכְתִּי	עָרָה מָלַךְ
עָלַיִךְ שִׁקֻּצִים וְנִבַּלְתִּיךְ וְשַׂמְתִּיךְ	קָלָה שָׁלַךְ
כְּרֹאִי׃ וְהָיָה כָל רֹאַיִךְ יִדּוֹד מִמֵּךְ	שׂוּם רָאָה
וְאָמַר שָׁדְּדָה נִינְוֵה מִי יָנוּד לָהּ	מִן נוּד
מֵאַיִן אֲבַקֵּשׁ מְנַחֲמִים לָךְ׃ הֲתֵיטְבִי	בִּקֵּשׁ נָחַם
מִנֹּא אָמוֹן הַיֹּשְׁבָה בַּיְאֹרִים מַיִם	יָטַב
סָבִיב לָהּ אֲשֶׁר חֵיל יָם מִיָּם	סָבַב
חוֹמָתָהּ׃ כּוּשׁ עָצְמָה וּמִצְרַיִם וְאֵין	חָמָה
קֵצֶה פּוּט וְלוּבִים הָיוּ בְּעֶזְרָתֵךְ׃	הָיָה
גַּם הִיא לַגֹּלָה הָלְכָה בַשֶּׁבִי גַּם	שָׁבָה
עֹלָלֶיהָ יְרֻטְּשׁוּ בְּרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת	רָטַשׁ
וְעַל נִכְבַּדֶּיהָ יַדּוּ גוֹרָל וְכָל גְּדוֹלֶיהָ	כָּבַד יָדַד
רֻתְּקוּ בַזִּקִּים׃ גַּם אַתְּ תִּשְׁכְּרִי תְּהִי	גֹּרָל גָּדַל
נַעֲלָמָה גַּם אַתְּ תְּבַקְשִׁי מָעוֹז	זָקַק שָׁכַר
מֵאוֹיֵב׃ כָּל מִבְצָרַיִךְ תְּאֵנִים עִם	הָיָה עָלַם
בִּכּוּרִים אִם יִנּוֹעוּ וְנָפְלוּ עַל פִּי	עָזַז אָיַב
אוֹכֵל׃ הִנֵּה עַמֵּךְ נָשִׁים בְּקִרְבֵּךְ	בָּצַר בָּכַר
לְאֹיְבַיִךְ פָּתוֹחַ נִפְתְּחוּ שַׁעֲרֵי אַרְצֵךְ	נוּעַ פֶּה אָכַל נָשַׁח פָּתַח
אָכְלָה אֵשׁ בְּרִיחָיִךְ׃ מֵי מָצוֹר	בָּרַח צוּר

et necauit leenis ſuis.
Et impleuit preda ∞∞
ſpeluncas ſuas: & cubile
ſuū rapina. Ecce ego ad
te dicit dñs exercituū: &
ſuccendā vſq ad fumum
quadrigas tuaſ: & leūcu
los tuos comedet gladiꝰ.
Et extermiabo de terra
predā tuā: & nō audietur
vltra vox nunciorum
tuorum. 3.
VE ciuitas ſanguinū
vniuerſa mēdacii di
laceratione plena. Non
recedet a te rapina. Vox
flagelli & vox impetus
rote & equi frementis
& q̄drige ferētis & equi
tis aſcendentis & micātis
gladii & fulgurātis haſte
& multitudinis iterfecte
& grauis ruine: nec eſt
finis cadauerum. Et cor
ruent in corpibus ſuis ꝓ
pter multitudinē fornica
tionū meretricis ſpecio
ſe & grate & habētis ma
leficia: q̄ vendidit gētes
in fornicationibꝰ ſuis &
familias in maleficiis ſuis.
Ecce ego ad te dicit dñs
exercituum: & reuelabo
pudēda tua in facie tua:
& oſtendā in gentibꝰ nu
ditatē tuā & regnis igno
miniā tuā. Et ꝓiciā ſup
te abominatiões & cōtu
meliis te afficiā: & ponā
te in exēplū. Et erit oīs
qui viderit te reſiliet a te:
& dicet. Vaſtata eſt nini
ue. Quis cōmouebit ſup
te caput? Vnde querā cō
ſolatorē tibi? Nūqd me
lior es alexandria ppłor
q̄ habitat in fluminibus?
Aq̄ in circuitu eiꝰ cuiꝰ
diuitie mare: aque muri
eius: ethiopia fortitudo
eius: & egyptꝰ: & nō eſt
finiſ. Africa & libyes fue
rūt in auxilio tuo: ſed &
ipſa in trāſmigratiōe du
cta ē in captiuitatē. Par
uuli eius eliſi ſunt in capi
te oīm viarū: & ſup incly
tos eius miſerūt ſortē: &
oēs optimates eiꝰ cōfixi
ſunt in cōpedibus. Et tu
ergo inebriaberis & eris
deſpecta: & q̄res tu au
xiliū ab inimico. Oīes
munitōes tue ſicut ficus
cū groſſis ſuis: ſi cōcuſ
ſe fuerint cadēt in os co
medētis. Ecce ppłs tuꝰ:
mulieres in medio tui.
Inimicis tuis ad aptionē
pādetur porte trē tue:
deuorabit ignis vectes
tuos. Aquā ꝓp obſidionē

ꝛ ſuffocauit leonibꝰ ſuis: ꝛ ipleuit venatiõe ni=
καὶ ἀπέπνιξεν τοῖς λέουσιν αὐτοῦ, καὶ ἔπλησεν θήρας νοσ
dum ſuū ꝛ habitaculū ſuum rapina. ecce
σιὰν αὐτοῦ καὶ τὸ κατοικητήριον αὐτοῦ ἁρπαγῆς. ἰδοὺ
ego ad te dicit dñs omps: ꝛ ſuccendā in
ἐγὼ ἐπὶ σὲ λέγει κύριος παντοκράτωρ, καὶ ἐκκαύσω ἐν
fumo multitudinē tuā. ꝛ leones tuos comedet
καπνῷ πλῆθός σου. καὶ τοὺς λέοντάς σου καταφάγεται
gladius: ꝛ auferam de terra predā tuā: ꝛ
μάχαιρα, καὶ ἐξολοθρεύσω ἐκ τῆς γῆς τὴν θήραν σου, καὶ D
non audient vltra opera tua.
οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἔτι τὰ ἔργα σου. Ca. 3.
O ciuitas ſanguinū tota mendax iniq̄tate plena:
Ω πόλις αἱμάτων ὅλη ψευδὴς ἀδικίας πλήρης, A
nō cōtrectabit venatio. vox flagellorꝝ ꝛ vox ꝯmotiõis
οὐ ψηλαφηθήσεται θήρα. φωνὴ μαστίγων καὶ φωνὴ σεισμοῦ
rotarꝝ: equi ꝑſequentis ꝛ currus feruentis:
τροχῶν, ἵππου διώκοντος καὶ ἅρματος ἀναβράσσοντος,
equitis aſcendentis: ſplendentis gladij: ꝛ fulgu
ἱππέως ἐπιβαίνοντος, στιλβούσης ῥομφαίας, καὶ ἐξαστρα
rātium armorꝝ: ꝛ mltitudis vulneratorꝝ: ꝛ grauis
πτόντων ὅπλων, καὶ πλήθους τραυματιῶν, καὶ βαρείας
ruine: ꝛ nō erit finis gētibus eiꝰ. ꝛ
πτώσεως, καὶ οὐκ ἔσται πέρας τοῖς ἔθνεσιν αὐτῆς. καὶ
īfirmabunt in corporibꝰ eorꝝ a mltitudie forni
ἀσθενήσουσιν ἐν τοῖς σώμασιν αὐτῶν ἀπὸ πλήθους πορ
catiōis. ꝛ meretrix ſpecioſa ꝛ grata dux malefico
νείας. καὶ πόρνη καλὴ καὶ ἐπίχαρις ἡγουμένη φαρμά
rū: q̄ vendit gētes in fornicatiōe ſua: ꝛ tribus in
κων, ἡ πωλοῦσα ἔθνη ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ φυλὰς ἐν
veneficijs ſuis. ecce ego ad te dicit dñs oi=
τοῖς φαρμάκοις αὐτῆς. ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σὲ λέγει κύριος παν
potens: ꝛ diſcooperiā poſteriora tua ſup faciem
τοκράτωρ, καὶ ἀποκαλύψω τὰ ὀπίσω σου ἐπὶ τὸ πρόσω= B
tuā: ꝛ oſidam gētibꝰ turpitudinē tuā: ꝛ re=
πόν σου, καὶ δείξω ἔθνεσιν τὴν ἀσχημοσύνην σου, καὶ βασι
gnis ignominiā tuā. ꝛ ꝓijciam ſup te abomiatione
λείαις τὴν ἀτιμίαν σου. καὶ ἐπιρρίψω ἐπὶ σὲ βδελυγμὸν
ſcdm imūditias tuas: ꝛ ponā te in exemplū.
κατὰ τὰς ἀκαθαρσίας σου, καὶ θήσομαί σε εἰς παράδειγ
ꝛ erit oīs vidēs te deſcendet a te. ꝛ
μα. καὶ ἔσται πᾶς ὁ ὁρῶν σε καταβήσεται ἀπὸ σοῦ. καὶ
dicet: miſera niniue q̄s gemet eā? vnde querā conſo=
ἐρεῖ, δειλαία νινευῒ τίς στενάξει αὐτήν; πόθεν ζητήσω παρά
latione illi: apta chordā ꝑs ammō q̄ hītat
κλησιν αὐτῇ, ἅρμοσον χορδὴν μερὶς ἀμμῶν κατοικοῦσα
in fluminibus. aqua i circuitu eiꝰ: cuiꝰ ꝑncipiū mare ꝛ
ἐν ποταμοῖς. ὕδωρ κύκλῳ αὐτῆς, ἧς ἡ ἀρχὴ θάλασσα καὶ
aqua muri eius: ethiopia fortitudo eiꝰ ꝛ egyptus.
ὕδωρ τὰ τείχη αὐτῆς, αἰθιοπία ἰσχὺς αὐτῆς καὶ αἴγυπτος.
ꝛ nō eſt finis fuge tue. ꝛ libes facti ſūt auxiliatores
καὶ οὐκ ἔστι πέρας τῆς φυγῆς σου. καὶ λίβυες ἐγένοντο βοηθοὶ
eius: ꝛ ipſa in captiuitate ibit captiua:
αὐτῆς, καὶ αὐτὴ ἐν αἰχμαλωσίᾳ πορεύσεται αἰχμάλωτος, C
ꝛ paruulos illiꝰ allident in ꝑncipiis viarꝝ
καὶ τὰ νήπια αὐτῆς ἐδαφιοῦσιν ἐπ᾽ ἀρχὰς τῶν ὁδῶν
eius: ꝛ ſup oīa inclyta eius mittēt ſortes.
αὐτῆς, καὶ ἐπὶ πάντα τὰ ἔνδοξα αὐτῆς βαλοῦσιν κλήρους.
ꝛ oēs optimates eiꝰ alligabunt compedibꝰ: ꝛ
καὶ πάντες οἱ μεγιστᾶνες αὐτῆς δεθήσονται χειροπέδαις, καὶ
tu inebriaberis ꝛ eris deſpecta: ꝛ tu queres
σὺ μεθυσθήσῃ καὶ ἔσῃ παρεωραμένη, καὶ σὺ ἐπιζητήσεις
tibi vt ſtes ex inimicis. oēs munitiões tue vt fi=
σεαυτῇ ἵνα στάσῃ ἐξ ἐχθρῶν. πάντα ὀχυρώματά σου ὡς συ
cus hñtes groſſos: ſi cōmote fuerit cadent in os
καῖ ἔχουσαι ὀλίνθους, ἐὰν σαλευθῶσιν πεσοῦνται εἰς στόμα
comedētis. ecce ppłs tuꝰ q̄ſi mulieres in te ini=
ἐσθίοντος. ἰδοὺ ὁ λαός σου ὡς γυναῖκες ἐν σοὶ τοῖς ἐχ
micis tuis. aperte aperientur porte trē tue.
θροῖς σου. ἀνοιγόμεναι ἀνοιχθήσονται πύλαι τῆς γῆς σου,
ꝛ comedet ignis vectes tuos. aqua obſidiōis
καὶ καταφάγεται πῦρ τοὺς μοχλούς σου. ὕδωρ περιοχῆς

© Biblioteca Nacional de España

hauri tibi. obtine munitiones
ἐπίσπασαι σεαυτῇ. κατακράτησον τῶν ὀχυρωμάτων
tuas: igredere i lutū: ⁊ cóculcare in paleis. ob
σου, ἔμβηθι εἰς πηλόν, καὶ συμπατήθητι ἐν ἀχύροις. κα=
tine ſup laterem: ibi comedet te ignis:
τακράτησον ὑπὲρ πλίνθον, ἐκεῖ καταφάγεταί σε πῦρ,
diſperdet te gladi⁹: comedet te q̄ſi locuſta:
ἐξολοθρεύσει σε ῥομφαία, καταφάγεταί σε ὡς ἀκρίς,
⁊ aggrauaberis q̄ſi bruchus: mltiplicare vt bruchus. mltí
καὶ βαρυνθήσῃ ὡς βροῦχος, πληθύνθητι ὡς ὁ βροῦχος. ἐπλή
plicaſti negotiatiões tuas ſic̄ ſtellas celi. ⁊ bru=
θυνας τὰς ἐμπορίας σου ὡς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ. καὶ βροῦ
ch⁹ ipetū fecit ⁊ expāſus eſt. cōmixtus tu⁹ ſicut locuſta a=
χος ὥρμησεν καὶ ἐξεπετάσθη. ὁ σύμμικτός σου ὡς ἀκρὶς ἐπι
ſcendens in ſepe in die frigoris. ſol ortus eſt
βεβηκυῖα ἐπὶ φραγμοῦ ἐν ἡμέρᾳ πάγου. ὁ ἥλιος ἀνέτειλεν
⁊ abſtulit ⁊ nó cognouit locum eius. ve illis.
καὶ ἀφείλετο καὶ οὐκ ἔγνω τὸν τόπον αὐτῆς. οὐαὶ αὐτοῖς,
dormitaueſt paſtores tui: rex aſſyrius cōſopiuit
ἐνύσταξαν οἱ ποιμένες σου, βασιλεὺς ἀσσύριος ἐκοίμησεν
fortes tuos: abijt ppl's tuus ſup mōtes ⁊ nō
τοὺς δυνάστας σου, ἀπῆρεν ὁ λαός σου ἐπὶ τὰ ὄρη καὶ οὐκ
erat q̄ ſuſciperet: ⁊ nō eſt ſanitas cōtritiōis tue.
ἦν ὁ ἐκδεχόμενος, καὶ οὐκ ἔστιν ἴασις τῆς συντριβῆς σου.
intumuit plaga tua. oēs q̄ audiūt
ἐφλέγμανεν ἡ πληγή σου. πάντες οἱ ἀκούοντες τὴν
nunciū tuū plaudent manus ſup te: q2 ſup
ἀγγελίαν σου κροτήσουσιν χεῖρας ἐπὶ σέ, διότι ἐπὶ
quē nō intrauit malitia tua ſemper.
τίνα οὐκ ἐπῆλθεν ἡ κακία σου διαπαντός. ∞∞∞∞

hauri tibi: extrue muni
tiões tuas. Intra in lutū
& calca: ſubigens tene
laterem. Ibi ∞∞∞∞
comedet te ignis: peri=
bis gladio: deuorabit te
vt bruchus. Cōgregare
ergo vt bruchus: multi
plicare vt locuſta. Plures
feciſti negociatiões tuas
q̄ ſtelle ſint celi. Bruch⁹
expanſus eſt & auolauit.
Cuſtodes tui q̄ſi locuſte:
& paruuli tui quaſi locu
ſte locuſtarū: q̄ cōſidēt in
ſepib⁹ i die frigoris. Sol
ortus eſt & auolauerūt:
& nō ē cognit⁹ locus ea
rū vbi fuerit. Dormitaue
rūt paſtores tui rex aſſur
ſepeliētur principes tui.
Latitauit ppl's tu⁹ in mō
tibus: & nō eſt q cōgre=
get. Nō eſt obſcura cōtri
tio tua: peſſima eſt plaga
tua. Oēs qui audierunt
auditionē tuā: cōp̄ſſerūt
manū ſup te: qa ſup quē
nō trāſiit malicia tua ſp̄:
Explicit Naum ꝓpheta.

שַׁאֲבִי לָךְ חַזְּקִי מִבְצָרָיִךְ בֹּאִי בַטִּיט
וְרִמְסִי בַחֹמֶר הַחֲזִיקִי מַלְבֵּן׃ שָׁם
תֹּאכְלֵךְ אֵשׁ תַּכְרִיתֵךְ חֶרֶב תֹּאכְלֵךְ
כַּיָּלֶק הִתְכַּבֵּד כַּיֶּלֶק הִתְכַּבְּדִי כָּאַרְבֶּה׃
הִרְבֵּית רֹכְלַיִךְ מִכּוֹכְבֵי הַשָּׁמָיִם
יֶלֶק פָּשַׁט וַיָּעֹף׃ מִנְּזָרַיִךְ כָּאַרְבֶּה
וְטַפְסְרַיִךְ כְּגוֹב גֹּבָי הַחוֹנִים
בַּגְּדֵרוֹת בְּיוֹם קָרָה שֶׁמֶשׁ זָרְחָה
וְנוֹדַד וְלֹא נוֹדַע מְקוֹמוֹ אַיָּם׃ נָמוּ
רֹעֶיךָ מֶלֶךְ אַשּׁוּר יִשְׁכְּנוּ אַדִּירֶיךָ
נָפֹשׁוּ עַמְּךָ עַל הֶהָרִים וְאֵין מְקַבֵּץ׃
אֵין כֵּהָה לְשִׁבְרֶךָ נַחְלָה מַכָּתֶךָ כֹּל
שֹׁמְעֵי שִׁמְעֲךָ תָּקְעוּ כַף עָלֶיךָ כִּי
עַל מִי לֹא עָבְרָה רָעָתְךָ תָּמִיד׃

בוא
חזק לבן
אכל כרת
כבד רבה
רבה כבב
עוף נזר
חנה
קרר
ידע קום
נום רעה
שכן אדר
פוש קבץ
חלה נכה
רוע תמד

INCIPIT PROLOGVS IN
ABACVC PROPHETAM.

Vattuor prophete in duodecim ꝓphetarum volumine continentur: e quibus tres in prin=cipio maſa.i.pondus titulū habent: naum abacuc & malachias. Porro zacharias in medio et circa finē duos huiuſcemodi ponit titulos: e quibus vnus eſt: onus verbi domini in terra adrach & damaſci requiei ei⁹. Alter in fine ſcꝫ onus verbi dñi ſup iſrael. De naum orationibus tuis iam liber vnus editus eſt. De zacharia & malachia: ſi vita comes fuerit diſſeretur. Nunc abacuc habemus in manibus qui vel ex eo quod amabilis deo eſt vocatur amplexatio: vel ꝙ in certamen & luctā (et vt ita dicā) amplexū cum deo cōgreditur: amplexātis.i.luctātis ſortitus eſt nomen. Nullus enim tam audaci voce auſus eſt deū ad diſceptationē iuſticie ꝓuocare: & dicere ei. Cur in rebus humanis & mundi iſtius pompa tanta rerū verſetur iniquitas. Vociferabor ad te vim patiens & nō ſaluabis. Quare oſtendiſti mihi iniquitatē & laborē videre? Lacerata eſt lex: & non peruenit vſqꝫ ad finē iudiciū: quia impius preualet aduerſum iuſtum: ideo egreditur iudicium peruerſum. Vides q̄ꝫ temeraria vox ſit et quodāmodo blaſphemātis: creatorē ſuum ad iudiciū prouocare: & vas fragile aduerſus figulum cur tale vel tale factū ſit diſputare? Necnon & hoc aīaduertendū ꝙ aſſumptio vel pondus que grauia iam eſſe diximus: ꝓphete viſio eſt & aduerſum mōtani dogma peruerſum intelligit quod videt: nec vt amens loquitur: nec more inſanientiū feminarū dat ſine mente ſonum. Vnde & apl's iubet vt ſi ꝓphetantibus aliis ſalii fuerit reuelatū: taceant qui prius loquebātur. Et ſtatim nō eſt inquit diſſenſionis deus ſed pacis. Ex quo intelligitur cum quis ex voluntate reticet: & aliis locū dat ad loquendū: poſſe et loqui & tacere cū velit. Qui iam in extaſi.i.inuitus loquitur: nec tacere nec loqui in ſua ꝑtāte habet. Illud quoqꝫ diſce quia ſemel a me violenter exigis vt quaſi quoſdā gradus & ſcalas ad altiora nitēti: hiſtoriā tibi interpreter: ꝓphetiā eſſe circa babylonē & nabuchodonoſor regem chaldeorū: vt quō prior ꝓpheta naum quē abacuc ſequitur vaticiniū habuit cōtra niniuem & aſſyrios qui vaſtauerunt decē tribus que vocātur iſrael: ita abacuc ꝓphetiā habeat aduerſus babylonē & nabuchodonoſor: a quibus iudas & hieruſalē templūqꝫ ſubuerſa ſunt. Et vt ſcias eo tēpore fuiſſe abacuc quo iam due tribus que vocabantur iuda ducte erant in captiuitatē: daniel docere te poterit: ad quē in lacū leonū abacuc cum prandio mittitur: quanq̄ꝫ apud hebreos hec ipſa nō legatur hiſtoria. Igitur ſiue quis recipiat ſcripturā illam: ſiue nō recipiat: vtrūqꝫ pro nobis eſt. Aut enī recipit: & iam poſt factā rem liber abacuc texitur: aut nō recipit: & quaſi ꝓpheta ſcribit que ventura cognoſcit. Interim ſ̄m litteraꝫ cauſatur aduerſum deū propheta: cur nabuchodoſor templū dei vaſtet & iudā: cur hieruſalē quondā vrbs dñi deſtruatur: quare clamet populus & nō audiatur: vociferetur ad dñm oppreſſus a chaldeis: & non ſaluetur: quare etiā ipſe ꝓpheta vel populus ex cui⁹ perſona loqtur ad hoc vixerit: & hucuſqꝫ perductus ſit: vt iniquitatē hoſtiū & ſuū laborē viderit: cur iniuſticia p̄ualeat aduerſum ſe. Et hec dicit pre mentis anguſtia neſciens aurū in igne conflari. Et tres pueros de camino ignis puriores exiſſe q̄ꝫ intrauerant. Sed & hoc generaliter accipere poſſumus ꝙ ex perſona humane impatientie loquatur vt in querulam vocē & plenā doloris erumpat dicens. Quare reſpicis contēptores: & taces cōculcante impio iuſtiorē ſe? Hec aūt loquitur: neſciens iudicia dei inueſtigabilia. & profundū diuitiarū ſapientie & ſcientie eius: ꝙ non ita videat deus vt videt homo. Homo tantū preſentia reſpicit: deus futura & eterna cognoſcit. Et quō ſi egrotans & eſtuans febribus aquā frigidam poſtulet: & dicat ad medicū: vim patior: crucior: vror: exanimor. vſqꝫ quo medice clamabo & nō exaudies? & reſpondeat ei ſapientiſſimus & clementiſſimus medicus: ſcio quo tēpore dare debeā quod poſtulas: nō miſereor modo: quia miſericordia iſta crudelitas eſt: & volūtas tua contra te petit: ita & deus noſter ſciens clementie ſue pondera atqꝫ menſuras interdum nō exaudit clamantē: vt eum probet & magis ꝓuocet eum ad rogandū: & quaſi igne excoctū iuſtiorē & puriorē faciat. Quod intelligens apoſtolus ſ̄m id quod miſericordiā cōſecutus eſt a dño ait. Sed nō deficimus. Et ſcit ꝙ qui perſeuerauerit vſqꝫ in finē hic ſalu⁹ erit: & gloriatur i labore & dolore. Et cum hieremia dicit. Tribulationē & miſeriam īuocabo: & quomodo alius inuocat deum: ſic ſanctus vir & bellator inuictus ad exercendum ſe et probandum tribulationem & miſeriā inuenire deſiderat. Explicit prologus.

Incipit argumentum.

Abacuc luctator fortis & rigidus ſtat ſup cuſtodiā ſuā: & figit gradum ſup munitionē: vt chriſtum in cruce contempletur & dicat. Operuit celos gloria eius: & laudis ei⁹ plena eſt terra. Splendor eius vt lux erit: cornua in manibus eius: ibi abſcondita eſt fortitudo eius. Explicit argumentum.

© Biblioteca Nacional de España

Cap.j.

הַמַּשָּׂא אֲשֶׁר חָזָה חֲבַקּוּק הַנָּבִיא׃
עַד אָנָה יְהוָה שִׁוַּעְתִּי וְלֹא תִשְׁמָע
אֶזְעַק אֵלֶיךָ חָמָס וְלֹא תוֹשִׁיעַ׃
לָמָּה תַרְאֵנִי אָוֶן וְעָמָל תַּבִּיט וְשֹׁד
וְחָמָס לְנֶגְדִּי וַיְהִי רִיב וּמָדוֹן
יִשָּׂא׃ עַל כֵּן תָּפוּג תּוֹרָה וְלֹא יֵצֵא
לָנֶצַח מִשְׁפָּט כִּי רָשָׁע מַכְתִּיר
אֶת הַצַּדִּיק עַל כֵּן יֵצֵא מִשְׁפָּט
מְעֻקָּל׃ רְאוּ בַגּוֹיִם וְהַבִּיטוּ וְהִתַּמְּהוּ
תְּמָהוּ כִּי פֹעַל פֹּעֵל בִּימֵיכֶם לֹא
תַאֲמִינוּ כִּי יְסֻפָּר׃ כִּי הִנְנִי מֵקִים
אֶת הַכַּשְׂדִּים הַגּוֹי הַמַּר וְהַנִּמְהָר
הַהוֹלֵךְ לְמֶרְחֲבֵי אֶרֶץ לָרֶשֶׁת
מִשְׁכָּנוֹת לֹא לוֹ׃ אָיֹם וְנוֹרָא הוּא
מִמֶּנּוּ מִשְׁפָּטוֹ וּשְׂאֵתוֹ יֵצֵא׃ וְקַלּוּ
מִנְּמֵרִים סוּסָיו וְחַדּוּ מִזְּאֵבֵי עֶרֶב
וּפָשׁוּ פָּרָשָׁיו וּפָרָשָׁיו מֵרָחוֹק
יָבֹאוּ יָעֻפוּ כְּנֶשֶׁר חָשׁ לֶאֱכוֹל׃
כֻּלֹּה לְחָמָס יָבוֹא מְגַמַּת פְּנֵיהֶם
קָדִימָה וַיֶּאֱסֹף כַּחוֹל שֶׁבִי׃ וְהוּא
בַּמְּלָכִים יִתְקַלָּס וְרֹזְנִים מִשְׂחָק
לוֹ הוּא לְכָל מִבְצָר יִשְׂחָק וַיִּצְבֹּר
עָפָר וַיִּלְכְּדָהּ׃ אָז חָלַף רוּחַ וַיַּעֲבֹר
וְאָשֵׁם זוּ כֹחוֹ לֵאלֹהוֹ׃ הֲלוֹא
אַתָּה מִקֶּדֶם יְהוָה אֱלֹהַי קְדֹשִׁי לֹא
נָמוּת יְהוָה לְמִשְׁפָּט שַׂמְתּוֹ וְצוּר
לְהוֹכִיחַ יְסַדְתּוֹ׃ טְהוֹר עֵינַיִם
מֵרְאוֹת רָע וְהַבִּיט אֶל עָמָל לֹא
תוּכָל לָמָּה תַבִּיט בּוֹגְדִים תַּחֲרִישׁ
בְּבַלַּע רָשָׁע צַדִּיק מִמֶּנּוּ׃ וַתַּעֲשֶׂה
אָדָם כִּדְגֵי הַיָּם כְּרֶמֶשׂ לֹא מֹשֵׁל
בּוֹ׃ כֻּלֹּה בְּחַכָּה הֵעֲלָה יְגֹרֵהוּ בְחֶרְמוֹ
וְיַאַסְפֵהוּ בְּמִכְמַרְתּוֹ עַל כֵּן יִשְׂמַח
וְיָגִיל׃ עַל כֵּן יְזַבֵּחַ לְחֶרְמוֹ וִיקַטֵּר
לְמִכְמַרְתּוֹ כִּי בָהֵמָּה שָׁמֵן חֶלְקוֹ

נשא נבא
שמע זעק
ישע
ראה נבט
שדד היה
רוב דון
נשא פוג
ירה שפט
כתר צדק
עקל ראה
נבט תמה
יום אמן
ספר קום
מרר מהר
הלך רחב
ירש שכן
ירא שפט
נשא
חדד
פוש רחק
עוף חוש
אכל בוא
גמם פנה
קדם אסף
שבה קלס
שחק בצר
צבר לכד
עבר כחח
מות שפט
שום יכח
טהר ראה
רוע נבט
יכל חרש
צדק עשה
דגה משל
עלה גור
אסף כמר
שמח גול
זבח קטר

Incipit Abacuc ꝓpheta.
Capitulum. I.

ONus quod vidit abacuc propheta. Vſqꝫquo dñe clamabo & non exaudies. Vociferabor ad te vim patiens & non ſaluabis? Quare oſtẽdiſti mihi iniquitatẽ & laborẽ: videre predã & iniuſticiã cõtra me? Et factũ eſt iudiciũ & cõtradictio potẽtior. Propter hoc lacerata eſt lex: & nõ peruenit vſqꝫ ad finẽ iudiciũ: qa impius ꝑualet aduerſus iuſtũ: ꝓpterea egredietur iudiciũ ꝑuerſum. Aſpicite in gentibus & videte & ãmiramini & obſtupeſcite: quia opus factũ eſt in diebus vr̃is: qđ nemo credet cuꝫ narrabitur. Quia ecce ego ſuſcitabo chaldeos gentẽ amarã & velocẽ ãbulantẽ ſuꝑ latitudinẽ t're vt poſſideat tabernacula nõ ſua. Horribilis & terribilis ẽ: ex ſemetipſa iudiciũ & onus eiꝰ egredietur. Leuiores pardis equi eius: & velociores lupis veſpertinis: & diffundẽtur equites eius. Eq̃tes nãqꝫ eiꝰ de longe veniẽt: volabũt q̃ſi aq̃la feſtinans ad comedendũ. Oẽs ad predã veniẽt: facies eorũ vẽtus vrens. Et cõgregabit q̃ſi arenã captiuitatẽ. & ipſe de regibus triũphabit: & tyranni ridiculi eius erũt. Ipſe ſuꝑ oẽm munitionẽ ridebit & cõportabit aggerẽ & capiet eã. Tunc mutabitur ſp̃us et pertrãſibit & corruet. Hec eſt fortitudo eiꝰ dei ſui. Nunq̃d nõ a principio dñe deus meꝰ ſancte meus & non moriemur? Dñe in iudiciũ poſuiſti eũ: & fortẽ vt corriperes fundaſti eũ. Mundi ſunt oculi tui ne videas malũ: & reſpicere ad iniq̃tatẽ nõ poteris. Quare nõ reſpicis ſuꝑ iniq̃ agẽtes: et taces deuorante impio iuſtiorẽ ſe. Et facis hoĩes q̃ſi piſces maris: & q̃ſi reptile nõ habẽs principem. Totum in hamo ſubleuauit: traxit illud in ſagena ſua: & cõgregauit in rete ſuũ. Super hoc letabitur & exultabit: ꝓpterea ĩmolabit ſagene ſue & ſacrificabit reti ſuo. Quia in ipſis incraſſata eſt pars eius:

AMBACVC.
ΑΜΒΑΚΟΥΚ. Ca.I.

Aſſumptio quã vidit ambacuc ꝓpheta. vſqꝫ
Ὁ λῆμμα ὃ ἴδεν ἀμβακοὺκ ὁ προφήτης. ἕως
quo dñe clamabo ⁊ non exaudies.
πότε κύριε κεκράξομαι καὶ οὐ μὴ εἰσακού-
vociferabor ad te vim patiẽs ⁊ nõ ſaluabis: q̃re mihi
σῃς, βοήσομαι πρὸς σὲ ἀδικούμενος καὶ οὐ σώσῃς; ἵνα τί μοι
oñdiſti labores ⁊ dolores: videre miſeriam
ἔδειξας κόπους καὶ πόνους; ἐπιβλέπειν ταλαιπωρίαν
⁊ impietatẽ: ex aduerſo mei factũ ẽ iudiciũ: ⁊ iudex
καὶ ἀσέβειαν; ἐξεναντίας μου γέγονε κρίσις, καὶ ὁ κριτὴς
accipit. ꝓpterea diſſipata ẽ lex: ⁊ nõ deducit
λαμβάνει. διὰ τοῦτο διεσκέδασται νόμος, καὶ οὐ διεξάγεται
in finem iudiciũ: qꝛ impiꝰ ꝑualet aduerſꝰ iuſtum:
εἰς τέλος κρίμα, ὅτι ἀσεβὴς καταδυναστεύει τὸν δίκαιον,
ꝓpt hoc egredieẗ iudiciũ ꝑuerſum: videte
ἕνεκεν τούτου ἐξελεύσεται τὸ κρίμα διεστραμμένον. ἴδετε
cõtemptores ⁊ reſpicite ⁊ videte mirabilia ⁊ B Actuũ. 13.c.
οἱ καταφρονηταὶ καὶ ἐπιβλέψατε καὶ ἴδετε θαυμάσια καὶ
diſꝑdimini: qꝛ opus ego operor in diebus
ἀφανίσθητε, διότι ἔργον ἐγὼ ἐργάζομαι ἐν ταῖς ἡμέραις
vr̃is qđ nõ credetis: ſi q̃s enarrauerit. qꝛ ecce
ὑμῶν ὃ οὐ μὴ πιστεύσητε, ἐάν τις ἐκδιηγῆται. διότι ἰδοὺ
ego ſuſcito chaldeos gẽteꝫ amarã ⁊ ve-
ἐγὼ ἐξεγείρω τοὺς χαλδαίους τὸ ἔθνος τὸ πικρὸν καὶ τὸ τα-
locẽ q̃ ambulat ſuꝑ latitudines t're vt poſſideat
χινὸν τὸ πορευόμενον ἐπὶ τὰ πλάτη τῆς γῆς τοῦ κατακλη-
tabercula nõ ſua. terribil' ⁊ illuſtris eſt:
ρονομῆσαι σκηνώματα οὐκ αὐτοῦ. φοβερὸς καὶ ἐπιφανής ἐστι,
de ipa iudiciũ eiꝰ erit: ⁊ aſſumptio eiꝰ de ſe
ἐξ αὐτοῦ τὸ κρίμα αὐτοῦ ἔσται, καὶ τὸ λῆμμα αὐτοῦ ἐξ αὐτοῦ C
egredieẗ. ⁊ exilient ſuꝑ pardos equi
ἐξελεύσεται. καὶ ἐξαλοῦνται ὑπὲρ παρδάλεις οἱ ἵπποι
eius: ⁊ velociores ſuꝑ lupos arabie. equi
αὐτοῦ, καὶ ὀξύτεροι ὑπὲρ τοὺς λύκους τῆς ἀραβίας. ἐξιπ-
tabunt equites eius ⁊ ĩpetu veniẽt de lõginq̃: ⁊
πάσονται οἱ ἱππεῖς αὐτοῦ καὶ ἐξορμήσουσι μακρόθεν, καὶ
volabunt q̃ſi aq̃la ꝓmpta ad comedẽdũ. cõſumma-
πετασθήσονται ὡς ἀετὸς πρόθυμος εἰς τὸ φαγεῖν. συντέ-
tio in impios veniet reſiſtentes faciebus eoꝝ ex ad-
λεια εἰς ἀσεβεῖς ἥξει ἀνθεστηκότας προσώποις αὐτῶν ἐξεναν-
uerſo. ⁊ cõgregabit q̃ſi arenã captiuitatem: ⁊ ipſe in re-
τίας. καὶ συνάξει ὡς ἄμμον αἰχμαλωσίαν, καὶ αὐτὸς ἐν βα-
gibus deliciabiẗ: ⁊ tyranni ludibria eiꝰ: ⁊ ip-
σιλεῦσιν ἐντρυφήσει, καὶ τύραννοι παίγνια αὐτοῦ, καὶ αὐ-
ſe in oẽm munitionẽ illudet: ⁊ mittet aggerẽ ⁊ ob-
τὸς εἰς πᾶν ὀχύρωμα ἐμπαίξεται, καὶ βαλεῖ χῶμα καὶ κρα-
tinebit eã. tunc mutabit ſpm̃ ⁊ ꝑtranſibit
τήσει αὐτοῦ. τότε μεταβαλεῖ τὸ πνεῦμα καὶ διελεύσεται
⁊ ꝓpiciabiẗ. hec fortitudo deo meo: nõne tu a ꝑncipio
καὶ ἱλασθήσεται. αὕτη ἡ ἰσχὺς τῷ θεῷ μου, οὐχὶ σὺ ἀπ᾽ ἀρχῆς
dñe deꝰ meꝰ ſancte meꝰ: non moriemur. dñe in iudi- D
κύριε ὁ θεός μου ὁ ἅγιός μου, οὐ μὴ ἀποθάνωμεν. κύριε εἰς κρί-
ciũ poſuiſti eũ ⁊ plaſmauit me vt arguam diſciplinã
μα τέταχας αὐτὸν καὶ ἔπλασέν με τοῦ ἐλέγχειν παιδείαν
eiꝰ. mundus oculus ne videat mala ⁊ aſpiciat ſuꝑ
αὐτοῦ. καθαρὸς ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ μὴ ὁρᾶν πονηρὰ καὶ ἐπιβλέπειν ἐπὶ
dolorẽ. q̃re aſpicis ſuꝑ cõtemptores. tacebis
πόνον. ἵνα τί ἐπιβλέπεις ἐπὶ καταφρονοῦντας, παρασιωπήσῃ
cũ deuorauerit impius iuſtum: ⁊ facies hoĩes q̃ſi piſ-
ἐν τῷ καταπίνειν ἀσεβῆ τὸν δίκαιον, καὶ ποιήσεις τοὺς ἀνθρώπους ὡς τοὺς ἰχθύ-
ces maris ⁊ q̃ſi reptilia nõ hñtia ducẽ. cõſummatio-
ας τῆς θαλάσσης καὶ ὡς τὰ ἑρπετὰ οὐκ ἔχοντα ἡγούμενον. συντέλει-
nẽ in hamo ſubleuauit ⁊ attraxit eũ in reti ſuo. cõ-
αν ἐν ἀγκίστρῳ ἀνέσπασεν καὶ εἵλκυσεν αὐτὸν ἐν ἀμφιβλήστρῳ αὐτοῦ. συ-
gregauit eũ in ſagenis ſuis. ꝓpt hoc letabiẗ
νήγαγεν αὐτὸν ἐν ταῖς σαγήναις αὐτοῦ. ἕνεκεν τούτου εὐφρανθήσεται
⁊ gaudebit: ꝓpter hoc immolabit ſagene ſue: ⁊ ſacrificabit
καὶ χαρήσεται, ἕνεκεν τούτου θυμιάσει τῇ σαγήνῃ αὐτοῦ, καὶ θύσει
reti ſuo. qꝛ in ipſis incraſſauit partẽ ſuam:
τῷ ἀμφιβλήστρῳ αὐτοῦ. ὅτι ἐν αὐτοῖς ἐλίπανεν μερίδα αὐτοῦ,

© Biblioteca Nacional de España

τ eſce eius electe. ꝓpterea iaciet re=
καὶ τὰ βρώματα αὐτοῦ ἐκλεκτά. διὰ τοῦτο βαλεῖ ἀμ=
te ſuũ: τ ſemper interficere gẽtes nõ p=
φίβληστρον αὐτοῦ, καὶ διαπαντὸς ἀποκτείνειν ἔθνη οὐ φεί
cet.
σεται.

Ca. 2

Super cuſtodia mea ſtabo τ aſcendam
A Ἐπὶ τῆς φυλακῆς μου στήσομαι καὶ ἐπιβήσομαι
Eſai. 21.a. ſup petram: τ cõtemplabor vt videã q̃d loqua=
ἐπὶ πέτραν, καὶ ἀποσκοπεύσω τοῦ ἰδεῖν τί λαλή=
tur in me: τ q̃d reſpondeã ad correptionẽ meã. τ
σει ἐν ἐμοί, καὶ τί ἀποκριθῶ ἐπὶ τὸν ἔλεγχόν μου. καὶ
reſpõdens dixit dñs ad me: ſcribe viſionẽ manifeſte
ἀποκριθεὶς εἶπε κύριος πρός με, γράψον ὅρασιν σαφῶς
in buxũ vt currat q̃ legit ea: q2 adhuc
εἰς πυξίον ὅπως διώκῃ ὁ ἀναγινώσκων αὐτά, διότι ἔτι ὅ=
Ro. 10. f viſio in tp̃s: τ orietur in finem τ nõ in va
heb. 10 g. ρασις εἰς καιρόν, καὶ ἀνατελεῖ εἰς πέρας καὶ οὐκ εἰς κε
cuũ. ſi defecerit: ſuſtine eum: q2 veniẽs veniet
νόν. ἐὰν ὑστερήσῃ, ὑπόμεινον αὐτόν, ὅτι ἐρχόμενος ἥξει
τ nõ tardabit. ſi retraxerit ſe: nõ cõplacebit aĩa
καὶ οὐ μὴ χρονίσῃ. ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυ=
mea in eo. at iuſtus ex fide mea viuet: at
χή μου ἐν αὐτῷ. ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεώς μου ζήσεται, ὁ δὲ
arrogans τ cõtemptor vir ſupbus nihil ꝓdu
κατοιόμενος καὶ καταφρονητὴς ἀνὴρ ἀλαζὼν οὐθὲν οὐ μὴ πε
cetad finẽ. q̃ dilatauit ſicut iferñ aĩam ſuã: τ
ράνῃ. ὃς ἐπλάτυνε καθὼς ὁ ᾅδης τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ
iſte q̃ſi mors nõ adimpletus τ aggregabit
οὗτος ὡς θάνατος οὐκ ἐμπιπλάμενος καὶ ἐπισυνάξει
ad ſe oẽs gẽtes τ accipiet ad ſe om=
B πρὸς αὐτὸν πάντα τὰ ἔθνη καὶ εἰσδέξεται πρὸς αὐτὸν πάν
nes pplos. nõne hec vniuerſa parabolam aduerſũ
τας τοὺς λαούς. οὐχὶ ταῦτα πάντα παραβολὴν κατ᾽ αὐ
eũ ſument τ ꝓpoſitionẽ ad narrationẽ ei9: τ di=
τοῦ λήψονται καὶ πρόβλημα εἰς διήγημα αὐτοῦ, καὶ ἐροῦ=
cẽt: ve q̃ multiplicat ſibi q̃ nõ ſunt ſua: vſq3 q̃
σιν, οὐαὶ ὁ πληθύνων ἑαυτῷ τὰ οὐκ ὄντα αὐτοῦ, ἕως τί
τ aggrauãs denſum lutũ ꝯ ſe. q2 ſu=
νος, καὶ βαρύνων τὸν παχὺν πηλὸν καθ᾽ ἑαυτοῦ. ὅτι ἐξαί
bito cõſurgent mordentes eũ: τ vigilabunt
φνης ἐξαναστήσονται δάκνοντες αὐτόν, καὶ ἐκνήψουσιν οἱ
iſidiatores tui: τ eris in rapinã ipis. q2 tu
ἐπίβουλοί σου, καὶ ἔσῃ εἰς διαρπαγὴν αὐτοῖς. διότι σὺ
ſpoliaſti gẽtes multas: ſpoliabunt te oẽs
ἐσκύλευσας ἔθνη πολλά, σκυλεύσουσί σε πάντες οἱ
reliqui ppl̃i ꝓpt̃ ſanguies hoim τ ipieta=
καταλελειμμένοι λαοὶ δι᾽ αἵματα ἀνθρώπων καὶ ἀσεβεί=
tes t̃re τ ciuitatis τ oĩm hitantiũ eam:
C ας γῆς καὶ πόλεως καὶ πάντων τῶν κατοικούντων αὐτήν.
ve q̃ multiplicat auaritiã malã domui ſue: vt
ὢ ὁ πλεονεκτῶν πλεονεξίαν κακὴν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, τοῦ
ponat in excelſũ nidũ ſuũ. vt eruatur de ma=
τάξαι εἰς ὕψος νοσσιὰν αὐτοῦ. τοῦ ἐκσπασθῆναι ἐκ χει=
D nu malo2. cogitaſti cõfuſionẽ domui tue. cõſumpſiſti
ρὸς κακῶν. ἐβουλεύσω αἰσχύνην τῷ οἴκῳ σου. συνεπέρα=
pplos multos: τ peccauit aĩa tua. ꝓpt̃ q̃ la
νας λαοὺς πολλούς, καὶ ἐξήμαρτεν ἡ ψυχή σου. διότι λί
pis ex pariete clamabit: τ ſcarabe9 de ligno loquet̃
θος ἐκ τοίχου βοήσεται, καὶ κάνθαρος ἐκ ξύλου φθέγξεται
ea. ve q̃ edificat ciuitatẽ in ſanguinib9 τ p̃parat
αὐτά. οὐαὶ ὁ οἰκοδομῶν πόλιν ἐν αἵμασι καὶ ἑτοιμάζων
vrbem in iniq̃tatib9: nõne hec ſunt a dño | omni=
πόλιν ἐν ἀδικίαις. οὐ ταῦτά ἐστι παρὰ κυρίου παντο
potente? τ defecerũt ppl̃i multi in igne τ gẽtes
κράτορος; καὶ ἐξέλιπον λαοὶ πολλοὶ ἐν πυρὶ καὶ ἔθνη
multe τ coanguſtiate ſunt. q2 | replebitur t̃ra: vt cogno
πολλὰ καὶ ὠλιγοψύχησαν. ὅτι πλησθήσεται ἡ γῆ, τοῦ γνῶ
ſcant gl̃iam dñi. q̃ſi aquã ad operiendũ maria. ve q̃ po
ναι τὴν δόξαν κυρίου. ὡς ὕδωρ κατακαλύψαι θαλάσσας. ὢ ὁ πο
tat primũ ſuũ ſubuerſiõe turbida τ inebrians:
τίζων τὸν πλησίον αὐτοῦ ἀνατροπῇ θολερᾷ καὶ μεθύσκων,

&cibus eius electꝰ. Propter hoc ergo expandit ſagenã ſuã: & ſemp interficere gentes nõ ceſſat.

Super cuſtodiam 2.
meam ſtabo:
& figã gradũ ſup munitione. Et cõtẽplabor vt videam q̃d dicatur mihi: & quid reſpõdeam ad arguentẽ me. Et reſpondit mihi dominꝰ & dixit. Scribe viſum & explana eum ſup tabulas: vt percurrat qui legerit eũ. Quia adhuc viſus ꝓcul: & apparebit in finẽ: & nõ metietur. Si morã fecerit expecta illũ: quia veniẽs veniet & nõ tardabit. Ecce q̃ incredulus ẽ: nõ erit recta aĩa eius in ſemetipſo. Iuſtus aũt in fide ſua viuet. Et quõ vinũ potantẽ decipit: ſic erit vir ſupbus & nõ decorabitur. Qui dilatauit q̃ſi infernus aĩam ſuã: & ipſe q̃ſi mors: & non adimpletur. Et cõgregauit ad ſe oẽs gẽtes: & coaceruauit ad ſe oẽs populos. Nunq̃d nõ oẽs iſti ſup eũ parabolã ſumẽt: & loquelam enigmatũ eius? Et dicetur. Ve ei qui multiplicat nõ ſua. Vſq3q̃ & aggrauat cõtra ſe denſum lutũ? Nunquid nõ repẽte cõſurget q̃ mordeãt te? Et ſuſcitabũtur lacerãtes te: & eris in rapinã eis. Quia tu ſpoliaſti gentes multas: ſpoliabunt te omnes qui reliq̃ fuerint de populis: ꝓpter ſanguinẽ hoĩs & iniq̃tatẽ t̃re: ciuitatis & oĩũ hĩtantiũ in ea. Ve qui congregat auariciã malã domui ſue vt ſit ĩ excelſo nidus eius: & liberari ſe putat de manu mali. Cogitaſti cõfuſionem domui tue: cõcidiſtis populos multos & peccauit aĩa tua. Quia lapis de pariete clamabit & lignũ q̃d inter iũcturas edificiorũ eſt rñdebit. Ve q̃ edificat ciuitatẽ in ſanguinibus & preparat vrbẽ in iniq̃tate. Nunq̃d nõ ſunt hec a dño exercituum? Laborabũt ei populi in multo igni: & gentes in vacuũ & deficiet. Quia replebitur t̃ra vt cognoſcãt gloriã dñi: q̃ſi aque operiẽtes mare. Ve qui potũ dat amico ſuo mittẽs fel ſuum et inebriãs:

וּמַאֲכָלוֹ בְּרִאָה׃ הַעַל כֵּן יָרִיק חֶרְמוֹ	אכל ריק
וְתָמִיד לַהֲרֹג גּוֹיִם לֹא יַחְמוֹל׃	תמד חמל
עַל מִשְׁמַרְתִּי אֶעֱמֹדָה	Cap. ij.
וְאֶתְיַצְּבָה עַל מָצוֹר וַאֲצַפֶּה לִרְאוֹת	שמר עמד
מַה יְדַבֶּר בִּי וּמָה אָשִׁיב עַל	יצב צור
תּוֹכַחְתִּי׃ וַיַּעֲנֵנִי יְהוָה וַיֹּאמֶר	צפה ראה
כְּתוֹב חָזוֹן וּבָאֵר עַל הַלֻּחוֹת לְמַעַן	דבר שוב
יָרוּץ קוֹרֵא בוֹ׃ כִּי עוֹד חָזוֹן לַמּוֹעֵד	יכח ענה
וְיָפֵחַ לַקֵּץ וְלֹא יְכַזֵּב אִם יִתְמַהְמָהּ	אמר כתב
חַכֵּה לוֹ כִּי בֹא יָבֹא לֹא יְאַחֵר׃	חזה לוח
הִנֵּה עֻפְּלָה לֹא יָשְׁרָה נַפְשׁוֹ בּוֹ	רוץ קרא
וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה׃ וְאַף כִּי	יעד כזב
הַיַּיִן בּוֹגֵד גֶּבֶר יָהִיר וְלֹא יִנְוֶה	מהמה בוא
אֲשֶׁר הִרְחִיב כִּשְׁאוֹל נַפְשׁוֹ וְהוּא	אחר צדק
כַמָּוֶת וְלֹא יִשְׂבָּע וַיֶּאֱסֹף אֵלָיו כָּל	אמן חיה
הַגּוֹיִם וַיִּקְבֹּץ אֵלָיו כָּל הָעַמִּים׃	בגד יהר
הֲלוֹא אֵלֶּה כֻלָּם עָלָיו מָשָׁל יִשָּׂאוּ	נוה רחב
וּמְלִיצָה חִידוֹת לוֹ וְיֹאמַר הוֹי	שאל שבע
הַמַּרְבֶּה לֹּא לוֹ עַד מָתַי וּמַכְבִּיד	אסף קבץ
עָלָיו עַבְטִיט׃ הֲלוֹא פֶתַע יָקוּמוּ	נשא
נֹשְׁכֶיךָ וְיִקְצוּ מְזַעְזְעֶיךָ וְהָיִיתָ	לוץ חוד
לִמְשִׁסּוֹת לָמוֹ׃ כִּי אַתָּה שַׁלּוֹתָ	רבה כבד
גּוֹיִם רַבִּים יְשָׁלּוּךָ כָּל יֶתֶר עַמִּים	קום
מִדְּמֵי אָדָם וַחֲמַס אֶרֶץ קִרְיָה וְכָל	זוע היה
יֹשְׁבֵי בָהּ׃ הוֹי בֹּצֵעַ בֶּצַע רָע לְבֵיתוֹ	שסס
לָשׂוּם בַּמָּרוֹם קִנּוֹ לְהִנָּצֵל מִכַּף	שלל רבב
רָע׃ יָעַצְתָּ בֹּשֶׁת לְבֵיתֶךָ קְצוֹת	קרה
עַמִּים רַבִּים וְחוֹטֵא נַפְשֶׁךָ׃ כִּי אֶבֶן	רוע
מִקִּיר תִּזְעָק וְכָפִיס מֵעֵץ יַעֲנֶנָּה׃	רום קנן
הוֹי בֹּנֶה עִיר בְּדָמִים וְכוֹנֵן קִרְיָה	נצל בוש
בְּעַוְלָה׃ הֲלוֹא הִנֵּה מֵאֵת יְהוָה	קצה
צְבָאוֹת וְיִיגְעוּ עַמִּים בְּדֵי אֵשׁ	זעק כפס
וּלְאֻמִּים בְּדֵי רִיק יִעָפוּ׃ כִּי תִּמָּלֵא	ענה בנה
הָאָרֶץ לָדַעַת אֶת כְּבוֹד יְהוָה	יגע
כַּמַּיִם יְכַסּוּ עַל יָם׃ הוֹי מַשְׁקֵה	מלא
רֵעֵהוּ מְסַפֵּחַ חֲמָתְךָ וְאַף שַׁכֵּר	ידע כבד
	כסה שקה
	ספח

© Biblioteca Nacional de España

נבט עור למען הביט על מעוריהם: שבעת
קלה ערל קלון מכבוד שתה גם אתה והערל
סבב ימן תסוב עליך כוס ימין יהוה וקיקלון
קלה כבד על כבודך: כי חמס לבנון יכסך
חתת ושד בהמות יחיתן מדמי אדם
וחמס ארץ קריה וכל ישבי בה:
יעל מה הועיל פסל כי פסלו יצרו
נסך ירה מסכה ומורה שקר כי בטח יצר
עשה יצרו עליו לעשות אלילים
קוץ אלמים: הוי אמר לעץ הקיצה
דמם ירה עורי לאבן דומם הוא יורה הנה
תפש הוא תפוש זהב וכסף וכל רוח
הכל אין בקרבו: ויהוה בהיכל קדשו
הס מפניו כל הארץ:

Cap.iij. תפלה לחבקוק הנביא
פלל נבא על שגינות: יהוה שמעתי שמעך
שגה יראתי יהוה פעלך בקרב שנים
שנה חייהו בקרב שנים תודיע ברגז
חיה ידע רחם תזכור: אלוה מתימן יבוא
זכר אלה וקדוש מהר פארן סלה כסה
ימן בוא שמים הודו ותהלתו מלאה הארץ:
קדש ונגה כאור תהיה קרנים מידו
הלל לו ושם חביון עזה: לפניו ילך
היה דבר ויצא רשף לרגליו: עמד
חבב עזז פנה וימדד ארץ ראה ויתר גוים
מדד נתר ויתפצצו הררי עד שחו גבעות
שחח עולם הליכות עולם לו: תחת און
עלם הלך ראיתי אהלי כושן ירגזון יריעות
ראה רגז ארץ מדין: הבנהרים חרה יהוה
ירע אם בנהרים אפך אם בים עברתך
רכב כי תרכב על סוסיך מרכבתיך
ישע ערה ישועה: עריה תעור קשתך
עור שבעות מטות אמר סלה נהרות
נטה תבקע ארץ: ראוך יחילו הרים זרם
בקע ראה מים עבר נתן תהום קולו רום
חול תהם ידיהו נשא: שמש ירח עמד זבלה

vt aſpiciat nuditatẽ eius. Repletus es ignominia p̄ gloria. Bibe tu quoq; & cõſopire. Circũdabit te calix dextere dñi: & vomit⁹ ignominie ſup̄ gloriã tuam. Quia iniqtas libani operiet te: & vaſtitas anialiũ deterrebit eos: de ſanguinibus hoĩs: & iniqtate tre & ciuitatis: & oĩm habitantiũ in ea. Quid pdeſt ſculptile: qa ſculpſit illud fictor ſu⁹: cõflatile & imaginem falſam: quia ſperauit in figmento fictor eius vt faceret ſimulachra muta. Ve qui dicit ligno expergiſcere: ſurge lapidi taceti. Nũquid ipſe docere poterit? Ecce iſte cooptus eſt auro & argento: & oĩs ſpũs nõ eſt in viſceribus eius. Dñs aũt in tẽplo ſancto ſuo: ſileat a facie eius oĩs terra.

Oratio abacuc pphete pro ignorantiis. 3.

Domine audiui auditionẽ tuam: & timui. Dñe opus tuum in medio annorum viuifica illud. In medio annorũ notũ facies: cũ iratus fueris mĩe recordaberis. Deus ab auſtro veniet: et ſanctus de mõte pharan. Operuit celos gloria eius: & laudis eius plena eſt terra. Splẽdor eius vt lux erit: cornua in manib⁹ eius. Ibi abſcõdita eſt fortitudo ei⁹: ante faciẽ ei⁹ ibit mors. Egredietur diabolus ante pedes ei⁹. Stetit & menſus eſt terram. Aſpexit & diſſoluit gentes: & cõtriti ſunt mõtes ſecli. Incuruati ſũt colles mundi: ab itineribus eternitatis eius. Pro iniqtate vidi tentoria ethiopie: turbabuntur pelles terre madiã. Nunqd in fluminib⁹ iratus es dñe? aut in fluminibus furor tu⁹? vel in mare indignatio tua? Qui aſcendis ſuper equos tuos & qdrige tue ſaluatio. Suſcitãs ſuſcitabis arcũ tuũ: iuramẽta tribus que locutus es. Fluuios ſcindes terre: viderunt te & doluerunt mõtes: gurges aquarũ tranſiit. Dedit abyſſus vocẽ ſuã: altitudo man⁹ ſuas leuauit. Sol & luna ſteterũt in hitaculo ſuo:

vt aſpiciat in ſpelũcis ſuis: ſaturitatẽ ignominie de glĩa bibe: ꝛ cõmouere: circũdauit te calix dextere dñi: ꝛ ꝯgregata ẽ ignominia ſup̄ glĩam tuã: qꝛ ipietas libani operiet te: ꝛ miſeria beſtiaꝝ terrebit te ꝓpt̃ ſanguinẽ hoĩm ꝛ ipietates terre ꝛ ciuitatis ꝛ oĩm hĩtantium eam. qd ꝓdeſt ſculptili ꝙ ſculpſerũt illud: formauerũt illud cõflatile imaginationẽ falſam. qꝛ cõfidit fictoꝛ in figmento ſuo: vt faciat idola muta. ve q̃ dicit ligno vigila: ſurge: ꝛ lapidi eleuare: ꝛ ipm̃ eſt imaginatio ꝛ eſt ꝓductio auri ꝛ argenti: ꝛ oĩs ſpũs nõ eſt in eo: at dñs in tẽplo ſctõ ſuo: reuereat̃ a facie eius oĩs terra.

ὅπως ἐπιβλέπῃ ἐπὶ τὰ σπήλαια αὐτῶν, πλησμονὴν ἀτιμίας ἐκ δόξης πίε, καὶ διασαλεύθητι, ἐκύκλωσεν σε ποτήριον δεξιᾶς κυρίου, καὶ συνήχθη ἀτιμία ἐπὶ τὴν δόξαν σου, διότι ἀσέβεια τοῦ λιβάνου καλύψει σε, καὶ ταλαιπωρία θηρίων πτοήσει σε διὰ αἵματα ἀνθρώπων καὶ ἀσεβείας γῆς καὶ πόλεως καὶ πάντων τῶν κατοικούντων αὐτήν. τί ὠφελεῖ γλυπτὸν ὅτι ἔγλυψαν αὐτό, ἔπλασαν αὐτὸ χώνευμα φαντασίαν ψευδῆ. ὅτι πέποιθεν ὁ πλάσας ἐπὶ τὸ πλάσμα αὐτοῦ, τοῦ ποιῆσαι εἴδωλα κωφά. οὐαὶ ὁ λέγων τῷ ξύλῳ ἔκνηψον, ἐγέρθητι, καὶ τῷ λίθῳ ὑψώθητι, καὶ αὐτό ἐστιν φαντασία καὶ ἔστιν ἔλασμα χρυσίου καὶ ἀργυρίου, καὶ πᾶν πνεῦμα οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ, ὁ δὲ κύριος ἐν ναῷ ἁγίῳ αὐτοῦ, εὐλαβείσθω ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πᾶσα ἡ γῆ. C.3

Oratio ambacuc ꝓphete cũ cantico. dñe audiui auditũ tuũ ꝛ timui: dñe cõſideraui opa tua: ꝛ obſtupui. i medio duoꝝ aĩaliũ cognoſceris cũ apꝓpiquerit ãni cognoſceris: cũ aderit tp̃s demõſtraberis. cũ cõturbata fuerit aĩa mea: mĩe recordaberis. de⁹ ab auſtro veniet ꝛ ſctũs de mõte vmbroſo pharan. Diapſalma. Operuit celos virtus eius: ꝛ laude ei⁹ plena eſt t̃ra: ꝛ ſplendoꝛ ei⁹ q̃ſi lux erit: ꝛ cornua in manib⁹ ei⁹: ꝛ poſuit dilectionẽ robuſtã fortitudis ſue. an̄ faciem eius ibit verbũ: ꝛ egredit̃ in cãpos. iuxta pedes ei⁹ erit ꝛ mota eſt terra: aſpexit ꝛ diſtare fecit gẽtes: ꝛ mõtes ꝯtriti ſunt violẽtia: tabuefẽt colles ſeculi: itinera ſẽpit̃na ei⁹: ꝓ laborib⁹ vidi tabernacula ethiopũ: turbabunt̃ ꝛ tabernacula t̃re madiã. nũqd i fluminib⁹ irat⁹ es dñe: aut i fluminib⁹ furoꝛ tu⁹: aut i mari ipet⁹ tu⁹: aſcenſur⁹ ſup̄ eq̃s tuos: ꝛ equitat⁹ tu⁹ ſalus: extendẽs extẽdes arcũ tuũ ſup̄ ſceptra dicit dñs. diapſalma. fluuius ſcindit̃ t̃ra. videbũt te: ꝛ cõdolent ꝑpl̃i. diſꝑdes aquas itineris: dedit abyſſus vocẽ ſuã: altitudinẽ viſionis eius. exaltat⁹ ẽ ſol ꝛ luna ſtetit in ordine ſuo.

Προσευχὴ ἀμβακοὺμ τοῦ προφήτου μετ᾽ ᾠδῆς. κύριε εἰσακήκοα τὴν ἀκοήν σου καὶ ἐφοβήθην, κύριε κατενόησα τὰ ἔργα σου, καὶ ἐξέστην. ἐν μέσῳ δύο ζώων γνωσθήσῃ ἐν τῷ ἐγγίζειν τὰ ἔτη γνωσθήσῃ, ἐν τῷ παρεῖναι τὸν καιρὸν ἀναδειχθήσῃ. ἐν τῷ ταραχθῆναι τὴν ψυχήν μου, ἐλέους μνησθήσῃ. ὁ θεὸς ἀπὸ θεμὰν ἥξει καὶ ὁ ἅγιος ἐξ ὄρους κατασκίου φαράν. Διάψαλμα. Ἐπεκάλυψεν τοὺς οὐρανοὺς ἡ δύναμις αὐτοῦ, καὶ τῆς αἰνέσεως αὐτοῦ ἐπλήσθη ἡ γῆ, καὶ διαύγασμα αὐτοῦ ὡς φῶς ἔσαι, καὶ κέρατα ἐν χερσὶν αὐτοῦ, καὶ ἔθηκεν ἀγάπην ἰσχυρὰν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. πρὸ προσώπου αὐτοῦ πορεύσεται λόγος, καὶ ἐξελεύσεται εἰς πεδία. κατὰ πόδας αὐτοῦ ἔστη καὶ ἐσαλεύθη ἡ γῆ, κατενόησεν καὶ ἐξέτηξεν τὰ ἔθνη. καὶ τὰ ὄρη ἐθραύσθησαν βία, ἐτάκησαν βουνοὶ τοῦ αἰῶνος, αἱ ὁδοὶ αἰώνιαι αὐτοῦ, ἀντὶ πόνων εἶδον τὰς σκηνὰς αἰθιόπων, ταραχθήσονται καὶ τὰ σκηνώματα τῆς γῆς μαδιάν. μὴ ἐν ποταμοῖς ὠργίσθης κύριε, ἢ ἐν ποταμοῖς ὁ θυμός σου, ἢ ἐν θαλάσσῃ ἡ ὁρμή σου; ὁ ἀναβησόμενος ἐπὶ τοὺς ἵππους σου, καὶ ἡ ἱππασία σου σωτηρία, ἐκτείνας ἐκτενεῖς τὸ τόξον σου ἐπὶ τὰ σκῆπτρα λέγει κύριος. Διάψαλμα. Ποταμὸς σχισθήσεται τῇ γῆ. εἴδοσάν σε, καὶ συναλγοῦσιν λαοί. διασπερεῖς ὕδατα τῆς πορείας, ἔδωκεν ἡ ἄβυσσος τὴν φωνὴν αὐτῆς, τὸ ὕψος τῆς φαντασίας αὐτοῦ. ὑψώθη ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη ἔστη ἐν τῇ τάξει αὐτῆς.

D C D A B

© Biblioteca Nacional de España

in luce iacula tua ibunt: ⁊ in ſplẽdore coru
ἐν φωτὶ αἱ βολίδες σου πορεύσονται, καὶ ἐν φέγγι ἀστρα
ſcatiõis armoꝝ tuoꝝ: in cõminatiõe iminues terrã
πῆς τῶν ὅπλων σου, ἐν ἀπειλῇ ἐλαττώσεις τὴν γῆν
D C ⁊ in furore cõtrahes gẽtes. egreſſꝰ es in ſalute ppl'i
καὶ ἐν ὀργῇ καταξεις ἔθνη. ἐξῆλθες ἐπὶ σωτηρία τοῦ λαοῦ
tui vt ſaluares chriſtos tuos. miſiſti in caput
σου τοῦ σῶσαι τοὺς χριστούς σου. ἔπεμψας ἐπὶ κεφαλὴν
impioꝝ mortem: ſuſcitaſti vicula vſqꝫ ad collum
ἀσεβῶν θάνατον, ἤγειρας δεσμοὺς ἕως τοῦ τραχήλου
in finem: diuiſiſti in ſtupore capita po=
εἰς τὸ τέλος, διεμέρισας ἐν θάμβει τὰς κεφαλὰς τῶν δυ=
tentiũ cõmouebuntur in ea aperiẽt frenos ſuos
νατῶν σαλευθήσονται ἐν αὐτῇ ἀνοίξουσι τὰς ἡνίας αὐτῶν
ſic cõedens pauperẽ in abſcondito. ⁊ ſupduxiſti in
ὡς τρώγων πτωχὸν ἐν ἀποκρύφῳ. καὶ ὑπερήγαγες ἐπὶ
mari equos tuos cõturbantes aquas
θαλάσσης τοὺς ἵππους σου συνταράσσοντας ὕδατα
multas. cuſtodiui ⁊ extimuit venter meꝰ a voce
πολλά. ἐφύλαξα καὶ ἐφοβήθη ἡ κοιλία μου ἀπὸ φωνῆς
orationis labioꝝ meoꝝ: ⁊ igreſſꝰ ẽ tremor in
προσευχῆς τῶν χειλέων μου, καὶ εἰσῆλθε τρόμος ἐπὶ
D oſſa mea. ⁊ ſubter me cõturbata ẽ fortitudo mea
τῶν ὀστέων μου. καὶ ὑποκάτω μου συνεταράχθη ἡ ἰσχύς μου
requieſcam in die tribulatiõis mee: vt aſcẽdã
καταπαύσομαι ἐν ἡμέρᾳ τῆς θλίψεώς μου, τοῦ ἀναβῆ
ad ppl'm pegrinatiõis mee: qm̃ ficus non
ναι πρὸς τὸν λαὸν τῆς παροικίας μου, ὅτι συκῆ οὐ μὴ
A afferet fructũ: ⁊ in vineis non erũt
παραδῷ τὸν καρπόν, καὶ ἐν ταῖς ἀμπέλοις οὐκ ἔσται
germia: mẽtietur opus oliue: a campi
φυτά, ψεύσεται τὸ ἔργον τῆς ἐλαίας, καὶ τὰ πεδία
nõ facient eſcas. defecerũt: eo qd̃ cõederũt o=
οὐ ποιήσουσι βρώματα. ἐξέλιπον, διότι ἔφαγον πρό=
ues: ⁊ nõ ſunt boues in pſepibus. ego aũt
βατα, καὶ οὐκ εἰσὶν βόες ἐν ταῖς φάτναις. ἐγὼ δὲ
in dño exultabo: gaudebo ſup deo
ἐν τῷ κυρίῳ ἀγαλλιάσομαι, εὐφρανθήσομαι ἐπὶ τῷ θεῷ
ſalutari meo. dñs deꝰ fortitudo mea: ⁊ ponet
τῷ σωτῆρί μου. κύριος ὁ θεὸς ἰσχύς μου, καὶ θήσει τοὺς
pedes meos i cõſumationẽ: ⁊ ſup excelſa imponet
πόδας μου εἰς συντέλειαν, καὶ ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ ἐπιθήσει
me vt vincã in cãtico eius.
με τοῦ νικῆσαι ἐν ᾠδῇ αὐτοῦ.

[r]in luce[s]ſagittarũ tuarum
[a]ibũt[b]i ſplendore[c]fulgurã
tis[d]haſte tue.[e] In fremitu
[f]cõculcabis[g]terram & ꝏ
[h]in furore[i]obſtupefacies
[k]gentes.[l] Egreſſus es[m]in
ſalutẽ[n]populi tui:[o]in ſalu
tẽ[p]cũ[q]xp̃o tuo.[r]Percuſſi
ſti[s] caput[t]de domo[u]impij:
[x]denudaſti[y] fundamentũ
eius[z] vſqꝫ ad[a]collũ[b]ſemp.
[c]Maledixiſti[d]ſceptris eius
[e]capiti[f]bellatorũ eius[g] ve=
niẽtibus vt turbo[h]ad diſp
gendũ me.[i]Exultatio eo=
rũ[k]ſicut eius[l]qui deuorat
[m]pauperẽ[n]in abſcondito.
[o]Viã feciſti[p]in mari[q]equis
tuis: in[r] luto[s]aquarũ[t]mul
tarũ.[u]Audiui[x]& cõturba=
tus eſt[y]venter meus:[z]a vo
ce[a]contremuerunt[b] labia
mea.[c] Ingrediatur[d]putre
do[e]in oſſibꝰ meis:[f]& ſubt
me[g]ſcateat.[h]Vt[i]requieſcã
[k]in die[l] tribulationis[m] vt
aſcendã[n]ad populũ[o]accin
ctum noſtrũ.[q] Ficus[p] enĩ
[r]non[s]florebit:[t]& non erit
[u]germen[x]in vineis:. ꝏꝏ
[y]Mentietur[z]opus[a] oliue:
[b]& arua[c]non ꝏꝏꝏ
[d]afferent[e]cibum.[f]Abſcin
detur[g]de ouili[h]pecus: ꝏ
[i]& nõ erit[k]armentũ[l]in p̃=
ſepibus.[m]Ego aũt[n]in dño
[o]gaudebo:[p] exultabo[q] in
deo[r]Ieſu meo. ꝏꝏꝏ
[s]Deus[t]dominꝰ[u]fortitudo
mea:[x]& ponet[y]pedes me
os[z]quaſi ceruorũ.[a]Et ſup
[b]excelſa mea[c]deducet me
[d]victor[e] in pſalmis canen
tem.
Explicit abacuc ꝓpheta.

לְאוֹר חִצֶּיךָ יְהַלֵּכוּ לְנֹגַהּ בְּרַק
חֲנִיתֶךָ׃ בְּזַעַם תִּצְעַד אָרֶץ
בְּאַף תָּדוּשׁ גּוֹיִם׃ יָצָאתָ לְיֵשַׁע
עַמֶּךָ לְיֵשַׁע אֶת מְשִׁיחֶךָ מָחַצְתָּ
רֹאשׁ מִבֵּית רָשָׁע עָרוֹת יְסוֹד
עַד צַוָּאר סֶלָה׃ נָקַבְתָּ בְמַטָּיו
רֹאשׁ פְּרָזָו יִסְעֲרוּ לַהֲפִיצֵנִי
עֲלִיצֻתָם כְּמוֹ לֶאֱכֹל עָנִי
בַּמִּסְתָּר׃ דָּרַכְתָּ בַיָּם סוּסֶיךָ
חֹמֶר מַיִם רַבִּים׃ שָׁמַעְתִּי וַתִּרְגַּז
בִּטְנִי לְקוֹל צָלֲלוּ שְׂפָתַי
יָבוֹא רָקָב בַּעֲצָמַי וְתַחְתַּי אֶרְגָּז
אֲשֶׁר אָנוּחַ לְיוֹם צָרָה לַעֲלוֹת
לְעַם יְגוּדֶנּוּ׃ כִּי תְאֵנָה לֹא
תִפְרָח וְאֵין יְבוּל בַּגְּפָנִים
כִּחֵשׁ מַעֲשֵׂה זַיִת וּשְׁדֵמוֹת לֹא
עָשָׂה אֹכֶל גָּזַר מִמִּכְלָה צֹאן
וְאֵין בָּקָר בָּרְפָתִים׃ וַאֲנִי בַּיהוָה
אֶעְלוֹזָה אָגִילָה בֵּאלֹהֵי יִשְׁעִי׃
יְהוִה אֲדֹנָי חֵילִי וַיָּשֶׂם רַגְלַי
כָּאַיָּלוֹת וְעַל בָּמוֹתַי יַדְרִכֵנִי
לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹתָי׃

הָלַךְ
חָנָה צָעַד
דּוּשׁ
מָשַׁח
עָרָה יָסַד
נָטָה
סָעַר פּוּץ
עָלַץ עָנָה
סָתַר
רָבַב רָגַז
שָׂפָה
בּוֹא
נוּחַ צוּר
עָלָה גָּדַד
פָּרַח בּוּל
עָשָׂה
כָּלָא
עָלַז גִּיל
שׂוּם
בָּמָה דָּרַךְ
נָצַח נָגַן

INCIPIT PROLOGVS IN Sophoniam prophetam.

TRadũt hebrei cuiuſcũqꝫ ꝓphete pr̃ aut auꝰ ponatur in titulo ip̃os quoqꝫ prophetas fuiſſe. Vnde & amos vnũ de duodecim ꝓphetis: q dixit: non ſuꝫ ꝓpheta nec filius prophete: ſed paſtor capraꝝ vellicans ſycomoros: patris nomẽ in titulo non habere. Hoc ſi verũ eſt: ſophonias ꝓpheta: qui nomĩe: vt ita dicã: ꝓphe
B tico & glorioſa maioꝝ ſuoꝝ ſtirpe generatus eſt. Habuit enim patrẽ chuſi: auũ godoliam: pauum amariam: attauum ezechiam: & talem quadrigam ipſe velut extremus auriga cõpleuit. Nomen ſophonie: alij ſpeculã: alij archanũ dñi tranſtulerunt. Siue igitur ſpecula: ſiue abſconditũ dñi interpretetur: vtrumqꝫ ꝓphete conuenit: Dicitur.n. ad ezechielem. Fili hominis ſpeculatorẽ te poſui domui iſrael. Iſte ergo ꝓpheta q erat in ſpecula & in ſublimibus cõſtitutus: & nouerat myſteria dñi: filius erat chuſi: q interpretatur hũilitas. Habebat quoqꝫ auum godoliã: q dicitur magnitudo dñi: & pauũ amariam: q & ipſe vertitur in ſermonẽ dñi: atauum ezechiam: qui ſonat fortitudo domini. De fortitudine itaqꝫ dñi: natꝰ eſt ſermo domini: & de ſermone domini nata eſt magnitudo dñi: de magnitudine dñi nata eſt hũilitas: vt cũ ꝑuenerit aliquis ad perfectũ: dicat: quia nõ ſum dignus vocari apoſtolus. Et illud in pſalmis. Dñe non eſt exaltatũ cor meũ: neqꝫ elati ſunt oculi mei. Ioſiam regẽ iude cuius temporibus ſophonias ꝓphetaſſe inuenitur: deo ꝑ oĩbus regibus iude placuiſſe hiſtoria quarti libri regũ & ſecundi paralipomenon demonſtrat. Ioſias ſimulachra q̃ pater ſuus amon vel auus manaſſes in templo dei collocauerat deiecta cõminuiſſe mõſtratur. In quibus etiã ſerpentẽ ereũ a moyſe factũ cui errori inductus ppl's ſupſtitione idoloꝝ detẽtꝰ admiſerat. Idẽ cuſtodiſſe paſcha & intermiſſũ tp̃ibus multis ſolus celebraſſe monſtratur. Ideo deus ꝑ prophetam tp̃ibus memorati regis que ꝑuentura erant oſtendens: gentibus qdẽ lectione comprehenſis affuturꝝ iudicium: populo vero iſrael ſalutem: & ciuitati hieruſalem reſtaurationem: tunc temporis tribuendam textu lectionis denunciauit.

Explicit prologus.

Incipit argumentum.

SOphonias ſpeculator & arcanorũ dei cognitor: audit clamorem a porta piſciũ. & eiulatum a ſecunda: & cõtritionẽ a collibꝰ. Indicit quoqꝫ vlulatũ hĩtatoribꝰ pile: qa cõticuit oĩs ppl's chanaan: diſperierũt vniuerſi qui inuoluti erant argento.

Explicit argumentum.

© Biblioteca Nacional de España

Cap. j.

דְּבַר יְהוָה אֲשֶׁר הָיָה אֶל צְפַנְיָה
בֶּן כּוּשִׁי בֶן גְּדַלְיָה בֶּן אֲמַרְיָה בֶּן
חִזְקִיָּה בִּימֵי יֹאשִׁיָּהוּ בֶן אָמוֹן מֶלֶךְ — יום
יְהוּדָה׃ אָסֹף אָסֵף כֹּל מֵעַל פְּנֵי — פנה
הָאֲדָמָה נְאֻם יְהוָה׃ אָסֵף אָדָם
וּבְהֵמָה אָסֵף עוֹף הַשָּׁמַיִם וּדְגֵי — דגה
הַיָּם וְהַמַּכְשֵׁלוֹת אֶת הָרְשָׁעִים — כשל
וְהִכְרַתִּי אֶת הָאָדָם מֵעַל פְּנֵי — כרת
הָאֲדָמָה נְאֻם יְהוָה׃ וְנָטִיתִי יָדִי עַל — נטה
יְהוּדָה וְעַל כָּל יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלָםִ
וְהִכְרַתִּי מִן הַמָּקוֹם הַזֶּה אֶת — קום
שְׁאָר הַבַּעַל אֶת שֵׁם הַכְּמָרִים עִם
הַכֹּהֲנִים׃ וְאֶת הַמִּשְׁתַּחֲוִים עַל הַגַּגּוֹת — שחה גג
לִצְבָא הַשָּׁמָיִם וְאֶת הַמִּשְׁתַּחֲוִים
הַנִּשְׁבָּעִים לַיהוָה וְהַנִּשְׁבָּעִים — שבע
בְּמַלְכָּם׃ וְאֶת הַנְּסוֹגִים מֵאַחֲרֵי יְהוָה — סוג
וַאֲשֶׁר לֹא בִקְשׁוּ אֶת יְהוָה וְלֹא
דְרָשֻׁהוּ׃ הַס מִפְּנֵי אֲדֹנָי יְהוִה כִּי — פנה
קָרוֹב יוֹם יְהוָה כִּי הֵכִין יְהוָה זֶבַח — קרב כון
הִקְדִּישׁ קְרֻאָיו׃ וְהָיָה בְּיוֹם זֶבַח — קדש
יְהוָה וּפָקַדְתִּי עַל הַשָּׂרִים וְעַל בְּנֵי — שור
הַמֶּלֶךְ וְעַל כָּל הַלֹּבְשִׁים מַלְבּוּשׁ — לבש
נָכְרִי׃ וּפָקַדְתִּי עַל כָּל הַדּוֹלֵג עַל — דלג
הַמִּפְתָּן בַּיּוֹם הַהוּא הַמְמַלְאִים בֵּית — פתן מלא
אֲדֹנֵיהֶם חָמָס וּמִרְמָה׃ וְהָיָה בַיּוֹם — רמה
הַהוּא נְאֻם יְהוָה קוֹל צְעָקָה מִשַּׁעַר
הַדָּגִים וִילָלָה מִן הַמִּשְׁנֶה וְשֶׁבֶר — דגה שנה
גָּדוֹל מֵהַגְּבָעוֹת׃ הֵילִילוּ יֹשְׁבֵי — ילל
הַמַּכְתֵּשׁ כִּי נִדְמָה כָּל עַם כְּנַעַן — כתש דמה
נִכְרְתוּ כָּל נְטִילֵי כָסֶף׃ וְהָיָה בָּעֵת — כרת נטל
הַהִיא אֲחַפֵּשׂ אֶת יְרוּשָׁלַםִ בַּנֵּרוֹת — חפש נור
וּפָקַדְתִּי עַל הָאֲנָשִׁים הַקֹּפְאִים
עַל שִׁמְרֵיהֶם הָאֹמְרִים בִּלְבָבָם
לֹא יֵיטִיב יְהוָה וְלֹא יָרֵעַ׃ וְהָיָה — יטב רוע
חֵילָם לִמְשִׁסָּה וּבָתֵּיהֶם לִשְׁמָמָה — שסס בית

Incipit Sophonias propheta. Capitulum. 1.

Verbum dñi quod factũ eſt ad ſophoniã filiũ chuſi filii godolie filii amarie filii ezechie in diebus ioſie filii ammon regis iuda. Congregans congregabo omnia a facie terre dicit dominus: cõgregans hominem & pecus: cõgregans volatilia celi & piſces maris. Et ruine impiorum erunt: & diſperdam homines a facie terre dicit dñs. Et extendam manum meam ſup iudam: & ſuper omnes habitantes hieruſalem: & diſperdã de loco hoc reliquias baal & nomẽ edituorum cum ſacerdotibus: & eos qui adorant ſuper tecta militiã celi: & adorãt & iurant in domino & iurant in melchõ: & qui auertũtur de poſt tergũ dñi: & qui non queſierunt dñm: nec inueſtigauerũt eum. Silete a facie dñi dei: quia iuxta eſt dies dñi. Quia preparauit dñs hoſtiã: ſanctificauit vocatos ſuos. & erit in die hoſtie dñi viſitabo ſup principes & ſuper filios regis: & ſuper omnes qui induti ſunt veſte peregrina: & viſitabo ſuper oẽm q arrogãter ingreditur ſup limen in die illa: qui cõplent domũ domini ſui iniquitate & dolo. Et erit in die illa dicit dominus vox clamoris a porta piſcium: & vlulatus a ſecunda: & contritio magna a collibus. Vlulate habitatores pile. Conticuit omnis populus chanaan: diſperierũt oẽs inuoluti argento. Et erit in tpe illo: ſcrutabor hieruſalem in lucernis & viſitabo ſup viros defixos in fecibus ſuis qui dicũt in cordibus ſuis. Nõ faciet bñ dñs & nõ faciet male. Et erit fortitudo eorũ in direptionẽ & dom⁹ eorũ in deſertũ.

SOPHONIAS.

ΣΟΦΟΝΙΑΣ. Ca. 1.

A Verbũ dñi qđ factũ ẽ ad ſophoniã filiũ chuſi filij godolie filij gomorie filij ezechie in diebus ioſie filij ammõ regis iuda.
Λόγος κυρίου ὃς ἐγενήθη πρὸς σοφονίαν τὸν τοῦ χουσὶ υἱοῦ γοδολίου υἱοῦ γαμαρίου τοῦ ἐζεκίου ἐν ἡμέραις ἰωσία υἱοῦ ἀμμὼν βασιλέως ἰούδα.
defectione deficiat a facie terre dicit dominus: deficiat homo & iumẽta: deficiant volatilia celi & piſces maris: & infirmabũtur impij: & auferã iniqs a facie terre dicit dñs.
ἐκλείψει ἐκλειπέτω ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς λέγει κύριος, ἐκλειπέτω ἄνθρωπος καὶ κτήνη, ἐκλειπέτω τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ οἱ ἰχθύες τῆς θαλάσσης, καὶ ἀσθενήσουσιν οἱ ἀσεβεῖς, καὶ ἐξαρῶ τοὺς ἀνόμους ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς λέγει κύριος.
& extendã manũ meã ſup iudam & ſup oẽs q hitant hieruſalem: & auferã de loco hoc nomĩa baal: & nomina ſacdotũ cum ſacdotib⁹: & eos q adorant ſup tecta militiam celi: & eos q iurant p dñm: & q iurant p regem ſuum: & eos q declinant a dño: & eos q nõ querunt dñm: & nõ adherent eũ.
καὶ ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου ἐπὶ ἰούδαν καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἱερουσαλήμ, καὶ ἐξαρῶ ἐκ τοῦ τόπου τούτου τὰ ὀνόματα τῆς βαάλ, καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἱερέων μετὰ τῶν ἱερέων, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐπὶ τὰ δώματα τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τοὺς ὀμνύοντας κατὰ τοῦ κυρίου, καὶ ὀμνύοντας κατὰ βασιλέως αὐτῶν, καὶ τοὺς ἐκκλίνοντας ἀπὸ τοῦ κυρίου, καὶ τοὺς μὴ ζητοῦντας τὸν κύριον, καὶ τοὺς μὴ ἀντεχομένους αὐτοῦ.
timete a facie dñi dei qr iuxta dies dñi: qr ꝑparauit dñs victimã ſuam: ſctificauit vocatos ſuos: & erit in die hoſtie dñi. & vlciſcar ſup ꝑncipes: & ſup domũ regis: & ſup oẽs q induti ſunt indumentis alienis. & vlciſcar ſup oẽs manifeſte q in veſtibulis in illa die: q cõplent domũ dñi dei ſui impietate: & dolo.
εὐλαβεῖσθε ἀπὸ προσώπου κυρίου τοῦ θεοῦ διότι ἐγγὺς ἡ ἡμέρα κυρίου, ὅτι ἡτοίμασε κύριος τὴν θυσίαν αὐτοῦ, ἡγίασε τοὺς κλητοὺς αὐτοῦ, καὶ ἔσται ἐν ἡμέρα θυσίας κυρίου. καὶ ἐκδικήσω ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας, καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως, καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ἐνδεδυμένους ἐνδύματα ἀλλότρια, καὶ ἐκδικήσω ἐπὶ πάντας ἐμφανῶς τοὺς ἐπὶ τὰ πρόπυλα ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρα, τοὺς πληροῦντας τὸν οἶκον κυρίου θεοῦ αὐτῶν ἀσεβείας, καὶ δόλου.
& erit in illa die dicit dominus: vox clamoris de porta cõpungentiũ: & vlulatus a ſecunda: & cõtritio magna a collib⁹. plangite q habitatis concifam: qr aſſimilat⁹ ẽ oĩs pplˢ chanaan: diſperierunt oẽs q erecti ſunt argento. & erit in illa die: ſcrutabor hieruſalem cũ lucerna: & vlciſcar ſup hoĩes q cõtemnunt ſup cuſtodias ſuas: q dicunt in cordib⁹ ſuis: non benefaciet dñs neq̃ maleficiet. & erit fortitudo eoꝝ in rapinã: & domꝰ eoꝝ in diſſipationẽ.
καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρα λέγει κύριος, φωνὴ κραυγῆς ἀπὸ πύλης ἀποκεντούντων, καὶ ὀλολυγμὸς ἐκ τῆς δευτέρας, καὶ συντριμμὸς μέγας ἀπὸ τῶν βουνῶν. θρηνήσατε οἱ κατοικοῦντες τὴν κατακεκομμένην, ὅτι ὡμοιώθη πᾶς ὁ λαὸς χαναάν, ἐξωλοθρεύθησαν πάντες οἱ ἐπηρμένοι ἀργυρίῳ. καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρα, ἐξερευνήσω τὴν ἱερουσαλὴμ μετὰ λύχνου, καὶ ἐκδικήσω ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καταφρονοῦντας ἐπὶ τὰ φυλάγματα αὐτῶν, τοὺς λέγοντας ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, οὐ μὴ ἀγαθοποιήσει κύριος οὐδὲ μὴ κακώσει. καὶ ἔσται ἡ δύναμις αὐτῶν εἰς διαρπαγήν, καὶ οἱ οἶκοι αὐτῶν εἰς ἀφανισμόν.

Margin: A; D; Eze. 7.c. Infra 3.b; B; A; C; B; Amos 5.c.; C

© Biblioteca Nacional de España

τ edificabunt domos: τ non hitabunt. τ
καὶ οἰκοδομήσουσιν οἰκίας, καὶ οὐ μὴ κατοικήσωσι. καὶ
plantabunt vineas: τ non bibēt vi=
καταφυτεύσουσιν ἀμπελῶνας, καὶ οὐ μὴ πίωσι τὸν οἶ=
nū eaꝝ. q̄ꝛ iuxta dies dñi magnus τ iuxta
νον αὐτῶν. ὅτι ἐγγὺς ἡμέρα κυρίου ἡ μεγάλη καὶ ἐγγὺς
D τ velox nimis. vox diei dñi amara τ du=
καὶ ταχεῖα σφόδρα. φωνὴ ἡμέρας κυρίου πικρὰ καὶ σκλη
ra poſita eſt fortis dies ire dies illa: dies
ρὰ τέτακται δυνατὴ ἡμέρα ὀργῆς ἡ ἡμέρα ἐκείνη, ἡμέρα
tribulatiōis τ neceſſitatis: dies miſerie τ pditionis:
θλίψεως καὶ ἀνάγκης, ἡμέρα ταλαιπωρίας καὶ ἀφανισμοῦ,
dies tenebraꝝ τ caliginis: dies nubis τ nebule: di=
ἡμέρα σκότους καὶ γνόφου, ἡμέρα νεφέλης καὶ ὁμίχλης, ἡμέ
es tube τ clamoris: ſup ciuitates munitas τ
ρα σάλπιγγος καὶ κραυγῆς, ἐπὶ τὰς πόλεις τὰς ὀχυρὰς καὶ
ſup angulos excelſos. τ tribulabo hoies
ἐπὶ τὰς γωνίας τὰς ὑψηλάς. καὶ ἐκθλίψω τοὺς ἀνθρώπους
τ ambulabūt vt ceci: q̄ dño peccauerūt: τ
καὶ πορεύσονται ὡς τυφλοί, ὅτι τῷ κυρίῳ ἥμαρτον, καὶ
effundet ſanguinē eoꝝ ſic puluerē τ carnes eoꝝ
Eze. 7.c. ἐκχεεῖ τὸ αἷμα αὐτῶν ὡς χοῦν καὶ τὰς σάρκας αὐτῶν
Infra. 3.b ſic ſtercora boū. argētū eoꝝ τ aurū eoꝝ
ὡς βόλβιτα. τὸ ἀργύριον αὐτῶν καὶ τὸ χρυσίον αὐτῶν
non poterit eruere eos in die ire dñi. τ
οὐ μὴ δύνηται ἐξελέσθαι αὐτοὺς ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς κυρίου. καὶ
in igne zeli eius cōſumetur ois terra: q̄ꝛ
ἐν πυρὶ ζήλου αὐτοῦ καταναλωθήσεται πᾶσα ἡ γῆ, διό
cōſumationē τ feſtinationē faciet ſup oēs
τι συντέλειαν καὶ σπουδὴν ποιήσει ἐπὶ πάντας τοὺς
hitantes terrā.
κατοικοῦντας τὴν γῆν.

Ca.2.

A Congregamini τ colligamini gens ineruditа
Συνάχθητε καὶ συνδέθητε τὸ ἔθνος τὸ ἀπαίδευ=
anteq̄ ſitis vos ſic flos ptranſiens
τον πρὸ τοῦ γενέσθαι ὑμᾶς ὡς ἄνθος παραπορευόμενον
die: anteq̄ veniat ſup vos ira dñi: anteq̄
ἡμέρα, πρὸ τοῦ ἐπελθεῖν ἐφ' ὑμᾶς ὀργὴν κυρίου, πρὸ τοῦ
irruat ſup vos dies ire furoris dñi. querite
ἐπιπεσεῖν ἐπὶ ὑμᾶς ἡμέρα ὀργῆς θυμοῦ κυρίου. ζητήσατε
dñm oēs humiles terre. iudiciū opamini τ iuſti
τὸν κύριον πάντες ταπεινοὶ γῆς. κρίμα ἐργάζεσθε καὶ δι=
ciam q̄rite: τ rñdete ea: vt pte
καιοσύνην ζητήσατε, καὶ ἀποκρίνεσθε αὐτά, ὅπως σκε=
gamini in die ire dñi: q̄ꝛ gaza direpta
πασθῆτε ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς κυρίου, διότι γάζα διηρπασμένη
erit: τ aſcalon in deſolationē: τ azotus meridie
ἔσται, καὶ ἀσκαλὼν εἰς ἀφανισμόν, καὶ ἄζωτος μεσημβρίας
B pijcietur: τ accaron eradicabit. ve q̄ hi
ἐκριφήσεται, καὶ ἀκκαρὼν ἐκριζωθήσεται. οὐαὶ οἱ κα
tatis funiculū maris aduene cretēſiū:
τοικοῦντες τὸ σχοίνισμα τῆς θαλάσσης πάροικοι κρητῶν,
verbū dñi ſup vos canaam tra allophyloꝝ. τ
λόγος κυρίου ἐφ' ὑμᾶς χαναὰν γῆ ἀλλοφύλων. καὶ
perdam vos de hitatione. τ erit creta paſcua
ἀπολῶ ὑμᾶς ἐκ κατοικίας. καὶ ἔσται κρήτη νομὴ
paſtoꝝ τ ouile ouium. τ erit funiculus
ποιμένων καὶ μάνδρα προβάτων. καὶ ἔσται τὸ σχοίνισμα
maris his q̄ reliqui ſunt d domo iuda: ſup ipos
τῆς θαλάσσης τοῖς καταλοίποις οἴκου ἰούδα, ἐπ' αὐτοὺς
…mos c. paſcent in domib9 aſcalonis: veſpere diuertent
νεμήσονται ἐν τοῖς οἴκοις ἀσκαλῶνος, δείλης καταλύσουσιν
a facie filioꝝ iuda. q̄ꝛ viſitat e=
ἀπὸ προσώπου υἱῶν ἰούδα. ὅτι ἐπισκέψεται αὐ=
os dñs deus eoꝝ: τ auertet captiui=
τοὺς κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν, καὶ ἀποστρέψει τὴν αἰχμα=
tatē eoꝝ. audiui opprobriū moab τ cōtumeliā
λωσίαν αὐτῶν. ἤκουσα ὀνειδισμὸν μωὰβ καὶ ὀνειδισμὸν
filioꝝ ammon: in q̄b9 exprobrauerūt pplo meo τ magnifi
C υἱῶν ἀμμών, ἐν οἷς ὠνείδιζον τὸν λαόν μου καὶ ἐμεγα=
cati ſunt ſup t̄minos meos.
λύνοντο ἐπὶ τὰ ὅριά μου.

Et edificabūt domos & non habitabūt: & plātabūt vineas: & nō bibent vinū earū. Iuxta eſt dies dñi magnus: iuxta eſt & velox nimis. Vox diei dñi amara tribulabitur ibi fortis. Dies ire dies illa: dies tribulatiōis & anguſtie: dies calamitatis & miſerie: dies tenebrarū & caliginis: dies nebule & turbinis: dies tube & clangoris ſup ciuitates munitas & ſup angulos excelſos. Et tribulabo homines: & ambulabūt vt ceci: qa dño peccauerunt. Et effundetur ſanguis eorū ſicut humus: & corpora eoꝝ ſicut ſtercora. Sed & argentū eoꝝ & aurū eorū nō poterit liberare eos ī die ire dñi. In igne zeli ei9 deuorabitur ois terra: qa cōſumationē cū feſtinatione faciet cunctis habitantibus terram.

2.

Conuenite congregamini gens nō amabilis: priuſq̄ pariat iuſſio quaſi puluerē trāſeuntē diem: anteq̄ veniat ſup vos ira furoris dñi: anteq̄ veniat ſup vos dies indignationis dñi. Querite dominū omnes manſueti terre: quia iudiciū eius eſtis operati: querite iuſtū: querite manſuetū: ſi quō abſcōdamini ī die furoris dñi. quia gaza deſtructa erit: & aſcalon in deſertū. Azotum in meridie eiicient: & acharon eradicabitur. Ve qui habitatis funiculum maris: gens pditorum. Verbū dñi ſup vos chanaan terra philiſtinorum & diſperdā te: ita vt nō ſit inhabitator. Et erit funiculus maris requies paſtorū & caule pecorum. Et erit funiculus ei9 q̄ remāſerit de domo iuda. Ibi paſcentur in domib9 aſcalonis ad veſperam requieſcent: qa viſitabit eos dñs de9 eorū: & auertet captiuitatē eorū. Audiui opprobriū moab & blaſphemias filiorū ammon: que exprobrauerūt pplo meo: & magnificati ſunt ſup termios eoꝝ.

ובנו בתים ולא ישבו ונטעו כרמים
ולא ישתו את יינם: קרוב יום יהוה
הגדול קרוב ומהר מאד קול יום
יהוה מר צרח שם גבור: יום עברה
היום ההוא יום צרה ומצוקה יום
שאה ומשואה יום חשך ואפלה
יום ענן וערפל: יום שופר ותרועה
על הערים הבצרות ועל הפנות
הגבהות: והצרתי לאדם והלכו
כעורים כי ליהוה חטאו ושפך דמם
כעפר ולחמם כגללים: גם כספם
גם זהבם לא יוכל להצילם ביום
עברת יהוה ובאש קנאתו תאכל כל
הארץ כי כלה אך נבהלה יעשה
את כל ישבי הארץ:

Cap.ij.

התקוששו וקושו
הגוי לא נכסף: בטרם לדת חק
כמוץ עבר יום בטרם לא יבוא
עליכם חרון אף יהוה בטרם לא
יבוא עליכם יום אף יהוה: בקשו
את יהוה כל ענוי הארץ אשר
משפטו פעלו בקשו צדק בקשו
ענוה אולי תסתרו ביום אף יהוה:
כי עזה עזובה תהיה ואשקלון
לשממה אשדוד בצהרים יגרשוה
ועקרון תעקר: הוי ישבי חבל
הים גוי כרתים דבר יהוה עליכם
כנען ארץ פלשתים והאבדתיך
מאין יושב: והיתה חבל הים
נות כרת רעים וגדרות צאן:
והיה חבל לשארית בית יהודה
עליהם ירעון בבתי אשקלון בערב
ירבצון כי יפקדם יהוה אלהיהם
ושב שבותם: שמעתי חרפת מואב
וגדפי בני עמון אשר חרפו
את עמי ויגדילו על גבולם:

לכן חי אני נאם יהוה צבאות אלהי
ישראל כי מואב כסדם תהיה ובני
עמון כעמרה ממשק חרול ומכרה
מלח ושממה עד עולם שארית עמי
יבזום ויתר גוי ינחלום׃ זאת להם
תחת גאונם כי חרפו ויגדלו על עם
יהוה צבאות׃ נורא יהוה עליהם
כי רזה את כל אלהי הארץ
וישתחוו לו איש ממקומו כל איי
הגוים׃ גם אתם כושים חללי חרבי
המה׃ ויט ידו על צפון ויאבד את
אשור וישם את נינוה לשממה
ציה כמדבר׃ ורבצו בתוכה עדרים
כל חיתו גוי גם קאת גם קפד
בכפתריה ילינו קול ישורר
בחלון חרב בסף כי ארזה ערה׃
זאת העיר העליזה הישבת לבטח
האמרה בלבבה אני ואפסי עוד
איך היתה לשמה מרבץ לחיה כל
עבר עליה ישרק יניע ידו׃

Cap.iij.

הוי מראה ונגאלה
העיר היונה׃ לא שמעה בקול לא
לקחה מוסר ביהוה לא בטחה אל
אלהיה לא קרבה׃ שריה בקרבה
אריות שאגים שפטיה זאבי
ערב לא גרמו לבקר׃ נביאיה
פחזים אנשי בגדות כהניה חללו
קדש חמסו תורה׃ יהוה צדיק
בקרבה לא יעשה עולה בבקר
בבקר משפטו יתן לאור לא
נעדר ולא יודע עול בשת׃ הכרתי
גוים נשמו פנותם החרבתי
חוצותם מבלי עבר נצדו עריהם
מבלי איש מאין יושב׃ אמרתי
אך תיראי אותי תקחי מוסר
ולא יכרת מעונה כל אשר פקדתי

חיה · היה · חרל · כרה · עלם · בזז · נחל · גאה · גדל · ירא · שחה · קום · נטה · צפן · אבד · שום · דבר · חיה · קפד · לון · שור · חלל · עלז · היה · שמם · רבץ · שרק · נוע · ראה · גאל · יסר · שור · ארה · נבא · ירה · צדק · עשה · שפט · נתן · עדר · ידע · בוש · כרת · שמם · פנה · חרב · צדה · עיר · ישב · ירא · את · לקח · יסר · כרת · עון

Propterea viuo ego dicit dñs exercituum deus iſrael: quia moab vt ſodoma erit & filii ammõ quaſi gomorra: ſiccitas ſpinarꝝ & aceruí ſalis: & deſertũ vſq; in eternũ. reliquie populi mei diripiẽt eos: & reſidui gẽtis mee poſſidebũt illos: hoc eis euenit pro ſupbia ſua: qua blaſphemauerunt & magnificati ſunt ſup pplm dñi exercituũ. Horribilis dñs ſup eos: & attenuabit omẽs deos terre. Et adorabũt eũ viri de loco ſuo: oẽs inſule gentiũ. Sed & vos ethiopes: interfecti gladio meo eritis. Et extendet manũ ſuã ſup aqlonẽ & perdet aſſur. Et ponet ſpecioſam i ſolitudinẽ & in inuiũ: & qſi deſertũ. Et accubabũt i medio ei⁹ greges oẽs beſtie gẽtiũ & onocrotalus & hericius in liminibus eius morabũtur. Vox cantãtis in feneſtra: coru⁹ in ſupliminari: qm attenuabo robur eius. Hec eſt ciuitas glorioſa hitans in cõfidẽtia: q dicebat i corde ſuo. ego ſum & extra me nõ eſt alia ãpli⁹: quõ facta eſt in deſertũ cubile beſtie? Oĩs qui tranſit per eã ſibilabit: & mouebit manũ ſuam. 3.

VE puocatrix & redẽpta ciuitas colũba. Non audiuit vocẽ & nõ ſuſcepit diſciplinam. In dño non eſt confiſa: ad deũ ſuũ nõ appropinqͣuit. Principes eius in medio eius qſi leones rugiẽtes. Iudices eius lupi veſpere: nõ relinqbant in mane. Prophete eius veſani: viri infideles. Sacerdotes eius polluerunt ſanctũ: iniuſte egerunt contra legẽ. Dñs iuſtus in medio eius nõ faciet iniquitatem. Mane mane iudiciũ ſuũ dabit in luce: & non abſcõdetur. Neſciuit aũt iniqu⁹ cõfuſionẽ. Diſpdidi gẽtes & diſſipati ſũt anguli earũ. deſertas feci vias eorꝝ dum nõ eſt q tranſeat. Deſolate ſũt ciuitates eorꝝ nõ remanẽte viro neq; vllo hitatore. Dixi: attñ timebis me: ſuſcipies diſciplinã. Et nõ pibit habitaculũ ei⁹: ppter oĩa in qbus viſitaui

ppterea viuo ego dicit dñs exercituũ de⁹ iſ
διὰ τοῦτο ζῶ ἐγὼ λέγει κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς τοῦ ἰσ- C
rael: qꝛ moab ſicͭ ſodoma erit ꝛ filij ammon qͣſi go-
ραήλ, διότι μωὰβ ὡς σόδομα ἔσαι, καὶ υἱοὶ ἀμμὼν ὡς γό-
morra: ꝛ damaſcus derelicta ꝛ qͣſi aceruꝰ ſalis
μοῤῥα, καὶ δαμασκὸς ἐκλελειμμένη καὶ ὡς θημωνία ἁλὸς
ꝛ diſſipata in ſempiternũ: ꝛ q relicti fuerit ppli
καὶ ἠφανισμένη εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ οἱ κατάλοιποι τοῦ λαοῦ
mei diripient eos: ꝛ reliqui gẽtis mee he-
μου διαρπῶνται αὐτούς, καὶ οἱ κατάλοιποι ἔθνους μου κλη-
reditabunt eos hoc eis pro cõtumelia ſua:
ρονομήσουσιν αὐτούς. τοῦτο αὐτοῖς ἀντὶ τῆς ὕβρεως αὐ-
qꝛ exprobrauerũt ꝛ magnificati ſunt ſup dñm
τῶν, διότι ὠνείδισαν καὶ ἐμεγαλύνθησαν ἐπὶ τὸν κύριον τῶν
virtutũ. manifeſtꝰ erit dñs ſup eos: ꝛ diſper-
δυνάμεων. ἐπιφανὴς ἔσαι κύριος ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ ἐξολο-
det oẽs deos gẽtiũ tre. ꝛ adora-
θρεύσει πάντας τοὺς θεοὺς τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς. καὶ προσκυ- C
bunt eũ ſinguli de loco ſuo. oẽs inſu
νήσουσιν αὐτῷ ἕκαστος ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ. πᾶσαι αἱ νῆ-
le gentiũ: ꝛ vos ethiopes vulnerati gladio meo
σοι τῶν ἐθνῶν, καὶ ὑμεῖς αἰθίοπες τραυματίαι ῥομφαίας μου
eritis ꝛ extendet manũ ſuã ſup aqlonẽ. ꝛ pdet
ἔσεσθε καὶ ἐκτενεῖ τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ βοῤῥᾶν. καὶ ἀπολεῖ
aſſyriũ: ꝛ ponet niniuẽ in deſolationẽ ſine aq̃ qͣſi D
τὸν ἀσσύριον, καὶ θήσει τὴν νινευὶ εἰς ἀφανισμὸν ἄνυδρον ὡς
deſtã. ꝛ paſcent in medio ei⁹ greges ꝛ oẽs
ἔρημον. καὶ νεμήσονται ἐν μέσῳ αὐτῆς ποίμνια καὶ πάντα
beſtie terre: ꝛ leones ꝛ ericij in pſepibus
τὰ θηρία τῆς γῆς, καὶ λέοντες καὶ ἐχῖνοι ἐν τοῖς φατνώμα-
eius cubabunt: ꝛ beſtie clamabũt in fo-
σιν αὐτῆς κοιτασθήσονται, καὶ θηρία φωνήσει ἐν τοῖς διω-
ueis ſuis: ꝛ corui in portis eius: qꝛ
ρύγμασιν αὐτῆς, καὶ κόρακες ἐν τοῖς πυλῶσιν αὐτῆς, διότι
cedrus coronatio eius. hec ciuitas malis dedita: q̃ hi-
κέδρος τὸ ἀνάστεμμα αὐτῆς. αὕτη ἡ πόλις ἡ φαυλίστρια, ἡ κα-
tat in ſpe: dicens in corde ſuo: ego
τοικοῦσα ἐπ᾽ ἐλπίδι, λέγουσα ἐν τῇ καρδίᾳ ἑαυτῆς, ἐγώ
ſum ꝛ nõ eſt poſt me vltra alia. quõ facta ẽ in deſola-
εἰμι καὶ οὐκ ἔστιν μετ᾽ ἐμὲ ἔτι ἄλλη. πῶς ἐγενήθη εἰς ἀφανι-
tionẽ paſcua beſtiarꝝ: oĩs q̃ ptranſit eã ſibilabit ꝛ
σμὸν νομὴ θηρίων, πᾶς ὁ διαπορευόμενος αὐτὴν συριεῖ καὶ D
mouebit manꝰ ſuas.
κινήσει τὰς χεῖρας αὐτοῦ. Ca.3.

VE illuſtris ꝛ redempta ciuitas: colũ- A
Ω ἡ ἐπιφανὴς καὶ ἀπολελυτρωμένη πόλις, ἡ πε-
ba: nõ audiuit vocẽ neq; ſuſcepit diſciplinã: in eze.22.f
ριστερά, οὐκ ἤκουσε φωνῆς οὐδὲ ἐδέξατο παιδείαν, ἐπὶ τῷ Mich.
dño nõ ẽ cõfiſa: ꝛ ad deũ ſuũ nõ appropinqͣuit. pn- 3.b.
κυρίῳ οὐκ ἐπεποίθει, καὶ πρὸς τὸν θεὸν αὐτῆς οὐκ ἤγγισεν. οἱ ἄρ-
cipes eius in ea velut leones rugientes. iudices eiꝰ
χοντες αὐτῆς ἐν αὐτῇ ὡς λέοντες ὠρυόμενοι. οἱ κριταὶ αὐτῆς
ſicͭ lupi arabie: nõ dimittebant in mane p-
ὡς λύκοι τῆς ἀραβίας, οὐχ ὑπελείποντο εἰς τὸ πρωΐ. οἱ προ-
phete eiꝰ portantes ſpm: viri cõtemptores. ſacdo-
φῆται αὐτῆς πνευματοφόροι, ἄνδρες καταφρονηταί. οἱ ἱε-
tes eiꝰ polluũt ſctã: ꝛ ipſe agũt in legez.
ρεῖς αὐτῆς βεβηλοῦσι τὰ ἅγια, καὶ ἀσεβοῦσιν εἰς τὸν νόμον.
at dñs iuſtus in medio eius: ꝛ nõ faciet iiqͥtatez: mane
ὁ δὲ κύριος δίκαιος ἐν μέσῳ αὐτῆς, καὶ οὐ μὴ ποιήσει ἄδικον, πρωῒ B
mane iudiciũ ſuũ dabit in luce ꝛ nõ abſcõditꝰ ẽ: ꝛ nõ ſcit iiq-
πρωῒ κρίμα αὐτοῦ δώσει ἐν φωτί, καὶ οὐκ ἐκρύφθη, καὶ οὐκ οἶδεν ἀδι-
tatẽ in corruptiõe demiſi ſuperbos: diſſipati ſunt an-
κίαν ἐν διαφθορᾷ κατέσπασα ὑπερηφάνους, ἠφανίσθησαν γω-
guli eoꝝ: deſtruxi vias eoꝝ penitus ne trãſe-
νίαι αὐτῶν, ἐξερήμωσα τὰς ὁδοὺς αὐτῶν τὸ παράπαν τοῦ μὴ διοδεύ-
ant. defecerũt ciuitates eoꝝ: eo q̃d nihil ſubſiſteret: neq; hi-
ειν. ἐξέλιπον αἱ πόλεις αὐτῶν, διὰ τὸ μηδὲν ὑπάρχειν, μηδὲ κα-
taret. dixi verũtñ timebitis me: ꝛ ſuſcipietis diſciplinã. ꝛ nõ
τοικεῖν. εἶπα πλὴν φοβεῖσθέ με, καὶ δέξασθε παιδείαν. καὶ οὐ
peribitis de oculis eius oĩbus q̃bꝰ vltus ſum ſup eã
μὴ ἐξολοθρευθῆτε ἐξ ὀφθαλμῶν αὐτῆς πάντα ὅσα ἐξεδίκησα ἐπ᾽ αὐτήν

© Biblioteca Nacional de España

pparare cōſurge diluculo: corrupt⁹ ē oīs racemus coꝝ.
ἑτοιμάζου ὄρθριζε, διέφθαρται πᾶσα ἡ ἐπιφυλλὶς αὐτῶν.
ppterea expecta me dicit dñs in die reſurrectiōis
διὰ τοῦτο ὑπόμεινόν με λέγει κύριος ἐν ἡμέρα ἀναστάσεώς
mee in teſtimoniū. q: iudiciū meū in ꝯgregatiōes
μου εἰς μαρτύριον. διότι τὸ κρῖμά μου εἰς συναγωγὰς
gētiū vt ſuſcipiam reges: vt effundā ſup e=
ἐθνῶν τοῦ εἰσδέξασθαι βασιλεῖς, τοῦ ἐκχέαι ἐπ᾽ αὐ=
os iram meā oēm irā furoꝛis mei: q:
τοὺς τὴν ὀργήν μου πᾶσαν ὀργὴν θυμοῦ μου, διό=
in igne zeli mei conſumetur oīs terra: q:
τι ἐν πυρὶ ζήλου μου καταναλωθήσεται πᾶσα ἡ γῆ, διό=
tunc conuertam ſup pplōs linguam in gñatione e=
τι τότε μεταστρέψω ἐπὶ λαοὺς γλῶσσαν εἰς γενεὰν αὐ=
ius: vt inuocent oēs nomē dñi: vt ſerui
τῆς, τοῦ ἐπικαλεῖσθαι πάντας τὸ ὄνομα κυρίου, τοῦ δου=

C ant ei ſub iugo vno. de finibus fluminū e=
λεύειν αὐτῷ ὑπὸ ζυγὸν ἕνα. ἐκ περάτων ποταμῶν αἰ=
thiopie ſuſcipiā diſperſos meos: afferēt
θιοπίας ὑποδέξομαι τοὺς διεσπαρμένους μου, οἴσουσι
victimas mihi in die illa. non confunderis
θυσιάσματα ἐμοὶ ἐν τῇ ἡμέρα ἐκείνῃ. οὐ μὴ καταισχυνθῇς
ex oībus adinuentionib⁹ tuis qb⁹ ipſe egiſti in
ἐκ πάντων τῶν ἐπιτηδευμάτων σου ὧν ἠσέβησας εἰς

D me. q: tūc auferā a te detractiones
ἐμέ. ὅτι τότε περιελῶ ἀπὸ σοῦ τὰ φαυλίσματα
cōtumelie tue: ⁊ vltra non adijcies vt glorieris
τῆς ὕβρεώς σου, καὶ οὐκ ἔτι οὐ μὴ προσθῇς μεγαλαυχῆ=
ſup montē ſanctū meū: ⁊ relinquam in te
σαι ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου, καὶ ὑπολείψομαι ἐν σοὶ
pplm māſuetū ⁊ humilem. ⁊ timebunt nomē
λαὸν πρᾶον καὶ ταπεινόν. καὶ εὐλαβηθήσονται τὸ ὄνομα
dñi reliqui iſrael: ⁊ nō facient iniq=
κυρίου οἱ κατάλοιποι τοῦ ἰσραήλ, καὶ οὐ ποιήσουσιν ἀδι=
tatē ⁊ nō loquent vana: ⁊ non iuenient in o=
κίαν καὶ οὐ λαλήσουσιν μάταια, καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ ἐν τῷ στό=
re eoꝝ lingua doloſa: qm̄ ipſi paſcent ⁊
ματι αὐτῶν γλῶσσα δολία, διότι αὐτοὶ νεμήσονται καὶ
accubabunt: ⁊ nō erit q̄ exterreat eos. gaude
κοιταθήσονται, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἐκφοβῶν αὐτούς. χαῖρε
filia ſion: p̄dica hieruſalem: exulta ⁊ de=

D θύγατερ σιών, κήρυσσε ἱερουσαλήμ, εὐφραίνου καὶ κα=
lectare ex toto coꝛde tuo filia hieruſa=
τατέρπου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου θύγατερ ἱερουσα=
lem: abſtulit dñs iniq̄tates tuas: redemit
λήμ, περιεῖλε κύριος τὰ ἀδικήματά σου, λελύτρωταί
te de manu inimicoꝝ tuoꝝ rex iſrael. in medio tui:
σε ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν σου βασιλεῦ ἰσραήλ. ἐν μέσῳ σου,
nō videbis mala vltra. in tp̄e illo dicet dñs hierl̄m:
οὐκ ὄψει κακὰ οὐκ ἔτι. ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐρεῖ κς τῇ ἱλη̄μ,
cōfide ſion: nō diſſoluantur man⁹ tue: dñs de⁹
θάρσει σιών, μὴ παρείσθωσαν αἱ χεῖρές σου, κύριος ὁ θεός
tu⁹ fortis in te ſaluabit te: adducet ſup te leticiam: ⁊ ino=
σου δυνατὸς ἐν σοὶ σώσει σε, ἐπάξει ἐπὶ σὲ εὐφροσύνην, καὶ και=
uabit te in charitate ſua: ⁊ letabit in te ſi delectatiōe
νιεῖ σε ἐν τῇ ἀγαπήσει αὐτοῦ, καὶ εὐφρανθήσεται ἐπὶ σοὶ ἐν τέρψει
ſicut in die ſolēnitatis: ⁊ ꝯgregabo diſperſos. ve q̄ accepit
ὡς ἐν ἡμέρα ἑορτῆς, καὶ συνάξω τοὺς διεσκορπισμένους. οὐαὶ ἔλαβεν
ſup eā opprobriū: ecce ego facio in te ppt̄ te in tp̄e
ἐπ᾽ αὐτὴν ὀνειδισμόν, ἰδοὺ ἐγὼ ποιῶ ἐν σοὶ ἕνεκά σου ἐν τῷ καιρῷ
illo ⁊ ſaluabo afflictam ⁊ repulſam ſuſcipiam:
ἐκείνῳ καὶ σώσω τὴν ἐκπεπιεσμένην καὶ τὴν ἀπωσμένην εἰσδέξομαι,
⁊ ponam eos in gl'iam ⁊ noīatos in oī terra: ⁊ cō=
καὶ θήσομαι αὐτοὺς εἰς καύχημα καὶ ὀνομαστοὺς ἐν πάσῃ τῇ γῇ, καὶ κα=
fundent in tp̄e illo qñ bene vobis fecero: ⁊
ταισχυνθήσονται ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ὅταν καλῶς ὑμῖν ποιήσω, καὶ
in tp̄e cū ſuſcepero vos: q: dabo vos nomiatos ⁊
ἐν τῷ καιρῷ ὅταν εἰσδέχωμαι ὑμᾶς, διότι δώσω ὑμᾶς ὀνομαστοὺς καὶ
in gl'iam cūctis pplis terre: cū cōuertero ego
εἰς καύχημα πᾶσι τοῖς λαοῖς τῆς γῆς, ἐν τῷ ἐπιστρέφειν με τὴν
captiuitatē vrāꝫ coꝛam vobis dicit dñs.
αἰχμαλωσίαν ὑμῶν ἐνώπιον ὑμῶν λέγει κύριος.

eā. Verūtm̄ diluculo ſurgentes corruperunt oēs cogitationes ſuas. Quia ppter expecta me dicit dñs in die reſurrectionis mee i futurū: qa iudiciū meū vt cōgregē gentes: & colligā regna. Et effūdā ſup eos indignationē meā oēm iram furoris mei. In igne ei zeli mei deuorabitur oīs terra. Quia tunc reddā pplis labiū electū: vt inuocēt oēs nomē dñi & ſeruiāt ei humero vno. Vltra flumina ethiopie: inde ſupplices mei filii diſperſorū meoꝝ deferent munus mihi. In die illa non cōfunderis ſup cunctis adinuētionib⁹ tuis: qbus p̄uaricata es i me. Quia tunc auferam de medio tui magniloquos ſupbie tue: & nō adiicies exaltari ampli⁹ in mōte ſctō meo. Et reliquā i medio tui pplm pauperē & egenum & ſperabūt in noīe dñi. Reliq̄e iſrael nō facient iniq̄tatē: nec loquētur mēdaciū: & nō inuenietur in ore eoꝝ lingua doloſa. Qm̄ ipſi paſcētur & accubabūt & non erit qui exterreat. Lauda filia ſion: iubila iſrael. Letare & exulta in omī corde filia hieruſalē. Abſtulit dñs iudiciū tuum: auertit inimicos tuos. Rex iſrael dñs i medio tui: nō timebis malum vltra. In die illa dicetur hieruſalem. Noli timere ſion: non diſſoluātur manus tue. Dominus de⁹ tu⁹ in medio tui fortis: ipſe ſaluabit. Gaudebit ſup te in leticia: ſilebit in dilectione tua: & exultabit ſup te in laude. Nugas qui a lege receſſerāt cōgregabo: qa ex te erāt vt nō vltra habeas ſuper eis opprobriū. Ecce ego interficiā oēs qui afflixerūt te in tp̄e illo: & ſaluabo claudicantē: & eā q̄ eiecta fuerat cōgregabo. & ponā eos i laude & in nomē in omī terra cōfuſionis eorum: in tp̄e illo quo adducā vos: & in tp̄e quo cōgregabo vos. Dabo enim vos in nomen & in laudē oībus poplis terre cum cōuertero captiuitatem veſtrā coram oculis vr̄is: dicit dñs.

Explicit Sophonias
propheta.

עליה אכן השכימו השחיתו כל
עלילתם׃ לכן חכו לי נאם יהוה ליום
קומי לעד כי משפטי לאסף גוים
לקבצי ממלכות לשפך עליהם זעמי
כל חרון אפי כי באש קנאתי תאכל
כל הארץ׃ כי אז אהפך אל עמים
שפה ברורה לקרא כלם בשם יהוה
לעבדו שכם אחד׃ מעבר לנהרי
כוש עתרי בת פוצי יובלון
מנחתי׃ ביום ההוא לא תבושי מכל
עלילותיך אשר פשעת בי כי אז
אסיר מקרבך עליזי גאותך ולא
תוסיפי לגבהה עוד בהר קדשי׃
והשארתי בקרבך עם עני ודל וחסו
בשם יהוה׃ שארית ישראל לא
יעשו עולה ולא ידברו כזב ולא
ימצא בפיהם לשון תרמית כי המה
ירעו ורבצו ואין מחריד׃ רני בת
ציון הריעו ישראל שמחי ועלזי
בכל לב בת ירושלם׃ הסיר יהוה
משפטיך פנה איבך מלך ישראל
יהוה בקרבך לא תיראי רע עוד׃
ביום ההוא יאמר לירושלם אל
תיראי ציון אל ירפו ידיך׃ יהוה
אלהיך בקרבך גבור יושיע ישיש
עליך בשמחה יחריש באהבתו יגיל
עליך ברנה׃ נוגי ממועד אספתי
ממך היו משאת עליה חרפה׃ הנני
עשה את כל מעניך בעת ההיא
והושעתי את הצלעה והנדחה
אקבץ ושמתים לתהלה ולשם בכל
הארץ בשתם׃ בעת ההיא אביא
אתכם ובעת קבצי אתכם כי אתן
אתכם לשם ולתהלה בכל עמי
הארץ בשובי את שבותיכם
לעיניכם אמר יהוה׃

שכם שחת
עלל חכה
מלך
חרה אכל
הפך
ברר
יבל
בוש
סור עלז
גאה יסף
שאר ענה
חסה
עשה דבר
מצא פה
לשן רמה
רעה חרד
רנן רוע
סור
שפט
ראה רוע
אמר
ירא רפה
גבר ישע
שוש חרש
גול רנן
יגה יעד
מן היה
נשא ענה
דחה
קבץ שום
בוש בוא
נתן
הלל
שבה

© Biblioteca Nacional de España

INCIPIT PROLOGVS IN AGGEVM PROPHETAM.

Ieremias ꝓpheta ob cauſam periurii ſedechie regis vt hiſtoria libri ſecũdi Paralipomenon indicat: qui fidẽ ꝓmiſſam nabuchodonoſor regi chaldeorũ non ſeruauerat: populũ iſrael refert cum memorato rege hieruſalem: expugnata hieruſalem captiuũ in babylonẽ fuiſſe perductũ. Sed cum memoratus populus multis tẽporibus idolis ſeruiendo et effuſione ſanguinis innocentum ſe grauiter impiaſſet volens deus generationẽ vniuerſam eiuſdem populi ob cauſas memoratas penitus deperire: ſeptuaginta annorũ captiuitatẽ eundẽ populũ in regno chaldeorum ſtatuit ſuſtinere: hac rõne: vt cõpleto numero annorũ: nouus populus a memoratis peccatis ĩmunis ad renouationẽ hieruſalẽ perueniret. Sexageſimo itaq; ſecundo anno: regno chaldeorum ſubuerſo: cui adhuc octo anni reſtabant ad regnãdũ: quod etiã ſexta viſio danielis oſtendit cum ꝓpter cauſam ſacrilegii: quod in eadẽ viſione cõtinetur: fuiſſe extinctũ: dari⁹ qui medis imperabat: vt ſeptima viſio danielis oſtendit: mẽorat⁹ in regno ſucceſſit. Cuius primo anno regni: vt decima viſio danielis manifeſtat: daniel ſupputatis annis videns appropinquare tẽpus reuerſionis que per hieremiã fuerat promiſſa: orans tam pro ſe q; pro populo eandẽ ꝓmiſſionẽ a deo poſtulabat impleri: cui ꝑ gabrielẽ archangelũ in eadẽ viſione iuxta preces eiuſdẽ vniuerſa cõpleta eſſe: deus dixit. Nam moriente ſupradicto dario rege medorũ: & ſuccedente in regno cyro rege perſarũ: ꝓmiſſione dei cõpleta per eundẽ regẽ populũq; iſrael in hieruſalẽ reductum: hiſtoria ſecundi libri paralipomenon & initiũ eſdre ꝓphete confirmãt. Cumq; a populo iſrael & a ſenioribus templũ dei edificari cepiſſet: mortuo cyro rege ac regnante dario rege perſarũ qui memorato cyro ſucceſſerat: vicine gentes ciuitatis hieruſalẽ: vt idẽ eſdras refert reſtaurationẽ templi & ciuitatis reſiſtendo impedire ceperunt. Qua ratione deterritus populus iſrael: reparationẽ ſupradicti tẽpli dñi: necdũ iuxta promiſſionẽ cõceſſam eſſe credebat. Propter quod in ſecũdo anno regni memorati darii regis perſarũ aggeus ꝓpheta a deo miſſus ad zorobabel qui de tribu erat iuda: qui poteſtatẽ regni ſuſcepturus erat: & ieſum filiũ ioſedech ſummũ ſacerdotẽ ammonet: vt credant cõpleto numero annorũ tempus reſtaurationis hieruſalẽ aduenisse. Hoc etiã addito: ne ĩcredulitatẽ populi vellent imitari: de quo deus per eum dixit. Populus hic dicit. Nondum venit tẽpus vt edificetur domus dei. Oĩa autẽ que textu huius ꝓphetie cõtinẽtur: reuerſionẽ populi: edificationẽ tẽpli: renouationẽ ciuitatis: obſeruantiã ſacerdotalẽ: & interitũ regnorum gentium exterarum ſignificant.

Explicit prologus.

Incipit argumentum.

Aggeus feſtiuus & letus: qui ſeminauit in lachrymis vt in gaudio meteret: deſtructũ templũ reedificat: deũq; patrẽ inducit loquentẽ. Adhuc vnum modicũ eſt: & ego cõmonebo celum & terram: mare & aridam: & mouebo omnes gentes: & veniet deſideratus cunctis gentibus.

Explicit argumentum.

Pritiua heb. Tex. heb. Aggeus. j.

Cap. j.

בשנת שתים לדריוש המלך
ששה בחדש הששי ביום אחד לחדש
נבא היה דבר יהוה ביד חגי הנביא אל
פחה זרבבל בן שאלתיאל פחת יהודה
גדל ואל יהושע בן יהוצדק הכהן הגדול
לאמר: כה אמר יהוה צבאות
לאמר העם הזה אמרו לא עת
בוא בנה בא עת בית יהוה להבנות: ויהי
דבר יהוה ביד חגי הנביא לאמר:
ישב בית העת לכם אתם לשבת בבתיכם
ספן ספונים והבית הזה חרב: ועתה
שום כה אמר יהוה צבאות שימו
רבה לבבכם על דרכיכם: זרעתם הרבה
בוא אכל והבא מעט אכול ואין לשבעה
שתה לבש שתו ואין לשכרה לבוש ואין
חמם שכר לחם לו והמשתכר משתכר אל
צרר נקב צרור נקוב: כה אמר יהוה צבאות
עלה שימו לבבכם על דרכיכם: עלו
בוא בנה ההר והבאתם עץ ובנו הבית
רצה כבד וארצה בו ואכבד אמר יהוה:

Trãſla. B. Hie.

Incipit Aggeus ꝓpheta.
Capitulum. 1.

In anno ſecundo darii regis in mẽſe ſexto in die vna menſis: factũ eſt verbum dñi in manu aggei ꝓphete ad zorobabel filiũ ſalathiel ducẽ iuda: & ad ieſum filium ioſedech ſacerdotẽ magnum dicens. Hec ait dñs exercituum dicens. Populus iſte dicit. Nondum venit tẽpus domus dñi edificande. Et factum eſt verbũ dñi in manu aggei prophete dicens. Nunqd tẽpus vobis eſt: vt habitetis in domibus laqueatis: & domus iſta deſerta. Et nunc hec dicit dñs exercituũ. Ponite corda vr̃a ſuper vias veſtras. Seminaſtis multũ & intuliſtis parũ. Comediſtis & non eſtis ſatiati. Bibiſtis & nõ eſtis inebriati. Operuiſtis vos & nõ eſtis calefacti. Et qui mercedes cõgregauit miſit eas in ſacculũ ꝑtuſũ. Hec dicit dñs exercituũ. Ponite corda veſtra ſuꝑ vias veſtras. Aſcendite in montẽ: parate ligna: & edificate domum: & acceptabilis mihi erit: & glĩficabor dicit dñs.

Trãſla. gre. lxx. cũ iter. latina.

AGGEVS.
ΑΓΓΑΙΑΣ. Ca. i.

In ſecundo anno ſub dario re- A
Ἐν τῷ δευτέρῳ ἔτει ἐπὶ δαρείου τοῦ βασι
ge in mẽſe ſexto vna menſis: factũ
λέως ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ μιᾷ τοῦ μηνός, ἐγένε
eſt verbũ dñi in manu aggei ꝓphete dicens: dic
το λόγος κυρίου ἐν χειρὶ ἀγγαίου τοῦ προφήτου λέγων, εἰ
ad zorobabel filiũ ſalathiel de tribu iuda:
πον πρὸς ζοροβάβελ τὸν τοῦ σαλαθιὴλ ἐκ φυλῆς ἰούδα,
& ad ieſum filiũ ioſedec ſac̃dotẽ magnũ di-
καὶ πρὸς ἰησοῦν τὸν τοῦ ἰωσεδὲκ τὸν ἱερέα τὸν μέγαν λέ-
cens: hec dicit dñs de⁹ exercituũ dicens: po- A
γων, τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων λέγων, ὁ λα
pul⁹ iſte dicunt: nõ venit tp̃s edificandi
ὸς οὗτος λέγουσιν, οὐχ ἥκει ὁ καιρὸς τοῦ οἰκοδομῆσαι τὸν
domũ dñi. & factũ ẽ verbũ dñi in manu aggei
οἶκον κυρίου. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου ἐν χειρὶ ἀγγαίου τοῦ
ꝓphete dicẽs: ſi tp̃s vobis eſt vt hitetis ĩ domib⁹ cõ-
προφήτου λέγων, εἰ καιρὸς ὑμῖν ἐστι τοῦ οἰκεῖν ἐν οἴκοις κοι
cauis: at dom⁹ iſta deſerta eſt. & nũc hec di-
λοστάθμοις, ὁ δὲ οἶκος οὗτος ἐξηρήμωται. καὶ νῦν τάδε λέ-
cit dñs exercituũ: ponite corda vr̃a in
γει κύριος τῶν δυνάμεων, τάξατε τὰς καρδίας ὑμῶν εἰς τὰς
vias vr̃as: ſeminaſtis multa & intuliſtis pauca. B
ὁδοὺς ὑμῶν, ἐσπείρατε πολλὰ καὶ εἰσηνέγκατε ὀλίγα.
comediſtis & nõ ĩ ſaturitatem: bibiſtis & nõ ĩ ebrietatem: Deut. 28. d.
ἐφάγετε καὶ οὐκ εἰς πλησμονήν, ἐπίετε καὶ οὐκ εἰς μέθην, Mich. 6. d.
operti eſtis & nõ eſtis calefacti in ip̃s: & mer
περιεβάλεσθε καὶ οὐκ ἐθερμάνθητε ἐν αὐτοῖς, καὶ ὁ τοὺς μι
cedes cõgregãs: cõgregauit in ligamẽtũ pertuſum.
σθοὺς συνάγων, συνήγαγεν εἰς δεσμὸν τετρυπημένον.
hec dicit dñs oĩpotens: ponite iã corda
τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, θέσθε δὴ καρδίας
vr̃a in vias vr̃as: aſcendite in mõtẽ & inci
ὑμῶν εἰς τὰς ὁδοὺς ὑμῶν, ἀνάβητε εἰς τὸ ὄρος καὶ κό-
dite ligna & edificate domũ: & cõplacebo
ψατε ξύλα καὶ οἰκοδομήσατε τὸν οἶκον, καὶ εὐδοκήσω
in ea & glorificabor dixit dñs.
ἐν αὐτῷ καὶ ἐνδοξασθήσομαι εἶπε κύριος.

Margin: C, D

reſpexiſtis in multa: ⁊ facta ſūt pauca. ⁊ intu
ἐπεβλέψατε εἰς πολλά, καὶ ἐγένετο ὀλίγα. καὶ εἰσή
C
liſtis in domū: ⁊ exſufflaui illud. quā obrē
νέγκατε εἰς τὸν οἶκον, καὶ ἐξεφύσησα αὐτό. διὰ τοῦτο
dicit dn̄s exercituū. ꝓ eo q̄d dom⁹ mea deſ
λέγει κύριος τῶν δυνάμεων. ἀνθ᾽ ὧν ὁ οἶκός μου ἔρη
ta eſt: vos āt feſtinatis vnuſq̄ſq; ī domū ſuam:
μός ἐστιν, ὑμεῖς δὲ διώκετε ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ,
ꝓpter hoc abſtinebit celū a roze: ⁊ terra ſub
διὰ τοῦτο ἀνέξει ὁ οὐρανὸς ἀπὸ δρόσου, καὶ ἡ γῆ ὑπο
trahet germina ſua: ⁊ inducā gladiū ſup
στελεῖται τὰ ἐκφόρια αὐτῆς, καὶ ἐπάξω ῥομφαίαν ἐπὶ
terrā: ⁊ ſup mōtes. ⁊ ſup triticū: ⁊ ſup
τὴν γῆν, καὶ ἐπὶ τὰ ὄρη. καὶ ἐπὶ τὸν σῖτον, καὶ ἐπὶ
vinū: ⁊ ſup oleum: ⁊ ſup hoīes:
τὸν οἶνον, καὶ ἐπὶ τὸ ἔλαιον, καὶ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώ-
D
⁊ ſup iumēta: ⁊ ſup oēs labo
πους, καὶ ἐπὶ τὰ κτήνη, καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς πό
res manuū eoꝝ. ⁊ audiuit zorobabel fili⁹
νους τῶν χειρῶν αὐτῶν. καὶ ἤκουσε ζοροβάβελ ὁ τοῦ
ſalathiel. ⁊ ieſus filius ioſedec ſac̄dos magn⁹:
σαλαθιήλ. καὶ ἰησοῦς ὁ τοῦ ἰωσεδὲκ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας,
⁊ oēs reliqui ppl̄i vocē dn̄i
καὶ πάντες οἱ κατάλοιποι τοῦ λαοῦ τῆς φωνῆς κυρί
dei ſui: ⁊ verba aggei ꝓphete ſi-
ου τοῦ θεοῦ αὐτῶν, καὶ τῶν λόγων ἀγγαίου τοῦ προφήτου κα
cut p̄cepit eū dn̄s de⁹ eoꝝ ad eos:
θότι ἐξαπέστειλεν αὐτὸν κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν πρὸς αὐ-
⁊ timuerunt a facie dn̄i: ⁊ di
τούς, καὶ ἐφοβήθησαν ἀπὸ προσώπου κυρίου. καὶ εἶ
xit aggeus nunci⁹ dn̄i in nuncijs dn̄i:
πεν ἀγγαίας ὁ ἄγγελος κυρίου ἐν ἀγγέλοις τοῦ κυρίου,
dic pplo: ego ſum vobiſcū dicit dn̄s. ⁊
A
εἶπον τῷ λαῷ, ἐγώ εἰμι μεθ᾽ ὑμῶν λέγει κύριος. καὶ
ſuſcitauit dn̄s ſpm̄ zorobabel filij ſalathi-
ἐξήγειρε κύριος τὸ πνεῦμα τοῦ ζοροβάβελ τοῦ σαλα-
el de tribu iuda: ⁊ ſpm̄ ieſu filij ioſe
θιὴλ ἐκ φυλῆς ἰούδα, καὶ τὸ πνεῦμα ἰησοῦ τοῦ ἰωσε
dec ſacerdotis magni: ⁊ ſpm̄ re-
δὲκ τοῦ ἱερέως τοῦ μεγάλου, καὶ τὸ πνεῦμα τῶν κα
liquoꝝ ppl̄i: ⁊ ingreſſi ſūt ⁊ faciebāt opa
ταλοίπων τοῦ λαοῦ, καὶ εἰσήλθοσαν καὶ ἐποίουν τὰ ἔργα
in domo dn̄i exercituū dei ſui.
ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου τῶν δυνάμεων τοῦ θεοῦ αὐτῶν. Ca.2.

A
Quarta ⁊ viceſima menſis ſexti
Τῇ τετράδι καὶ εἰκάδι τοῦ μηνὸς τοῦ ἕκτου
in ſecundo anno ſub dario rege:
ἐν τῷ δευτέρῳ ἔτει ἐπὶ δαρείου τοῦ βασιλέως, τῷ
ſeptimo mēſe vna ⁊ vigeſima menſis: factū eſt ver
ἑβδόμῳ μηνὶ μιᾷ καὶ εἰκάδι τοῦ μηνός, ἐγένετο λό
bū dn̄i in manu aggei ꝓphete dicēs: dic
γος κυρίου ἐν χειρὶ ἀγγαίου τοῦ προφήτου λέγων, εἰ
B
iā ad zorobabel filiū ſalathiel de tribu
πὸν δὴ πρὸς ζοροβάβελ τὸν τοῦ σαλαθιὴλ ἐκ φυλῆς
iuda: ⁊ ad ieſum filiū ioſedec ſac̄dotē
ἰούδα, καὶ πρὸς ἰησοῦν τὸν τοῦ ἰωσεδὲκ τὸν ἱερέα
magnū: ⁊ ad oēs reliquos
τὸν μέγαν, καὶ πρὸς πάντας τοὺς καταλοίπους τοῦ
ppl̄i dicens: q̄s ex vobis vidit domū iſtam in glo
λαοῦ λέγων, τίς ἐξ ὑμῶν ἴδε τὸν οἶκον τοῦτον ἐν τῇ δό
ria ſua q̄ ante: ⁊ quō vos videtis ipſam
ξῃ αὐτοῦ τῇ ἔμπροσθεν, καὶ πῶς ὑμεῖς βλέπετε αὐτὸν
nūc ſicut nō exiſtentē ī cōſpectu vr̄o? ⁊ nūc cōfoztare
νῦν καθὼς οὐχ ὑπάρχοντα ἐνώπιον ὑμῶν; καὶ νῦν κατίσχυε

Reſpexiſtis ad amplius: & ecce factū eſt minus. Et intuliſtis in domum et exufflaui illud. Quā ob cauſā dicit dn̄s exercituū? quia domus mea deſerta eſt: & vos feſtinaſtis vnuſquiſq; in domū ſuam. Propter hoc ſup vos ꝓhibiti ſūt celi ne darēt rorem: & terra ꝓhibita eſt ne daret germē ſuū. Et vocaui ſiccitatē ſup terrā & ſuper montes: & ſup triticū: & ſuper vinum: & ſuper oleum & que cunq; profert humus: & ſuper homines: ſuper iumenta: & ſup oēm laborē manuū. Et audiuit zorobabel filius ſalathiel: & ieſus filius ioſedech ſacerdos magn⁹: & oēs reliquū populi vocem domini dei ſui: & verba aggei ꝓphete ſicut miſit eum dominus de⁹ eoꝝ ad eos: & timuit oīs populus a facie dn̄i. Et dixit aggeus nuncius dn̄i de nunciis domini populo: dicēs. Ego vobiſcum ſum dicit dominus. Et ſuſcitauit dominus ſpiritum zorobabel filii ſalathiel ducis iuda: & ſpiritum ieſu filii ioſedech ſacerdotis magni: & ſpiritum reliquorū de omni populo: & ingreſſi ſunt & faciebant opus in domo dn̄i exercituū dei ſui.

2.

In die viceſima & q̄rta menſis in ſexto menſe in anno ſecundo darii regis in ſeptimo menſe viceſima & prima menſis factuȝ eſt verbum dn̄i in manu aggei prophete dicens. Loquere ad zorobabel filium ſalathiel ducem iuda: & ad ieſum filium ioſedech ſacerdotem magnū: & ad reliquos populi dicens. Quis in vobis eſt derelictus qui vidit domum iſtam in gloria ſua prima. Et quid vos videtis hanc nunc? Nunquid non ita eſt q̄ſi nō ſit in oculis vr̄is? Et nunc cōfortare

פנה אל הרבה והנה למעט | רבה
והבאתם הבית ונפחתי בו יען
מה נאם יהוה צבאות יען ביתי
אשר הוא חרב ואתם רצים איש | רוץ
לביתו: על כן עליכם כלאו שמים
מטל והארץ כלאה יבולה: | בול
ואקרא חרב על הארץ ועל | קרא
ההרים ועל הדגן ועל התירוש | ירש
ועל היצהר ועל אשר תוציא | צהר יצא
האדמה ועל האדם ועל הבהמה
ועל כל יגיע כפים: וישמע זרבבל | יגע שמע
בן שלתיאל ויהושע בן יהוצדק
הכהן הגדול וכל שארית העם | גדל
בקול יהוה אלהיהם ועל דברי
חגי הנביא כאשר שלחו יהוה | נבא
אלהיהם וייראו העם מפני יהוה: | ירא פנה
ויאמר חגי מלאך יהוה במלאכות | לאך
יהוה לעם לאמר אני אתכם
נאם יהוה: ויער יהוה את רוח | עור
זרבבל בן שלתיאל פחת יהודה | פחה
ואת רוח יהושע בן יהוצדק הכהן
הגדול ואת רוח כל שארית
העם ויבאו ויעשו מלאכה בבית | בוא עשה
יהוה צבאות אלהיהם: | לאך

Cap.ij.

ביום עשרים וארבעה | רבע
לחדש בששי בשנת שתים | ששה
לדריוש המלך: בשביעי בעשרים
ואחד לחדש היה דבר יהוה ביד
חגי הנביא לאמר: אמר נא אל | נבא
זרבבל בן שלתיאל פחת יהודה | פחה
ואל יהושע בן יהוצדק הכהן
הגדול ואל שארית העם לאמר: | גדל
מי בכם הנשאר אשר ראה את | שאר
הבית הזה בכבודו הראשון ומה
אתם ראים אתו עתה הלוא | ראה
כמהו כאין בעיניכם: ועתה חזק | כמו

© Biblioteca Nacional de España

זרבבל נאם יהוה וחזק יהושע בן
יהוצדק הכהן הגדול וחזק כל עם
הארץ נאם יהוה ועשו כי אני   עשה
אתכם נאם יהוה צבאות: את
הדבר אשר כרתי אתכם בצאתכם   יצא
ממצרים ורוחי עמדת בתוככם
אל תיראו: כי כה אמר יהוה   ירא
צבאות עוד אחת מעט היא ואני
מרעיש את השמים ואת הארץ   רעש
ואת הים ואת החרבה: והרעשתי
את כל הגוים ובאו חמדת כל   בוא
הגוים ומלאתי את הבית הזה
כבוד אמר יהוה צבאות: לי הכסף   כבד
ולי הזהב נאם יהוה צבאות: גדול   גדל
יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן
הראשון אמר יהוה צבאות
ובמקום הזה אתן שלום נאם   קום נתן
יהוה צבאות: בעשרים וארבעה   שלם רבע
לתשיעי בשנת שתים לדריוש
היה דבר יהוה ביד חגי הנביא   נבא
לאמר: כה אמר יהוה צבאות
שאל נא את הכהנים תורה   ירה
לאמר: הן ישא איש בשר קדש   נשא
בכנף בגדו ונגע בכנפו אל הלחם
ואל הנזיד ואל היין ואל שמן   נזד
ואל כל מאכל היקדש ויענו   אכל קדש
הכהנים ויאמרו לא: ויאמר חגי   ענה אמר
אם יגע טמא נפש בכל אלה   נגע
היטמא ויענו הכהנים ויאמרו   טמא
יטמא: ויען חגי ויאמר כן העם הזה
וכן הגוי הזה לפני נאם יהוה וכן   פנה
כל מעשה ידיהם ואשר יקריבו   עשה קרב
שם טמא הוא: ועתה שימו נא   שום
לבבכם מן היום הזה ומעלה   עלה
מטרם שום אבן אל אבן בהיכל   היכל
יהוה: מהיותם בא אל ערמת   היה בוא

zorobabel dicit dn̄s: & confortare ieſu filii iosedech ſacerdos magne: & cōfortare oīs populus terre dicit dn̄s exercituū: & facite: quoniā ego vobiſcum ſum dicit dominus exercituū. Verbū quod pepigi vobiſcū cum egrederemini de terra egypti: & ſpūs meus erit in medio vr̄m. Nolite timere: quia hec dicit dominus exercituū. Adhuc vnū modicum eſt: & ego commouebo celum & terram & mare & aridā: & mouebo om̄es gentes. Et veniet deſideratus cunctis gentibus. Et implebo domum iſtam gloria dicit dn̄s exercituū. Meū eſt argentum & meū eſt aurū dicit dominus exercituū. Magna erit gloria domus iſtius nouiſſime pluſq̄ prime dicit dominus exercituum. Et in loco iſto dabo pacem dicit dn̄s exercituum. In viceſima & quarta noni menſis in anno ſecundo darii regis factū eſt verbum dn̄i ad aggeum prophetam dicens. Hec dicit dn̄s exercituum. Interroga ſacerdotes legem dicens. Si tulerit homo carnē ſanctificatam in ora veſtimēti ſui: & tetigerit de ſūmitate ei⁹ panem aut pulmentū: aut vinū: aut oleum: aut oēm cibū: nunqd ſāctificabitur? Rn̄dentes aūt ſacerdotes dixerūt. Non. Et dixit aggeus. Si tetigerit pollutus in anima ex omnibus his: nunqd contaminabitur? Et rn̄derunt ſacerdotes & dixerunt. Contaminabitur. Et rn̄dit aggeus & dixit. Sic ppl̄us iſte: & ſic gens iſta ante faciē meā dicit dn̄s: & ſic oē opus manū eorū: & oīa que obtulerūt ibi: cōtaminata erunt. Et nūc ponite corda vr̄a a die hac & ſupra: anteq̄ poneretur lapis ſuper lapidē in templo dn̄i cum accederetis ad aceruum

zorobabel dicit dn̄s: ⁊ cōfortare ieſu fili ioſe
Ζοροβάβελ λέγει κύριος, καὶ κατίσχυε ἰησοῦ ὁ τοῦ ἰωσε
dec ſacerdos magnus: ⁊ cōfortetur oīs ppl̄s terre
δὲκ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, καὶ κατισχυέτω πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς
dicit dn̄s exercituū. ⁊ facite: qm̄ vobiſcū
λέγει κύριος τῶν δυνάμεων. καὶ ποιεῖτε, διότι μεθ᾽ ὑμῶν
ſum dicit dn̄s exercituū: verbū qḋ pepigi vo
εἰμὶ λέγει κύριος τῶν δυνάμεων, τὸ ῥῆμα ὃ διέθηκα πρὸς   B heb.11. g.
biſcū cū egrederemini vos de t̄ra egypti: ⁊ ſpūs
ὑμᾶς ἐν τῷ ἐξελθεῖν ὑμᾶς ἐκ γῆς αἰγύπτου, καὶ τὸ πνεῦμά
me⁹ ſtetit in medio vr̄m. cōfidite: q² hec di
μου ἐφέστηκεν ἐν μέσῳ ὑμῶν. θαρσεῖτε, διότι τάδε λέ
cit dn̄s exercituū: adhuc ſemel ego ꝯmoueo celū
γει κύριος τῶν δυνάμεων, ἔτι ἅπαξ ἐγὼ σείω τὸν οὐρα
⁊ terrā ⁊ mare ⁊ aridā. ⁊ cōmo
νὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηράν. καὶ συσ
uebo oēs gētes: ⁊ veniēt electa oim
σείσω πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἥξει τὰ ἐκλεκτὰ πάντων τῶν
gētiū: ⁊ iplebo domū iſtam glīa dicit dn̄s
ἐθνῶν, καὶ πλήσω τὸν οἶκον τοῦτον δόξης λέγει κύριος τῶν
exercituū. meū argentū ⁊ meū aurum dicit do
δυνάμεων. ἐμὸν τὸ ἀργύριον καὶ ἐμὸν τὸ χρυσίον λέγει κύ
min⁹ exercituū: q² magna erit glīa dom⁹
ριος τῶν δυνάμεων, διότι μεγάλη ἔσται ἡ δόξα τοῦ οἴκου
iſtius nouiſſima ſup p̄mā dicit dn̄s exer
τούτου ἡ ἐσχάτη ὑπὲρ τὴν πρώτην λέγει κύριος τῶν δυνά
cituū: ⁊ in loco iſto dabo pacem dicit do
μεων, καὶ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ δώσω εἰρήνην λέγει κύ
min⁹ exercituū. quarta ⁊ viceſima nono mē
ριος τῶν δυνάμεων. τῇ τετράδι καὶ εἰκάδι τοῦ ἐνάτου μη
ſe anno ſecundo ſub dario: fact⁹ ē ſmo dn̄i ad
νὶ ἔτει δευτέρῳ ἐπὶ δαρείου, ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς
aggeū ꝓphetā dicēs: hec dicit dn̄s
ἀγγαίαν τὸν προφήτην λέγων, τάδε λέγει κύριος τῶν
exercituū: interroga ſacdotes legē dicēs: ſi
δυνάμεων, ἐπερώτησον τοὺς ἱερεῖς νόμον λέγων, ἐὰν
ſumpſerit hō carnē ſctām in ſūmitate veſtimēti
λάβῃ ἄνθρωπος κρέας ἅγιον ἐν τῷ ἄκρῳ τοῦ ἱματίου
ſui: ⁊ tetigerit ſūmitas veſtimēti ei⁹ panē
αὐτοῦ, καὶ ἅψηται τὸ ἄκρον τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἄρτου
aut coctionē: aut vinū: aut oleū: aut oēm cibuȝ
ἢ ἑψέματος, ἢ οἴνου, ἢ ἐλαίου, ἢ παντὸς βρώματος
ſi ſctificabiẗ. ⁊ rn̄derunt ſacdotes ⁊ dixerūt
εἰ ἁγιασθήσεται. καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ ἱερεῖς καὶ εἶπαν,   C
nō. ⁊ dixit aggeus ſi tetigerit pollutus in ani
οὔ. καὶ εἶπεν ὁ ἀγγαίας ἐὰν ἅψηται μεμιαμμένος ἐπὶ ψυ
ma de oibus his ſi cōtaminabiẗ. ⁊ rn̄derūt
χῇ ἀπὸ πάντων τούτων εἰ μιανθήσεται. καὶ ἀπεκρί
ſacdotes ⁊ dixerūt: cōtaminabiẗ: ⁊ rn̄dit
θησαν οἱ ἱερεῖς καὶ εἶπαν, μιανθήσεται. καὶ ἀπεκρίθη
aggeus ⁊ dixit: ſic ppl̄s iſte ⁊ ſic
ἀγγαίας καὶ εἶπεν, οὕτως ὁ λαὸς οὗτος καὶ οὕτως τὸ
gens hec coram me dicit dn̄s: ⁊ ſic
ἔθνος τοῦτο ἐναντίον ἐμοῦ λέγει κύριος, καὶ οὕτως
oīa opa manuū ſuaꝝ. ⁊ q̄cūq; appropīquerit
πάντα τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτῶν. καὶ ὃς ἂν ἐγγίσῃ
ibi cōtaminabiẗ. ꝓpẗ munera eoꝝ matu
ἐκεῖ μιανθήσεται. ἕνεκεν τῶν λημμάτων αὐτῶν τῶν ὀρθρι
tina dolebunt a facie malitiaꝝ ſuaꝝ: ⁊
νῶν ὀδυνηθήσονται ἀπὸ προσώπου πονηριῶν αὐτῶν, καὶ
odio hēbatis q̄ in portis arguentes. ⁊ nūc ponite
ἐμισεῖτε τοὺς ἐν πύλαις ἐλέγχοντας. καὶ νῦν θέσθε
iā corda vr̄a a die hac ⁊ ſu
δὴ τὰς καρδίας ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης καὶ ὑπε
pra añq̄ poneret lapis ſup lapidē in tēplo dn̄i.
ράνω πρὸ τοῦ θεῖναι λίθον ἐπὶ λίθον ἐν τῷ ναῷ κυρίου.
q̄ eratis qn̄ mittebatis in modiū ordei
τίνες ἦτε ὅτε ἐνεβάλλετε εἰς κυψέλην κριθῆς

καὶ

D

© Biblioteca Nacional de España

vigīti ſata: ⁊ factaſūt ordeſ dece ſata. ⁊ igre
εἴκοσι σάτα, καὶ ἐγένετο κριθῆς δέκα σάτα. καὶ εἰσε-
diebamini in torcular vt hauriretis q̄nquaginta am-
πορεύεσθε εἰς ὑπολήνιον ἐξαντλῆσαι πεντήκοντα με-
phoras: ⁊ facta ſūt viginti. ꝑcuſſi vos in ſterilitate:
τρητάς, καὶ ἐγένοντο εἴκοσι. ἐπάταξα ὑμᾶς ἐν ἀφορίᾳ,
⁊ in corruptiōe aeris: ⁊ in grādine: oīa opa
καὶ ἐν ἀνεμοφθορίᾳ, καὶ ἐν χαλάζῃ, πάντα τὰ ἔργα τῶν
D manuū vr̄aꝝ: ⁊ nō reuerſi eſtis ad me dicit do-
χειρῶν ὑμῶν, καὶ οὐκ ἐπεστρέψατε πρός με λέγει κύ-
min⁹. ponite iā corda vr̄a a die
ριος. τάξατε δὴ τὰς καρδίας ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας
iſta ⁊ vltra: a quarta ⁊ viceſima
ταύτης καὶ ἐπέκεινα, ἀπὸ τῆς τετράδος καὶ εἰκάδος
noni menſis. a die q̄ fundatū eſt tēplū do
τοῦ ἐνάτου μηνός. ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἐθεμελιώθη ὁ ναὸς κυ-
mini: ponite in cordib⁹ vr̄is: ſi vltra cognoſcet
ρίου, θέσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰ ἔτι ἐπιγνωσθή-
ſup terrā area. ⁊ ſi adhuc vinea ⁊ ficus
σεται ἐπὶ γῆς ἅλως. καὶ εἰ ἔτι ἄμπελος καὶ αἱ συκαῖ
⁊ malogr̄nata ⁊ ligna oliue q̄ nō ferunt fru
καὶ αἱ ῥοαὶ καὶ τὰ ξύλα τῆς ἐλαίας τὰ οὐ φέροντα καρ-
ctum: a die hac bn̄dicā. ⁊ factū ē
πόν, ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης εὐλογήσω. καὶ ἐγένετο
verbū dn̄i ſecundo ad aggeū ꝓphetā q̄r
λόγος κυρίου ἐκ δευτέρου πρὸς ἀγγαῖον τὸν προφήτην τε-
ta ⁊ viceſima menſis dicēs. dic ad zoro
τράδι καὶ εἰκάδι τοῦ μηνὸς λέγων. εἶπον πρὸς ζορο-
babel filiū ſalathiel: de tribu iuda: ecce ego
βάβελ τὸν τοῦ σαλαθιήλ, ἐκ φυλῆς ἰούδα, ἰδοὺ ἐγὼ
mouebo celum ⁊ terrā ⁊ mare ⁊
σείσω τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ
aridā: ⁊ ſubuertam thronos regum: ⁊
τὴν ξηράν, καὶ καταστρέψω θρόνους βασιλέων, καὶ
ſubuertam currus ⁊ aſcenſores: ⁊ deſcendent
καταστρέψω ἅρματα καὶ ἀναβάτας, καὶ καταβήσονται
equi ⁊ aſcenſores eoꝝ vnuſq̄ſq; in gladio
ἵπποι καὶ ἀναβάται αὐτῶν ἕκαστος ἐν ῥομφαίᾳ
ad fratrē ſuum. in die illa dicit do
πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέγει κύ-
min⁹ exercituū aſſumā te zorobabel filiū
ριος τῶν δυνάμεων λήψομαί σε ζοροβάβελ τὸν τοῦ
ſalathiel ſuum meū dicit dn̄s: ⁊ ponam
σαλαθιήλ τὸν δοῦλόν μου λέγει κύριος, καὶ θήσομαί
te q̄ſi ſignaculū: q2 te elegi dicit dn̄s
σε ὡς σφραγίδα, διότι σὲ ᾕρέτικα λέγει κύριος τῶν
exercituum.
δυνάμεων.

viginti modioꝝ & fieret decem: & intraretis ad torcular vt exprimeretis quinquagita lagenas & fiebant viginti. Percuſſi vos vento vrente & aurugine & grandine oīa opera manū vr̄arū: & nō fuit in vobis quí reuerteretur ad me dicit dn̄s. Ponite corda vr̄a ex die iſta & in futurum a die viceſima & quarta noni menſis: a die qua fundamenta iacta ſunt templi domini ponite ſup cor vr̄m. Nū qd iam ſemē in germine eſt? Et adhuc vinea & ficus & malogranatū & lignum oliue nō floruit. Ex die iſta bn̄dicā. & factū eſt verbū dn̄i ſecūdo ad aggeū in viceſima & quarta mēſis dicens. Loquere ad zorobabel ducem iuda dicens. Ego mouebo celum pariter & terram: & ſubuertā ſolium regnorum: & conteram fortitudinē regni gentium. Et ſubuertā quadrigā & aſcenſorē eius: & deſcendent equi & aſcenſores eoꝝ: vir in gladio fratris ſui. In die illa dicit dn̄s exercituum aſſumā te zorobabel fili ſalathiel ſerue meus dicit dn̄s et ponam te quaſi ſignaculū: quia te elegi dicit dn̄s exercituum.

Explicit aggeus ꝓpheta.

עשרים והיתה עשרה בא אל | בוא
היקב לחשף חמשים פורה והיתה
עשרים: הכיתי אתכם בשדפון | נכה
ובירקון ובברד את כל מעשה ידיכם
ואין אתכם אלי נאם יהוה: שימו | שום
נא לבבכם מן היום הזה ומעלה | עלה
מיום עשרים וארבעה לתשיעי | רבע
למן היום אשר יסד היכל יהוה
שימו לבבכם: העוד הזרע במגורה | גור
ועד הגפן והתאנה והרמון ועץ | רמן
הזית לא נשא מן היום הזה
אברך: ויהי דבר יהוה שנית אל חגי | ברך היה
בעשרים וארבעה לחדש לאמר:
אמר אל זרבבל פחת יהודה | פחה
לאמר אני מרעיש את השמים | רעש
ואת הארץ: והפכתי כסא ממלכות | מלך
והשמדתי חזק ממלכות הגוים | שמד
והפכתי מרכבה ורכביה וירדו | רכב
סוסים ורכביהם איש בחרב אחיו:
ביום ההוא נאם יהוה צבאות
אקחך זרבבל בן שאלתיאל עבדי | לקח
נאם יהוה ושמתיך כחותם כי | שום תמם
בך בחרתי נאם יהוה צבאות:

INCIPIT PROLOGVS IN zachariam prophetam.

SEcundo anno darii regis medoꝝ aggeum & zachariam ꝓphetaſſe: lectiones eorundē declarant. Sed hac de cauſa aggeus zacharie in ordine ꝓphetaꝝ p̄latus eſſe videtur: ꝙ eum duobus menſibus vt p̄dictorū lectiones oſtēdunt in ꝓphetia p̄ceſſiſſe inuenitur: & ad reparationē templi p̄cepto dei populū animaſſe: vt eſdras refert dicens. In ſecundo anno darii regis pſarum ꝓphetauerūt aggeus & zacharias filius addo ꝓphete ſup iudeos q erant in iuda & hieruſalem: ſup iſrael in noīe dei iſrael ſup eos. tūc ſurrexerūt zorobabel fili⁹ ſalathiel: & ieſ⁹ fili⁹ ioſedech et principes eius: inchoauerūtq; edificare domū dei q̄ eſt in hieruſalem. Quibus cū adeſſent ꝓphete exhortatione ſua adiuuerunt eos. Nam & populū iſrael ab imitatione paternoꝝ delictoꝝ: p ſuam āmonitionē idem ꝓpheta cupiens reuocare: verbis lectione cōprehenſis vſus eſt. Vidi nocte & ecce vir aſcenderat ſuper equū rubeū &c. Vidit ꝓpheta virum equo rubeo ſedentem & ſtantem in medio myrteti vmbroſi. cuius viſionis hec ſolutio eſt. Vir aſcendens equū rubeū: licet angelus intelligatur tn̄ quia p̄dicti coloris equū cōſcendere viſus eſt: vīdictā ſanguinis in eam gentē ſignificat afferendā: q̄ populū iſrael in captiuitatē redegerat. Nam & eſaias ꝓpheta p ruborem veſtimentoꝝ inter gentes vindictam cum ſanguine a deo ꝓferēdā demonſtrans: his verbis vſus eſt dicens. Quis eſt iſte q venit de edom: tinctis veſtibus de boſra: &c. Stantē vero in medio myrteti vmbrantis ꝙ dixit: leticiam populo affuturā p myrteti ſignificationē voluit deſignari. Eius ligni moyſes in leuitico cū faceret mentionē ait. Accipietis die prima fruct⁹ ligni ſpecioſi: vt leticiā populi p bene olentis ligni ſpecioſi vmbraculū demōſtraret. Sed hāc viſionē q̄ liberationē ppl̄i & vindictā de aduerſariis affuturam demōſtrat: ob hoc noctu ꝓpheta ſe vidiſſe memorauit: qa populū iſrael in pria liberatiōe de terra egypti: noctu diſceſſiſſe cōſtabat. Cui⁹ exēpli qa pn̄s popul⁹ aliquā ptē in ſe retinere videbatur: liberatio eiuſdē ac reditus captiuitatis de terra chaldeoꝝ p noctem ꝓphete eſt reuelata.

Explicit prologus.

Incipit argumentum.

Zacharias memor dn̄i ſui: multiplex in ꝓphetia: ieſum cum veſtibus ſordidis: & lampadem oculoꝝ ſeptem cādelabrumq; aureum cum totidem lucernis quot oculis: duas quoq; oliuas a ſiniſtris lampadis cernit: & a dextris. & poſt equos ruffos: varios: albos: & diſſipatas quadrigas ex effraīz: & equum de hieruſalem pauperē regem vaticinatur: & p̄dicit regem ſedentem ſuper pullum aſine filiū ſubiugalis.

Explicit argumentum

© Biblioteca Nacional de España

Cap.j.

בחדש השמיני בשנת שתים
לדריוש היה דבר יהוה אל זכריה
בן ברכיה בן עדו הנביא לאמר׃
קצף יהוה על אבותיכם קצף׃
ואמרת אלהם כה אמר יהוה
צבאות שובו אלי נאם יהוה
צבאות ואשוב אליכם אמר יהוה
צבאות׃ אל תהיו כאבתיכם אשר
קראו אליהם הנביאים הראשנים
לאמר כה אמר יהוה צבאות
שובו נא מדרכיכם הרעים
ומעליליכם הרעים ולא שמעו
ולא הקשיבו אלי נאם יהוה׃
אבתיכם איה הם והנבאים
הלעולם יחיו׃ אך דברי וחקי אשר
צויתי את עבדי הנביאים הלוא
השיגו אבתיכם וישובו ויאמרו
כאשר זמם יהוה צבאות לעשות
לנו כדרכינו וכמעללינו כן עשה
אתנו׃ ביום עשרים וארבעה
לעשתי עשר חדש הוא חדש
שבט בשנת שתים לדריוש
היה דבר יהוה אל זכריה בן ברכיהו
בן עדוא הנביא לאמר׃ ראיתי
הלילה והנה איש רכב על סוס
אדם והוא עמד בין ההדסים
אשר במצלה ואחריו סוסים
אדמים שרקים ולבנים׃ ואמר מה
אלה אדני ויאמר אלי המלאך
הדבר בי אני אראך מה המה
אלה׃ ויען האיש העמד בין
ההדסים ויאמר אלה אשר שלח
יהוה להתהלך בארץ׃ ויענו את
מלאך יהוה העמד בין ההדסים
ויאמרו התהלכנו בארץ והנה כל

שנן צבא שוב היה רוע עלל קשב נבא עלם חיה חקק צוה נשג שוב אמר עשה עלל רבע נבא ראה צלל לאך ראה ענה אמר הלך

Incipit zacharias ꝑpheta. Capitulum. I.

IN menſe octauo in anno ſecundo darii factum eſt verbum domini ad zachariam filiū barachie filii addo ꝑphetam dicens. Irat⁹ eſt dn̄s ſuꝑ patres veſtros iracundia. Et dices ad eos. Hec dicit dominus exercituum. Cōuertimini ad me ait dominus exercituum: et cōuertar ad vos dicit dn̄s exercituum. Ne ſitis ſicut patres veſtri: ad quos clamabant ꝑphete priores dicentes. Hec dicit dn̄s exercituum: cōuertimini de viis vr̄is malis: & de cogitationibus vr̄is peſſimis: & nō audierūt neq̄ attenderunt ad me dicit dn̄s. Patres veſtri vbi ſunt & prophete? Nunquid in ſempiternū viuēt? Verūtamē verba mea & legitima mea que mandaui ſeruis meis ꝑphetis: nunqd nō cōprehenderūt patres vr̄os? Et cōuerſi ſunt & dixerunt. Sicut cogitauit dn̄s exercituū facere nobis ſ̄m vias nr̄as: & ſ̄m adinuentiones nr̄as fecit nobis. In die viceſima & q̄rta vndecimi menſis ſabath in anno ſecundo darii: factum eſt verbū dn̄i ad zachariā filiū barachie filii addo ꝑphetā dicēs. Vidi per noctem: & ecce vir aſcendēs ſuper equum ruffum & ipſe ſtabat inter myrteta que erant in profundo: & poſt eum equi ruffi varii & albi. Et dixi Qui ſunt iſti dn̄e mi? Et dixit ad me angelus qui loquebatur in me. Ego oſtendā tibi qd ſint hec. Et reſpondit vir q ſtabat inter myrteta & dixit. Iſti ſūt quos miſit dn̄s vt perambulent terram. Et reſponderunt angelo domini qui ſtabat inter myrteta: & dixerūt. Perambulauimus terram: & ecce oīs

ZACHARIAS.
ΖΑΧΑΡΙΑΣ.

Ca.I.

In octauo menſe anni ſecundi ſub da
ἘΝ τῷ ὀγδόῳ μηνὶ ἔτους δευτέρου ἐπὶ δα-
rio factū ē verbū dn̄i ad zachariā
ρείου ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ζαχαρίαν
filiū barachie filii addo ꝑphetā dicēs: ira-
τὸν τοῦ βαραχίου υἱοῦ ἀδδῶ τὸν προφήτην λέγων, ὠρ-
t⁹ eſt dn̄s ſ̄p pr̄es vr̄os ira magna.
γίσθη κύριος πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν ὀργὴν μεγάλην.
⁊ dices ad eos: hec dicit dn̄s exercitu
καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμε-
um: ⁊ cōuertimini ad me dicit dn̄s virtutum:
ων, καὶ ἐπιστρέψατε πρός με λέγει κύριος τῶν δυνάμεων,
⁊ cōuertar ad vos dicit dn̄s virtu-
καὶ ἐπιστραφήσομαι πρὸς ὑμᾶς λέγει κύριος τῶν δυνάμε-
tū. ⁊ nolite fieri ſicut pr̄es vr̄i: q̄s argue-
ων. καὶ μὴ γίνεσθε καθὼς οἱ πατέρες ὑμῶν, οἷς ἐνεκάλε-
runt eos ꝑphete q̄ prius fuerāt dicētes. hec di-
σαν αὐτοῖς οἱ προφῆται οἱ ἔμπροσθεν λέγοντες. τάδε λέ-
cit dn̄s virtutū: cōuertimini a viis
γει κύριος τῶν δυνάμεων, ἀποστρέψατε ἀπὸ τῶν ὁδῶν
vr̄is malis: ⁊ ab adinuentionibus vr̄is
ὑμῶν τῶν πονηρῶν, καὶ ἀπὸ τῶν ἐπιτηδευμάτων ὑμῶν
malis: ⁊ nō attenderūt ut audirent me di-
τῶν πονηρῶν, καὶ οὐ προσέχον τοῦ εἰσακοῦσαί μου λέ-
cit dn̄s. pr̄es vr̄i vbi ſunt ⁊ ꝑphete:
γει κύριος. οἱ πατέρες ὑμῶν ποῦ εἰσὶ καὶ οἱ προφῆται,
nūqd in eternū viuent: verūtñ ſermōes meos ⁊ legi-
μὴ εἰς τὸν αἰῶνα ζήσονται; πλὴν τοὺς λόγους μου καὶ τὰ νό-
tima mea ſuſcipite: q̄cūq̄ ego p̄cipio in ſpū
μιμά μου δέχεσθε, ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι ἐν πνεύματί
meo ſuis meis ꝑphetis: q̄ cōp̄hēderūt
μου τοῖς δούλοις μου τοῖς προφήταις, οἳ κατέλαβον τοὺς
pr̄es vr̄os. ⁊ rn̄derunt ⁊ dixerūt: ſicut p-
πατέρας ὑμῶν. καὶ ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν, καθὼς πα-
parat⁹ eſt dn̄s virtutum facere ſcd̄m
ρατέτακται κύριος τῶν δυνάμεων ποιῆσαι κατὰ τὰς
vias nr̄as ⁊ ſcd̄m adinuentiones nr̄as: ſic
ὁδοὺς ἡμῶν καὶ κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα ἡμῶν, οὕτως
fecit nobis. quarta ⁊ viceſima in vndecimo
ἐποίησεν ἡμῖν. τῇ τετράδι καὶ εἰκάδι ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ
mēſe: iſte mēſis ſabat: in ſecundo anno ſub da
μηνί, οὗτος ὁ μὴν σαβάτ, ἐν τῷ δευτέρῳ ἔτει ἐπὶ δα-
rio: factū ē verbū dn̄i ad zachariā filiū
ρείου, ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ζαχαρίαν τὸν τοῦ
barachie filii addo ꝑphetā dicēs: vidi ꝑ no-
βαραχίου υἱοῦ ἀδδῶ τὸν προφήτην λέγων, ἑώρακα τὴν νύ-
ctē: ⁊ ecce vir aſcendens ſup equū ruffum: ⁊ iſte
κτα, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἐπιβεβηκὼς ἵππον πυρρόν, καὶ οὗτος
ſtabat inter mōtes vmbroſos: ⁊ poſt
εἱστήκει ἀναμέσον τῶν ὀρέων τῶν κατασκίων, καὶ ὀπίσω
eū equi ruffi ⁊ albi ⁊ varii. ⁊ dixi: qd iſti
αὐτοῦ ἵπποι πυρροὶ καὶ λευκοὶ καὶ ποικίλοι. καὶ εἶπα, τί οὗ-
dn̄e? ⁊ dixit ad me angelus q̄ loq̄bat in me:
τοι κύριε; καὶ εἶπε πρός με ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοί,
ego tibi oñdā qd ſunt hec. ⁊ rn̄dit vir q̄ ſtabat
ἐγώ σοι δείξω τί ἐστι ταῦτα. καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἀνὴρ ὁ ἐφεστη-
inter mōtes ⁊ dixit ad me: iſti ſūt
κὼς ἀναμέσον τῶν ὀρέων καὶ εἶπε πρός με, οὗτοί εἰ-
q̄s miſit dn̄s vt circuirent trā.
σιν οὓς ἐξαπέστειλε κύριος τοῦ περιοδεῦσαι τὴν γῆν.
⁊ reſponderunt angelo dn̄i q̄ ſtabat in-
καὶ ἀπεκρίθησαν τῷ ἀγγέλῳ κυρίου τῷ ἐφεστῶτι ἀνα-
ter montes ⁊ dixerūt: circuiuimus terrā:
μέσον τῶν ὀρέων καὶ εἶπαν, περιωδεύκαμεν τὴν γῆν,
⁊ ecce oīs
καὶ ἰδοὺ πᾶσα

A

Infra .c.e. D

B

Infra. i.a.4.c a.i9.a

C

A ïra.5. i.9.a.

terra hitatur et deſcit: et rñdit angelus
ἡ γῆ κατοικεῖται καὶ ἡσυχάζει. καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἄγγελος
dñi et dixit: dñe virtutū: vſq; q̄ non
κυρίου καὶ εἶπε, κύριε τῶν δυνάμεων, ἕως τίνος οὐ μὴ
miſeberis hieruſalem: et vrbiū iuda qb⁹ ira
ἐλεήσῃς τὴν ἱερουσαλὴμ, καὶ τὰς πόλεις ἰούδα ἃς ἐθυ
tus es: iſte ſeptuageſim⁹ ān⁹. et rñdit dñs
μώθης, τοῦτο ἑβδομηκοστὸν ἔτος. καὶ ἀπεκρίθη κύριος τῷ
angelo q̄ loquebaṫ in me. verba bona: ſmões
ἀγγέλῳ τῷ λαλοῦντι ἐν ἐμοί. ῥήματα καλά, λόγους
cōſolatorios. et dixit ad me angelus q̄ loq̄baṫ
παρακλητικούς. καὶ εἶπε πρός με ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν
in me: clama dicēs. hec dicit dñs omp̄s:
ἐν ἐμοί, ἀνάκραγε λέγων. τάδε λέγει κύριος παντοκρά
Infra ca. D zelaui hieruſalem et ſion zelo magno:
τωρ, ἐζήλωκα τὴν ἱερουσαλὴμ καὶ τὴν σιὼν ζῆλον μέγαν,
et ira magna ego iraſcor ſup gētes q̄ ſupi-
καὶ θυμῷ μεγάλῳ ἐγὼ ὀργίζομαι ἐπὶ τὰ ἔθνη τὰ συνε-
poſite ſunt p̄ eo q̄d ego q̄dē irat⁹ ſum modicū: ipi vero ſup
πιτιθέμενα ἀνθ᾽ ὧν ἐγὼ μὲν ὠργίσθην ὀλίγα, αὐτοὶ δὲ συ
poſiti ſunt in mala. ppterea hec dicit dñs:
νεπέθεντο εἰς κακά. διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος,
ↄuertar ad hieruſalem in mia: et dom⁹ mea
ἐπιστρέψω ἐπὶ ἱερουσαλὴμ ἐν οἰκτιρμῷ, καὶ ὁ οἶκός μου
inſtaurabiṫ in ea dicit dñs virtutum:
ἀνοικοδομηθήσεται ἐν αὐτῇ λέγει κύριος τῶν δυνάμεων,
et menſura extendeṫ ſup hieruſalem. adhuc clama di-
καὶ μέτρον ἐκταθήσεται ἐπὶ ἱερουσαλήμ. ἔτι ἀνάκραγε λέ
cens: hec dicit dñs virtutū: adhuc
γων, τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων, ἔτι
B diffundenṫ ciuitates in bonis: et miſebiṫ do-
διαχυθήσονται πόλεις ἐν ἀγαθοῖς, καὶ ἐλεήσει κύ-
min⁹ adhuc ſion: et eliget adhuc hieruſalem.
ριος ἔτι τὴν σιών, καὶ ἐρετιεῖ ἔτι τὴν ἱερουσαλήμ.
et leuaui oculos meos et vidi: et ecce quattu
καὶ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ τέσσα
or cornua: et dixi ad angelū q̄ loq̄baṫ
ρα κέρατα. καὶ εἶπα πρὸς τὸν ἄγγελον τὸν λαλοῦντα
Infra. in me. q̄d ſunt hec dñe: et dixit ad me: hec
ca.1.5 ἐν ἐμοί, τί ἐστι ταῦτα κύριε; καὶ εἶπε πρός με, ταῦτα τὰ
a.19.a cornua q̄ diſperſerunt iudam et iſrael
κέρατα τὰ διασκορπίσαντα τὸν ἰούδαν καὶ τὸν ἰσραὴλ
et hieruſalem. et oñdit mihi dñs quattuor fa
καὶ τὴν ἱερουσαλήμ. καὶ ἔδειξέ μοι κύριος τέσσαρας τέ
bros. et dixi: q̄d iſti veniunt facere: et ait
κτονας. καὶ εἶπα, τί οὗτοι ἔρχονται ποιῆσαι, καὶ εἶ-
ad me dicēs: hec cornua q̄ diſperſe-
πε πρός με λέγων, ταῦτα τὰ κέρατα τὰ διασκορπί
runt iudam et iſrael cōfregerūt: et nul-
σαντα τὸν ἰούδαν καὶ τὸν ἰσραὴλ κατέαξαν, καὶ οὐ-
lus eoꝝ leuauit caput: et egreſſi ſūt iſti vt exacuerēt
δεὶς αὐτῶν ἦρε κεφαλήν, καὶ ἐξῆλθον οὗτοι τοῦ ὀξῦναι
ea in manibus ſuis q̄ttuoꝛ cornua gētes ſunt
αὐτὰ εἰς χεῖρας αὐτῶν τὰ τέσσαρα κέρατα ἔθνη εἰσὶν
q̄ eleuant cornu ſup terrā dñi vt diſp̄gerēt
ἐπαιρόμενα κέρας ἐπὶ τὴν γῆν κυρίου τοῦ διασκορπί
eam.
σαι αὐτήν.

C. 2.

A C Et leuaui oculos meos et vidi: et
Καὶ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ ἴδον, καὶ
Infra.5. ecce vir et in manu eius funiculus geometri-
c.9.a. ἰδοὺ ἀνὴρ καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ σπαρτίον γεωμετρι-
c⁹. et dixi ad eū: q̄ vadis: et dixit ad
κόν. καὶ εἶπα πρὸς αὐτόν, ποῦ πορεύῃ; καὶ εἶπε πρός
me: vt dimetiar hieruſalem: et videā
με, τοῦ διαμετρῆσαι τὴν ἱερουσαλήμ, καὶ ἰδεῖν πη
quāta latitudo eius eſt: et quanta lōgitudo.
λίκον τὸ πλάτος αὐτῆς ἐστί, καὶ πηλίκον τὸ μῆκος.

---

terra habitatur & quieſcit. Et reſpōdit angelus dñi et dixit. Dñe exercituum vſq; quo tu non miſereberis hieruſalem & vrbium iuda quibus iratus es? Iſte iam ſeptuageſimus annus eſt. Et reſpondit dñs angelo qui loquebatur in me verba bona verba cōſolatoria. Et dixit ad me angelus qui loquebatur in me. Clama dicens. Hec dicit dñs exercituum. Zelatus ſum hieruſalem & ſion zelo magno: & ira magna ego iraſcor ſup gentes opulentas: quia ego iratus ſum paruꝫ: ipſi vero adiuuerunt in malū. Propterea hec dicit dñs. Reuertar ad hieruſalem in miſericordiis: & dom⁹ mea edificabitur ī ea: ait dñs exercituū: & perpēdiculū extēdetur ſup hieruſalē. Adhuc clama dicens. Hec dicit dominus exercituum. Adhuc affluēt ciuitates mee bonis. & conſolabitur adhuc dñs ſion: & eliget adhuc hieruſalē. Et leuaui oculos meos & vidi: & ecce quattuor cornua. Et dixi ad angelū qui loq̄batur in me. Quid ſunt hec? & dixit ad me. Hec ſunt cornua que ventilauerunt iudam & iſrael & hieruſalē. Et oſtendit mihi dñs quattuor fabros. Et dixi. Quid iſti veniunt facere? Qui ait dicens: hec ſunt cornua que ventilauerunt iudam per ſingulos viros: & nemo eorū leuauit caput ſuū. Et venerunt iſti deterrere ea: vt deiiciant cornua gentium que leuauerūt cornu ſuper terram iuda vt diſpergerent eā.

2.

Et leuaui oculos meos & vidi. Et ecce vir: & in manu eius funiculus mēſorum. Et dixi. Quo tu vadis? Et dixit ad me. Vt metiar hieruſalē & videā q̄ta ſit lōgitudo ei⁹: & q̄ta ſit latitudo ei⁹.

הארץ ישבת ושקטת׃ ויען מלאך
יהוה ויאמר יהוה צבאות עד מתי
אתה לא תרחם את ירושלם — רחם
ואת ערי יהודה אשר זעמתה זה — עיר
שבעים שנה׃ ויען יהוה את
המלאך הדבר בי דברים טובים
דברים נחמים׃ ויאמר אלי
המלאך הדבר בי קרא לאמר
כה אמר יהוה צבאות קנאתי
לירושלם ולציון קנאה גדולה׃ — גדל
וקצף גדול אני קצף על הגוים
השאננים אשר אני קצפתי
מעט והמה עזרו לרעה׃ לכן כה — רוע
אמר יהוה שבתי לירושלם — שוב
ברחמים ביתי יבנה בה נאם יהוה — בנה
צבאות וקוה ינטה על ירושלם׃ — נטה
עוד קרא לאמר כה אמר יהוה
צבאות עוד תפוצנה ערי מטוב — פוץ
ונחם יהוה עוד את ציון ובחר
עוד בירושלם׃ ואשא את עיני — נשא
וארא והנה ארבע קרנות׃ ואמר — ראה
אל המלאך הדבר בי מה אלה — לאך
ויאמר אלי אלה הקרנות אשר
זרו את יהודה את ישראל — זרה
וירושלם׃ ויראני יהוה ארבעה — ראה רבע
חרשים׃ ויאמר מה אלה באים — בוא
לעשות ויאמר לאמר אלה — עשה
הקרנות אשר זרו את יהודה כפי — פה
איש לא נשא ראשו ויבאו אלה — בוא
להחריד אותם לידות את קרנות — חרד את
הגוים הנשאים קרן אל ארץ — ידה
יהודה לזרותה׃ — זרה

Cap. ii.

ואשא עיני וארא והנה איש ובידו
חבל מדה׃ ואמר אנה אתה הלך — מדד הלך
ויאמר אלי למד את ירושלם — אמר
לראות כמה רחבה וכמה ארכה׃ — ראה

© Biblioteca Nacional de España

Pritiua.heb. Tex.heb.zacha.iij.

וְהִנֵּה הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי יֹצֵא   לאך
וּמַלְאָךְ אַחֵר יֹצֵא לִקְרָאתוֹ׃ וַיֹּאמֶר
אֵלָו רֻץ דַּבֵּר אֶל הַנַּעַר הַלָּז   רוץ
לֵאמֹר פְּרָזוֹת תֵּשֵׁב יְרוּשָׁלַםִ   ישב
מֵרֹב אָדָם וּבְהֵמָה בְּתוֹכָהּ׃ וַאֲנִי
אֶהְיֶה לָהּ נְאֻם יְהוָה חוֹמַת אֵשׁ   היה חמה
סָבִיב וּלְכָבוֹד אֶהְיֶה בְתוֹכָהּ׃ הוֹי   סבב כבד
הוֹי וְנֻסוּ מֵאֶרֶץ צָפוֹן נְאֻם יְהוָה   נוס צפן
כִּי כְּאַרְבַּע רוּחוֹת הַשָּׁמַיִם פֵּרַשְׂתִּי   רבע
אֶתְכֶם נְאֻם יְהוָה׃ הוֹי צִיּוֹן הִמָּלְטִי   מלט
יוֹשֶׁבֶת בַּת בָּבֶל׃ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת אַחַר כָּבוֹד שְׁלָחַנִי אֶל
הַגּוֹיִם הַשֹּׁלְלִים אֶתְכֶם כִּי הַנֹּגֵעַ
בָּכֶם נֹגֵעַ בְּבָבַת עֵינוֹ׃ כִּי הִנְנִי
מֵנִיף אֶת יָדִי עֲלֵיהֶם וְהָיוּ שָׁלָל   נוף היה
לְעַבְדֵיהֶם וִידַעְתֶּם כִּי יְהוָה
צְבָאוֹת שְׁלָחָנִי׃ רָנִּי וְשִׂמְחִי בַּת   רנן
צִיּוֹן כִּי הִנְנִי בָא וְשָׁכַנְתִּי בְתוֹכֵךְ   בוא
נְאֻם יְהוָה׃ וְנִלְווּ גוֹיִם רַבִּים אֶל   לוה
יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וְהָיוּ לִי לְעָם
וְשָׁכַנְתִּי בְתוֹכֵךְ וְיָדַעַתְּ כִּי יְהוָה
צְבָאוֹת שְׁלָחַנִי אֵלָיִךְ׃ וְנָחַל יְהוָה
אֶת יְהוּדָה חֶלְקוֹ עַל אַדְמַת הַקֹּדֶשׁ
וּבָחַר עוֹד בִּירוּשָׁלָםִ׃ הַס כָּל
בָּשָׂר מִפְּנֵי יְהוָה כִּי נֵעוֹר מִמְּעוֹן   פנה עור
קָדְשׁוֹ׃   עון

Cap. iij.

וַיַּרְאֵנִי אֶת יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל   ראה גדל
עֹמֵד לִפְנֵי מַלְאַךְ יְהוָה וְהַשָּׂטָן עֹמֵד   לאך
עַל יְמִינוֹ לְשִׂטְנוֹ׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה   ימן אמר
אֶל הַשָּׂטָן יִגְעַר יְהוָה בְּךָ הַשָּׂטָן   גער
וְיִגְעַר יְהוָה בְּךָ הַבֹּחֵר בִּירוּשָׁלָםִ
הֲלוֹא זֶה אוּד מֻצָּל מֵאֵשׁ׃ וִיהוֹשֻׁעַ   נצל
הָיָה לָבֻשׁ בְּגָדִים צוֹאִים   לבש
וְעֹמֵד לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ׃ וַיַּעַן וַיֹּאמֶר
אֶל הָעֹמְדִים לְפָנָיו לֵאמֹר
הָסִירוּ הַבְּגָדִים הַצֹּאִים מֵעָלָיו   סור צוא

Traſl. B. Hie.

Et ecce angelus qui loquebatur in me egrediebatur: & angelus egrediebatur in occurſum eius: & dixit ad eum. Curre: loquere ad puerū iſtū dicens. Abſq; muro habitabitur hieruſalem pre multitudine hoīum & iumētorū in medio ei9. Et ego ero ei ait dn̄s murus ignis in circuitu: & in gloria ero in medio eius. O. o. fugite de terra aquilonis dicit dn̄s: quoniā in quatuor ventos celi diſperſi vos dicit dominus. O ſion fuge que habitas apud filiam babylonis: qa hec dicit dn̄s exercituum. Poſt gloriā miſit me ad gentes que ſpoliauerūt vos. Qui enim tetigerit vos: tangit pupillā oculi ſui. Quia ecce ego leuo manum meam ſup eos: & erunt prede his qui ſeruiebant ſibi: & cognoſcetis qa dn̄s exercituum miſit me. Lauda & letare filia ſion: quia ecce ego venio & habitabo in medio tui ait dn̄s. Et applicabūtur gentes multe ad dominū in die illa: & erunt mihi in populum. Et habitabo in medio tui: & ſcies quia domin9 exercituū miſit me ad te. Et poſſidebit dn̄s iudam partem ſuam in terra ſanctificata: & eliget adhuc hieruſalē. Sileat omnis caro a facie domini: qa conſurrexit de habitaculo ſancto ſuo. 3.

ET oſtendit mihi dn̄s ieſum ſacerdotem magnū ſtantē corā angelo dn̄i: & ſathan ſtabat a dextris eius vt aduerſaretur ei. Et dixit dn̄s ad ſathā. Increpet dn̄s in te ſathan: & icrepet in te dn̄s qui elegit hieruſalem. Nunqd nō iſte torris eſt erutus de igne? Et ieſus erat indutus veſtib9 ſordidis: & ſtabat ante faciem angeli. Qui reſpōdit: & ait ad eos qui ſtabāt coram ſe dicens. Auferte veſtimenta ſordida ab eo.

Traſ. Gre. lxx. cū interp̄. latina.

τ ecce angelus q̄ loq̄bat̄ in me ſtabat: τ alius
καὶ ἰδοὺ ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ εἱστήκει, καὶ ἕτερος
angelus egrediebat̄ in occurſum ei. τ ait
ἄγγελος ἐξεπορεύετο εἰς ἀπάντησιν αὐτῷ. καὶ εἶπεν B
ad eū: curre τ loquere ad adoleſcētē illū dicēs: B
πρὸς αὐτόν, δράμε καὶ λάλησον πρὸς νεανίαν ἐκεῖνον λέ-
cēs: frugifera hītabitur hieruſalem a multitudie hoim
γων. κατάκαρπος κατοικηθήσεται ἱερουσαλὴμ ἀπὸ πλή-
tudie hoim τ iumētoꝝ q̄ in medio eius: τ ego ero
θους ἀνθρώπων καὶ κτηνῶν τῶν ἐν μέσῳ αὐτῆς, καὶ ἐγὼ ἔσο-
illi dicit dn̄s murus ignis ī circuitu. τ in
μαι αὐτῇ λέγει κύριος τεῖχος πυρὸς κυκλόθεν. καὶ εἰς
gl'iam ero ī in medio eius. o o fugite de terra
δόξαν ἔσομαι ἐν μέσῳ αὐτῆς. ὢ ὢ φεύγετε ἀπὸ γῆς
aq̄lonis dicit dn̄s: q: de quattuoꝛ ventis C
βορρᾶ λέγει κύριος, διότι ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων τοῦ
celi cōgregabo vos dicit dn̄s: in ſion ſaluamini
οὐρανοῦ συνάξω ὑμᾶς λέγει κύριος, εἰς σιὼν ἀνασώζεσθε
q̄ hītatis filiam babylonis. q: hec dicit C
κατοικοῦντες θυγατέρα βαβυλῶνος. διότι τάδε λέγει
dn̄s omp̄s: poſt gl'iam miſit me
κύριος παντοκράτωρ, ὀπίσω δόξης ἐξαπέσταλκέν με
ad gētes q̄ ſpoliauerūt vos: q: q̄ tangit
ἐπὶ τὰ ἔθνη τὰ σκυλεύσαντα ὑμᾶς, διότι ὁ ἁπτόμενος
vos q̄ſi tangens pupillā oculi eius: q: D
ὑμῶν ὡς ὁ ἁπτόμενος τῆς κόρης τοῦ ὀφθαλμοῦ αὐτοῦ, διότι
ecce ego infero manū meā ſup eos: τ erunt Luce.
ἰδοὺ ἐγὼ ἐπιφέρω τὴν χεῖρά μου ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ ἔσονται 10.a.
prede his q̄ ſeruierant eis: τ cognoſcetis q:
σκῦλα τοῖς δουλεύσασιν αὐτοῖς, καὶ γνώσεσθε διότι
dn̄s omp̄s miſit me. letare τ gaude D
κύριος παντοκράτωρ ἐξαπέσταλκέν με. τέρπου καὶ εὐ-
de filia ſion: q: ecce ego venio τ habitabo
φραίνου θύγατερ σιών, διότι ἰδοὺ ἐγὼ ἔρχομαι καὶ κατα-
tabo in medio tui dicit dn̄s. τ cōfugient
σκηνώσω ἐν μέσῳ σου λέγει κύριος. καὶ καταφεύξονται
gētes multe ad dn̄m in die illa: τ erūt
ἔθνη πολλὰ ἐπὶ τὸν κύριον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔσον-
ei in ppl'm: τ hītabo in medio tui: τ A
ται αὐτῷ εἰς λαόν, καὶ κατασκηνώσω ἐν μέσῳ σου, καὶ
ſcies q̄m dn̄s omp̄s miſit me
ἐπιγνώσῃ ὅτι κύριος παντοκράτωρ ἐξαπέσταλκέν με
ad te. τ poſſidebit dn̄s iudam
πρός σε. καὶ κατακληρονομήσει κύριος τὸν ἰούδαν τὴν
partem ſuam: ſup terrā ſctām: τ eliget adhuc
μερίδα αὐτοῦ, ἐπὶ τὴν γῆν τὴν ἁγίαν, καὶ αἱρετιεῖ ἔτι
hieruſalem. timeat oīs caro a facie
τὴν ἱερουσαλήμ. εὐλαβείσθω πᾶσα σὰρξ ἀπὸ προσώ-
dn̄i: q: ſurrexit de nubibus ſctis ſuis.
που κυρίου, ὅτι ἐξεγήγερται ἐκ νεφελῶν ἁγίων αὐτοῦ. Ca. 3
ET ōndit mihi dn̄s ieſum ſac̄dotē magnū A
Καὶ ἔδειξέν μοι κύριος ἰησοῦν τὸν ἱερέα τὸν μέγαν
ſtātē an̄ faciem angeli dn̄i. τ diabolus B
ἑστῶτα πρὸ προσώπου ἀγγέλου κυρίου. καὶ ὁ διάβολος
ſtabat a dextris eius vt aduerſaret̄ ei. τ dixit
εἱστήκει ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ ἀντικεῖσθαι αὐτῷ. καὶ εἶπεν
dn̄s ad diabolū: increpet dn̄s in te diabo
κύριος πρὸς τὸν διάβολον, ἐπιτιμήσαι κύριος ἐν σοὶ διάβο-
le: τ increpet dn̄s in te q̄ elegit hieru
λε, καὶ ἐπιτιμήσαι κύριος ἐν σοὶ ὁ ἐκλεξάμενος τὴν ἱερου-
ſalem. nōne iſte toꝛris erutus de igne? τ
σαλήμ. οὐχὶ οὗτος δαλὸς ἐξεσπασμένος ἐκ πυρός; καὶ
ieſus erat indutus veſtib9 ſoꝛdidis. τ ſtabat an̄
ἰησοῦς ἦν ἐνδεδυμένος ἱμάτια ῥυπαρά. καὶ εἱστήκει πρὸ
faciem angeli: τ r̄ndit τ ait ad
προσώπου τοῦ ἀγγέλου καὶ ἀπεκρίθη καὶ εἶπε πρὸς
eos q̄ ſtabāt an̄ faciem ſuam dicēs: auferte
τοὺς ἑστηκότας πρὸ προσώπου αὐτοῦ λέγων, ἀφέλετε
veſtimēta ſoꝛdida ab eo.
τὰ ἱμάτια τὰ ῥυπαρὰ ἀπ᾽ αὐτοῦ.
καὶ

⁊ dixit ad eū: ecce abſtuli īiqtates tuas
B καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, ἰδοὺ ἐξειλόμην τὰς ἀδικίας σου
⁊ induite eū veſte talari. ⁊ dixit: īponite ⁊
καὶ ἐνδύσατε αὐτὸν ποδήρη. καὶ εἶπεν, ἐπίθετε καὶ
cidarim mūdam ſup caput eius. ⁊ circū=
κίδαριν καθαρὰν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. καὶ περιέ
poſuerūt cidarī mūdā ſup caput eius: ⁊
θηκαν κίδαριν καθαρὰν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ
circundederūt eū veſtimētis: ⁊ angelus dñi ſta=
περιέβαλον αὐτὸν ἱμάτια, καὶ ὁ ἄγγελος κυρίου εἱστή=
bat: ⁊ ꝯteſtabatur angelus dñi ad ieſum
κει, καὶ διεμαρτύρετο ὁ ἄγγελος κυρίου πρὸς ἰησοῦν
dicēs. hec dicit dñs omp̄s: ſi in
λέγων. τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, ἐὰν ἐν ταῖς
C vijs meis ābulaueris ⁊ p̄cepta mea cuſtodieris:
ὁδοῖς μου πορεύσῃ καὶ τὰ προστάγματά μου φυλάξῃς,
tu diiudicabis domū meā: ⁊ tu cuſtodies atriū
σὺ διακρινεῖς τὸν οἶκόν μου, καὶ σὺ φυλάξεις τὴν αὐλήν
meū ⁊ dabo tibi q̄ cōuerſentur in medio ſtan
μου καὶ δώσω σοι ἀναστρεφομένους ἀναμέσον τῶν ἑστη=
tiū iſtoꝝ. audi iā ieſu ſacdos magne tu ⁊
κότων τούτων. ἄκουε δὴ ἰησοῦ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας σὺ καὶ
ꝑximi tui q̄ ſedent an̄ faciem tuā: qꝛ
οἱ πλησίον σου οἱ καθήμενοι πρὸ προσώπου σου, διότι
D viri portētoꝝ ſpectatores ſūt: qꝛ ecce ego adduco ſer
ἄνδρες τερατοσκόποι εἰσίν, διότι ἰδοὺ ἐγὼ ἄγω τὸν δοῦ
uū meū orientē: qꝛ lapis quē dedi an̄ faci=
λόν μου ἀνατολήν, διότι ὁ λίθος ὃν ἔδωκα πρὸ προσώ
em ieſu ſup lapidē vnū ſeptē oculi ſunt.
που ἰησοῦ ἐπὶ τὸν λίθον τὸν ἕνα ἑπτὰ ὀφθαλμοί εἰσιν.
ecce ego fodio foueā dicit dñs omp̄s:
ἰδοὺ ἐγὼ ὀρύσσω βόθρον λέγει κύριος παντοκράτωρ,
⁊ cōtrectabo oēm īiqtatē terre illius
καὶ ψηλαφήσω πᾶσαν τὴν ἀδικίαν τῆς γῆς ἐκείνης
in die vna. in die illa dicit dñs omp̄s:
ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέγει κύριος παντο
cōuocabit vnuſqſqꝫ ꝑximū ſuū ſub=
κράτωρ, συγκαλέσεται ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ ὑπο
ter vitem ⁊ ſubter ficū.
κάτω ἀμπέλου καὶ ὑποκάτω συκῆς. Ca. 4.
A ET reuerſus ē angelus q̄ loq̄bať in me ⁊
Καὶ ἐπέστρεψεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ καὶ
ſuſcitauit me ſicut cum ſuſcitatur homo
ἐξήγειρέ με ὃν τρόπον ὅταν ἐξεγείρεται ἄνθρωπος
de ſomno ſuo. ⁊ dixit ad me: qd tu vi=
ἐξ ὕπνου αὐτοῦ. καὶ εἶπε πρός με, τί σὺ βλέ
des? ⁊ dixi: vidi: ⁊ ecce candelabrū au=
πεις; καὶ εἶπα, ἑώρακα, καὶ ἰδοὺ λυχνία χρυ=
reū totū: ⁊ lampas ſup illud: ⁊ ſeptē
σῆ ὅλη, καὶ τὸ λαμπάδιον ἐπάνω αὐτῆς, καὶ ἑπτὰ
lucerne ſup illud. ⁊ ſeptē fuſoria lucernaꝝ
λύχνοι ἐπάνω αὐτῆς. καὶ ἑπτὰ ἐπαρυστρίδες τοῖς
B ſeptē lucernis q̄ ſup illud: ⁊ due oliue
ἑπτὰ λύχνοις τοῖς ἐπάνω αὐτῆς, καὶ δύο ἐλαῖαι
ſup illud: vna a dextris lampadis eiꝰ:
ἐπάνω αὐτῆς, μία ἐκ δεξιῶν τοῦ λαμπαδίου αὐ=
⁊ vna a ſiniſtris. ⁊ īterrogaui ⁊ di=
τῆς, καὶ μία ἐξ εὐωνύμων. καὶ ἐπηρώτησα καὶ εἶ=
xi ad angelū q̄ loq̄batur in me di=
πα πρὸς τὸν ἄγγελον τὸν λαλοῦντα ἐν ἐμοὶ λέ=
cens: qd ſunt hec dñe? ⁊ reſpondit ange=
γων, τί ἐστι ταῦτα κύριε; καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἄγγε=
lus q̄ loq̄bať in me ⁊ dixit ad me: nō cogno
λος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ καὶ εἶπε πρός με, οὐ γινώσ
ſcis qd ſunt hec? ⁊ dixi: nō dñe. ⁊ reſpō
κεις τί ἐστι ταῦτα; καὶ εἶπα, οὐχὶ κύριε. καὶ ἀπε
dit: ⁊ dixit ad me dicēs: iſte ſmo do=
κρίθη, καὶ εἶπε πρός με λέγων, οὗτος ὁ λόγος κυ=
mini ad zorobabel dicēs:
ρίου πρὸς ζοροβάβελ λέγων,

Et dixit ad eum. Ecce abſtuli a te iniquitatem tuam: & indui te mutatoriis: & dixit. Ponite cidarim mundā ſup caput eius. Et poſuerūt cidarim ſuper caput eius mūdam: & induerūt eum veſtibꝰ. Et angelus dñi ſtabat: et cōteſtabatur angelus domini ieſum dicens. Hec dicit dñs exercituum. Si in viis meis ambulaueris & cuſtodiā meā cuſtodieris: tu quoqꝫ iudicabis domū meā: & cuſtodies atria mea: & dabo tibi ambulantes de his qui nunc hic aſſiſtunt. Audi ieſus ſacerdos magne: tu & amici tui qui habitant corā te: qa viri portendētes ſunt. Ecce enim ego adducā ſeruū meū orientem: quia ecce lapis quem dedi coram ieſu: ſuper lapidē vnū ſeptē oculi ſunt. Et ecce ego celabo ſculpturam eius ait dñs exercituum et auferam iniquitatem terre illius in die vna. In die illa dicit dominus exercituum vocabit vir amicum ſuum ſubter vineam & ſubter ficum. 4.

ET reuerſus eſt angelus qui loq̄batur in me & ſuſcitauit me q̄ſi virū qui ſuſcitatur de ſomno ſuo. Et dixit ad me. Quid tu vides? Et dixi. Vidi & ecce candelabrū aureum totum: & lampas eius ſup caput ipſius: & ſeptē lucerne eius ſuper illud: & ſeptē infuſoria lucernis que erant ſuper caput eius: & due oliue ſuper illud: vna a dextris lāpadis & vna a ſiniſtris eius. Et reſpondi: & aio ad angelū qui loquebatur in me dicēs. Quid ſunt hec dñe mi? Et reſpōdit angelus qui loq̄batur in me: & dixit ad me. Nunquid neſcis qd ſunt hec? Et dixi. Non dñe mi. Et reſpondit & ait ad me dicens. Hoc eſt verbum domini ad zorobabel dicens.

Tex. heb.	Pritiua. heb.
וַיֹּאמֶר אֵלָיו רְאֵה הֶעֱבַרְתִּי מֵעָלֶיךָ	עבר
עֲוֺנֶךָ וְהַלְבֵּשׁ אֹתְךָ מַחֲלָצוֹת׃	לבש חלץ
וָאֹמַר יָשִׂימוּ צָנִיף טָהוֹר עַל רֹאשׁוֹ	שום צנף
וַיָּשִׂימוּ הַצָּנִיף הַטָּהוֹר עַל רֹאשׁוֹ	טהר
וַיַּלְבִּשֻׁהוּ בְּגָדִים וּמַלְאַךְ יְהוָה עֹמֵד׃	
וַיָּעַד מַלְאַךְ יְהוָה בִּיהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר׃	
כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אִם בִּדְרָכַי	
תֵּלֵךְ וְאִם אֶת מִשְׁמַרְתִּי תִשְׁמֹר וְגַם	הלך שמר
אַתָּה תָּדִין אֶת בֵּיתִי וְגַם תִּשְׁמֹר	דון
אֶת חֲצֵרָי וְנָתַתִּי לְךָ מַהְלְכִים בֵּין	נתן הלך
הָעֹמְדִים הָאֵלֶּה׃ שְׁמַע נָא יְהוֹשֻׁעַ	
הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל אַתָּה וְרֵעֶיךָ הַיֹּשְׁבִים	גדל רעה
לְפָנֶיךָ כִּי אַנְשֵׁי מוֹפֵת הֵמָּה כִּי	ישב
הִנְנִי מֵבִיא אֶת עַבְדִּי צֶמַח׃ כִּי הִנֵּה	בוא
הָאֶבֶן אֲשֶׁר נָתַתִּי לִפְנֵי יְהוֹשֻׁעַ	נתן
עַל אֶבֶן אַחַת שִׁבְעָה עֵינָיִם הִנְנִי	
מְפַתֵּחַ פִּתֻּחָהּ נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת	פתח
וּמַשְׁתִּי אֶת עֲוֺן הָאָרֶץ הַהִיא בְּיוֹם	מוש
אֶחָד׃ בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם יְהוָה	
צְבָאוֹת תִּקְרְאוּ אִישׁ לְרֵעֵהוּ אֶל	קרא
תַּחַת גֶּפֶן וְאֶל תַּחַת תְּאֵנָה׃	
וַיָּשָׁב הַמַּלְאָךְ	שוב
	Cap. iiij.
הַדֹּבֵר בִּי וַיְעִירֵנִי כְּאִישׁ אֲשֶׁר	עור
יֵעוֹר מִשְּׁנָתוֹ׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי מָה	ישן
אַתָּה רֹאֶה וָאֹמַר רָאִיתִי וְהִנֵּה	
מְנוֹרַת זָהָב כֻּלָּהּ וְגֻלָּהּ עַל רֹאשָׁהּ	נור
וְשִׁבְעָה נֵרֹתֶיהָ עָלֶיהָ שִׁבְעָה	נור
וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת לַנֵּרוֹת אֲשֶׁר עַל	יצק
רֹאשָׁהּ׃ וּשְׁנַיִם זֵיתִים עָלֶיהָ אֶחָד	שנה
מִימִין הַגֻּלָּה וְאֶחָד עַל שְׂמֹאלָהּ׃	ימן
וָאַעַן וָאֹמַר אֶל הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר	ענה לאך
בִּי לֵאמֹר מָה אֵלֶּה אֲדֹנִי׃ וַיַּעַן	
הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי וַיֹּאמֶר אֵלַי הֲלוֹא	
יָדַעְתָּ מָה הֵמָּה אֵלֶּה וָאֹמַר לֹא	
אֲדֹנִי׃ וַיַּעַן וַיֹּאמֶר אֵלַי לֵאמֹר	
זֶה דְּבַר יְהוָה אֶל זְרֻבָּבֶל לֵאמֹר	

© Biblioteca Nacional de España

לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי   רוח
אמר יהוה צבאות׃ מי אתה הר
הגדול לפני זרבבל למישור   גדל ישר
והוציא את האבן הראשה   יצא
תשאות חן חן לה׃ ויהי דבר יהוה   שוא היה
אלי לאמר׃ ידי זרבבל יסדו
הבית הזה וידיו תבצענה וידעת   בצע
כי יהוה צבאות שלחני אליכם׃
כי מי בז ליום קטנות ושמחו   בוז
וראו את האבן הבדיל ביד   ראה בדל
זרבבל שבעה אלה עיני יהוה המה
משוטטים בכל הארץ׃ ואען ואמר   שוט
אליו מה שני הזיתים האלה
על ימין המנורה ועל שמאולה׃   ימן נור
ואען שנית ואמר אליו מה   שמל שנה
שתי שבלי הזיתים אשר ביד
שני צנתרות הזהב המריקים   שנה ריק
מעליהם הזהב׃ ויאמר אלי
לאמר הלוא ידעת מה המה אלה
ואמר לא אדני׃ ויאמר אלה
שני בני היצהר העמדים על   צהר
אדון כל הארץ׃   אדן

Cap. v.

ואשוב ואשא עיני ואראה   שוב נשא
והנה מגלה עפה׃ ויאמר אלי מה   ראה גלל
אתה ראה ואמר אני ראה מגלה   עוף
עפה ארכה עשרים באמה ורחבה
עשר באמה׃ ויאמר אלי זאת
האלה היוצאת על פני כל הארץ   יצא פנה
כי כל הגנב מזה כמוה נקה
וכל הנשבע מזה כמוה נקה׃   שבע
הוצאתיה נאם יהוה צבאות ובאה   יצא בוא
אל בית הגנב ואל בית הנשבע   שבע
בשמי לשקר ולנה בתוך ביתו   לון
וכלתו את עציו ואת אבניו׃ ויצא   כלה
המלאך הדבר בי ויאמר אלי שא   לאך אמר
נא עיניך וראה מה היוצאת הזאת׃   נשא יצא

Non in exercitu nec in robore: ſed & in ſpiritu meo dicit dñs exercituũ. Quis tu mons magne corã zorobabel in planum? Et educet lapidem primarium: & exequabit gratiã gratie eius. Et factũ eſt verbũ dñi ad me dicens. Manus zorobabel fundauerunt domũ iſtã: & man9 eius perficient eã: et ſcietis quia dñs exercituum miſit me ad vos. Quis enim deſpexit dies paruos: & letabuntur & videbũt lapidem ſtanneum in manu zorobabel. Septẽ ſunt iſti oculi domini qui diſcurrunt in vniuerſam terram. Et reſpondi & dixi ad eũ. Quid ſunt due oliue iſte ad dexterã candelabri & ad ſiniſtram eius? & reſpondi ſecundo & dixi ad eum. Quid ſunt due ſpice oliuarum que ſunt iuxta duo roſtra aurea in qb9 ſunt ſuffuſoria ex auro. Et ait ad me dicens. Nunquid neſcis quid ſunt hec? & dixi. Non dñe mi. Et dixit. Iſti ſunt duo filii olei q aſſiſtunt dominatori vniuerſe terre. 5.

Et cõuerſus ſum: & leuaui oculos meos & vidi: & ecce volumen volans. Et dixit ad me. Quid tu vides? & dixi. Ecce ego video volumẽ volans: longitudo eius viginti cubitorũ: & latitudo eius decẽ cubitorũ: & dixit ad me. Hec eſt maledictio que egreditur ſup faciẽ oĩs terre: qa oĩs fur ſicut ibi ſcriptũ eſt iudicabitur: & oĩs iurans ex hoc ſimiliter iudicabitur. Educam illud dicit dñs exercituum: & veniet ad domum furis & ad domũ iurantis in noĩe meo mẽdaciter: & cõmorabitur in medio domus eius & cõſumet eã: & ligna ei9 & lapides ei9. Et egreſſus ẽ ãgel9 q loq̃batur i me: & dixit ad me. Leua ocl'os tuos & vide: qd eſt hoc qđ egreditur.

---

nõ in fortitudĩe magna neq͡ʒ in robore: ſed in ſpũ
οὐκ ἐν δυνάμει μεγάλῃ οὐδὲ ἐν ἰσχύϊ, ἀλλ᾽ ἐν πνεύματί
meo dicit dñs omp̃s. q̃s es tu mõs magne
μου λέγει κύριος παντοκράτωρ. τίς εἶ σὺ τὸ ὄρος τὸ μέγα
añ faciem zorobabel vt corrigas? & educã
πρὸ προσώπου ζοροβάβελ τοῦ κατορθῶσαι; καὶ ἐξοίσω τὸν
lapidẽ hereditatis eq̃litatẽ grẽ grãm eius.
λίθον τῆς κληρονομίας ἰσότητα χάριτος χάριτα αὐτῆς.
& fact9 eſt ſmo dñi ad me dicẽs. manus zoro
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων. αἱ χεῖρες ζορο
babel fundauerũt domũ iſtã: & manus ei9
βάβελ ἐθεμελίωσαν τὸν οἶκον τοῦτον, καὶ αἱ χεῖρες αὐτοῦ D
cõplebunt eã: & ſcies qm̃ dñs omnipotens
ἐπιτελέσουσιν αὐτόν, καὶ ἐπιγνώσῃ διότι κύριος παν-
potens miſit me ad te: qz q̃s deſpexit
τοκράτωρ ἐξαπέσταλκέν με πρός σε, διότι τίς ἐξουδένω-
dies p̃uos: & letabuntur & videbũt lapi
σεν ἡμέρας μικράς, καὶ χαρήσονται καὶ ὄψονται τὸν λί
dẽ ſtãneũ in manu zorobabel. ſeptẽ iſti
θον τὸν κασσιτέρινον ἐν χειρὶ ζοροβάβελ. ἑπτὰ οὗτοι οἱ D
oculi dñi ſunt reſpicientes ſup oẽm
ὀφθαλμοὶ κυρίου εἰσὶν οἱ ἐπιβλέποντες ἐπὶ πᾶσαν
terrã: & r̃ndi: & dixi ad eũ. q̃d
τὴν γῆν, καὶ ἀπεκρίθην, καὶ εἶπα πρὸς αὐτόν. τί αἱ
duo oliue q̃ a dextris candelabri & a ſiniſtris?
δύο ἐλαῖαι αἱ ἐκ δεξιῶν τῆς λυχνίας καὶ ἐξ εὐωνύμων;
& interrogaui ſecundo & dixi ad eũ. q̃d
καὶ ἐπηρώτησα ἐκ δευτέρου καὶ εἶπα πρὸς αὐτόν. τί
duo rami oliuaꝝ q̃ in manib9
οἱ δύο κλάδοι τῶν ἐλαιῶν οἱ ἐν ταῖς χερσὶ τῶν
duaꝝ nariũ aureaꝝ q̃ infundunt &
δύο μυξωτήρων τῶν χρυσῶν τῶν ἐπιχεόντων καὶ
retrahunt ſuffuſoria aurea: & A
ἐπαναγόντων τὰς ἐπαρυστρίδας τὰς χρυσᾶς, καὶ
dixit ad me nõ ſcis q̃d ſunt hec? & dixi.
εἶπεν πρός με, οὐκ οἶδας τί ἐστιν ταῦτα; καὶ εἶπον.
neq̃q̃ dñe: & ait. iſti ſunt duo filij
οὐχὶ κύριε, καὶ εἶπεν. οὗτοί εἰσιν οἱ δύο υἱοὶ τῆς
pĩguedĩs q̃ aſſiterunt dño oĩs terre.
πιότητος οἱ παρεστήκασιν κυρίῳ πάσης τῆς γῆς. c.5.

Et ꝯuerſ9 ſum & leuaui oculos meos &
Καὶ ἐπέστρεψα καὶ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ
vidi: & ecce falx volans: & dixit ad A
ἴδον, καὶ ἰδοὺ δρέπανον πετώμενον, καὶ εἶπεν πρός
me. q̃d tu vides? & dixi. ego video falcem volan-
με. τί σὺ ὁρᾷς; καὶ εἶπον. ἐγὼ ὁρῶ δρέπανον πετώ-
tem. lõgitudĩs cubitoꝝ viginti: & latitudĩs cubitoꝝ
μενον. μήκους πηχέων εἴκοσι, καὶ πλάτους πηχέων
decẽ: & dixit ad me. hec maledictio q̃ egreditur
δέκα, καὶ εἶπεν πρός με. αὕτη ἡ ἀρὰ ἡ ἐκπορευομέ-
ſup faciem oĩs terre: qz oĩs fur B
νη ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς, διότι πᾶς ὁ κλέ-
ex hoc vſq͡ʒ ad mortẽ punietur: & oĩs
πτης ἐκ τούτου ἕως θανάτου ἐκδικηθήσεται. καὶ πᾶς
piurus ex hoc vſq͡ʒ ad mortẽ cruciabitur: &
ὁ ἐπίορκος ἐκ τούτου ἕως θανάτου ἐκδικηθήσεται, καὶ
educã illud dicit dñs omp̃s: & ingre
ἐξοίσω αὐτὸ λέγει κύριος παντοκράτωρ, καὶ εἰσε-
dietur in domũ furis & in domũ
λεύσεται εἰς τὸν οἶκον τοῦ κλέπτου καὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦ
iurantis in noĩe meo in mẽdacio: & requieſcet
ὀμνύοντος τῷ ὀνόματί μου ἐπὶ ψευδεῖ, καὶ καταλύσει
in medio dom9 eius: & cõſumet eam: &
ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, καὶ συντελέσει αὐτόν, καὶ τὰ B
ligna eius: & lapides eius. & egreſſ9 ẽ an
ξύλα αὐτοῦ, καὶ τοὺς λίθους αὐτοῦ. καὶ ἐξῆλθεν ἄγ
gelus q̃ loq̃bat in me: & dixit ad me. ſuſpi-
γελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοί, καὶ εἶπεν πρός με. ἀνά-
ce oculis tuis & vide q̃d ẽ q̃d egre- C
βλεψον τοῖς ὀφθαλμοῖς σου καὶ ἴδε τί τὸ ἐκπο-
ditur hoc:
ρευόμενον τοῦτο,

Trāſ.gre.lxx.cū inter.lati.

ꝛ dixi: qd eſt? ꝛ dixit: hec menſura
καὶ εἶπα, τί ἐςιν; καὶ εἶπεν, τοῦτο τὸ μέτρον τὸ
q̄ egreditur. ꝛ dixit. hec eſt iiq̄tas eoꝝ
ἐκπορευόμενον. καὶ εἶπεν, ἄυτη ἐςὶν ἡ ἀδικία ἀυτῶν
in oī terra. ꝛ ecce talentū plumbi eleua=
ἐν πάσῃ τῇ γῇ. καὶ ἰδοὺ τάλαντον μολίβδου ἐξαιρό
tum: ꝛ ecce mulier vna ſedebat in medio mē=
μενον, καὶ ἰδοὺ γυνὴ μία ἐκάθητο ἐν μέσῳ τοῦ μέ=
ſure. ꝛ dixit: hec eſt iniq̄tas eoꝝ. ꝛ ꝓic=
τρου. καὶ εἶπεν, ἄυτη ἐςὶν ἡ ἀνομία ἀυτῶν. καὶ ἔῤῥι
cit eam in mediū menſure ꝛ ꝓiecit
D ψεν ἀυτὴν εἰς μέσον τοῦ μέτρου καὶ ἔῤῥιψεν τὸν
lapidē plūbi in os eius. ꝛ leuaui
λίθον τοῦ μολίβδου εἰς τὸ ςόμα ἀυτῆς. καὶ ἦρα
oculos meos ꝛ vidi: ꝛ ecce due mulie
τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ δύο γυναῖ=
res egredientes: ꝛ ſpūs in alis ea=
κες ἐκπορευόμεναι, καὶ πνεῦμα ἐν ταῖς πτέρυξιν ἀυ=
rū: ꝛ ipe hēbāt alas ſicut alas vpu
D τῶν, καὶ ἀυται εἶχον πτέρυγας ὡς πτέρυγας ἔπω
pe: ꝛ eleuauerūt mēſurā inter terrā ꝛ
πος, καὶ ἀνέλαβον τὸ μέτρον ἀναμέσον τῆς γῆς καὶ τ
celum. ꝛ dixi ad angelū q̄ loq̄bat
οὐρανοῦ. καὶ εἶπα πρὸς τὸν ἄγγελον τὸν λαλοῦν=
in me: quo iſte deferunt mēſuram?
τα ἐν ἐμοί, ποῦ ἀυται ἀποφέρουσιν τὸ μέτρον;
ꝛ dixit ad me: vt edificent ei domū in t̄ra
καὶ εἶπεν πρός με, οἰκοδομῆσαι ἀυτῇ οἰκίαν ἐν γῇ
babylonis: ꝛ ꝑparent: ꝛ ponent eā ibi
βαβυλῶνος, καὶ ἑτοιμάσαι, καὶ θήσουσιν ἀυτὸ ἐκεῖ
ſup ꝑparationē ſuam.
ἐπὶ τὴν ἑτοιμασίαν ἀυτοῦ. Ca.6.

A ET cōuerſ⁹ ſum ꝛ leuaui oculos meos
Καὶ ἐπέστρεψα καὶ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου
ꝛ vidi: ꝛ ecce q̄ttuor curr⁹ egredientes
καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ τέσσαρα ἅρματα ἐκπορευόμενα
de medio duoꝝ mōtiū: ꝛ mōtes erāt mōtes erei:
ἐκ μέσου δύο ὀρέων, καὶ τὰ ὄρη ἦν ὄρη χαλκᾶ,
ꝛ in curru ꝑmo equi ruffi: ꝛ in
καὶ ἐν τῷ ἅρματι τῷ πρώτῳ ἵπποι πυῤῥοί, καὶ ἐν
curru ſecūdo equi nigri: ꝛ in
A τῷ ἅρματι τῷ δευτέρῳ ἵπποι μέλανες, καὶ ἐν τῷ
curru tertio equi albi: ꝛ in curru
ἅρματι τῷ τρίτῳ ἵπποι λευκοί, καὶ ἐν τῷ ἅρμα=
quarto equi varij ꝛ mlti colores. ꝛ
τι τῷ τετάρτῳ ἵπποι ποικίλοι καὶ ψαροί, καὶ
rn̄di ꝛ dixi ad angelū q̄ loq̄bat
ἀπεκρίθην καὶ εἶπα πρὸς τὸν ἄγγελον τὸν λαλοῦν
in me: q̄d ſunt hec dn̄e? ꝛ reſpondit
τα ἐν ἐμοί, τί ἐςιν ταῦτα κύριε; καὶ ἀπεκρίθη ὁ
angelus q̄ loq̄bat in me: ꝛ dixit: hec ſunt
B ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοί, καὶ εἶπεν, ταῦτά ἐςιν οἱ
quattuoꝛ venti celi: q̄ egrediunt vt aſſi=
τέσσαρες ἄνεμοι τοῦ οὐρανοῦ, οἳ ἐκπορεύονται παρα=
ſtant dn̄o oīs terre. in q̄ erant equi
ςῆναι τῷ κυρίῳ πάσης τῆς γῆς. ἐν ᾧ ἦσαν ἵπποι
nigri: egrediebant ſup terrā aq̄lonis. ꝛ albi:
μέλανες, ἐξεπορεύοντο ἐπὶ γῆν βοῤῥᾶ. καὶ οἱ λευκοί,
egrediebant poſt eos. ꝛ varij exi=
ἐξεπορεύοντο ὄπισθεν ἀυτῶν. καὶ οἱ ποικίλοι ἐξεπο=
bant ſup terrā auſtri. ꝛ mlticolores egrediebāt ꝛ
ρεύοντο ἐπὶ γῆν νότου. καὶ ψαροὶ ἐξεπορεύοντο, καὶ
inſpiciebant vt circuirent terrā. ꝛ dixit:
B ἐπέβλεπον τοῦ περιοδεῦσαι τὴν γῆν. καὶ εἶπεν,
ite ꝛ circuite terrā. ꝛ circuie=
πορεύεσθε καὶ περιοδεύσατε τὴν γῆν. καὶ περιώδευ
rūt terrā: ꝛ clamauit ꝛ locut⁹ eſt
σαν τὴν γῆν, καὶ ἀνεβόησεν καὶ ἐλάλησεν
C καὶ

Trāſla.B.Hie.

et dixi. Quid nā eſt? & ait. Hec eſt amphora egrediēs: & dixit. Hic eſt oculus eorū in vniuerſa terra. Et ecce talentū plumbi portabatur: & ecce mulier vna ſedēs in medio amphore: & dixit. Hec eſt impietas. Et proiecit eam in medio amphore: & miſit maſſam plumbeam in os eius. Et leuaui oculos meos & vidi: & ecce due mulieres egrediētes: & ſpiritus in alis earum: et habebant alas quaſi alas milui. Et leuauerunt amphoram inter terram et celum. Et dixi ad angelum qui loquebatur in me. Quo iſte deferunt amphoram? & dixit ad me. Vt edificetur ei domus in terra ſennaar: & ſtabiliatur & ponatur ibi ſuper baſem ſuam.

6.

ET cōuerſus ſum: & leuaui oculos meos & vidi: & ecce quattuor quadrige egrediētes de medio duorum montium: & montes: mōtes erei. In quadriga prima equi ruffi: in quadriga ſecunda equi nigri: in quadriga tertia equi albi: & in quadriga q̄rta equi varii & fortes. Et reſpondi: & dixi ad angelum qui loquebatur in me. Quid ſunt hec dn̄e mi? & reſpondit angelus & ait ad me. Iſti ſunt quattuor venti celi qui egrediuntur vt ſtent coram dominatore omnis terre. In qua erāt equi nigri egrediebātur in terram aquilonis: & albi egreſſi ſunt poſt eos: & varii egreſſi ſunt ad terrā auſtri. Qui autem erant robuſtiſſimi: exierunt & querebant ire & diſcurrere ꝑ oēm terrā & dixit. Ite & perambulate terram: & perābulauerūt t̄rā. & vocauit me: & locut⁹ eſt

Tex.heb.zacha.vj. Pritiua.heb.

ואמר מה היא ויאמר זאת האיפה
היוצאת ויאמר זאת עינם בכל
הארץ: והנה ככר עפרת נשאת
איש ישב | וזאת אשה אחת יושבת בתוך
האיפה ויאמר זאת הרשעה
שלך | וישלך אותה אל תוך האיפה
פה | וישלך את אבן העפרת אל פיה:
נשא ראה | ואשא עיני וארא והנה שתים
נשה יצא | נשים יוצאות ורוח בכנפיהם
חסד | ולהנה כנפים ככנפי החסידה
נשא | ותשנה את האיפה בין הארץ
ובין השמים: ואמר אל המלאך
ילך | הדבר בי אנה המה מולכות את
אמר בנה | האיפה: ויאמר אלי לבנות לה
כון ינח | בית בארץ שנער והכן והניחה
שם על מכנתה:

Cap.vj.
שוב ראה | ואשוב ואשא
רבע רכב | עיני וארא והנה ארבע מרכבות
יצא שנה | יוצאות מבין שני ההרים
וההרים הרי נחשת: במרכבה
הראשנה סוסים אדמים ובמרכבה
שנה | השנית סוסים שחרים: ובמרכבה
השלשית סוסים לבנים
ובמרכבה הרבעית סוסים ברדים
ענה לאך | אמצים: ואען ואמר אל המלאך
הדבר בי מה אלה אדני:
ויען המלאך ויאמר אלי אלה
ארבע רוחות השמים יוצאות
יצב אדן | מהתיצב על אדון כל הארץ:
אשר בה הסוסים השחרים
צפן | יצאים אל ארץ צפון והלבנים
יצאו אל אחריהם והברדים יצאו
ימן | אל ארץ התימן והאמצים יצאו
בקש ילך | ויבקשו ללכת להתהלך בארץ
הלך אמר | ויאמר לכו התהלכו בארץ
זעק דבר | ותתהלכנה בארץ: ויזעק אתי וידבר

© Biblioteca Nacional de España

אלי לאמר ראה היוצאים
צפן נוח אל ארץ צפון הניחו את רוחי
היה בארץ צפון: ויהי דבר יהוה אלי
לקח גלה לאמר: לקוח מאת הגולה מחלדי
בוא ומאת טוביה ומאת ידעיה ובאת
אתה ביום ההוא ובאת בית
יאשיה בן צפניה אשר באו מבבל:
עשה ולקחת כסף וזהב ועשית עטרות
שום ושמת בראש יהושע בן יהוצדק
גדל הכהן הגדול: ואמרת אליו לאמר
כה אמר יהוה צבאות לאמר
הנה איש צמח שמו ומתחתיו
צמח היכל יצמח ובנה את היכל יהוה: והוא
בנה נשא יבנה את היכל יהוה והוא ישא
הוד וישב ומשל על כסאו והיה
יעץ שלם כהן על כסאו ועצת שלום תהיה
היה שנה בין שניהם: והעטרות תהיה
לחלם ולטוביה ולידעיה ולחן בן
צפניה לזכרון בהיכל יהוה:
בנה ורחוקים יבאו ובנו בהיכל יהוה
וידעתם כי יהוה צבאות שלחני
שמע אליכם והיה אם שמוע תשמעון
בקול יהוה אלהיכם:

Cap. vij. היה שנה ויהי בשנת ארבע
לדריוש המלך היה דבר יהוה
רבע אל זכריה בארבעה לחדש
תשע שלח התשעי בכסלו: וישלח בית אל
חלה שראצר ורגם מלך ואנשיו לחלות
פנה את פני יהוה: לאמר אל הכהנים
אשר לבית יהוה צבאות ואל
נבא בכה הנביאים לאמר האבכה בחדש
נזר עשה החמשי הנזר כאשר עשיתי זה
שנה כמה שנים: ויהי דבר יהוה צבאות
אלי לאמר: אמר אל כל עם
הארץ ואל הכהנים לאמר כי
צום ספד צמתם וספוד בחמישי ובשביעי וזה
חמש שבע

ad me dicens. Ecce qui egrediuntur in terrā aquilonis reqeſcere fecerūt ſpiritū meū in terra aqlonis. Et factū eſt verbū dn̄i ad me dicens. Sume a transmigratione ab oldai & a tobia & ab idaia: & venies tu in die illa & intrabis in domum ioſie filii ſophonie qui venerunt de babylone: & ſumes aurū & argentum: & facies coronas & pones in capite ieſu filii ioſedech ſacerdotis magni: & loqueris ad eum dicens. Hec ait dominus exercituum dicens. Ecce vir oriens nomen eius. Et ſubter eum orietur & edificabit tēplum domino: & ipſe extruet templum dño: & ipſe portabit gloriā & ſedebit & dn̄abitur ſup ſolio ſuo & erit ſacerdos ſup ſolio ſuo: & conſilium pacis erit inter illos duos. Et corone erunt helem & tobie & idaie & hen filio ſophonie memoriale in templo dn̄i. Et qui ꝓcul ſunt veniēt & edificabūt in templo dn̄i: & ſcietis quia dn̄s exercituū miſit me ad vos. Erit autem hoc: ſi auditu audieritis vocē domini dei veſtri.

7.

Et factum eſt in anno quarto darii regis factū eſt verbum domini ad zachariam in quarta menſis noni qui eſt caſleu. Et miſerunt ad domum dei ſaraſar & rogomelech & viri qui erant cū eis ad precandū faciem dn̄i vt dicerent ſacerdotibus domus domini exercituum & ꝓphetis loquētes. Nū quid flendum eſt mihi in qnto mēſe: vel ſanctificare me debeo ſicut feci iam multis annis? Et factū eſt verbū dn̄i exercituū ad me dicens. Loqre ad omnem populum terre & ad ſacerdotes dicens. Cum ieiunaretis & plāgeretis in qnto & ſeptīo ꝑ hos

ad me dicēs: ecce q̄ egrediuntur ſup terrā aqlo
πρός με λέγων, ἰδοὺ οἱ ἐκπορευόμενοι ἐπὶ γῆν βορ-
nis: reqeſcere fecerūt furorē meū ſup terrā aqlonis. ⁊
ρᾶ, ἀνέπαυσαν τὸν θυμόν μου ἐπὶ γῆν βορρᾶ. καὶ C
fact⁹ ē ſmo dn̄i ad me dicēs: accipe de ca-
ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, λάβε ἀπὸ τῆς αἰ
ptiuitate a ꝓncipib⁹ ⁊ ab vtili
χμαλωσίας παρὰ τῶν ἀρχόντων καὶ παρὰ τῶν χρη
bus eius: ⁊ ab hiſq̄ cognouerūt eā: ⁊ igre
σίμων αὐτῆς, καὶ παρὰ τῶν ἐπεγνωκότων αὐτήν, καὶ εἰσε
dieris in die illa in domū ioſie ſopho
λεύσῃ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἰς τὸν οἶκον ἰωσίου τοῦ σοφο-
nie q̄ venit de babylone: ⁊ accipies argētū ⁊
νίου τοῦ ἥκοντος ἐκ βαβυλῶνος, καὶ λήψῃ ἀργύριον καὶ
aurum: ⁊ facies coronas ⁊ impones ſup
χρυσίον, καὶ ποιήσεις στεφάνους καὶ ἐπιθήσεις ἐπὶ τὴν
caput ieſu filij ioſedec ſacdotis magni.
κεφαλὴν ἰησοῦ τοῦ ἰωσεδὲκ τοῦ ἱερέως τοῦ μεγάλου.
⁊ dices ad eū: hec dicit dn̄s omp̄s.
καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτόν, τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ.
ecce vir: oriens nomē eius: ⁊ ſubter eū
ἰδοὺ ἀνήρ, ἀνατολὴ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ὑποκάτωθεν αὐτοῦ
orietur ⁊ edificabit domū dn̄i: ⁊ ipe
ἀνατελεῖ καὶ οἰκοδομήσει τὸν οἶκον κυρίου. καὶ αὐτὸς D
accipiet virtutē ⁊ ſedebit ⁊ iperabit ſup thro
λήψεται ἀρετὴν καὶ καθίσεται καὶ κατάρξει ἐπὶ τοῦ θρό
no ſuo: ⁊ erit ſacerdos a dextris ei⁹: ⁊ cōſi-
νου αὐτοῦ, καὶ ἔσται ὁ ἱερεὺς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, καὶ βου-
liū pacificū erit inter vtrūq̃: at corona erit
λὴ εἰρηνικὴ ἔσται ἀναμέσον ἀμφοτέρων, ὁ δὲ στέφανος ἔσται
expectantib⁹ ⁊ vtilibus eius ⁊ hiſq̄
τοῖς ὑπομένουσιν καὶ τοῖς χρησίμοις αὐτῆς καὶ τοῖς
cognouerūt eā: ⁊ in gratiā filijs ſopho
ἐπεγνωκόσιν αὐτήν, καὶ εἰς χάριτα τοῖς υἱοῖς σοφο-
nie: ⁊ in pſalmū in domo dn̄i: ⁊ q̄ longe ab
νίου, καὶ εἰς ψαλμὸν ἐν οἴκῳ κυρίου, καὶ οἱ μακρὰν ἀπ᾽
eis veniēt ⁊ edificabunt in domo dn̄i: ⁊
αὐτῶν ἥξουσιν καὶ οἰκοδομήσουσιν ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου, καὶ
ſcietis qꝛ dn̄s omp̄s miſit me
γνώσεσθε διότι κύριος παντοκράτωρ ἐξαπέσταλκέ με
ad vos. ⁊ erit ſi audientes audieritis
πρὸς ὑμᾶς. καὶ ἔσται ἐὰν εἰσακούοντες εἰσακούσητε τῆς
vocem dn̄i dei vr̄i.
φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν. Ca.7.

Et factū eſt in quarto anno ſub dario
Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ τετάρτῳ ἔτει ἐπὶ δαρεί- A
rege: fact⁹ ē ſmo dn̄i ad zachariā
ου τοῦ βασιλέως, ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ζαχαρίαν
quarta menſis noni q̄ eſt chaſleu. ⁊
τετράδι τοῦ μηνὸς τοῦ ἐνάτου ὅς ἐστιν χασλεῦ. καὶ
miſit in bethel: ſaraſar ⁊ rogom rex
ἐξαπέστειλεν εἰς βαιθὴλ, σαρασὰρ καὶ ῥογὼμ ὁ βασι-
⁊ viri ei⁹ vt ꝓcarentur dn̄s di-
λεὺς καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ ἐξιλάσασθαι τὸν κύριον λέ-
cēs ad ſacdotes q̄ in domo dn̄i oīpotentis
γων πρὸς τοὺς ἱερεῖς τοὺς ἐν οἴκῳ κυρίου παντοκράτο-
⁊ ad ꝓphetas dicēs: ingreſſa eſt huc
ρος καὶ πρὸς τοὺς προφήτας λέγων, εἰσελήλυθεν ὧδε
ii quinto menſe ſctificatio iuxta q̄ꝺ fecerūt iam
ἐν τῷ πέμπτῳ μηνὶ τὸ ἁγίασμα καθότι ἐποίησαν ἤδη
plurib⁹ āniſ. ⁊ fact⁹ eſt ſmo dn̄i virtutū
ἱκανὰ ἔτη. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου τῶν δυνάμεων
ad me dicēs: dic oī ꝓplo ſre ⁊ ad
πρός με λέγων, εἶπον παντὶ τῷ λαῷ τῆς γῆς καὶ πρὸς
ſacerdotes dicēs: ſi ieiunaueritis aut plāxeritis in
τοὺς ἱερεῖς λέγων, ἐὰν νηστεύσητε ἢ κόψησθε ἐν ταῖς B
quintis aut in ſeptimis ⁊ ecce
πέμπταις ἢ ἐν ταῖς ἑβδομάσιν καὶ ἰδοὺ

Trāſ.gre.lxx.cū inter.lati.

ſeptuaginta anni:nūqd ieiuniū ieiunaſtis mihi: ⁊ ſi
ἑβδομήκοντα ἔτη, μὴ νηςείαν νενηςεύκατέ μοι; καὶ ἐὰν
cōederitis aut biberitis:nōne vos cōeditis ⁊ vos bibitis:
φάγητε ἢ πίητε, οὐχ ὑμεῖς ἐσθίετε καὶ ὑμεῖς πίνετε;
nōne iſta verba mea ſunt q̄ locutus ē dn̄s in manib⁹
οὐχ οὗτοι οἱ λόγοι μου εἰσὶν οὓς ἐλάλησεν κύριος ἐν χερσὶ
pphetar̄ q̄ ān fuerūt qn̄ erat hieruſalem habi
τῶν προφητῶν τῶν ἔμπροσθεν ὅτε ἦν ἱερουσαλὴμ κατοι
C tata ⁊ abundans ⁊ ciuitates ei⁹ i circuitu ⁊
κουμένη καὶ εὐθηνοῦσα καὶ αἱ πόλεις αὐτῆς κυκλόθεν καὶ
mōtana ⁊ cāpeſtris hitata ē: ⁊ fact⁹ ē ſmo do=
ἡ ὀρεινὴ καὶ ἡ πεδινὴ κατῴκητο; καὶ ἐγένετο λόγος κυ=
mini ad zachariā dicēs: hec dicit dn̄s omni=
ρίου πρὸς ζαχαρίαν λέγων, τάδε λέγει κύριος παντο
potens dicēs: iudiciū iuſtū iudicate: ⁊ miam ⁊
κράτωρ λέγων, κρίμα δίκαιον κρίνατε, καὶ ἔλεον καὶ
miſatione facite vnuſqſq; ad fratrē ſuū: ⁊ vi
οἰκτιρμὸν ποιεῖτε ἕκαςος πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ χή
duā ⁊ pupillū ⁊ aduenā ⁊ pauperē nō opp̄ma=
ραν καὶ ὀρφανὸν καὶ προσήλυτον καὶ πένητα μὴ καταδυ
tis. ⁊ malitie vnuſqſq; fratris ſui ne
Exo. 22. ναςεύετε. καὶ κακίαν ἕκαςος τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ μὴ
D memineritis in cordib⁹ vr̄is. ⁊ noluerūt
μνησικακείτε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν. καὶ ἠπείθησαν
attendere ⁊ dederūt dorſum cōtemnens: ⁊
τοῦ προσέχειν καὶ ἔδωκαν νῶτον παραφρονοῦντα, καὶ
D aures ſuas aggrauauerūt ne audirent: ⁊ cor
τὰ ὦτα αὐτῶν ἐβάρυναν τοῦ μὴ εἰσακούειν, καὶ τὴν καρ
ſuum poſuerūt inobediēs ne audirent legē
δίαν αὐτῶν ἔταξαν ἀπειθῆ τοῦ μὴ ὑπακούειν τοῦ νόμου
meā ⁊ verba q̄ miſit dn̄s omp̄s
μου καὶ τοὺς λόγους οὓς ἐξαπέςειλεν κύριος παντοκρά
in ſpū ſuo in manib⁹ pphetar̄
τωρ ἐν πνεύματι αὐτοῦ ἐν χερσὶν τῶν προφητῶν τῶν
q̄ ān fuerūt. ⁊ facta ē ira magna a dn̄o om
ἔμπροσθεν. καὶ ἐγένετο ὀργὴ μεγάλη παρὰ κυρίου παν
nipotente. ⁊ erit ſicut dixi ⁊ nō audie=
τοκράτορος. καὶ ἔςαι ὃν τρόπον εἶπον καὶ οὐκ εἰσήκου
runt eū: ſic clamabunt ⁊ non exaudiam e=
σαν αὐτοῦ, οὕτως κεκράξονται καὶ οὐ μὴ εἰσακούσω αὐ
os dicit dn̄s omp̄s. ⁊ eijciam eos
τῶν λέγει κύριος παντοκράτωρ. καὶ ἐκβαλῶ αὐτοὺς
in oēs gētes q̄s nō cognouerūt: ⁊ t̄ra deſolata erit
εἰς πάντα τὰ ἔθνη ἃ οὐκ ἔγνωσαν, καὶ ἡ γῆ ἀφανισθήσεται
poſt eos a pambulante ⁊ a reuertente:
A ἀπὸ ὄπισθεν αὐτῶν ἐκ διοδεύοντος καὶ ἐξ ἀναςρέφοντος,
⁊ poſuerūt terrā electā in deſolationē.
καὶ ἔταξαν τὴν γῆν τὴν ἐκλεκτὴν εἰς ἀφανισμόν. Ca.8.

A ET fact⁹ eſt ſmo dn̄i oīpotentis dicēs:
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου παντοκράτορος λέγων,
hec dicit dn̄s omp̄s: zelat⁹ ſum hieru
τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, ἐζήλωκα τὴν ἱερου=
ſalem ⁊ ſion zelo magno ⁊ furore magno ze=
σαλὴμ καὶ τὴν σιὼν ζῆλον μέγαν καὶ θυμῷ μεγάλῳ ἐζή
lat⁹ ſum eam. hec dicit dn̄s omp̄s: reuer
λωκα αὐτήν. τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, ἐπέ
ſus ſum ad ſion ⁊ habitabo in medio hieruſa=
ςρεψα ἐπὶ σιὼν καὶ κατασκηνώσω ἐν μέσῳ ἱερουσα=
lem: ⁊ vocabit hieruſalem ciuitas vera: ⁊
λήμ, καὶ κληθήσεται ἱερουσαλὴμ πόλις ἀληθινή, καὶ τὸ
mōs dn̄i omnipotentis mōs ſctūs. hec dicit
ὄρος κυρίου παντοκράτορος ὄρος ἅγιον. τάδε λέγει
dn̄s omp̄s: adhuc ſedebunt ſeniores ⁊
B κύριος παντοκράτωρ, ἔτι καθήσονται πρεσβύτεροι καὶ
anus in plateis hieruſalem vnuſ=
πρεσβυτέραι ἐν ταῖς πλατείαις ἱερουσαλὴμ ἕκα=
q̄ſq; virgam ſuam hn̄s in manu ſua pre
ςος τὴν ῥάβδον αὐτοῦ ἔχων ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἀπὸ
m̄ltitudie diex: ⁊ platee ciuitatis reple
πλήθους ἡμερῶν; καὶ αἱ πλατεῖαι τῆς πόλεως πλη=
buntur
σθήσονται ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ καὶ ꝏꝏꝏꝏ

Trāſla.B.Hie.

ſeptuaginta annos nunqd ieiuniū ieiunaſtis mihi? Et cū comediſtis & bibiſtis nunquid nō vobis comediſtis & vobiſmetipſis bibiſtis? Nunqd non hec ſunt verba mea que locutus eſt dn̄s ꝏ in manu pphetar̄ priorum cum adhuc ꝏꝏ hieruſalē habitaretur & eſſet opulēta: & ipſa & vrbes in circuitu eius: & ad auſtrū & in cāpeſtribus habitaretur. Et factū eſt verbū dn̄i ad zachariā dicens. Hec ait dn̄s exercituum dicens. ꝏꝏ Iudiciū verū iudicate: & miſericordiā & miſerationes facite vnuſqſq; cū fratre ſuo. Et viduam ꝏ & pupillū & aduenam & pauperē nolite calūniari: & malū vir fratri ſuo nō cogitet in corde ſuo. ꝏ Et noluerunt attendere & auerterūt ſcapulā recedētes: & aures ſuas aggrauauerūt ne audirent: & cor ſuum poſuerūt vt adamantē ne audirēt legem & verba que miſit dn̄s exercituum ꝏꝏ in ſpiritu ſuo ſancto per manū pphetarū prior̄. Et facta eſt indignatio magna a dn̄o exercituū. Et factum eſt ſicut locutus eſt & non audierunt: ſic clamabūt & non exaudiam dicit dominus exercituum. Et diſperſi eos per omnia regna ꝏ que neſciūt: & terra deſolata eſt ꝏꝏꝏꝏ ab eis: eo q̄ non eſſet trāſiens & reuertens: & poſuerunt terram deſiderabilem in deſertum. 8.

ET factum eſt verbū domini exercituū ad me dicens. Hec dicit dominus exercituum. Zelatus ſum ſion zelo magno: ꝏꝏꝏꝏ & indignatione magna zelatus ſum eam. Hec dicit dn̄s exercituū. Reuerſus ſum ad ſion & habitabo in medio hieruſalē. Et vocabitur hier̄lm ciuitas veritatis: & mōs dn̄i exercituum: mons ſanctificatus. Hec dicit dn̄s exercituum. ꝏꝏ Adhuc habitabūt ſenes & anus in plateis ꝏꝏ hieruſalē & viri baculus in manu eius pre multitudine dierū. Et platee ciuitatis complebuntur

Tex.heb.zacha.viij.

שבעים שנה הצום צמתני אני׃
וכי תאכלו וכי תשתו הלוא אתם
האכלים ואתם השתים׃ הלוא
את הדברים אשר קרא יהוה
ביד הנביאים הראשנים בהיות
ירושלם ישבת ושלוה ועריה
סביבתיה והנגב והשפלה ישב׃
ויהי דבר יהוה אל זכריה לאמר׃
כה אמר יהוה צבאות לאמר
משפט אמת שפטו וחסד ורחמים
עשו איש את אחיו׃ ואלמנה
ויתום גר ועני אל תעשקו ורעת
איש אחיו אל תחשבו בלבבכם׃
וימאנו להקשיב ויתנו כתף סררת
ואזניהם הכבידו משמוע׃ ולבם שמו
שמיר משמוע את התורה ואת
הדברים אשר שלח יהוה צבאות
ברוחו ביד הנביאים הראשנים
ויהי קצף גדול מאת יהוה צבאות׃
ויהי כאשר קרא ולא שמעו
כן יקראו ולא אשמע אמר יהוה
צבאות׃ ואסערם על כל הגוים
אשר לא ידעום והארץ נשמה
אחריהם מעבר ומשב וישימו
ארץ חמדה לשמה׃

Cap. viij.

ויהי דבר יהוה צבאות אלי
לאמר׃ כה אמר יהוה צבאות
קנאתי לציון קנאה גדולה
וחמה גדולה קנאתי לה׃ כה
אמר יהוה שבתי אל ציון ושכנתי
בתוך ירושלם ונקראה ירושלם
עיר האמת והר יהוה צבאות הר
הקדש׃ כה אמר יהוה צבאות
עד ישבו זקנים וזקנות ברחבות
ירושלם ואיש משענתו בידו
מרב ימים׃ ורחבות העיר ימלאו

Pritiua.heb.

אכל שתה
נבא היה
עיר
סבב
היה
שפט
עשה
יתם גור
ענה עשק
רוע חשב
מאן קשב
נתן סור
כבד שום
שמר ירה
נבא
היה גדל
קרא שמע
סער
שמם
שוב שום
גדל
שוב
קרא
עוד
שען
יום מלא

ילדים וילדות משחקים ברחבתיה׃ שחק
כה אמר יהוה צבאות כי
יפלא בעיני שארית העם הזה פלא
בימים ההם גם בעיני יפלא
נאם יהוה צבאות׃ כה אמר
יהוה צבאות הנני מושיע את ישע
עמי מארץ מזרח ומארץ מבוא זרח בוא
השמש׃ והבאתי אתם ושכנו בוא
בתוך ירושלם והיו לי לעם היה
ואני אהיה להם לאלהים באמת
ובצדקה׃ כה אמר יהוה צבאות
תחזקנה ידיכם השמעים בימים חזק יום
האלה את הדברים האלה
מפי הנביאים אשר ביום יסד פה נבא
בית יהוה צבאות ההיכל להבנות׃ הכל בנה
כי לפני הימים ההם שכר פנה
האדם לא נהיה ושכר הבהמה היה
איננה וליוצא ולבא אין שלום יצא בוא
מן הצר ואשלח את כל האדם שלם צור
שלח
איש ברעהו׃ ועתה לא כימים
הראשנים אני לשארית העם
הזה נאם יהוה צבאות׃ כי זרע
השלום הגפן תתן פריה והארץ נתן פרה
תתן את יבולה והשמים יתנו בול נתן
טלם והנחלתי את שארית טלל נחל
העם הזה את כל אלה׃ והיה
כאשר הייתם קללה בגוים היה
בית יהודה ובית ישראל כן
אושיע אתכם והייתם ברכה ישע
אל תיראו תחזקנה ידיכם׃ כי ירא
כה אמר יהוה צבאות כאשר
זממתי להרע לכם בהקציף רוע קצף
אבתיכם אתי אמר יהוה
צבאות ולא נחמתי׃ כן שבתי שוב
זממתי בימים האלה להיטיב יום יטב
את ירושלם ואת בית יהודה

infantibus: & puellis lu
dentibus in plateis eius.
Hec dicit dominus ex
ercituũ. Si videbitur
difficile in oculis reliqa
rum populi huius
in diebꝰ illis: nunqd in
oculis meis difficile erit
dicit dominus exercitu
um? Hec dicit
dominus exercituum.
Ecce ego ſaluabo
populũ meum de terra
orientis & de terra occa
ſus ſolis: & adducã eos:
& habitabunt
in medio hieruſalem: &
erunt mihi in populum
& ego ero eis in deum
in veritate
& in iuſticia. Hec dicit
dominus exercituum.
Confortẽtur manus ve
ſtre qui auditis in
his diebꝰ ſermões iſtos
per os prophetarũ: in
die quo fundata eſt
domus dñi exercituum:
vt templũ edificaretur.
Siquidem ante dies il
los merces
hominum nõ erat: nec
merces iumentorũ erat
neq; introeunti neq; ex
eunti erat pax
pre tribulatiõe: & dimi
ſi omnes homines
vnũquẽq; cõtra ꝓximũ
ſuũ. Nunc aũt nõ iuxta
dies priores ego faciam
reliquiis populi
huius dicit dominus ex
ercituum: ſed ſemen
pacis erit. Vinea dabit
fructum ſuum: & terra
dabit germen ſuum. Et
celi dabunt
rorem ſuum: & poſſide
re faciam reliquias
populi huius vniuerſa
hec. Et erit
ſicut eratis maledictio
in gentibus
domus iuda & domus
iſrael: ſic
ſaluabo vos & eritis be
nedictio.
Nolite timere. Confor
tentur manus vr̃e: quia
hec dicit dñs exercituũ.
Sicut
cogitaui vt affligerem
vos cũ ad iracundiã ꝓuo
caſſent patres veſtri me:
dicit dñs
& nõ ſum miſertus: ſic
conuerſus
cogitaui in diebus iſtis
vt benefaciam
domui iuda & hieruſa
lem.

pueris τ puellis ludentibꝰ in plateis
παιδαρίων καὶ κορασίων παιζόντων ἐν ταῖς πλατεί
eius. hec dicit dñs omp̃s: ſi
αις αὐτῆς. τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, εἰ
ipoſſibile erit corã reliquiis ppl̃i hu
ἀδυνατήσει ἐνώπιον τῶν καταλοίπων τοῦ λαοῦ τού
ius in diebꝰ illis: nũqd τ coram me
του ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, μὴ καὶ ἐνώπιον ἐμοῦ
ipoſſibile erit dicit dñs omp̃s? hec dicit
ἀδυνατήσει λέγει κύριος παντοκράτωρ; τάδε λέγει
dñs omp̃s: ecce ego ſaluabo pp̃lm
κύριος παντοκράτωρ, ἰδοὺ ἐγὼ ἀνασώσω τὸν λαόν
meũ de t̃ra orientis τ de terra occidẽtis: τ ad
μου ἀπὸ γῆς ἀνατολῶν καὶ ἀπὸ γῆς δυσμῶν, καὶ εἰ
ducã eos τ hitabunt in medio hieruſa
σάξω αὐτοὺς καὶ κατασκηνώσουσιν ἐν μέσῳ ἱερουσα
lem: τ erũt mihi in pp̃lm: τ ego ero eis
λὴμ, καὶ ἔσονταί μοι εἰς λαὸν, καὶ ἐγὼ ἔσομαι αὐ
in deũ in veritate τ in iuſticia. hec di
τοῖς εἰς θεὸν ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἐν δικαιοσύνῃ. τάδε λέ
cit dñs omp̃s: confortentur manus
γει κύριος παντοκράτωρ, κατισχυέτωσαν αἱ χεῖρες
vr̃e q̃ auditis in diebꝰ his ſmo
ὑμῶν τῶν ἀκουόντων ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις τοὺς λό
nes iſtos ex ore ꝓphetarũ: ex q̃ die
γους τούτους ἐκ ςόματος τῶν προφητῶν, ἀφ᾽ ἧς ἡμέ
fundata eſt domꝰ dñi oĩpotentis τ
ρας τεθεμελίωται ὁ οἶκος κυρίου παντοκράτορος καὶ ὁ
tẽplũ ex q̃ edificatũ eſt. q2 añ dies illos
ναὸς ἀφ᾽ οὗ ᾠκοδόμηται. διότι πρὸ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων
merces hoim nõ erit in lucrũ: τ merces
ὁ μισθὸς τῶν ἀνθρώπων οὐκ ἔςαι εἰς ὄνησιν, καὶ ὁ μισθὸς
iumẽtoꝝ nõ ſubſiſtet. τ egredienti τ
τῶν κτηνῶν οὐχ ὑπάρξει. καὶ τῷ ἐκπορευομένῳ καὶ τῷ
ingredienti non erit pax p̃ tribulatiõe. τ
εἰσπορευομένῳ οὐκ ἔςαι εἰρήνη ἀπὸ τῆς θλίψεως. καὶ
emittam oẽs hoĩes vnũquẽq; ad
ἐξαποςελῶ πάντας τοὺς ἀνθρώπους ἕκαςον ἐπὶ τὸν
ꝓximũ ſuum. τ nũc nõ iuxta dies q̃ añ
πλησίον αὐτοῦ. καὶ νῦν οὐ κατὰ τὰς ἡμέρας τὰς ἔμ
fuerunt ego facio reliquis ppl̃i huius
προσθεν ἐγὼ ποιῶ τοῖς καταλοίποις τοῦ λαοῦ τούτου
dicit dñs omp̃s: ſed mõſtrabo pacẽ. vi
λέγει κύριος παντοκράτωρ, ἀλλ᾽ ἢ δείξω εἰρήνην. ἡ ἄμ
nea dabit fructũ ſuum: τ terra dabit
πελος δώσει τὸν καρπὸν αὐτῆς, καὶ ἡ γῆ δώσει τὰ
germina ſua: τ celum dabit rorem ſu
γεννήματα αὐτῆς, καὶ ὁ οὐρανὸς δώσει τὴν δρόσον αὐ
um: τ poſſidere faciam reliquis popu
τοῦ, καὶ κατακληρονομήσω τοῖς καταλοίποις τοῦ λα
li mei oĩa hec. τ erit ſicut eratis in ma
οῦ μου πάντα ταῦτα. καὶ ἔςαι ὃν τρόπον ἦτε ἐν κα
ledictiõe gentibꝰ domꝰ iuda τ domꝰ iſrael.
τάρᾳ τοῖς ἔθνεσιν ὁ οἶκος ἰούδα καὶ ὁ οἶκος ἰσραήλ.
ſic ſaluabo vos: τ eritis in bñdictiõe. cõfidite
οὕτως διασώσω ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθε ἐν εὐλογίᾳ. θαρσεῖτε
τ cõfortamini in manibꝰ vr̃is: q2 hec dicit
καὶ κατισχύετε ἐν ταῖς χερσὶν ὑμῶν, διότι τάδε λέγει
dñs omp̃s. ſicut cogitaui vt affligerẽ
κύριος παντοκράτωρ. ὃν τρόπον διενοήθην τοῦ κακῶσαι
vos cum ꝓuocaſſẽt ad irã me p̃res vr̃i dicit
ὑμᾶς ἐν τῷ παροργίσαι με τοὺς πατέρας ὑμῶν λέγει
dñs omp̃s. τ nõ me penituit. ſic paratꝰ
κύριος παντοκράτωρ. καὶ οὐ μετενόησα. οὕτως παρα
ſum τ cogitaui in diebus iſtis:
τέταγμαι καὶ διανενόημαι ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις,
vt bene facerem hieruſalem τ domui iuda:
τοῦ καλῶς ποιῆσαι τὴν ἱερουσαλὴμ καὶ τὸν οἶκον ἰούδα,

Ephe. 4.d.

B

D

C

A

© Biblioteca Nacional de España

cõſidite: iſti ſunt ſmões q̃s feciſtis. loq̃mini
θαρσεῖτε, οὗτοί εἰσιν οἱ λόγοι οὓς ἐποιήσατε. λαλεῖτε
veritatē vnuſq̃ſq; ad ꝓximū ſuum: ⁊ iudiciū pa
ἀλήθειαν ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, καὶ κρίμα εἰ=
cificū ⁊ iuſtum iudicate in portis vr̃is. ⁊
ρηνικὸν καὶ δίκαιον κρίνατε ἐν ταῖς πύλαις ὑμῶν. καὶ
Ephe. 4.b. vnuſq̃ſq; malū ꝓximi ſui nõ cogitetis in
ἕκαστος τὴν κακίαν τοῦ πλησίον αὐτοῦ μὴ λογίζεσθε ἐν
B cordibus vr̃is: ⁊ iuramētū mēdax nõ diligatis:
ταῖς καρδίαις ὑμῶν, καὶ ὅρκον ψευδῆ μὴ ἀγαπᾶτε,
q̃; hec oĩa odi dicit dñs omp̃s.
διότι ταῦτα πάντα ἐμίσησα λέγει κύριος παντοκρά=
⁊ fact⁹ eſt ſmo dñi oĩpotentis ad me
τωρ. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου παντοκράτορος πρός με
dicens: hec dicit dñs omp̃s: ieiuniū quar
λέγων, τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, νηστεία ἡ τε
tum: ⁊ ieiuniū quintū: ⁊ ieiuniū ſeptimū ⁊
τάρτη, καὶ νηστεία ἡ πέμπτη, καὶ νηστεία ἡ ἑβδόμη καὶ
D ieiuniū decimū erunt domui iuda in gaudiū ⁊ in
νηστεία ἡ δεκάτη ἔσονται τῷ οἴκῳ ἰούδα εἰς χαρὰν καὶ εἰς
leticiam ⁊ in feſtiuitates bonas. ⁊ letabimini
εὐφροσύνην καὶ εἰς ἑορτὰς ἀγαθάς. καὶ εὐφρανθήσεσθε
⁊ veritatē ⁊ pacem diligite. hec dicit
καὶ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν εἰρήνην ἀγαπήσατε. τάδε λέγει
dñs omp̃s: adhuc veniēt ppl̃i multi ⁊ ha=
κύριος παντοκράτωρ, ἔτι ἥξουσιν λαοὶ πολλοὶ καὶ κα
bitantes ciuitates multas. ⁊ ꝯgregabunt q̃ habi
τοικοῦντες πόλεις πολλάς. καὶ συνελεύσονται κατοι
tant ciuitates in vnā ciuitatē dicentes: eamus
κοῦντες πόλεις εἰς μίαν πόλιν λέγοντες, πορευθῶμεν
vt dep̃cemur faciem dñi: ⁊ q̃ramus fa=
δεηθῆναι τοῦ προσώπου κυρίου, καὶ ἐκζητῆσαι τὸ πρό=
ciem dñi oĩpotentis: vadam ⁊ ego.
σωπον κυρίου παντοκράτορος, πορεύσομαι καὶ ἐγώ.
⁊ venient ppl̃i multi ⁊ gētes multe vt querāt
καὶ ἥξουσιν λαοὶ πολλοὶ καὶ ἔθνη πολλὰ ἐκζητῆσαι τὸ
faciem dñi oĩpotentis in hieruſalem. ⁊
πρόσωπον κυρίου παντοκράτορος ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ
vt dep̃centur faciem dñi. hec dicit do
τοῦ ἐξιλάσασθαι τὸ πρόσωπον κυρίου. τάδε λέγει κύ
min⁹ omp̃s: in dieb⁹ illis ſi app̄
ριος παντοκράτωρ, ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐὰν ἐπι
henderint decē viri de oĩbus linguis gētiū.
λάβωνται δέκα ἄνδρες ἐκ πασῶν τῶν γλωσσῶν ἐθνῶν.
⁊ tenuerint fimbriam vni⁹ hoĩs iudei
καὶ ἐπιλάβωνται τοῦ κρασπέδου ἑνὸς ἀνδρὸς ἰουδαίου
C dicētes: ibimus tecum: q̃; audiuim⁹ q̃ð
λέγοντες, πορευσόμεθα μετὰ σοῦ, διότι ἀκηκόαμεν ὅτι
deus vobiſcū eſt.
ὁ θεὸς μεθ᾽ ὑμῶν ἐστιν.

Ca.9.

A Aſſumptio verbi dñi in terra ſedrach ⁊ damaſci
Λῆμμα λόγου κυρίου ἐν γῇ σεδράχ καὶ δαμα=
ſacrificiū eius: q̃; dñs reſpicit hoĩes ⁊
σκοῦ θυσία αὐτοῦ, διότι κύριος ἐφορᾷ ἀνθρώπους καὶ
oēs tribus iſrael. ⁊ emath in finib⁹
πάσας τὰς φυλὰς τοῦ ἰσραήλ. καὶ ἡμὰθ ἐν τοῖς ὁρίοις
eius: tyrus ⁊ ſidon: q̃m ſapiētes fuerūt nimis:
αὐτῆς, τύρος καὶ σιδών, διότι κατεφρόνησαν σφόδρα,
⁊ edificauit tyrus munitionē ſibi ⁊ theſaurizauit
καὶ ᾠκοδόμησεν τύρος ὀχύρωμα ἑαυτῇ καὶ ἐθησαύρισεν
argentū q̃ſi puluerē: ⁊ cõgregauit aurū vt lutū
ἀργύριον ὡς χοῦν, καὶ συνήγαγεν χρυσίον ὡς πηλὸν
viaꝝ. ꝓpterea dñs poſſidebit eam ⁊ ꝑcuti=
ὁδῶν. διὰ τοῦτο κύριος κληρονομήσει αὐτὴν καὶ πατά
et in mari fortitudinē ei⁹ ⁊ ipa in igne cõcre
ξει εἰς θάλασσαν δύναμιν αὐτῆς καὶ αὐτὴ ἐν πυρὶ κατα
mabitur: videbit aſcalon
καυθήσεται, ὄψεται ἀσκαλὼν

Nolite timere. Hec ſunt ergo verba: que facietis. Loquimini veritatem vnuſquiſq; cum proximo ſuo. Veritatē & iudiciū pacis iudicate in portis veſtris: & vnuſquiſq; malum contra amicum ſuum ne cogitetis in cordibus veſtris: & iuramentum mendax ne diligatis. Oĩa enim hec ſunt que odi dicit dominus. Et factum eſt verbū domini exercituum ad me dicens. Hec dicit dñs exercituum. Ieiunium quarti: & ieiunium quinti: & ieiuniū ſeptimi: & ieiunium decimi erit domui iude in gaudium & in leticiam & in ſolēnitates preclaras. Veritatē tantū & pacem diligite. Hec dicit dñs exercituum. Vſq; quo veniant populi & habitent in ciuitatibus multis & vadant habitatores vnus ad alterum dicētes. Eamus & deprecemur faciem domini: & queramus dominū exercituū. Vadam etiam ego. Et venient populi multi: & gentes robuſte ad querendū dñm exercituū in hieruſalem: & deprecandam faciem domini. Hec dicit dñs exercituum. In diebus illis in quibus apprehendent decem homines ex omnibus linguis gētium & apprehendent fimbriam viri iudei dicētes: Ibimus vobiſcum. Audiuimus enĩ q̃m deus vobiſcū eſt.

9.

Onus verbi domini in terra adrach & damaſci requiei eius: quia dñi eſt oculus hominis & omniū tribuū iſrael. Emath quoq; in terminis eius & tyrus & ſydō. Aſſumpſerūt quippe ſibi ſapientiā valde. Et edificauit tyrus munitionē ſuā: & coaceruauit argentū q̃ſi humū: & aurū vt lutū plateaꝝ. Ecce dñs poſſidebit eā & ꝑcutiet i mari fortitudinē ei⁹ & hec igni deuorabitur. Videbit aſcalon

---

אל תיראו׃ אלה הדברים אשר
תעשו דברו אמת איש את
רעהו אמת ומשפט שלום שפטו
בשעריכם׃ ואיש את רעת
רעהו אל תחשבו בלבבכם
ושבעת שקר אל תאהבו כי את
כל אלה אשר שנאתי נאם יהוה׃
ויהי דבר יהוה צבאות אלי
לאמר׃ כה אמר יהוה צבאות
צום הרביעי וצום החמישי
וצום השביעי וצום העשירי
יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה
ולמעדים טובים והאמת והשלום
אהבו׃ כה אמר יהוה צבאות
עד אשר יבאו עמים וישבי
ערים רבות׃ והלכו ישבי אחת
אל אחת לאמר נלכה הלוך
לחלות את פני יהוה ולבקש
את יהוה צבאות אלכה גם אני׃
ובאו עמים רבים וגוים עצומים
לבקש את יהוה צבאות בירושלם
ולחלות את פני יהוה׃ כה אמר
יהוה צבאות בימים ההמה
אשר יחזיקו עשרה אנשים
מכל לשנות הגוים והחזיקו
בכנף איש יהודי לאמר נלכה
עמכם כי שמענו אלהים עמכם׃

Cap.ix.

משא דבר יהוה
בארץ חדרך ודמשק מנחתו
כי ליהוה עין אדם וכל שבטי
ישראל׃ וגם חמת תגבל בה
צר וצידון כי חכמה מאד׃ ותבן
צר מצור לה ותצבר כסף כעפר
וחרוץ כטיט חוצות׃ הנה אדני
יורישנה והכה בים חילה והיא
באש תאכל׃ תרא אשקלון

עשה
שפט שלם
רוע
חשב
אהב
היה
רבע חמש
עשר
היה שוש
יעד שלם
עוד בוא
עיר רבה
ילך
חלה פנה
בוא רבב
עצם
יום
חזק
יהה
נשא
נוח
גבל
בנה
צור צבר
חרץ
ירש נכה
אכל ראה

ותירא עזה ותחיל מאד ועקרון	ירא חול
כי הוביש מבטה ואבד מלך	יבש נבט
מעזה ואשקלון לא תשב: וישב	ישב
ממזר באשדוד והכרתי גאון	מזר כרת
פלשתים: והסרתי דמיו מפיו	גאה סור
ושקציו מבין שניו ונשאר גם	פה
הוא לאלהינו והיה כאלף	שאר
ביהודה ועקרון כיבוסי: וחניתי	חנה
לביתי מצבה מעבר ומשב ולא	צבא שוב
יעבר עליהם עוד נגש כי עתה	עבר נגש
ראיתי בעיני: גילי מאד בת ציון	ראה גיל
הריעי בת ירושלם הנה מלכך	רוע
יבוא לך צדיק ונושע הוא עני	בוא צדק
ורכב על חמור ועל עיר בן אתנות:	ישע ענה
והכרתי רכב מאפרים וסוס	חמר
מירושלם ונכרתה קשת מלחמה	לחם
ודבר שלום לגוים ומשלו מים	שלם
עד ים ומנהר עד אפסי ארץ: גם	
את בדם בריתך שלחתי אסיריך	ברת אסר
מבור אין מים בו: שובו לבצרון	
אסירי התקוה גם היום מגיד	קוה נגד
משנה אשיב לך: כי דרכתי לי	שנה שוב
יהודה קשת מלאתי אפרים	
ועוררתי בניך ציון על בניך יון	
ושמתיך כחרב גבור: ויהוה עליהם	שום גבר
יראה ויצא כברק חצו ואדני	ראה
יהוה בשופר יתקע והלך בסערות	שפר תקע
תימן: יהוה צבאות יגן עליהם	ימן גנן
ואכלו וכבשו אבני קלע ושתו	שתה
המו כמו יין ומלאו כמזרק	המה זרק
כזוית מזבח: והושיעם יהוה	זוה זבח
אלהיהם ביום ההוא כצאן עמו	ישע
כי אבני נזר מתנוססות על	נסס
אדמתו: כי מה טובו ומה יפיו	יפה
דגן בחורים ותירוש ינובב	בחר ירש
בתולות:	נוב בתל

et timebit: & gaza & dolebit nimis: & accharon: quoniā cōfuſa ſpes eius. Et peribit rex de gaza & aſcalon non habitabitur: & ſedebit ſeparator in azoto: & diſperdam ſuperbiam philiſtinorū: & auferam ſanguinē eius de ore ei9: & abominatiōes eius de medio dentiū eius: & relinqtur etiā ipſe deo noſtro: & erit quaſi dux in iuda: & accharō quaſi iebuſeus. & circundabo domū meā ex his q militant mihi euntes & reuertentes: & nō tranſibit ſuper eos vltra exactor: qa nunc vidi in oculis meis. Exulta ſatis filia ſion: iubila filia hieruſalē. Ecce rex tuus veniet tibi iuſtus ſaluator ipſe pauper: & aſcendēs ſup aſinā & ſuper pullū filium aſine. Et diſperdam quadrigā ex effraim & equum de hieruſalē & diſſipabitur arcus belli. Et loquetur pacem gentibus: & poteſtas eius a mari vſq3 ad mare: & a fluminibus vſq3 ad fines terre. Tu quoq3 in ſanguine teſtamenti tui emiſiſti vinctos tuos de lacu in quo nō eſt aqua: cōuertimini ad munitionē vincti ſpei. Hodie quoq3 annūciās duplicia reddā tibi: quoniā extendi mihi iudam quaſi arcū: impleui effraim. Et ſuſcitabo filios tuos ſion ſup filios tuos grecia: & ponā te q̄ſi gladiū fortiū. & dn̄s de9 ſup eos videbitur: & exibit vt fulgur iaculū ei9. Et dn̄s deus in tuba canet: & vadet in turbine auſtri. Dn̄s exercituum proteget eos: & deuorabūt & ſubiiciēt lapidib9 funde. Et bibētes inebriabūtur q̄ſi a vino: & replebūtur vt phiale: & quaſi cornua altaris. Et ſaluabit eos dn̄s deus eorū in die illa vt gregem populi ſui quia lapides ſancti eleuabūtur ſuper terrā eius. Quid enī bonū eius eſt: & quid pulchrū eius niſi frumentū electorū: & vinum germinans virgines? 10.

A
ⱬ timebit: ⱬ gaza ⱬ dolebit nimis:
καὶ φοβηθήσεται, καὶ γάζα καὶ ὀδυνηθήσεται σφόδρα,
ⱬ accaron: qm̄ cōfuſa eſt de ſpe ſua. ⱬ
καὶ ἀκκαρών, ὅτι κατῃσχύνθη ἀπὸ τῆς ἐλπίδος αὐτῆς. καὶ
peribit rex de gaza: ⱬ aſcalon nō habitabiṫ. ⱬ alienigene habitabūt in azoto. ⱬ de-
ἀπολεῖται βασιλεὺς ἐκ γάζης, καὶ ἀσκαλὼν οὐ μὴ κατοικηθῇ. καὶ ἀλλογενεῖς κατοικήσουσιν ἐν ἀζώτῳ. καὶ κα
B
ſtruā iiurtā alienigenaꝝ. ⱬ auferā ſanguinē eoꝝ de ore
θελῶ ὕβριν ἀλλοφύλων. καὶ ἐξαρῶ τὸ αἷμα αὐτῶν ἐκ στό
illoꝝ: ⱬ abominatiōes eoꝝ de medio dētiū
ματος αὐτῶν, καὶ τὰ βδελύγματα αὐτῶν ἐκ μέσου ὀδόν
eoꝝ. ⱬ manebunt ⱬ iſti deo nr̄o:
των αὐτῶν. καὶ ὑπολειφθήσονται καὶ οὗτοι τῷ θεῷ ἡμῶν,
ⱬ erunt vt tribunus in iuda: ⱬ accaron ſic iebuſeus. ⱬ ſubſtituā domui mee eleuationē:
καὶ ἔσονται ὡς χιλίαρχος ἐν ἰούδα, καὶ ἀκκαρὼν ὡς ὁ ἰεβουσαῖος. καὶ ὑποστήσομαι τῷ οἴκῳ μου ἀνάστεμα τοῦ,
ne ptranſeat neq3 reuertaṫ ullus. ⱬ non
μὴ διαπορεύεσθαι μὴ δὲ ἀνακάμπτειν μηδένα. καὶ οὐ μὴ
B
ſupuentat ſup eos vltra ullus abigēs eos: qꝛ
ἐπέλθῃ ἐπ᾽ αὐτοὺς οὐκ ἔτι οὐδεὶς ἐξελαύνων αὐτούς, διό
nunc vidi in oculis meis. gaude vehemēter
τι νῦν ἑώρακα ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς μου. χαῖρε σφόδρα
filia ſion: p̄dica filia hieruſalem: ecce rex
θύγατερ σιών, κήρυσσε θύγατερ ἱερουσαλήμ, ἰδοὺ ὁ βα
tuus venit tibi iuſtus ⱬ ſaluās: ipe māſue
σιλεύς σου ἔρχεταί σοι δίκαιος καὶ σώζων, αὐτὸς πρᾶ
C
tus ⱬ aſcendens ſup ſubiugalem ⱬ pullū eqnū nouū: ⱬ
ος καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὑποζύγιον καὶ πῶλον νέον, καὶ
diſperdet q̄drigas ex ephraim: ⱬ equū de   Eſai. 62.b. Mat. 21.a.
ἐξολοθρεύσει ἅρματα ἐξ ἐφραΐμ, καὶ ἵππον ἐξ
hieruſalem. ⱬ diſperdet arcū pugnātiū: ⱬ multitudinē ⱬ pacem ex gētib9: ⱬ dn̄abiṫ ab aquis
ἱερουσαλήμ. καὶ ἐξολεθρεύσει τόξον πολεμιστῶν, καὶ πλῆθος καὶ εἰρήνην ἐξ ἐθνῶν, καὶ κατάρξει ἀπὸ τῶν ὑδάτων
vſq3 ad mare ⱬ flumina exitus terre. ⱬ tu i ſanguie teſtamēti emiſiſti vinctos tuos de lacu q nō
ἕως θαλάσσης καὶ ποταμῶν διεκβολὰς γῆς. καὶ σὺ ἐν αἵ
C
ματι διαθήκης ἐξαπέστειλας δεσμίους σου ἐκ λάκκου οὐκ
habet aquā: ſedebitis in munitione vincti cōgregatiōis: ⱬ p vna die pegrinatiōis tue duplicia
ἔχοντος ὕδωρ, καθήσεσθε ἐν ὀχυρώματι δέσμιοι τῆς συ
ναγωγῆς, καὶ ἀντὶ μιᾶς ἡμέρας παροικεσίας σου διπλᾶ
reddam tibi: qm̄ tetendi te iuda mihi.
ἀνταποδώσω σοι, διότι ἐνέτεινά σε ἰούδα ἐμαυτῷ.
arcū ipleui ephraim: ⱬ ſuſcitabo filios
τόξον ἔπλησα τὸν ἐφραΐμ, καὶ κατεξεγερῶ τὰ τέκνα
D
tuos ſion ſup filios grecoꝝ. ⱬ attrectabo
σου σιὼν ἐπὶ τὰ τέκνα τῶν ἑλλήνων. καὶ ψηλαφή
te q̄ſi gladiū pugnatoris. ⱬ dn̄s de9 ſup eos
σω σε ὡς ῥομφαίαν μαχητοῦ. καὶ κύριος ὁ θεὸς ἐπ᾽ αὐτοὺς
apparebit ⱬ egrediet ſicut fulgur ſagitta ei9. ⱬ
ὀφθήσεται καὶ ἐξελεύσεται ὡς ἀστραπὴ βολὶς αὐτοῦ. καὶ
D
dn̄s deus in tuba clanget. ⱬ ibit in cōmotiōe minaꝝ ſuaꝝ. dn̄s omp̄s pteget eos. ⱬ cōſument eos ⱬ obruent
κύριος ὁ θεὸς ἐν σάλπιγγι σαλπιεῖ. καὶ πορεύσεται ἐν σά
λῳ ἀπειλῆς αὐτοῦ. κύριος παντοκράτωρ ὑπερασπιεῖ αὐ
τῶν. καὶ καταναλώσουσιν αὐτοὺς καὶ καταχώσουσιν αὐ
eos in lapidib9 funde: ⱬ bibent ſanguinē eoꝝ
τοὺς ἐν λίθοις σφενδόνης, καὶ ἐκπίονται τὸ αἷμα αὐτῶν
ſic vinū: ⱬ implebunt phialas eoꝝ ſic altaris.
ὡς οἶνον, καὶ πλήσουσιν τὰς φιάλας αὐτῶν ὡς θυσιαστη
ⱬ ſaluabit eos dn̄s de9 in die illa: ſic
ρίου. καὶ σώσει αὐτοὺς κύριος ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὡς
oues pplm̄ ſuum: qꝛ lapides ſcti voluunṫ ſup
πρόβατα τὸν λαὸν αὐτοῦ, διότι λίθοι ἅγιοι κυλίονται ἐπὶ
terrā ei9. qꝛ ſi qd pulchꝛū illi9 ⱬ ſi qd bonū eius: frumētū iuuenib9: ⱬ vinū boni odoris ad virgines.
τῆς γῆς αὐτοῦ. διότι εἴ τι καλὸν αὐτοῦ καὶ εἴ τι ἀγαθὸν αὐτοῦ, σῖ
τος νεανίσκοις, καὶ οἶνος εὐωδιάζων εἰς παρθένους. C. 10.

© Biblioteca Nacional de España

Trāſla.gre.lxx.cū iter.latina.

A Petite pluuiā a dño opportunā: matutinā
Αἰτεῖσθε ὑετὸν παρὰ κυρίου καθ᾽ ὥραν, πρώϊμον
ꝛ ſerotinā. dñs fecit phantaſias ꝛ pluuiā
καὶ ὄψιμον. κύριος ἐποίησε φαντασίας καὶ ὑετὸν
hiemalem dabit eis: vnicuiqꝫ herbam in agro.
χειμέριον δώσει αὐτοῖς, ἑκάστῳ βοτάνην ἐν ἀγρῷ.
qm̄ hiq loquebantur locuti ſunt labores: ꝛ diui
διότι οἱ ἀποφθεγγόμενοι ἐλάλησαν κόπους, καὶ οἱ μάν
ni viſiões falſas: ꝛ ſomnia falſa loqbanť: va
τεις ὁράσεις ψευδεῖς, καὶ ἐνύπνια ψευδῆ ἐλάλουν, μά
ne cõſolabanť. ideo ſublati ſūt ſic oues ꝛ
ταια παρεκάλουν. διὰ τοῦτο ἐξήρθησαν ὡς πρόβατα καὶ
B afflicti ſunt: qꝛ non erat ſanitas. ſup paſtores
ἐκακώθησαν, ὅτι οὐκ ἦν ἴασις. ἐπὶ τοὺς ποιμένας
cõcitat° eſt furoꝛ me°: ꝛ ſup agnos viſitabo.
παρωξύνθη ὁ θυμός μου, καὶ ἐπὶ τοὺς ἀμνοὺς ἐπισκέψο
ꝛ viſitabit dñs de° omñs
μαι. καὶ ἐπισκέψεται κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ τὸ
gregem ſuum domū iuda. ꝛ ponet eam ſic
ποίμνιον αὐτοῦ τὸν οἶκον τοῦ Ἰούδα. καὶ τάξει αὐτὸν ὡς
equū decorū ſuū in pꝛlio. ꝛ ex ipo reſ=
ἵππον εὐπρεπῆ αὐτοῦ ἐν πολέμῳ. καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐπέ
B pexit eis: ꝛ ex ipo poſuit arcū in furoꝛe: ꝛ
βλεψεν αὐτοῖς, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἔταξε τόξον ἐν θυμῷ, καὶ
ex ipo egredieť oīs abactoꝛ in idipm. ꝛ
ἐξ αὐτοῦ ἐξελεύσεται πᾶς ὁ ἐξελαύνων ἐν τῷ αὐτῷ. καὶ
erunt qſi bellatoꝛes cõculcantes lutū in vijs in
ἔσονται ὡς μαχηταὶ πατοῦντες πηλὸν ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐν
C pꝛlio: ꝛ bellabunt: qꝛ dñs cū eis. ꝛ
πολέμῳ, καὶ παρατάξονται, διότι κύριος μετ᾽ αὐτῶν. καὶ
confundenť aſcenſoꝛes equoꝝ: ꝛ confoꝛtabo
καταισχυνθήσονται ἀναβάται ἵππων, καὶ κατισχύσω τὸν
domū iuda: ꝛ domū ioſeph ſaluabo: ꝛ hītare faciā
οἶκον Ἰούδα, καὶ τὸν οἶκον Ἰωσὴφ σώσω, καὶ κατοικιῶ
eos qꝛ dilexi eos. ꝛ erunt quē
αὐτοὺς ὅτι ἠγάπησα αὐτούς. καὶ ἔσονται ὃν
admodū qn̄ nõ eos abiecerā: qꝛ ego dñs
τρόπον ὅτε οὐκ αὐτοὺς ἀπέρριψα, διότι ἐγὼ κύριος
C deus eoꝝ exaudiam eos: ꝛ erunt qſi pugna
ὁ θεὸς αὐτῶν ἐπακούσομαι αὐτούς, καὶ ἔσονται ὡς μα
toꝛes ephꝛai. ꝛ letabitur coꝛ eoꝝ
χηταὶ τοῦ Ἐφραΐμ, καὶ χαρήσεται ἡ καρδία αὐτῶν
qſi in vino: ꝛ filij eoꝝ videbūt ꝛ letabuntur:
ὡς ἐν οἴνῳ, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ὄψονται καὶ χαρήσονται,
ꝛ gaudebit coꝛ eoꝝ in dño. ſigna
καὶ εὐφρανθήσεται ἡ καρδία αὐτῶν ἐπὶ τῷ κυρίῳ. ση
bo eos: ꝛ ſuſcipiā eos: qꝛ redimā
μανῶ αὐτοὺς, καὶ εἰσδέξομαι αὐτούς, διότι λυτρώσο
eos ꝛ multiplicabunť ſicut erant multi:
D μαι αὐτοὺς καὶ πληθυνθήσονται καθότι ἦσαν πολλοί,
ꝛ ſeminabo eos in ppłis: ꝛ qͥ de longe recoꝛdabunť
καὶ σπερῶ αὐτοὺς ἐν λαοῖς, καὶ οἱ μακρὰν μνησθήσονταί
mei ꝛ enutrient filios ſuos: ꝛ cõuertenť:
μου καὶ ἐκθρέψουσι τὰ τέκνα αὐτῶν, καὶ ἐπιστρέψουσι,
D ꝛ cõuertam eos de ꝑra egypti: ꝛ de aſſyrijs
καὶ ἐπιστρέψω αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, καὶ ἐξ Ἀσσυρίων
ſuſcipiam illos: ꝛ in galaaditen ꝛ in li
εἰσδέξομαι αὐτούς, καὶ εἰς τὴν Γαλααδῖτιν καὶ εἰς τὸν Λί
banū introducā eos: ꝛ nõ relinqueť ex eis
βανον εἰσάξω αὐτούς, καὶ οὐ μὴ ὑπολειφθῇ ἐξ αὐτῶν οὐ
vnꝰ. ꝛ ptranſibunt in mari anguſto: ꝛ pcutient
δὲ εἷς. καὶ διελεύσονται ἐν θαλάσσῃ στενῇ, καὶ πατάξουσιν
in mari fluctus: ꝛ ſiccabunť oīa pfunda
ἐν θαλάσσῃ κύματα, καὶ ξηρανθήσεται πάντα τὰ βάθη πο
fluuioꝝ: ꝛ cõfundeť oīs ſupbia aſſyrioꝝ. ꝛ
ταμῶν, καὶ καταισχυνθήσεται πᾶσα ἡ ὕβρις Ἀσσυρίων. καὶ
ſceptrū egypti tolletur: ꝛ cõfoꝛtabo e=
σκῆπτρον Αἰγύπτου περιαιρεθήσεται, καὶ κατισχύσω αὐ
os in dño deo ſuo ꝛ in noīe eius glia
τοὺς ἐν κυρίῳ θεῷ αὐτῶν καὶ ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ καυ
buntur dicit dñs.
χήσονται λέγει κύριος.

Ca.11.

Trāſla.B.Hie.

Petite a domino pluuiam in tempore ſerotino: & dominus faciet niues & pluuiam imbris: & dabit eis ſingulis herbam in agro. Quia ſimulacra locuta ſunt inutile: & diuini viderūt mendaciū: & ſõniatores locuti ſunt fruſtra: & vane cõſolabātur. Idcirco adducti ſūt q̄ſi grex: affligētur quia non eſt eis paſtor. Super paſtores iratus eſt furor meus: & ſuper hircos viſitabo. Quia viſitauit dominus exercituū gregem ſuum domum iuda: & poſuit eos quaſi equum glorie ſue in bello. Ex ipſo angulus: ex ipſo paxillus: ex ipſo arcus prelii: & ex ipſo egredietur oīs exactor ſimul. Et erūt q̄ſi fortes conculcantes lutum viarum in prelio. Et bellabunt: quia dñs cum eis: & confundētur aſcenſores equorū. Et confortabo domum iuda: & domum ioſeph ſaluabo. Et conuertam eos quia miſerebor eoꝝ. & erunt ſicut fuerūt qn̄ nõ proiecerā eos. Ego enī dñs deus eorū: & exaudiam eos. Et erunt q̄ſi fortes effraim: & letabitur cor eorū quaſi a vino. Et filii eorū videbunt & letabuntur: & exultabit cor eorū in dño. Sibilabo eis & cõgregabo illos quia redemi eos. Et multiplicabo eos ſicut ante fuerant multiplicati: & ſemiabo eos in populis. Et de longe recordabūtur mei: & viuēt cū filiis ſuis & reuertētur. Et reducā eos de terra egypti: et de aſſyriis cõgregabo eos. Et ad terrā galaad & libani adducaꝫ eos: & nõ inuenietur eis locus. Et tranſiet in maris freto: & percutiet in mari fluctus: & confundētur oīa pfunda fluminis: & humiliabitur ſupbia aſſur: & ſceptrum egypti recedet. Cõfortabo eos in dño: & in nomine eiꝰ ambulabunt dicit dominus.

11.

Tex.heb.zacha.x.

Cap.x.

שַׁאֲלוּ מֵיְהוָה מָטָר
בְּעֵת מַלְקוֹשׁ יְהוָה עֹשֶׂה חֲזִיזִים
וּמְטַר גֶּשֶׁם יִתֵּן לָהֶם לְאִישׁ
עֵשֶׂב בַּשָּׂדֶה׃ כִּי הַתְּרָפִים דִּבְּרוּ
אָוֶן וְהַקּוֹסְמִים חָזוּ שֶׁקֶר וַחֲלֹמוֹת
הַשָּׁוְא יְדַבֵּרוּ הֶבֶל יְנַחֵמוּן עַל
כֵּן נָסְעוּ כְמוֹ צֹאן יַעֲנוּ כִּי אֵין
רֹעֶה׃ עַל הָרֹעִים חָרָה אַפִּי
וְעַל הָעַתּוּדִים אֶפְקוֹד כִּי פָקַד
יְהוָה צְבָאוֹת אֶת עֶדְרוֹ אֶת בֵּית
יְהוּדָה וְשָׂם אוֹתָם כְּסוּס הוֹדוֹ
בַּמִּלְחָמָה׃ מִמֶּנּוּ פִנָּה מִמֶּנּוּ
יָתֵד מִמֶּנּוּ קֶשֶׁת מִלְחָמָה מִמֶּנּוּ
יֵצֵא כָל נוֹגֵשׂ יַחְדָּו׃ וְהָיוּ כְגִבּוֹרִים
בּוֹסִים בְּטִיט חוּצוֹת בַּמִּלְחָמָה
וְנִלְחֲמוּ כִּי יְהוָה עִמָּם וְהֹבִישׁוּ
רֹכְבֵי סוּסִים׃ וְגִבַּרְתִּי אֶת בֵּית
יְהוּדָה וְאֶת בֵּית יוֹסֵף אוֹשִׁיעַ
וְהוֹשְׁבוֹתִים כִּי רִחַמְתִּים וְהָיוּ
כַּאֲשֶׁר לֹא זְנַחְתִּים כִּי אֲנִי יְהוָה
אֱלֹהֵיהֶם וְאֶעֱנֵם׃ וְהָיוּ כְגִבּוֹר
אֶפְרַיִם וְשָׂמַח לִבָּם כְּמוֹ יָיִן
וּבְנֵיהֶם יִרְאוּ וְשָׂמֵחוּ יָגֵל לִבָּם
בַּיהוָה׃ אֶשְׁרְקָה לָהֶם וַאֲקַבְּצֵם
כִּי פְדִיתִים וְרָבוּ כְּמוֹ רָבוּ׃
וְאֶזְרָעֵם בָּעַמִּים וּבַמֶּרְחַקִּים
יִזְכְּרוּנִי וְחָיוּ אֶת בְּנֵיהֶם וָשָׁבוּ׃
וַהֲשִׁבוֹתִים מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּמֵאַשּׁוּר
אֲקַבְּצֵם וְאֶל אֶרֶץ גִּלְעָד וּלְבָנוֹן
אֲבִיאֵם וְלֹא יִמָּצֵא לָהֶם׃ וְעָבַר
בַּיָּם צָרָה וְהִכָּה בַיָּם גַּלִּים
וְהֹבִישׁוּ כֹּל מְצוּלוֹת יְאֹר וְהוּרַד
גְּאוֹן אַשּׁוּר וְשֵׁבֶט מִצְרַיִם
יָסוּר׃ וְגִבַּרְתִּים בַּיהוָה וּבִשְׁמוֹ
יִתְהַלָּכוּ נְאֻם יְהוָה׃

Priitiua.heb.

לָקַשׁ חָזַז
נָתַן
חָזָה
דָּבַר נָחַם
עָנָה
רָעָה
עָתַד פָּקַד
שׂוּם אֵת
לָחַם
נָגַשׂ הָיָה
גָּבַר
לָחַם יָבַשׁ
יָשַׁע
יָשַׁב
עָנָה
רָאָה גִּיל
שָׁרַק קָבַץ
פָּדָה רָבָה
זָרַע רָחַק
זָכַר חָיָה
שׁוּב
מָצָא
צוּר נָכָה
גָּלַל צוּל
יָרַד
נָאָה
סוּר
הָלַךְ

© Biblioteca Nacional de España

Primitiua.heb. Tex.heb.zacha.xi.

Cap.xi.

פתח לבנון דלתיך
ותאכל אש בארזיך: הילל ברוש
כי נפל ארז אשר אדירים
שדדו הילילו אלוני בשן כי
ירד יער הבצור: קול יללת
הרעים כי שדדה אדרתם קול
שאגת כפירים כי שדד גאון
הירדן: כה אמר יהוה אלהי
רעה את צאן ההרגה: אשר קניהן
יהרגן ולא יאשמו ומכריהן
יאמר ברוך יהוה ואעשר
ורעיהן לא יחמול עליהן: כי לא
אחמול עוד על יושבי הארץ
נאם יהוה והנה אנכי ממציא
את האדם איש ביד רעהו
וביד מלכו וכתתו את הארץ
ולא אציל מידם: וארעה את
צאן ההרגה לכן עניי הצאן
ואקח לי שני מקלות לאחד
קראתי נעם ולאחד קראתי
חבלים וארעה את הצאן:
ואכחד את שלשת הרעים
בירח אחד ותקצר נפשי
בהם וגם נפשם בחלה בי:
ואמר לא ארעה אתכם המתה
תמות והנכחדת תכחד והנשארות
תאכלנה אשה את בשר רעותה:
ואקח את מקלי את נעם ואגדע
אתו להפיר את בריתי אשר
כרתי את כל העמים: ותפר
ביום ההוא וידעו כן עניי
הצאן השמרים אתי כי דבר
יהוה הוא: ואמר אליהם אם
טוב בעיניכם הבו שכרי ואם
לא חדלו וישקלו את שכרי
שלשים כסף: ויאמר יהוה אלי

Primitiua: אכל ילל · ברש אדר · שדד · בצר · רעה · שאג גאה · קנה · הרג אשם · אמר ברך · עשר חמל · ישב · מצא · רעה · ענה · לקח שנה · כחד · קצר · מות · שאר · אכל איש · רעה לקח · גדע · פור ברת · ענה · יהב · שקל · אמר

Trāſl.B.Hie.

Aperi libane portas tuas: & comedet ignis cedros tuas. Vlula abies quia cecidit cedrus: qm̄ magnifici vaſtati ſunt. Vlulate q̄rcus baſan: quoniam ſuccíſus eſt ſaltus munitus. Vox vlulatus paſtorū: quia vaſtata eſt magnificētia eo℞. Vox rugitus leonum: quoniam vaſtata eſt ſuperbia iordanis. Hec dicit dn̄s deus meus. Paſce pecora occiſionis que qui poſſederant occidebant & non dolebant: & vendebant ea dicētes. Benedictus dominus diuites facti ſum⁹: et paſtores corū nō parcebant eis: & ego non parcam vltra ſuper habitantes terram dicit domin⁹. Ecce ego tradam homines: vnunquenq; in manu proximi ſui & in manu regis ſui: & concident terram et non eruam de manu eorum: & paſcam pecus occiſionis ꝓpter hoc o pauperes gregis. & aſſumpſi mihi duas virgas: vnam vocaui decorē: & alterā vocaui funiculum: & paui gregem: & ſuccidi tres paſtores in menſe vno & contracta eſt anima mea in eis. Siquidem & aīa eorum variauit in me: & dixi. Non paſcā vos: Quod moritur moriatur: & quod ſucciditur ſuccidatur & reliq deuorēt vnuſquiſq; carnem proximi ſui: & tuli virgam meā que vocabatur dec⁹: & abſcidi eam vt irritum facerē fedus meum: quod percuſſi cum oībus populis & in irritū deductū eſt in die illa: & cognouerunt ſic pauperes gregis qui cuſtodiunt mihi: quia verbum dn̄i eſt: & dixi ad eos. Si bonū eſt in oculis veſtris afferte mercedē meā: & ſi non: quieſcite. Et appenderunt mercedē meā triginta argenteos. Et dixit dominus ad me.

Trāſ.Gre.lxx.cū interp̄.latina.

Aperi libane portas tuas: & comedat ignis cedros tuas. vlulet pin⁹: q2 cecidit cedrus: q2 miſeri facti ſunt optimates. vlulate querc⁹ baſanitidis: q2 ſucciſ⁹ eſt ſaltus cōſitus. vox lugentiū paſto℞: q2 miſa facta eſt magnificentia eo℞. vox rugientiū leonū: q2 miſ factus eſt fremitus iordanis. hec dicit dn̄s omp̄s: paſce oues occiſionis: q̄s q̄ poſſederūt īterficiebāt: & nō agebāt pn̄iam. & q̄ vendebant eas dicebāt: bn̄dictus dn̄s: diuites facti ſumus. & paſtores earū nō patiebāt q̄cq̄ ſup eis: ideo nō parcam vltra ſup hītantes terrā dicit dn̄s. & ecce ego trado hoīes: vnūquēq; in man⁹ ꝓximi ſui & in man⁹ regis eius: & concident terrā & non eruam de manu eo℞: & paſcam oues occiſionis in chananitide. & aſſumā mihi duas virgas: vnā vocaui decorē: & alterā vocaui funiculū. & paſcam oues & auferā tres paſtores in menſe vno: & ingraueſcet aīa mea ſup eos: & .n. aīe eo℞ rugiebāt ſup me. & dixi: nō paſcam eos. qd̄ morit moriat: & qd̄ deficit deficiat. & reliqui deuorent vnuſq̄ſq; carnes ꝓximi ſui. & aſſumā virgā meā pulchrā: & ꝓijciam eā vt diſſipem teſtamentū meū qd̄ diſpoſui ad oēs ppl'os: & diſſipabit in die illa. & cognoſcēt chananei oues q̄ cuſtodiuntur mihi: q2 verbū dn̄i eſt. & dicā ad eos: ſi bonū ī ꝯſpectu vr̄o eſt: date mercedē meā aut q̄eſcite. & ſtatuerūt mercedē meā triginta argēteos. & dixit dn̄s ad me:

Διάνοιξον ὁ λίβανος τὰς θύρας σου, καὶ καταφαγέτω πῦρ τὰς κέδρους σου. ὀλολυξάτω πίτυς, διότι πέπτωκεν κέδρος, διότι ἐταλαιπωρήθησαν μεγιστᾶνες. ὀλολύξατε δρύες τῆς βασανίτιδος, ὅτι κατεσπάσθη ὁ δρυμὸς ὁ σύμφυτος. φωνὴ θρηνούντων ποιμένων, ὅτι τεταλαιπώρηκεν ἡ μεγαλωσύνη αὐτῶν. φωνὴ ὠρυομένων λεόντων, ὅτι τεταλαιπώρηκε τὸ φρύαγμα τοῦ ἰορδάνου. τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, ποίμαινε τὰ πρόβατα τῆς σφαγῆς, ἃ οἱ κτησάμενοι ἔσφαζον, καὶ οὐ μετεμελοῦντο. καὶ οἱ πωλοῦντες αὐτὰ ἔλεγον, εὐλογητὸς κύριος, πεπλουτήκαμεν. καὶ οἱ ποιμένες αὐτῶν οὐκ ἔπασχον οὐδὲν ἐπ' αὐτοῖς, διὰ τοῦτο οὐ φείσομαι οὐκ ἔτι ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν λέγει κύριος. καὶ ἰδοὺ ἐγὼ παραδίδωμι τοὺς ἀνθρώπους, ἕκαστον εἰς χεῖρας τοῦ πλησίον αὐτοῦ καὶ εἰς χεῖρας βασιλέως αὐτοῦ, καὶ κατακόψουσι τὴν γῆν καὶ οὐ μὴ ἐξέλωμαι ἐκ χειρὸς αὐτῶν, καὶ ποιμανῶ τὰ πρόβατα τῆς σφαγῆς εἰς τὴν χαναανῖτιν. καὶ λήψομαι ἐμαυτῷ δύο ῥάβδους, τὴν μίαν ἐκάλεσα κάλλος, καὶ τὴν ἑτέραν ἐκάλεσα σχοίνισμα. καὶ ποιμανῶ τὰ πρόβατα καὶ ἐξαρῶ τοὺς τρεῖς ποιμένας ἐν μηνὶ ἑνί, καὶ βαρυνθήσεται ἡ ψυχή μου ἐπ' αὐτούς, καὶ γὰρ αἱ ψυχαὶ αὐτῶν ἐπωρύοντο ἐπ' ἐμέ. καὶ εἶπα, οὐ ποιμανῶ αὐτούς. τὸ ἀποθνῆσκον ἀποθνησκέτω, καὶ τὸ ἐκλεῖπον ἐκλειπέτω. καὶ τὰ καταλοιπὰ κατεσθιέτωσαν ἕκαστος τὰς σάρκας τοῦ πλησίον αὐτοῦ. καὶ λήψομαι τὴν ῥάβδον μου τὴν καλήν, καὶ ἀπορρίψω αὐτὴν διασκεδάσαι τὴν διαθήκην μου ἣν διεθέμην πρὸς πάντας τοὺς λαούς, καὶ διασκεδασθήσεται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. καὶ γνώσονται οἱ χαναναῖοι τὰ πρόβατα τὰ φυλασσόμενά μοι, διότι λόγος κυρίου ἐστίν. καὶ ἐρῶ πρὸς αὐτούς, εἰ καλὸν ἐνώπιον ὑμῶν ἐστίν, δότε τὸν μισθόν μου ἢ ἀπείπασθε. καὶ ἔστησαν τὸν μισθόν μου τριάκοντα ἀργυρίους. καὶ εἶπεν κύριος πρός με,

Ez.d. Infra 6.e. Infra 14.d.

Hiere. 25.a.

Traſla.gre.lxx.cũ iter.latina.	Traſla.B.Hie.	Ter.heb.zacha.xij. Pritiua.heb.

Traſla.gre.lxx.cũ iter.latina.

depone eos in cõflatoriũ: et recogita ſi pbatũ
καθὲς ἀυτοὺς ἐις τὸ χωνευτήριον, καὶ σκέψαι ἐι δόκιμόν
C est: ſicut pbatus ſum p eis. et tuli
ἐστιν, ὃν τρόπον ἐδοκιμάσθην ὑπὲρ ἀυτῶν. καὶ ἔλαβον
triginta argenteos: et miſi eos in
τοὺς τριάκοντα ἀργυρίους, καὶ ἐνέβαλον ἀυτοὺς ἐις τὸν
domũ dñi in cõflatoriũ: et abieci vir=
ὄικον κυρίου ἐις τὸ χωνευτήριον, καὶ ἀπέρριψα τὴν ῥάβ
gã meã ſecundã q̃ appellat funicul⁹ vt
δον μου τὴν δευτέραν τὴν καλουμένην τὸ χοίνισμα τοῦ
diſſiparẽ teſtamẽtũ qð inter iudã et in=
διασκεδάσαι τὴν κατάσχεσιν τὴν ἀναμέσον ἰούδα καὶ ἀνα
ter iſrael: et dixit dñs ad me: et adhuc ſume
μέσον ἰσραήλ, καὶ ἔιπεν κύριος πρός με, καὶ ἔτι λάβε
tibi vaſa paſtoralia paſtoris imperiti: q2 ecce
σεαυτῷ σκεύη ποιμενικὰ ποιμένος ἀπείρου, διότι ἰδοὺ
ſuſcitabo paſtorẽ ſup terrã: q̃ derelictũ non
D ἐξεγερῶ ποιμένα ἐπὶ τὴν γῆν, ὅστις τὸ ἐκλεῖπον ὀυ μὴ
viſitet: et diſperſum nõ requirat: et
ἐπισκέψηται, καὶ τὸ ἐσκορπισμένον ὀυ μὴ ζητήσῃ, καὶ τὸ
fractum non ſanet: et integrũ non
συντετριμμένον ὀυ μὴ ἰάσηται, καὶ τὸ ὁλόκληρον ὀυ μὴ
dirigat: et carnes electoꝶ deuorabit: et
κατευθύνῃ, καὶ τὰ κρέα τῶν ἐκλεκτῶν καταφάγεται, καὶ
talos eoꝶ ꝑuertet. ve q̃ paſcitis
τοὺς ἀστραγάλους ἀυτῶν ἐκστρέψει. ὦ ὁι ποιμαίνοντες
vana et q̃ dereliquiſtis oues: gladi=
τὰ μάταια καὶ ἐγκαταλελοιπότες τὰ πρόβατα, μάχαι
us ſup brachiũ ei⁹ et ſup oculũ eius
ρα ἐπὶ τὸν βραχίονα ἀυτοῦ καὶ ἐπὶ τὸν ὀφθαλμὸν ἀυτοῦ
dextrũ: brachiũ eius ſiccatũ ſiccabitur:
τὸν δεξιόν, ὁ βραχίων ἀυτοῦ ξηραινόμενος ξηρανθήσεται,
et oculus eius dexter excecatus exceca=
καὶ ὁ ὀφθαλμὸς ἀυτοῦ ὁ δεξιὸς ἐκτυφλούμενος ἐκτυ=
bitur.
φλωθήσεται.

Ca.12.

A Aſſumptio verbi dñi ſup iſrael dicit do=
Λῆμμα λόγου κυρίου ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ λέγει κύ=
Ʒ.1.d. min⁹: extendẽs celũ et fundans trã et fingẽs
Infra. ριος, ἐκτείνων τὸν ὀυρανὸν καὶ θεμελιῶν γῆν καὶ πλάσ=
6.e. ſpũ hoĩs in eo. ecce ego pono hie=
Infra 14.d. σων πνεῦμα ἀνθρώπου ἐν ἀυτῷ. ἰδοὺ ἐγὼ τίθημι τὴν ἱε
ruſalem: ſicſuplimiaria q̃ mouẽt oĩb⁹ pplis i cir
ρουσαλήμ, ὡς πρόθυρα σαλευόμενα πᾶσι τοῖς λαοῖς κύ
cuitu: et in iudea erit obſidio ſup hieruſalem.
κλω, καὶ ἐν τῇ ἰουδαίᾳ ἔσται περιοχὴ ἐπὶ ἱερουσαλήμ.
et erit in die illo: ponam hieruſalem lapidẽ
Dicere. 25.a. καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, θήσομαι τὴν ἱερουσαλὴμ λίθον
q̃ conculcat cũctis gentib⁹. oĩs q̃ calcat
καταπατούμενον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι. πᾶς ὁ καταπα=
C eã: illudens illudet: et congregabuntur
τῶν ἀυτήν, ἐμπαίζων ἐμπαίξεται, καὶ ἐπισυναχθήσεται
B ſup eã oẽs gẽtes trẽ. in die illa di=
ἐπ᾽ ἀυτὴν πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέ
cit dñs omp̃s: ꝑcutiam oẽm equũ in
γει κύριος παντοκράτωρ, πατάξω πάντα ἵππον ἐν
ſtuporẽ et aſcenſorẽ eius in amentia:
ἐκστάσει καὶ τὸν ἀναβάτην ἀυτοῦ ἐν παραφρονήσει,
ſup ãt domũ iuda aperiã oculos meos:
ἐπὶ δὲ τὸν ὄικον ἰούδα διανοίξω τοὺς ὀφθαλμούς μου,
et oẽs equos pploꝶ ꝑcutiam in ceci
καὶ πάντας τοὺς ἵππους τῶν λαῶν πατάξω ἐν ἀπο
tate: et dicent tribuni iuda in cor=
τυφλώσει, καὶ ἐροῦσιν ὁι χιλίαρχοι ἰούδα ἐν ταῖς καρ
dibus ſuis: iuenꝫam⁹ nobis q̃ hitant hie=
δίαις ἀυτῶν, ἑυρήσομεν ἡμῖν τοὺς κατοικοῦντας ἱε=
ruſalem in dño omnipotẽte deo eoꝶ. in die
C ρουσαλὴμ ἐν κυρίῳ παντοκράτορι θεῷ ἀυτῶν. ἐν τῇ ἡμέ
illa ponã tribunos iuda: ſic torrẽ
ρα ἐκείνῃ θήσομαι τοὺς χιλιάρχους ἰούδα, ὡς δαλὸν

Traſla.B.Hie.

[m]Proiice illud [n]ad [o]ſtatua=
rium. [p]Decorum
[q]precium [r]quo [s]appreciatusſum [t]ab eis.
[u]Et tuli [x]triginta [y]argenteos: [z]& proieci
[a]illos in [b]domo [c]dñi [d]ad [e]ſtatuarium.
[f]Et precidi [h]virgã meam
[i]ſecundã q̃ appellabatur
[l]funiculus: [m]vt diſſoluerẽ
[o]germanitatem
[p]inter [q]iudam [r]& [s]iſrael. [t]Et
dixit
[u]domin⁹ [x]ad me. [y]Adhuc
[z]ſume [a]tibi [b]vaſa
[c]paſtoris [d]ſtulti. [e]Quia [f]ecce [g]ego [h]ſuſcitabo
[i]paſtorẽ [k]i terra: [l]qui dere
licta [m]non [n]viſitabit:
[o]diſperſum [p]non [q]queret
[r]& contritum
[s]non [t]ſanabit: & id [u]quod
ſtat [x]non [y]enutriet:
[z]& carnes [a]pinguiũ [b]comedet: [c]& vngulas eorum
[d]diſſoluet. [e]O [f]paſtor &
[g]idolum: [h]derelinquens
[i]gregem. [k]Gladius [l]ſuper
[m]brachium eius: [n]& ſup
[o]oculũ [p]dextrũ eius. [q]Bra
chiũ eius [r]ariditate [s]ſiccabitur: [t]& oculus [u]dexter ei⁹
[x]tenebreſcens [y]obſcurabitur.

12.

Onus [b]verbi [c]domini
[d]ſup [e]iſrael. [f]Dixit [g]dominus [h]extendens
[i]celum [k]& fundans [l]terrã:
[m]& fingens [n]ſpiritum
[o]hominis [p]in eo. [q]Ecce [r]ego
[s]ponam
[u]hieruſalem [x]ſuperliminare [y]crapule [z]omnibus
[a]populis [b]in circuitu: [c]ſed
& [e]iuda
[f]erit [g]in obſidione [h]cõtra
[i]hieruſalem.
[k]Et erit [l]in die [m]illa: [n]ponã
[p]hieruſalẽ [q]lapidem [r]oneris [s]cunctis
[t]populis. [u]Oẽs [x]qui leuabunt eũ [y]cõciſione [z]lacerabuntur: [a]& colligẽtur [b]aduerſus eã [c]oĩa [d]regna [e]terre. [f]In die [g]illa [h]dicit [i]dñs.
[k]Percutiam [l]omnem
[m]equũ [n]in ſtuporem: [o]&
aſcenſorẽ ei⁹ [p]in amentiã.
[q]Et ſuper [r]domum [s]iuda
[t]aperiam [x]oculos meos:
[y]& omnẽ [z]equũ [a]populoꝶ
[b]percutiam [c]cecitate.
[d]Et dicent [e]duces [f]iude [g]in
corde ſuo:
[h]cõfortẽtur [i]mihi [k]habitatores [l]hieruſalẽ [m]in dño
[n]exercituũ [o]deo eorum.
[p]In die [q]illa
[r]ponã [t]duces [u]iuda [x]ſicut
caminum

Ter.heb.zacha.xij. Pritiua.heb.

הַשְׁלִיכֵהוּ אֶל הַיּוֹצֵר אֶדֶר — שָׁלַךְ יָצַר
הַיְקָר אֲשֶׁר יָקַרְתִּי מֵעֲלֵיהֶם
וָאֶקְחָה שְׁלֹשִׁים הַכֶּסֶף וָאַשְׁלִיךְ — לָקַח
אֹתוֹ בֵּית יְהוָה אֶל הַיּוֹצֵר ׃
וָאֶגְדַּע אֶת מַקְלִי הַשֵּׁנִי אֵת — גָּדַע שָׁנָה
הַחֹבְלִים לְהָפֵר אֶת הָאַחֲוָה — אָח
בֵּין יְהוּדָה וּבֵין יִשְׂרָאֵל ׃ וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֵלָי עוֹד קַח לְךָ כְּלִי — כָּלָה
רֹעֶה אֱוִלִי ׃ כִּי הִנֵּה אָנֹכִי מֵקִים — קוּם
רֹעֶה בָּאָרֶץ הַנִּכְחָדוֹת לֹא יִפְקֹד — כָּחַד פָּקַד
הַנַּעַר לֹא יְבַקֵּשׁ וְהַנִּשְׁבֶּרֶת — בָּקַשׁ שָׁבַר
לֹא יְרַפֵּא הַנִּצָּבָה לֹא יְכַלְכֵּל — רָפָא יָצַב
וּבְשַׂר הַבְּרִיאָה יֹאכַל וּפַרְסֵיהֶן — כּוּל בָּרָא
יְפָרֵק ׃ הוֹי רֹעִי הָאֱלִיל עֹזְבִי — אָכַל פָּרַק
הַצֹּאן חֶרֶב עַל זְרוֹעוֹ וְעַל — רָעָה
עֵין יְמִינוֹ זְרֹעוֹ יָבוֹשׁ תִּיבָשׁ — יָמַן זָרַע
וְעֵין יְמִינוֹ כָּהֹה תִכְהֶה ׃ — יָבֵשׁ
מַשָּׂא דְבַר יְהוָה — Cap.xij.
עַל יִשְׂרָאֵל נְאֻם יְהוָה נֹטֶה — נָשָׂא
שָׁמַיִם וְיֹסֵד אָרֶץ וְיֹצֵר רוּחַ — נָטָה
אָדָם בְּקִרְבּוֹ ׃ הִנֵּה אָנֹכִי שָׂם — שׂוּם
אֶת יְרוּשָׁלַם סַף רַעַל לְכָל
הָעַמִּים סָבִיב וְגַם עַל יְהוּדָה — סָבַב
יִהְיֶה בַמָּצוֹר עַל יְרוּשָׁלָם ׃ — הָיָה צוּר
וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא אָשִׂים אֶת — שׂוּם
יְרוּשָׁלַם אֶבֶן מַעֲמָסָה לְכָל — עָמַס
הָעַמִּים כָּל עֹמְסֶיהָ שָׂרוֹט יִשָּׂרֵטוּ — שָׂרַט
וְנֶאֶסְפוּ עָלֶיהָ כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ ׃ — אָסַף
בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם יְהוָה אַכֶּה כָל — נָכָה
סוּס בַּתִּמָּהוֹן וְרֹכְבוֹ בַּשִּׁגָּעוֹן
וְעַל בֵּית יְהוּדָה אֶפְקַח אֶת עֵינַי — פָּקַח
וְכֹל סוּס הָעַמִּים אַכֶּה בַּעִוָּרוֹן ׃
וְאָמְרוּ אַלֻּפֵי יְהוּדָה בְּלִבָּם
אַמְצָה לִי יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם בַּיהוָה
צְבָאוֹת אֱלֹהֵיהֶם ׃ בַּיּוֹם הַהוּא
אָשִׂים אֶת אַלֻּפֵי יְהוּדָה כְּכִיּוֹר — שׂוּם כִּיּר

© Biblioteca Nacional de España

אֵשׁ בְּעֵצִים וּכְלַפִּיד אֵשׁ בְּעָמִיר לפד עמר
וְאָכְלוּ עַל יָמִין וְעַל שְׂמֹאול ימן שמל
אֶת כָּל הָעַמִּים סָבִיב וְיָשְׁבָה
יְרוּשָׁלַם עוֹד תַּחְתֶּיהָ בִּירוּשָׁלָם׃
וְהוֹשִׁיעַ יְהוָה אֶת אָהֳלֵי יְהוּדָה ישע
בָּרִאשֹׁנָה לְמַעַן לֹא תִגְדַּל גדל
תִּפְאֶרֶת בֵּית דָּוִיד וְתִפְאֶרֶת יֹשֵׁב פאר
יְרוּשָׁלָם עַל יְהוּדָה׃ בַּיּוֹם
הַהוּא יָגֵן יְהוָה בְּעַד יוֹשֵׁב גנן ישב
יְרוּשָׁלַם וְהָיָה הַנִּכְשָׁל בָּהֶם כשל
בַּיּוֹם הַהוּא כְּדָוִיד וּבֵית דָּוִיד
כֵּאלֹהִים כְּמַלְאַךְ יְהוָה לִפְנֵיהֶם׃ לאך פנה
וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא אֲבַקֵּשׁ לְהַשְׁמִיד בקש שמד
אֶת כָּל הַגּוֹיִם הַבָּאִים עַל בוא
יְרוּשָׁלָם׃ וְשָׁפַכְתִּי עַל בֵּית
דָּוִיד וְעַל יוֹשֵׁב יְרוּשָׁלַם רוּחַ
חֵן וְתַחֲנוּנִים וְהִבִּיטוּ אֵלַי אֵת חנן נבט
אֲשֶׁר דָּקָרוּ וְסָפְדוּ עָלָיו כְּמִסְפֵּד ספד
עַל הַיָּחִיד וְהָמֵר עָלָיו כְּהָמֵר יחד מרר
עַל הַבְּכוֹר׃ בַּיּוֹם הַהוּא יִגְדַּל בכר גדל
הַמִּסְפֵּד בִּירוּשָׁלַם כְּמִסְפַּד ספד
הֲדַדְרִמּוֹן בְּבִקְעַת מְגִדּוֹן׃ וְסָפְדָה
הָאָרֶץ מִשְׁפָּחוֹת מִשְׁפָּחוֹת לְבָד שפח בדד
מִשְׁפַּחַת בֵּית דָּוִיד לְבָד וּנְשֵׁיהֶם נשה
לְבָד מִשְׁפַּחַת בֵּית נָתָן לְבָד
וּנְשֵׁיהֶם לְבָד׃ מִשְׁפַּחַת בֵּית
לֵוִי לְבָד וּנְשֵׁיהֶם לְבָד מִשְׁפַּחַת
הַשִּׁמְעִי לְבָד וּנְשֵׁיהֶם לְבָד׃ כֹּל
הַמִּשְׁפָּחוֹת הַנִּשְׁאָרוֹת מִשְׁפָּחֹת שאר
מִשְׁפָּחֹת לְבָד וּנְשֵׁיהֶם לְבָד׃

Cap. xiij. בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה היה
מָקוֹר נִפְתָּח לְבֵית דָּוִיד וּלְיֹשְׁבֵי קור פתח
יְרוּשָׁלָם לְחַטָּאת וּלְנִדָּה׃ וְהָיָה
בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת
אַכְרִית אֶת שְׁמוֹת הָעֲצַבִּים מִן כרת
הָאָרֶץ וְלֹא יִזָּכְרוּ עוֹד וְגַם אֶת זכר

ignis in lignis: & ſicut fa
ciem ignis in feno:
& deuorabunt ad dexte
ram & ad ſiniſtram
oēs populos in circuitu.
Et habitabitur
hieruſalē rurſus in loco
ſuo in hieruſalem:
& ſaluabit dñs taberna-
cula iuda ſicut
in principio: vt nō ma-
gnifice
glorietur domus dauid
& gloria habitantium
hieruſalē contra iudam.
In die
illa proteget dñs habi
tatores
hieruſalem. Et erit qui
offenderit ex eis
in die illa q̄ſi dauid: & do
mus dauid
quaſi dei: ſicut angelus
dñi in conſpectu eoꝝ.
Et erit in die illa: querā
conterere
omnes gentes que ve-
niunt contra
hieruſalē: & effundam
ſuper domum
dauid & ſuper habitato
res hieruſalē ſpiritum
gratie & precū. Et aſpi-
cient ad me
quē confixerūt: & plan
gent eum planctu quaſi
ſup vnigenitū: & dole-
bunt ſup eum vt doleri
ſolet in morte primoge
niti. In die illa magnus
erit planctus in hieruſalē
ſicut planctus
adrēmon in campo ma
gedon. Et plangent
terre familie & familie
ſeorſum.
Familie dom⁹ dauid ſe
orſum & mulieres eorū
ſeorſum. Familie dom⁹
nathan ſeorſum:
& mulieres eorum ſeor-
ſum. Familie domus
leui ſeorſū: & mulieres
eorum ſeorſum. Familie
ſemei ſeorſum: & mulie
res eorū ſeorſum. Oms
familie relique: fami-
lie &
familie ſeorſum: & mu
lieres eoꝝ ſeorſum. 13.

IN die illa erit
fons patens domui
dauid & habitantibus
hieruſalē: in ablutionē
pctōris & mēſtruate. Et
erit in die illa dicit dñs
exercituum.
diſperdam nomina ido
lorum de
terra: & nō memorabū
tur vltra. Et pſeudo

ignis in lignis: ⁊ ſic̄ facem ignis in ſtipula:
πυρὸς ἐν ξύλοις, καὶ ὡς λαμπάδα πυρὸς ἐν καλάμῃ,
⁊ deuorabunt a dextris ⁊ a ſiniſtris oēs
καὶ καταφάγονται ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ εὐωνύμων πάντας
pplos p circuitū. ⁊ hitabit hieruſalem adhuc i
τοὺς λαοὺς κυκλόθεν. καὶ κατοικήσει ἱερουσαλὴμ ἔτι καθ'
ſemetipm. ⁊ ſaluabit dñs tabernacula iuda ſi-
ἑαυτήν. καὶ σώσει κύριος τὰ σκηνώματα ἰούδα κα-
cut a pricipio: vt nō magnificet gl̃ia dom⁹
θὼς ἀπ' ἀρχῆς, ὅπως μὴ μεγαλύνηται καύχημα οἴκου
dauid. ⁊ elationes hitantiū in hieruſalem
δαυίδ. καὶ ἐπάρσεις τῶν κατοικούντων ἐν ἱερουσαλὴμ
ſup iudā. ⁊ erit in die illa ꝓteget
ἐπὶ τὸν ἰούδαν. καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὑπερασπιεῖ
dñs ſup hitantes hieruſalem. ⁊ erit q̄
κύριος ὑπὲρ τῶν κατοικούντων ἱερουσαλήμ. καὶ ἔσται ὁ
īfirm⁹ fuerit i eis in illa die: q̄ſi dom⁹ dauid:
ἀσθενῶν ἐν αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὡς ὁ οἶκος δαυίδ,
⁊ dom⁹ dauid q̄ſi dom⁹ dei: ⁊ angelus
καὶ ὁ οἶκος δαυὶδ ὡς ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ, καὶ ὁ ἄγγελος τοῦ C
dñi i cōſpectu eoꝝ. ⁊ erit in die illa que-
κυρίου ἐνώπιον αὐτῶν. καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ζητή-
rā auferre oēs gētes q̄ veniūt ꝯ hie
σω τοῦ ἐξᾶραι πάντα τὰ ἔθνη τὰ ἐρχόμενα ἐπὶ ἱε- C
ruſalem. ⁊ effundā ſup domū dauid ⁊ ſup
ρουσαλήμ. καὶ ἐκχεῶ ἐπὶ τὸν οἶκον δαυὶδ καὶ ἐπὶ
hitantes hieruſalem ſpm̄ gratie ⁊
τοὺς κατοικοῦντας ἱερουσαλὴμ πνεῦμα χάριτος καὶ Mat. 26.a. Mar. 14.c.
mīe: ⁊ aſpicient ad me ꝓ eo q̄d inſulta-
οἰκτιρμοῦ. καὶ ἐπιβλέψονται πρός με ἀνθ' ὧν κατωρχή-
uerūt. ⁊ plangent ſup ſe plāctū q̄ſi ſup di-
σαντο. καὶ κόψονται ἐπ' αὐτὸν κοπετὸν ὡς ἐπ' ἀγα-
lectū: ⁊ dolebunt dolore q̄ſi ſup ꝑmogenito. in
πητῷ, καὶ ὀδυνηθήσονται ὀδύνην ὡς ἐπὶ πρωτοτόκῳ. ἐν Joh. 19.g. D
die illa magnus erit plāctus in hieru-
τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ μεγαλυνθήσεται ὁ κοπετὸς ἐν ἱερου-
ſalem: ſic̄ planct⁹ maloꝝ gnatoꝝ i cāpo ſucciſoꝝ:
σαλήμ, ὡς κοπετὸς ῥοῶν ἐν πεδίῳ ἐκκοπτομένων. D
⁊ planget terra ꝑ tribus tribus. tribus do
καὶ κόψεται ἡ γῆ κατὰ φυλὰς φυλάς. φυλὴ οἴ-
m⁹ dauid ſeorſum: ⁊ mulieres eoꝝ ſe-
κου δαυὶδ καθ' ἑαυτήν, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν κα-
orſum. trib⁹ dom⁹ nathā ſeorſum: ⁊ mulie-
θ' ἑαυτάς. φυλὴ οἴκου νάθαν καθ' ἑαυτήν, καὶ αἱ γυναῖ-
res eoꝝ ſeorſum: trib⁹ dom⁹ leui ſeorſum: ⁊
κες αὐτῶν καθ' ἑαυτάς, φυλὴ οἴκου λευῒ καθ' ἑαυτήν, καὶ A
mulieres eoꝝ ſeorſum. trib⁹ ſymeon ſeorſum:
αἱ γυναῖκες αὐτῶν καθ' ἑαυτάς. φυλὴ συμεὼν καθ' ἑαυ-
⁊ mulieres eoꝝ ſeorſum. oēs tri-
τήν, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν καθ' ἑαυτάς. πᾶσαι αἱ φυ-
bus relique trib⁹ tribus ſeorſum: ⁊ mu-
λαὶ αἱ ὑπολελειμμέναι φυλὴ φυλὴ καθ' ἑαυτήν, καὶ αἱ γυ-
lieres eoꝝ ſeorſum.
ναῖκες αὐτῶν καθ' ἑαυτάς. Ca. 13.

IN die illa erit oīs loc⁹ patens
Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσται πᾶς ὁ τόπος διανοιγό- A
in domo dauid ⁊ hitantibus hieru-
μενος ἐν τῷ οἴκῳ δαυὶδ καὶ τοῖς κατοικοῦσιν ἱερου-
ſalem: ⁊ in tranſmutatione ⁊ in aſperſione.
σαλήμ, καὶ ἐν τῇ μεταλλαγῇ καὶ ἐν τῇ ῥαντίσει.
⁊ erit in die illa dicit dñs ſabaoth: diſ
καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέγει κύριος σαβαώθ, ἐξο-
ꝑdā noīa idoloꝝ de terra: ⁊
λοθρεύσω τὰ ὀνόματα τῶν εἰδώλων ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ
nō erit vltra eoꝝ mēoria: ⁊ pſeudo
οὐκ ἔσται ἔτι αὐτῶν μνεία, καὶ τοὺς ψευδο
καὶ
καὶ

© Biblioteca Nacional de España

Trāſ. gre. lxx. cū inter. lati.

pphetas τ ſpm̄ imūdū auferā de terra.
προφήτας καὶ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἐξαρῶ ἀπὸ τῆς γῆς.
τ erit ſi pphetauerit homo vltra: τ dicet ad
καὶ ἔσαι ἐὰν προφητεύσῃ ἄνθρωπος ἔτι, καὶ ἐρεῖ πρὸς
eū pr̄ eius τ mr̄ ei⁹ q̄ genuerūt
αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ οἱ γεννήσαντες
eum. nō viues: qm̄ mēdacia locut⁹ es in noīe dñi
αὐτόν. οὐ ζήσῃ, ὅτι ψευδῆ λελάληκας ἐπ' ὀνόματι κυρίου
τ cōpedient eū pr̄ ei⁹ τ mr̄ e=
καὶ συμποδήσουσιν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ αὐ
B ius q̄ genuerūt eū: cū pphetauerit ipē. τ
τοῦ οἱ γεννήσαντες αὐτόν, ἐν τῷ προφητεύειν αὐτόν. καὶ
erit in die illa cōfundentur pphete
ἔσαι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καταισχυνθήσονται οἱ προφῆται
vnuſq̄ſq; ex viſione ſua cō pphetauerit ipē: τ
ἕκασος ἐκ τῆς ὁράσεως αὐτοῦ ἐν τῷ προφητεύειν αὐτόν, καὶ
induet pelle cilicina p eo q̄ mentit⁹ eſt. τ dicet: nō
ἐνδύσεται δέρριν τριχίνην ἀνθ' ὧν ἐψεύσατο. καὶ ἐρεῖ, οὐκ
ſum ppheta ego: qꝛ homo genuit me a iuuē=
εἰμὶ προφήτης ἐγώ, διότι ἄνθρωπος ἐγέννησέν με ἐκ νεότη
C tute mea. τ dicā ad eū: q̄d plage iſte in me
τός μου. καὶ ἐρῶ πρὸς αὐτόν, τί αἱ πληγαὶ αὗται ἀναμέ
C dio manuū tuaꝝ: τ dicet: qb⁹ pcuſſ⁹ ſum in domo
σον τῶν χειρῶν σου; καὶ ἐρεῖ, ἃς ἐπλήγην ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ
dilecti mei. gladius cōſurge ſup paſtorē
ἀγαπητοῦ μου. ῥομφαία ἐξεγέρθητι ἐπὶ τὸν ποιμένα
meū τ ſup virū ciuem meū: dicit dñs omp̄s.
Mat. 16.a. μου καὶ ἐπ' ἄνδρα πολίτην μου, λέγει κύριος παντοκρά
Mar. 14.c. pcute paſtorē τ diſpergantur
τωρ. πάταξον τὸν ποιμένα καὶ διασκορπισθήτωσαν τὰ
oues: τ inducā manū meā ſup paſto=
πρόβατα, καὶ ἐπάξω τὴν χεῖρά μου ἐπὶ τοὺς ποιμέ=
res. τ erit in die illa dicit dñs: due p=
Ioh. 9.g. νας. καὶ ἔσαι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέγει κύριος, τὰ δύο μέ
D tes peribunt τ deficient: at tertia relinque=
ρη ἐξολοθρευθήσεται καὶ ἐκλείψει, τὸ δὲ τρίτον ὑπολειφθή
tur in ea. τ traducā tertiā ptē p ignem: τ vrā
σεται ἐν αὐτῇ. καὶ διάξω τὸ τρίτον διὰ πυρός, καὶ πυ
D eos ſic vritur argentū: τ pbo e=
ρώσω αὐτοὺς ὡς πυροῦται τὸ ἀργύριον, καὶ δοκιμῶ αὐ
os ſicut pbatur aurum. ipē inuocabit
τοὺς ὡς δοκιμάζεται τὸ χρυσίον. αὐτὸς ἐπικαλέσεται
nomē meū: τ ego exaudiam eū: τ dicā: ppl's
τὸ ὄνομά μου, καὶ ἐγὼ ἐπακούσομαι αὐτοῦ, καὶ ἐρῶ, λαός
me⁹ iſte eſt. τ ipē dicet: dñs de⁹ me⁹ tu.
μου οὗτός ἐστιν. καὶ αὐτὸς ἐρεῖ, κύριος ὁ θεός μου σύ. C. 14.
A Ecce dies veniunt dñi: τ diuiden=
Ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται τοῦ κυρίου, καὶ διαμερι=
tur ſpolia tua in te: τ cōgregabo om=
σθήσεται τὰ σκῦλά σου ἐν σοί, καὶ ἐπισυνάξω πάν
nes gētes ſup hieruſalem in preliū. τ capie
τα τὰ ἔθνη ἐπὶ ἱερουσαλὴμ εἰς πόλεμον. καὶ ἁλώ
A tur ciuitas: τ diripient dom⁹: τ
σεται ἡ πόλις, καὶ διαρπαγήσονται αἱ οἰκίαι, καὶ
mulieres polluentur: τ egredietur media ps
αἱ γυναῖκες μολυνθήσονται, καὶ ἐξελεύσεται τὸ ἥμισυ τῆς
ciuitatis in captiuitate. at reliqui ppl'i
πόλεως ἐν αἰχμαλωσίᾳ. οἱ δὲ κατάλοιποι τοῦ λαοῦ
mei nō peribunt de ciuitate: τ egre
μου οὐ μὴ ἐξολοθρευθῶσιν ἀπὸ τῆς πόλεως, καὶ ἐξε=
dietur dñs τ p̄liabitur in gētib⁹ illis
λεύσεται κύριος καὶ παρατάξεται ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐκείνοις
ſicut dies cōmiſſionis eius in die belli.
καθὼς ἡμέρα παρατάξεως αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ πολέμου.
τ ſtabunt pedes eius in die illa
καὶ στήσονται οἱ πόδες αὐτοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
ſup mōtē oliuaꝝ q̄ cōtra hieruſa=
ἐπὶ τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν τὸ κατέναντι ἱερουσα=
lem ad orientē. τ ſcindetur mōs
λὴμ κατὰ ἀνατολῶν. καὶ σχισθήσεται τὸ ὄρος τῶν
oliuaꝝ: media ps ei⁹
ἐλαιῶν, τὸ ἥμισυ αὐτοῦ

Trāſla. B. Hie.

pphetas & ſpiritū immundum auferam de terra. Et erit cum prophetauerit quiſpiam vltra: dicent ei pater eius & mater ei⁹ qui genuerūt eum. Non viues: qa mēdaciū locutus es in noīe dñi. Et cōfigent eū pater eius & mr̄ eius genitores eius cū pphetauerit. Et erit ī die illa cōfundētur pphete vnuſq̄ſq; ex viſione ſua cum pphetauerint: nec operientur pallio ſaccino vt mentiantur. Sed dicet: non ſum propheta. Homo agricola ego ſum: qm̄ adā exēplū meū ab adoleſcentia mea. Et dicetur ei. Quid ſunt plage iſte in medio manuū tuarū? Et dicet. His plagatus ſum in domo eoꝝ qui diligebant me. Framea ſuſcitare ſup paſtorē meū: & ſup virū coherentē mihi dicit dñs exercituum. Percute paſtorē & diſpgētur oues. Et cōuertā manū meā ad paruulos. Et erunt in omni terra dicit dñs: partes due in ea diſpergentur & deficient: & tertia pars reliquetur in ea. Et ducam tertiam partem per ignem: & vram eos ſicut vritur argentum: & pbabo eos ſicut pbatur aurum. Ipſe vocabit nomen meū: & ego exaudiam eum. Et dicam: populus meus es: & ipſe dicet: dñs deus meus. 14.

Ecce dies dñi veniet dicit dñs: & diuidentur ſpolia tua in medio tui. Et cōgregabo om̄es gentes ad hieruſalē in prelium: & capietur ciuitas: & vaſtabūtur domus: & mulieres violabūtur. Et egredietur media pars ciuitatis in captiuitatē: & reliquū populi nō auferetur ex vrbe. Et egredietur dñs & p̄liabitur cōtra gentes illas ſicut preliat⁹ eſt in die certaminis. Et ſtabūt pedes eius in die illa ſup montem oliuarum qui eſt contra hieruſalē ad orientem. Et ſcindetur mōs oliuarum ex media parte ſui

Tex. heb. zacha. xiiij.

הַנְּבִיאִים וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה
אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ׃ וְהָיָה כִּי יִנָּבֵא
אִישׁ עוֹד וְאָמְרוּ אֵלָיו אָבִיו וְאִמּוֹ
יֹלְדָיו לֹא תִחְיֶה כִּי שֶׁקֶר דִּבַּרְתָּ
בְּשֵׁם יְהוָה וּדְקָרֻהוּ אָבִיהוּ וְאִמּוֹ
יֹלְדָיו בְּהִנָּבְאוֹ׃ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא
יֵבֹשׁוּ הַנְּבִיאִים אִישׁ מֵחֶזְיֹנוֹ
בְּהִנָּבְאֹתוֹ וְלֹא יִלְבְּשׁוּ אַדֶּרֶת
שֵׂעָר לְמַעַן כַּחֵשׁ׃ וְאָמַר לֹא נָבִיא
אָנֹכִי אִישׁ עֹבֵד אֲדָמָה אָנֹכִי כִּי
אָדָם הִקְנַנִי מִנְּעוּרָי׃ וְאָמַר אֵלָיו
מָה הַמַּכּוֹת הָאֵלֶּה בֵּין יָדֶיךָ
וְאָמַר אֲשֶׁר הֻכֵּיתִי בֵּית מְאַהֲבָי׃
חֶרֶב עוּרִי עַל רֹעִי וְעַל גֶּבֶר עֲמִיתִי
נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת הַךְ אֶת הָרֹעֶה
וּתְפוּצֶיןָ הַצֹּאן וַהֲשִׁבֹתִי יָדִי
עַל הַצֹּעֲרִים׃ וְהָיָה בְכָל הָאָרֶץ
נְאֻם יְהוָה פִּי שְׁנַיִם בָּהּ יִכָּרְתוּ
יִגְוָעוּ וְהַשְּׁלִשִׁית יִוָּתֶר בָּהּ׃
וְהֵבֵאתִי אֶת הַשְּׁלִשִׁית בָּאֵשׁ
וּצְרַפְתִּים כִּצְרֹף אֶת הַכֶּסֶף
וּבְחַנְתִּים כִּבְחֹן אֶת הַזָּהָב הוּא
יִקְרָא בִשְׁמִי וַאֲנִי אֶעֱנֶה אֹתוֹ
אָמַרְתִּי עַמִּי הוּא וְהוּא יֹאמַר
יְהוָה אֱלֹהָי׃

Cap. xiiij.

הִנֵּה יוֹם בָּא לַיהוָה וְחֻלַּק שְׁלָלֵךְ
בְּקִרְבֵּךְ׃ וְאָסַפְתִּי אֶת כָּל הַגּוֹיִם
אֶל יְרוּשָׁלִַם לַמִּלְחָמָה וְנִלְכְּדָה
הָעִיר וְנָשַׁסּוּ הַבָּתִּים וְהַנָּשִׁים
תִּשָּׁגַלְנָה וְיָצָא חֲצִי הָעִיר בַּגּוֹלָה
וְיֶתֶר הָעָם לֹא יִכָּרֵת מִן הָעִיר׃
וְיָצָא יְהוָה וְנִלְחַם בַּגּוֹיִם הָהֵם
כְּיוֹם הִלָּחֲמוֹ בְּיוֹם קְרָב׃ וְעָמְדוּ
רַגְלָיו בַּיּוֹם הַהוּא עַל הַר הַזֵּיתִים
אֲשֶׁר עַל פְּנֵי יְרוּשָׁלִַם מִקֶּדֶם
וְנִבְקַע הַר הַזֵּיתִים מֵחֶצְיוֹ

Priitiua. heb.

נבא
עבר נבא
מות
בוש חזה
לבש
קנה נער
נכה
רעה עמת
נכה
פוץ שוב
כרת שנה
כרת גוע
שלש יתר
בוא
קרא ענה
את אמר
בוא
לחם לכד
שסס בית
נשה שגל
חצה גלה
כרת
פנה
בקע

© Biblioteca Nacional de España

מִזְרָחָה וָיָמָּה גֵּיא גְּדוֹלָה מְאֹד זָרַח גָּדַל
וּמָשׁ חֲצִי הָהָר צָפוֹנָה וְחֶצְיוֹ מוּשׁ צָפַן
נֶגְבָּה׃ וְנַסְתֶּם גֵּיא הָרַי כִּי יַגִּיעַ נוּס נָגַע
גֵּי הָרִים אֶל אָצַל וְנַסְתֶּם גַּיְא
כַּאֲשֶׁר נַסְתֶּם מִפְּנֵי הָרַעַשׁ
בִּימֵי עֻזִּיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה וּבָא בּוֹא
יְהוָה אֱלֹהַי כָּל קְדֹשִׁים עִמָּךְ׃
וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא לֹא יִהְיֶה הָיָה
אוֹר יְקָרוֹת וְקִפָּאוֹן׃ וְהָיָה יוֹם
אֶחָד הוּא יִוָּדַע לַיהוָה לֹא יָדַע
יוֹם וְלֹא לַיְלָה וְהָיָה לְעֵת עֶרֶב
יִהְיֶה אוֹר׃ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא
יֵצְאוּ מַיִם חַיִּים מִירוּשָׁלַ͏ִם מַי
חֶצְיָם אֶל הַיָּם הַקַּדְמוֹנִי וְחֶצְיָם חָצָה
אֶל הַיָּם הָאַחֲרוֹן בַּקַּיִץ וּבַחֹרֶף קוּץ
יִהְיֶה׃ וְהָיָה יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל
כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה
יְהוָה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד׃ יִסּוֹב כָּל סָבַב
הָאָרֶץ כָּעֲרָבָה מִגֶּבַע לְרִמּוֹן נֶגֶב
יְרוּשָׁלָ͏ִם וְרָאֲמָה וְיָשְׁבָה תַחְתֶּיהָ רוּם
לְמִשַּׁעַר בִּנְיָמִן עַד מְקוֹם שַׁעַר קוּם
הָרִאשׁוֹן עַד שַׁעַר הַפִּנִּים פָּנָה
וּמִמִּגְדַּל חֲנַנְאֵל עַד יִקְבֵי הַמֶּלֶךְ׃ גָּדַל
וְיָשְׁבוּ בָהּ וְחֵרֶם לֹא יִהְיֶה עוֹד
וְיָשְׁבָה יְרוּשָׁלַ͏ִם לָבֶטַח׃ וְזֹאת
תִּהְיֶה הַמַּגֵּפָה אֲשֶׁר יִגֹּף יְהוָה נָגַף
אֶת כָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר צָבְאוּ עַל
יְרוּשָׁלָ͏ִם הָמֵק בְּשָׂרוֹ וְהוּא עֹמֵד מָקַק
עַל רַגְלָיו וְעֵינָיו תִּמַּקְנָה בְחֹרֵיהֶן חָרַר
וּלְשׁוֹנוֹ תִּמַּק בְּפִיהֶם׃ וְהָיָה בַּיּוֹם פֶּה
הַהוּא תִּהְיֶה מְהוּמַת יְהוָה רַבָּה הָיָה הִים
בָּהֶם וְהֶחֱזִיקוּ אִישׁ יַד רֵעֵהוּ רָבַב חָזַק
וְעָלְתָה יָדוֹ עַל יַד רֵעֵהוּ׃ וְגַם עָלָה
יְהוּדָה תִּלָּחֵם בִּירוּשָׁלָ͏ִם וְאֻסַּף לָחַם
חֵיל כָּל הַגּוֹיִם סָבִיב זָהָב וָכֶסֶף סָבַב
וּבְגָדִים לָרֹב מְאֹד׃ וְכֵן תִּהְיֶה מַגֵּפַת

ad orientē & ad occidentem prupto grandi valde. Et ſepabitur mediū montis ad aquilonē: & mediū eius ad meridiem. Et fugietis ad vallē mōtium eorū: qm̄ cōiungetur vallis montiū vſq; ad pximū. Et fugietis ſicut fugiſtis a facie terremotus in diebus ozie regis iuda. Et veniet dn̄s deus meus omneſq; ſancti cum eo. Et erit in die illa non erit lux: ſed frigus & gelu. Et erit dies vna que nota eſt domino: non dies neq; nox: & in tēpore veſperi erit lux. Et erit in die illa exibunt aque viue de hieruſalem. Medium earum ad mare orientale: & medium earum ad mare nouiſſimum. In eſtate & in hyeme erūt: & erit dn̄s rex ſuper omnem terram. In die illa erit dn̄s vnus: & erit nomē eius vnū. Et reuertetur ōis terra vſq; ad deſertū de colle remmon ad auſtrum hieruſalē. Et exaltabitur & habitabitur in loco ſuo a porta beniamin vſq; ad locum porte prioris & vſq; ad portam angulorum: & a turre ananahel vſq; ad torcularia regis. Et habitabunt in ea: & anathema non erit amplius. Sed ſedebit hieruſalem ſecura: & hec erit plaga. qua percutiet dominus omnes gentes que pugnauerūt aduerſus hieruſalem. Tabeſcet caro vniuſcuiuſq; ſtantis ſup pedes ſuos: & oculi eius cōtabeſcent in foraminib⁹ ſuis & lingua eoꝝ contabeſcet in ore ſuo. In die illa erit tumultus domini magnus in eis: & apprehēdet vir manum proximi ſui. Sed & iudas pugnabit aduerſus hieruſalē & cōgregabūtur diuitie oīum gentiū in circuitu: aurū & argentū & veſtes multe ſatis. Et ſic erit ruina

ad orientē: & media ps illi⁹ ad mare
πρὸς ἀνατολάς, καὶ τὸ ἥμισυ αὐτοῦ πρὸς θάλασσαν
voraginē magnā nimis: & inclinabit media ps mōtis ad
χάος μέγα σφόδρα, καὶ κλινεῖ τὸ ἥμισυ τοῦ ὄρους πρὸς
aqlonē: & media ps ei⁹ ad auſtrū: & obturabit
βορρᾶν, καὶ τὸ ἥμισυ αὐτοῦ πρὸς νότον, καὶ ἐμφραγήσε
vallis mōtiū meoꝝ & adiūget vallis
ται ἡ κοιλὰς τῶν ὀρέων μου καὶ συνάψεται ἡ φάραγξ
montiū vſq; ad aſael. & obturabit ſicut obturata ē a facie tremot⁹ in diebus ozie re
τῶν ὀρέων ἕως ἀσαήλ. καὶ ἐμφραγήσεται ὃν τρόπον ἐνε
φράγη ἀπὸ προσώπου τοῦ σεισμοῦ ἐν ἡμέραις ὀζίου βα
gis iuda. & veniet dn̄s de⁹ me⁹ & oēs
σιλέως ἰούδα. καὶ ἥξει κύριος ὁ θεός μου καὶ πάν
ſancti cū eo. & erit in illa die nō
τες οἱ ἅγιοι μετ᾽ αὐτοῦ. καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ οὐκ
erit lux: ſed frigus & gelu erit in vna die.
ἔσται φῶς, ἀλλ᾽ ἢ ψῦχος καὶ παγετὸς ἔσται ἐν μιᾷ ἡμέ
& dies illa nota dn̄o: neq; dies neq;
ρᾳ. καὶ ἡ ἡμέρα ἐκείνη γνωστὴ τῷ κυρίῳ, οὔτε ἡμέρα οὔτε
nox: & ad veſpam erit lux: & erit in die
νύξ, καὶ πρὸς ἑσπέραν ἔσται φῶς, καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ
illa egredietur aqua viua de hiīm. media ps eius
ἐκείνῃ ἐξελεύσεται ὕδωρ ζῶν ἐξ ἱλήμ. τὸ ἥμισυ αὐτοῦ
in mare pmū & media ps ei⁹ in
εἰς τὴν θάλασσαν τὴν πρώτην καὶ τὸ ἥμισυ αὐτοῦ εἰς τὴν
mare nouiſſimū: in eſtate & in vere ſic erit.
θάλασσαν τὴν ἐσχάτην, ἐν θέρει καὶ ἐν ἔαρι οὕτως ἔσται.
& erit dn̄s in regē ſup oēm terrā: in
καὶ ἔσται κύριος εἰς βασιλέα ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, ἐν
die illa erit dn̄s vn⁹: & nomē eius vnū
τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσται κύριος εἷς, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἕν
circuiēs oēm terrā & deſtū a gabaō
κυκλῶν πᾶσαν τὴν γῆν καὶ τὴν ἔρημον ἀπὸ γαβαῶν
vſq; remmō ad auſtrū hieruſalem. rama aūt in
ἕως ῥεμμὼν κατὰ νότον ἱερουσαλήμ. ῥαμὰ δὲ ἐπὶ
loco pmanebit a porta beniamin vſq; ad locum porte prime: & vſq; ad portā
τοῦ τόπου μενεῖ ἀπὸ τῆς πύλης βενιαμὶν ἕως τοῦ τό
που τῆς πύλης τῆς πρώτης, καὶ ἕως τῆς πύλης τῶν
angulоꝝ: & vſq; ad turrim anameel: vſq; ad torcularia regis: & hitabunt in ea: &
γωνιῶν, καὶ ἕως τοῦ πύργου ἀναμεήλ, ἕως τῶν ὑπο
ληνίων τοῦ βασιλέως, καὶ κατοικήσουσιν ἐν αὐτῇ, καὶ
anathema nō erit vltra. & hitabit hieruſalem cōfidens. & hec erit ruina q̄ pcutiet dn̄s omnes pplos: q̄cūq; militauerunt in hieruſalem.
ἀνάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι. καὶ κατοικήσει ἱερουσαλὴμ πε
ποιθώς. καὶ αὕτη ἔσται ἡ πτῶσις ἣ κόψει κύριος πάν
τας τοὺς λαούς, ὅσοι ἐπεστράτευσαν ἐπὶ ἱερουσαλήμ.
tabeſcent carnes eoꝝ ſtantiū ſup pedes ſuos. & oculi eoꝝ defluent de foraminib⁹ eoꝝ: & lingua eoꝝ tabeſcet in
τακήσονται αἱ σάρκες αὐτῶν ἑστηκότων ἐπὶ τῶν πό
δων αὐτῶν. καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρυήσονται ἐκ τῶν
ὀπῶν αὐτῶν, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν τακήσεται ἐν τῷ
ore eoꝝ: & erit in die illa ſtupor dn̄i magnus ſup eos. & apphendent vnuſq̄ſq; manū primi ſui. & adiacebit man⁹
στόματι αὐτῶν, καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔκστασις κυρί
ου μεγάλη ἐπ᾽ αὐτούς. καὶ ἐπιλήψονται ἕκαστος τῆς χει
ρὸς τοῦ πλησίον αὐτοῦ. καὶ συμπλακήσεται ἡ χεὶρ
eius ad manū primi ſui. & iudas pugnabit in hieruſalem. & cōgregabit
αὐτοῦ πρὸς τὴν χεῖρα τοῦ πλησίον αὐτοῦ. καὶ ἰού
δας παρατάξεται ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ συνάξει τὴν
robur oīm pploꝝ p circuitū aurum &
ἰσχὺν πάντων τῶν λαῶν κυκλόθεν χρυσίον καὶ
argentū & veſtem in mltitudinē valde. &
ἀργύριον καὶ ἱματισμὸν εἰς πλῆθος σφόδρα. καὶ
hec erit ruina
αὕτη ἔσται ἡ πτῶσις τῶν

Zach. 1.
Ps. 16.a.

B

D

C

© Biblioteca Nacional de España

Tráſla.gre.lxx.cū iter.latina.

equoꝝ ꝛ muloꝝ ꝛ cameloꝝ ꝛ aſinoꝝ:
ἵππων καὶ τῶν ἡμιόνων καὶ τῶν καμήλων καὶ τῶν ὄνων,
ꝛ oīm iumētoꝝ q̄ ſunt in caſtris
καὶ πάντων τῶν κτηνῶν τῶν ὄντων ἐν ταῖς παρεμβο-
illis iuxta ruinā hanc. ꝛ erit
λαῖς ἐκείναις κατὰ τὴν πτῶσιν ταύτην. καὶ ἔσαι
q̄cūq; derelicti fuerint de cūctis gētib⁹ q̄ vene-
ὅσοι ἂν καταλειφθῶσιν ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν τῶν ἐπελ
B rint: ꝯ hieruſalem: ꝛ aſcendent ꝑ ānos ſingulos
θόντων ἐπὶ ἱερουσαλήμ, καὶ ἀναβήσονται κατ' ἐνιαυτὸν
vt adorent regem dn̄m deū oīpotentē:
τοῦ προσκυνῆσαι τῷ βασιλεῖ κυρίῳ θεῷ παντοκρά-
ꝛ vt celebrent feſtiuitatē tabernaculoꝝ.
τορι, καὶ τοῦ ἑορτάζειν τὴν ἑορτὴν τῆς σκηνοπηγίας.
ꝛ erit q̄cūq; nō aſcenderit de oībus
D καὶ ἔσαι ὅσοι ἐὰν μὴ ἀναβῶσιν ἐκ πάντων τῶν τῆς
terre in hieruſalem vt adorent regem do
γῆς εἰς ἱερουσαλὴμ τοῦ προσκυνῆσαι τῷ βασιλεῖ κυ
minū deū oīpotentem: ꝛ iſti illis apponent
ρίῳ θεῷ παντοκράτορι, καὶ οὗτοι ἐκείνοις προστεθήσον-
ſi āt trib⁹ egypti nō aſcēderit neq; venerit illuc:
ται. ἐὰν δὲ φυλὴ αἰγύπτου μὴ ἀναβῇ μηδὲ ἔλθῃ ἐκεῖ,
ꝛ ſuꝑ hos erit ruina q̄ ꝑcutiet dn̄s om
καὶ ἐπὶ τούτους ἔσαι ἡ πτῶσις ἣ πατάξει κύριος πάν
nes gētes q̄cūq; nō aſcēderit vt celebrēt
τα τὰ ἔθνη ὅσα ἂν μὴ ἀναβῇ τοῦ ἑορτάσαι τὴν
ſolēnitatē ſcenophegie. hoc erit peccatū e-
ἑορτὴν τῆς σκηνοπηγίας. αὕτη ἔσαι ἡ ἁμαρτία αἰ-
gypti: ꝛ peccatū oīm gentiū q̄cūq;
γύπτου, καὶ ἡ ἁμαρτία πάντων τῶν ἐθνῶν ὅσοι ἐὰν
nō aſcenderit celebrare feſtiuitatē ſcenophegie.
μὴ ἀναβῶσιν ἑορτάσαι τὴν ἑορτὴν τῆς σκηνοπηγί-
in die illa erit qđ ſuꝑ frenū
ας. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσαι τὸ ἐπὶ τὸν χαλινὸν
equi ſanctū dn̄o oīpotenti. ꝛ erūt
τοῦ ἵππου ἅγιον τῷ κυρίῳ παντοκράτορι. καὶ ἔσον
lebetes in domo dn̄i ſic phiale an
ται οἱ λέβητες ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου ὡς φιάλαι πρὸ
faciem altaris. ꝛ erit oīs lebes in
προσώπου τοῦ θυσιαστηρίου. καὶ ἔσαι πᾶς λέβης ἐν
hieruſalem ꝛ in iuda ſanctus dn̄o om-
ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν τῷ ἰούδᾳ ἅγιος τῷ κυρίῳ παν
nipotenti. ꝛ veniēt oēs q̄ immolant ꝛ
τοκράτορι. καὶ ἥξουσιν πάντες οἱ θυσιάζοντες καὶ
C ſument ex eis: ꝛ coquent in illis ꝛ nō
λήψονται ἐξ αὐτῶν, καὶ ἑψήσουσιν ἐν αὐτοῖς καὶ οὐκ
erit vltra chananeꝰ in domo dn̄i oīpotentis
ἔσαι ἔτι χαναναῖος ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου παντοκρά-
in die illa.
τορος ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

Tráſla.B.Hie.

[g]equi &[h] muli & [i]cameli [k]& aſini [l]& omnium [m]iumentorum [n]que [o]fuerint [p]in caſtris [q]illis [r]ſicut ruina [s]hec. [t]Et [u]omnes [x]qui reliqui fuerint [y]de vniuerſis [z]gentibus [a]que venerunt [b]contra [c]hieruſalem: [d]aſcendēt [e]ab [f]anno [g]in annū [h]vt adorent [i]regē [k]dn̄m [l]exercituum [m]& celebrēt [o]feſtiuitatē [p]tabernaculorū. [q]Et erit [r]qui [s]non [t]aſcenderit [u]de [x]familiis [y]terre [z]ad [a]hieruſalem [b]vt adorēt [c]regem [d]dominū [e]exercituū: [f]nō [h]erit [g]ſuper eos [i]imber. Quod [k]& ſi [l]familia [m]egypti [n]non [o]aſcenderit [p]& non [q]venerit: [r]nec [s]ſuper eos [t]erit. Sed [t]erit [u]ruina [x]qua [y]percutiet [z]dn̄s omnes [b]gentes [c]que [d]non [e]aſcenrint [f]ad celebrandam [g]feſtiuitatē [h]tabernaculorum. [k]Hoc [l]erit [m]peccatū [n]egypti [o]& hoc [o]peccatum [p]omnium [q]gentium [q]que [r]non [s]aſcenderint [t]ad celebrandā [u]feſtiuitatē [t]tabernaculorū. [y]In die [a]illa [b]erit quod [c]ſuper [d]frenum [e]equi eſt [f]ſanctū [g]domino: [h]& erunt [i]lebetes [k]in domo [l]domini [m]quaſi phiale [n]coram [o]altari. [p]Et erit [q]omnis [r]lebes [s]in hieruſalem [t]& in iuda [u]ſanctificatus [x]dn̄o [y]exercituum. [z]Et veniēt [a]omnes [b]immolātes [c]& ſument [d]ex eis: [e]& coquent [f]in eis. [g]Et non [h]erit [i]mercator [k]vltra [l]in domo [m]dn̄i [n]exercituū [o]ī die [p]illo.

Explicit Zacharias propheta.

Text.heb.zacha.xiiij.

הַסּוּס הַפֶּרֶד הַגָּמָל וְהַחֲמוֹר וְכָל
הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּמַּחֲנוֹת
הָהֵמָּה כַּמַּגֵּפָה הַזֹּאת׃ וְהָיָה כָּל
הַנּוֹתָר מִכָּל הַגּוֹיִם הַבָּאִים עַל
יְרוּשָׁלַם וְעָלוּ מִדֵּי שָׁנָה בְשָׁנָה
לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְמֶלֶךְ יְהוָה צְבָאוֹת
וְלָחֹג אֶת חַג הַסֻּכּוֹת׃ וְהָיָה אֲשֶׁר
לֹא יַעֲלֶה מֵאֵת מִשְׁפְּחוֹת הָאָרֶץ
אֶל יְרוּשָׁלַם לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְמֶלֶךְ
יְהוָה צְבָאוֹת וְלֹא עֲלֵיהֶם יִהְיֶה
הַגָּשֶׁם׃ וְאִם מִשְׁפַּחַת מִצְרַיִם לֹא
תַעֲלֶה וְלֹא בָאָה וְלֹא עֲלֵיהֶם
תִּהְיֶה הַמַּגֵּפָה אֲשֶׁר יִגֹּף יְהוָה
אֶת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יַעֲלוּ לָחֹג
אֶת חַג הַסֻּכּוֹת׃ זֹאת תִּהְיֶה חַטַּאת
מִצְרַיִם וְחַטַּאת כָּל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר
לֹא יַעֲלוּ לָחֹג אֶת חַג הַסֻּכּוֹת׃
בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה עַל מְצִלּוֹת
הַסּוּס קֹדֶשׁ לַיהוָה וְהָיָה הַסִּירוֹת
בְּבֵית יְהוָה כַּמִּזְרָקִים לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ׃
וְהָיָה כָּל סִיר בִּירוּשָׁלַם וּבִיהוּדָה
קֹדֶשׁ לַיהוָה צְבָאוֹת וּבָאוּ כָּל
הַזֹּבְחִים וְלָקְחוּ מֵהֶם וּבִשְּׁלוּ
בָהֶם וְלֹא יִהְיֶה כְנַעֲנִי עוֹד בְּבֵית
יְהוָה צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא׃

Pritiua.heb.

חָמַר
חָנָה
יָתַר בּוֹא
עָלָה
שָׁחָה
חָגַג סָבַב
עָלָה שׁפָחָה
הָיָה
בּוֹא
צָלַל
זָרַק פָּנָה
זָבַח
בּוֹא

INCIPIT PROLOGVS IN MALACHIAM PROPHETAM.

DEus per moyſen populo iſrael preceperat ſacerdotes tabernaculi ſui omni corporali vitio liberos: hoſtias omni vitio vacuas ſibi offerre. Quibus legem ſuā ad regendum populum ob hoc dederat vt per ſacrificiorum oblationē internūcii dei & hominū facti: populum preceptis celeſtibus facerent obedire. Vnde ſacerdotes angelos dei eſſe: hoc in loco ſcriptura teſtatur. Sed quia tanti muneris gratiam contēnentes: ſupradictus populus ac ſacerdotes ſacrificia vitio deturpata: ipſi criminibus ac īpietatibus maculati deo offerre ceperūt. Ideo per malachiam prophetam deus populū ſuum iſrael increpans ait. Dilexi vos dicit dominus. Et dixiſtis. In quo dilexiſti nos? Nonne frater erat eſau iacob dicit dominus: & dilexi iacob: eſau autem odio habui? Eſau autem fratrem iacob non iniqua aut ſpontanea voluntate odio habitum a deo: vel ſine meriti gratia iacob dilectum manifeſtū eſt; cum ſcḋm preſcientiam ſuam eſau quidem effuſionem fraterni ſanguinis concupiſcere: iacob autē in ſui cognitione obſeruandā legem deſiderare cognoſceret. Cuius rei gratia: ſupradicto vſus eſt exemplo dicens. Dilexi iacob: eſau autem odio habui. Quāuis ex operibus memoratorū: quorū liber geneſeos meminit: in quo vnuſquiſq; eorum futurus erat propoſito manifeſte cōſtaret vt ſcriptum eſt. Creuerunt pueri: & erat eſau homo agreſtis ſciens venari: iacob autem homo ſimplex manens in tabernaculo. Nam reliqua que lectione comprehenſa ſunt preuaricationē populi iſrael in obſeruandis ſacrificiis dei: increpationēq; in eundem ꝙ deos alienos coluerunt: ſignificant.

Explicit prologus.

Incipit argumentum.

MAlachias aperte & in fine omnium prophetarum dicit de abiectione iſrael & vocatione gentium. Non eſt mihi ait voluntas in vobis dicit dominus exercituum: & munus non ſuſcipiam de manu veſtra. Ab ortu enim ſolis vſq; ad occaſum magnum eſt nomen meum in gentibus: & in omni loco ſacrificatur & offertur nomini meo oblatio munda.

Explicit argumentum.

© Biblioteca Nacional de España

Cap.j. משא דבר יהוה אל ישראל
ביד מלאכי : אהבתי אתכם נשא
אמר יהוה ואמרתם במה
אהבתנו הלוא אח עשו ליעקב
נאם יהוה ואהב את יעקב :
ואת עשו שנאתי ואשים את שום
הריו שממה ואת נחלתו לתנות תנן
מדבר : כי תאמר אדום רששנו
אמר
ונשוב ונבנה חרבות כה אמר שוב בנה
יהוה צבאות המה יבנו ואני
אהרוס וקראו להם גבול רשעה הרס נבל
והעם אשר זעם יהוה עד
עולם: ועיניכם תראינה ואתם עלם ראה
תאמרו יגדל יהוה מעל לגבול גדל
ישראל : בן יכבד אב ועבד כבד
אדניו ואם אב אני איה כבודי
ואם אדנים אני איה מוראי ירא
אמר יהוה צבאות לכם הכהנים
בוזי שמי ואמרתם במה בזינו בזה
את שמך : מגישים על מזבחי נגש זבח
לחם מגאל ואמרתם במה גאל
גאלנוך באמרכם שלחן יהוה
נבזה הוא : וכי תגשון עור בזה נגש
לזבח אין רע וכי תגישו פסח רוע
וחלה אין רע הקריבהו נא קרב
לפחתך הירצך או הישא פחה רצה
פניך אמר יהוה צבאות: ועתה נשא פנה
חלו נא פני אל ויחננו מידכם חלה חנן
היתה זאת הישא מכם פנים היה
אמר יהוה צבאות: מי גם בכם
ויסגר דלתים ולא תאירו סגר אור
מזבחי חנם אין לי חפץ בכם זבח
אמר יהוה צבאות ומנחה לא
ארצה מידכם : כי ממזרח שמש זרח
ועד מבואו גדול שמי בגוים בוא גדל

Incipit Malachias pphe
ta.Capitulum. i.
ONus verbi domini
ad iſrael
in manu malachie. Dile
xi vos
dicit dominus. Et dixi-
ſtis. In quo
dilexiſti nos? Nonne fra
ter erat eſau iacob
dicit dominus? Et dilexi
iacob.
Eſau autem odio habui.
Et poſui
montes eius in ſolitudi-
nem: & hereditatē eius in
dracones deſerti. Quod
ſi dixerit idumea: deſtru
cti ſumus: ſed reuertētes
edificabimus que deſtru
cta ſunt: hec dicit domi
nus exercituū. Iſti edifi-
cabūt & ego deſtruā. Et
vocabuntur termini im-
pietatis: & populus cui
iratus eſt dominus vſq
in eternum. Et oculi ve-
ſtri videbunt & vos
dicetis. Magnificetur
dominus ſuper terminū
iſrael. Filius honorat pa
trem: & ſeruus
dominū ſuū. Si ergo pa
ter ego ſum: vbi eſt ho-
nor meus? & ſi dñs ego
ſum: vbi eſt timor me⁹?
dicit dominus exercitu
um ad vos: o ſacerdotes
qui deſpicitis nomē me
um. Et dixiſtis. In quo
deſpeximus nomen tuū?
Offertis ſup altare meū
panem pollutum. Et di
citis. In quo
polluimus te? In eo qđ
dicitis menſa domini
deſpecta eſt. Si offera-
tis cecum
ad immolandū: nonne
malū eſt? Et ſi offeratis
claudū & languidū: nō-
ne malū eſt? Offer illud
duci tuo ſi placuerit ei:
aut ſi ſuſceperit
faciem tuam dicit do-
minus exercituū. Et nūc
deprecamini vultū dei
vt miſereatur veſtri: de
manu enim veſtra factum
eſt hoc: ſi quō ſuſcipiet
facies veſtras dicit dñs
exercituū. Quis in vo-
bis qui claudat oſtia: &
nō incendat
altare meum gratuito.
Non eſt mihi voluntas
in vobis dicit dominus
exercituum: & munus
nō ſuſcipiā de manu ve-
ſtra. A bortu enim ſolis
vſq ad occaſum magnū
eſt nomē meū in gētib⁹:

MALACHIAS QVI ET
ΜΑΛΑΧΙΑΣ Ο ΚΑΙ
ANGELVS.
ΑΓΓΕΛΟΣ.
Aſſūptio verbi dñi ſup iſrael in ma
λ ῆμμα λόγου κυρίου ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ ἐν χει D
nu angeli eius. dilexi vos dñs
ρὶ ἀγγέλου αὐτοῦ. ἠγάπησα ὑμᾶς λέγει A
dñs: ⁊ dixiſtis in quo dilexiſti nos? nōne fra-
κύριος, καὶ εἴπατε ἐν τίνι ἠγάπησας ἡμᾶς; οὐκ ἀδελ
ter erat eſau iacob dicit dñs: ⁊ dilexi
φὸς ἦν ἠσαῦ τοῦ ἰακὼβ λέγει κύριος; καὶ ἠγάπησα τὸν ro.9.c.
iacob at eſau odio hũi: ⁊ poſui ſminos ei⁹ in
ἰακώβ, τὸν δὲ ἠσαῦ ἐμίσησα, καὶ ἔταξα τὰ ὅρια αὐτοῦ εἰς
deſolationē: ⁊ hereditatem ei⁹ in domos deſ
ἀφανισμόν, καὶ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ εἰς δώματα ἐρή-
ti. q2 dicet idumea ſubuerſa eſt. ⁊ reuertamur:
μου. διότι ἐρεῖ ἡ ἰδουμαία κατέστραπται. καὶ ἐπιστρέψω
⁊ reedificemus deſerta: hec dicit domi
μεν, καὶ ἀνοικοδομήσωμεν ἠρημωμένα, τάδε λέγει κύρι
n⁹ omps. ipi edificabunt: ⁊ ego deſtruā.
ος παντοκράτωρ. αὐτοὶ οἰκοδομήσουσι, κἀγὼ καταστρέ
⁊ vocabunt eis ſmini iiqtatis: ⁊ ppl's B
ψω. καὶ ἐπικληθήσεται αὐτοῖς ὅρια ἀνομίας, καὶ λαὸς
ſup quē pparat⁹ eſt dñs vſq in etnū. ⁊ oculi
ἐφ' ὃν παρατέτακται κύριος ἕως αἰῶνος. καὶ οἱ ὀφθαλ
vři videbūt ⁊ vos dicetis magnificat⁹ ē dñs
μοὶ ὑμῶν ὄψονται καὶ ὑμεῖς ἐρεῖτε ἐμεγαλύνθη κύριος
ſup ſminos iſrael. fili⁹ gľificat pſem: ⁊
ὑπεράνω τῶν ὁρίων ἰσραήλ. υἱὸς δοξάζει πατέρα, καὶ
ſeruus dñm ſuū: ⁊ ſi pſ ſum ego: vbi eſt A
δοῦλος τὸν κν' αὐτοῦ, καὶ εἰ πατήρ εἰμι ἐγώ, ποῦ ἐστιν
gľia mea? ⁊ ſi dñs ſum ego: vbi eſt timor meo?
ἡ δόξα μου; καὶ εἰ κύριός εἰμι ἐγώ, ποῦ ἐστιν ὁ φόβος μου
dicit dñs omps? vos ſacdotes q deſpicitis
λέγει κύριος παντοκράτωρ; ὑμεῖς οἱ ἱερεῖς οἱ φαυλίζον
nomē meū: ⁊ dixiſtis in quo deſpeximus
τες τὸ ὄνομά μου, καὶ εἴπατε ἐν τίνι ἐφαυλίσαμεν
nomē tuū: offerentes ad altare meū pa-
τὸ ὄνομά σου, προσάγοντες πρὸς τὸ θυσιαστήριόν μου ἄρ-
nes pollutos: ⁊ dixiſtis in q polluimus
τους ἠλισγημένους, καὶ εἴπατε ἐν τίνι ἠλισγήσαμεν
te: in eo qđ dicitis vos menſa dñi polluta
σε, ἐν τῷ λέγειν ὑμᾶς τράπεζα κυρίου ἠλισγημένη
eſt: ⁊ impoſita deſpexiſtis: q2 ſi offe-
ἐστί, καὶ τὰ ἐπιτιθέμενα ἐξουδενώσατε, διότι ἐὰν προ
ratis cecum in ſacrificiū: nō malū? ⁊ ſi offe-
σαγάγητε τυφλὸν εἰς θυσίαν, οὐ κακόν; καὶ ἐὰν προ
ratis claudū aut languidū: nōne malū? offer
σαγάγητε χωλὸν ἢ ἄρρωστον, οὐ κακόν; προσάγα C
iam illud duci tuo: ſi ſuſcipiet te:
γε δὴ αὐτὸ τῷ ἡγουμένῳ σου, εἰ προσδέξεταί σε
ſi accipiet faciem tuā dicit dñs omps.
εἰ λήψεται πρόσωπόν σου λέγει κύριος παντοκράτωρ. B
⁊ nūc deprecamini faciem dei vři: ⁊
καὶ νῦν ἐξιλάσκεσθε τὸ πρόσωπον τοῦ θεοῦ ὑμῶν, καὶ
rogate eū: in manib⁹ vřis facta ſunt hec: ſi ſuſci-
δεήθητε αὐτοῦ, ἐν χερσὶν ὑμῶν γέγονε ταῦτα, εἰ λήψο
piā ex vobis facies vřas dicit dñs omps.
μαι ἐξ ὑμῶν πρόσωπα ὑμῶν λέγει κύριος παντοκρά
q2 ⁊ in vobis claudentur hoſtia ⁊ nō
τωρ. διότι καὶ ἐν ὑμῖν συγκλεισθήσονται θύραι καὶ οὐκ
ſuccendet altare meū gratis. nō eſt mihi volū
ἀνάψεται τὸ θυσιαστήριόν μου δωρεάν. οὐκ ἔστι μοι θελη-
tas i vobis: dicit dñs omps. ⁊ ſacrificiū nō ps. 49
μα ἐν ὑμῖν, λέγει κύριος παντοκράτωρ. καὶ θυσίαν οὐ ps. 112.
ſuſcipiam de manib⁹ vřis: q2 ab or-
προσδέξομαι ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν, διότι ἀπὸ ἀνατο
tu ſolis vſq ad ocaſum: nomē meū gľificatū eſt
λῶν ἡλίου μέχρι δυσμῶν, τὸ ὄνομά μου δεδόξασται
in gētib⁹:
ἐν τοῖς ἔθνεσι,

© Biblioteca Nacional de España

Tráſla. gre. lxx. cū īter. latina. | Tráſla. B. Hie. | Text. heb. Malach. ij. | Pritiua. heb.

in oī loco incenſum offeretur nomini
καὶ ἐν παντὶ τόπῳ θυμίαμα προσάγεται τῷ ὀνόματί
meo. & ſacrificiū mūdū: qꝛ magnū nomē meū in
μου. καὶ θυσία καθαρά, διότι μέγα τὸ ὄνομά μου ἐν τοῖς
D gentib⁹ dicit dñs omp̄s. vos aūt cōtamina-
ἔθνεσι λέγει κύριος παντοκράτωρ. ὑμεῖς δὲ βεβηλοῦ-
A tis illud in eo qđ dicitis vos: menſa dñi polluta
τε αὐτὸ ἐν τῷ λέγειν ὑμᾶς, τράπεζαι κυρίου ἠλισγη-
eſt. & q̄ ſupponunt deſpecti ſunt cibi
μέναι ἐστίν. καὶ τὰ ἐπιτιθέμενα ἐξουδένωται βρώματα
eius: & dixiſtis ecce ex afflictione ſunt. & exſuf
αὐτοῦ, καὶ εἴπατε ἰδοὺ ἐκκακοπαθείας ἐστίν. καὶ ἐξεφυ-
flaſtis ea dicit dñs omp̄s: & infere-
σήσατε αὐτὰ λέγει κύριος παντοκράτωρ, καὶ εἰσεφέ-
batis rapinas & clauda & debilia:
ρετε τὰ ἁρπάγματα καὶ τὰ χωλὰ καὶ ἐνοχλούμενα,
& offerebatis in ſacrificiū: ſi ſuſcipiam ea de
καὶ εἰσεφέρετε εἰς θυσίαν, εἰ προσδέξομαι αὐτὰ ἐκ τῶν
Amos 5.f. manib⁹ vr̄is dicit dñs omp̄s. & maledict⁹
χειρῶν ὑμῶν λέγει κύριος παντοκράτωρ. καὶ ἐπικατά-
homo q̄ erat potens & fuit in gre
ρατος ὁ ἄνθρωπος ὃς ἦν δυνατὸς καὶ ὑπῆρχεν ἐν τῷ ποι-
ge ſuo maſculū & votū eius ſup eo. & imolat
B μνίῳ αὐτοῦ ἄρσεν καὶ ἡ εὐχὴ αὐτοῦ ἐπ' αὐτῷ. καὶ θύει
debile dño. qꝛ rex magn⁹ ego ſum di
διεφθαρμένον κυρίῳ. διότι βασιλεὺς μέγας ἐγώ εἰμι λέ-
cit dñs omp̄s: & nomē meū illuſtre
γει κύριος παντοκράτωρ, καὶ τὸ ὄνομά μου ἐπιφανὲς
eſt in gentibus.
ἐστιν ἐν τοῖς ἔθνεσιν.

C. 2.

A ET nūc mandatū hoc ad vos o ſacdotes: ſi nō
Καὶ νῦν ἡ ἐντολὴ αὕτη πρὸς ὑμᾶς ὦ ἱερεῖς, ἐὰν μὴ
Leui. 26.b. audieritis & ſi nō poſuerit(is) in cor vr̄m: vt
Deut. 28.b. ἀκούσητε καὶ ἐὰν μὴ θῆσθε εἰς τὴν καρδίαν ὑμῶν, τοῦ
detis gl'iam nomini meo dicit dñs omp̄s:
δοῦναι δόξαν τῷ ὀνόματί μου λέγει κύριος παντοκρά-
mittam ſup vos maledictionē: & maledicam
τωρ, ἐξαποστελῶ ἐφ' ὑμᾶς τὴν κατάραν, καὶ ἐπικαταρά-
bñdictioni vr̄e: & maledicam ei: nō
σομαι τὴν εὐλογίαν ὑμῶν, καὶ καταράσομαι αὐτήν, οὐκ
erit in vobis: qꝛ vos nō ponitis in cor vr̄m.
ἔσται ἐν ὑμῖν, ὅτι ὑμεῖς οὐ τίθεσθε ἐπὶ καρδίαν ὑμῶν.
ecce ego ſeparo a vobis hūex: & diſpḡdā vētriculū ſup
ἰδοὺ ἐγὼ ἀφορίζω ὑμῖν τὸν ὦμον, καὶ σκορπιῶ ἔνυστρον ἐπὶ
facies vr̄as: vētriculū ſolēnitatū vr̄aꝝ: & ſuſcipiā
τὰ πρόσωπα ὑμῶν, ἔνυστρον ἑορτῶν ὑμῶν, καὶ λήψομαι
vos in idipm̄: & cognoſcetis qꝛ ego miſi
ὑμᾶς εἰς τὸ αὐτό, καὶ ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ ἐξαπέσταλ-
C ad vos mādatū hoc: vt eſſet teſtamē
κα πρὸς ὑμᾶς τὴν ἐντολὴν ταύτην, τοῦ εἶναι τὴν διαθή-
tū meū ad leuitas dicit dñs omp̄s.
κην μου πρὸς τοὺς λευΐτας λέγει κύριος παντοκράτωρ.
B teſtamētū meū fuit cū eo vite & pacis: & de
ἡ διαθήκη μου ἦν μετ' αὐτοῦ τῆς ζωῆς καὶ τῆς εἰρήνης, καὶ ἔ-
di ei vtiore timeret me: & a facie no-
δωκα αὐτῷ φόβῳ φοβεῖσθαί με, καὶ ἀπὸ προσώπου ὀνό-
minis mei formidaret ipe. lex veritatis fuit in ore
ματός μου στέλλεσθαι αὐτόν. νόμος ἀληθείας ἦν ἐν τῷ στόμα-
eius. & iniqtas nō īuēta ī labiis ei⁹. in pa-
τι αὐτοῦ. καὶ ἀδικία οὐχ εὑρέθη ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ. ἐν εἰρή-
ce dirigens ambulauit mecū. & multos auertit
νῃ κατευθύνων ἐπορεύθη μετ' ἐμοῦ. καὶ πολλοὺς ἀπέστρε-
ab iniqtate: qm̄ labia ſacdotis cuſtodient ſciam:
ψεν ἀπὸ ἀδικίας, ὅτι χείλη ἱερέως φυλάξεται γνῶσιν,
& legē requirent ex ore eius: qꝛ ange
καὶ νόμον ἐκζητήσουσιν ἐκ στόματος αὐτοῦ, διότι ἄγγε-
lus dñi oīpotentis eſt. vos aūt declinaſtis de
λος κυρίου παντοκράτορός ἐστιν. ὑμεῖς δὲ ἐξεκλίνατε ἐκ
via. & īfirmos feciſtis multos in lege: corrupiſtis
τῆς ὁδοῦ. καὶ ἠσθενήσατε πολλοὺς ἐν νόμῳ, διεφθείρατε τὴν
καὶ

& in omni loco ſacrifica-
tur & offertur nomini meo
oblatio munda: quia ma
gnum eſt nomen meum
in gentibus dicit domi-
nus exercituum.
Et vos polluiſtis illud
in eo quod dicitis:
menſa dñi cōtaminata
eſt: & quod ſupponitur
contēptibile eſt cū igne
qui illud deuorat. Et di
xiſtis. Ecce de labore.
Et exufflaſtis illud dicit
dñs exercituū. Et intu
liſtis de rapinis claudū &
languidum: & intuliſtis
munus.
Nunquid ſuſcipiam illud
de manu veſtra dicit
dñs? Maledictus dolo-
ſus q habet in grege ſuo
maſculum: & votum fa-
ciens īmolat debile dño.
Quia rex magnus ego
dicit dominus
exercituū: & nomē meū
horribile in gentib⁹. 2.
ET nunc ad vos man
datum hoc o
ſacerdotes. Si nolueritis
audire: & ſi
nolueritis ponere ſup
cor vt detis gloriam
nomini meo ait dñs ex
ercituum: mittam
in vos egeſtatem & ma-
ledicam
benedictionibus veſtris:
& maledicā illis qm̄ nō
poſuiſtis ſup cor. Ecce
ego proiiciam vobis
brachium: & diſpergā
ſuper
vultū veſtrū ſtercus ſolē
nitatū veſtrarū & aſſumet
vos ſecū. Et ſcietis qa
miſi
ad vos mandatum iſtud:
vt eſſet
pactum meum cum leui
dicit dominus
exercituū. Pactum meū
fuit cum eo vite
& pacis: & dedi ei timo
rem & timuit me:
& a facie nomīs mei pa-
uebat. Lex
veritatis fuit in ore ei⁹:
& iniquitas non
eſt inuēta in labiis eius.
In pace & in equitate
ambulauit mecum: &
multos auertit ab iniqta
te. Labia enī ſacerdotis
cuſtodiunt ſciētiā: & le
gem requirēt ex ore ei⁹:
quia angelus domini
exercituū eſt. Vos autē
receſſiſtis de
via: & ſcādalizaſtis pluri
mos ī lege: irritū feciſtis

קום קטר | ובכל מקום מקטר מגש לשמי
נגש | ומנחה טהרה כי גדול שמי
בגוים אמר יהוה צבאות׃
חלל | ואתם מחללים אותו באמרכם
גאל | שלחן יהוה מגאל הוא וניבו
בזה לאה | נבזה אכלו׃ ואמרתם הנה מתלאה
נפח | והפחתם אותו אמר יהוה צבאות
בוא גזל | והבאתם גזול את הפסח ואת
החלה והבאתם את המנחה
את | הארצה אותה מידכם אמר
ארר נכל | יהוה׃ וארור נוכל ויש בעדרו
זבח שחת | זכר ונדר וזובח משחת לאדני
גדל | כי מלך גדול אני אמר יהוה
ירא | צבאות ושמי נורא בגוים׃
Cap. ij. | ועתה אליכם המצוה הזאת
צוה שמע | הכהנים׃ אם לא תשמעו ואם
שום נתן | לא תשימו על לב לתת כבוד
כבד | לשמי אמר יהוה צבאות ושלחתי
ארר ארר | בכם את המארה וארותי את
ברכותיכם וגם ארותיה כי אינכם
שום | שמים על לב׃ הנני גער לכם
זרה | את הזרע וזריתי פרש על
פנה חגג | פניכם פרש חגיכם ונשא
אתכם אליו׃ וידעתם כי שלחתי
צוה היה | אליכם את המצוה הזאת להיות
בריתי את לוי אמר יהוה
ברת | צבאות׃ בריתי היתה אתו החיים
שלם נתן | והשלום ואתנם לו מורא וייראני
ירא חתת | ומפני שמי נחת הוא׃ תורת
ירה פה | אמת היתה בפיהו ועולה לא
מצא שפה | נמצא בשפתיו בשלום ובמישור
ישר רבב | הלך אתי ורבים השיב מעון׃
שוב שמר | כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה
ידע
בקש לאך | יבקשו מפיהו כי מלאך יהוה
סור | צבאות הוא׃ ואתם סרתם מן הדרך
כשל | הכשלתם רבים בתורה שחתם

© Biblioteca Nacional de España

Texto hebreo	Raíces
בְּרִית הַלֵּוִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת ׃	בָּרַת
וְגַם אֲנִי נָתַתִּי אֶתְכֶם נִבְזִים	נָתַן בָּזָה
וּשְׁפָלִים לְכָל הָעָם כְּפִי אֲשֶׁר	פָּה
אֵינְכֶם שֹׁמְרִים אֶת דְּרָכַי	
וְנֹשְׂאִים פָּנִים בַּתּוֹרָה ׃ הֲלוֹא	פָּנָה
אָב אֶחָד לְכֻלָּנוּ הֲלוֹא אֵל	
אֶחָד בְּרָאָנוּ מַדּוּעַ נִבְגַּד אִישׁ	מָדַע בָּגַד
בְּאָחִיו לְחַלֵּל בְּרִית אֲבֹתֵינוּ ׃	
בָּגְדָה יְהוּדָה וְתוֹעֵבָה נֶעֶשְׂתָה	תָּעַב עָשָׂה
בְיִשְׂרָאֵל וּבִירוּשָׁלָם כִּי חִלֵּל	
יְהוּדָה קֹדֶשׁ יְהוָה אֲשֶׁר אָהֵב	
וּבָעַל בַּת אֵל נֵכָר ׃ יַכְרֵת יְהוָה	כָּרַת
לָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂנָּה עֵר וְעֹנֶה	עָשָׂה עוּר
מֵאָהֳלֵי יַעֲקֹב וּמַגִּישׁ מִנְחָה לַיהוָה	נָגַשׁ
צְבָאוֹת ׃ וְזֹאת שֵׁנִית תַּעֲשׂוּ	שָׁנָה עָשָׂה
כַּסּוֹת דִּמְעָה אֶת מִזְבַּח יְהוָה בְּכִי	כָּסָה זָבַח
וַאֲנָקָה מֵאֵין עוֹד פְּנוֹת אֶל הַמִּנְחָה	בָּכָה פָּנָה
וְלָקַחַת רָצוֹן מִיֶּדְכֶם ׃ וַאֲמַרְתֶּם	לָקַח רָצָה
עַל מָה עַל כִּי יְהוָה הֵעִיד בֵּינְךָ	יָעַד
וּבֵין אֵשֶׁת נְעוּרֶיךָ אֲשֶׁר אַתָּה	אִישׁ נָעַר
בָּגַדְתָּה בָּהּ וְהִיא חֲבֶרְתְּךָ וְאֵשֶׁת	
בְּרִיתֶךָ ׃ וְלֹא אֶחָד עָשָׂה וּשְׁאָר	בָּרַת
רוּחַ לוֹ וּמָה הָאֶחָד מְבַקֵּשׁ זֶרַע	בָּקַשׁ
אֱלֹהִים וְנִשְׁמַרְתֶּם בְּרוּחֲכֶם	שָׁמַר
וּבְאֵשֶׁת נְעוּרֶיךָ אַל יִבְגֹּד ׃ כִּי	בָּגַד
שָׂנֵא שַׁלַּח אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי	
יִשְׂרָאֵל וְכִסָּה חָמָס עַל לְבוּשׁוֹ	לָבַשׁ
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וְנִשְׁמַרְתֶּם	
בְּרוּחֲכֶם וְלֹא תִבְגֹּדוּ ׃ הוֹגַעְתֶּם יְהוָה	יָגַע
בְּדִבְרֵיכֶם וַאֲמַרְתֶּם בַּמָּה הוֹגָעְנוּ	
בֶּאֱמָרְכֶם כָּל עֹשֵׂה רָע טוֹב בְּעֵינֵי	רוּעַ
יְהוָה וּבָהֶם הוּא חָפֵץ אוֹ אַיֵּה	
אֱלֹהֵי הַמִּשְׁפָּט ׃	שָׁפַט
Cap.iij. הִנְנִי שֹׁלֵחַ מַלְאָכִי וּפִנָּה דֶרֶךְ לְפָנָי	לָאַךְ פָּנָה
וּפִתְאֹם יָבוֹא אֶל הֵיכָלוֹ הָאָדוֹן אֲשֶׁר	בּוֹא הֵיכַל
אַתֶּם מְבַקְשִׁים וּמַלְאַךְ הַבְּרִית	אָדַן בָּרַת

pactũ leui dicit dñs exercituum. Propter quod & ego dedi vos cõtemptibiles & humiles omnibus populis: ſicut non ſeruaſtis vias meas: & accepiſtis faciẽ in lege. Nunquid non pater vnus omniũ noſtrum? Nunqd non deus vnus creauit nos? Quare ergo deſpicit vnuſqſq; veſtrũ fratrẽ ſuũ: violans pactũ patrũ nr̃orũ? Tranſgreſſus eſt iuda: & abominatio facta eſt in iſrael & in hieruſalẽ: quia cõtaminauit iudas ſanctificationẽ dñi quam dilexit: & habuit filiam dei alieni. Diſperdet dñs virum qui fecerit hoc: magiſtrum & diſcipulum de tabernaculo iacob: & offerentẽ mun⁹ dño exercituum. Et hoc rurſum feciſtis. Operiebatis lachrymis altare dñi fletu & mugitu: ita vt non reſpiciã vltra ad ſacrificiũ: nec accipiã placabile qd de manu vr̃a. Et dixiſtis. Quã ob cauſa;? Quia dñs teſtificatus eſt inter te & vxorem pubertatis tue: quam tu deſpexiſti. Et hec particeps tua & vxor federis tui. Nõne vnus fecit: & reſiduum ſpũs eius eſt? Et quid vnus querit niſi ſemen dei? Cuſtodite ergo ſpiritũ veſtrum: & vxorem adoleſcentie tue noli deſpicere. Cum odio habueris ea; dimitte: dicit dñs deus iſrael. Operiet autẽ iniquitas veſtimẽtum eius: dicit dñs exercituum. Cuſtodite ſpiritũ vr̃m: & nolite deſpicere. Laborare feciſtis dñm in ſermonib⁹ vr̃is. Et dixiſtis. In quo eum fecimus laborare? In eo qđ dicitis. Oĩs qui facit malũ bonus eſt in cõſpectu dñi & tales ei placẽt. Aut certe vbi eſt deus iudicii? 3.

Ecce ego mitto angelũ meũ & preparabit viã ante faciẽ meã. Et ſtatim veniet ad templũ ſuũ dñator quẽ vos q̃ritis: & angelus teſtamẽti

teſtamẽtũ leui dicit dñs omp̃s. & ego
διαθήκην τοῦ λευὶ λέγει κύριος παντοκράτωρ. καὶ ἐγὼ
dedi vos cõtẽptibiles & diſſolutos in omnes
δέδωκα ὑμᾶς ἐξουθενωμένους καὶ παρειμένους εἰς πάντα
gẽtes: p̃ eo qđ vos nõ cuſtodiſtis vias meas: ſed
τὰ ἔθνη, ἀνθ᾽ ὧν ὑμεῖς οὐκ ἐφυλάξατε τὰς ὁδούς μου, ἀλλὰ
accipiebatis pſonam in lege. nõne pr̃ vn⁹ oim
ἐλαμβάνετε πρόσωπον ἐν νόμῳ. οὐχὶ πατὴρ εἷς πάν-
vr̃m? nõne de⁹ vn⁹ creauit vos? quare reliq̃ſtis
των ὑμῶν; οὐχὶ θεὸς εἷς ἔκτισεν ὑμᾶς; τί ὅτι ἐγκατελί-
vnuſq̃ſq; fratrẽ ſuũ vt pollueretis
πετε ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τοῦ βεβηλῶσαι τὴν C
teſtamẽtũ p̃rm vr̃orũ? derelict⁹ eſt iudas:
διαθήκην τῶν πατέρων ὑμῶν; ἐγκατελείφθη ἰούδας,
& abominatio facta ẽ in iſrael & in hieruſalem.
καὶ βδέλυγμα ἐγένετο ἐν τῷ ἰσραὴλ καὶ ἐν ἱερουσαλήμ.
q: cõtaminauit iudas ſancta dñi in qb⁹ dile-
διότι ἐβεβήλωσεν ἰούδας τὰ ἅγια κυρίου ἐν οἷς ἠγάπη-
xit: & ſtuduit in deos alienos. diſper-
σεν, καὶ ἐπετήδευσεν ἐπὶ θεοὺς ἀλλοτρίους. ἐξολο- B
det dñs hoiem q̃ facit hec donec
θρεύσει κύριος τὸν ἄνθρωπον τὸν ποιοῦντα ταῦτα ἕως
hũilietur de tabernaculis iacob: & ex his q̃ offe
ἂν ταπεινωθῇ ἐκ σκηνωμάτων ἰακώβ, καὶ ἐκ προσα-
rũt ſacrificiũ dño oĩpotenti. & hec q̃ ode
γόντων θυσίαν τῷ κυρίῳ παντοκράτορι. καὶ ταῦτα ἃ ἐμί-
ram faciebatis. operiebatis lachrymis altare do
σουν ἐποιεῖτε. ἐκαλύπτετε δάκρυσιν τὸ θυσιαστήριον κυ-
mini in planctu & gemitu ꝺ laborib⁹: adhuc dignũ reſpi
ρίου ἐν κλαυθμῷ καὶ στεναγμῷ ἐκ κόπων, ἔτι ἄξιον ἐπι-
cere in ſacrificiũ aut ſuſcipe acceptabile de manib⁹ ve- ſ.i.c.
βλέπειν εἰς θυσίαν ἢ λαβεῖν δεκτὸν ἐκ τῶν χειρῶν ὑ-
ſtris. & dixiſtis p̃pter qđ? q: dñs teſtificat⁹ ẽ
μῶν. καὶ εἴπατε ἕνεκεν τίνος; ὅτι κύριος διεμαρτύρατο
inter te & inter vxorẽ adoleſcẽtie tue q̃m re
ἀναμέσον σοῦ καὶ ἀναμέσον γυναικὸς νεότητός σου ἣν ἐγ-
liq̃ſti. & hec p̃ticeps tua & vxor teſtamẽti tui.
κατέλιπες. καὶ αὐτὴ κοινωνός σου καὶ γυνὴ διαθήκης σου.
& nõ alius fecit & reliquie ſpũs ſui. D
καὶ οὐκ ἄλλος ἐποίησεν καὶ ὑπόλειμμα πνεύματος αὐ-
& dixiſtis: qđ aliud niſi ſemen q̃rit de⁹:
τοῦ. καὶ εἴπατε, τί ἄλλο ἀλλ᾽ ἢ σπέρμα ζητεῖ ὁ θεός,
& cuſtodite in ſpũ vr̃o: & vxorem adole
καὶ φυλάξασθε ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, καὶ γυναῖκα νεότη-
ſcẽtie tue ne derelinquas. ſed ſi odio hũeris: dimitte
τός σου μὴ ἐγκαταλείπῃς. ἀλλ᾽ ἐὰν μισήσας, ἐξαπόστειλον
dicit dñs de⁹ iſrael. operiet ipietas ſup
λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ. καλύψει ἀσέβεια ἐπὶ τὰ
cogitationes tuas dicit dñs omp̃s. & cuſto
ἐνθυμήματά σου λέγει κύριος παντοκράτωρ. καὶ φυλά-
dite in ſpũ vr̃o & nõ derelinquatis q̃
ξασθε ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν καὶ οὐ μὴ ἐγκαταλίπητε. οἱ C
p̃uocaſtis deũ in ſmõib⁹ vr̃is: & dixi-
παροξύναντες τὸν θεὸν ἐν τοῖς λόγοις ὑμῶν, καὶ εἴπα-
ſtis: in q̃ p̃uocauimus eũ? in eo qđ dicitis vos:
τε, ἐν τίνι παρωξύναμεν αὐτόν; ἐν τῷ λέγειν ὑμᾶς,
ois q̃ facit malum: bon⁹ ĩ cõſpectu dñi & in his
πᾶς ποιῶν πονηρόν, καλὸς ἐνώπιον κυρίου καὶ ἐν αὐ-
ipſe cõplacuit: & vbi eſt de⁹ iuſti-
τοῖς αὐτὸς εὐδόκησεν, καὶ ποῦ ἐστιν ὁ θεὸς τῆς δικαιο-
cie?
σύνης; Ca.3.

Ecce ego mitto angelũ meũ q̃ A
Ἰδοὺ ἐγὼ ἐξαποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου ὅστις Mat. 11.d.
p̃parabit viã añ faciem meã: & ſubito veniet in
ἑτοιμάσει ὁδὸν πρὸ προσώπου μου, καὶ ἐξαίφνης ἥξει εἰς Mar. 1.a.
tẽplũ ſuum dñs quẽ vos q̃ritis: & angelus Lu. 7.d.
τὸν ναὸν αὐτοῦ κύριος ὃν ὑμεῖς ζητεῖτε, καὶ ὁ ἄγγελος
teſtamẽti
τῆς διαθήκης

© Biblioteca Nacional de España

quē vos vultis: ecce venit dicit dñs omp̄s.
ὃν ὑμεῖς θέλετε, ἰδοὺ ἔρχεται λέγει κύριος παντοκρά-
⁊ q̄s ſuſtinebit diē introitꝰ eius: aut q̄s
τωρ. καὶ τίς ὑπομενεῖ ἡμέραν εἰσόδου αὐτοῦ, ἢ τίς
ſuſtinebit in viſione eius: qꝛ ipē igre-
ὑποστήσεται ἐν τῇ ὀπτασίᾳ αὐτοῦ, διότι αὐτὸς εἰσπο-
ditur q̄ſi ignis cōflatorij ⁊ q̄ſi herba lauantiū. ⁊
ρεύεται ὡς πῦρ χωνευτηρίου καὶ ὡς πόα πλυνόντων. καὶ
ſedebit cōflans ⁊ emundās: ſicut argentū. ⁊
καθιεῖται χωνεύων καὶ καθαρίζων, ὥσπερ τὸ ἀργύριον. καὶ
C emūdabit filios leui ⁊ effundet eos: ſicut
καθαριεῖ τοὺς υἱοὺς λευὶ καὶ ἐκχεεῖ αὐτούς, ὥσπερ τὸ
aurum ⁊ ſicut argentū. erunt dño offerē-
χρυσίον καὶ ὥσπερ τὸ ἀργύριον. ἔσονται τῷ κυρίῳ προσά-
tes ſacrificiū in iuſticia. ⁊ placebit deo ſacrificiū iu-
γοντες θυσίαν ἐν δικαιοσύνῃ. καὶ ἀρέσει τῷ θεῷ θυσία ἰου-
da ⁊ ſacrificiū hieruſalem: ſicut dies ſeculi:
δα καὶ θυσία ἱερουσαλήμ, καθὼς αἱ ἡμέραι τοῦ αἰῶνος,
⁊ ſicut anni p̄ores. ⁊ accedam ad vos
καὶ καθὼς τὰ ἔτη τὰ ἔμπροσθεν. καὶ προσήξω πρὸς ὑμᾶς
B in iudicio ⁊ ero teſtis velox ſuꝑ venefi-
ἐν κρίσει καὶ ἔσομαι μάρτυς ταχὺς ἐπὶ τοὺς φαρμα-
cos: ⁊ ſuꝑ adulteros. ⁊ ſuꝑ eos q̄ iurant in no
κούς, καὶ ἐπὶ τοὺς μοιχούς. καὶ ἐπὶ τοὺς ὀμνύοντας τῷ ὀνό-
mine meo in mēdacio. ⁊ ſuꝑ eos q̄ p̄uant mer
ματί μου ἐπὶ ψευδεῖ. καὶ ἐπὶ τοὺς ἀποστεροῦντας μι-
cedē mercenarij: ⁊ q̄ opp̄mūt ꝑ potentiā viduas: ⁊ q̄ ꝑ-
σθὸν μισθωτοῦ, καὶ καταδυναστεύοντας χήρας, καὶ κον-
cutiūt. pupillos: ⁊ q̄ ꝑuertunt iudiciū ad-
δυλίζοντας ὀρφανούς, καὶ τοὺς ἐκκλίνοντας κρίσιν προ-
uene: ⁊ q̄ nō timent me dicit dñs omni
σηλύτου, καὶ τοὺς μὴ φοβουμένους με λέγει κύριος παν-
potēs. q̄m ego dñs deus vr̄ ⁊ nō ſū mutatꝰ:
τοκράτωρ. διότι ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν καὶ οὐκ ἠλλοίωμαι,
⁊ vos filij iacob nō receſſiſtis a peccatis
καὶ ὑμεῖς υἱοὶ ἰακὼβ οὐκ ἀπέχεσθε ἀπὸ τῶν ἁμαρτι-
p̄rm vr̄oꝝ. declinaſtis a legitimis
ῶν τῶν πατέρων ὑμῶν. ἐξεκλίνατε ἀπὸ τῶν νομίμων
meis: ⁊ nō cuſtodiſtis. reuertimini ad me: ⁊ re-
D μου, καὶ οὐκ ἐφυλάξατε. ἐπιστράφητε πρός με, καὶ ἐπι-
uertar ad vos dicit dñs omp̄s. ⁊
στραφήσομαι πρὸς ὑμᾶς λέγει κύριος παντοκράτωρ. καὶ
dixiſtis in q̄ reuertemur? ſi ſupplantabit homo deū?
εἴπατε ἐν τίνι ἐπιστρέψωμεν; εἰ πτερνιεῖ ἄνθρωπος θεόν;
qꝛ vos ſupplantatiſ me: ⁊ dixiſtis in q̄ ſupplāta-
διότι ὑμεῖς πτερνίζετέ με, καὶ εἴπατε ἐν τίνι ἐπτερνί-
uimus te? qꝛ decime ⁊ p̄mitie vobiſ
σαμέν σε; ὅτι τὰ ἐπιδέκατα καὶ αἱ ἀπαρχαὶ μεθ' ὑ-
cū ſunt. ⁊ reſpicientes vos reſpicitis:
μῶν εἰσιν. καὶ ἀποβλέποντες ὑμεῖς ἀποβλέπε-
C ⁊ me vos ſupplantatis. annꝰ impletꝰ eſt. ⁊
τε, καὶ ἐμὲ ὑμεῖς πτερνίζετε. τὸ ἔτος συνετελέσθη. καὶ
intuliſtis oēs fructus in theſauros:
εἰσηνέγκατε πάντα τὰ ἐκφόρια εἰς τοὺς θησαυρούς,
⁊ rapina in domibꝰ vr̄is. reuertimini iā in
καὶ ἡ διαρπαγὴ ἐν τοῖς οἴκοις ὑμῶν. ἐπιστρέψατε δὴ ἐν
hoc dicit dñs omp̄s. ſi nō aperiā vo
τούτῳ λέγει κύριος παντοκράτωρ. ἐὰν μὴ ἀνοίξω ὑ-
bis cataractas celi ⁊ effundā vobis
μῖν τοὺς καταράκτας τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐκχεῶ ὑμῖν τὴν
b̄ndictionē meā donec ſufficiat: ⁊ diuidā
εὐλογίαν μου ἕως τοῦ ἱκανωθῆναι, καὶ διαστελῶ
A vobis cibū: ⁊ non diſperdā fructū
ὑμῖν βρῶσιν, καὶ οὐ μὴ διαφθείρω τὸν καρπὸν τῆς
t̄re vr̄e. ⁊ non īfirmabit vr̄a vinea in
γῆς ὑμῶν. καὶ οὐ μὴ ἀσθενήσῃ ὑμῶν ἡ ἄμπελος ἐν τῷ
agro dicit dñs omp̄s. ⁊ beatos dicent
ἀγρῷ λέγει κύριος παντοκράτωρ. καὶ μακαριοῦσιν
vos oēs gētes: qꝛ eritiſ mihi vos q̄ſi t̄ra volūtaria
ὑμᾶς πάντα τὰ ἔθνη, διότι ἔσεσθέ μοι ὑμεῖς ὡς γῆ θελητὴ

quē vos vultis. Ecce venit dicit dñs exercituū. Et quis poterit cogitare diem aduentus eius? Et quis ſtabit ad vidēdū eū? Ipſe enim quaſi ignis cōflans: & quaſi herba fulonū. Et ſedebit conflans & emundans argentum: & purgabit filios leui. Et colabit eos quaſi aurū & quaſi argentum: & erunt dño offerentes ſacrificia in iuſticia. Et placebit domino ſacrificiū iuda & hieruſalem: ſicut dies ſeculi & ſicut anni antiqui. Et accedā ad vos in iudicio: & ero teſtis velox maleficis & adulteris & periuris: & qui calumniantur mercedem mercenarii & humiliant viduas & pupillos: & opprimūt peregrinū: nec timuerunt me dicit dñs exercituum. Ego enim dñs & nō mutor: & vos filii iacob non eſtis conſumpti. A diebus enim patrū veſtroꝝ receſſiſtis a legitimis meis & non cuſtodiſtis. Reuertimini ad me & reuertar ad vos dicit dominꝰ exercituum: Et dixiſtis; in quo reuertemur? Si affigit homo deum: quia vos configitis me? Et dixiſtis. In quo configimus te. In decimis & in primitiis. Et in penuria vos maledicti eſtis: & me vos configitis gens tota. Inferte oēm decimam in horreum & ſit cibus in domo mea: & probate me ſuper hoc dicit dominus. Si non aperuero vobis cataractas celi & effudero vobis benedictionē vſq; ad abundantiā. Et increpabo pro vobis deuorantem: & non corrumpet fructū terre veſtre: nec erit ſterilis vinea in agro dicit dominus exercituum. Et beatos vos dicent omnes gentes. Eritis enī vos terra deſiderabilis

Tex. heb.	Pritiua. heb.
אשר אתם חפצים הנה בא	
אמר יהוה צבאות׃ ומי מכלכל	כלכל
את יום בואו ומי העמד בהראותו	ראה
כי הוא כאש מצרף ובברית	צרף ברר
מכבסים׃ וישב מצרף ומטהר	כבס טהר
כסף וטהר את בני לוי וזקק	
אתם כזהב וככסף והיו ליהוה	היה
מגישי מנחה בצדקה׃ וערבה	נגש
ליהוה מנחת יהודה וירושלם	
כימי עולם וכשנים קדמניות׃	יום עלם
וקרבתי אליכם למשפט והייתי	שנה שפט
עד ממהר במכשפים ובמנאפים	עוד מהר
ובנשבעים לשקר ובעשקי שכר	כשף נאף
שכיר אלמנה ויתום ומטי גר	שבע יתם
ולא יראוני אמר יהוה צבאות׃	נטה גור
כי אני יהוה לא שניתי ואתם	שנה
בני יעקב לא כליתם׃ למימי	כלה יום
אבתיכם סרתם מחקי ולא	סור חקק
שמרתם שובו אלי ואשובה	שוב
אליכם אמר יהוה צבאות	
ואמרתם במה נשוב׃ היקבע	קבע
אדם אלהים כי אתם קבעים	
אתי ואמרתם במה קבענוך	
המעשר והתרומה׃ במארה אתם	עשר רום
נארים ואתי אתם קבעים	ארר
הגוי כלו׃ הביאו את כל המעשר	בוא
אל בית האוצר ויהי טרף בביתי	אצר היה
ובחנוני נא בזאת אמר יהוה	
צבאות אם לא אפתח לכם	פתח
את ארבות השמים והריקתי	ריק
לכם ברכה עד בלי די׃ וגערתי	בל
לכם באכל ולא ישחת לכם	שחת
את פרי האדמה ולא תשכל	פרה שכל
לכם הגפן בשדה אמר יהוה	
צבאות׃ ואשרו אתכם כל	
הגוים כי תהיו אתם ארץ חפץ	היה

© Biblioteca Nacional de España

אמר יהוה צבאות: חזקו עלי
דבריכם אמר יהוה, ואמרתם מה
נדברנו עליך: אמרתם שוא עבד — דבר
אלהים, ומה בצע כי שמרנו
משמרתו, וכי הלכנו קדרנית מפני — שמר פנה
יהוה צבאות: ועתה אנחנו
מאשרים זדים, גם נבנו עשי — אשר זוד
רשעה, גם בחנו אלהים וימלטו: — בנה עשה
אז נדברו יראי יהוה איש אל — מלט
רעהו, ויקשב יהוה וישמע, — קשב שמע
ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי — כתב
יהוה ולחשבי שמו: והיו לי — היה
אמר יהוה צבאות, ליום אשר
אני עשה סגלה, וחמלתי עליהם
כאשר יחמל איש על בנו — חמל
העבד אתו: ושבתם וראיתם בין — שוב ראה
צדיק לרשע, בין עבד אלהים — צדק
לאשר לא עבדו:

Cap. iiij.

כי הנה היום בא בער כתנור, והיו
כל זדים וכל עשה רשעה קש, — בוא תנר
ולהט אתם היום הבא אמר יהוה — היה זוד
צבאות, אשר לא יעזב להם — עזב
שרש וענף: וזרחה לכם יראי
שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה, — רפא
ויצאתם ופשתם כעגלי מרבק: — פוש רבק
ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת — עסס
כפות רגליכם ביום אשר אני עשה — כפף
אמר יהוה צבאות: זכרו תורת משה — ירה
עבדי, אשר צויתי אתו בחרב — צוה
על כל ישראל חקים ומשפטים: — חקק שפט
הנה אנכי שלח לכם את אליה
הנביא, לפני בוא יום יהוה הגדול — נבא פנה
והנורא: והשיב לב אבות על בנים — גדל ירא
ולב בנים על אבותם, פן אבוא — שוב בוא
והכיתי את הארץ חרם: — נכה

הנה אנכי

dicit dñs exercituum. Inualuerunt ſuper me verba veſtra dicit dominus. Et dixiſtis. Quid locuti ſumus contra te? Dixiſtis. Vanus eſt qui ſeruit deo. Et quod emolumētum: quia cuſtodiuimus precepta eius: & quia ambulauimus triſtes coram domino exercituū. Ergo nunc beatos dicimus arrogātes. Siquidē edificati ſūt facientes impietates: & tentauerunt deū & ſalui facti ſunt. Tunc locuti ſunt timentes dominum vnuſquiſq; cū proximo ſuo. Et attendit dñs & audiuit: & ſcriptus eſt liber monumenti coram eo timētibus dñm & cogitantibus nomen eius. Et erūt mihi ait dñs exercituū in die qua ego facio in peculium: & parcam eis ſicut parcit vir filio ſuo ſeruienti ſibi. Et cōuertemini & videbitis quid ſit inter iuſtū & impiū: & inter ſeruientem deo & non ſeruientem ei.

4.

Ecce enī dies veniet ſuccēſa quaſi caminus: & erunt oēs ſuperbi & omnes faciētes impietatem: ſtipula. Et inflāmabit eos dies veniēs dicit dñs exercituum: que non derelinquet eis radicem & germen. Et orietur vobis timentibus nomē meū: ſol iuſticie: & ſanitas in pēnis eius. Et egrediemini & ſalietis ſicut vitulus de armento: & calcabitis impios cū fuerint cinis ſub planta pedum veſtrorū: in die qua ego facio dicit dñs exercituū. Mementote legis moyſi ſerui mei quā mandaui ei in oreb ad omnē iſrael: precepta & iudicia. Ecce ego mittam vobis heliam prophetam anteq̄ veniat dies domini magnus & horribilis. Et cōuertet cor patrū ad filios & cor filiorū ad patres eorum: ne forte veniam & percutiam terrā anathemate.

Explicit Malachias propheta.

dicit dñs omp̄s. ingrauaſtis ſup me in
λέγει κύριος παντοκράτωρ. ἐβαρύνατε ἐπ᾽ ἐμὲ ἐν τοῖς
verbis vr̄is dicit dñs. & dixiſtis in q̄ oblocuti
λόγοις ὑμῶν λέγει κύριος. καὶ εἴπατε ἐν τίνι κατελα
ſumus p̄ te: dixiſtis vanus q̄ ſeruit deo:
λήσαμεν κατὰ σοῦ; εἴπατε μάταιος ὁ δουλεύων θεῷ,
& qd ap̄lius qz cuſtodiuimus mandata eius:
καὶ τί πλέον ὅτι ἐφυλάξαμεν τὰ φυλάγματα αὐτοῦ, D
& qz ābulauimus ſupplices an̄ faciem dn̄i om
καὶ ὅτι ἐπορεύθημεν ἱκέται πρὸ προσώπου κυρίου παν
potentis. & nūc nos beatos dicimus alienos:
τοκράτορος. καὶ νῦν ἡμεῖς μακαρίζομεν ἀλλοτρίους,
& reedificant oēs q̄ faciunt iniqua: & reſti
καὶ ἀνοικοδομοῦνται πάντες οἱ ποιοῦντες ἄνομα, καὶ ἀντέ
terūt deo & ſalui facti ſūt. hec oblocuti ſunt q̄ ti
στησαν θεῷ καὶ ἐσώθησαν. ταῦτα κατελάλησαν οἱ φο
ment dn̄m vnuſquiſq; ad primū ſuum. &
βούμενοι τὸν κύριον ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ. καὶ
attendit dñs & audiuit: & ſcripſit librū
προσέσχεν κύριος καὶ εἰσήκουσεν, καὶ ἔγραψεν βιβλίον
monumēti i cōſpectu ſuo his q̄ timent dn̄m
μνημοσύνου ἐνώπιον αὐτοῦ τοῖς φοβουμένοις τὸν κύριον
& q̄ reuerentur nomen eius. & erunt mihi di
καὶ εὐλαβουμένοις τὸ ὄνομα αὐτοῦ. καὶ ἔσονταί μοι λέ
cit dñs omp̄s in die q̄ ego facio in ac
γει κύριος παντοκράτωρ εἰς ἡμέραν ἣν ἐγὼ ποιῶ εἰς πε A
q̄ſitionem. & eligam eos ſicut eligit ho
ριποίησιν. καὶ αἱρετιῶ αὐτοὺς ὃν τρόπον αἱρετίζει ἄν
mo filiū ſuum q̄ ſeruit ei. & cōuer
θρωπος τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν δουλεύοντα αὐτῷ. καὶ ἐπι
temini & videbitis: qd ſit inter iuſtum
στραφήσεσθε καὶ ὄψεσθε, τί ἂν εἴη ἀναμέσον δικαίου
& iniuſtū: & inter ſeruientē deo &
καὶ ἀδίκου, καὶ ἀναμέσον τοῦ δουλεύοντος θεῷ καὶ τοῦ
nō ſeruientem ei.
μὴ δουλεύοντος αὐτῷ.

Ca.4.

Quia ecce dies venit ardens ſicut cliban9
Διότι ἰδοὺ ἡμέρα ἔρχεται καιομένη ὡς κλίβανος A
& cōburet eos: & erunt oēs alienigene &
καὶ φλέξει αὐτούς, καὶ ἔσονται πάντες ἀλλόφυλοι καὶ
vniuerſi q̄ faciunt iniqua ſtipula: & ſuccēdet eos
πάντες οἱ ποιοῦντες ἄνομα καλάμη, καὶ ἀνάψει αὐτοὺς ἡ
dies veniēs dicit dñs virtutū. & non reli
ἡμέρα ἡ ἐρχομένη λέγει κύριος τῶν δυνάμεων. καὶ οὐ μὴ ὑπο B
quet deis radix neq; ram9. vobis āt q̄ timetis
λειφθῇ αὐτῶν ῥίζα οὐδὲ κλῆμα. ὑμῖν δὲ τοῖς φοβουμένοις
nomē meū orietur ſol iuſticie & ſanitas in
τὸ ὄνομά μου ἀνατελεῖ ἥλιος δικαιοσύνης καὶ ἴασις ἐν ταῖς
pēnis eius. & egrediemini & ſalietis ſicut vituli
πτέρυξιν αὐτοῦ. καὶ ἐξελεύσεσθε καὶ σκιρτήσετε ὡς μοσχά
de vinculis relaxati: & cōculcabitis iniq̄s.
ρια ἐκ δεσμῶν ἀνειμένα, καὶ καταπατήσετε ἀνόμους. καὶ
erunt cinis ſub pedib9 vr̄is in die q̄
ἔσονται σποδὸς ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἧ B
ego facio dicit dñs omp̄s. mementote legis
ἐγὼ ποιῶ λέγει κύριος παντοκράτωρ. μνήσθητε τοῦ νόμου
moyſis ſerui mei: ſicut p̄cepi ei in o
τοῦ μωυσέως τοῦ δούλου μου, καθότι ἐνετειλάμην αὐτῷ ἐν χώ
reb ad oēm iſrael p̄cepta & iudicia. ecce
ρηβ πρὸς πάντα ἰσραὴλ προστάγματα καὶ κρίματα. ἰδοὺ
ego mitto vobis heliam p̄phetā anteq̄ veniat
ἐγὼ ἐξαποστέλλω ὑμῖν ἠλίαν τὸν προφήτην πρὶν ἐλθεῖν
dies dn̄i magna & illuſtris. q̄ cōuertet
ἡμέραν κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ. ὃς ἀποκαταστή
cor p̄ris ad filiū: & cor hominis
σει καρδίαν πατρὸς πρὸς υἱόν, καὶ καρδίαν ἀνθρώπου
ad primū ſuū: ne forte veniēs p̄cutiā terrā penit9:
πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, μὴ ἐλθὼν πατάξω τὴν γῆν ἄρδην. C

© Biblioteca Nacional de España

Incipit prologus beati hieronimi preſybteri
in libros Machabeorum.

MAchabeorũ libri duo prenotant prelia inter hebreorum duces gentẽq; perſarum: pugnam quoq; ſabbato= rum: & nobiles machabei ducis triumphos: ex cuius nomine et libri iidẽ ſunt nuncupati. Hec quoq; hiſtoria continet etiam inclyta illa geſta machabeorum fratrum qui ſub antiocho rege: pro ſacris legibus dira tormen=
D ta perpeſſi ſunt. Quos mater pia dum diuerſis ſuppliciis vrgerẽtur: non ſolum non fleuit: ſed & gaudens hor= tabatur ad gloriam paſſionis.

Item alius prologus.

MAchabeorum libri licet non habeantur in canone hebreorum: tamẽ ab eccleſia inter diuinorũ voluminũ annotantur hiſtorias: notant aũt prelia inter hebreorum duces gẽteſq; perſarũ: pugnã quoq; ſabbatorũ & nobiles machabei triumphos: fedus quoq; amicitiarũ cum romanorũ ducibus atq; legationũ. Machabei ſeptem fratres ab vna matre machabea nomine geniti cuſtodientes legem: patris traditionẽ: non mãducan tes carnẽ porcinam: ob hoc ab antiocho rege ſeuiſſimo in antiochia martyrii gloria coronati ſunt cũ ma= tre ſua: atq; ſepulti cũ magna veneratione ibi quieſcunt.

Explicit prologus.

Tex. Gre. cũ iter. lati.

MACCABEORVM PRIMVS.
MAKKABAIΩN ΓΡΩΤΟΣ.

T factũ eſt poſtquã ꝑcuſ
Καὶ ἐγένετο μετὰ τὸ πα
A ſit alexãder fili⁹
τάξαι ἀλέξανδρον τὸν
philippi macedo
φιλίππου τὸν μακεδό
q̄ exiuit de fra
να, ὃς ἐξῆλθεν ἐκ τῆς γῆς
chetijm: ⁊ ꝑcuſſit dariũ regẽ
χετιΐμ, καὶ ἐπάταξε τὸν δαρεῖον βασιλέα
Judith 1.c. pſar ⁊ medoꝝ: ⁊ regnauit pro
περσῶν καὶ μήδων, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ'
co pri⁹ in grecia: ⁊ cõſti
αὐτοῦ πρότερον ἐπὶ τὴν ἑλλάδα, καὶ συνε=
A tuit prelia multa: ⁊ obti=
στήσατο πολέμους πολλούς, καὶ ἐκρά=
nuit munitiones. ⁊ interfecit reges
τησεν ὀχυρωμάτων. καὶ ἔσφαξε βασιλεῖς
terre. ⁊ ꝑtrãſiuit vſq; ad terminos terre:
τῆς γῆς. καὶ διῆλθεν ἕως ἄκρων τῆς γῆς,
⁊ accepit ſpolia multitudinis gẽtiũ: ⁊ ſi=
B καὶ ἔλαβε σκῦλα πλήθους ἐθνῶν, καὶ ἡσύ
luit terra ĩ cõſpectu ei⁹. ⁊ exaltatũ ⁊
χασεν ἡ γῆ ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ ὑψώθη καὶ
eleuatũ ẽ cor eius: ⁊ cõgregauit exercitũ
ἐπήρθη ἡ καρδία αὐτ', καὶ συνῆξε δύναμιν
forte valde: ⁊ obtinuit regiões gẽtiũ ⁊ ty
ἰσχυρὰν σφόδρα, καὶ ἦρξε χωρῶν ἐθνῶν καὶ τυ
rannides. ⁊ fuerũt ei in tributũ: ⁊ poſt
ραννιῶν. καὶ ἐγένοντο αὐτῷ εἰς φόρον, καὶ με
B hec cecidit in lectũ ⁊ cognouit
τὰ ταῦτα ἔπεσεν ἐπὶ τὴν κοίτην καὶ ἔγνω
ꝙ morit. ⁊ vocauit pue=
ὅτι ἀποθνήσκει. καὶ ἐκάλεσε τοὺς παῖ
ros ſuos nobiles educatos ſi
δας αὐτοῦ τοὺς ἐνδόξους τοὺς συνεκτρό=
mul cũ eo a iuuẽtute. ⁊ diuiſit e=
φους αὐτοῦ ἀπὸ νεότητος. καὶ διεῖλεν αὐ=
is regnũ ſuũ adhuc viuẽte eo.
τοῖς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ ἔτι ζῶντος αὐτ'.
⁊ regnauit alexãder ãnos duodecĩ:
καὶ ἐβασίλευσεν ἀλέξανδρος ἔτη δώδεκα,
⁊ mortu⁹ eſt. ⁊ regnauerũt pu
1.Reg. 11.c καὶ ἀπέθανεν. καὶ ἐπεκράτησαν οἱ παῖ
eri ei⁹ qlibet in loco ſuo. ⁊
C δες αὐτοῦ ἕκαστος ἐν τῷ τόπῳ αὐτ'. καὶ
impoſuerũt ſibi oẽs diademata poſtꝙ mor=
ἐπέθεντο πάντες διαδήματα μετὰ τὸ ἀπο
tu⁹ eſt ille: ⁊ filij eoꝝ poſt e=
θανεῖν αὐτόν, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν ὀπίσω αὐ

Trãſla. B. Hie.

Incipit liber primus.
Machabeorum. Ca. i.

ET FACTVM EST POST ꝙ percuſſit alexãder philippi macedo qui prim⁹ regnauit in grecia egreſſus de terra cethim: darium regẽ perſarum & medorũ: conſtituit prelia multa & obtinuit omniũ munitiones: & interfecit reges terre. Et pertranſiit vſq; ad fines terre: et accepit ſpolia multitudinis gentium: & ſiluit terra in conſpectu eius. Et congregauit virtutẽ & exercitum fortem nimis: et exaltatuꝫ eſt & eleuatum cor eius: & obtinuit regiões gentium et tyrannos: & facti ſunt illi in tributum. Et poſt hec decidit in lectum & cognouit quia moreretur. Et vocauit pueros ſuos nobiles qui ſecum erãt nutriti a iuuentute ſua: & dimiſit illis regnum ſuum cum adhuc viueret. Et regnauit alexander annis duodecim: & mortu⁹ eſt. Et obtinuerunt pueri ei⁹ regnum vnuſquiſq; in loco ſuo: & impoſuerunt oẽs ſibi diademata poſt mortem eius: & filii eorum poſt eos annis multis: & multiplicata ſunt mala in terra. Et exiit ex eis radix peccati: antiochus illuſtris filius antiochi regis q fuerat rome obſes: & regnauit in anno cẽteſimotriceſimoſeptimo regni grecorum. In diebus illis exierunt ex iſrael filii iniqui: & ſuaſerunt multis dicentes. Eamus & diſponamus teſtamentuꝫ cũ gentibus que circa nos ſunt: qa exquo receſſimus ab eis: inuenerunt nos multa mala: & bonus viſus eſt ſermo in oculis eorum. Et deſtinauerunt aliqui de populo: & abierunt ad regem: & dedit illis poteſtatem: vt facerent iuſticiã gentium: et edificauerunt gymnaſiũ in hyeroſolimis ſecundum leges nationuꝫ: & fecerunt ſibi preputia: et receſſerunt a teſtamẽto ſancto: & iuncti ſunt nationibus: & venundati ſunt vt facerẽt malũ. Et paratũ eſt regnum in conſpectu antiochi: & cepit regnare in terra egypti vt regnaret ſuper duo regna. Et intrauit in egyptũ in multitudĩe graui in curribus & elephãtis & eqtibus: & copioſa nauiũ multitudine. Et conſtituit bellũ aduerſus ptolemeum regem egypti:

Maccabeo. i. Cap. i.

os ãnos multos. ⁊ multiplicauerũt mala in
τῶν ἔτη πολλά. καὶ ἐπλήθυναν κακὰ ἐν
terra. ⁊ exiuit ex eis radix pecca=
τῇ γῇ. καὶ ἐξῆλθεν ἐξ αὐτῶν ῥίζα ἁμαρτω=
trix antioch⁹ illuſtris: fili⁹ antiochi
λὸς ἀντίοχος ἐπιφανής, υἱὸς ἀντιόχου
regis: q̄ fuit obſes in roma. ⁊
τοῦ βασιλέως, ὃς ἦν ὅμηρα ἐν τῇ ῥώμῃ. καὶ
regnauit in anno cẽteſimo ⁊ triceſi=
ἐβασίλευσεν ἐν ἔτει ἑκατοστῷ καὶ τριακο
mo ⁊ ſeptimo regni grecoꝝ. in
στῷ καὶ ἑβδόμῳ βασιλείας ἑλλήνων. ἐν
dieb⁹ illis exierũt de iſrael
ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐξῆλθον ἐξ ἰσραὴλ
filij iniqui: ⁊ ſuaſerunt multis
υἱοὶ παράνομοι, καὶ ἀνέπεισαν πολλοὺς
dicẽtes. eam⁹ ⁊ diſponam⁹ pa=
λέγοντες. πορευθῶμεν καὶ διαθώμεθα δια
ctũ cũ gẽtib⁹ q̄ ĩ circuitu nr̃m.
θήκην μετὰ τῶν ἐθνῶν τῶν κύκλῳ ἡμῶν.
qa exquo receſſim⁹ ab eis: ĩuenerũt
ὅτι ἀφ' ἧς ἐχωρίσθημεν ἀπ' αὐτῶν, εὗρεν
nos mala multa. ⁊ placuit ſmo
ἡμᾶς κακὰ πολλά. καὶ ἠγαθύνθη ὁ λόγος
in oculis eoꝝ. ⁊ ꝑati ſunt
ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτῶν. καὶ προεθυμήθησάν
qdã de populo: ⁊ iuerũt
τινες ἀπὸ τοῦ λαοῦ, καὶ ἐπορεύθησαν
ad regẽ. ⁊ dedit eis pote
πρὸς τὸν βασιλέα. καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξου
ſtatẽ faciẽdi iuſticiã gẽtiũ.
σίαν ποιῆσαι τὰ δικαιώματα τῶν ἐθνῶν.
⁊ edificauerũt gymnaſiũ in hieroſoly=
καὶ ᾠκοδόμησαν γυμνάσιον ἐν ἱεροσολύ=
mis ſm leges gẽtiũ. ⁊ fece=
μοις κατὰ τὰ νόμιμα τῶν ἐθνῶν. καὶ ἐποί
rũt ſibi ꝑputia ⁊ receſſerũt
ησαν ἑαυτοῖς ἀκροβυστίας καὶ ἀπέστησαν
a teſtamẽto ſancto. ⁊ iũcti ſunt
ἀπὸ διαθήκης ἁγίας. καὶ ἐζευγίσθησαν τοῖς
gẽtib⁹ ⁊ vẽditi ſunt vt facerẽt ma=
ἔθνεσι καὶ ἐπράθησαν ποιῆσαι τὸ πονη=
lũ. ⁊ paratũ eſt regnũ corã an
ρόν. καὶ ἡτοιμάσθη ἡ βασιλεία ἐναντίον ἀν
tiocho. ⁊ cepit regnare
τιόχου. καὶ ὑπέλαβε βασιλεῦσαι τῆς
egypto: vt regnaret ſup duo
αἰγύπτου, ὅπως βασιλεύσῃ ἐπὶ τὰς δύο
regna. ⁊ intrauit in egyptũ in tur
βασιλείας. καὶ εἰσῆλθεν εἰς αἴγυπτον ἐν ὄχ
ba graui in currib⁹ ⁊ elephãtis ⁊ in eq̄
λῳ βαρεῖ ἐν ἅρμασι καὶ ἐλέφασι καὶ ἐν ἱπ
tib⁹ ⁊ in claſſe magna. ⁊ cõſtituit
πεῦσι καὶ ἐν στόλῳ μεγάλῳ. καὶ συνεστήσαντο

BIBLIOTECA NACIONAL

© Biblioteca Nacional de España

bellũ cõtra ptolemeũ regẽ egy=
πόλεμον πρὸς πτολεμαῖον βασιλέα αἰγύ
pti. ⁊ veritꝰ eſt ptolemeꝰ a fa=
πτου. κὰι ἐνετράπη πτολεμαῖος ἀπὸ προ
cie eiꝰ ⁊ fugit. ⁊ ceciderũt vulne
σώπου αὐτοῦ κὰι ἔφυγε. κὰι ἔπεσον τραυ
rati multi: ⁊ ceperũt vr=
ματίαι πολλοί, κὰι κατελάβοντο τὰς πό
bes munitas in terra egypti. ⁊
λεις τὰς ὀχυρὰς ἐν γῆ αἰγύπτω. κὰι
accepit ſpolia egypti: ⁊ re=
ἔλαβε τὰ σκῦλα τῆς αἰγύπτου, κὰι ἐπέ
uerſus ẽ antiochus poſtꝙ̃ pcuſſit egy=
στρεψεν ἀντίοχος μετὰ τὸ πατάξαι αἴγυ
ptũ in cẽteſimo ⁊ quadrageſimo ⁊
πτον ἐν τῶ ἑκατοστῶ κὰι τεσσαρακοστῶ κὰι
tertio anno. ⁊ aſcẽdit in iſrael ⁊ hie
τρίτω ἔτει. κὰι ἀνέβη ἐπὶ ἰσραὴλ κὰι ἱε
ſolymã in turba graui: ⁊ intrauit in
ροσόλυμα ἐν ὄχλω βαρεῖ, κὰι εἰσῆλθεν εἰς
ſanctuariũ in ſuperbia: ⁊ accepit
τὸ ἁγίασμα ἐν ὑπερηφανία, κὰι ἔλαβε
altare aureũ: ⁊ cãde
τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν, κὰι τὴν λυ=
labrũ luminis: ⁊ oĩa vaſa
χνίαν τοῦ φωτός, κὰι πάντα τὰ σκεύη
eius: ⁊ mẽſam ꝓpoſitiõis:
αὐτῆς, κὰι τὴν τράπεζαν τῆς προθέσεως.
⁊ libatoria ⁊ phialas: ⁊
κὰι τὰ σπονδεῖα κὰι τὰς φιάλας, κὰι
mortariola aurea: ⁊ ve=
τὰς θυΐσκας τὰς χρυσᾶς, κὰι τὸ κατα
lum: ⁊ coronas: ⁊ orna
πέτασμα, κὰι τοὺς στεφάνους, κὰι τὸν κόσ
mẽtũ aureũ qđ in facie
μον τὸν χρυσοῦν τὸν κατὰ πρόσωπον τοῦ
tẽpli. ⁊ cõminuit oĩa: ⁊ accepit
ναοῦ. κὰι ἐλέπισε πάντα, κὰι ἔλαβε
argentũ ⁊ aurꝫ ⁊ vaſa
τὸ ἀργύριον κὰι τὸ χρυσίον κὰι τὰ σκεύη
deſiderabilia. ⁊ accepit theſau
τὰ ἐπιθυμητά. κὰι ἔλαβε τοὺς θησαυ
ros abſcõditos q̃s iuenit. ⁊ acci
ροὺς τοὺς ἀποκρύφους οὓς εὗρε. κὰι λα
piẽs oĩa abijt in terrã ſuã.
βὼν πάντα ἀπῆλθεν εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ.
⁊ fecit hoĩm cedẽ: ⁊ locutꝰ eſt
κὰι ἐποίησε φονοκτονίαν, κὰι ἐλάλησεν
ſuperbiã magnã. ⁊ fuit lu=
ὑπερηφανίαν μεγάλην. κὰι ἐγένετο πέν
ctꝰ magnꝰ in iſrael in oĩ loco
θος μέγα ἐπὶ ἰσραὴλ ἐν παντὶ τόπω
eoꝝ. ⁊ gemuerũt principes ⁊ ſe=
αὐτῶν. κὰι ἐστέναξαν ἄρχοντες κὰι πρε
niores: virgines ⁊ pueri infir=
σβύτεροι, παρθένοι κὰι νεανίσκοι ἠσθέ
mati ſũt: ⁊ pulchritudo mulierũ mu
νησαν, κὰι τὸ κάλλος τῶν γυναικῶν ἠλ
tata eſt. oĩs ſpõſus accepit luctũ.
λοιώθη. πᾶς νυμφίος ἀνέλαβε θρῆνον.
ſedẽs in thalamo fuit in luctu. ⁊
καθημένη ἐν παστῶ ἐγένετο ἐν πένθει. κὰι
cõcuſſa ẽ terra ſup habitãtes e=
ἐσείσθη ἡ γῆ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας αὐ
am. ⁊ oĩs domos iacob induerũt
τήν. κὰι πᾶς ὁ οἶκος ἰακὼβ ἐνεδύσαν
cõfuſionẽ. poſt duos ãnos dieꝝ mi=
τὸ αἰσχύνην. μετὰ δύο ἔτη ἡμερῶν ἀπέ
ſit rex p̃ncipẽ tribu=
στειλεν ὁ βασιλεὺς ἄρχοντα φορολογί=
ti in vrbes iuda. ⁊ venit in
ας εἰς τὰς πόλεις ἰούδα. κὰι ἦλθεν εἰς

Et conſtituit bellum aduerſus ptole=
meum regem egypti: & veritus eſt pto
meus a facie eius & fugit: & cecide=
runt vulnerati multi. Et comprehen
dit ciuitates munitas in terra egypti: &
accepit ſpolia terre egypti. Et conuer
tit antiochus poſtꝙ̃ percuſſit egyptuꝫ
in centeſimo & quadrageſimo & tertio
anno: & aſcendit ad iſrael: & aſcendit
hieroſolymam in multitudine graui.
Et intrauit in ſanctificationem cum ſu
perbia: & accepit altare aureum: & can=
delabrum luminis: & vniuerſa vaſa eiꝰ:
& menſaꝫ prepoſitionis & libatoria &
phialas: & mortariola aurea: & veluꝫ &
coronas & ornamentum aureuꝫ quod
in facie templi erat: & cõminuit omnia:
Et accepit argentum & aurũ & vaſa cõ
cupiſcibilia: et accepit theſauros occul
tos quos inuenit: & ſublatis oĩbus abiit
in terram ſuam. Et fecit cedẽ hominũ:
& locutus eſt in ſuperbia magna. Et fa=
ctus eſt planctus magnus in iſrael: & in
omni loco eorum. Et ingemuerũt prĩ
cipes & ſeniores: & iuuenes & virgines
infirmati ſunt: & ſpecioſitas mulierum
immutata eſt. Omnis maritus ſumpſit
lamentuꝫ: & que ſedebant in thoro ma
ritali lugebant: et cõmota eſt terra ſup
habitantes in ea: et vniuerſa domus ia
cob induit confuſionem. Et poſt duos
annos dierum miſit rex principem tri=
butorum in ciuitates iuda: & venit hie=
ruſalem cum turba magna. Et locutus
eſt ad eos verba pacifica in dolo: & cre=
diderunt ei. Et irruit ſuper ciuitateꝫ re
pente: et percuſſit eam plaga magna: &
perdidit populum multuꝫ ex iſrael. Et
accepit ſpolia ciuitatis: & ſuccẽdit eam
igni. Et deſtruxit domos eius & muros
eiꝰ in circuitu: & captiuas duxerũt mu=
lieres & natos: & pecora poſſederunt.
Et edificauerunt ciuitateꝫ dauid muro
magno & firmo & turribus firmis: et fa
cta eſt illis in arcem. Et poſuerunt illic
gentem peccatricem viros iniquos: et
conualuerunt in ea. Et poſuerũt arma
et eſcas: et congregauerunt ſpolia hie=
ruſalem & repoſuerũt illic: & facti ſunt
in laqueum magnum. Et factũ eſt hoc
ad inſidias ſanctificationi: & in diabolũ
malum iſrael: et effuderunt ſangui=
nem innocentem per circuitũ ſanctifi=
cationis: & contaminauerunt ſanctifi=
cationem. Et fugerũt habitatores hie=
ruſalem propter eos: & facta eſt habita
tio exterorum: Et facta eſt extera ſemi
ni ſuo: & nati eius reliquerunt eam. Sã=
ctificatio eiꝰ deſolata eſt ſicut ſolitudo:
dies feſti eius conuerſi ſunt in luctum:
ſabbata eius in opprobrium: honores
eius in nihilum. Secundum gloriam eiꝰ
multiplicata eſt ignominia eius: et ſu=
blimitas eius conuerſa eſt in luctum. Et
ſcripſit rex antiochꝰ omni regno ſuo:
vt eſſet omnis populus vnus: et reli=
querunt vnuſquiſqꝫ

hieruſalẽ in turba graui: ⁊ locutꝰ
ἱερουσαλὴμ ἐν ὄχλω βαρεῖ, κὰι ἐλάλη
eſt eis verba pacifica in dolo:
σεν αὐτοῖς λόγους εἰρηνικοὺς ἐν δόλω,
⁊ crediderũt ei. ⁊ irruit
κὰι ἐνεπίστευσαν αὐτῶ. κὰι ἐπέπεσεν
ſup ciuitatẽ ſubito. ⁊ pcuſſit
ἐπὶ τὴν πόλιν ἐξάπινα. κὰι ἐπάταξεν
eã plaga magna. ⁊ pdidit
αὐτὴν πληγὴν μεγάλην. κὰι ἀπώλεσε
pplin multũ de iſrael. ⁊ accepit F
λαὸν πολὺν ἐξ ἰσραήλ. κὰι ἔλαβε τὰ
ſpolia vrbis: ⁊ cõbuſſit il=
σκῦλα τῆς πόλεως, κὰι ἐνεπύρισεν αὐ
lã igni: ⁊ deſtruxit domos il=
τὴν πυρί, κὰι καθεῖλε τοὺς οἴκους αὐ=
liꝰ ⁊ muros illiꝰ in circuitu. ⁊ ca=
τῆς κὰι τὰ τείχη αὐτῆς κύκλω. κὰι ἠχ
ptiuauerũt mulieres ⁊ fi=
μαλώτευσαν τὰς γυναῖκας κὰι τὰ τέ=
lios: ⁊ iumẽta poſſederũt. ⁊
κνα, κὰι τὰ κτήνη ἐκληρονόμησαν. κὰι D
edificauerunt vrbẽ dauid muro
ὠκοδόμησαν τὴν πόλιν δαυὶδ τείχει
magno ⁊ forti turribꝰ munitis:
μεγάλω κὰι ὀχυρῶ πύργοις ὀχυροῖς,
⁊ fuit illis in arcẽ. ⁊ poſue
κὰι ἐγένετο αὐτοῖς εἰς ἄκραν. κὰι ἔθη=
rũt illic gẽtẽ peccatricẽ: viros ini=
καν ἐκεῖ ἔθνος ἁμαρτωλόν, ἄνδρας πα
quos: ⁊ cõualuerũt in illa. ⁊
ρανόμους, κὰι ἐνίσχυσαν ἐν αὐτῆ. κὰι
poſuerunt arma ⁊ eſcas: ⁊ cõgre
παρέθεντο ὅπλα κὰι τροφήν, κὰι συ=
gãtes ſpolia hieruſalẽ repo
ναγαγόντες τὰ σκῦλα ἱερουσαλὴμ ἀπέ
ſuerũt illic. ⁊ facti ſũt in magnũ la=
θεντο ἐκεῖ. κὰι ἐγένοντο εἰς μεγάλην πα
queũ. ⁊ fuit in inſidias ſan=
γίδα. κὰι ἐγένετο εἰς ἔνεδρον τῶ ἁγιά
ctuario: ⁊ in calũniatorẽ malũ
σματι, κὰι εἰς διάβολον πονηρὸν τῶ
iſrael ſemp. ⁊ effuderũt ſãguinẽ
ἰσραὴλ διαπαντός. κὰι ἐξέχεαν αἷμα
inocẽtẽ ĩcircuitu ſanctuarij: ⁊ pollu E
ἀθῶον κύκλω τοῦ ἁγιάσματος, κὰι ἐμό=
erũt ſanctuariũ. ⁊ fugerũt habi
λυναν τὸ ἁγίασμα. κὰι ἔφυγον οἱ κα=
tatores hieruſalẽ ꝓpt eos: ⁊ facta
τοικοι ἱερουσαλὴμ δι' αὐτούς, κὰι ἐγένε
eſt habitatio exteroꝝ. ⁊ facta eſt ex=
το κατοικία ἀλλοτρίων. κὰι ἐγένετο ἀλ
tera gñationibꝰ ſuis: ⁊
λοτρία τοῖς γεννήμασιν αὐτῆς, κὰι τὰ
filij ſui reliquerũt eã. ſan=
τέκνα αὐτῆς ἐγκατέλιπον αὐτήν. τὸ ἁγί A
ctuariũ illiꝰ deſolatũ ẽ vt eremꝰ. fe=
ασμα αὐτῆς ἠρημώθη ὡς ἔρημος. αἱ ἑορ
ſta eiꝰ verſa ſunt in luctũ. ſab=
ται αὐτῆς ἐστράφησαν εἰς πένθος. τὰ σάβ Tob. 2. b.
bata eiꝰ in ignominiã. honor eiꝰ
βατα αὐτῆς εἰς ὀνειδισμόν. ἡ τιμὴ αὐτῆς Amos 8. c
in vilipẽdium: iuxta gl̃iã eiꝰ fu=
εἰς ἐξουδένωσιν, κατὰ τὴν δόξαν αὐτῆς ἐγε
it ignominia eiꝰ. ⁊ altitudo eiꝰ
νήθη ἀτιμιασμὸς αὐτῆς. κὰι τὸ ὕψος αὐτῆς
verſa eſt in luctũ. ⁊ ſcripſit rex
ἐστράφη εἰς πένθος. κὰι ἔγραψεν ὁ βασι
omni regno ſuo vt eſſent om
λεὺς πάση τῆ βασιλεία αὐτοῦ εἶναι πάν
nes in pplin vnũ: ⁊ relinqueret q̃ſqꝫ
τας εἰς λαὸν ἕνα, κὰι ἐγκαταλιπεῖν ἕκαστον

leges ſuas. ⁊ cōſenſerūt oēs
τὰ νόμιμα αὐτοῦ. καὶ ἐπεδέξατο πάντα
gētes ſm̄ ſmonē regis.
τὰ ἔθνη κατὰ τὸν λόγον τοῦ βασιλέως.
⁊ multi ab iſrael cōſenſerūt ſui
καὶ πολλοὶ ἀπ' ἰσραὴλ εὐδόκησαν τῇ λα
tuti ei⁹. ⁊ ſacrificauerūt idolis: ⁊
τρείᾳ αὐτοῦ. καὶ ἔθυσαν τοῖς εἰδώλοις, καὶ
polluerūt ſabbatū. ⁊ mi=
ἐβεβήλωσαν τὸ σάββατον. καὶ ἀπέ=
ſit rex libros in manu nūi
F σειλεν ὁ βασιλεὺς βιβλία ἐν χειρὶ ἀγ
ciox in hieruſalē ⁊ vrbes iu=
γέλων εἰς ἱερουσαλὴμ καὶ τὰς πόλεις ἰού
da vt irēt poſt leges alienox
δα πορευθῆναι ὀπίσω νομίμων ἀλλοτρίων
terre: ⁊ phiberēt holocauſta ⁊
τῆς γῆς, καὶ κωλῦσαι ὁλοκαυτώματα καὶ
ſacrificiū ⁊ libationē ex ſanctuario:
θυσίαν καὶ σπονδὴν ἐκ τοῦ ἁγιάσματος,
⁊ coinqnarēt ſabbata ⁊ feſta: ⁊
καὶ βεβηλῶσαι σάββατα καὶ ἑορτάς, καὶ
D polluerēt ſanctuariū ⁊ ſanctos: edificarēt
μιᾶναι ἁγίασμα καὶ ἁγίους, οἰκοδομῆσαι
aras ⁊ lucos: ⁊ idola: ⁊ ſacrificarēt
βωμοὺς καὶ τεμένη, καὶ εἰδωλεῖα, καὶ θύειν
porcina ⁊ pecora cōmunia: ⁊ relinquerēt
ὕεια καὶ κτήνη κοινά, καὶ ἀφιέναι τοὺς
filios ſuos incircūciſos: abominarent
υἱοὺς αὐτῶν ἀπεριτμήτους, βδελύξαι τὰς
aīas ſuas in oī immundo ⁊
ψυχὰς αὐτῶν ἐν παντὶ ἀκαθάρτῳ καὶ
G coinqnatione. ita vt obliuiſcerent legis:
βεβηλώσει. ὥστε ἐπιλαθέσθαι τοῦ νόμου,
⁊ imutarēt oēs iuſtificationes.
καὶ ἀλλάξαι πάντα τὰ δικαιώματα.
⁊ q̄ non faceret iuxta verbū
καὶ ὃς ἂν μὴ ποιήσῃ κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦ
regis moreret. iuxta oīa
βασιλέως ἀποθανεῖται. κατὰ πάντας
verba hec ſcripſit oī
τοὺς λόγους τούτους ἔγραψε πάσῃ τῇ
regno ſuo. ⁊ fecit princi
βασιλείᾳ αὐτοῦ. καὶ ἐποίησεν ἐπισκό=
pes ſup oēm pplm: ⁊ prece=
πους ἐπὶ πάντα τὸν λαόν, καὶ ἐνετεί
pit vrbib⁹ iuda ſacrificare per
λατο ταῖς πόλεσιν ἰούδα θυσιάζειν κα
vrbē ⁊ vrbē. ⁊ cōgregati ſunt
τὰ πόλιν καὶ πόλιν. καὶ συνηθροίσθησαν
de pplo ad eos multi. ois
ἀπὸ τοῦ λαοῦ πρὸς αὐτοὺς πολλοί. πᾶς
q̄ dereliquerat legē. ⁊ fecerūt
ὁ ἐγκαταλιπὼν τὸν νόμον. καὶ ἐποίησαν
mala in terra: ⁊ poſuerūt iſrael in
A κακὰ ἐν τῇ γῇ, καὶ ἔθεντο τὸν ἰσραὴλ ἐν
abditis in omni refugio ipox.
κρύφοις ἐν παντὶ φυγαδευτηρίῳ αὐτῶν.
⁊ quinta ⁊ decima die chaſleu
καὶ πέντε καὶ δεκάτῃ ἡμέρᾳ χασελεῦ
quinto ⁊ q̄dragesimo ⁊ cēteſi
τῷ πέμπτῳ καὶ τεσσαρακοστῷ καὶ ἑκατο
mo anno edificauerūt abominationē deſo=
στῷ ἔτει ᾠκοδόμησαν βδέλυγμα ἐρημώ
latiōis ſup altare. ⁊ in vrbi
σεως ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον. καὶ ἐν πόλε
b⁹ iuda incircuitu edificauerunt aras:
σιν ἰούδα κύκλῳ ᾠκοδόμησαν βωμούς,
⁊ in ianuis domox. ⁊ in
καὶ ἐπὶ τῶν θυρῶν τῶν οἰκιῶν. καὶ ἐν
plateis thura icēdebāt. ⁊ libros
ταῖς πλατείαις ἐθυμίων. καὶ τὰ βιβλία

legē ſuam: & conſenſerunt omnes gen
tes ſecundū verbum regis antiochi. Et
multi ex iſrael conſenſerūt ei: & ſacrifi=
cauerūt idolis & coinqnauerunt ſabba
tū. Et miſit rex antiochus libros p ma
n⁹ nunciorū in hieruſalē: & in oēs ciui=
tates iude vt ſequerētur leges gentiuȝ
terre: & phiberent holocauſta & ſacrifi
cia: & placationes fieri in tēplo dei: & p
hiberent celebrari ſabbatū & dies ſolē=
nes. Et iuſſit coinqnari ſancta et ſanctū
templū iſrael. Et iuſſit edificari aras &
tēpla & idola: & īmolari carnes ſuillas
& pecora cōmunia: & relinqre filios ſu=
os incircunciſos: & coinquinari aīas eo
rū in oībus immūdicis & abominatio
nibus: ita vt obliuiſcerētur legē & īmu=
tarēt oēs iuſtificationes dei. Et qcunqȝ
nō feciſſent ſecundū verbū regis antio
chi: morerētur. Secundū oīa verba hec
ſcripſit omni regno ſuo: & p̄poſuit pri
cipes populo q hec fieri cogerēt. Et iuſ
ſerūt ciuitatibus iude ſacrificare. Et cō
gregati ſunt multi de pplo ad eos q de=
reliquerāt legē dn̄i: & fecerūt mala ſup
terrā: & effugauerūt pplm iſrael in abdi
tis & in aſconditis fugitiuorū locis. Die
qntadecima mēſis caſleu: qnto & q̄dra=
geſimo & cēteſimo āno: edificauit rex
antioch⁹ abominandū idolū deſolatio
nis ſup altare dei: & p vniuerſas ciuita=
tes iude in circuitu edificauerūt aras &
ante ianuas domorū: & in plateis incen
debant thura & ſacrificabāt. Et libros
legis dei cōbuſſerunt igni ſcidētes eos:
& apud quēcunqȝ inueniebātur libri te
ſtamēti dn̄i: & quicūqȝ obſeruabat legē
dn̄i ſecūdū edictū regis: trucidabāt eū.
In virtute ſua faciebāt hec pplo iſrael q
inueniebatur in omni mēſe in ciuitati=
bus. Et quinta et viceſima die mēſis ſa
crificabāt ſup arā que erat cōtra altare:
& mulieres q̄ circuncidebāt filios ſuos
trucidabātur ſecundū iuſſum regis an=
tiochi. Et ſuſpēdebant pueros a ceruī=
cibus p vniuerſas domos eorū: & eos q
circunciderāt illos trucidabāt. Et mul
ti de populo iſrl̄ diffinierunt apud ſe: vt
nō māducarēt immūda: et elegerūt ma
gis mori q̄ cibis coinqnari immūdis:
& noluerūt infringere legē dei ſanctaȝ
& trucidati ſunt: & facta eſt ira magna
ſup populū iſrael valde. Ca. 2.

In diebus illis ſurrexit matathias fi
lius iohānis filii ſymeonis ſacerdos
ex filiis ioarim ab hieruſalē: & conſedit
in monte modin. Et habebat filios qn=
qȝ: iohannā: qui cognominabatur gad
dis: & ſimonem: qui cognominabatur
thaſi: & iudam: q vocabatur machabe⁹:
& eleazarū: qui cognominabatur aba=
rō: & ionatham: qui cognominabatur
apphus. Hi viderunt mala que fiebant
in populo iuda et in hieruſalem. Et di=
xit matathias. Ve mihi. Vt quid natus
ſum videre cōtritionem populi mei &
contritionem ciuitatis ſancte: & ſedere
illic cum datur in manibus inimicorū?
Sancta in manu extraneorū facta ſūt?
templum eius ſicut homo ignobilis.
Vaſa glorie eius captiua abducta ſunt:

legis q̄s inuenerūt cōbuſſerūt igne ſcinden=
τοῦ νόμου ἃ εὗρον ἐνεπύρισαν πυρὶ κατασχί
tes. ⁊ vbi inueniebat apud aliquē
σαντες. καὶ ὅπου εὑρίσκετο παρά τινι
liber teſtamēti: ⁊ ſiq̄s acq̄ſcebat
βιβλίον διαθήκης, καὶ εἴ τις συνευδόκει τῷ
legi edicto regis occidebāt
νόμῳ τὸ σύγκριμα τοῦ βασιλέως ἐθανάτουν
illū in virtute ſua. faciebāt ſic iſrael
αὐτὸν ἐν ἰσχύϊ αὐτῶν. ἐποίουν οὕτω τῷ ἰσλ̄
inuētis in omni mēſe ⁊ mēſe in
τοῖς εὑρισκομένοις ἐν παντὶ μηνὶ καὶ μηνὶ ἐν
vrbib⁹ ⁊ q̄nta et viceſima mē
ταῖς πόλεσι καὶ πέμπτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ μη
ſis ſacrificātes ſup arā q̄ erat in
νὸς θυσιάζοντες ἐπὶ τὸν βωμὸν ὃς ἦν ἐπὶ
altari. ⁊ mulieres q̄ circū
τοῦ θυσιαστηρίου. καὶ τὰς γυναῖκας τὰς περι
ciderunt filios ſuos occiderūt
τετμηκυίας τὰ τέκνα αὐτῶν ἐθανάτωσαν
iuxta iuſſum: ⁊ ſuſpēderunt īfantes
κατὰ πρόσταγμα, καὶ ἐκρέμασαν τὰ βρέφη
ex collis eox ⁊ domos
ἐκ τῶν τραχήλων αὐτῶν καὶ τοὺς οἴκους
eox ⁊ eos q̄ circūciderāt illos.
αὐτῶν καὶ τοὺς περιτετμηκότας αὐτούς.
⁊ multi in iſrael fortificati ſunt ⁊
καὶ πολλοὶ ἐν ἰσραὴλ ἐκραταιώθησαν καὶ
offirmati in ſe vt nō comederēt cōmūia.
ὠχυρώθησαν ἐν αὐτοῖς τοῦ μὴ φαγεῖν κοινά.
⁊ elegerūt mori vt nō polluerē
καὶ ἐπεδέξαντο ἀποθανεῖν ἵνα μὴ μιανθῶ
tur cibis ⁊ ne inquinarēt teſta
σι τοῖς βρώμασι καὶ μὴ βεβηλώσωσι διαθή
mētū ſanctū: ⁊ mortui ſunt. ⁊ fuit ira
κην ἁγίαν, καὶ ἀπέθανον. καὶ ἐγένετο ὀργὴ
magna ſup iſrael valde.
μεγάλη ἐπὶ ἰσραὴλ σφόδρα. Ca. 2.

In diebus illis: ſurrexit mat=
Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἀνέστη ματ=
tathias fili⁹ ioānis filij ſymeō ſacerdos
ταθίας ἰωάννου τοῦ συμεὼν ἱερεὺς τῶν
filiox ioarib de hieruſalē: ⁊ ſe=
υἱῶν ἰωαρὶβ ἀπὸ ἱερουσαλήμ, καὶ ἐκά=
dit in modin. ⁊ ei filij q̄nqȝ:
θισεν ἐν μωδεΐν. καὶ αὐτῷ υἱοὶ πέντε,
ioānes cognominat⁹ gaddis: ſimon
ἰωάννης ὁ ἐπικαλούμενος ἰαδδίς, σίμων
vocat⁹ thaſi: iudas voca
ὁ καλούμενος θασί, ἰούδας ὁ καλού=
tus maccabe⁹: eleazar⁹ voca=
μενος μακκαβαῖος, ἐλεάζαρ ὁ καλούμε=
tus auarā: ionathas vocat⁹ ſap=
νος αὐαράν, ἰωνάθας ὁ καλούμενος σαπ=
phus. ⁊ vidit blaſphemias q̄ fie
φοῖς. καὶ εἶδε τὰς βλασφημίας τὰς γι
bāt in iuda ⁊ hierlm: ⁊ dixit.
νομένας ἐν ἰούδᾳ καὶ ἱλῆμ, καὶ εἶπεν.
hei mihi: vt q̄d hoc nat⁹ ſum videre cōtri
οἴ μοι, ἵνα τί τοῦτο ἐγεννήθην ἰδεῖν τὸ σύν
tionē pplī mei: ⁊ cōtri=
τριμμα τοῦ λαοῦ μου, καὶ τὸ σύν=
tionē vrbis ſancte: ⁊ ſe=
τριμμα τῆς πόλεως τῆς ἁγίας, καὶ κα
dere ibi cū dat ea in manu
θίσαι ἐκεῖ ἐν τῷ δοθῆναι αὐτὴν ἐν χειρὶ
inimicox: ſanctuariū in manu alienox.
ἐχθρῶν; τὸ ἁγίασμα ἐν χειρὶ ἀλλοτρίων.
factū ē tēplū ei⁹ vt vir ignobilis.
ἐγένετο ὁ ναὸς αὐτῆς ὡς ἀνὴρ ἄδοξος. τὰ
vaſa glīe captiua abducta ſūt.
σκεύη τῆς δόξης αἰχμάλωτα ἀπήχθη.

© Biblioteca Nacional de España

trucidati ſunt infantes ei⁹ in pla
ἀπεκτάνθη τὰ νήπια αὐτῆς ἐν ταῖς πλα
teis ei⁹. pueri ei⁹ in gla
τείαις αὐτῆς. οἱ νεανίσκοι αὐτῆς ἐν ῥομ=
dio inimici. que gẽs nõ heredita
φαίᾳ ἐχθροῦ. ποῖον ἔθνος οὐκ ἐκληρονόμη
uit regnũ ⁊ nõ obtinuit ſpo
σε βασιλείαν καὶ οὐκ ἐκράτησε τῶν σκύ
lia ei⁹. oĩs ornat⁹ ei⁹ ablat⁹ ẽ.
λων αὐτῆς. πᾶς ὁ κόσμος αὐτῆς ἀφηρέθη.
pro libera facta eſt in ſeruã ⁊
ἀντὶ ἐλευθέρας ἐγένετο εἰς δούλην. καὶ
ecce ſancta nr̃a ⁊ pulchritudo nr̃a
ἰδοὺ τὰ ἅγια ἡμῶν καὶ ἡ καλλονὴ ἡμῶν
⁊ glĩa nr̃a deſolata eſt: ⁊ cõtamina=
καὶ ἡ δόξα ἡμῶν ἠρημώθη, καὶ ἐβεβήλω
uerũt ea gẽtes. vt qd nobis vltra viuere?
σαν αὐτὰ τὰ ἔθνη. ἵνα τί ἡμῖν ἔτι ζῆν;
⁊ ſcidit mattathias ⁊ filij ei⁹
καὶ διέρρηξε ματταθίας καὶ υἱοὶ αὐτοῦ
veſtes ſuas: ⁊ induerũt
τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ περιεβάλον=
ſaccos. ⁊ plorauerũt valde.
το σάκκους. καὶ ἐπένθησαν σφόδρα.
⁊ venerũt q̃ a rege
καὶ ἦλθον οἱ παρὰ τοῦ βασιλέως οἱ
cogentes rebellionẽ in
καταναγκάζοντες τὴν ἀποστασίαν εἰς
modin vrbẽ vt ſacrificarẽt. ⁊
μωδεῒν τὴν πόλιν ἵνα θυσιάσωσι. καὶ
multi de iſrael ad eos acceſ
πολλοὶ ἀπὸ ἰσραὴλ πρὸς αὐτοὺς προσ
ſerũt. ⁊ mattathias ⁊ filij eius
ἦλθον. καὶ ματταθίας καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ
cõgregati ſũt. ⁊ reſpõderunt q̃ a
συνήχθησαν. καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ παρὰ
rege. ⁊ dixerũt mattathie:
τοῦ βασιλέως. καὶ εἶπαν τῷ ματτα
dicẽtes. princeps ⁊ glĩoſus ⁊
θίᾳ, λέγοντες. ἄρχων καὶ ἔνδοξος καὶ
magn⁹ es in vrbe hac: ⁊ cor=
μέγας εἶ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, καὶ ἐστη
roborat⁹ in filijs ⁊ fratrib⁹. nũc acce
ριγμένος ἐν υἱοῖς καὶ ἀδελφοῖς. νῦν πρό
de prim⁹ ⁊ fac prece
σελθε πρῶτος καὶ ποίησον τὸ πρόσταγ
ptũ regis: vt fecerũt om=
μα τοῦ βασιλέως, ὡς ἐποίησαν πάν
nes gẽtes ⁊ viri iuda ⁊
τα τὰ ἔθνη καὶ οἱ ἄνδρες ἰούδα καὶ
relicti in hieruſalẽ. ⁊
οἱ καταλειφθέντες ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ
eris tu ⁊ dom⁹ tua amicoꝝ re=
ἔσῃ σὺ καὶ ὁ οἶκός σου τῶν φίλων τοῦ βα
gis. ⁊ tu ⁊ filij tui glĩficabi=
σιλέως. καὶ σὺ καὶ οἱ υἱοί σου δοξασθή
mini argẽto ⁊ auro ⁊ mune=
σεσθε ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ καὶ ἀποσο
rib⁹ multis. ⁊ reſpondit mattathi
λαῖς πολλαῖς. καὶ ἀπεκρίθη ματταθί=
as ⁊ dixit voce magna. ſi oẽs
ας καὶ εἶπεν φωνῇ μεγάλῃ. εἰ πάντα τὰ
gẽtes q̃ in familia regni regis
ἔθνη τὰ ἐν οἴκῳ τῆς βασιλείας τοῦ βασιλέ
obediũt ei: vt recedãt q̃libet a
ως ἀκούουσιν αὐτοῦ, ἀποστῆναι ἕκαστος ἀπὸ
ſeruitute patrũ ſuoꝝ: ⁊ cõſenſerũt
λατρείας πατέρων αὐτοῦ, καὶ ᾑρετίσαν
p̃ceptis ei⁹: et ego ⁊ filij mei
το ἐντολαῖς αὐτοῦ, κἀγὼ καὶ οἱ υἱοί μου
⁊ fratres mei ambulabim⁹ in te=
καὶ οἱ ἀδελφοί μου πορευσόμεθα ἐν δια

trucidati ſunt ſenes eius in plateis: et iuuenes eius ceciderũt in gladio inimicorum. Que gens non hereditauit regnũ eius: et non obtinuit ſpolia eius. Omnis cõpoſitio eius ablata eſt. Que erat libera facta eſt ancilla. Et ecce ſancta noſtra: & pulchritudo nr̃a: & claritas noſtra deſolata eſt: & coinquinauerunt eã gẽtes. Quo ergo nobis adhuc viuere? Et ſcidit veſtimenta ſua matathias & filii eius & operuerunt ſe ciliciis: & planxerunt valde: & venerunt illuc qui miſſi erant a rege antiocho: vt cogerent eos qui confugerant in ciuitatem modin immolare & accendere thura: & a lege dei diſcedere. Et multi de populo iſrael conſentientes acceſſerunt ad eos: ſed matathias & filii eius conſtanter ſteterunt: & reſpondentes qui miſſi erãt ab antiocho: dixerunt matathie. Princeps et clariſſimus et magnus es in hac ciuitate: & ornatus filiis & fratribus. Ergo accede prior et fac iuſſum regis ſicut fecerunt omnes gentes & viri iuda: & qui remanſerunt in hieruſalem. Et eris tu & filii tui inter amicos regis: & amplificatus auro et argento & munerib⁹ multis. Et reſpondit matathias & dixit magna voce. Et ſi omnes gentes regi ãtiocho obediunt: vt diſcedant vnuſquiſq; a ſeruitute legis patrũ ſuorum: & conſentiant mandatis eius: ego & filii mei & fratres mei obediemus legi patrum noſtrorum. Propiti⁹ ſit nobis deus: nõ eſt nobis vtile relinquere legem & iuſticias dei.. Non audiemus verba regis antiochi: nec ſacrificabimus traſgredientes legis noſtre mandata: vt eamus altera via. Et vt ceſſauit loqui verba hec: acceſſit quidam iudeus in omniuȝ oculis ſacrificare idolis ſuper aram in ciuitate modin ſecundum iuſſum regis. Et vidit matathias & doluit: & contremuerunt renes eius. Et accenſus eſt furor eius ſecundum iudiciuȝ legis: & inſiliẽs trucidauit eum ſuper aram. Sed & virũ quem rex antiochus miſerat qui cogebat immolare: occidit in ipſo tempore & aram deſtruxit: et zelatus eſt legẽ ſicut fecit phinees zãbri filio ſalomi. Et exclamauit matathias voce magna in ciuitate dicens. Omnis qui zelum habet legis ſtatuens teſtamentum exeat poſt me. Et fugit ipſe & filii eius in montes: & reliquerunt quecunq; habebant in ciuitate. Tunc deſcenderunt multi querentes iudicium & iuſticiaȝ in deſertum: & ſederũt ibi ipſi & filii eius: & mulieres eorum & pecora eorum: quoniã inundauerunt ſuper eos mala. Et renũciatum eſt viris regis & exercitui q erãt in hieruſalem ciuitate dauid: quoniam diſceſſiſſent viri quidam qui diſſipauerunt mandatum regis in loca occulta in deſerto: et abiiſſent poſt illos multi. Et ſtatim prexerunt ad eos & conſtituerunt aduerſus eos prelium in die ſabbatorũ: et dixerũt ad eos. Reſiſtitis & nũc adhuc?

ſtamẽto patrũ nroꝝ. ꝓpiti⁹ nobis relin
θήκῃ πατέρων ἡμῶν. ἵλεως ἡμῖν καταλι
quere legẽ ⁊ iuſticias. ſmonẽ
πεῖν νόμον καὶ δικαιώματα. τὸν λόγον τοῦ
regis nõ audiem⁹ vt p̃tercam⁹
βασιλέως οὐκ ἀκουσόμεθα παρελθεῖν
ſuitutẽ nr̃am dextra vel ſiniſtra. B
τὴν λατρείαν ἡμῶν δεξιὰν ἢ ἀριστεράν.
⁊ vt ceſſauit loq̃ verba hec:
καὶ ὡς ἐπαύσατο λαλῶν τοὺς λόγους τού
acceſſit vir iude⁹ in ocu
τους, προσῆλθεν ἀνὴρ ἰουδαῖος ἐν ὀφθαλ
lis oĩm ſacrificare in ara
μοῖς πάντων θυσιάσαι ἐπὶ τοῦ βωμοῦ
in modin ſm iuſſuȝ regis:
ἐν μωδεῒν κατὰ τὸ πρόσταγμα τοῦ βασιλέ
⁊ vidit mattathias ⁊ zelauit ⁊
ως, καὶ εἶδε ματταθίας καὶ ἐζήλωσε καὶ
cõtremuerũt renes ei⁹: ⁊ ꝑtulit
ἐτρόμησαν οἱ νεφροὶ αὐτοῦ, καὶ ἀνήνεγκε
furorẽ ſm iudiciũ. ⁊ currẽs iugula
θυμὸν κατὰ τὸ κρίμα. καὶ δραμὼν ἔσφα
uit eũ ſuꝑ arã. ⁊ viꝝ
ξεν αὐτὸν ἐπὶ τὸν βωμόν. καὶ τὸν ἄνδρα τοῦ
regis cogentẽ ſacrificare occi=
βασιλέως τὸν ἀναγκάζοντα θύειν ἀπέ=
dit in tp̃e illo. ⁊ a=
κτεινεν ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ. καὶ τὸν βω
rã deſtruxit: ⁊ zelauit legẽ: ſicut
μὸν καθεῖλε, καὶ ἐζήλωσε τῷ νόμῳ, καθὼς C
fecit phinees zãbri filio ſalõ.
ἐποίησε φινεὲς τῷ ζαμβρὶ υἱῷ σαλώμ.
⁊ clamauit mattathias in vrbe vo=
καὶ ἀνέκραξε ματταθίας ἐν τῇ πόλει φω
ce magna dicẽs. oĩs q̃ zelat legẽ
νῇ μεγάλῃ λέγων. πᾶς ὁ ζηλῶν τῷ νόμῳ
⁊ ſtatuit teſtamẽtũ: exeat poſt me.
καὶ ἱστῶν διαθήκην, ἐξελθέτω ὀπίσω μου.
⁊ fugerũt ipe ⁊ filij ei⁹ in
καὶ ἔφυγον αὐτὸς καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ εἰς
mõtes: ⁊ reliquerũt q̃ hẽbãt in
τὰ ὄρη, καὶ ἐγκατέλιπον ὅσα εἶχον ἐν
vrbe. tũc deſcẽderũt multi que
τῇ πόλει. τότε κατέβησαν πολλοὶ ζη=
rẽtes iuſticiã ⁊ iudiciũ in
τοῦντες δικαιοσύνην καὶ κρίμα εἰς τὴν Ru. 25
deſertũ ſedere illuc: ipi ⁊ filij b.
ἔρημον καθίσαι ἐκεῖ, αὐτοὶ καὶ οἱ υἱοὶ
coꝝ ⁊ vxores coꝝ ⁊ iumẽ
αὐτῶν καὶ γυναῖκες αὐτῶν καὶ τὰ κτή=
ta coꝝ: q̃m multiplicata ſũt ſuꝑ eos
νη αὐτῶν, ὅτι ἐπληθύνθη ἐπ᾽ αὐτοὺς τὰ
mala. ⁊ nunciatũ ẽ viris
κακά. καὶ ἀνηγγέλη τοῖς ἀνδράσι τοῦ
regis ⁊ exercitib⁹ q̃ erãt D
βασιλέως καὶ ταῖς δυνάμεσιν αἳ ἦσαν
in hieruſalẽ vrbe dauid: q̃m deſcẽde
ἐν ἱερουσαλὴμ πόλει δαυίδ, ὅτι κατέ=
rũt viri: q̃ diſſipauerunt
βησαν ἄνδρες, οἵτινες διεσκέδασαν τὴν
mãdatũ regis in occul
ἐντολὴν τοῦ βασιλέως εἰς τοὺς κρύ
ta in deſerto. ⁊ cucurrerũt poſt
φους ἐν τῇ ἐρήμῳ. καὶ ἔδραμον ὀπίσω
eos multi: ⁊ deprehẽdẽtes eos
αὐτῶν πολλοί, καὶ καταλαβόντες αὐτοὺς
caſtrametati ſũt cõtra illos. ⁊ cõſtituerunt
παρενέβαλον ἐπ᾽ αὐτούς. καὶ συνεστήσαντο
aduerſus eos ꝓlium in die ſab=
πρὸς αὐτοὺς πόλεμον ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαβ
batoꝝ. ⁊ dixerũt ad eos. vſq; nũc
βάτων. καὶ εἶπαν πρὸς αὐτούς. ἕως τοῦ νῦν

© Biblioteca Nacional de España

egreſſi facite iuxta ſmonẽ
ἐξελθόντες ποιήσατε κατὰ τὸν λόγον τοῦ
regis τ viuetis. τ dixerũt nõ
βασιλέως καὶ ζήσεσθε. καὶ εἶπον οὐκ
exibim⁹: neq; faciem⁹ ver
ἐξελευσόμεθα, οὐ δὲ ποιήσομεν τὸν λό=
bũ regis vt polluam⁹ diẽ
γον τοῦ βασιλέως βεβηλῶσαι τὴν ἡμέραν
ſabbatoꝝ. τ accelerauerũt contra
τῶν σαββάτων. καὶ ἐτάχυναν ἐπ᾽ αὐ=
B eos ꝑliũ: τ nõ reſpõderũt
τοὺς πόλεμον, καὶ οὐκ ἀπεκρίθησαν
E eis: neq; lapidẽ excuſſerũt in eos:
αὐτοῖς, οὐ δὲ λίθον ἐνετίναξαν αὐτοῖς,
neq; oppilauerũt occulta dicẽtes:
οὐ δὲ ἐνέφραξαν τοὺς κρύφους λέγοντες,
moriamur oẽs in ſimplicitate
ἀποθάνωμεν πάντες ἐν τῇ ἁπλότητι
nr̃a. teſtis eſt ſup nos celũ τ
ἡμῶν. μαρτυρεῖ ἐφ᾽ ἡμᾶς ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ
terra ꝙ indicta cã ꝑditis nos: τ inſu
γῆ ὅτι ἀκρίτως ἀπόλλυτε ἡμᾶς, καὶ ἀνέ
rexerũt cõtra illos in bello
στησαν ἐπ᾽ αὐτοὺς ἐν τῷ πολέμῳ τοῖς
ſabbatis: τ mortui ſũt ipi τ mu
σάββασι, καὶ ἀπέθανον αὐτοὶ καὶ αἱ γυ
lieres eoꝝ: τ filij eoꝝ: τ
ναῖκες αὐτῶν, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν, καὶ τὰ
iumẽta eoꝝ vſq; ad mille aĩas homi
κτήνη αὐτῶν ἕως χιλίων ψυχῶν ἀνθρώ
C nũ: τ cognouit mattathias τ amici
πων, καὶ ἔγνω ματταθίας καὶ οἱ φίλοι
ei⁹: τ luxerũt ſup eos vſq; ad val=
αὐτοῦ, καὶ ἐπένθησαν ἐπ᾽ αὐτοὺς ἕως σφό=
de. τ dixit vir ꝓpinq̃ ſuo: ſi
δρα. καὶ εἶπεν ἀνὴρ τῷ πλησίον αὐτοῦ, ἐὰν
oẽs fecerim⁹ vt fratres nr̃i fe=
πάντες ποιήσωμεν ὡς ἀδελφοὶ ἡμῶν ἐ=
F cerũt: τ nõ pugnauerim⁹ cõtra
ποίησαν, καὶ μὴ πολεμήσωμεν πρὸς τὰ
gẽtes pro aĩa nr̃a τ iuſtifica
ἔθνη ὑπὲρ τῆς ψυχῆς ἡμῶν καὶ τῶν δικαιω
tionib⁹ nr̃is: nũc citi⁹ nos diſper
μάτων ἡμῶν, νῦν τάχιον ἡμᾶς ὀλοθρεύσου
dẽt a terra. τ cogitauerũt die
σιν ἀπὸ τῆς γῆς. καὶ ἐβουλεύσαντο τῇ ἡμέ
illa dicẽtes. oĩs homo q̃cũq;
ρᾳ ἐκείνῃ λέγοντες. πᾶς ἄνθρωπος ὃς ἐὰν
venerit ad nos in bellũ die
ἔλθῃ πρὸς ἡμᾶς εἰς πόλεμον τῇ ἡμέρᾳ τῶν
ſabbatoꝝ: pugnem⁹ cõtra e=
geñ.22. c. σαββάτων, πολεμήσωμεν κατέναντι αὐ
um. τ nõ moriamur oẽs ſicut
Geñ.35 f. τοῦ. καὶ οὐ μὴ ἀποθάνωμεν πάντες καθὼς
Nu. 25 c. mortui ſũt fratres nr̃i in occultis.
ἀπέθανον οἱ ἀδελφοὶ ἡμῶν ἐν τοῖς κρύφοις.
Joſue. 1.d. tũc cõgregati ſũt ad illos ſynagoga:
Nu.14 τότε συνήχθησαν πρὸς αὐτοὺς συναγωγὴ,
D aſideoꝝ fortes potẽtia de iſrael
ἀσιδαίων ἰσχυροὶ δυνάμει ἀπὸ ἰσραὴλ
oĩs voluntari⁹ lege: τ om=
πᾶς ὁ ἑκουσιαζόμενος τῷ νόμῳ, καὶ πάν
nes fugitiui ob mala addi
τες οἱ φυγαδεύοντες ἀπὸ τῶν κακῶν προ
Dañ. 6 e. ti ſunt illis: τ facti ſunt eis in
σετέθησαν αὐτοῖς, καὶ ἐγένοντο αὐτοῖς εἰς
firmamẽtũ. τ collegerũt exercitũ τ ꝑ=
στήριγμα. καὶ συνεστήσαντο δύναμιν καὶ ἐ=
cuſſerũt pctõres in ira ſua vi=
πάταξαν ἁμαρτωλοὺς ἐν ὀργῇ αὐτῶν ἄν=
ros ſine lege in furore ſuo. τ reliq̃
δρας ἀνόμους ἐν θυμῷ αὐτῶν. καὶ οἱ λοιποὶ

Exite & facite ſecundum verbum re=
gis antiochi et viuetis: et dixerũt. Non
exibimus: neq; faciemus verbum regis
vt polluamus diem ſabbatorum. Et cõ
citauerunt aduerſus eos prelium: et nõ
reſponderunt eis: nec lapidem miſerũt
in eos: nec oppilauerũt loca occulta di=
centes. Moriamur omnes in ſimplicita
te noſtra: & teſtes erunt ſuper nos celũ
et terra ꝙ iniuſte ꝑditis nos. Et intule
runt illis bellũ ſabbatis: & mortui ſunt
ipſi & vxores eorum & filii eorum & pe
cora eorũ: vſq; ad mille animas homi=
num. Et cognouit matathias & amici
eius: & luctum habuerũt ſuper eos val=
de. Et dixit vir proximo ſuo. Si omnes
fecerimus ſicut fratres noſtri fecerunt:
& non pugnauerimus aduerſus gentes
pro animabus noſtris & iuſtificationi=
bus noſtris: citius diſperdent nos a ter=
ra. Et cogitauerunt in die illa dicentes.
Omnis homo quicũq; venerit ad nos
in bello die ſabbatorum: pugnem⁹ ad=
uerſus eum: & non moriemur omnes
ſicut mortui ſũt fratres noſtri in occul=
tis. Tunc congregata eſt ad eos ſynago
ga iudeoruȝ fortis viribus ex iſrael: oĩs
voluntarius in lege: & omnes qui fugie
bant a malis additi ſunt ad eos: & facti
ſunt illis ad firmamentum. Et collège=
runt exercitum: & percuſſerunt pecca
tores in ira ſua: & viros iniquos in indi
gnatione ſua: & ceteri fugerũt ad natio
nes vt euaderẽt. Et circuiuit matathias
& amici eius: & deſtruxerũt aras: et cir
cundederũt pueros incircũciſos quot=
quot inuenerunt in finib⁹ iſrael in for=
titudine. Et perſecuti ſunt filios ſuper=
bie: & proſperatum eſt opus in manib⁹
eorum. Et obtinuerunt legem de mani
bus gentium: & de manibus regum: &
non dederunt cornu peccatori. Et ap=
propinquauerũt dies matathie morie
di & dixit filiis ſuis. Nunc cõfortata eſt
ſuperbia & caſtigatio & tempus euerſio
nis & ira indignationis. Nunc ergo filii
emulatores eſtote legis: & date animas
veſtras pro teſtamento patrum: & me=
mentote operum patruȝ que fecerunt
in generationibus ſuis: & accipietis glo
riam magnaȝ & nomen eternũ. Abraã
nonne in tentatione inuent⁹ eſt fidelis:
& reputatum eſt ei ad iuſticiam? Ioſeph
in tempore anguſtie ſue cuſtodiuit mã
datum: & factus eſt dominus egypti.
Phinees pater noſter zelando zelũ dei
accepit teſtamentum ſacerdotii eterni.
Ieſus dum impleuit verbum factus eſt
dux in iſrael. Caleph duȝ teſtificatur in
eccleſia accepit hereditatem. Dauid in
ſua miſericordia conſecutus eſt ſedem
regni in ſecula. Helias dum zelat zelũ
legis: receptus eſt in celum. Ananias &
azarias & miſael credẽtes liberati ſunt
de flãma. Daniel in ſua ſimplicitate libe
ratus eſt de ore leonum. Et ita cogitate
per generationem & generationem:
quia omnes

fugerũt in gẽtes vt liberarent. τ circũde
ἔφυγον εἰς τὰ ἔθνη σωθῆναι. καὶ ἐκύκλω
dit mattathias τ amici illi⁹: τ de
σε ματταθίας καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ, καὶ κα
ſtruxerũt aras illoꝝ. τ circũcide
θεῖλον τοὺς βωμοὺς αὐτῶν. καὶ περιέτε
rũt pueros incircũciſos quos
μον τὰ παιδάρια τὰ ἀπερίτμητα ὅσα
iuenerũt i terminis iſrael in fortitudĩe τ ꝑſecu=
εὗρον ἐν ὁρίοις ἰσραὴλ ἐν ἰσχύϊ. καὶ ἐδίω=
ti ſunt filios ſuperbie. τ ꝓſpe
ξαν τοὺς υἱοὺς τῆς ὑπερηφανίας. καὶ κατευ
ratũ eſt opus in manu eoꝝ. τ obti
ωδώθη τὸ ἔργον ἐν χειρὶ αὐτῶν. καὶ ἀντε
nuerũt legẽ de manu gẽtiũ τ
λάβοντο τοῦ νόμου ἐκ χειρὸς τῶν ἐθνῶν καὶ
de manu regũ. τ nõ dede
ἐκ χειρὸς τῶν βασιλέων. καὶ οὐκ ἔδω
rũt cornu peccatori. τ appropinq̃uerũt
καν κέρας τῷ ἁμαρτωλῷ. καὶ ἤγγισαν
dies mattathie vt moreret: τ
αἱ ἡμέραι τοῦ ματταθίου ἀποθανεῖν, καὶ
dixit filijs ſuis. nũc firmata ẽ ſuper
εἶπε τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ. νῦν ἐστηρίχθη ὑπερη
bia τ caſtigatio τ tp̃s cõfuſio
φανία καὶ ἐλεγμὸς καὶ καιρὸς καταστρο=
nis τ ira ĩdignatiõis. τ nũc filij zela
φῆς καὶ ὀργὴ θυμοῦ. καὶ νῦν τέκνα ζηλώσα
te legẽ: τ date aĩas vr̃as
τε τῷ νόμῳ, καὶ δότε τὰς ψυχὰς ὑμῶν
pro teſtamẽto patrũ vr̃oꝝ memẽtote
ὑπὲρ διαθήκης πατέρων ὑμῶν. μνήσθητε
patrũ nr̃oꝝ opa q̃ fecerũt in
τῶν πρῶν ἡμῶν τὰ ἔργα ἃ ἐποίησαν ἐν
gñationib⁹ eoꝝ. τ accipite gl̃iam ma
ταῖς γενεαῖς αὐτῶν. καὶ δέξασθε δόξαν με
gnã τ nomẽ eternũ. abraã nõne i
γάλην καὶ ὄνομα αἰώνιον. ἀβραὰμ οὐκ ἐν
tentatione inuent⁹ ẽ fidelis: τ reputatũ ẽ ei
πειρασμῷ εὑρέθη πιστός, καὶ ἐλογίσθη αὐ
ad iuſticiã? ioſeph in tp̃e ãgu=
τῷ εἰς δικαιοσύνην; ἰωσὴφ ἐν καιρῷ στενο
ſtie ſue cuſtodiuit p̃ceptũ: τ fa=
χωρίας αὐτοῦ ἐφύλαξεν ἐντολὴν, καὶ ἐγέ
ct⁹ eſt dñs egypti. phinees pater
νετο κύριος αἰγύπτου. φινεὲς ὁ πατὴρ
noſter in zelãdo zelũ: accepit teſta
ἡμῶν ἐν τῷ ζηλῶσαι ζῆλον, ἔλαβε δια=
mẽtũ ſacerdotij ſẽpiterni. ieſus in
θήκην ἱερωσύνης αἰωνίας. ἰησοῦς ἐν τῷ
adimplẽdo ſmonẽ fact⁹ eſt iudex in iſra
πληρῶσαι λόγον ἐγένετο κριτὴς ἐν ἰσρα=
el. caleph in teſtificãdo in
ἡλ. χάλεβ ἐν τῷ ἐπιμαρτύρασθαι ἐν
eccleſia accepit terre hereditatẽ.
τῇ ἐκκλησίᾳ ἔλαβε γῆς κληρονομίαν.
dauid in mĩa ſua poſſedit
δαυὶδ ἐν τῷ ἐλέει αὐτοῦ ἐκληρονόμησε
ſedẽ regni ꝑpetui. elias dũ ze
θρόνον βασιλείας αἰωνίας. ἠλίας ἐν τῷ ζη
laret zelũ legis recept⁹ eſt vſq; ad
λῶσαι ζῆλον νόμου ἀνελήφθη ἕως εἰς τὸν
celũ. ananias azarias miſael credẽ
οὐρανόν. ἀνανίας ἀζαρίας μισαὴλ πι=
tes liberati ſunt de flãma. daniel
στεύσαντες ἐσώθησαν ἐκ φλογός. δανιὴλ
in ſimplicitate ſua liberat⁹ ẽ de ore
ἐν τῇ ἁπλότητι αὐτοῦ ἐρρύσθη ἐκ στόμα
leonũ. τ ſic cogitate per
τος λεόντων. καὶ οὕτως ἐννοήθητε κατὰ
gñationẽ τ gñationẽ: q̃m oẽs
γενεὰν καὶ γενεάν, καὶ ὅτι πάντες

© Biblioteca Nacional de España

ſperantes in ipm: nõ infirmabũ=
οἱ ἐλπίζοντες ἐπ᾿ αὐτόν, οὐκ ἀσθενήσου
tur. ⁊ a verbis viri peccato
σι. καὶ ἀπὸ λόγων ἀνδρὸς ἁμαρτω=
ris ne timeatis: qa glia ei⁹
λοῦ μὴ φοβηθῆτε, ὅτι ἡ δόξα αὐτοῦ
in ſterc⁹ ⁊ in vermes. hodie
εἰς κόπρια καὶ εἰς σκώληκας. σήμερον
extolletur ⁊ cras nõ inenie̾:
ἐπαρθήσεται καὶ αὔριον οὐ μὴ εὑρεθῇ,
qa cõuerſus eſt in puluerẽ ſuũ:
ὅτι ἐπέστρεψεν εἰς τὸν χοῦν αὐτοῦ,
⁊ cogitatio ei⁹ periit.
καὶ ὁ διαλογισμὸς αὐτοῦ ἀπώλετο.
⁊ vos filij cõfortamini ⁊ viri
καὶ ὑμεῖς τέκνα ἰσχύσατε καὶ ἀνδρί
eſtote in lege: qa in ipa gl'ifi
ζεσθε ἐν τῷ νόμῳ, ὅτι ἐν αὐτῷ δο=
cabimini. ⁊ ecce ſymeõ fra
ξασθήσεσθε. καὶ ἰδοὺ συμεὼν ὁ ἀδελ=
ter veſter: ſcio ꝙ vir cõſilij eſt:
φὸς ὑμῶν, οἶδα ὅτι ἀνὴρ βουλῆς ἐστιν,
eum audite oẽs dies. ip=
αὐτοῦ ἀκούετε πάσας τὰς ἡμέρας. αὐ
ſe vobis erit in patrẽ: ⁊ iudas
τὸς ὑμῖν ἔσται εἰς πατέρα, καὶ ἰούδας
maccabeus ipe fortis potentia a iu
μακκαβαῖος αὐτὸς ἰσχυρὸς δυνάμει ἐκ νε
uẽtute ſua: hic vobis erit pⁱceps exer
ότητος αὐτοῦ, οὗτος ὑμῖν ἔσται ἄρχων στρα
cit⁹: ⁊ bellabitis bellũ ppl'oꝝ.
τιᾶς, καὶ πολεμήσετε πόλεμον λαῶν.
⁊ vos adducetis ad vos oẽs
καὶ ὑμεῖς προσάξετε πρὸς ὑμᾶς πάντας
factores legis: ⁊ vltionẽ
τοὺς ποιητὰς τοῦ νόμου, καὶ ἐκδίκησιν τοῦ
ppl'i vr̃i. retribuite retributionẽ
λαοῦ ὑμῶν. ἀνταπόδοτε ἀνταπόδομα
gẽtib⁹. ⁊ attẽdite in prece=
τοῖς ἔθνεσι. καὶ προσέχετε εἰς τὰ προστά
pta legis. ⁊ bñdixit eos.
γματα τοῦ νόμου. καὶ εὐλόγησεν αὐτούς.
⁊ appoſit⁹ eſt ad patres ſuos:
καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ,
⁊ mortuus eſt in ſexto ⁊ quadrage
καὶ ἀπέθανεν ἐν τῷ ἕκτῳ καὶ τεσσαρα=
ſimo ⁊ cẽteſimo anno. ⁊ ſepelierũt eũ
κοστῷ καὶ ἑκατοστῷ ἔτει. καὶ ἔθαψαν αὐ
filij eius in ſepulturis patrũ ſuoꝝ
τὸν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἐν τάφοις πατέρων αὐτοῦ
in modin: ⁊ luxerũt eũ oĩs iſra
ἐν μωδεΐν, καὶ ἐκόψαντο αὐτὸν πᾶς ἰσρα
el luctu magno.
ὴλ κοπετὸν μέγαν. Ca. 3.

Et ſurrexit iudas vocat⁹
Καὶ ἀνέστη ἰούδας ὁ καλούμενος
maccabe⁹ fili⁹ ei⁹ pro eo: ⁊
μακκαβαῖος υἱὸς αὐτοῦ ἀντ᾿ αὐτοῦ, καὶ
adiuuabãt eũ oẽs fratres eius:
ἐβοήθουν αὐτῷ πάντες οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ,
⁊ oẽs q̃ adheſerãt patri
καὶ πάντες ὅσοι ἐκολλήθησαν τῷ πατρὶ
ei⁹: ⁊ preliabant̃ preliũ iſra
αὐτοῦ, καὶ ἐπολέμουν τὸν πόλεμον ἰσρα
el cũ letitia. ⁊ dilatauit gl'iam
ὴλ μετ᾿ εὐφροσύνης. καὶ ἐπλάτυνε δόξαν
ppl'o ſuo. ⁊ induit thoracẽ vt
τῷ λαῷ αὐτοῦ. καὶ ἐνεδύσατο θώρακα ὡς
gigas: ⁊ ſuccinxit ſe armis bel
γίγας, καὶ συνεζώσατο τὰ σκεύη τὰ πο
licis ſuis. prelia cõſtituit pro
λεμικὰ αὐτοῦ. πολέμους συνεστήσατο σκε
tegẽs caſtra in gladio. ⁊ ſimilis
πάζων παρεμβολὴν ἐν ῥομφαίᾳ. καὶ ὡμοι
fact⁹ ẽ leoni in operib⁹ ſuis: ⁊ vt
ώθη λέοντι ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ὡς
catul⁹ leõis ruẽs in venationẽ. ⁊ pſecu=
σκύμνος ἐρευγόμενος εἰς θήραν. καὶ ἐδίω=
t⁹ ẽ iniquos ſcrutãs. ⁊ turbã
ξεν ἀνόμους ἐξερευνῶν. καὶ τοὺς ταράσσον
tes ppl'm ſuũ ſuccẽdit. ⁊ cõpul
τας τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐφλόγισε. καὶ συνε=
ſi ſunt iniqui a timore ei⁹.
στάλησαν οἱ ἄνομοι ἀπὸ τοῦ φόβου αὐτοῦ.
⁊ oẽs operarij iniq̃tatis cõtur
καὶ πάντες οἱ ἐργάται τῆς ἀνομίας συνε
bati ſunt. ⁊ proſperata ẽ ſaluatio in
ταράχθησαν. καὶ εὐωδώθη σωτηρία ἐν
manu eius. Et exacerbauit reges
χειρὶ αὐτοῦ. Καὶ ἐπίκρανε βασιλεῖς
multos: ⁊ letificauit iacob in
πολλούς, καὶ εὔφρανε τὸν ἰακὼβ ἐν τοῖς
operib⁹ ſuis: ⁊ vſq; in ſeculũ memo
ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος τὸ μνη=
ria ei⁹ in bñdictionẽ. ⁊ pãbulauit
μόσυνον αὐτοῦ εἰς εὐλογίαν. καὶ διῆλθεν
in ciuitatib⁹ iuda: ⁊ deleuit im=
ἐν πόλεσιν ἰούδα, καὶ ἐξωλόθρευσεν ἀσε
pios de ea. ⁊ auertit irã ab
βεῖς ἐξ αὐτῆς. καὶ ἀπέστρεψεν ὀργὴν ἀπὸ
iſrael. ⁊ nominat⁹ ẽ vſq; ad nouiſſimũ
ἰσραήλ. καὶ ὠνομάσθη ἕως ἐσχάτου τῆς A
terre: ⁊ cõgregauit pereũtes. ⁊ cõ=
γῆς, καὶ συνήγαγεν ἀπολλυμένους. καὶ συ
gregauit appolloni⁹ gẽtes: ⁊ a ſama=
νήγαγεν ἀπολλώνιος ἔθνη, καὶ ἀπὸ σαμα
ria exercitũ magnũ vt pugnaret
ρείας δύναμιν μεγάλην τοῦ πολεμῆσαι
cõtra iſrael. ⁊ cognouit iudas ⁊ exiuit
πρὸς ἰσραήλ. καὶ ἔγνω ἰούδας καὶ ἐξῆλθεν
in occurſũ ei. ⁊ pcuſſit eũ
εἰς συνάντησιν αὐτῷ. καὶ ἐπάταξεν αὐ
⁊ occidit. ⁊ ceciderũt vul
τὸν καὶ ἀπέκτεινε. καὶ ἔπεσον τραυ=
nerati multi: ⁊ reliqui fuge
ματίαι πολλοί, καὶ οἱ ἐπίλοιποι ἔφυ
rũt. ⁊ accepit ſpolia coꝝ: ⁊
γον. καὶ ἔλαβε τὰ σκῦλα αὐτῶν, καὶ τὴν
gladiũ apollonij accepit iudas:
μάχαιραν ἀπολλωνίου ἔλαβεν ἰούδας,
⁊ fuit pugnãs cũ eo oẽs di=
καὶ ἦν πολεμῶν ἐν αὐτῇ πάσας τὰς ἡμέ
es. ⁊ audiuit ſerõ princeps exer
ρας. καὶ ἤκουσε σήρων ὁ ἄρχων τῆς δυ
cit⁹ ſyrie ꝙ cõgregauit iudas cõgre
νάμεως συρίας ὅτι ἤθροισεν ἰούδας ἄθροι B
gationẽ: ⁊ eccleſiã fideliũ ſecũ ⁊
σμα, καὶ ἐκκλησίαν πιστῶν μεθ᾿ αὐτοῦ καὶ
exeuntiũ in bellũ. ⁊ dixit.
ἐκπορευομένων εἰς πόλεμον. καὶ εἶπε.
faciã mihi nomẽ ⁊ glorificabor
ποιήσω ἐμαυτῷ ὄνομα καὶ δοξασθήσομαι
in regno: ⁊ debellabo iu=
ἐν τῇ βασιλείᾳ, καὶ πολεμήσω τὸν ἰού=
dã ⁊ eos q̃ cũ eo: ⁊ ſper
δαν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ, καὶ τοὺς ἐξουδε
nẽtes verbũ regis. ⁊ addi
νοῦντας τὸν λόγον τοῦ βασιλέως. καὶ προ
dit: ⁊ aſcẽderũt cũ eo caſtra
σέθετο, καὶ ἀνέβη μετ᾿ αὐτοῦ παρεμβο=
impioꝝ fortia ad adiuuãdũ eũ vt fa=
λὴ ἀσεβῶν ἰσχυρὰ βοηθῆσαι αὐτῷ ποιῆ
ceret vltionẽ in filijs iſrael. ⁊
σαι τὴν ἐκδίκησιν ἐν υἱοῖς ἰσραήλ. καὶ

qui ſperant in eum non infirmantur. Et a verbis viri peccatoris ne timueritis: quia gloria eius ſterc⁹ & vermis eſt. Hodie extollitur et cras non inuenietur: quia conuerſus eſt in terram ſuã: et cogitatio eius periit. Vos ergo filii confortamini & viriliter agite in lege: quia cum feceritis que vobis precepta ſunt in lege a domino deo vr̃o: in ipſa glorioſi eritis. Et ecce ſimon frater veſter ſcio ꝙ vir conſilii eſt. Ipſum audite ſẽper: & ipſe erit vobis pater. Et iudas machabeus fortis viribus a iuuẽtute ſua: ſit vobis princeps militie: & ipſe aget bellũ populi. Et adducetis ad vos omnes factores legis: & vindicate vindictam populi veſtri. Retribuite retributionem in gentibus: et intendite in preceptum legis. Et benedixit eos: et appoſitus eſt ad patres ſuos. Et defunctus eſt anno cẽteſimoquadrageſimoſexto: & ſepultus eſt a filiis ſuis in ſepulchris patrum ſuorum in modin: & planxerunt eum omnis iſrael planctu magno.

Capitulum tertium.

Et ſurrexit iudas q vocabatur machabeus filius eius pro eo: & adiuuabant eum omnes fratres eius: & vniuerſi qui ſe coniunxerant patri eius: & preliabantur prelium iſrael cũ leticia: & dilatauit gloriã populo ſuo: & induit ſe loricam ſicut gigas: & ſuccinxit ſe arma bellica ſua in preliis: & protegebat caſtra gladio ſuo. Similis factus eſt leoni in operibus ſuis: & ſicut catulus leonis rugiens in venatione. Et perſecut⁹ eſt iniquos perſcrutans eos: & qui conturbant populum ſuum: eos ſuccẽdit flãmis & repulſi ſunt inimici eius pre timore eius. Et omnes operarii iniquitatis conturbati ſunt: & directa eſt ſalus in manu eius. Et exacerbabat reges multos: & letificabat iacob in operib⁹ ſuis: & in ſeculum memoria eius in benedictione. Et perambulabat ciuitates iuda & perdidit impios ex eis: et auertit irã ab iſrael. Et nominat⁹ eſt vſq; ad nouiſſimum terre: & congregauit pereũtes et cõgregauit apollonius gentes: et a ſamaria virtutem multam & magnam ad bellandum contra iſrael. Et cognouit iudas & exiit obuiã illi: & percuſſit & occidit illum: & ceciderunt vulnerati multi: & reliqui fugerũt: & accepit ſpolia eorum et gladium apollonii abſtulit iudas: et erat pugnans in eo omnib⁹ diebus: et audiuit ſeron princeps exercitus ſyrie ꝙ congregauit iudas cõgregationem fidelium & eccleſiam ſecũ: et ait. Faciam mihi nomen & glorificabor in regno: et debellabo iudã & eos qui cum ipſo ſunt qui ſpernebant verbum regis: & preparauit ſe & aſcenderunt cum eo caſtra impiorum fortes auxiliarii: vt facerent vindictam in filios iſrael: &

appꝛopiquauerũt vſq̧ad aſcẽſum bethorõ. ⁊
ἤγγισεν ἕως ἀναβάσεως βαιθωρῶν. καὶ
exiuit iudas in occurſum ei cũ
ἐξῆλθεν ἰούδας εἰς συνάντησιν αὐτῷ ὀλι
paucis. vt ãt viderũt exercitũ veniẽ
γοστός. ὡς δὲ εἶδον τὴν παρεμβολὴν ἐρχο
tẽ in occurſum eis: dixerũt
μένην εἰς συνάντησιν αὐτοῖς, εἶπον τῷ
iude. q̃d poterim⁹ pauci exñtes pu=
ἰούδα. τί δυνησόμεθα ὀλιγοστοὶ ὄντες πο=
gnare cõtra multitudinẽ tantã fortẽ. ⁊
C λεμῆσαι πρὸς πλῆθος τοσοῦτο ἰσχυρόν. καὶ
nos fatigati ſumus ieiuni exñtes hodie.
ἡμεῖς ἐκλελύμεθα ἀσιτοῦντες σήμερον.
⁊ dixit iudas. facile eſt conclu
καὶ εἶπεν ἰούδας. εὔκοπόν ἐστι συγκλει=
di multos in manib⁹ paucoꝝ ⁊
σθῆναι πολλοὺς ἐν χερσὶν ὀλίγων, καὶ
nõ eſt differẽtia in cõſpectu celi ſalua
οὐκ ἔστι διαφορὰ ἐναντίον τοῦ οὐρανοῦ σώ
re in multis vel i paucis. q̃m nõ in
ζειν ἐν πολλοῖς ἢ ἐν ὀλίγοις. ὅτι οὐκ ἐν
multitudĩe potẽtie victoria belli eſt:
πλήθει δυνάμεως νίκη πολέμου ἐστίν,
ſed a celo fortitudo. ipi veniũt
ἀλλ᾽ ἡ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἰσχύς. αὐτοὶ ἔρχον
cõtra nos multitudĩe cõtumacie ⁊ ini
ται πρὸς ἡμᾶς πλήθει ὕβρεως καὶ ἀνο=
q̃tatis vt diſp̃dãt nos ⁊ mulieres
A μίας τοῦ ἐξᾶραι ἡμᾶς καὶ τὰς γυναῖκας
nr̃as ⁊ filios nr̃os vt ſpo=
ἡμῶν καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν τοῦ σκυλεῦ=
liẽt nos. nos ãt pugnam⁹ pro
σαι ἡμᾶς. ἡμεῖς δὲ πολεμοῦμεν περὶ
animab⁹ nr̃is ⁊ legib⁹ nr̃is.
D τῶν ψυχῶν ἡμῶν καὶ τῶν νομίμων ἡμῶν.
⁊ ipe cõfringet eos ante fa=
καὶ αὐτὸς συντρίψει αὐτοὺς πρὸ προσώ=
ciẽ nr̃am. vos ãt nõ timeatis ab
που ἡμῶν. ὑμεῖς δὲ μὴ φοβηθῆτε ἀπ᾽ αὐ
eis. poſtq̃ ãt ceſſauit loqui irruit in
τῶν. ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν ἐνήλατο εἰς
eos ſubito: ⁊ cõtrit⁹ eſt ſerõ ⁊
αὐτοὺς ἄφνω, καὶ συνετρίβη σήρων καὶ ἡ
exercit⁹ ei⁹ corã eo. ⁊
παρεμβολὴ αὐτοῦ ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ
pſecuti ſũt eos in deſcenſu bethorõ
ἐδίωκον αὐτοὺς ἐν τῇ καταβάσει βαιθωρῶν
vſq̧ad cãpũ. ⁊ ceciderũt ab eis
ἕως τοῦ πεδίου. καὶ ἔπεσον ἀπ᾽ αὐτῶν
q̃ſi viri octingẽti. at reliq̃ fuge
ὡς ἄνδρες ὀκτακόσιοι. οἱ δὲ λοιποὶ ἔφυ
rũt in terrã phyliſtijm. ⁊ incepit timor
B γον εἰς γῆν φυλιστιείμ. καὶ ἤρξατο ὁ φόβος
iuda a fratrũ ei⁹ ⁊ formido
E ἰούδα καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ καὶ ἡ πτοὴ
incidere in gẽtes q̃ in circuitu eo
ἐπιπίπτειν ἐπὶ τὰ ἔθνη τὰ κύκλῳ αὐ
rũ: ⁊ appꝛopinq̃uit vſq̧ad regẽ
τῶν, καὶ ἤγγισεν ἕως τοῦ βασιλέως τὸ
nomẽ eius: ⁊ de prelijs
ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ὑπὲρ τῶν παρατάξεων
iude narrabat oĩs gẽs. cũ ãt audiuit
ἰούδα ἐξηγεῖτο πᾶν ἔθνος. ὡς δὲ ἤκουσεν
antiochus rex ſmones hos:
ἀντίοχος ὁ βασιλεὺς τοὺς λόγους τού=
irat⁹ eſt furore. ⁊ miſit ⁊
τους, ὠργίσθη θυμῷ. καὶ ἀπέστειλε καὶ
cõgregauit exercitus oẽs re=
συνήγαγε τὰς δυνάμεις πάσας τῆς βα
gni ſui caſtra fortia val
σιλείας αὐτοῦ παρεμβολὴν ἰσχυρὰν σφό=

appꝛopinquauerũt vſq̧ad bethorõ: et
exiuit iudas obuiam illis cum paucis.
Vt autem viderunt exercitum venien=
tem ſibi obuiam: dixerunt iude. Quo=
modo poterimus pauci pugnare con=
tra multitudinem hanc tantam & tam
fortem: et nos fatigati ſum⁹ ieiunio ho
die: et ait iudas. Facile eſt concludi mul
tos in manu paucoruꝫ: & non eſt diffe
rentia in conſpectu dei celi liberare in
multis et in paucis: quoniã non in mul
titudine exercitus victoria belli: ſed de
celo fortitudo eſt. Ipſi veniunt ad nos
in multitudine contumaci & ſuperbia:
vt diſperdant nos et vxores noſtras &
filios noſtros: et vt ſpolient nos. Nos
vero pugnabimus pro animabus no=
ſtris & legibus noſtris: & ipſe dominus
conteret eos ante faciem noſtraꝫ. Vos
autem ne timueritis eos. Vt ceſſauit au
tem loqui: inſiluit in eos ſubito. Et con
tritus eſt ſeron & exercitus eius in con
ſpectu ipſius: & perſecutus eſt euꝫ in de
ſcenſu bethoron vſq̧ in campum: et ce
ciderunt ex eis octingenti viri: reliqui
autem fugerunt in terram phyliſtiim.
Et cecidit timor iude ac fratrum ei⁹: &
formido ſuper omnes gentes in circui
tu eorum: & peruenit ad regem nomẽ
eius: & de preliis iude narrabãt omnes
gentes. Vt audiuit autem rex antioch⁹
ſermones iſtos iratus eſt animo: & miſit
et congregauit exercitum vniuerſi re=
gni ſui caſtra fortia valde: et aperuit era
rium ſuum: & dedit ſtipendia exercitui
in annum: et mãdauit illis vt eſſent pa=
rati ad omnia: & vidit q̧ defecit pecu=
nia de theſauris ſuis: & tributa regionis
modica propter diſſenſionem et plagã
quam fecit in terra: vt tolleret legiti=
ma que erant a primis diebus: et timuit
ne non haberet et ſemel & bis in ſum=
ptus & donaria que dederat ante larga
manu: & abundauerat ſuper reges qui
ante eum fuerant: & conſternatus erat
animo valde: & cogitauit ire in perſidẽ
et accipere tributa regionum et cõgre
gare argentum multum: & reliquit ly=
ſiam hominem nobilem de genere re=
gali ſup negocia regia a flumĩe euphra
te vſq̧ ad flumen egypti: & vt nutri=
ret antiochum filium ſuum donec redi
ret: et tradidit ei medium exercitum et
elephantos: et mandauit ei de omnib⁹
que volebat: & de inhabitantibus iude
am & hieruſalem: et vt mitteret ad eos
exercitum ad conterendam & extirpã
dam virtutem iſrael et reliquias hieru=
ſalem: et auferendam memoriam eorũ
de loco: et vt conſtitueret habitatores
filios alienigenas in omnibus finibus
eorum: et ſorte diſtribueret terram eo=
rum: & rex aſſumpſit partem exercitus
reſidui: et exiuit ab antiochia ciuitate
regni ſui anno centeſimo & quadrage=
ſimoſeptimo: & tranſfretauit euphratẽ

de: ⁊ aperuit gazophylaciũ ſuũ ⁊
δρα. καὶ ἤνοιξε τὸ γαζοφυλάκιον αὐτοῦ καὶ
dedit ſtipendia exercitib⁹ ſuis in
ἔδωκεν ὀψώνια ταῖς δυνάμεσιν αὐτοῦ εἰς
annũ. ⁊ iuſſit eis in an
ἐνιαυτόν. καὶ ἐνετείλατο αὐτοῖς εἰς ἐνιαυ
nũ eſſe p̃atos ad oẽꝫ neceſſitatẽ. ⁊
τὸν εἶναι ἑτοίμους εἰς πᾶσαν χρείαν. καὶ
vidit q̧ defecit pecunia de
εἶδεν ὅτι ἐξέλιπε τὸ ἀργύριον ἀπὸ τῶν
theſauris. ⁊ tributoꝝ collectores regiõis
θησαυρῶν. καὶ οἱ φορολόγοι τῆς χώρας
pauci. ꝓpter diſſenſionẽ ⁊ plagã
ὀλίγοι. χάριν τῆς διχοστασίας καὶ πληγῆς
quã fecit in terra: vt tolleret
ἧς κατεσκεύασεν ἐν τῇ γῇ, τοῦ ἆραι τὰ
legẽ q̃ erat a dieb⁹ primis.
νόμιμα ἃ ἦσαν ἀφ᾽ ἡμερῶν τῶν πρώτων.
⁊ timuit ne nõ haberet vt ſemel ⁊
καὶ εὐλαβήθη μὴ οὐκ ἔχῃ ὡς ἅπαξ καὶ
bis ad expẽſas ⁊ dona q̃
δὶς εἰς τὰς δαπάνας καὶ τὰ δόματα ἃ
dederat ante larga manu. ⁊
ἐδίδου ἔμπροσθεν δαψιλεῖ χειρί. καὶ
abũdauerat ſup reges
ἐπερίσσευσεν ὑπὲρ τοὺς βασιλεῖς τοὺς
p̃ores liberali manu: ⁊ cõſternat⁹ erat
πρώτους δαψιλεῖ χειρί, καὶ ἠπορεῖτο τῇ
anima ſua valde. ⁊ cogitauit ire
ψυχῇ αὐτοῦ σφόδρα. καὶ ἐβουλεύσατο τοῦ πο
in pſidẽ ⁊ accipere
ρευθῆναι εἰς τὴν περσίδα καὶ λαβεῖν τοὺς
tributa regionũ: ⁊ cõgregare pecu
φόρους τῶν χωρῶν, καὶ συναγαγεῖν ἀργύ
niã multã. ⁊ reliq̃t lyſiã hoĩem no
ριον πολύ. καὶ κατέλιπε λυσίαν ἄνθρωπον ἔν
bilẽ ⁊ de genere regali: ſup
δοξον καὶ ἀπὸ γένους τῆς βασιλείας, ἐπὶ
negocia regis a
τῶν πραγμάτων τοῦ βασιλέως ἀπὸ τοῦ
fluuio euphꝛate: vſq̧ad terminos egy
ποταμοῦ εὐφράτου, ἕως τῶν ὁρίων αἰγύπ
pti: ⁊ vt nutriret antiochũ filiũ ſuũ
του, καὶ τρέφειν ἀντίοχον τὸν υἱὸν αὐτοῦ
quiſq̧ rediret ipe. ⁊ tradi
ἕως τοῦ ἐπιστρέψαι αὐτόν. καὶ παρέδω
dit ei dimidiũ exercituũ ⁊
κεν αὐτῷ τὰς ἡμίσεις τῶν δυνάμεων καὶ
elephãtos. ⁊ iuſſit ei de
τοὺς ἐλέφαντας. καὶ ἐνετείλατο αὐτῷ πε
oĩbus q̃ volebat. ⁊ de
ρὶ πάντων ὧν ἐβούλετο. καὶ περὶ τῶν
inhabitãtib⁹ iudeã ⁊ hierſm. vt
κατοικούντων τὴν ἰουδαίαν καὶ ἱλημ. ἀπο
mitteret cõtra eos exercitũ vt cõtereret ⁊
στεῖλαι ἐπ᾽ αὐτοὺς δύναμιν τοῦ ἐκτρίψαι καὶ
deleret fortitudinẽ iſrl' ⁊ reliqui
ἐξᾶραι τὴν ἰσχὺν ἰσραὴλ καὶ τὸ κατάλειμ
as hierl'ꝫ: ⁊ tolleret memoriã eoꝝ
μα ἱλημ, καὶ ἆραι τὸ μνημόσυνον αὐτῶν
de loco: ⁊ cõſtitueret filios alieni
ἀπὸ τοῦ τόπου, καὶ κατοικῆσαι υἱοὺς ἀλλο
genas in oĩb⁹ terminis eoꝝ. ⁊ ſorte
γενεῖς ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῶν. καὶ κατα
diſtribuere terrã illoꝝ. ⁊ rex
κληροδοτῆσαι τὴν γῆν αὐτῶν. καὶ ὁ βασι
accepit dimidiũ exerci
λεὺς παρέλαβε τὰς ἡμίσεις τῶν δυνάμε
tuũ reliquũ. ⁊ pfect⁹ eſt ab
ων τὰς καταλειφθείσας. καὶ ἀπῆρεν ἀπὸ
antiochia ab vrbe regni ſui.
ἀντιοχείας ἀπὸ πόλεως βασιλείας αὐτοῦ.

© Biblioteca Nacional de España

anno ſeptimo ⁊ q̃dtrageſimo ⁊
ἔτους ἑβδόμου καὶ τεσσαρακοστοῦ καὶ
centeſimo. ⁊ trãſiuit euphratẽ flu
ἑκατοστοῦ. καὶ διεπέρασε τὸν εὐφράτην πο
uiũ ⁊ perãbulabat ſupiores regio
ταμὸν καὶ διεπορεύετο τὰς ἐπάνω χώ-
nes. ⁊ elegit lyſias ptolemeũ filiũ
ρας. καὶ ἐπέλεξε λυσίας πτολεμαῖον τὸν
dorimenis ⁊ nicanorẽ ⁊ gorgiã. vi-
δορυμένους καὶ νικάνορα καὶ γοργίαν. ἄν-
ros potẽtes ex amicis regis
δρας δυνατοὺς τῶν φίλων τοῦ βασιλέ-
⁊ miſit cũ eis q̃dragi
ως. καὶ ἀπέστειλε μετ' αὐτῶν τεσσαράκον
ta milia viroꝝ ⁊ ſeptẽ milia
τα χιλιάδας ἀνδρῶν καὶ ἑπτακισχιλίαν
equitũ: vt irẽt in terrã iuda ⁊ diſp
ἵππον, τοῦ ἐλθεῖν εἰς γῆν ἰούδα καὶ κα-
derẽt eã iuxta verbũ re
ταφθεῖραι αὐτὴν κατὰ τὸν λόγον τοῦ βασι
gis. ⁊ ꝓfecti ſunt cũ oĩ exercitu
λέως. καὶ ἀπῆραν σὺν πάσῃ τῇ δυνάμει
ſuo ⁊ venerũt. ⁊ caſtrametati ſunt pro-
αὐτῶν καὶ ἦλθον. καὶ παρενέβαλον πλη
pe emmanaũ in terra cãpeſtri. ⁊
σίον ἐμμαναοὺμ ἐν τῇ γῇ τῇ πεδινῇ. καὶ
audierũt mercatores regionis nomẽ
ἤκουσαν οἱ ἔμποροι τῆς χώρας τὸ ὄνομα
illoꝝ. ⁊ acceperũt argentũ ⁊ auꝝ
αὐτῶν, καὶ ἔλαβον ἀργύριον καὶ χρυσίον
multũ valde ⁊ pueros. ⁊ venerũt in
πολὺ σφόδρα καὶ παῖδας. καὶ ἦλθον εἰς
caſtra vt acciperẽt filios iſrl'
τὴν παρεμβολὴν τοῦ λαβεῖν τοὺς υἱοὺς ἰσλ
in ſuos. ⁊ additi ſunt ad eos
εἰς παῖδας. καὶ προσετέθησαν πρὸς αὐτοὺς
exercit⁹ ſyrie ⁊ terre alienigenarũ. ⁊
δύναμις συρίας καὶ γῆς ἀλλοφύλων. καὶ
vidit iudas ⁊ fratres ei⁹: q̃m
εἶδεν ἰούδας καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, ὅτι
multiplicata ſũt mala: ⁊ exercit⁹ ca-
ἐπληθύνθη τὰ κακά, καὶ αἱ δυνάμεις πα
ſtrametant in terminis coꝝ. ⁊
ρεμβάλλουσιν ἐν τοῖς ὁρίοις αὐτῶν. καὶ
cognouerũt verba regis
ἐπέγνωσαν τοὺς λόγους τοῦ βασιλέως
q̃ ꝓcepit facere pplo in ꝑdi
οὓς ἐνετείλατο ποιῆσαι τῷ λαῷ εἰς ἀ-
tionẽ ⁊ cõſumationẽ. ⁊ dixit vnuſ
πώλειαν καὶ συντέλειαν. καὶ εἶπεν ἕκα
q̃ſq; ad ꝓximũ ſuũ: erigam⁹
στος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, ἀναστήσωμεν
deiectionẽ ppli nr̃i. ⁊ pugne
τὴν καθαίρεσιν τοῦ λαοῦ ἡμῶν. καὶ πολε
mus pro pplo nr̃o ⁊ ſan
μήσωμεν περὶ τοῦ λαοῦ ἡμῶν καὶ τῶν ἁγί
ctis. ⁊ cõgregata ẽ ſynagoga vt eſſent pa-
ων. καὶ ἠθροίσθη ἡ συναγωγὴ τοῦ εἶναι ἑτοί
ti in bellũ: ⁊ vt orarent
μους εἰς πόλεμον, καὶ τοῦ προσεύξασθαι
⁊ peterẽt miaꝫ ⁊ miſerationes. ⁊ hie
καὶ αἰτῆσαι ἔλεον καὶ οἰκτιρμούς. καὶ ἱε-
ruſalẽ erat inhabitata vt deſertũ. nõ erat
ρουσαλὴμ ἦν ἀοίκητος ὡς ἔρημος. οὐκ ἦν
intrãs ⁊ exiens de
ὁ εἰσπορευόμενος καὶ ἐκπορευόμενος ἐκ
natis eius. ⁊ ſanctũ cõ
τῶν γεννημάτων αὐτῆς. καὶ τὸ ἁγίασμα κα
culcatũ: ⁊ filij alienigenarũ in ar-
ταπατούμενον, καὶ υἱοὶ ἀλλογενῶν ἐν τῇ ἄ-
ce habitatio in gẽtib⁹. ⁊ ablata ẽ
κρᾳ κατάλυμα ἐν τοῖς ἔθνεσι. καὶ ἐξήρθη

flumen et perambulabat ſuperiores regiones: et elegit lyſias ptolemeum filiũ dorimini: & nicanorem & gorgiam viros potẽtes ex amicis regis: & miſit cũ eis quadraginta milia virorum & ſeptẽ milia equitum: vt venirẽt in terram iuda et diſperderent eam ſecundum verbum regis. et proceſſerunt vt irent cuꝫ vniuerſa virtute ſua: et venerũt et applicuerunt ammauꝫ in terra campeſtri: & audierunt mercatores regionum nomen eorum: & acceperunt argentuꝫ & aurum multum valde: et pueros: et venerunt in caſtra vt acciperent filios iſrl' in ſeruos: et additi ſunt ad eos exercit⁹ ſyrie et terre alienigenarum: et vidit iudas et fratres eius: qa multiplicata ſunt mala: & exercitus applicabat ad fines eorum: et cognouerũt verba regis que mandauit populo facere in interituꝫ & conſumationem. & dixerunt vnuſquiſq; ad proximum ſuum: erigamus deiectionem populi noſtri et pugnemus ꝓ populo noſtro et ſanctis noſttis: & cõgregatus eſt conuentus: vt eſſent parati in prelium: et vt orarent & peterent miſericordiaꝫ et miſerationes: & hieruſalem non habitabatur: ſed erat ſicut deſertum. Non erat qui ingrederetur et egrederetur de natis eius: ſanctũ cõculcabatur: et filii alienigenarum erant in arce ibi erat habitatio gentium. Et ablata ẽ voluptas a iacob: & defecit ibi tibia & cithara. Et congregati ſunt & venerunt in maſphat contra hieruſalẽ: quia loc⁹ orationis erat in maſphat ante in iſrael. Et ieiunauerunt illa die: & induerunt ſe ciliciis: & cinerem impoſuerunt capiti ſuo: et diſſuerunt veſtimenta ſua. Et expanderunt libros legis de quibus ſcrutabantur gentes ſimilitudinem ſimulachroruꝫ ſuorum: & attulerunt ornamenta ſacerdotalia: & primitias & decimas: & ſuſcitauerunt nazareos qui impleuerant dies: et clamauerũt voce magna in celũ dicẽtes. Quid faciemus iſtis: & quo eos ducemus. Et ſancta tua conculcata ſunt: & contaminata ſunt: & ſacerdotes tui facti ſunt in luctum & in humilitatem: et ecce nationes conuenerunt aduerſum nos vt nos diſperdant. Tu ſcis que cogitant in nos quomodo poterimus ſubſiſtere ante faciem eorum niſi tu de⁹ adiuues nos. Et tubis exclamauerunt voce magna. Et poſt hec conſtituit iudas duces populi: tribunos & centuriones: & pentacontarchos & decuriones. Et dixit his qui edificabant domos: & ſponſabant vxores: & plantabant vineas & formidoloſis: vt redirent vnuſquiſq; in domuꝫ ſuam ſecundum legem. Et mouerunt caſtra & collocauerunt ad auſtrum ammaum: & ait iudas. Accingimini & eſtote filii potẽtes: & eſtote parati in mane: vt pugnetis aduerſus nationes has q̃ conuenerunt diſperdere nos. ccccccccccc

delectatio de iacob. ⁊ defecit tibia ⁊
τέρψις ἐξ ἰακώβ. καὶ ἐξέλιπεν αὐλὸς καὶ
cithara. ⁊ cõgregati ſunt ⁊ venerũt in
κινύρα. καὶ συνήχθησαν καὶ ἦλθοσαν εἰς
maſpha cõtra hierlm. q̃m loc⁹
μασσηφὰ κατέναντι ἱλημ. ὅτι τόπος
orationis in maſpha ante in
προσευχῆς εἰς μασσηφὰ τὸ πρότερον τῷ
iſrael. ⁊ ieiunauerũt in die illo
ἰσραήλ. καὶ ἐνήστευσαν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
⁊ induerũt ſaccos ⁊ cinerẽ
καὶ περιεβάλοντο σάκκους καὶ σποδὸν
ſup capita ipoꝝ. ⁊ ſciderũt
ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν. καὶ διέρρηξαν τὰ
veſtimẽta ſua. ⁊ expanderũt librũ
ἱμάτια αὐτῶν. καὶ ἐξεπέτασαν τὸ βιβλί
legis de qb⁹ ſcrutabant gẽtes
ον τοῦ νόμου περὶ ὧν ἐξηρεύνων τὰ ἔθνη τοῦ
inſcribere in ipis ſimilitudines
ἐπιγράφειν ἐπ' αὐτῶν τὰ ὁμοιώματα τῶν
idoloꝝ ſuoꝝ. ⁊ attulerũt veſtes F
εἰδώλων αὐτῶν. καὶ ἤνεγκαν τὰ ἱμάτια
ſacerdotij: ⁊ primitias ⁊
τῆς ἱερωσύνης, καὶ τὰ πρωτογεννήματα καὶ
decimas. ⁊ ſuſcitauerũt nazareos
τὰς δεκάτας. καὶ ἤγειραν τοὺς ναζηραίους
q̃ impleuerũt dies. ⁊ clamauerũt
οἳ ἐπλήρωσαν τὰς ἡμέρας. καὶ ἐβόησαν
voce in celũ dicẽtes. q̃d facie
φωνῇ εἰς τὸν οὐρανὸν λέγοντες. τί ποιή
mus his ⁊ quo eos duce
σωμεν τούτοις καὶ ποῦ αὐτοὺς ἀπαγά-
mus: ⁊ ſancta tua cõculcata ſunt:
γωμεν, καὶ τὰ ἅγιά σου καταπεπάτηται,
⁊ cõtaminata ſũt. ⁊ ſacerdotes tui i lu
καὶ βεβήλωται. καὶ οἱ ἱερεῖς σου ἐν πέν
ctu ⁊ humilitate. ⁊ ecce gẽtes
θει καὶ ταπεινώσει. καὶ ἰδοὺ τὰ ἔθνη
cõuenerũt cõtra nos vt diſperdãt nos. tu
συνῆκται ἐφ' ἡμᾶς τοῦ ἐξᾶραι ἡμᾶς. σὺ
ſcis q̃ cogitãt cõtra nos. q̃mõ pote
οἶδας ἃ λογίζονται ἐφ' ἡμᾶς. πῶς δυνή-
rim⁹ ſubſiſtere ante faciẽ eo-
σόμεθα ὑποστῆναι κατὰ πρόσωπον αὐ
rũ: ſi nõ tu adiuues nos? ⁊ exclama-
τῶν, ἐὰν μὴ σὺ βοηθήσῃς ἡμῖν. καὶ ἐσάλπι G
uerũt tubis ⁊ clamauerũt voce
σαν ταῖς σάλπιγξι καὶ ἐβόησαν φωνῇ
magna. ⁊ poſt hoc cõſtituit iudas
μεγάλῃ. καὶ μετὰ τοῦτο κατέστησεν ἰούδας
duces ppli tribunos ⁊ cẽ-
ἡγουμένους τοῦ λαοῦ χιλιάρχους καὶ ἑκα
turiones ⁊ pẽtacontarchos ⁊ de
τοντάρχους καὶ πεντηκοντάρχους καὶ δε
curiones. ⁊ dixerũt edificãtib⁹
κάρχους. καὶ εἶπαν τοῖς οἰκοδομοῦσιν
domos ⁊ ſpõſãtib⁹ vxores ⁊ plã Deut.
οἰκίας καὶ μνηστευομένοις γυναῖκας καὶ φυ 20.b.
tãtib⁹ vineas ⁊ timidis: reuer Iud.
τεύουσιν ἀμπελῶνας καὶ δειλοῖς, ἀποστρέ 17.a.
ti vnũquẽq; in domũ ſuã ſm le
φειν ἕκαστον εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ κατὰ τὸν νό
gẽ. ⁊ receſſerũt caſtra. ⁊ caſtra-
μον. καὶ ἀπῆρεν ἡ παρεμβολή. καὶ παρε
metati ſũt ſm meridiẽ emmaũ. ⁊ di-
νεβάλοσαν κατὰ νότον ἐμμαούμ. καὶ εἶ-
xit iudas accingimini ⁊ eſtote in
πεν ἰούδας περιζώσασθε καὶ γίνεσθε εἰς
filios potẽtes: ⁊ eſtote pati in
υἱοὺς δυνατούς, καὶ γίνεσθε ἕτοιμοι εἰς τὸ
mane vt pugnem⁹ cõtra gẽtes has
πρωῒ τοῦ πολεμῆσαι ἐν τοῖς ἔθνεσι τούτοις

© Biblioteca Nacional de España

cõgregatas aduerſus nos vt diſpdat nos τ
ἐπισυνηγμένοις ἐφ᾽ ἡμᾶς ἐξᾶραι ἡμᾶς καὶ
ſancta nr̃a: qm̃ meli⁹ nos mo=
τὰ ἅγια ἡμῶν, ὅτι κρεῖσσον ἡμᾶς ἀπο
ri in bello: q̃ videre mala
θανεῖν ἐν τῷ πολέμῳ, ἢ ἐπιδεῖν τὰ κακὰ
gẽtis nr̃e τ ſctõꝝ. ſicut ãt fuerit
τοῦ ἔθνους ἡμῶν καὶ τῶν ἁγίων. ὡς δ᾽ ἂν ᾖ
A voluntas i celo: ſic faciat.
θέλημα ἐν οὐρανῷ, οὕτω ποιήσῃ. Ca. 4.
ET aſſumpſit gorgias quinq̃
Καὶ παρέλαβε γοργίας πεντακι
milia viroꝝ τ mille eq̃tes ele
χιλίους ἄνδρας καὶ χιλίαν ἵππον ἐκλεκ
ctos: τ mouerunt caſtra nocte: vt
τήν, καὶ ἀπῆρεν ἡ παρεμβολὴ νυκτός, ὥς
applicarẽt ad caſtra
τε ἐπιβαλεῖν ἐπὶ τὴν παρεμβολὴν τῶν
iudeoꝝ τ pcuterẽt eos ſubito: τ
ἰουδαίων καὶ πατάξαι αὐτοὺς ἄφνω, καὶ οἱ
filij arcis erãt illi duces. τ audi
υἱοὶ τῆς ἄκρας ἦσαν αὐτῷ ὁδηγοί. καὶ ἤκου
uit iudas: τ pfect⁹ eſt ipe τ potẽtes
σεν ἰούδας, καὶ ἀπῆρεν αὐτὸς καὶ οἱ δυνατοὶ
ad pcutiẽdũ exercitũ regis q̃ i
Exo. 14. g. πατάξαι τὴν δύναμιν τοῦ βασιλέως τὴν ἐν
emmaũ. adhuc exercit⁹ diſperſi
ἐμμαούμ. ἕως ἔτι αἱ δυνάμεις ἐσκορπισμέ
erãt a caſtris. τ venit
ναι ἦσαν ἀπὸ τῆς παρεμβολῆς. καὶ ἦλθε
gorgias in caſtra iuda nocte:
γοργίας εἰς τὴν παρεμβολὴν ἰούδα νυκτός,
τ nullũ inuenit: τ q̃rebat illos in mõti
καὶ οὐδένα εὗρε, καὶ ἐζήτει αὐτοὺς ἐν τοῖς ὄρε
b⁹: qm̃ dixit fugiũt hi a nobis. τ
σιν, ὅτι εἶπε φεύγουσιν οὗτοι ἀφ᾽ ἡμῶν. καὶ
B ſimulcũ die viſus ẽ iudas in cãpo cũ
Infra. 9. b. ἅμα ἡμέρα ὤφθη ἰούδας ἐν τῷ πεδίῳ ἐν
trib⁹ milib⁹ viroꝝ. veꝝ tegumẽta τ
τρισχιλίοις ἀνδράσι. πλὴν καλύμματα καὶ
gladiuꝫ nõ habebãt ſicut volebãt. τ
μαχαίρας οὐκ εἶχον καθὼς ἠβούλοντο. καὶ
viderunt caſtra gẽtiũ fortia lorica
εἶδον παρεμβολὴν ἐθνῶν ἰσχυρὰν τεθωρα
ta: τ eq̃tatũ circueuntẽ ipſa: τ
κισμένην, καὶ ἵππον κυκλοῦσαν αὐτήν, καὶ
hi docti bello. τ dixit iudas
οὗτοι διδακτοὶ πολέμου. καὶ εἶπεν ἰούδας
viris q̃ ſecũ. nõ timea
τοῖς ἀνδράσι τοῖς μεθ᾽ αὐτοῦ. μὴ φοβεῖ=
tis multitudinẽ eoꝝ: τ impetũ eo=
σθε τὸ πλῆθος αὐτῶν, καὶ τὸ ὅρμημα αὐ=
rũ ne timueritis. memẽtote q̃mõ liberati
τῶν μὴ δειλωθῆτε. μνήσθητε ὡς ἐσώθη=
C ſunt patres nr̃i in mari rubro:
σαν οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν θαλάσσῃ ἐρυθρᾷ,
qñ pſecut⁹ ẽ eos pharao in exercitu.
ὅτε ἐδίωξεν αὐτοὺς φαραὼ ἐν δυνάμει.
τ nunc clamem⁹ in celũ ſi miſe
καὶ νῦν βοήσωμεν εἰς οὐρανὸν εἰ ἐλεή
rebit nr̃m: τ recordabit teſtamẽti pa=
σει ἡμᾶς, καὶ μνησθήσεται διαθήκης πα
trũ τ cõfringet caſtra
τέρων, καὶ συντρίψει τὴν παρεμβολὴν
hec ante faciẽ nr̃am hodie.
ταύτην κατὰ πρόσωπον ἡμῶν σήμερον.
τ cognoſcẽt oẽs gẽtes q̃ eſt
καὶ γνώσονται πάντα τὰ ἔθνη ὅτι ἐστιν
redimẽs τ ſaluãs iſrael.
ὁ λυτρούμενος καὶ σώζων τὸν ἰσραήλ.
τ eleuauerũt alienigene oculos
καὶ ἦραν οἱ ἀλλόφυλοι τοὺς ὀφθαλμοὺς

ſancta noſtra: quoniam melius eſt nos mori in bello q̃ videre mala gentis noſtre & ſanctorum. Sicut autẽ fuerit voluntas in celo: ſic fiat.

Capitulum quartum.

ET aſſũpſit gorgias quinq̃ milia virorum: et mille equites electos: & mouerũt caſtra nocte vt applicarẽt ad caſtra iudeorum: & percuterent eos ſubito. Et filii qui erãt ex arce: erant illis duces. Et audiuit iudas et ſurrexit ipſe & potentes percutere virtutem exercituum regis: qui erant in ammaum. Adhuc enim diſperſus erat exercitus a caſtris. Et venit gorgias in caſtra iude noctu: & neminẽ inuenit: & querebat eos in montibus: quoniaꝫ dixit fugiunt hi a nobis. Et cum dies factus eſſet apparuit iudas in campo cum tribus milib⁹ viroruꝫ tantum: qui tegumenta & gladios non habebant. Et viderunt caſtra gentium valida: & loricatos et equitatus in circuitu eorum: & hi docti ad prelium. Et ait iudas viris qui ſecum erãt. Ne timueritis multitudinem eorum: & impetuꝫ eorum ne formidetis. Memẽtote qualiter ſalui facti ſunt patres noſtri in mari rubro: cum ſequeretur eos pharao cum exercitu multo. Et nunc clamemus in celum & miſerebitur noſtri dominus: & memor erit teſtamenti patrum noſtrorum & conteret exercitum iſtum ante faciem noſtram hodie: & ſcient omnes gentes quia eſt deus q redimat et liberet iſrael. Et eleuauerũt alienigene oculos ſuos: & viderunt eos venientes ex aduerſo. Et exierũt de caſtris in prelium & tuba cecinerunt hi q erant cum iuda: & congreſſi ſunt: & cõtrite ſunt gentes & fugerunt in campũ. Nouiſſimi autem ceciderũt in gladio: & perſecuti ſunt eos vſq̃ gezeron: & vſq̃ in campos idumee et azoti & iamnie: & ceciderunt ex illis vſq̃ tria milia virorum. Et reuerſus eſt iudas & exercitus eius ſequens eum. Dixitq̃ ad populum. Non cõcupiſcatis ſpolia: quia bellum contra nos eſt: & gorgias & exercitus eius prope nos in montib⁹. Sed ſtate nunc contra inimicos noſtros & expugnate eos: et ſumetis poſtea ſpolia ſecuri. Et adhuc loquente iuda hec: ecce apparuit pars quedam proſpiciens de monte. Et vidit gorgias q̃ in fugam cõuerſi ſunt ſui: & ſuccenſa ſunt caſtra. Fumus enim qui videbatur declarabat q̃d factuꝫ eſt. Quibus illi conſpectis timuerunt valde aſpicientes ſimul & iudam & exercitum in campo paratuꝫ ad prelium: et fugerunt omnes in campo alienigenarum: & iudas reuerſus eſt ad ſpolia caſtrorũ. Et acceperũt aurũ multuꝫ: et argentũ: & hyacinthũ: & purpurã marinã: & opes magnas. Et conuerſi hymnum canebant & benedicebant deum in celum quoniam bonus eſt: quoniaꝫ in ſeculũ miſericordia eius. Et facta eſt ſal⁹ magna in iſrael in die illa. Quicũq̃ autẽ alienigenarũ euaſerũt venerũt: & nũciauerunt lyſie vniuerſa q̃ acciderãt.

ſuos: τ viderunt eos venĩetes ex ad=
αὐτῶν, καὶ εἶδον αὐτοὺς ἐρχομένους ἐξ ἐναν
uerſo. τ exierũt de caſtris
τίας. καὶ ἐξῆλθον ἐκ τῆς παρεμβολῆς
ad preliũ. τ tuba cecinerunt q̃ iuxta iu=
εἰς πόλεμον. καὶ ἐσάλπισαν οἱ παρὰ ἰού=
dã τ cõgreſſi ſunt. τ cõtrite ſunt gẽtes:
δα καὶ συνῆψαν. καὶ συνετρίβησαν τὰ ἔθνη,
τ fugerũt in planiciẽ. at vltimi
καὶ ἔφυγον εἰς τὸ πεδίον. οἱ δὲ ἔσχατοι
oẽs ceciderunt in gladio. τ pſecuti ſũt
πάντες ἔπεσον ἐν ῥομφαίᾳ. καὶ ἐδίωξαν
eos vſq̃ ad aſſaremoth τ vſq̃ ad cam
αὐτοὺς ἕως ἀσαρημὼθ καὶ ἕως τῶν πε
pos idumee τ azoti τ iam=
δίων τῆς ἰδουμαίας καὶ ἀζώτου καὶ ἰαμ=
nias. τ ceciderũt ex eis ad viroꝝ tria
νείας. καὶ ἔπεσον αὐτῶν εἰς ἄνδρας τρι
milia. τ reuerſus eſt iudas τ exer
χιλίους. καὶ ἐπέστρεψεν ἰούδας καὶ ἡ δύ
cit⁹ a pſequẽdo poſt eos.
ναμις ἀπὸ τοῦ διώκειν ὄπισθεν αὐτῶν.
τ dixit ad pplm̃. non cõcu
καὶ εἶπε πρὸς τὸν λαόν. μὴ ἐπιθυμή=
piſcatis ſpolia: qm̃ bellũ ex ad
σητε τῶν σκύλων, ὅτι πόλεμος ἐξ ἐναν=
uerſo noſtri: τ gorgias τ exercit⁹ in
τίας ἡμῶν, καὶ γοργίας καὶ ἡ δύναμις ἐν
mõte prope nos. ſed ſtate nunc con
τῷ ὄρει ἐγγὺς ἡμῶν. ἀλλὰ στῆτε νῦν ἐναν
tra inimicos nr̃os: τ expugna
τίον τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν, καὶ πολεμή=
te eos. τ poſt hec accipite
σατε αὐτούς. καὶ μετὰ ταῦτα λάβετε
ſpolia cũ ſecuritate. adhuc cõplen
τὰ σκῦλα μετὰ παρρησίας. ἔτι πληροῦν
te iuda hec apparuit pſq̃dã pſpiciẽs
τος ἰούδα ταῦτα ὤφθη μέρος τι ἐκκύπτον
de mõte. τ vidit q̃ cõuerſi ſũt i fugã:
ἐκ τοῦ ὄρους. καὶ εἶδεν ὅτι τετρόπωνται,
τ cõburunt caſtra. nã
καὶ ἐμπυρίζουσι τὴν παρεμβολήν. ὁ γὰρ
fum⁹ q̃ videbat demõſtrabat q̃d factũ erat.
καπνὸς θεωρούμενος ἐνεφάνιζε τὸ γεγονός. οἱ
at hec cõſpiciẽtes timuerunt valde.
δὲ ταῦτα συνιδόντες ἐδειλώθησαν σφόδρα.
aſpiciẽtes ãt τ iuda caſtra
συνιδόντες δὲ καὶ τὴν ἰούδα παρεμβολὴν
in planicie pata in pliũ: fuge
ἐν τῷ πεδίῳ ἑτοίμην εἰς παράταξιν, ἔφυ
runt oẽs in terrã alienigenaꝝ. τ iudas
γον πάντες εἰς γῆν ἀλλοφύλων. καὶ ἰούδας
reuerſus eſt ad ſpoliũ caſtro
ἀνέστρεψεν ἐπὶ τὴν σκυλείαν τῆς παρεμβο
rum. τ acceperũt aurũ multũ τ argẽtum
λῆς. καὶ ἔλαβον χρυσίον πολὺ καὶ ἀργύριον
τ hyacinthuꝫ τ purpurã marinã τ
καὶ ὑάκινθον καὶ πορφύραν θαλασσίαν καὶ
diuitias magnas. τ reuerſi laudabãt
πλοῦτον μέγαν. καὶ ἐπιστραφέντες ὕμνουν
τ bñdicebãt in celum: qm̃ bonuꝫ: qm̃ in
καὶ εὐλόγουν εἰς οὐρανόν, ὅτι καλόν, ὅτι εἰς
ſeculuꝫ mĩa ei⁹. τ facta ẽ ſaluatio
τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. καὶ ἐγενήθη σωτηρία
magna in iſrael in die illa. q̃cũq̃
μεγάλη τῷ ἰσραὴλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. ὅσοι
ãt alienigenaꝝ ſaluati ſunt veniẽ
δὲ τῶν ἀλλοφύλων διεσώθησαν παρα=
tes nuntiauerũt lyſie om
γενηθέντες ἀπήγγειλαν τῷ λυσίᾳ πάν=
nia q̃ acciderant.
τα τὰ συμβεβηκότα. ∞∞∞∞∞∞

© Biblioteca Nacional de España

ille ãt audiens cõfuſus ẽ ⁊ deficiebat. qm̃ nõ
ὁ δὲ ἀκούσας συνεχύθη καὶ ἠθύμει. ὅτι οὐχ
q̄lia voluit talia facta ſunt in iſrael.
οἷα ἤθελε τοιαῦτα ἐγεγόνει τῷ ἰσραήλ.
⁊ nõ q̄lia p̄cepit ei rex
καὶ οὐχ οἷα ἐνετείλατο αὐτῷ ὁ βασιλεὺς
euenerũt. ⁊ in ſequẽti anno cõgre=
ἐξέβη. καὶ ἐν τῷ ἐρχομένῳ ἐνιαυτῷ συνελό
gauit viroꝝ delectoꝝ ſexaginta mi=
χησεν ἀνδρῶν ἐπιλέκτων ἑξήκοντα χιλιά=
lia ⁊ q̄nq̃ milia equitũ vt debel=
δας καὶ πεντακιχιλίαν ἵππον ὥστε ἐκπο=
laret eos. ⁊ venerũt in idumeã:
λεμῆσαι αὐτούς. καὶ ἦλθον εἰς τὴν ἰδουμαίαν,
⁊ caſtrametati ſunt in bethſoris. ⁊ occur=
καὶ παρενέβαλον ἐν βαιθσούροις. καὶ συνήν
rit eis iudas cũ decẽ milibꝰ vi
τησεν αὐτοῖς ἰούδας ἐν δέκα χιλιάσιν ἀν
roꝝ: ⁊ vidit caſtra fortia. ⁊
δρῶν, καὶ εἶδε τὴν παρεμβολὴν ἰσχυράν. καὶ
orauit ⁊ dixit. bñdictꝰ es ſaluator
προσηύξατο καὶ εἶπεν. εὐλογητὸς εἶ ὁ σωτὴρ
iſrael q̄ cõtriuiſti impetũ potẽtis in
ἰσραὴλ ὁ συντρίψας τὸ ὅρμημα τοῦ δυνατοῦ ἐν
manu ſerui tui dauid: ⁊ tradidiſti
χειρὶ τοῦ δούλου σου δαυίδ, καὶ παρέδωκας
caſtra alienigenaꝝ in manꝰ
τὴν παρεμβολὴν τῶν ἀλλοφύλων εἰς χεῖρ
ionathe filij ſaul ⁊ ferẽtis arma
ἰωνάθου υἱοῦ σαοὺλ καὶ τοῦ αἴροντος τὰ σκεύη
eiꝰ. cõclude exercitũ hũc
αὐτοῦ. σύγκλεισον τὴν παρεμβολὴν ταύτην
in manu ppl̄i tui iſrael. ⁊ cõfundant
ἐν χειρὶ λαοῦ σου ἰηλ̃. καὶ αἰσχυνθήτωσαν
in exercitu ⁊ eq̃tatu ſuo. da
ἐπὶ τῇ δυνάμει καὶ τῇ ἵππῳ αὐτῶν. δὸς
eis timorẽ: ⁊ liq̃fac audaciã fortitudinis e=
αὐτοῖς δειλίαν, καὶ τῆξον θράσος ἰσχύος αὐ=
oꝝ ⁊ cõmoueant cõtritione ſua.
τῶν καὶ σαλευθήτωσαν τῇ συντριβῇ αὐτῶν.
deijce illos gladio diligẽtiũ te:
κατάβαλε αὐτοὺς ῥομφαίᾳ ἀγαπώντων σε,
⁊ laudẽt te oẽs ſciẽtes
καὶ αἰνεσάτωσάν σε πάντες οἱ εἰδότες τὸ
nomẽ tuũ in hymnis. ⁊ cõgreſſi ſunt adinui
ὄνομά σου ἐν ὕμνοις. καὶ συνέβαλον ἀλλή=
cẽ. ⁊ ceciderũt de caſtris lyſie
λοις. καὶ ἔπεσον ἐκ τῆς παρεμβολῆς λυσίου
ad quinq̃ milia viroꝝ. ⁊ ceciderũt ex
εἰς πεντακιχιλίους ἄνδρας. καὶ ἔπεσον ἐξ
aduerſo coꝝ. vides ãt lyſias factã
ἐναντίας αὐτῶν. ἰδὼν δὲ λυσίας τὴν γενομένην
fugã ſui exercitꝰ: exercitꝰ ãt iude
τροπὴν τῆς αὐτοῦ συντάξεως, τῆς δὲ ἰούδα
factã audaciã: ⁊ q̄mõ pati ſunt vel
τὸ γεγενημένον θάρσος, καὶ ὡς ἕτοιμοί εἰσιν ἢ
viuere vel mori generoſe: ꝓfectꝰ eſt in antio
ζῆν ἢ τεθνηκέναι γενναίως, ἀπῆρεν εἰς ἀντι
chiã: ⁊ elegit milites: ⁊ multiplicãs
όχειαν, καὶ ἐξενολόγει, καὶ πλεονάσας τὸν
factũ exercitũ cogitabat iteꝝ fa=
γενηθέντα στρατὸν ἐλογίζετο πάλιν γενη=
ctũ venire in iudeã.
θέντα παραγενέσθαι εἰς τὴν ἰουδαίαν.
dixit ãt iudas ⁊ fratres eiꝰ. ecce
εἶπε δὲ ἰούδας καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ. ἰδοὺ
cõtriti ſunt inimici nr̃i: aſcẽdamꝰ ad
συνετρίβησαν οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν, ἀναβῶμεν κα
purgãdũ ſancta ⁊ renouare. ⁊ cõgregata
θαρίσαι τὰ ἅγια καὶ ἐγκαινίσαι. καὶ συνήχ
ſũt caſtra oïa: ⁊ aſcẽderũt in
θη ἡ παρεμβολὴ πᾶσα, καὶ ἀνέβησαν εἰς

Quibus ille auditis: conſternatus ani=
mo deficiebat: ꝙ non qualia voluit: ta
lia contigerunt in iſrael: & qualia man
dauit rex: Et ſequenti anno congrega=
uit lyſias virorum electorum ſexaginta
milia: et equitum quinq̃ milia: vt debel
laret eos: Et venerunt in iudeam: & ca=
ſtra poſuerunt in bethoron: & occurrit
illis iudas cum decem milibus viris: &
viderunt exercitum fortem: et orauit
& dixit. Benedictus es ſaluator iſrael q
contriuiſti impetum potẽtis in manu
ſerui tui dauid: & tradidiſti caſtra alieni
genarũ in manu ionathe filii ſaul et ar=
migeri eius. Conclude exercitũ iſtuꝫ in
manu populi tui iſrael: & confundatur
in exercitu ſuo & equitibus. Da illis for
midinem & tabefac audaciam virtutis
eorũ: & cõmoueantur contritione ſua.
Deiice illos gladio diligentium te: & col
laudent te omnes qui nouerunt nomẽ
tuuꝫ in hymnis. Et cõmiſerunt preliũ:
& ceciderunt de exetcitu lyſie q̄nq̃ mi
lia virorum. Videns autem lyſias ſuorũ
fugam: & iudeorum audaciam: & ꝙ pa
rati ſunt aut viuere aut mori fortiter:
abiit antiochiã & elegit milites: vt mul=
tiplicati ſurſus venirent in iudeam. Di=
xit autem iudas et fratres eius. Ecce cõ
triti ſuut inimici noſtri: aſcẽdamus nũc
mundare ſancta et renouare. Et cõgre
gatus eſt omnis exercitus: & aſcende=
runt in montem ſyon. Et viderunt ſctĩ
ficationem deſertam: et altare propha
natuſt: & portas exuſtas: et in atriis vir
gulta nata ſicut in ſaltu vel in montibꝰ
et paſtophoria diruta. Et ſciderunt veſti
menta ſua: et planxerũt plãctu magno
et impoſuerunt cinerẽ ſuper caput ſuũ:
et ceciderunt in faciem ſuper terram: &
exclamauerunt tubis ſignorum: et cla=
mauerunt in celum. Tunc ordinauit iu
das viros vt pugnarẽt aduerſus eos q
erant in arce: donec emundarẽt ſancta.
Et elegit ſacerdotes ſine macula volũ=
tatẽ habentes in lege dei: et mũdauerũt
ſancta: & tulerunt lapides contamina=
tionis in locum immundum. Et cogita
uit de altari holocauſtorum quod pro=
phanatum erat: quid de eo faceret. Et
incidit illi conſilium bonum vt deſtrue
ret illud: ne forte illis eſſet in opprobri
um: quia contaminauerunt illud gen=
tes & demoliti ſunt illud. Et repoſuerũt
lapides in monte domus in loco apto:
quoadusq̃ veniret propheta & reſpon=
deret de eis. Et acceperunt lapides inte
gros ſecundum legem: et edificauerũt
altare nouum ſecunduꝫ illud quod fuit
prius: & edificauerunt ſancta: & que in=
tra domum erant intrinſecus: & edem
& atria ſanctificauerunt. Et fecerunt va
ſa ſancta noua: & intulerunt candela=
brum & altare incenſorum: & menſam
in templum. Et incenſum poſuerunt
ſuper altare: & accenderunt lucernas q̄
ſuper candelabrum erant: & lucebant
in templo. Et poſuerunt ſuper men=
ſam panes et appenderunt velamina:

mõtẽ ſion: ⁊ viderũt ſanctũ deſolatũ
ὄρος σιών. καὶ εἶδον τὸ ἁγίασμα ἠρημωμένον
⁊ altare cõtaminatũ: ⁊ por=
καὶ τὸ θυσιαστήριον βεβηλωμένον, καὶ τὰς πύ
tas cõbuſtas. ⁊ in aulis plãtas
λας κατακεκαυμένας. καὶ ἐν ταῖς αὐλαῖς φυ
natas vt in ſylua vel vt in aliq̃ mõ D
τὰ πεφυκότα ὡς ἐν δρυμῷ ἢ ὡς ἐν ἑνὶ τῶν ὀρέ
tiũ. ⁊ paſtophoria diruta. ⁊ ſcide=
ων. καὶ τὰ παστοφόρια καθηρημένα. καὶ διέρρη
rũt veſtimẽta ſua: ⁊ plãxerũt plan= 1. Re.
ξαν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐκόψαντο κοπε 7.f.
ctu magno. ⁊ impoſuerũt cinerẽ ſup ca 1. Re.
τὸν μέγαν. καὶ ἐπέθεντο σποδὸν ἐπὶ τὴν κε 14.b.
put ſuũ. ⁊ ceciderũt in faciẽ
φαλὴν αὐτῶν. καὶ ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον
ſup terrã. ⁊ exclamauerũt tubis
ἐπὶ τὴν γῆν. καὶ ἐσάλπισαν ταῖς σάλπιγ
ſignoꝝ. ⁊ clamauerũt in celũ.
ξι τῶν σημασιῶν. καὶ ἐβόησαν εἰς τὸν οὐνόν.
tunc p̄cepit iudas viris oppugnare
τότε ἐπέταξεν ἰούδας ἀνδράσι πολεμεῖν
eos q̄ in arce q̄ad purgaret ſancta. ⁊
τοὺς ἐν τῇ ἄκρᾳ ἕως καθαρίσῃ τὰ ἅγια. καὶ
elegit ſacerdotes ſine macula libẽtes ĩ lege:
ἐπέλεξεν ἱερεῖς ἀμώμους θελητὰς νόμου,
⁊ mũdauerũt ſancta: ⁊ tulerũt la=
καὶ ἐκαθάρισαν τὰ ἅγια, καὶ ἦραν τοὺς λί
pides cõtaminatiõis ĩ locũ imũdũ. E
θους τοῦ μιασμοῦ εἰς τόπον ἀκάθαρτον.
⁊ cogitauerũt de altari
καὶ ἐβουλεύσαντο περὶ τοῦ θυσιαστηρίου τῆς
holocauſti cõtaminato q̄d illi
ὁλοκαυτώσεως τοῦ βεβηλωμένου τί αὐτῷ
facerẽt. ⁊ incidit illis cõſiliũ bo=
ποιήσωσι. καὶ ἔπεσεν αὐτοῖς βουλὴ ἀγα
nũ: vt deſtruerẽt illud ne eſſet illis in
θή, καθελεῖν αὐτὸ μή τε γένηται αὐτοῖς εἰς
opprobriũ: q̄a cõtaminauerũt gẽtes illud. ⁊ deſtru
ὄνειδος, ὅτι ἐμίαναν τὰ ἔθνη αὐτό. καὶ καθεῖ
xerunt altare: ⁊ repoſuerunt lapides
λον τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἀπέθεντο τοὺς λίθους
in mõte domꝰ in loco apto:
ἐν τῷ ὄρει τοῦ οἴκου ἐν τόπῳ ἐπιτηδείῳ,
q̄adusq̃ veniret ꝓpheta ad reſ
μέχρι τοῦ παραγενηθῆναι προφήτην τοῦ ἀπο
põdẽdum de eis. ⁊ acceperũt lapides
κριθῆναι περὶ αὐτῶν. καὶ ἔλαβον λίθους
integros ſm legẽ. ⁊ edificaue=
ὁλοκλήρους κατὰ τὸν νόμον. καὶ ᾠκοδόμη=
runt altare nouũ ſm pri= F
σαν τὸ θυσιαστήριον καινὸν κατὰ τὸ πρότε
us. ⁊ edificauerunt ſancta ⁊ q̄ intra
ρον. καὶ ᾠκοδόμησαν τὰ ἅγια καὶ τὰ ἐντὸς
domũ: ⁊ atria ſctĩficauerũt. ⁊ fece
τοῦ οἴκου, καὶ τὰς αὐλὰς ἡγίασαν. καὶ ἐποί
rũt vaſa ſancta noua. ⁊ intule
ησαν τὰ σκεύη τὰ ἅγια καινά. καὶ εἰσήνεγ
rũt cãdelabrũ ⁊ altare
καν τὴν λυχνίαν καὶ τὸ θυσιαστήριον τῶν
holocauſtoꝝ ⁊ incẽſoꝝ ⁊
ὁλοκαυτωμάτων καὶ θυμιαμάτων καὶ τὴν
mẽſam in tẽplũ. ⁊ incẽderunt ſup
τράπεζαν εἰς τὸν ναόν. καὶ ἐθυμίασαν ἐπὶ
altare: ⁊ accẽderunt lucernas
τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἐξῆψαν τοὺς λύχνους
q̄ in cãdelabro ⁊ illuxerũt in
τοὺς ἐπὶ τῆς λυχνίας καὶ ἐφάνοσαν ἐν
tẽplo. ⁊ ipoſuernnt ſup mẽſam
τῷ ναῷ. καὶ ἐπέθηκαν ἐπὶ τὴν τράπεζαν
panes. ⁊ extẽderunt velamina
ἄρτους. καὶ ἐξεπέτασαν τὰ καταπετάσματα

© Biblioteca Nacional de España

⁊ perfecerunt oīa opa q̄ fece=
καὶ ἐτέλεσαν πάντα τὰ ἔργα ἃ ἐποίη=
rūt. ⁊ mane ſurrexerūt p̄maluce quinta
σαν. καὶ ὤρθρισαν τὸ πρωῒ τῇ πέμπτῃ
⁊ viceſima mēſis noni. hic
καὶ εἰκάδι τοῦ μηνὸς τοῦ ἐννάτου. οὗτος ὁ
mēſis chaſeleu octaui ⁊ quadrageſimi
μὴν χασελεῦ τοῦ ὀγδόου καὶ τεσσαρακοστοῦ
⁊ cēteſimi anni. ⁊ obtulerūt ſacrificiū ſe
G καὶ ἑκατοστοῦ ἔτους. καὶ ἀνήνεγκαν θυσίαν κα
cūdū legē ſup altare holocau=
τὰ τὸν νόμον ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τῶν ὁλοκαυ
ſtoꝝ nouū qđ fecerūt. ſm
τωμάτων τὸ καινὸν ὃ ἐποίησαν. κατὰ τὸν
tp̄s ſm diē in q̄ cōtaminauerūt
καιρὸν κατὰ τὴν ἡμέραν ἐν ᾗ ἐβεβήλωσαν
illud gētes: i illa renouatū eſt in cāticis
αὐτὸ τὰ ἔθνη, ἐν ἐκείνῃ ἐνεκαινίσθη ἐν ᾠδαῖς
⁊ citharis ⁊ cinyris ⁊ in cymbalis.
καὶ κιθάραις καὶ κινύραις καὶ ἐν κυμβάλοις.
⁊ ceciderunt oīs pplꝯ ſup faciē
καὶ ἔπεσον πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ πρόσωπον
⁊ adorauerūt ⁊ bn̄dixerunt in ce=
καὶ προσεκύνησαν καὶ εὐλόγησαν εἰς οὐρα
lū ei q̄ proſperauit eis. ⁊ fecerunt
νὸν τὸν εὐοδώσαντα αὐτοῖς. καὶ ἐποίησαν
dedicationē altaris diebꝰ
τὸν ἐγκαινισμὸν τοῦ θυσιαστηρίου ἡμέρας
octo. ⁊ obtulerūt holocauſta cū
ὀκτώ. καὶ προσήνεγκαν ὁλοκαυτώματα με
letitia. ⁊ ſacrificauerūt ſacrificiū ſaluatiōis
τ᾽ εὐφροσύνης. καὶ ἔθυσαν θυσίαν σωτηρίου
⁊ laudis. ⁊ ornauerūt qđ ſm
καὶ αἰνέσεως. καὶ κατεκόσμησαν τὸ κατὰ
faciē tēpli coronis aureis ⁊
πρόσωπον τοῦ ναοῦ στεφάνοις χρυσοῖς καὶ
ſcutulis. ⁊ dedicauerūt portas
A ἀσπιδίσκαις. καὶ ἐνεκαίνισαν τὰς πύλας
⁊ paſtophoria ⁊ ianuas poſuerūt eis. ⁊
καὶ τὰ παστοφόρια καὶ ἐθύρωσαν αὐτά. καὶ
fuit letitia magna in pplō val=
ἐγένηθη εὐφροσύνη μεγάλη ἐν τῷ λαῷ σφό
de. ⁊ auerſum eſt opprobriū gētiū. ⁊ ſta
δρα. καὶ ἀπεστράφη ὄνειδος ἐθνῶν. καὶ ἔστη
tuit iudas ⁊ fratres eius ⁊ om=
σεν ἰούδας καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ πᾶ
nis eccleſia iſrael: vt agant di=
σα ἐκκλησία ἰσραήλ, ἵνα ἄγωνται αἱ ἡμέ=
es dedicatiōis altaris in tē=
ραι ἐγκαινισμοῦ τοῦ θυσιαστηρίου ἐν τοῖς και
F poribꝰ coꝝ annū ſm annū p dies
ροῖς αὐτῶν ἐνιαυτὸν κατὰ ἐνιαυτὸν ἡμέρας
octo a quinta ⁊ vigeſima mē
ὀκτὼ ἀπὸ τῆς πέμπτης καὶ εἰκάδος τοῦ μη
ſis chaſeleu cū letitia ⁊ gau
νὸς χασελεῦ μετ᾽ εὐφροσύνης καὶ χα=
dio. ⁊ edificauerūt in tp̄e illo
ρᾶς. καὶ ᾠκοδόμησαν ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ
mōtē ſiō in circuitu muros altos ⁊ tur=
τὸ ὄρος σιὼν κυκλόθεν τείχη ὑψηλὰ καὶ πύρ
res fortes: ne forte aduenientes
γους ἰσχυρούς, μήποτε παραγενηθέντα τὰ
B gētes cōculcarēt eos: vt fecerunt
ἔθνη καταπατήσωσιν αὐτά, ὡς ἐποίησαν
priꝰ. ⁊ collocauerūt illic exercitū
τὸ πρότερον. καὶ ἐπέταξαν ἐκεῖ δύναμιν τη
vt ſuarēt illu͛. ⁊ muniuerunt illu͛ ad cuſtodiēdā
ρεῖν αὐτό. καὶ ὠχύρωσαν αὐτὸ τηρεῖν τὴν
bethſurā vt haberet pplꝯ munitionē cō
βαιθσούραν τοῦ ἔχειν τὸν λαὸν ὀχύρωμα κα
tra faciē idumee.
τὰ πρόσωπον τῆς ἰδουμαίας. Ca.5.

et conſumauerunt omnia opera que fecerant. Et ante matutinum ſurrexerūt quinta & viceſima die menſis noni: hoc eſt menſis caſleu centeſimiquadrageſimioctaui anni: & obtulerunt ſacrificiu͛ ſecundum legem ſuper altare holocauſtorum nouum quod fecerunt. Secundum tēpus & ſecundum diē in qua contaminauerunt illud gentes: in ip̄a renouatum eſt in canticis & citharis & cynaris & cymbalis. Et cecidit omnis populus in faciē: & adorauerunt & benedixerunt in celum eum qui proſperauit eis. Et fecerunt dedicationē altaris diebus octo: & obtulerunt holocauſta cum leticia: & ſalutaria laudis. Et ornauerunt faciē templi coronis aureis & ſcutulis: & dedicauerunt portas & paſtophoria: & impoſuerunt eis ianuas. Er facta eſt leticia in populo magna valde: & auerſum eſt opprobrium gentium. Et ſtatuit iudas & fratres eius: & vniuerſa eccleſia iſrael: vt agatur dies dedicationis altaris in tēporibus ſuis ab anno in annum per dies octo: a quinta & viceſima die menſis caſleu cum leticia & gaudio. Et edificauerunt in tempore illo montē ſion: & per circuitum muros altos & turres firmas: nequando venirēt gētes & conculcarent eum ſicut antea fecerunt: et collocauit illic exercitum vt ſeruarent eum: & muniuit eu͛ ad cuſtodiēdum bethſurā: vt haberet populus munitionē contra faciem idumee.

Capitulum quintum.

ET factum eſt vt audierunt gentes in circuitu: quia edificatum eſt altare et ſanctuariū ſicut prius: irate ſunt valde et cogitabāt tollere genus iacob: qui erant inter eos: & ceperunt occidere de populo & p̄ſequi. Et debellabat iudas filios eſau in idumea: et eos q erāt in arabathane: quia circūſedebāt iſraelitas: & percuſſit eos plaga magna. Et recordatus eſt maliciam filiorum bean: qui erant populo in laqueū & in ſcādalu͛ inſidiantes ei in via: et concluſi ſunt ab eo in turribus: & applicuit ad eos: & anathematizauit eos: & incēdit turres eorū igni cu͛ omnibus qui in eis erāt. et tranſiuit ad filios ammon: & inuenit manum fortem & populum copioſu͛: & timotheum ducem ipſoru͛: et comiſit cum eis prelia multa: & contriti ſunt in conſpectu eorum: & percuſſit eos: & cepit gazer ciuitatem et filias eius: & reuerſus eſt in iudea͛. Et congregate ſūt gētes que ſunt in galaad aduerſus iſraelitas qui erant in finibus eorum: vt tollerent eos: & fugerunt in dathemā munitionem: & miſerant litteras ad iuda͛ & fratres eius dicentes. Cōgregate ſūt aduerſum nos gentes per circuitum: vt nos auferant & parant venire & occupare munitionem in quam confugimꝰ & timotheus eſt dux exercitus eoru͛. Nunc ergo veni & eripe nos de manibus eorum quia cecidit multitudo de nobis. Et omnes fratres noſtri qui erāt in locis tubin interfecti ſūt: & captiuas duxerūt vxores eorū & natos & ſpolia:

ET factū eſt qn̄ audierūt gētes in
ΚΑὶ ἐγένετο ὅτε ἤκουσαν τὰ ἔθνη κυ
circuitu qđ edificatū eſt altare. ⁊ de
κλόθεν ὅτι ᾠκοδομήθη τὸ θυσιαστήριον. καὶ ἐνε
dicatū ē ſanctuariū ſicut priꝰ: ⁊
καινίσθη τὸ ἁγίασμα ὡς τὸ πρότερον, καὶ
irate ſunt valde ⁊ cogitauerunt
ὠργίσθησαν σφόδρα καὶ ἐβουλεύσαντο τοῦ
tollere genꝰ iacob q̄ erāt in medio eo
ἆραι τὸ γένος ἰακὼβ τοὺς ὄντας ἐν μέσῳ αὐ
rū. ⁊ ceperūt occidere in pplō ⁊
τῶν. καὶ ἤρξαντο τοῦ θανατοῦν ἐν τῷ λαῷ καὶ
auferre. ⁊ bellabat iudas cōtra
ἐξαίρειν. καὶ ἐπολέμει ἰούδας πρὸς τοὺς
filios eſau in idumea acrabattinā
υἱοὺς ἠσαῦ ἐν τῇ ἰδουμαίᾳ τὴν ἀκραβαττίνην
q̄a circūſedebāt iſrael. ⁊ pcuſſit
ὅτι περιεκάθηντο τὸν ἰσραήλ. καὶ ἐπάταξεν
eos plaga magna. ⁊ cōpreſſit e=
αὐτοὺς πληγὴν μεγάλην. καὶ συνέστειλεν αὐ
os: ⁊ accepit ſpolia coꝝ. ⁊ recor=
τούς, καὶ ἔλαβε τὰ σκῦλα αὐτῶν. καὶ ἐμνή=
datꝰ ē malitie filioꝝ beā. q̄ fuerūt pplō
σθη τῆς κακίας υἱῶν βαιάν. οἳ ἦσαν τῷ λαῷ
in laqueū ⁊ in ſcādalū in inſi
εἰς παγίδα καὶ εἰς σκάνδαλον ἐν τῷ ἐνε=
diādo eos in vijs: ⁊ cōcluſi
δρεύειν αὐτοὺς ἐν ταῖς ὁδοῖς, καὶ διεκλείσθη
ſunt ab eo in turribꝰ. ⁊ caſtra=
σαν ὑπ᾽ αὐτοῦ εἰς τοὺς πύργους. καὶ παρε
metatꝰ eſt cōtra eos: ⁊ anathematizauit il=
νέβαλεν ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ ἀναθεμάτισεν αὐ=
los ⁊ cōbuſſit turres eiꝰ in
τοὺς καὶ ἐνεπύρισε τοὺς πύργους αὐτῆς ἐν
igne cū oībꝰ q̄ ibi erāt. ⁊ trāſiuit
πυρὶ σὺν πᾶσι τοῖς ἐνοῦσι. καὶ διεπέρασεν
ad filios ammō. ⁊ inuenit manū for=
ἐπὶ τοὺς υἱοὺς ἀμμών. καὶ εὗρε χεῖρα κρα
tē ⁊ pplꝫ multū ⁊ timotheū ducē
ταιὰν καὶ λαὸν πολὺν καὶ τιμόθεον ἡγούμε
illoꝝ. ⁊ cōmiſit cōtra eos p̄lia
νον αὐτῶν. καὶ συνῆψε πρὸς αὐτοὺς πολέμους
multa. ⁊ cōtriti ſunt ante faciē
πολλούς. καὶ συνετρίβησαν πρὸ προσώπου
illiꝰ ⁊ pcuſſit eos. ⁊ cepit
αὐτοῦ καὶ ἐπάταξεν αὐτούς. καὶ προκατελά
gazer ⁊ filias eiꝰ. ⁊
βετο τὴν γαζὴρ καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῆς. καὶ
reuerſus eſt in iudeā. ⁊ cōgregate
ἀνέστρεψεν εἰς τὴν ἰουδαίαν. καὶ ἐπεσυνήχ=
ſunt gētes in galaad cōtra iſra=
θησαν τὰ ἔθνη τὰ ἐν τῇ γαλαὰδ ἐπὶ τὸν ἰσρα
el q̄ erāt in finibꝰ coꝝ vt tollerēt
ὴλ τοὺς ὄντας ἐπὶ τοῖς ὁρίοις αὐτῶν τοῦ ἐξᾶραι
eos. ⁊ fugerūt in dathema arcē.
αὐτούς. καὶ ἔφυγον εἰς δαθεμὰ τὸ ὀχύρωμα.
⁊ miſerūt litteras ad iudā ⁊
καὶ ἀπέστειλαν γράμματα πρὸς ἰούδαν καὶ
fratres eiꝰ dicētes. cōgregate
τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ λέγοντες. ἐπισυνηγμένα
ſunt cōtra nos gētes q̄ in circuitu nr̄o vt tol=
ἐστὶν ἐφ᾽ ἡμᾶς τὰ ἔθνη τὰ κύκλῳ ἡμῶν τοῦ ἐξᾶ
lāt nos. ⁊ parāt venire ⁊ cape=
ραι ἡμᾶς. καὶ ἑτοιμάζονται ἐλθεῖν καὶ προκα
re munitionē in q̄ cōfugi=
ταλαβέσθαι τὸ ὀχύρωμα εἰς ὃ κατεφύγο
mꝰ. ⁊ timotheꝰ dux eſt caſtroꝝ
μεν. καὶ τιμόθεος ἡγεῖται τῆς παρεμβολῆς
coꝝ. nūc igit̄ veniēs libera nos de manu
αὐτῶν. νῦν οὖν ἐλθὼν ἐξελοῦ ἡμᾶς ἐκ χειρὸς
coꝝ: qm̄ cecidit de nobis multitudo ⁊
αὐτῶν, ὅτι πέπτωκεν ἐξ ἡμῶν πλῆθος καὶ

© Biblioteca Nacional de España

oēs fratres nr̄i exn̄tes in locis
πάντες οἱ ἀδελφοὶ ἡμῶν οἱ ὄντες ἐν τοῖς
tubin interfecti ſunt. ⁊ captiuauerūt
τ̄ βίου τεθανάτωνται. καὶ ᾐχμαλωτήκασι
mulieres eoꝝ ⁊ filios eoꝝ
τὰς γυναῖκας αὐτῶν καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν
⁊ ſupellectilē. ⁊ peremerūt illic fere
καὶ τὴν ἀποσκευήν. καὶ ἀπώλεσαν ἐκεῖ ὡς
vnū milliare viroꝝ. adhuc epiſto
μίαν χιλιαρχίαν ἀνδρῶν. ἔτι αἱ ἐπιστο=
le legebant ⁊ ecce nūcij alij
λαὶ ἀνεγινώσκοντο. καὶ ἰδοὺ ἄγγελοι ἕτεροι
venerūt de galilea cōciſſis
παρεγένοντο ἐκ τῆς γαλιλαίας διερρηχότες
veſtib⁹ nunciātes iuxta verba
τὰ ἱμάτια ἀπαγγέλλοντες κατὰ τὰ ῥήματα
hec dicētes: cōueniſſe cōtra
ταῦτα λέγοντες, ἐπισυνῆχθαι ἐπ᾽ αὐ=
eos de ptolemaide ⁊ tyro ⁊ ſidone
τοὺς ἐκ πτολεμαΐδος καὶ τύρου καὶ σιδῶνος
⁊ oēm galileā alienigenaꝝ vt con
καὶ πᾶσαν γαλιλαίαν ἀλλοφύλων τ̄ ἐξα=
ſumāt nos. vt āt audiuit iudas ⁊
ναλῶσαι ἡμᾶς. ὡς δὲ ἤκουσεν ἰούδας καὶ ὁ
pp̄ls ſmones hos: cōgregata eſt ec=
λαὸς τοὺς λόγους τούτους, ἐπισυνήχθη ἐκ=
cleſia magna ad cogitandū q̄d faciāt
κλησία μεγάλη βουλεύσασθαι τί ποιήσω
fratrib⁹ ſuis exn̄tib⁹ in tribu
σι τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶν τοῖς οὖσιν ἐν θλί=
latiōe ⁊ q̄ oppugnabant ab illis. ⁊ dixit
ψει καὶ πολεμουμένοις ὑπ᾽ αὐτῶν. καὶ εἶπεν
iudas ſimoni fratri ſuo. elige
ἰούδας σίμωνι τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ἐπίλεξον
tibi viros ⁊ vade ⁊ libera
σεαυτῷ ἄνδρας καὶ πορεύου καὶ ῥῦσαι τ̄ς
fratres tuos q̄ in galilea: ego āt
ἀδελφούς σου τοὺς ἐν τῇ γαλιλαίᾳ. ἐγὼ δὲ
⁊ ionathan frater me⁹ ibimus
καὶ ἰωνάθαν ὁ ἀδελφός μου πορευσόμεθα
in galaaditim: ⁊ reliquit ioſe=
εἰς τὴν γαλααδῖτιν, καὶ κατέλιπεν ἰωσή
phū filiū zacharie ⁊ azariā duces
φον τὸν τ̄ ζαχαρίου καὶ ἀζαρίαν ἡγουμένους
pp̄li cū reliquis exerci=
τοῦ λαοῦ μετὰ τῶν ἐπιλοίπων τῆς δυνά=
tus in iudea in cuſtodiā: ⁊ prece
μεως ἐν τῇ ἰουδαίᾳ εἰς τήρησιν, καὶ ἐνετεί
pit eis dicēs. preeſtote pp̄lo huic:
λατο αὐτοῖς λέγων. πρόστητε τ̄ λαοῦ τούτ̄,
⁊ nō cōmittatis bellū cōtra gētes q̄ad
καὶ μὴ συνάψητε πόλεμον πρὸς τὰ ἔθνη ἕως
reuertamur nos. ⁊ diſtributi ſunt ſimo=
τ̄ ἐπιστρέψαι ἡμᾶς. καὶ ἐμερίσθησαν σίμω
ni viri tres mille vt iret ad
νι ἄνδρες τρισχίλιοι τ̄ πορευθῆναι εἰς τὴν
galileā: iude āt viri octo mille
γαλιλαίαν, ἰούδα δὲ ἄνδρες ὀκτακισχίλιοι
in galaaditim. ⁊ pfect⁹ eſt ſimō in
εἰς τὴν γαλααδῖτιν. καὶ ἐπορεύθη σίμων εἰς
galileā: ⁊ cōmiſit p̄lia mul=
τὴν γαλιλαίαν, καὶ συνῆψε πολέμους πολ=
ta cōtra gētes: ⁊ cōtrite ſunt gētes
λοὺς πρὸς τὰ ἔθνη. καὶ συνετρίβη τὰ ἔθνη
a facie ei⁹. ⁊ pſecut⁹ eſt eos vſq; ad
ἀπὸ προσώπου αὐτ̄. καὶ ἐδίωξεν αὐτοὺς ἕως
portas ptolemaidis. ⁊ ceciderūt de
τῶν πυλῶν πτολεμαΐδος. καὶ ἔπεσον ἐκ
gētib⁹ ad tria milia viroꝝ. ⁊ acceperūt
τῶν ἐθνῶν εἰς τρισχιλίους ἄνδρ. καὶ ἔλαβον
ſpolia eoꝝ. ⁊ aſſumpſerūt eos de
τὰ σκῦλα αὐτῶν. καὶ παρέλαβον αὐτοὺς ἐκ

& peremerunt illic fere mille viros. Et adhuc epiſtole legebantur. Et ecce alii nuncii venerunt de galilea conciſſis tunicis nunciantes: ſecundum verba hec: dicentes conueniſſe aduerſum ſe: a ptolomaide & tyro & ſidone: & repleta eſt omnis galilea alienigenis vt nos conſumant. Vt audiuit autem iudas & populus ſermones iſtos: cōuenit eccleſia magna cogitare quid facerēt fratrib⁹ ſuis qui in tribulatione erant: & expugnabantur ab eis. Dixitq; iudas ſimōi fratri ſuo. Elige tibi viros: & vade et libera fratres tuos in galilea. Ego autem & frater meus ionathas ibimus in galaaditim. Et reliquit ioſephum filium zacharie: & azariam duces populi cū reſiduo exercitu in iudea ad cuſtodiam: & precepit illis dicēs. Preeſtote populo huic: & nolite bellum cōmittere aduerſum gentes donec reuertamur. Et data ſūt ſimoni virorū tria milia vt iret ī galileā: iude autem octo milia in galaaditim: et abiit ſimon in galileam: & commiſit p̄lia multa cum gentibus: et cōtrite ſunt gentes a facie eius: & perſecutus eſt eos vſq; ad portam ptolemaidis. Et ceciderunt de gentibus fere tria milia virorū: & accepit ſpolia eorum. Et aſſumpſit eos qui erant in galilea: & in arbatis cū vxoribus & natis: et omnibus que erāt illis: & adduxit in iudeam cum leticia magna. Et iudas machabeus & ionathas frater eius tranſierunt iordanem: & abierunt viam trium dierum in deſertū. Et occurrerunt eis nabuthei & ſuſceperunt eos pacifice: et narrauerūt eis omnia que acciderant fratribus coruȝ in galaaditide: & quia multi ex eis comprehenſi ſunt in baraſa & aboſor: & in alimis: & in caſphor: et mageth: & carnaim. He omnes ciuitates mūite et magne. Sed et in ceteris ciuitatibus galaaditidis tenentur comprehenſi: et in craſtinum conſtituerunt admouere exercitum ciuitatibus his: et comprehendere & tollere eos in vna die. Et conuertit iudas & exercitus eius viam in deſertū bozor repente: & occupauit ciuitatem & occidit omnem maſculum in ore gladii: et accepit omnia ſpolia eorum: & ſuccendit eam igni: et ſurrexerunt inde nocte et ibant vſq; ad munitionem. Et factum eſt diluculo cum eleuaſſent oculos ſuos: et ecce populus multus cuius non erat numerus: portātes ſcalas et machinas vt comprehenderent munitionem et expugnarent eos. Et vidit iudas quia cepit bellum: et clamor belli aſcendit ad celuȝ ſicut tuba: et clamor magnus de ciuitate: et dixit exercitui ſuo. Pugnate hodie pro fratribus veſtris. Et venit tribus ordinib⁹ poſt eos: & exclamauerunt tubis et clamauerūt in oratione: et cognouerunt

galilea ⁊ in arbattis cū mu
τῆς γαλιλαίας καὶ ἐν ἀρβάττοις σὺν ταῖς γυ
lierib⁹ ⁊ filijs: ⁊ oīa q̄ erāte=
ναιξὶ καὶ τοῖς τέκνοις, καὶ πάντα ὅσα ἦν αὐ
is. ⁊ duxerūt in iudeā cū leti=
τοῖς. καὶ ἤγαγον εἰς τὴν ἰουδαίαν μετ᾽ εὐφρο
tia magna. ⁊ iudas maccabe⁹ ⁊
σύνης μεγάλης. καὶ ἰούδας ὁ μακκαβαῖος καὶ
ionathā frater ei⁹: trāſierunt iorda=
ἰωνάθαν ὁ ἀδελφὸς αὐτ̄, διέβησαν τὸν ἰορδά
nē: ⁊ abierunt viā triū dierū in
νην, καὶ ἐπορεύθησαν ὁδὸν τριῶν ἡμερῶν ἐν
ſolitudine. ⁊ occurrerunt nabateis:
τῇ ἐρήμῳ. καὶ συνήντησαν τοῖς ναβαταίοις,
⁊ obuiā fuere illis pacifice: ⁊ enar=
καὶ ἀπήντησαν αὐτοῖς εἰρηνικῶς, καὶ διηγή
rauerūt illis oīa q̄ cōtigerāt
σαντο αὐτοῖς ἅπαντα τὰ συμβάντα τοῖς
fratrib⁹ eoꝝ in galaaditide: ⁊ q̄
ἀδελφοῖς αὐτῶν ἐν τῇ γαλααδίτιδι, καὶ ὅτι
multi de eis cōprehēſi ſunt in C
πολλοὶ ἐξ αὐτῶν συνειλημμένοι εἰσὶν εἰς
boſorra. ⁊ boſor in alimis chaſcor ma
βόσορρα. καὶ βοσὸρ ἐν ἀλέμοις χασκὼρ μα
ced ⁊ carnaim. oēs vrbes he
κὲδ καὶ καρναΐν. πᾶσαι αἱ πόλεις αὗται
fortes ⁊ magne. ⁊ in reliq̄s vr=
ὀχυραὶ καὶ μεγάλαι. καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς πό
bib⁹ galaaditidis ſunt cōprehēſi.
λεσι τῆς γαλααδίτιδος εἰσὶ συνειλημμένοι
in craſtinū coſtituūt caſtra ponere cōtra
εἰς αὔριον τάσσονται παρεμβαλεῖν ἐπὶ
munitiones ⁊ cōprehēdere ⁊ tol=
τὰ ὀχυρώματα καὶ καταλαβέσθαι καὶ ἐξᾶ
lere oēs hos in die vna. ⁊ con=
ραι πάντας τούτους ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ. καὶ ἀπέ
uertit iudas ⁊ caſtra eius viā
στρεψεν ἰούδας καὶ ἡ παρεμβολὴ αὐτ̄ ὁδὸν
in deſertū in boſorra repēte. ⁊ ce=
εἰς τὴν ἔρημον εἰς βόσορρα ἄφνω. καὶ κατε
pit vrbē: ⁊ occidit oē maſ
λάβετο τὴν πόλιν, καὶ ἀπέκτεινε πᾶν ἀρ
culinū in ore gladij. ⁊ cepit om=
σενικὸν ἐν στόματι ῥομφαίας. καὶ ἔλαβε πάν
nia ſpolia eoꝝ: ⁊ cōbuſſit eā ig=
τα τὰ σκῦλα αὐτῶν, καὶ ἐνέπρησεν αὐτὴν πυ
ne: ⁊ diſceſſit illinc nocte: ⁊ ibat
ρί, καὶ ἀπῆρεν ἐκεῖθεν νυκτός, καὶ ἐπορεύετο
tāq; ad munitionē: ⁊ factū eſt diluculū. ⁊
ὡς ἐπὶ τὸ ὀχύρωμα, καὶ ἐγένετο ἑωθινή. καὶ
eleuauerūt oculos ſuos: ⁊ ecce pp̄ls
ἦραν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, καὶ ἰδοὺ λαὸς
mult⁹ cui⁹ nō erat nūer⁹: portātes ſcalas
πολὺς οὗ οὐκ ἦν ἀριθμός, αἴροντες κλίμακας
⁊ machinas ad capiēdū munitionē. D
καὶ μηχανὰς καταλαβέσθαι τὸ ὀχύρωμα.
⁊ oppugnabāt eos. ⁊ vidit iudas q̄
καὶ ἐπολέμουν αὐτούς. καὶ εἶδεν ἰούδας ὅτι
inceptū ē p̄liū. ⁊ clamor vrbis
ἦρκται ὁ πόλεμος. καὶ ἡ κραυγὴ τῆς πόλεως
aſcēdit vſq; ad celū tubis ⁊ voce
ἀνέβη ἕως τ̄ οὐρανοῦ, σάλπιγξι καὶ φωνῇ
magna. ⁊ dixit viris exerci=
μεγάλῃ. καὶ εἶπε τοῖς ἀνδράσι τῆς δυνάμε
tus. pugnate hodie pro fratri=
ως. πολεμήσατε σήμερον ὑπὲρ τῶν ἀδελ=
bus vr̄is. ⁊ exijt in tribus ordinib⁹
φῶν ὑμῶν. καὶ ἐξῆλθεν ἐν τρισὶν ἀρχαῖς
poſt eos. ⁊ clanxerūt tu=
ἐξόπισθεν αὐτῶν. καὶ ἐσάλπισαν ταῖς σάλ
bis. ⁊ clamauerūt ī oratione. ⁊ cognouit
πιγξι. καὶ ἐβόησαν ἐν προσευχῇ. καὶ ἐπέγνω

© Biblioteca Nacional de España

exercit⁹ timothei ꝙ maccabe⁹
ἡ παρεμβολὴ τιμοθέου ὅτι μακκαβαῖος
eſt: ⁊ fugerũt a facie illi⁹. ⁊ ꝑcuſ
ἐστί, καὶ ἔφυγον ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ. καὶ ἐπά
ſit illos plaga magna. ⁊ ceciderũt ex
ταξεν αὐτοὺς πληγὴν μεγάλην. καὶ ἔπεσον ἐξ
eis in illo die ad octo milia
αὐτῶν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ εἰς ὀκτακισχιλίους
viroꝝ. ⁊ declinauit ad maſpha: ⁊ op=
ἄνδρας. καὶ ἀπέκλινεν εἰς μασφά, καὶ ἐπο
pugnauit eã: ⁊ cepit eã:
λέμησεν αὐτήν, καὶ προκατελάβετο αὐτήν,
⁊ occidit oẽ maſculũ ei⁹. ⁊ acce
καὶ ἀπέκτεινε πᾶν ἀρσενικὸν αὐτῆς. καὶ ἔλα
pit ſpolia ei⁹: ⁊ cõbuſſit eã ig=
βε τὰ σκῦλα αὐτῆς, καὶ ἐνέπρησεν αὐτὴν πυ
ne. illinc abijt. ⁊ accepit
ρί. ἐκεῖθεν ἀπῆρε. καὶ προκατελάβετο τὴν
chaſphõ maced boſor ⁊ reliqs vr
χασφών, μακὲδ βοσὸρ καὶ τὰς λοιπὰς πό
E bes galaaditidis. poſt ãt verba
λεις τῆς γαλααδίτιδος. μετὰ δὲ τὰ ῥήμα
hec cõgregauit timothe⁹ ca=
τα ταῦτα συνήγαγε τιμόθεος παρεμβο
ſtra alia: ⁊ caſtrametat⁹ eſt cõtra fa
λὴν ἄλλην, καὶ παρενέβαλε κατὰ πρόσω
ciẽ raphõ vltra torrẽtẽ. ⁊ mi=
πον ῥαφὼν ἐκ πέραν τοῦ χειμάρρου. καὶ ἀπέ
ſit iudas ad cõſiderandũ ca=
στειλεν ἰούδας κατασκοπεῦσαι τὴν παρεμ
ſtra. ⁊ renũciauerũt ei dicẽtes. cõgre
βολήν. καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ λέγοντες. ἐπι
gate ſunt ad eos oẽs gẽtes
συνήγμενα εἰσὶ πρὸς αὐτοὺς πάντα τὰ ἔθνη
q̃ in circuitu nr̃o: exercit⁹ mult⁹ valde.
τὰ κύκλῳ ἡμῶν, δύναμις πολλὴ σφόδρα.
⁊ arabes cõduxit in auxiliũ illis.
καὶ ἄραβας μεμίσθωνται εἰς βοήθειαν αὐτοῖς
⁊ caſtrametant᷑ trans torrentẽ
καὶ παρεμβάλλουσι πέραν τοῦ χειμάρρου
parati venire ad te in bellũ. ⁊ a=
ἕτοιμοι ἐλθεῖν ἐπὶ σὲ εἰς πόλεμον. καὶ ἐπο
bijt iudas in occurſum illoꝝ. ⁊ di
ρεύθη ἰούδας εἰς συνάντησιν αὐτῶν. καὶ εἶ
xit timothe⁹ principib⁹ exercitus
πε τιμόθεος τοῖς ἄρχουσι τῆς δυνάμεως
F eius. cũ appĩquerit iudas ⁊ caſtra
αὐτοῦ. ἐν τῷ ἐγγίζειν ἰούδαν καὶ τὴν παρεμβο
Nu. 20 eius ad torrentẽ aque: ſi
c. λὴν αὐτοῦ ἐπὶ τὸν χείμαρρον τοῦ ὕδατος, ἐὰν
trãſierit ad nos prior: nõ poterim⁹
διαβῇ πρὸς ἡμᾶς πρότερος, οὐ δυνησόμεθα
ſuſtinere eũ. qm̃ potens poterit
ὑποστῆναι αὐτόν. ὅτι δυνάμενος δυνήσεται
aduerſũ nos. ſi aũt timuerit ⁊ poſuerit ca
πρὸς ἡμᾶς. ἐὰν δὲ δειλωθῇ καὶ παρεμβά
ſtra vltra fluuiũ: trãſibimus
λῃ πέραν τοῦ ποταμοῦ, διαπεράσομεν
ad eũ ⁊ poterim⁹ cõtra illũ. vt
πρὸς αὐτὸν καὶ δυνησόμεθα πρὸς αὐτόν. ὡς
aũt appĩquit iudas ad torrentẽ
δὲ ἤγγισεν ἰούδας ἐπὶ τὸν χείμαρρον τοῦ
aque: ſtatuit ſcribas
ὕδατος, ἔστησε τοὺς γραμματεῖς τοῦ
ppl'i in torrẽte: ⁊ ꝑcepit
λαοῦ ἐπὶ τοῦ χειμάρρου, καὶ ἐνετείλατο
eis dicẽs. nõ dimittatis oẽm hoiem
αὐτοῖς λέγων. μὴ ἀφῆτε πάντα ἄνθρωπον
caſtrametari: ſed veniãt oẽs
παρεμβαλεῖν, ἀλλ᾽ ἐρχέσθωσαν πάντες
ad bellũ. ⁊ trãſiuit cõtra eos
εἰς τὸν πόλεμον. καὶ διεπέρασεν ἐπ᾽ αὐτοὺς

caſtra timothei quia machabeus eſt: & refugerũt a facie eius: & percuſſerũt eos plaga magna: & ceciderunt ex eis ĩ die illa fere octo milia virorũ. Et diuertit iudas in maſpha: et expugnauit & cepit eam: et occidit omnem maſculuꝫ eius: & ſumpſit ſpolia eius et ſuccendit eam igni. Inde perrexit & cepit caſbõ: & mageth & boſor: et reliquas ciuitates galaaditidis. Poſt hec autem verba cõgregauit timotheus exercitum alium: & caſtra poſuit cõtra raphan trans torrentem. Et miſit iudas ſpeculari exercitum: et nunciauerunt ei dicẽtes: quia conuenerunt ad eum omnes gentes q̃ in circuitu noſtro ſunt: et exercit⁹ multus nimis. Et arabas cõduxerunt in auxilium ſibi et caſtra poſuerunt trãs torrentem: parati ad te venire in prelium: & abiit iudas obuiam illis. Et ait timotheus principibus exercitus ſui. Cum appropinquauerit iudas et exercit⁹ ei⁹ ad torrentem aque: ſi tranſierit ad nos prior: non poterimus ſuſtinere euꝫ: qa potens poterit aduerſum nos. Si vero timuerit trãſire & poſuerit caſtra extra flumen: traſſretemus ad eos: & poterimus aduerſus illum. Vt autem appropĩquauit iudas ad torrenteꝫ aque: ſtatuit ſcribas populi ſecus torrentem: et mãdauit eis dicens. Neminem hominum reliqueritis: ſed veniant omnes in prelium: & tranſſretauit ad illos prior: & omnis populus poſt eũ: & contrite ſũt omnes gentes a facie eorum: et proiecerunt arma ſua: & fugerunt ad phanũ quod erat in carnaim. Et occupauit ipſam ciuitatem: & phanum ſuccẽdit igni cum omnibus que erant in ipſo. Et oppreſſa eſt carnaim: & non potuit ſuſtinere contra faciem iude. Et congregauit iudas vniuerſos iſraelitas qui erant in galaaditide a minimo vſq; ad maximũ: & vxores eorum: & natos et exercituꝫ magnum valde: vt venirent in terram iude. Et venerunt vſq; ad ephrõ: & hec ciuitas magna in ingreſſu poſita munita valde. Et non erat declinare ab ea dextera vel ſiniſtra: ſed per medium iter erat: & incluſerunt ſe qui erant in ciuitate: & obſtruxerunt portas lapidibus: & miſit ad eos iudas verbis pacificis dicens. Tranſeamus per terram veſtram vt eamus in terram noſtram: & nemo vobis nocebit: tantum pedibus tranſibimus: & nolebant eis aperire. Et precepit iudas predicari in caſtris: vt applicarent vnuſquiſq; in quo erat loco: & applicuerunt ſe viri virtutis: & oppugnauit ciuitatem illam tota die & tota nocte: E tradita eſt ciuitas in manu ei⁹. Et peremerunt omnem maſculum in ore gladii: & eradicauit eam: & accepit ſpolia eius & tranſiuit per totam ciuitatem ſuper interfectos. Et tranſgreſſi ſunt iordanem in campo magno cõtra faciẽ bethſan. & erat

prior: ⁊ oĩs ppl's ei⁹ poſt eũ.
πρότερος, καὶ πᾶς ὁ λαὸς αὐτοῦ ὀπίσω αὐτοῦ.
⁊ cõtriteſũt ãte faciẽ ei⁹ oẽs
καὶ συνετρίβησαν πρὸ προσώπου αὐτοῦ πάν
gẽtes: ⁊ ꝓiecerũt arma ſua ⁊
τα τὰ ἔθνη, καὶ ἔρριψαν τὰ ὅπλα αὐτῶν καὶ
fugerũt in lucũ in carnaim. ⁊ ce
ἔφυγον εἰς τὸ τέμενος ἐν καρναΐν. καὶ προ
perũt vrbẽ ⁊ lucũ ſuc
κατελάβοντο τὴν πόλιν καὶ τὸ τέμενος ἐνε
cẽderũt in igne cũ oĩb⁹ q̃ in il=
πύρισαν ἐν πυρὶ σὺν πᾶσι τοῖς ἐν αὐ=
lo. ⁊ oppreſſa eſt carnaim: ⁊ nõ potue
τῷ. καὶ ἐτροπώθη ἡ καρναΐν, καὶ οὐκ ἐδύ=
runt vltra ſuſtinere cõtra faciẽ iu=
ναντο ἔτι ὑποστῆναι κατὰ πρόσωπον ἰού
de. ⁊ cõgregauit iudas oẽm iſrael q̃
δα. καὶ ἀνήγαγεν ἰούδας πάντα ἰσραὴλ τοὺς
in galaaditide a paruo vſq; ad ma
ἐν τῇ γαλααδίτιδι ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγά=
gnũ ⁊ mulieres eoꝝ. ⁊ filios
λου καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῶν, καὶ τὰ τέκνα
eoꝝ ⁊ ſarcinas caſtra ma
αὐτῶν καὶ τὴν ἀποσκευὴν παρεμβολὴν με
gna valde: vt venirẽt ĩ terrã iuda. ⁊
γάλην σφόδρα, ἐλθεῖν εἰς γῆν ἰούδα. καὶ
venerũt vſq; ad ephrõ. ⁊ hec vrbs ma=
ἦλθον ἕως ἐφρών. καὶ αὕτη ἡ πόλις με=
gna in ĩtroitu munita valde.
γάλη ἐπὶ τῆς εἰσόδου ὀχυρὰ σφόδρα.
nõ erat declinare ab ea ad dextrã vel ſini
οὐκ ἦν ἐκκλῖναι ἀπ᾽ αὐτῆς δεξιὰν ἢ ἀριστε
ſtrã. ſed ꝑ mediũ ei⁹ ire.
ράν. ἀλλ᾽ ἢ διαμέσου αὐτῆς πορεύεσθαι.
⁊ incluſerũt eos q̃ de ciuita
καὶ ἀπέκλεισαν αὐτοὺς οἱ ἐκ τῆς πόλε
te. ⁊ obſtruxerũt portas lapidib⁹ ⁊
ως. καὶ ἐνέφραξαν τὰς πύλας λίθοις. καὶ
miſit ad eos iudas ſermonib⁹ pa
ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς ἰούδας λόγοις εἰρη
cificis dicẽs. tranſibo ꝑ terrã tuã
νικοῖς λέγων. διελεύσομαι διὰ τῆς γῆς σου
vt abeam⁹ in terrã nr̃am. ⁊
τοῦ ἀπελθεῖν εἰς τὴν γῆν ἡμῶν. καὶ
nullus malefaciet vobis: ſed pedibus
οὐδεὶς κακοποιήσει ὑμᾶς, πλὴν τοῖς ποσὶ
tranſibim⁹. ⁊ nõ voluerũt apire
παρελευσόμεθα. καὶ οὐκ ἠβούλοντο ἀνοῖξαι
ei: ⁊ iuſſit iudas ꝑdicare in
αὐτῷ, καὶ ἐπέταξεν ἰούδας κηρύξαι ἐν τῇ
caſtris vt caſtra poneret vnuſqſq; in
παρεμβολῇ τοῦ παρεμβαλεῖν ἕκαστον ἐν ᾧ
q̃ eſt loco. ⁊ caſtrametati ſũt viri
ἐστὶ τόπῳ. καὶ παρενέβαλον οἱ ἄνδρες τῆς
exercit⁹: ⁊ oppugnauerũt vrbẽ totã
δυνάμεως, καὶ ἐπολέμησαν τὴν πόλιν ὅλην
die illa ⁊ tota nocte. ⁊
τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ ὅλην τὴν νύκτα. καὶ
tradita eſt vrbs in manib⁹ ei⁹. ⁊
παρεδόθη ἡ πόλις ἐν χερσὶν αὐτοῦ. καὶ
occidit oẽm maſculũ in ore gla=
ἀπώλεσε πᾶν ἀρσενικὸν ἐν στόματι ῥομ
dij: ⁊ eradicauit eã. ⁊ acce=
φαίας, καὶ ἐξερρίζωσεν αὐτήν. καὶ ἔλα=
pit ſpolia ei⁹. ⁊ trãſiuit ꝑ
βε τὰ σκῦλα αὐτῆς. καὶ διῆλθε διὰ τῆς
ciuitatẽ ſup occiſos. ⁊
πόλεως ἐπάνω τῶν ἀπεκταμμένων. καὶ
tranſierũt iordanẽ in campũ
διέβησαν τὸν ἰορδάνην εἰς τὸ πεδίον
magnũ cõtra faciẽ bethſan. ⁊ erat
τὸ μέγα κατὰ πρόσωπον βαιθσάν. καὶ ἦν

© Biblioteca Nacional de España

iudas cõgregãs extremos ⁊
ἰούδας ἐπισυνάγων τοὺς ἐσχατίζοντας καὶ
adhortãs pplm per totã
παρακαλῶν τὸν λαὸν κατὰ πᾶσαν τὴν
viã: donec venit in terrã iuda. ⁊ aſcẽde
ὁδόν, ἕως οὗ ἦλθεν εἰς γῆν ἰούδα. καὶ ἀνέβη
rũt in mõtẽ ſiõ in letitia ⁊ gau
σαν εἰς τὸ ὄρος σιὼν ἐν εὐφροσύνῃ καὶ χα
dio. ⁊ adduxerũt holocauſta: qa nõ
ρᾷ. καὶ προσήγαγον ὁλοκαυτώματα, ὅτι οὐκ
cecidit de eis vll⁹ donec reuerſi
ἔπεσεν ἐξ αὐτῶν οὐθεὶς ἕως τοῦ ἐπιστρέ
ſunt in pace. ⁊ in dieb⁹ qb⁹ erat
ψαι ἐν εἰρήνῃ. καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις αἷς ἦν
iudas ⁊ ionathas in galaad: ⁊ ſi=
ἰούδας καὶ ἰωνάθαν ἐν τῇ γαλαὰδ, καὶ σί
mõ frater ei⁹ in galilea cõtra
μων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐν τῇ γαλιλαίᾳ κατὰ
faciẽ ptolemaidis: audiuit ioſeph
πρόσωπον πτολεμαΐδος, ἤκουσεν ἰωσὴφ ὁ
fili⁹ zacharie ⁊ azarias pͥncipes exer
τοῦ ζαχαρίου καὶ ἀζαρίας ἄρχοντες τῆς δυ
cit⁹ facinorã ⁊ preliũ
νάμεως τῶν ἀνδραγαθιῶν καὶ τοῦ πολέμου
q̃lia fecerãt: ⁊ dixerũt. faciam⁹ ⁊
οἷα ἐποίησαν, καὶ εἶπαν. ποιήσωμεν καὶ
ipi nobis nomẽ. ⁊ eam⁹ ad pu
αὐτοὶ ἑαυτοῖς ὄνομα. καὶ πορευθῶμεν πο=
gnãdũ cõtra gẽtes q̃ i circuitu nr̃o.
λεμῆσαι πρὸς τὰ ἔθνη τὰ κύκλῳ ἡμῶν.
⁊ preceperũt his q̃ de exercitu
καὶ παρήγγειλαν τοῖς ἀπὸ τῆς δυνάμεως
q̃ cũ illis. ⁊ abierũt in iam
τῆς μετ' αὐτῶν. καὶ ἐπορεύθησαν ἐπὶ ἰάμ
niã. ⁊ exiuit gorgias de ciuitate
νιαν. καὶ ἐξῆλθε γοργίας ἐκ τῆς πόλεως
⁊ viri ei⁹ in occurſum eis
καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ εἰς συνάντησιν αὐτοῖς
in bellũ. ⁊ fugat⁹ eſt ioſeph⁹ ⁊
εἰς πόλεμον. καὶ ἐτροπώθη ἰώσηφος καὶ
azarias ⁊ pſecutionẽ ſunt paſſi vſq3 ad terminos
ἀζαρίας καὶ ἐδιώχθησαν ἕως τῶν ὁρίων τῆς
iudee. ⁊ ceciderũt in die illo
ἰουδαίας. καὶ ἔπεσον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
de pplo iſrael ad duo mille viros
ἐκ τοῦ λαοῦ τοῦ ἰσραὴλ εἰς δισχιλίους ἄνδρας
⁊ facta eſt fuga magna in pplo iſra=
καὶ ἐγενήθη τροπὴ μεγάλη ἐν τῷ λαῷ ἰσρα
el: qm̃ nõ audierũt iudã ⁊ fra=
ήλ, ὅτι οὐκ ἤκουσαν ἰούδα καὶ τῶν ἀδελ=
tres ſuos putãtes fortiter ſe facere. ipi ãt
φῶν αὐτοῦ οἰόμενοι ἀνδραγαθῆσαι. αὐτοὶ δὲ
nõ erãt de ſemine viroꝝ
οὐκ ἦσαν ἐκ τοῦ σπέρματος τῶν ἀνδρῶν
illoꝝ qb⁹ data eſt ſalus iſrael p manũ
ἐκείνων οἷς ἐδόθη σωτηρία ἰσραὴλ διὰ χειρὸς
eoꝝ. ⁊ vir iudas ⁊ fratres ei⁹
αὐτῶν. καὶ ὁ ἀνὴρ ἰούδας καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ
gnificati ſunt valde corã oĩ iſrl'
ἐδοξάσθησαν σφόδρα ἐναντίον παντὸς ἰσλ̄
⁊ gẽtib⁹ oĩb⁹ vbi audiebat nomẽ
καὶ τῶν ἐθνῶν πάντων οὗ ἠκούετο τὸ ὄνομα
eoꝝ. ⁊ cõuenerũt ad eos fauſta
αὐτῶν. καὶ ἐπισυνήγοντο πρὸς αὐτοὺς εὐφη
dicẽtes. ⁊ exijt iudas ⁊ fra=
μοῦντες. καὶ ἐξῆλθεν ἰούδας καὶ οἱ ἀδελ=
tres ei⁹: ⁊ oppugnabãt filios eſau
φοὶ αὐτοῦ, καὶ ἐπολέμουν τοὺς υἱοὺς ἡσαῦ
in terra q̃ ad meridiẽ. ⁊ pcuſſit
ἐν τῇ γῇ τῇ πρὸς νότον. καὶ ἐπάταξε τὴν
chebrõ ⁊ filias ei⁹. ⁊ de
χεβρὼν καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῆς. καὶ κα

iudas congregans extremos & exhortabatur populum per totam viam donec venirent in terram iuda: & aſcenderunt in monten ſion cum leticia & gaudio: et obtulerunt holocauſta: q̃ nemo ex eis cecidiſſet donec reuerteretur in pace. Et in diebus quibus erat Iudas & Ionathas in terra galaad: & ſimon frater eius in galilea contra faciem ptolemaidis audiuit ioſephus zacharie fili⁹: & azarias prĩceps virtutis res bene geſtas: & prelia que facta ſunt & dixit. Faciamus & ipſi nobis nomen & eam⁹ pugnare aduerſus gentes que in circuitu noſtro ſunt: & precepit his qui erant in exercitu ſuo: & abierunt iamniã: & exiuit gorgias de ciuitate: & viri eius obuiam illis in pugnam. Et fugati ſunt ioſephus et azarias vſq3 in fines iudee: & ceciderunt illa die de populo iſrael ad duo milia viri. Et facta eſt plaga magna in populo: quia nõ audierunt iudã & fratres eius: exiſtimantes fortiter ſe facturos. Ipſi autem non erant de ſemine virorum illorum: per quos ſalus facta eſt in iſrael. Et viri iuda magnificati ſunt valde in conſpectu omnis iſrael & gentium omnium: vbi audiebatur nomen eorũ: & conuenerunt ad eos fauſta acclamantes: & exiuit iudas & fratres ei⁹ & expugnabant filios eſau in terra que ad auſtrum eſt: & percuſſit chebron & filias eius: & mures eius & turres ei⁹ ſuccendit igni in circuitu: et mouit caſtra vt iret in terram alienigenarum: & perambulabat ſamariam. In die illa ceciderunt ſacerdotes in bello dum volunt fortiter facere: dum ſine conſilio exeũt in prelium. Et declinauit iudas in azotum in terram alienigenarum: et diruit aras eorum: & ſpolia deorum ſuorum ſuccendit igni: et cepit ſpolia ciuitatũ: et reuerſus eſt in terram iuda.

Capitulum ſextum.

ET rex antiochus perambulauit ſuperiores regiones. Et audiuit eſſe ciuitatem elimaidem in perſide nobiliſſimam & copioſam in argento & auro: templumq3 in ea locuples valde: & illic velamina aurea & lorice & ſcuta: que reliquit alexander philippi rex macedo q regnauit primus in grecia. Et venit & querebat capere ciuitatem et depredari eam et non potuit: quoniam innotuit ſermo his qui erant in ciuitate. Et inſurrexerunt in prelium & fugit inde: & abiit cũ triſticia magna: & reuerſus eſt babyloniam. Et venit qui nunciaret ei in perſide: quia fugata ſũt caſtra que erãt in terra iuda et quia abiit lyſias cũ virtute forti in primis: et fugatus eſt a facie iudeorum: & inualuerunt armis & viribus et ſpoliis multis que ceperunt de caſtris que exciderunt: & quia diruerunt abominationem quam edificauerant ſuper altare quod erat in hieruſalem:

ſtruxit munitionẽ ei⁹. ⁊ tur=
θεῖλε τὸ ὀχύρωμα αὐτῆς. καὶ τοὺς πύρ=
res ei⁹ cõbuſſit i circuitu. ⁊ pfect⁹ ẽ
γους αὐτῆς ἐνέπρησε κυκλόθεν. καὶ ἀπῆρε
vt iret in terrã alienigenaꝝ. ⁊
τοῦ πορευθῆναι εἰς γῆν ἀλλοφύλων. καὶ
pambulabat ſamariã. in die il=
διεπορεύετο τὴν σαμάρειαν. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐ=
la ceciderũt ſacerdotes vrbiũ volẽte
κείνῃ ἔπεσον ἱερεῖς πόλεων βουλομένου
illo fortiter facere dũ ipe egre=
αὐτοῦ ἀνδραγαθῆσαι ἐν τῷ αὐτὸν ἐξελ=
dit in bellũ ſine cõſilio. ⁊ declina
θεῖν εἰς πόλεμον ἀβουλεύτως. καὶ ἐξέκλι
uit iudas in azotũ terrã alienigenaꝝ.
νεν ἰούδας εἰς ἄζωτον γῆν ἀλλοφύλων.
⁊ deſtruxit aras eoꝝ: ⁊
καὶ καθεῖλε τοὺς βωμοὺς αὐτῶν, καὶ τὰ
ſculptilia deoꝝ illoꝝ ſuccẽdit
γλυπτὰ τῶν θεῶν αὐτῶν κατέκαυσε
igne. ⁊ ſpoliauit ſpolia vrbi=
πυρί. καὶ ἐσκύλευσε τὰ σκῦλα τῶν πόλε
um. ⁊ reuerſus eſt in terrã iuda.
ων. καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν γῆν ἰούδα. C.6.

ET rex antioch⁹ pambula
Καὶ ὁ βασιλεὺς ἀντίοχος διεπορεύ
bat ſupiores regiones. ⁊ audiuit q̃
ετο τὰς ἐπάνω χώρας. καὶ ἤκουσεν ὅτι
eſt in elymis in pſide ciuitas glo=
ἐστιν ἐν ἐλύμαις ἐν τῇ περσίδι πόλις ἔνδο
ſa diuitijs argẽto ⁊ auro: ⁊
ξος πλούτῳ ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ, καὶ τὸ
tẽplũ qδ in ea opulẽtũ valde: ⁊ illic
ἱερὸν τὸ ἐν αὐτῇ πλούσιον σφόδρα, καὶ ἐκεῖ
velamina aurea ⁊ lorice ⁊ ar
καλύμματα χρυσᾶ καὶ θώρακες καὶ ὅ=
ma q̃ reliquit illic alexãder fili⁹ phi
πλα ἃ κατέλιπεν ἐκεῖ ἀλέξανδρος ὁ φι
lippi rex macedo. q̃ regna
λίππου βασιλεὺς ὁ μακεδών. ὃς ἐβασί
uit prim⁹ in grecis. ⁊ venit ⁊
λευσε πρῶτος ἐν τοῖς ἕλλησι. καὶ ἦλθε καὶ
q̃rebat capere ciuitatẽ ⁊ depre
ἐζήτει καταλαβέσθαι τὴν πόλιν καὶ προνο
dari eã: ⁊ nõ potuit. qm̃ cogni
μεῦσαι αὐτήν, καὶ οὐκ ἠδυνάσθη. ὅτι ἐγνώ
t⁹ eſt ſmo his q̃ de ciuitate. ⁊ iſurre
σθη ὁ λόγος τοῖς ἐκ τῆς πόλεως. καὶ ἀνέστη
xerũt cõtra eũ in bellũ: ⁊ fugit ⁊ pfect⁹
σαν αὐτῷ εἰς πόλεμον, καὶ ἔφυγε καὶ ἀπῆ
eſt illic cũ triſtitia magna vt reuerte
ρεν ἐκεῖθεν μετὰ λύπης μεγάλης ἀποστρέ=
ret in babylonẽ. ⁊ venit nũcians
ψαι εἰς βαβυλῶνα. καὶ ἦλθεν ἀπαγγέλων
q̃dã ei in pſidẽ: q̃ fugata
τὶς αὐτῷ εἰς τὴν περσίδα, ὅτι τετρόπων
erãt caſtra q̃ iuerãt in
ται αἱ παρεμβολαὶ αἱ πορευθεῖσαι εἰς
terrã iuda. ⁊ iuit lyſias cũ exercitu
γῆν ἰούδα. καὶ ἐπορεύθη λυσίας δυνάμει
forti in pͥmis: ⁊ fugat⁹ eſt a
ἰσχυρᾷ ἐν πρώτοις, καὶ ἀνετράπη ἀπὸ
facie eoꝝ. ⁊ inualuerũt armis
προσώπου αὐτῶν. καὶ ἐπίσχυσαν ὅπλοις
⁊ exercitu ⁊ ſpolijs multis q̃ cepe=
καὶ δυνάμει καὶ σκύλοις πολλοῖς οἷς ἔλα=
rũt a caſtris q̃ exciderũt.
βον ἀπὸ τῶν παρεμβολῶν ὧν ἐξέκοψαν.
⁊ diruerũt abominationẽ q̃ edificauit
καὶ καθεῖλον τὸ βδέλυγμα ὃ ᾠκοδόμησεν
in altari quod in hieruſalẽ.
ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἐν ἱερουσαλήμ.

B G C A ē.i.ā. D

© Biblioteca Nacional de España

⁊ ſanctuariū ſicut priꝰ circunde
καὶ τὸ ἁγίασμα καθὼς τὸ πρότερον ἐκύκλω
derūt muris altis: ⁊ bethſu=
σαν τείχεσιν ὑψηλοῖς, καὶ τὴν βαιθσού=
rā ciuitatē ſuā. ⁊ factū eſt vt audiuit
ραν πόλιν αὐτοῦ. καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ὁ
rex ſmones iſtos: expauit
βασιλεὺς τοὺς λόγους τούτους, ἐθαμβήθη
⁊ cōmotus ē valde. ⁊ cecidit in
B καὶ ἐσαλεύθη σφόδρα. καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν
lectū: ⁊ incidit in infirmitatē pre
κοίτην, καὶ ἐνέπεσεν εἰς ἀρρωστίαν, ἀπὸ τῆς
triſtitia: qm̄ nō eſt factū ei ſicut cogita
λύπης, ὅτι οὐκ ἐγένετο αὐτῷ καθὼς ἐνεθυ=
uerat. ⁊ fuit illic dies plures. qm̄ re=
μεῖτο. καὶ ἦν ἐκεῖ ἡμέρας πλείους. ὅτι ἀνε
nouata eſt in eo triſticia magna. ⁊ arbi
καινίσθη ἐπ᾽ αὐτὸν λύπη μεγάλη. καὶ ἐλο=
tratꝰ eſt ꝙ morit̄. ⁊ vocauit om=
γίσατο ὅτι ἀποθνήσκει. καὶ ἐκάλεσε πάν
nes amicos ſuos: ⁊ dixit ad e=
τας τοὺς φίλους αὐτοῦ, καὶ εἶπεν πρὸς αὐ
os. recedit ſomnꝰ ab ocu
τούς. ἀφίσταται ὁ ὕπνος ἀπὸ τῶν ὀφθαλ=
lis meis: ⁊ corrui corde pre
μῶν μου, καὶ ἐμπέπτωκα τῇ καρδίᾳ ἀπὸ
ſollicitudine. ⁊ dixi corde vſq; ad quā
τῆς μερίμνης. καὶ εἶπα τῇ καρδίᾳ ἕως τί
tribulationē veni ⁊ fluctū magnū
νος θλίψεως ἦλθον καὶ κλύδωνος μεγάλου
in q̄ nūc ſum. qm̄ pbꝰ ⁊ dilectus
ἐν ᾧ νῦν εἰμί. ὅτι χρηστὸς καὶ ἀγαπώμενος
fui in dn̄io meo. nūc āt recordor
ἤμην ἐν τῇ ἐξουσίᾳ μου. νῦν δὲ μιμνήσκο
maloꝝ q̄ feci in hieruſa=
C μαι τῶν κακῶν ὧν ἐποίησα ἐν ἱερουσα=
lē. ⁊ accepi oīa vaſa au=
λήμ. καὶ ἔλαβον πάντα τὰ σκεύη τὰ χρυ
rea ⁊ argētea q̄ in ea. ⁊ mi=
σᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ τὰ ἐν αὐτῇ. καὶ ἐξα=
ſi auferre habitātes iuda
πέστειλα ἐξᾶραι τοὺς κατοικοῦντας ἰούδα
ſine cauſa. cognoui ꝙ cauſa hoꝝ iuenerūt
διακενῆς. ἔγνων ὅτι χάριν τούτων εὗρον
me mala hec. ⁊ ecce pereo tri=
με τὰ κακὰ ταῦτα. καὶ ἰδοὺ ἀπόλλυμαι λύ
ſtitia magna in terra aliena. ⁊ vocauit
πῃ μεγάλῃ ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ. καὶ ἐκάλεσε
philippū vnū amicoꝝ ſuoꝝ: ⁊ cōſti
φίλιππον ἕνα τῶν φίλων αὐτοῦ, καὶ κα=
tuit eū ſup oē regnū
τέστησεν αὐτὸν ἐπὶ πάσης τῆς βασιλείας
ſuū. ⁊ dedit ei diadema: ⁊
αὐτοῦ. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ τὸ διάδημα, καὶ
veſtē ſuā ⁊ annulū vt addu
τὴν στολὴν αὐτοῦ καὶ τὸ δακτύλιον τοῦ ἀγα
ceret antiochū filiū ſuū: ⁊ nutri=
γεῖν ἀντίοχον τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ ἐκθρέ=
ret eū vt regnaret. ⁊ mortuꝰ eſt
ψαι αὐτὸν τοῦ βασιλεύειν. καὶ ἀπέθανεν
illic antiochꝰ rex anno nono
ἐκεῖ ἀντίοχος ὁ βασιλεὺς ἔτους ἐννάτου
⁊ q̄drageſimo ⁊ cēteſimo. ⁊ cognouit
D καὶ τεσσαρακοστοῦ καὶ ἑκατοστοῦ. καὶ ἐπέγνω
lyſias ꝙ mortuꝰ eſt rex: ⁊ cōſti=
λυσίας ὅτι τέθνηκεν ὁ βασιλεύς, καὶ κατέ
tuit vt regnaret antiochꝰ filiꝰ eiꝰ
στησε βασιλεύειν ἀντίοχον τὸν υἱὸν αὐτοῦ
pro eo: quē nutriuit iuniorē. ⁊ vocauit
ἀντ᾽ αὐτοῦ, ὃν ἐξέθρεψε νεώτερον. καὶ ἐκάλεσε
nomē eiꝰ eupator. ⁊ q̄ de ar=
τὸ ὄνομα αὐτοῦ εὐπάτωρ. καὶ οἱ ἐκ τῆς ἄ=

& ſanctificationem ſicut prius circundederunt muris excelſis: ſed & bethſuraꝫ ciuitatem ſuam. Et factum eſt vt audiuit rex ſermōes iſtos: expauit & cōmotus eſt valde: & decidit in lectum et incidit in languorem pre triſticia: quia non eſt factum ſicut cogitabat. Et erat illic ꝑ dies multos: quia renouata eſt in eo triſticia magna: & arbitratus eſt ſe mori. Et vocauit omnes amicos ſuos et dixit illis. Receſſit ſomnus ab oculis meis: & cōcidi & corrui corde pre ſollicitudine. Et dixi in corde meo. In quantā tribulacionem deueni: & in quos fluctus triſticie in qua nunc ſum qui iocundꝰ erā: & dilectus in poteſtate mea. Nunc vero reminiſcor malorum que feci in hieruſalem: vnde et abſtuli omnia ſpolia aurea & argentea que erāt in ea: & miſi auferre habitantes iudeam ſine cauſa. Cognoui ergo quia propterea inuenerūt me mala iſta: et ecce pereo triſticia magna in terra aliena. Et vocauit philippū vnum de amicis ſuis: & prepoſuit eum ſuper vniuerſum regnum ſuum. Et dedit ei diadema: & ſtolam ſuam et annulum: vt adduceret antiochum filiū ſuū & nutriret eum et regnaret. Et mortuꝰ eſt illic antiochus rex anno centeſimo quadrageſimo nono. Et cognouit lyſias quoniam mortuus eſt rex: & conſtituit regnare antiochum filium eius quem nutriuit adoleſcenteꝫ: & vocauit nomen eius eupatorem. Et hi qui erāt in arce concluſerāt iſrael in circuitu ſanctorum: & querebant eis mala ſemper ad firmamentuꝫ gentium: & cogitauit iudas diſperdere eos: & conuocauit vniuerſum populum vt obſiderent eos. Et conuenerunt ſimul: & obſederunt eos anno cēteſimoquinquageſimo: & fecerunt baliſtas & machinas. Et exierunt quidam ex eis qui obſidebantur: et adiunxerūt ſe illis aliqui impii ex iſrl̄ et abierunt ad regem et dixerūt. Quouſq; non facis iudicium & vindicas fratres noſtros. Nos decreuimus ſeruire patri tuo: & ambulare in preceptis eiꝰ & obſequi edictis eius & filii populi noſtri propter hec alienabant ſe a nobis. Et quicunq; inueniebantur ex nobis interficiebantur et hereditates noſtre diripiebantur. Et non ad nos tantum extenderunt manum ſed in omnes fines noſtros. Et ecce applicuerūt hodie ad arcem in hieruſalem occupare eam: & munitionem in bethſurā munierūt. Et niſi preueneris eos velocius: maiora q̄ꝫ hec facient: & non poteris obtinere eos. Et iratus eſt rex vt hec audiuit: et conuocauit omnes amicos ſuos & principes exercitus ſui et eos qui ſuper equites erant. Sed et de regnis aliis & de inſulis maritimis venerunt ad eum exercitus conducticius: & erat numerus exercitus eius centum milia peditū: & viginti milia equitum: & elephanti triginta duo docti ad prelium. Et venerunt

ce erāt cōcludētes iſrael i cir
κρας ἦσαν συγκλείοντες τὸν ἰσραὴλ κύ=
cuitu ſanctoꝝ ⁊ querētes mala ſe=
κλῳ τῶν ἁγίων καὶ ζητοῦντες τὰ κακὰ διὰ
per ⁊ firmamētū gētibꝰ. ⁊ cogita=
λου καὶ στήριγμα τοῖς ἔθνεσι. καὶ ἐλογίσα=
uit iudas diſpdere eos. ⁊ cōgrega
το ἰούδας ἐξᾶραι αὐτούς. καὶ ἐξεκκλησία
uit vniuerſū pplm vt obſideret in
σε πάντα τὸν λαὸν τοῦ περικαθίσαι ἐπ᾽
eos. ⁊ cōgregati ſunt ſimul. ⁊ obſede=
αὐτούς. καὶ συνήχθησαν ἅμα. καὶ περιεκά
rūt in eos anno q̄nquageſimo ⁊ cen
θισαν ἐπ᾽ αὐτοὺς ἔτους πεντηκοστοῦ καὶ ἑκα
teſimo. ⁊ fecit cōtra eos baliſtas
τοστοῦ. καὶ ἐποίησεν ἐπ᾽ αὐτοὺς βελοστάσεις
⁊ machinas. ⁊ exierūt de eis de
καὶ μηχανάς. καὶ ἐξῆλθον ἐξ αὐτῶν ἐκ τοῦ
loco obſeſſo: ⁊ adheſerūt eis q̄dā
συγκλεισμοῦ, καὶ ἐκολλήθησαν αὐτοῖς τινὲς
ex impijs de iſrl̄. ⁊ abierūt ad
τῶν ἀσεβῶν ἐξ ἰσλ̄. καὶ ἐπορεύθησαν πρὸς
regē ⁊ dixerūt. vſq; q̄ nō fa=
τὸν βασιλέα καὶ εἶπαν. ἕως πότε οὐ ποιή=
cies iudiciū: ⁊ vlciſceris fratres nr̄os.
σῃ κρίσιν, καὶ ἐκδικήσεις τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν.
nos decreuimꝰ ſuire patri tuo
ἡμεῖς εὐδοκοῦμεν δουλεύειν τῷ πατρί σου
⁊ ambulare in his q̄ ab eo dicebant̄ ⁊
καὶ πορεύεσθαι τοῖς ὑπ᾽ αὐτοῦ λεγομένοις καὶ
obedire pceptis eiꝰ: qm̄
κατακολουθεῖν τοῖς προστάγμασιν αὐτοῦ, ὅτι
q̄ ſunt ppli huiꝰ cauſa huiꝰ aliena
οἱ τοῦ λαοῦ τούτου χάριν τούτου ἠλλοτρι
bant̄ a nobis. veꝝ q̄ inueniebant̄ ex no
οῦντο ἀφ᾽ ἡμῶν. πλὴν ὅσοι εὑρίσκοντο ἀφ᾽ ἡ
bis occidebant̄: ⁊ poſſeſſiones nr̄e
μῶν ἐθανατοῦντο, καὶ αἱ κληρονομίαι ἡμῶν
diripiebant̄. ⁊ nō cōtra nos ſolū extēderūt
διηρπάζοντο. καὶ οὐκ ἐφ᾽ ἡμᾶς μόνον ἐξέτειναν
manū: ſed ⁊ cōtra oēs terminos no
χεῖρα, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πάντα τὰ ὅρια αὐ
ſtros. ⁊ ecce caſtrametati ſunt hodie
τῶν. καὶ ἰδοὺ παρεμβεβλήκασι σήμερον
cōtra arcē hieruſalē vt ca=
ἐπὶ τὴν ἄκραν ἱερουσαλήμ, τοῦ καταλα
piāt illā ⁊ ſanctū: ⁊ beth
βέσθαι αὐτὴν καὶ τὸ ἁγίασμα, καὶ τὴν βαιθ
ſurā munierūt. ⁊ ſi nō preuene
σοῦραν ὠχύρωσαν. καὶ ἐὰν μὴ προκαταλά
ris eos velociter: maiora his fa=
βῃς αὐτοὺς διὰ τάχους, μείζονα τούτων ποι
ciēt: ⁊ nō poteris obtinere eos.
ήσουσι, καὶ οὐ δυνήσῃ τοῦ κατασχεῖν αὐτῶν.
⁊ iratꝰ eſt rex: qn̄ audiuit. ⁊ cō
καὶ ὠργίσθη ὁ βασιλεύς, ὅτε ἤκουσε. καὶ συ
gregauit oēs amicos ſuos pncipes
νήγαγε πάντας τοὺς φίλους αὐτοῦ ἄρχοντας
exercitꝰ ſui ⁊ eos q̄ ſup eq̄tes. ⁊
δυνάμεως αὐτοῦ καὶ τοὺς ἐπὶ τῶν ἡνιῶν. καὶ
a regibꝰ alijs ⁊ ab inſulis ma
ἀπὸ βασιλέων ἑτέρων καὶ ἀπὸ νήσων θα=
ris venerūt ad eū exercitꝰ cōdu=
λασσῶν ἦλθον πρὸς αὐτὸν δυνάμεις μισθω=
cticij. ⁊ erat nūerus exercituū eiꝰ
ταί. καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς τῶν δυνάμεων αὐτοῦ
centū milia peditū: ⁊ viginti mi
ἑκατὸν χιλιάδες τῶν πεζῶν, καὶ εἴκοσι χι
lia equitū. ⁊ elephātes duo ⁊
λιάδες ἵππων. καὶ ἐλέφαντες δύο καὶ
triginta docti ad bellū. ⁊ venerūt
τριάκοντα εἰδότες πόλεμον. καὶ ἤλθοσαν

© Biblioteca Nacional de España

per idumeã: ⁊ applicuerunt
διὰ τῆς ἰδουμαίας, καὶ παρενεβάλοσαν
ad bethſurã. ⁊ pugnauerunt ad di=
ἐπὶ βαιθσούραν. καὶ ἐπολέμησαν ἐπὶ ἡμέ
es multos: ⁊ fecerunt machinas: ⁊
ρας πολλάς, καὶ ἐποίησαν μηχανάς, καὶ
exierunt ⁊ cõbuſſerunt eas in igne: ⁊
ἐξῆλθον καὶ ἐνεπύρισαν αὐτὰς ἐν πυρί, καὶ
pugnauerunt fortiter. ⁊ receſſit iu=
ἐπολέμησαν ἀνδρωδῶς. καὶ ἀπῆρεν ἰού=
das ab arce: ⁊ mouit caſtra in
δας ἀπὸ τῆς ἄκρας, καὶ παρενέβαλεν εἰς
bethzacharia cõtra caſtra
βαιθζαχαρία ἀπέναντι τῆς παρεμβολῆς
regis. ⁊ ſurrexit rex
τοῦ βασιλέως. καὶ ὤρθρισεν ὁ βασιλεὺς τὸ
mane: ⁊ cõcitauit exercitũ in impe
πρωῒ, καὶ ἀπῆρε τὴν παρεμβολὴν ἐν ὁρμή
tu eius cõtra viã bethzacharia.
ματι αὐτῆς κατὰ τὴν ὁδὸν βαιθζαχαρία.
⁊ diuiſi ſunt exercit⁹ in pre
καὶ διεσκεδάσθησαν αἱ δυνάμεις τὸν πό=
liũ: ⁊ cecinerũt tubis. ⁊
λεμον, καὶ ἐσάλπισαν ταῖς σάλπιγξι. καὶ
elephãtis oſtẽderũt ſanguinẽ vue ⁊
τοῖς ἐλέφασιν ἔδειξαν αἷμα σαφυλῆς καὶ
moroꝝ vt acuerent eos in preliũ.
μόρων τοῦ παρασῆσαι αὐτοὺς εἰς πόλεμον.
⁊ diuiſerũt beſtias in phalanges. ⁊
καὶ διεῖλον τὰ θηρία εἰς τὰς φάλαγγας. καὶ
ſtatuerũt cuilibet elephãti mille vi
παρέστησαν ἑκάσῳ ἐλέφαντι χιλίους ἄν
ros loricatos in loricis cõcatenatis: ⁊
δρας τεθωρακισμένους ἐν ἁλυσιδωτοῖς, καὶ
galee eree in capi
περικεφαλαῖαι χαλκαῖ ἐπὶ τῶν κε=
tibus eoꝝ: ⁊ qͥngẽti equites or=
φαλῶν αὐτῶν, καὶ πεντακοσία ἵππος δια
dinati: cuilibet beſtie electi. hi
τεταγμένη, ἑκάσῳ θηρίῳ ἐκλελεγμένη. οὗτοι
ante tp̃s vbi erat beſtia erãt: ⁊ q̃cũq̧
πρὸ καιροῦ οὗ ἐὰν ἦ τὸ θηρίον ἦσαν, καὶ οὗ ἐὰν
ibat: ibãt ſimul: nõ diſcedebãt
ἐπορεύετο, ἐπορεύοντο ἅμα, οὐκ ἀφίσαντο
ab eo. ⁊ turres lignee ſup ipos
ἀπ᾽ αὐτοῦ. καὶ πύργοι ξύλινοι ἐπ᾽ αὐτοὺς
munite ꝓtegẽtes in qualibet beſtia acci
ὀχυροὶ σκεπαζόμενοι ἐφ᾽ ἑκάσου θηρίου ἐζω
cte ſup ea machinis: ⁊ ſup q̃libet
σμένοι ἐπ᾽ αὐτοῦ μηχαναῖς, καὶ ἐφ᾽ ἑκάσου
viri duo ⁊ triginta pugnan=
ἄνδρες δύο καὶ τριάκοντα οἱ πολεμοῦν=
tes in eis: ⁊ ind⁹ ei⁹. ⁊
τες ἐπ᾽ αὐτοῖς, καὶ ὁ ἰνδὸς αὐτοῦ. καὶ τὴν
reſiduũ hinc ⁊ inde cõſtituerũt in
ἐπίλοιπον ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἔστησαν ἐπὶ τὰ
duas ꝑtes caſtroꝝ cõcutiẽtes
δύο μέρη τῆς παρεμβολῆς κατασείοντες
⁊ obturati in vallib⁹. vt
καὶ καταφρασσόμενοι ἐν ταῖς φάραγξιν. ὡς
ãt fulſit ſol in aureos cly=
δὲ ἔστιλβεν ὁ ἥλιος ἐπὶ τὰς χρυσᾶς ἀσπί
peos reſplẽduerũt mõtes ab eis: ⁊ reſplẽ
δας ἔστιλβεν τὰ ὄρη ἀπ᾽ αὐτῶν, καὶ κα=
duerũt vt lãpades ignis. ⁊ extẽſa
τηύγαζεν ὡς λαμπάδες πυρός. καὶ ἐξετά=
fuit ꝑs quedã caſtroꝝ regis
θη μέρος τί τῆς παρεμβολῆς τοῦ βασιλέ
ad altos mõ es: ⁊ aliq̃ ad
ως ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ ὄρη, καί τινες ἐπὶ τὰ
humilia. ⁊ ibãt caute ⁊ ordina
ταπεινά. καὶ ἤρχοντο ἀσφαλῶς καὶ τεταγ

per idumeam et applicuerũt ad bethſu
ram et pugnauerunt dies multos: & fe=
cerunt machinas: & exierunt & ſuccẽde
runt eas igni: & pugnauerunt viriliter.
Et receſſit iudas ab arce et mouit caſtra
ad bethzacharan contra caſtra regis: &
ſurrexit rex ante lucẽ: & cõcitauit exer
citus in impetum contra viam bethza=
charam. Et comparauerunt ſe exerci=
tus in prelium: & tubis cecinerunt. Et
elephantis oſtenderunt ſanguineꝫ vue
et mori ad acuendos eos in prelium. Et
diuiſerunt beſtias per legiones: et aſtite
runt ſingulis elephantis mille viri in lo=
ricis concatenatis: & galee eree in capi=
tibus eorum: & quingenti equites ordi
nati vnicuiq̧ beſtie electi erant. Hi ante
tempus vbicunq̧ erat beſtia ibi erãt: &
quocunq̧ ibat: ibant & non diſcede=
bant ab ea. Sed & turres lignee ſup eos
firme protegentes: ſuper ſingulas be=
ſtias & ſuper eas machine. Et ſuper ſin
gulas viri virtutis trigintaduo qui pu=
gnabant deſuper: & intus magiſter be=
ſtie. Et reſiduum equitatũ hinc: & in=
de ſtatuit in duas partes: tubis exercitũ
cõmouere et perurgere conſtipatos in
legionibus eius. Et vt refulſit ſol in cli
peos aureos & ereos: reſplenduerunt
montes ab eis: & reſplenduerunt ſicut
lãpades ignis. Et diſtincta eſt pars exer
citus regis per montes excelſos: & alia
per loca humilia: & ibant caute et ordi=
nate. Et cõmouebantur omnes inha=
bitantes terram a voce multitudinis eo
rum: & inceſſu turbe & colliſione armo
rum: erat enim exercitus magnus val=
de et fortis. Et appropiauit iudas &
exercitus eius in prelium: & ceciderũt
de exercitu regis ſexcenti viri. Et vidit
eleazar filius ſaura vnam de beſtiis lori
catam loricis regis: & erat eminens ſu=
per ceteras beſtias. Et viſum eſt ei ꝙ
in ea eſſet rex & dedit ſe: vt liberaret po
pulum ſuum & acquireret ſibi nomen
eternum. Et cucurrit ad eam audacter
in medio legionis interficiens a dextris
et ſiniſtris. Et cadebant ab eo huc atq̧
illuc: & iuit ſub pedes elephantis & ſup
poſuit ſe ei: & occidit eum & cecidit in
terram ſuper ipſum: & mortuus eſt illic.
Et videntes virtutem regis & impetuꝫ
exercitus eius: diuerterunt ſe ab eis.
Caſtra autem regis aſcenderunt con=
tra eos in hieruſalem: & applicuerunt
caſtra regis ad iudeam & monteꝫ ſion.
Et fecit pacem cum his qui erant in be
thſura: & exierunt de ciuitate: quia
non erant eis ibi alimenta concluſis:
quia ſabbata erant terre. Et compre=
hendit rex bethſuram: & conſtituit ibi
cuſtodiam ſeruare eam: & conuertit ca
ſtra ad locum ſanctificationis dies mul=
tos. Et ſtatuit illic baliſtas & machi=
nas: & ignis iacula & tormenta ad la=
pides iactãdos & ſpicula & ſcorpios ad
mittendas ſagittas & fundibula. Fece=
runt autem & ipſi machinas

te. ⁊ cõmouebant oẽs audiẽ=
μένως. καὶ ἐσαλεύοντο πάντες οἱ ἀκούον
tes vocẽ multitudinis coꝝ ⁊ inceſſum
τες φωνῆς πλήθους αὐτῶν καὶ ὁδοιπορίας
multitudinis ⁊ colliſionẽ armoꝝ.
τοῦ πλήθους καὶ συγκρουσμοῦ τῶν ὅπλων.
erat eñi exercit⁹ magn⁹ valde ⁊
ἦν γὰρ παρεμβολὴ μεγάλη σφόδρα καὶ
fortis ⁊ appropĩquauit iudas ⁊ caſtra
ἰσχυρά. καὶ ἤγγισεν ἰούδας καὶ ἡ παρεμβο
illi⁹ in p̃liũ. ⁊ ceciderũt ab
λὴ αὐτοῦ εἰς παράταξιν. καὶ ἔπεσον ἀπὸ
exercitu regis ſexcẽti
τῆς παρεμβολῆς τοῦ βασιλέως ἑξακόσιοι
viri. ⁊ vidit eleazar⁹ fili⁹ auarã vnã
ἄνδρες. καὶ εἶδεν ἐλεάζαρος αὐαρὰν ἓν τῶν
de beſtijs loricatã loricis regalib⁹:
θηρίων τεθωρακισμένον θώραξι βασιλικοῖς,
⁊ erat ſupeminẽs oẽs beſtias. ⁊ viſũ
καὶ ἦν ὑπεράγον πάντα τὰ θηρία. καὶ ὤφ=
eſt ꝙ in illa eſt rex: ⁊ de
θη ὅτι ἐν αὐτῷ ἐστιν ὁ βασιλεύς, καὶ ἔδω
dit ſe vt liberaret pp̃lm ſuũ ⁊
κεν ἑαυτὸν τοῦ σῶσαι τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ E
acq̃reret ſibi nomẽ eternũ. ⁊ ir=
περιποιῆσαι ἑαυτῷ ὄνομα αἰώνιον. καὶ ἐπέ
ruit in eã audacter in mediũ pha=
δραμεν αὐτῷ θράσει εἰς μέσον τῆς φά=
lãgis: ⁊ interficiebat a dextra ⁊ ſiniſtra ⁊
λαγγος, καὶ ἐθανάτου δεξιὰ καὶ εὐώνυμα καὶ
ſciſſi ſunt ab eo hinc ⁊ hinc: ⁊ ſubijt
ἐσχίζοντο ἀπ᾽ αὐτοῦ ἔνθα καὶ ἔνθα, καὶ εἰσέδυ
ſub elephãtẽ: ⁊ ſuppoſuit ſe ei: ⁊
ὑπὸ τὸν ἐλέφαντα, καὶ ὑπέθηκεν αὐτῷ, καὶ
occidit eũ: ⁊ cecidit in terrã
ἀνεῖλεν αὐτόν. καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν
ſup ipm: ⁊ mortu⁹ eſt illic. ⁊ viderũt
ἐπάνω αὐτοῦ, καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ. καὶ εἶδον
fortitudinẽ regni ⁊ impetũ
τὴν ἰσχὺν τῆς βασιλείας καὶ τὸ ὅρμημα τῶν
exercituũ: ⁊ declinauerũt ab eis. q̃ ãt
δυνάμεων, καὶ ἐξέκλιναν ἀπ᾽ αὐτῶν. οἱ δὲ
de caſtris regis aſcẽ
ἐκ τῆς παρεμβολῆς τοῦ βασιλέως ἀνέ=
derũt in occurſum eoꝝ in hieruſa=
βαινον εἰς συνάντησιν αὐτῶν εἰς ἱερουσα
lẽ. ⁊ caſtrametat⁹ eſt rex cõtra
λήμ. καὶ παρενέβαλεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν
iudeã ⁊ in mõtẽ ſiõ: ⁊ fe= F
ἰουδαίαν καὶ εἰς τὸ ὄρος σιών, καὶ ἐποίη=
cit pacẽ cũ his q̃ de bethſura. ⁊
σεν εἰρήνην μετὰ τῶν ἐκ βαιθσούρων. καὶ
exierũt de ciuitate: qm̃ nõ erãt eis
ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως, ὅτι οὐκ ἦν αὐτοῖς
illic alimẽta q̃a cõcluſi erãt in ea:
ἐκεῖ διατροφὴ τοῦ συγκεκλεῖσθαι ἐν αὐτῇ,
qꝛ ſabbatũ erat in terra. ⁊ cepit
ὅτι σάββατον ἦν τῇ γῇ. καὶ κατελάβετο
rex bethſurã: ⁊ cõſti=
ὁ βασιλεὺς τὴν βαιθσούραν, καὶ ἐπέτα
tuit ibi cuſtodiã adſeruãdũ eã. ⁊ poſuit
ξεν ἐκεῖ φρουρὰν τηρεῖν αὐτήν. καὶ παρε
caſtra cõtra ſanctuariũ dieb⁹ multis.
νέβαλεν ἐπὶ τὸ ἁγίασμα ἡμέρας πολλάς.
⁊ ſtatuit illic baliſtas ⁊ machi
καὶ ἔστησεν ἐκεῖ βελοστάσεις καὶ μηχα=
nas ⁊ iacula ignis ⁊ tormẽta ad iaciẽdos lapides: ⁊
νὰς καὶ πυρόβολα καὶ λιθόβολα, καὶ σκορ
ſcorpiões ad iaciẽda iacula ⁊ fun
πίδια εἰς τὸ βάλλεσθαι βέλη καὶ σφεν
das. ⁊ fecerunt ⁊ ipi machinas
δόνας. καὶ ἐποίησαν καὶ αὐτοὶ μηχανὰς

© Biblioteca Nacional de España

cõtra machinas illoꝝ: ⁊ pugnauerũt
πρὸς τὰς μηχανὰς αὐτῶν, καὶ ἐπολέμησαν
dies multos. cibi ãt nõ erãt in
ἡμέρας πολλάς. βρώματα δὲ οὐκ ἦν ἐν τοῖς
vaſis: ꝙa ſeptimꝰ annꝰ erat. ⁊ q̃
ἀγγείοις, διὰ τὸ ἕβδομον ἔτος εἶναι. καὶ οἱ
liberati fuerãt in iudea de
ἀνασωζόμενοι εἰς τὴν ἰουδαίαν ἀπὸ τῶν
gẽtibꝰ comederãt reliq̃as repo
ἐθνῶν κατέφαγον τὸ ὑπόλειμμα τῆς περι
G ſitionis. ⁊ relicti fuerunt in ſanctis
θέσεως. καὶ ὑπελείφθησαν ἐν τοῖς ἁγίοις
viri pauci: q̃m obtinuerat eos fa
ἄνδρες ὀλίγοι, ὅτι κατεκράτησεν αὐτῶν ὁ λι
mes. ⁊ diſperſi ſunt vnuſq̃ſq; in lo=
μός. καὶ ἐσκορπίσθησαν ἕκαστος εἰς τὸν τό=
cũ ſuũ. ⁊ audiuit lyſias ꝙ philippꝰ
πον αὐτοῦ. καὶ ἤκουσε λυσίας ὅτι φίλιππος
quẽ cõſtituit rex antiochꝰ adhuc vi
ὃν κατέστησεν ὁ βασιλεὺς ἀντίοχος ἔτι ζῶν
uẽte illo nutrire antiochũ filiũ ſuũ
τος αὐτοῦ ἐκθρέψαι ἀντίοχον τὸν υἱὸν αὐτοῦ
vt regnaret ille: reuerſus eſt a
εἰς τὸ βασιλεῦσαι αὐτόν, ἀπέστρεψεν ἀπὸ
p̃ſide ⁊ media: ⁊ exercitꝰ
τῆς περσίδος καὶ μηδίας, καὶ αἱ δυνάμεις
q̃ iuerãt regis cũ illo: ⁊
αἱ πορευθεῖσαι τοῦ βασιλέως μετ' αὐτοῦ, καὶ
ꝙ querit aſſumere cũ nego
ὅτι ζητεῖ παραλαβεῖν τὰ τῶν πραγμά
cijs. ⁊ feſtinauerunt ⁊ ſtimulabãtur ex
των. καὶ κατέσπευδον καὶ ἐπενύσσοντο ἐκ τῆς
arce: vt irẽt ⁊ dicerẽt ad re
ἄκρας, τοῦ ἀπελθεῖν καὶ εἰπεῖν πρὸς τὸν βα
gẽ ⁊ duces exercitꝰ ⁊
σιλέα καὶ τοὺς ἡγεμόνας τῆς δυνάμεως καὶ
viros. deficimꝰ in dies: ⁊
τοὺς ἄνδρας. ἐκλείπομεν καθ' ἡμέραν, καὶ ἡ
cibꝰ nobis paucꝰ: ⁊ locꝰ ſup quẽ caſtra
τροφὴ ἡμῖν ὀλίγη, καὶ ὁ τόπος οὗ παρεμ
ponimꝰ eſt munitꝰ: ⁊ incũbunt nobis
A βαλλόμεθα ἐστὶν ὀχυρός, καὶ ἐπίκειται ἡμῖν
negocia regni. nunc igit̃ demꝰ dextras
τὰ τῆς βασιλείας. νῦν οὖν δῶμεν δεξιὰς
hoibꝰ his: ⁊ faciamꝰ cũ
τοῖς ἀνθρώποις τούτοις, καὶ ποιήσωμεν με
illis pacẽ ⁊ cũ oĩ gẽte
τ' αὐτῶν εἰρήνην καὶ μετὰ παντὸς ἔθνους
coꝝ: ⁊ cõſtituamꝰ illis vt ambulẽt
αὐτῶν, καὶ στήσωμεν αὐτοῖς τοῦ πορεύεσθαι
in legitimis ſuis: vt priꝰ. ꝓpter
τοῖς νομίμοις αὐτῶν, ὡς τὸ πρότερον. χάριν
enĩ legitima ſua que expulſimꝰ:
γὰρ τῶν νομίμων αὐτῶν ὧν διεσκεδάσαμεν,
irati ſunt ⁊ fecerunt hec oĩa. ⁊
ὠργίσθησαν καὶ ἐποίησαν ταῦτα πάντα. καὶ
placuit ſmo in cõſpectu regis ⁊
ἤρεσεν ὁ λόγος ἐναντίον τοῦ βασιλέως καὶ
principũ: ⁊ miſit ad eos
B τῶν ἀρχόντων, καὶ ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς εἰ
pacẽ facere. ⁊ ſuſceperunt. ⁊ iurauit eis
ρηνεῦσαι. καὶ ἐπεδέξαντο. καὶ ὤμοσεν αὐ=
rex ⁊ principes. poſt hec
τοῖς ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ ἄρχοντες. ἐπὶ τούτοις
exierunt de munitione. ⁊ rex
ἐξῆλθον ἐκ τοῦ ὀχυρώματος. καὶ ὁ βασιλεὺς
intrauit in mõtẽ ſiõ: ⁊ vidit munitio
εἰσῆλθεν εἰς τὸ ὄρος σιών, καὶ εἶδε τὸ ὀχύρω
nẽ loci: ⁊ rupit iuramẽtum q̃d
μα τοῦ τόπου, καὶ ἠθέτησε τὸν ὁρκισμὸν ὃν
iurauit: ⁊ p̃cepit ⁊ deſtruxit mu=
ὤμοσε, καὶ ἐνετείλατο καὶ καθεῖλε τὸ τεῖ=

aduerſus machinas eorum: & pugnaue runt dies multos. Eſce autem non erãt in ciuitate: eo ꝙ ſeptimus annus eſſet. et qui remanſerant in iudea de gentibꝰ conſumpſerant reliquias eorum q̃ repoſite fuerant. Et remanſerunt in ſanctis viris pauci: quoniam obtinuerat eos fames: & diſperſi ſunt vnuſquiſq; in locum ſuum. Et audiuit lyſias ꝙ philippus quem cõſtituerat rex antiochus cũ adhuc viueret vt nutriret antiochuꝫ filium ſuum & regnaret: reuerſus eſt a perſide & media et exercitus qui abierat cum ipſo: & quia querebat ſuſcipere regni negocia. Et feſtinauit ire & dicere ad regem et ducem exercitus. Deficimus cotidie & eſca nobis modica eſt: & locus quem obſidemus eſt munitus: & incumbit nobis ordinare de regno. Nũc itaq; demus dextras hominibus iſtis: & faciamus cum illis paceꝫ & cum omni gente eoruꝫ: & conſtituamꝰ illis vt ambulent in legitimis ſuis ſicut prius. Propter legitima enim ipſorum que deſpeximus irati ſunt: & fecerunt omnia hec. Et placuit ſermo in conſpectu regis & principũ: & miſit ad eos pacem facere & ceperunt illam: & iurauit illis rex & principes: & exierunt de munitione. Et intrauit rex montem ſiõ & vidit munitionem loci: & rupit citiꝰ iuramentum quod iurauit: & mãdauit deſtruere murum in gyro. Et diſceſſit feſtinanter & reuerſus eſt antiochiam: & inuenit philippum dominantem ciuitati: & pugnauit aduerſus eum & occupauit ciuitatem.

Capitulum ſeptimum.

Anno cẽteſimo quinquageſimo & primo exiit demetrius ſeleuci filiꝰ ab vrbe roma: & aſcendit cuꝫ paucis viris in ciuitatem maritimaꝫ: & regnauit illic. Et factuꝫ eſt vt ingreſſus eſt domũ regni patrum ſuorum comprehendit exercitus antiochum & lyſiam: vt adducerent eos ad eum: & res ei innotuit & ait. Nolite mihi oſtendere faciem eorũ. Et occidit eos exercitus. Et ſedit demetrius ſuper ſedem regni ſui: & venerunt ad eum viri iniqui & impii ex iſrael: & alcimus dux eorum qui volebat fieri ſacerdos. Et accuſauerunt populũ apud regem dicentes. Perdidit iudas et fratres eius amicos tuos & nos diſperdidit de terra noſtra. Nunc ergo mitte virum cui credis: vt eat & videat exterminiũ omne quod fecit nobis in regionibus regis: & puniat omnes amicos eiꝰ & adiutores eorum. Et elegit rex ex amicis ſuis bacchideꝫ qui dominabatur trans flumem magnum in regno & fidelem regi: & miſit eum vt videret exterminiuꝫ quod fecit iudas. Sed & alcimuꝫ impium conſtituit in ſacerdotiuꝫ: & mãdauit ei facere vltionem in filios iſrael. Et ſurrexerunt & venerunt cum exercitu magno in terram iuda: & miſerũt nuncios: & locuti ſunt ad iudam & ∞

rũ incircuitu. ⁊ abijt cũ feſtinatiõe: ⁊
χος κυκλόθεν. καὶ ἀπῆρε κατὰ σπουδήν, καὶ
reuerſus eſt in antiochiã. ⁊ inuenit philip
ἀπέστρεψεν εἰς ἀντιόχειαν. καὶ εὗρε φίλιπ
pũ dominãtẽ vrbi: ⁊ pugnauit
πον κυριεύοντα τῆς πόλεως, καὶ ἐπολέμησε
cõtra illũ. ⁊ occupauit ciuitatẽ vi.
πρὸς αὐτόν. καὶ κατελάβετο τὴν πόλιν βίᾳ.
Anno vno ⁊ q̃nquageſimo cẽteſimo
Ἔτους ἑνὸς καὶ πεντηκοστοῦ ἑκατοστοῦ C.7.
exiuit demetriꝰ filiꝰ ſeleuci ex roma: ⁊
ἐξῆλθε δημήτριος ὁ τοῦ σελεύκου ἐκ ῥώμης, καὶ
aſcẽdit cũ viris paucis in ciuitatẽ ma=
ἀνέβη σὺν ἀνδράσιν ὀλίγοις εἰς πόλιν πα
ritimam: ⁊ regnauit illic. ⁊
ραθαλασσίαν, καὶ ἐβασίλευσεν ἐκεῖ. καὶ
factũ eſt poſtq̃ intrauit in domũ re=
ἐγένετο ὡς εἰσεπορεύετο εἰς οἶκον βασι=
gni patruꝫ ſuoꝝ: cõprehẽderunt exercitꝰ
λείας πατέρων αὐτοῦ, συνέλαβον αἱ δυνάμεις
antiochũ ⁊ lyſiã vt adducerẽt eos
τὸν ἀντίοχον καὶ τὸν λυσίαν ἄγειν αὐτοὺς
ei. ⁊ cognita ẽ ei res. ⁊ di
αὐτῷ. καὶ ἐγνώσθη αὐτῷ τὸ πρᾶγμα. καὶ εἶ
xit: ne mihi oſtẽdatis facies coꝝ.
πεν, μή μοι δείξητε τὰ πρόσωπα αὐτῶν.
⁊ occiderunt eos exercitꝰ. ⁊ ſe=
καὶ ἀπέκτειναν αὐτοὺς αἱ δυνάμεις. καὶ ἐκά
dit demetriꝰ in ſede regni ſui.
θισε δημήτριος ἐπὶ θρόνου βασιλείας αὐτοῦ.
⁊ venerũt ad eum oẽs viri iniqui
καὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν πάντες ἄνδρες ἄνομοι
⁊ impij de iſrael: ⁊ alcimꝰ dux erat
καὶ ἀσεβεῖς ἐξ ἰσραήλ, καὶ ἄλκιμος ἡγεῖτο
coꝝ volẽs eſſe ſacerdos. ⁊ accuſaue=
αὐτῶν βουλόμενος ἱερατεύειν. καὶ κατηγόρη
runt pplm apud regẽ dicẽtes:
σαν τοῦ λαοῦ πρὸς τὸν βασιλέα λέγοντες,
p̃didit iudas ⁊ fratres eiꝰ om=
ἀπώλεσεν ἰούδας καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ πάν
nes amicos tuos: ⁊ nos diſperdiderũt
τας τοὺς φίλους σου, καὶ ἡμᾶς ἐσκόρπισαν
de terra nr̃a. nunc igit̃ mitte vi
ἀπὸ τῆς γῆς ἡμῶν. νῦν οὖν ἀπόστειλον ἄν=
rũ cui credis: ⁊ vadẽs videat
δρα ᾧ πιστεύεις, καὶ πορευθεὶς ἰδέτω
deſtructionẽ oẽm quã fecit no
τὴν ἐξολόθρευσιν πᾶσαν ἣν ἐποίησεν ἡ=
bis ⁊ regioni regis: ⁊ puniat
μῖν καὶ χώρᾳ τοῦ βασιλέως, καὶ κολασά
eos ⁊ oẽs adiuto=
τω αὐτοὺς καὶ πάντας τοὺς ἐπιβοηθοῦν=
res eoꝝ. ⁊ elegit rex
τας αὐτοῖς. καὶ ἐπέλεξεν ὁ βασιλεὺς τὸν
bacchidẽ amicũ regis do
βακχίδην τὸν φίλον τοῦ βασιλέως κυ
minãtẽ trãs flumẽ ⁊
ριεύοντα ἐν τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ καὶ
magnũ in regno ⁊ fidelẽ re=
μέγαν ἐν τῇ βασιλείᾳ καὶ πιστὸν τῷ βα
gi: ⁊ miſit eũ ⁊ alcimum
σιλεῖ, καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν καὶ ἄλκιμον τὸν
impiuꝫ: ⁊ ſtatuit illi ſacerdotiuꝫ: ⁊
ἀσεβῆ, καὶ ἔστησεν αὐτῷ τὴν ἱερωσύνην, καὶ
precepit ei vt faceret vltionẽ in
ἐνετείλατο αὐτῷ ποιῆσαι τὴν ἐκδίκησιν ἐν
filijs iſrael. ⁊ abierunt: ⁊ venerũt cũ
τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ. καὶ ἀπῆλθον, καὶ ἦλθον με
potẽtia multa in terrã iuda. ⁊
τὰ δυνάμεως πολλῆς εἰς γῆν ἰούδα. καὶ
miſit nuncios ad iudã ⁊
ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸς ἰούδαν καὶ τοὺς

© Biblioteca Nacional de España

fratres eiꝰ verbis pacificis cū do
ἀδελφοὺς αὐτοῦ λόγοις εἰρηνικοῖς μετὰ δό
lo. ⁊ nō intēderūt ſmonibꝰ eoꝝ: viderūt
λου. καὶ οὐ προσέχον τοῖς λόγοις αὐτῶν, εἶδον
enī ꝙ venerūt cū exercitu multo: ⁊
γὰρ ὅτι ἦλθον μετὰ δυνάμεως πολλῆς, καὶ
cōgregati ſunt ad alcimū ⁊ bacchi=
ἐπισυνήχθησαν πρὸς ἄλκιμον καὶ βακχί
dē ſynagoga ſcribaꝝ ad q̄rēdū iu=
δην συναγωγὴ γραμματέων ἐκζητῆσαι δί
ſta. ⁊ primi aſidei erāt in filijs
καια. καὶ πρῶτοι οἱ ἀσιδαῖοι ἦσαν ἐν υἱοῖς
iſrael: ⁊ querebāt ab illis pacē.
ἰσραήλ, καὶ ἐπεζήτουν παρ' αὐτῶν εἰρήνην.
dixerūt .n. hō ſacerdos de ſemine aa
εἶπαν γὰρ ἄνθρωπος ἱερεὺς ἐκ τοῦ σπέρματος ἀα
rō venit cū exercitibꝰ: ⁊ nō iuria
ρὼν ἦλθεν ἐν ταῖς δυνάμεσι, καὶ οὐκ ἀδική
afficiet nos. ⁊ locutꝰ eſt cū eis verba
σει ἡμᾶς. καὶ ἐλάλησεν μετ' αὐτῶν λόγους
pacifica. ⁊ iurauit eis dicēs. nō
εἰρηνικούς. καὶ ὤμοσεν αὐτοῖς λέγων. οὐκ
queremꝰ vobis mala ⁊ amicis no
ἐκζητήσωμεν ὑμῖν κακὰ καὶ τοῖς φίλοις ἡ
ſtris. ⁊ crediderūt ei ⁊ acceperūt
μῶν. καὶ ἐνεπίστευσαν αὐτῷ καὶ συνέλαβον
ex eis ſexagita viros: ⁊ occidit
ἐξ αὐτῶν ἑξήκοντα ἄνδρας, καὶ ἀπέκτεινεν
eos in die vna ſm ſmōes q̄s
αὐτοὺς ἐν ἡμέρα μιᾷ κατὰ τοὺς λόγους οὓς
ſcripſit. carnes ſanctoꝝ tuoꝝ ⁊ ſāguines eo
ἔγραψε. σάρκας ὁσίων σου καὶ αἵματα αὐ
rū effuderūt in circuitu hierlꝫ. ⁊ nō erat eis
τῶν ἐξέχεαν κύκλῳ ἱλήμ. καὶ οὐκ ἦν αὐ
ſepeliēs ⁊ incubuit eis
τοῖς ὁ θάπτων καὶ ἐπέπεσεν αὐτῶν ὁ
timor ⁊ tremor in oēꝫ pplm:
φόβος καὶ ὁ τρόμος ἐπὶ πάντα τὸν λαόν,
qm̄ dixerūt: nō eſt in eis veritas ⁊
ὅτι εἶπαν, οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς ἀλήθεια καὶ
iudiciū. trāſgreſſi ſunt enī cōſtitutū ⁊
κρίσις. παρέβησαν γὰρ τὴν στάσιν καὶ τὸν
iuſiurādū q̄d iurauerūt. ⁊ receſſit bacchides
ὅρκον ὃν ὤμοσαν. καὶ ἀπῆρε βακχίδης
a hierlm: ⁊ caſtrametatꝰ eſt in be=
ἀπὸ ἱερουσαλήμ, καὶ παρενέβαλεν ἐν βη
zeth: ⁊ miſit ⁊ cōprehēdit multos
ζαίθ, καὶ ἀπέστειλε καὶ συνέλαβε πολλοὺς
de his q̄ cū eo q̄ ad ſe fugerāt viris
ἀπὸ τῶν μετ' αὐτοῦ αὐτομολησάντων ἀνδρῶν
⁊ q̄ſdā ex pplo. ⁊ mactauit eos in
καὶ τινὰς τοῦ λαοῦ. καὶ ἔθυσεν αὐτοὺς εἰς
puteū magnū: ⁊ cōmiſit regio
τὸ φρέαρ τὸ μέγα, καὶ κατέστησε τὴν χώ=
nē alcimo: ⁊ reliq̄t cū eo exer
ραν τῷ ἀλκίμῳ, καὶ ἀφῆκε μετ' αὐτοῦ δύ
citū vt auxiliaret̄ ei. ⁊ abijt bac=
ναμιν τοῦ βοηθεῖν αὐτῷ. καὶ ἀπῆλθε βακ
chides ad regē: ⁊ ſatagebat
χίδης πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἠγωνίσατο
alcimꝰ circa p̄ncipatū ſacerdotij. ⁊ con
ἄλκιμος περὶ τῆς ἀρχιερωσύνης. καὶ συν
gregati ſūt ad eū oēs turbā=
ήχθησαν πρὸς αὐτὸν πάντες οἱ ταράσσον
tes pplꝫ illoꝝ: ⁊ obtinuerūt
τες τὸν λαὸν αὐτῶν, καὶ κατεκράτησαν
terrā iuda: ⁊ fecerūt plagā magnā
γῆν ἰούδα, καὶ ἐποίησαν πληγὴν μεγάλην
in hierlꝫ. ⁊ vidit iudas oē ma=
ἐν ἱλήμ. καὶ εἶδεν ἰούδας πᾶσαν τὴν κα=
liā q̄d fecit alcimꝰ ⁊ q̄ cū eo
κίαν ἣν ἐποίησεν ἄλκιμος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ

ad fratres eius verbis pacificis in dolo: non intenderunt ſermonibus eorum. Viderunt enim quia venerunt cū exercitu magno: et conuenerunt ad alcimū et bacchidē congregatio ſcribarum requirere que iuſta ſunt. Et primi aſſidei qui erant in filiis iſrael et exquirebant ab eis pacem. Dixerunt enim. Homo ſacerdos de ſemine aaron venit: non decipiet nos. Et locutus eſt cum eis verba pacifica: et iurauit illis dicens. Non inferemus vobis malum neq; amicis vr̄is. Et crediderunt ei: & comprehendit ex eis ſexaginta viros: & occidit eos in vna die ſecundum verbum quod ſcriptum eſt. Carnes ſanctorum tuorū & ſanguinem ipſoruꝫ effuderunt in circuitu hieruſalem: & non erat qui ſepeliret: et incubuit timor & tremor in omnem populuꝫ quia dixerunt. Non eſt veritas & iudicium in eis. Tranſgreſſi ſunt enim conſtitutum: & iuſiurandum quod iurauerunt. Et mouit bacchides caſtra ab hieruſalem: & applicuit in bethzecha: & miſit & comprehendit multos ex eis qui a ſe refugerant: et quoſdam de populo mactauit & in puteum magnum proiecit. Et cōmiſit regionem alcimo: & reliquit cum eo auxilium in adiutorium ipſi. Et abiit bacchides ad regem: et ſatis agebat alcimus pro principatu ſacerdotii ſui. Et conuenerunt ad eū omnes qui perturbabant populuꝫ ſuū et obtinuerunt terram iuda: & fecerūt plagam magnaꝫ in iſrael. Et vidit iudas omnia mala que fecit alcimus: & qui cum eo erant filiis iſrael multo pluſq̄ gentes: & exiit in oēs fines iudee in circuitu: & fecit vindictam in viros deſertores: & ceſſauerūt vltra exire in regionem. Vidit autem alcimus ꝙ preualuit iudas & qui cum eo erant: & cognouit quia nō poteſt ſuſtinere eos: & egreſſus eſt ad regem & acuſauit eos multis criminibus. Et miſit rex nicanorē vnū ex principibus ſuis nobilioribus q erat inimicitias exercens contra iſrael: & mandauit ei euertere populum. Et venit nicanor in hieruſalem cum exercitu magno: & miſit ad iudā & ad fratres eius verbis pacificis cum dolo dicens. Non ſit pugna inter me et vos. Veniaꝫ cum viris paucis vt videam facies veſtras cum pace. Et venit ad iudam et ſalutauerunt ſe inuicē pacifice: & hoſtes parati erant rapere iudam. Et innotuit ſermo iude quoniam cum dolo venerat ad eum & cōterritus eſt ab eo: & amplius noluit videre faciem eius. Et cognouit nicanor quoniam denudatum eſt conſilium eius: & exiuit obuiam iude in pugnam iuxta capharſalama. Et ceciderunt de nicanoris exercitu fere quinq; milia viri: & fugerunt in ciuitatē dauid. Et poſt hec verba aſcendit nicanor in montem ſion: & exierunt de ſacerdotibus populi ſalutare eum in pace et demonſtrare ei holocauſtomata que offerebantur pro rege. Et irridēs ſpreuit

in filijs iſrael pluſq̄ gētes. ⁊ exiuit
ἐν υἱοῖς ἰσραὴλ ὑπὲρ τὰ ἔθνη. καὶ ἐξῆλθεν
in oēs terminos iudee in
εἰς πάντα τὰ ὅρια τῆς ἰουδαίας κυ=
circuitu: ⁊ fecit vltionē in vi
κλόθεν, καὶ ἐποίησεν ἐκδίκησιν ἐν τοῖς ἀν
ris deſertoribꝰ. ⁊ ceſſaue=
δράσι τοῖς αὐτομολήσασι. καὶ ἀνεστάλη= F
rūt ab eūdo in regionē: vt āt
σαν τοῦ πορεύεσθαι εἰς τὴν χώραν, ὡς δὲ C
vidit alcimꝰ ꝙ p̄ualuit iudas ⁊ q̄
εἶδεν ἄλκιμος ὅτι ἐνίσχυσεν ἰούδας καὶ οἱ
cū eo: ⁊ cognouit ꝙ nō poteſt ſuſtine=
μετ' αὐτοῦ, καὶ ἔγνω ὅτι οὐ δύναται ὑποστῆ
re eos: ⁊ reuerſus eſt ad regē
ναι αὐτούς, καὶ ἐπέστρεψε πρὸς τὸν βασιλέα p̄s.78
⁊ accuſauit eos maloꝝ. ⁊ mi=
καὶ κατηγόρησεν αὐτῶν πονηρά. καὶ ἀπέ=
ſit rex nicanorē vnū princi
στειλεν ὁ βασιλεὺς νικάνορα ἕνα τῶν ἀρχόν
pū eiꝰ nobiliorū: ⁊ odio hn̄tē ⁊
των αὐτοῦ τῶν ἐνδόξων, καὶ μισοῦντα καὶ
inimicū iſrael. ⁊ p̄cepit
ἐχθραίνοντα τῷ ἰσραήλ. καὶ ἐνετείλατο
ei delere pplm. ⁊ venit nicanor in
αὐτῷ ἐξᾶραι τὸν λαόν. καὶ ἦλθε νικάνωρ εἰς
hieruſalē cū exercitu multo: ⁊ miſit
ἱερουσαλὴμ δυνάμει πολλῇ, καὶ ἀπέστει
ad iudā ⁊ fratres eiꝰ cū G
λε πρὸς ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ μετὰ
dolo verbis pacificis dicēs. nō ſit bel D
δόλου λόγοις εἰρηνικοῖς λέγων. μὴ ἔστω μά
lū inter me ⁊ vos. veniā cū vi=
χη ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ ὑμῶν. ἥξω ἐν ἀν=
ris paucis: vt vr̄as videā fa
δράσιν ὀλίγοις, ἵνα ὑμῶν ἴδω τὰ πρό=
cies cū pace: ⁊ venit ad iudā:
σωπα μετ' εἰρήνης. καὶ ἦλθε πρὸς ἰούδαν,
⁊ ſalutauerūt ſe adinuicē pacifice: ⁊
καὶ ἠσπάσαντο ἀλλήλους εἰρηνικῶς. καὶ οἱ
hoſtes erāt pati rapere iu=
πολέμιοι ἦσαν ἕτοιμοι ἐξαρπάσαι τὸν ἰού
dā. ⁊ innotuit ſmo iude: ꝙ
δαν. καὶ ἐγνώσθη ὁ λόγος τῷ ἰούδα, ὅτι
cū dolo venit ad eū. ⁊ timuit 2.mat.
μετὰ δόλου ἦλθεν ἐπ' αὐτόν. καὶ ἐφοβήθη 14.b.
ab eo: ⁊ nō voluit vltra videre
ἀπ' αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠβουλήθη ἔτι ἰδεῖν τὸ
faciē eiꝰ. ⁊ cognouit nicanor: ꝙ
πρόσωπον αὐτοῦ. καὶ ἔγνω νικάνωρ, ὅτι
reuelatū eſt cōſiliū ſuū: ⁊ exiuit
ἀπεκαλύφθη ἡ βουλὴ αὐτοῦ, καὶ ἐξῆλθεν
in occurſum iude iuxta capharſala E A
εἰς συνάντησιν τῷ ἰούδα κατὰ καφαρσα
ma. ⁊ ceciderunt de parte nicanoris fere
ραμά. καὶ ἔπεσον τῶν παρὰ νικάνορος ὡσεὶ
quingēti viri ⁊ fugerūt in vr=
πεντακόσιοι ἄνδρες, καὶ ἔφυγον εἰς τὴν πό
bē dauid. ⁊ poſt verba hec
λιν δαυίδ. καὶ μετὰ τοὺς λόγους τούτους
aſcēdit nicanor in mōtē ſiō. ⁊ exierunt
ἀνέβη νικάνωρ εἰς τὸ ὄρος σιών. καὶ ἐξῆλθον
de ſacerdotibꝰ ex ſanctis ⁊ a
ἀπὸ τῶν ἱερέων ἐκ τῶν ἁγίων καὶ ἀπὸ τῶν
ſenioribꝰ populi vt ſalutarēt eū
πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ ἀσπάσασθαι αὐτὸν
pacifice: ⁊ demoſtrarēt ei holocau=
εἰρηνικῶς, καὶ δεῖξαι αὐτῷ τὴν ὁλοκαύτω
ſtū q̄d offerebat̄ pro rege
σιν τὴν προσφερομένην ὑπὲρ τοῦ βασιλέως
⁊ ſubſānauit eos: ⁊ deriſit
καὶ ἐμυκτήρισεν αὐτούς, καὶ κατεγέλασεν

© Biblioteca Nacional de España

eos: ⁊ polluit eos ⁊ locutus eſt
αὐτῶν, καὶ ἐμίανεν αὐτοὺς καὶ ἐλάλησεν
ſuperbe: ⁊ iurauit cũ furore di=
ὑπερηφάνως, καὶ ὤμοσε μετὰ θυμοῦ λέ=
cẽs. ſi nõ tradit⁹ fuerit iudas ⁊ ca=
γων. ἐὰν μὴ παραδοθῇ ἰούδας καὶ ἡ παρεμ
ſtra ei⁹ in man⁹ meas nũc: ⁊ erit
βολὴ αὐτοῦ εἰς χεῖράς μου τὸ νῦν, καὶ ἔσαι
F ſi rediero in pace: cõburã domũ
ἐὰν ἐπιστρέψω ἐν εἰρήνῃ, ἐμπυριῶ τὸν οἶκον
hãc. ⁊ exiuit cũ furore magno. ⁊
τοῦτον. καὶ ἐξῆλθε μετὰ θυμοῦ μεγάλου. καὶ
intrauerũt ſacerdotes: ⁊ ſteterũt ante fa=
εἰσῆλθον οἱ ἱερεῖς, καὶ ἔστησαν κατὰ πρό=
ciẽ altaris ⁊ tẽpli: ⁊ plora
σωπον τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ ναοῦ, καὶ ἔκλαυ
uerũt ⁊ dixerũt tu elegiſti domũ hãc
σαν καὶ εἶπον. σὺ ἐξελέξω τὸν οἶκον τοῦ=
vt inuocaret̃ nomẽ tuũ in ea:
4.Re. τὸν ἐπικληθῆναι τὸ ὄνομά σου ἐπ᾽ αὐτοῦ,
19.g. vt eſſet dom⁹ orõnis ⁊ obſecratiõis pplo
εἶναι οἶκον προσευχῆς καὶ δεήσεως τῷ λαῷ
tuo. fac vindictã in hoĩe hoc
σου. ποίησον ἐκδίκησιν ἐν τῷ ἀνῷ τούτῳ
⁊ in caſtris ei⁹: ⁊ cadãt
καὶ ἐν τῇ παρεμβολῇ αὐτοῦ, καὶ πεσέτω
in gladio. recordare blaſphemiaꝝ
σαν ἐν ῥομφαίᾳ. μνήσθητι τῶν δυσφημιῶν
G eoꝝ: ⁊ nõ des eis mãſionẽ. ⁊ exi=
αὐτῶν, καὶ μὴ δῷς αὐτοῖς μονήν. καὶ ἐξῆλ
uit nicanor de hieruſalẽ. ⁊ caſtrametat⁹
θε νικάνωρ ἐξ ἱερουσαλήμ. καὶ παρενέβα=
eſt in bethorõ. ⁊ occurrit ei exer
λεν ἐν βαιθωρῶν. καὶ συνήντησεν αὐτῷ δύ
cit⁹ ſyrie. ⁊ iudas caſtra poſuit
ναμις συρίας. καὶ ἰούδας παρενέβαλεν
in adaſa cũ trib⁹ milib⁹ viroꝝ. ⁊ ora
ἐν ἀδασᾷ ἐν τρισχιλίοις ἀνδράσι. καὶ προ
uit iudas ⁊ dixit: q̃ a re=
σηύξατο ἰούδας καὶ εἶπεν, οἱ παρὰ τοῦ βα
ge qñ blaſphemauerũt: exiuit ange=
σιλέως ὅτε ἐδυσφήμησαν, ἐξῆλθεν ἄγγε
lus tu⁹: ⁊ percuſſit in eis cẽtũ octo
λός σου, καὶ ἐπάταξεν ἐν αὐτοῖς ἑκατὸν ὀγ
1.Mat. gintaquinqꝫ milia. ſic cõtere
15.g. δοήκοντα πέντε χιλιάδας. οὕτω σύντριψον
exercitũ hũc corã nobis
τὴν παρεμβολὴν ταύτην ἐνώπιον ἡμῶν
hodie. ⁊ cognoſcãt reliqui: ꝙ
σήμερον. καὶ γνώτωσαν οἱ ἐπίλοιποι, ὅτι
male locuti ſunt cõtra ſancta tua. ⁊
κακῶς ἐλάλησαν ἐπὶ τὰ ἅγιά σου. καὶ
iudica eũ ſm nequitiã ei⁹. ⁊
A κρίνον αὐτὸν κατὰ τὴν κακίαν αὐτοῦ. καὶ
cõuenerũt exercit⁹ in preliũ
συνῆψαν αἱ παρεμβολαὶ εἰς πόλεμον τῇ
tertiadecima mẽſis adar. ⁊ cõtri=
τρισκαιδεκάτῃ τοῦ μηνὸς ἀδάρ. καὶ συνε
ta ſunt caſtra nicanoris: ⁊ cecidit
τρίβη ἡ παρεμβολὴ νικάνορος, καὶ ἔπεσεν
ipſe prim⁹ in prelio. vt ãt vidit
αὐτὸς πρῶτος ἐν τῷ πολέμῳ. ὡς δὲ εἶδεν
exercit⁹ ei⁹ ꝙ mortu⁹ eſt nicanor:
ἡ παρεμβολὴ αὐτοῦ ὅτι τέθνηκε νικάνωρ,
proijciẽtes arma ſua fugerũt. ⁊ pſe
ῥίψαντες τὰ ὅπλα αὐτῶν ἔφυγον. καὶ κα
cuti ſunt eos via diei vni⁹ de
τεδίωκον αὐτοὺς ὁδὸν ἡμέρας μιᾶς ἀπὸ
adaſa vſqꝫquo veniat̃ ad gazera. ⁊ ceci=
ἀδασᾶ ἕως τοῦ ἐλθεῖν εἰς γαζηρα. καὶ ἐσάλ
nerũt poſt eos tubis
πισαν ὀπίσω αὐτῶν ταῖς σάλπιγξι τῶν

eos et polluit: & locutus eſt ſuperbe & iurauit cuꝫ ira dicens. Niſi traditus fuerit iudas & exercitus ei⁹ in man⁹ meas: continuo cum regreſſus fuero in pace ſuccendam domum iſtã. Et exiit cum ira magna. Et intrauerunt ſacerdotes & ſteterunt ante faciem altaris templi: & flentes dixerunt. Tu domine elegiſti domum iſtam ad inuocandum nomen tuum in ea: vt eſſet domus orationis & obſecrationis populo tuo. Fac vindictam in homine iſto: & exercitu eius & cadãt in gladio. Memẽto blaſphemias eorum: et ne dederis eis vt permaneãt. Et exiit nicanor ab hieruſaleꝫ & caſtra applicuit ad bethoron: & occurrit illi exercit⁹ ſyrie. Et iudas applicuit in adarſa cum tribus milib⁹ viris. Et orauit iudas et dixit. Qui miſſi erant a rege ſennacherib: domine qa blaſphemauerũt te: exiit angelus & percuſſit ex eis centumoctogintaquinqꝫ milia: ſic contere exercitum iſtũ in conſpectu noſtro hodie: & ſciant ceteri quia male locut⁹ eſt ſuper ſancta tua: & iudica illum ſecundum maliciaꝫ illius. Et cõmiſerũt exercitus prelium tertiadecima die menſis adar: & contrita ſunt caſtra nicanoris: et cecidit ipſe primus in prelio. Vt autẽ vidit exercitus eius quia cecidiſſet nicanor: proiecerũt arma ſua et fugerũt: & perſecuti ſunt eos viaꝫ vnius diei ad adazer vſqꝫquo veniatur in gazara: & tubis cecinerunt poſt eos cum ſignificationibus. Et exierunt de omnibus caſtellis iudee in circuitu: & ventilabãt eos cornibus & conuertebantur iteruꝫ ad eos. Et ceciderunt omnes gladio: & non eſt relictus ex eis nec vnus. Et acceperunt ſpolia eorum in predam. Et caput Nicanoris amputauerunt: et dexteram eius quam extenderat ſuperbe: & attulerunt et ſuſpenderunt cõtra hieruſalem. Et letatus eſt populus valde & egerunt diem illaꝫ in leticia magna. Et conſtituit agi omnibus annis diem iſtã tertiadecima die menſis adar. Et ſiluit terra iuda dies paucos.

Capitulum octauum.

ET audiuit iudas nomen romanorum quia ſunt potentes viribus & acquieſcunt ad omnia que poſtulantur ab eis: et quicunqꝫ acceſſerũt ad eos ſtatuerunt cum eis amicitias: & quia ſunt potentes viribus: et audierũt prelia eorum et virtutes bonas quas fecerũt in galatia: quia obtinuerunt eos et duxerunt ſub tributum: & q̃ta fecerunt in regione hiſpanie: et ꝙ in poteſtatem redegerunt metalla argenti et auri q̃ illic ſunt: et poſſederunt omnem locum cõſilio ſuo & patientia: locaqꝫ que longe erant valde ab eis: & reges qui ſuperuenerant eis ab extremis terre contriuerunt: & percuſſerũt eos plaga magna. Ceteri autem dant eis tributum omnibus annis: & philippum perſen ceterorum regem & ceteros qui aduerſus eos arma tulerant contriuerunt in bello:

ſignoꝝ. ⁊ exierũt de oĩb⁹ vi=
σημασιῶν. καὶ ἐξῆλθον ἐκ πασῶν τῶν κω
cis iudee in circuitu: ⁊ pſequebant̃
μῶν τῆς ἰουδαίας κυκλόθεν, καὶ ὑπερεκέρων
eos: ⁊ cõuertebant̃ hi ad eos:
αὐτούς, καὶ ἀνέστρεφον οὗτοι πρὸς τούτους,
⁊ ceciderũt oẽs gladio ⁊ nõ reli
καὶ ἔπεσον πάντες ῥομφαίᾳ καὶ οὐ κα=
ct⁹ eſt ex illis ullus. ⁊ acceperũt
τελείφθη ἐξ αὐτῶν οὐδεὶς. καὶ ἔλαβον τὰ
ſpolia ⁊ predã: ⁊ caput
σκῦλα καὶ τὴν προνομήν, καὶ τὴν κεφαλὴν
nicanoris ãputauerũt ⁊ dextrã ei⁹ quã
νικάνορος ἀφεῖλον καὶ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ ἣν
extẽdit ſuperbe. ⁊ tulerũt: ⁊
ἐξέτεινεν ὑπερηφάνως. καὶ ἤνεγκαν, καὶ
ſuſpenderũt cõtra hierlm. ⁊ leta
ἐξέτειναν παρὰ τὴν ἱερουσαλήμ. καὶ εὐ=
t⁹ eſt ppl's valde: ⁊ egerũt di=
φράνθη ὁ λαὸς σφόδρα, καὶ ἤγαγον τὴν ἡμέ
em illũ diẽ letitie magne.
ραν ἐκείνην ἡμέραν εὐφροσύνης μεγάλης.
⁊ ſtatuerũt vt agerẽt ſingulis ãnis di=
καὶ ἔστησαν τοῦ ἄγειν κατ᾽ ἐνιαυτὸν τὴν ἡμέ
em hãc tertiadecima adar.
ραν ταύτην τῇ τρισκαιδεκάτῃ τοῦ ἀδάρ.
⁊ ſiluit terra iuda dies pau
καὶ ἡσύχασεν ἡ γῆ ἰούδα ἡμέρας ὀλί=
cos.
γας.

Ca. 8.

ET audiuit iudas nomẽ ro=
Καὶ ἤκουσεν ἰούδας τὸ ὄνομα τῶν ῥω
manoꝝ ꝙ ſunt potẽtes fortitudĩe: ⁊ ipſi ac=
μαίων ὅτι εἰσὶ δυνατοὶ ἰσχύϊ, καὶ αὐτοὶ εὐ
quieſcũt in oĩb⁹ ꝓpoſitis ſi=
δοκοῦσιν ἐν πᾶσι τοῖς προστιθεμένοις αὐ=
bi: ⁊ q̃cunqꝫ acceſſerũt ad eos ſta=
τοῖς, καὶ ὅσοι ἂν προσέλθωσιν αὐτοῖς ἱστῶ
tuũt cũ eis amicitiã: ⁊ ꝙ ſunt potẽtes
σιν αὐτοῖς φιλίαν, καὶ ὅτι εἰσὶ δυνατοὶ
virib⁹. ⁊ narrauerũt ei p̃lia
ἰσχύϊ. καὶ διηγήσαντο αὐτῷ τοὺς πολέμους
illoꝝ ⁊ virtutes bonas q̃s faciũt
αὐτῶν καὶ τὰς ἀνδραγαθίας ἃς ποιοῦσιν
in galatia: ⁊ ꝙ obtinuerũt
ἐν τοῖς γαλάταις, καὶ ὅτι κατεκράτησαν
eos: ⁊ duxerũt eos ſub tributũ: ⁊
αὐτῶν, καὶ ἤγαγον αὐτοὺς ὑπὸ φόρον, καὶ
q̃ fecerũt in ꝓuincia hiſpanie: vt
ὅσα ἐποίησαν ἐν χώρᾳ ἱσπανίας, τοῦ κατα
obtinerẽt metalla argẽti ⁊
κρατῆσαι τῶν μετάλλων τοῦ ἀργυρίου καὶ τοῦ
auri q̃ ſũ illic. ⁊ obtinuerũt locũ
χρυσίου τοῦ ἐκεῖ. καὶ κατεκράτησαν τοῦ τόπου
oẽm cõſilio ſuo ⁊ patiẽtia.
παντὸς τῇ βουλῇ αὐτῶν καὶ τῇ μακροθυμίᾳ.
⁊ loc⁹ erat lõge diſtãs ab illis
καὶ ὁ τόπος ἦν μακρὰν ἀπέχων ἀπ᾽ αὐτῶν
valde ⁊ a regib⁹ q̃ venerãt
σφόδρα καὶ τῶν βασιλέων τῶν ἐπελθόντων
cõtra eos ab extremo terre q̃ ad cõtriue
ἐπ᾽ αὐτοὺς ἀπ᾽ ἄκρου τῆς γῆς ἕως συνέτρι
rũt eos. ⁊ pcuſſerũt in eis plagã
ψαν αὐτούς. καὶ ἐπάταξαν ἐν αὐτοῖς πληγὴν
magnã. ⁊ reliqui dãt eis
μεγάλην. καὶ οἱ ἐπίλοιποι διδόασιν αὐτοῖς
tributũ q̃libet anno: ⁊ philippũ ⁊
φόρον κατ᾽ ἐνιαυτόν, καὶ τὸν φίλιππον καὶ
perſea cetcoꝝ regẽ ⁊ eos q̃ in
τὸν περσέα κιτιέων βασιλέα καὶ τοὺς ἐπηρ
ſurrexerũt cõtra eos cõtriuerũt eos bello:
μένους ἐπ᾽ αὐτοὺς συνέτριψαν αὐτοὺς πολέμῳ,

© Biblioteca Nacional de España

⁊ obtinuerũt eos: ⁊ antiochũ
καὶ κατεκράτησαν αὐτῶν, καὶ ἀντίοχον τὸν
magnũ regẽ aſie q̃ iuit
μέγαν βασιλέα τῆς ἀσίας τὸν πορευθέν-
cõtra eos in pugnã habẽs centũ
τα ἐπ᾽ αὐτοὺς εἰς πόλεμον ἔχοντα ἑκατὸν
viginti elephãtes ⁊ eqtatũ ⁊ currus
εἴκοσι ἐλέφαντας καὶ ἵππον καὶ ἅρματα
⁊ exercitũ multũ valde. ⁊ cõtritus
καὶ δύναμιν πολλὴν σφόδρα. καὶ συνετρί-
eſt ab eis: ⁊ acceperũt eũ viuũ. ⁊
βη ἀπ᾽ αὐτῶν, καὶ ἔλαβον αὐτὸν ζῶντα. καὶ
ſtatuerũt eis dare eũ ⁊
ἔστησαν αὐτοῖς διδόναι αὐτόν τε καὶ τοὺς
q̃ regnarẽt poſt eũ tributũ magnũ: da-
βασιλεύοντας μετ᾽ αὐτὸν φόρον μέγαν, δι-
re obſides ⁊ diſtinctionẽ ⁊ regionẽ
δόναι ὅμηρα καὶ διαστολὴν καὶ χώραν τὴν
indicã ⁊ mediã ⁊ lydiã: ⁊ de
ἰνδικὴν καὶ μηδίαν καὶ λυδίαν, καὶ ἀπὸ
optimis regionib⁹ eoꝝ. ⁊ accipien
τῶν καλλίστων χωρῶν αὐτῶν. καὶ λαβόν-
tes illas ab eo dederũt eas eume
τες αὐτὰς παρ᾽ αὐτοῦ ἔδωκαν αὐτὰς εὐμε-
ni regi. ⁊ qꝛ q̃ ex hella
νεῖ τῷ βασιλεῖ. καὶ ὅτι οἱ ἐκ τῆς ἑλλά-
de decreuerũt ire ⁊ tollere eos
δος ἐβουλεύσαντο ἐλθεῖν καὶ ἐξᾶραι αὐτούς.
⁊ innotuit ſmo eis: ⁊ miſerũt
καὶ ἐγνώσθη ὁ λόγος αὐτοῖς, καὶ ἀπέστειλαν
cõtra illos ducẽ vnũ: ⁊ pugnauerũt
ἐπ᾽ αὐτοὺς στρατηγὸν ἕνα, καὶ ἐπολέμησαν
cõtra eos. ⁊ ceciderũt de eis vulne-
πρὸς αὐτούς. καὶ ἔπεσον ἐξ αὐτῶν τραυ-
rati multi. ⁊ captiuauerũt mul-
ματίαι πολλοί. καὶ ἠχμαλώτευσαν πολ-
tos mulieres eoꝝ ⁊ filios
λοὺς τὰς γυναῖκας αὐτῶν καὶ τὰ τέκνα
eoꝝ: ⁊ diripuerũt eos ⁊ obti-
αὐτῶν, καὶ προενόμευσαν αὐτοὺς καὶ κατε-
nuerũt terrã eoꝝ: ⁊ deſtruxerũt
κράτησαν τῆς γῆς αὐτῶν, καὶ καθεῖλον τὰ
arces eoꝝ: ⁊ diripuerũt e-
ὀχυρώματα αὐτῶν, καὶ προενόμευσαν αὐ-
os: ⁊ ſeruos fecerũt eos vſqꝫ in
τούς, καὶ κατεδουλώσαντο αὐτοὺς ἕως τῆς
diẽ hãc. ⁊ reliqua re-
ἡμέρας ταύτης. καὶ τὰς ἐπιλοίπους βα-
gna: ⁊ inſulas q̃ vnqꝫ reſtite-
σιλείας, καὶ τὰς νήσους ὅσοι ποτὲ ἀντέστη-
rãt eis: deſtruxerũt ⁊ i ſuitutẽ redegerũt
σαν αὐτοῖς, κατέφθειραν καὶ ἐδούλωσαν
eos. cũ ãt amicis ſuis ⁊ q̃
αὐτούς. μετὰ δὲ τῶν φίλων αὐτῶν καὶ τῶν
acqeſcebãt eis cõſeruauerũt e-
ἐπαναπαυομένων αὐτοῖς συνετήρησαν αὐ-
is amicitiã: ⁊ obtinuerũt re-
τοῖς φιλίαν, καὶ κατεκράτησαν τῶν βασι-
gna q̃ prope ⁊ q̃ lõge. ⁊ qcũqꝫ
λειῶν τῶν ἐγγὺς καὶ τῶν μακράν. καὶ ὅσοι
audierunt nomẽ eoꝝ timebãt ab
ἤκουσαν τὸ ὄνομα αὐτῶν ἐφοβοῦντο ἀπ᾽ αὐ-
eis. q̃s ãt velint adiuuare ⁊ vt re
τῶν. ὅσους δ᾽ ἂν βούλωνται βοηθεῖν καὶ βα-
gnẽt regnãt. q̃s ãt velit
σιλεύειν βασιλεύουσιν. οὓς δ᾽ ἂν βούλων-
deturbãt. ⁊ exaltati ſunt valde. ⁊
ται, μεθιστῶσι. καὶ ὑψώθησαν σφόδρα. καὶ
in oĩb⁹ his nõ impoſuit ſibi vll⁹ eoꝝ
ἐν πᾶσι τούτοις οὐκ ἐπέθετο οὐδεὶς αὐτῶν
diadema: ⁊ nõ veſtierũt purpurã:
διάδημα, καὶ οὐ περιεβάλοντο πορφύραν,

et obtinuerunt eos: et antiochũ magnum regem aſie qui eis pugnam intulerat habens centũviginti elephantes et equitatum: et currus et exercitum magnum valde contritũ ab eis: & quia ceperunt eũ viuum & ſtatuerunt ei vt daret ipſe & qui regnarent poſt ipſum tributum magnum & daret obſides et conſtitutum: et regionem indorũ & medos et lydos de optimis regionibus eorum: & acceptas eas ab eis dederunt eumeni regi et quia q erant apud helladam voluerũt ire & tollere eos: & innotuit ſermo his et miſerunt ad eos ducem vnum: et pugnauerunt contra illos: & ceciderunt ex eis multi et captiuas duxerũt vxores eorum & filios & diripuerũt eos & terram eorum poſſederunt: & deſtruxeruut muros eorum: & in ſeruitutem illos redegerunt vſqꝫ in hũc diem: & reſidua regna et inſulas que aliquando reſtiterant illis exterminauerunt & in poteſtatem redegerunt Cum amicis autem ſuis & qui in ipſis requiem habebant conſeruauerunt amicitiam: & obtinuerunt regna que erant proxima & que erant longe: qa quicunqꝫ audiebant nomen eorum timebant eos. Quibus vero vellent auxilio eſſe vt regnarent: regnabãt. Quos autem vellent: regno deturbabant: & exaltati ſunt valde. Et in oĩbus iſtis nemo portabat diadema: nec induebatur purpura vt magnificaretur in ea. Et quia curiam fecerũt ſibi: & cotidie conſulebant trecentos viginti conſiliũ agentes ſẽper de multitudine vt que digna ſunt gerãt. Et cõmittunt vni homini magiſtratum ſuum per ſingulos annos dominari vniuerſe terre ſue: & omnes obediunt vni: & non eſt inuidia neqꝫ zel⁹ inter eos: & elegit iudas eupolemum filium iohãnis filii iacob: & iaſonẽ filiũ eleazari: & miſit eos romam conſtituere cum illis amicitiam & ſocietatẽ & vt auferrent ab eis iugum grecorum: quia viderunt qꝫ in ſeruitutem premerent regnum iſrael. Et abierũt romam viam multam valde: & introierunt curiam & dixerunt. Iudas machabeus & fratres eius: & populus iudeorum miſerunt nos ad vos ſtatuere vobiſcum ſocietatem & pacem: & conſcribere nos ſocios & amicos veſtros: & placuit ſermo in conſpectu eorum: & hoc reſcriptuꝫ eſt quod reſcripſerunt in tabulis ereis: & miſerũt in hieruſalẽ vt eſſet apud eos ibi memoriale pacis et ſocietatis. Bene ſit romanis & genti iudeorum in mari & in terra ineternum gladiuſqꝫ & hoſtis procul ſit ab eis. Quod ſi inſteterit bellum romanis prius aut omnibus ſociis eorum in omni dominatione eorum: auxilium feret gens iudeorum prout tempus dictauerit corde pleno: & prelantibus nõ dabũt neqꝫ

vt magnificarent in ea. et curiã
ὥστε ἁδρυνθῆναι ἐν αὐτῇ. καὶ βουλευτή-
fecerũt ſibi: ⁊ cotidie cõſu-
ριον ἐποίησαν ἑαυτοῖς, καὶ καθ᾽ ἡμέραν ἐβου-
lebãt trecẽti ⁊ viginti cõſultan-
λεύοντο τριακόσιοι καὶ εἴκοσι βουλευό-
tes ſemper de multitudine: vt
μενοι διαπαντὸς περὶ τοῦ πλήθους, τοῦ
gubernẽt eos. ⁊ credũt vni ho-
εὐκοσμεῖν αὐτούς. καὶ πιστεύουσιν ἑνὶ ἀν- B
mini: vt ipcret eis p ſingulos ãnos: ⁊ do
θρώπῳ, ἄρχειν αὐτῶν κατ᾽ ἐνιαυτόν, καὶ κυ-
minet toti⁹ terre eoꝝ. ⁊ oẽs
ριεύειν πάσης τῆς γῆς αὐτῶν. καὶ πάντες
audiũt vnũ. ⁊ nõ eſt inuidia neqꝫ
ἀκούουσι τοῦ ἑνός. καὶ οὐκ ἔστι φθόνος οὐδὲ
zel⁹ in illis. ⁊ elegit iudas
ζῆλος ἐν αὐτοῖς. καὶ ἐπελέξεν ἰούδας τὸν
eupolemũ filiũ ioannis filij accos ⁊ ia
εὐπόλεμον υἱὸν ἰωάννου τοῦ ἀκκὼς καὶ ἰά-
ſonẽ filiũ eleazari: ⁊ miſit eos
σωνα υἱὸν ἐλεαζάρου, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς
ad romã ad cõſtituẽdũ cũ illis amicitiã ⁊ ſocie-
εἰς ῥώμην στῆσαι αὐτοῖς φιλίαν καὶ συμ-
tatẽ: ⁊ vt auferrẽt iugũ ab eis.
μαχίαν, καὶ τοῦ ἆραι τὸν ζυγὸν ἀπ᾽ αὐτῶν.
qm̃ viderũt regnũ grecoꝝ in
ὅτι εἶδον τὴν βασιλείαν τῶν ἑλλήνων κα-
ſuitutẽ redigẽtes iſrael ſuitio. ⁊
ταδουλουμένους τὸν ἰσραὴλ δουλείαν. καὶ
abierũt ad romã. ⁊ via multa
ἐπορεύθησαν εἰς ῥώμην. καὶ ἡ ὁδὸς πολλὴ
valde. ⁊ intrauerũt in ſenatũ: C
σφόδρα. καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸ βουλευτήριον,
⁊ reſpõderunt ⁊ dixerũt. iudas mac
καὶ ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον. ἰούδας ὁ μακ-
cabe⁹ ⁊ fratres ei⁹ ⁊ multitudo
καβαῖος καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ τὸ πλῆθος
iudeoꝝ miſerunt nos ad vos.
τῶν ἰουδαίων ἀπέστειλαν ἡμᾶς πρὸς ὑμᾶς.
ad ſtatuẽdũ vobiſcũ ſocietatẽ ⁊ pacẽ
στῆσαι μεθ᾽ ὑμῶν συμμαχίαν καὶ εἰρήνην
⁊ ad cõſcribẽdũ nos ſocios ⁊ ami
καὶ γραφῆναι ἡμᾶς συμμάχους καὶ φί-
cos vr̃os. ⁊ placuit ſmo corã e-
λους ὑμῶν. καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον αὐ-
is: ⁊ hoc reſcriptũ epiſtole
τῶν, καὶ τοῦτο τὸ ἀντίγραφον τῆς ἐπιστολῆς
quã reſcripſit in tabulis ereis. ⁊
ἧς ἀντέγραψεν ἐπὶ δέλτοις χαλκαῖς. καὶ
miſit in hieruſalẽ vt eſſet apud
ἀπέστειλεν εἰς ἱερουσαλὴμ εἶναι παρ᾽ αὐ-
eos illic memoriale pacis ⁊ ſocieta
τοῖς ἐκεῖ μνημόσυνον εἰρήνης καὶ συμμα-
tis. bene ſit romanis ⁊ gẽti
χίας. καλῶς γένοιτο ῥωμαίοις καὶ τῷ ἔθνει
iudeoꝝ in mari ⁊ in terra
ἰουδαίων ἐν τῇ θαλάσσῃ καὶ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς
in ſeculũ. ⁊ gladi⁹ ⁊ hoſtis pro
εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ ῥομφαία καὶ ἐχθρὸς μα-
cul ſit ab eis. ſi ãt inſtiterit bellũ
κρυνθείη ἀπ᾽ αὐτῶν. ἐὰν δὲ ἐνστῇ πόλεμος
in roma priori vel oĩb⁹ ſociis
ἐν ῥώμῃ προτέρᾳ ἢ πᾶσι τοῖς συμμάχοις
coꝝ in oĩ ditione coꝝ: auxiliũ feret D
αὐτῶν ἐν πάσῃ κυρίᾳ αὐτῶν, συμμαχήσει
gẽs iudeoꝝ: vt tp̃s dicta
τὸ ἔθνος τῶν ἰουδαίων, ὡς ἂν ὁ καιρὸς ὑπο-
uerit eis corde pleno. ⁊
γράφῃ αὐτοῖς καρδίᾳ πλήρει. καὶ τοῖς
preliãtib⁹ nõ dabũt: neqꝫ
πολεμοῦσιν οὐ δώσουσι, οὐδὲ

© Biblioteca Nacional de España

ſubminiſtrabũt triticũ arma argẽtum naues
ἐπαρκέσουσι σῖτον ὅπλα ἀργύριον πλοῖα
vt viſum ẽ romanis. ⁊ cuſtodiẽt man
ὡς ἔδοξε ῥωμαίοις. καὶ φυλάξονται τὰ φυ-
data eoꝝ nihil accipiẽtes. ſm
λάγματα αὐτῶν οὐδὲν λαβόντες. κατὰ τὰ
eadẽ ãt ſi gẽti iudeoꝝ contigerit pri-
αὐτὰ δὲ ἐὰν ἔθνει ἰουδαίων συμβῇ προτέ
us bellũ: auxiliũ ferẽt romani
ροις πόλεμος, συμμαχήσουσι οἱ ῥωμαῖοι
ex aĩo vt eis opportunitas di
ἐκ ψυχῆς ὡς ἂν αὐτοῖς ὁ καιρὸς ὑπο-
ctauerit. ⁊ adiuuantibꝰ nõ dabĩt
γραφῇ. καὶ τοῖς συμμαχοῦσιν οὐ δοθήσεται
triticũ arma argẽtum naues vt placuit rome:
σῖτος ὅπλα ἀργύριον πλοῖα ὡς ἔδοξε ῥώμῃ,
⁊ cuſtodiẽt mãdata hec ⁊
καὶ φυλάξονται τὰ φυλάγματα ταῦτα καὶ
nõ cũ dolo. ſm ſmones hos
οὐ μετὰ δόλου. κατὰ τοὺς λόγους τούτους
ſtatuerũt romani cũ pplo iudeoꝝ. ſi
ἔστησαν ῥωμαῖοι τῷ δήμῳ τῶν ἰουδαίων. ἐὰν
ãt poſt verba hec cõſiliũ habuerit
A δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους βουλεύσωνται
hi ⁊ hi addere vel detrahere: fa-
οὗτοι καὶ οὗτοι προσθῆναι ἢ ἀφελεῖν, ποιή
ciẽt ad libitũ eoꝝ. ⁊ qđ addide
σονται ἐξ αἱρέσεως αὐτῶν. καὶ ὃ ἐὰν προσθῶ
rint vel dẽpſerint erit ratũ. ⁊ de ma
σιν ἢ ἀφελῶσιν ἔσται κύρια. καὶ περὶ τῶν κα
lis q̄ rex demetriꝰ facit
κῶν ὧν ὁ βασιλεὺς δημήτριος συντελεῖται
cõtra eos: ſcripſimꝰ ei dicẽtes. ob
εἰς αὐτούς, ἐγράψαμεν αὐτῷ λέγοντες. διὰ
C qđ aggrauaſti iugũ tuũ ſup amicos
τί ἐβάρυνας τὸν ζυγόν σου ἐπὶ τοὺς φίλους
nr̃os ſocios iudeos. ſi igiẽ
ἡμῶν τοὺς συμμάχους ἰουδαίους. ἐὰν οὖν
vltra adierint cõtra te: faciemꝰ eis
ἔτι ἐντύχωσι κατὰ σοῦ, ποιήσωμεν αὐτοῖς
iudiciũ. ⁊ oppugnabimꝰ te per ma
τὴν κρίσιν. καὶ πολεμήσομέν σε διὰ τῆς θα
re ⁊ per terrã.
λάσσης καὶ διὰ τῆς ξηρᾶς. Ca.9.

ET audiuit demetriꝰ ꝙ fecit
Καὶ ἤκουσε δημήτριος ὅτι ἐποίησε
nicanor ⁊ exercitꝰ eiꝰ bellũ:
νικάνωρ καὶ δυνάμεις αὐτοῦ πόλεμον,
⁊ addidit bacchidẽ ⁊ al-
B καὶ προσέθετο τὸν βακχίδην καὶ τὸν ἄλ-
cimũ iteꝝ mittere in terrã iu
κιμον ἐκ δευτέρου ἀποστεῖλαι εἰς γῆν ἰού
D da. ⁊ dextrũ cornu cũ eis. ⁊
δα. καὶ τὸ δεξιὸν κέρας μετ᾽ αὐτῶν. καὶ
abierunt viã q̄ in galgala: ⁊
ἐπορεύθησαν ὁδὸν τὴν εἰς γάλγαλα, καὶ
caſtrametati ſunt in meſaloth q̄ in arbe-
παρενέβαλον ἐπὶ μεσαλὼθ τὴν ἐν ἀρβή-
lis. ⁊ acceperunt eã: ⁊ pere
λοις. καὶ προκατελάβοντο αὐτήν, καὶ ἀπώ
merunt aĩas hoĩm multas. ⁊
λεσαν ψυχὰς ἀνθρώπων πολλάς. καὶ
mẽſe primo anni ſecundi ⁊
τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου ἔτους τοῦ δευτέρου καὶ
q̄nquageſimi ⁊ cẽteſimi caſtrametati ſunt ad
πεντηκοστοῦ καὶ ἑκατοστοῦ παρενέβαλον ἐπὶ
hieruſalẽ. ⁊ ſurrexerũt ⁊ abierunt
ἱερουσαλήμ. καὶ ἀπῆραν καὶ ἐπορεύθησαν
in bereã cũ viginti milibꝰ viroꝝ ⁊
εἰς βερέαν ἐν εἴκοσι χιλιάσιν ἀνδρῶν καὶ
duobꝰ milibꝰ equitũ. ⁊ iudas poſuerat
ã.4.b. διχιλίᾳ ἵππῳ. καὶ ἰούδας ἦν παρεμβε-

ſubminiſtrabunt triticum arma pecu-
niam naues ſicut placuit romanis: & cu
ſtodient mandata eorum nihil ab eis ac
cipientes. Similiter autem & ſi genti iu-
deorum prius acciderit bellum: adiuua
bunt romani ex animo prout eis tẽpus
permiſerit: & adiuuãtibus non dabitur
triticum arma pecunia naues: ſicut pla-
cuit romanis & cuſtodient mandata eo
rum abſq; dolo. Secundum hec verba
conſtituerunt romani populo iudeorũ
ꝙ ſi poſt hec verba hi aut illi addere aut
demere ad hec aliquid voluerint: faciẽt
ex propoſito ſuo & quecũq; addiderit
vel dẽpſerint rata erunt. Sed et de malis
que demetriꝰ rex fecit in eos ſcripſimꝰ
ei dicentes. Quare grauaſti iugum tuũ
ſuper amicos noſtros & ſocios iudeos.
Si ergo iterum adierint nos aduerſum
te: faciemus illis iudicium & pugnabi-
mus tecum mari terraq;. Ca.9.

INterea vt audiuit demetrius q̄ ce-
cidit nicanor & exercitꝰ eius in pre-
lio appoſuit bacchidem & alcimũ rur
ſum mittere in iudeam & dextrum cor-
nu cum illis. Et abierunt viam que du-
cit in galgala: et caſtra poſuerunt in ma
ſaloth q̄ eſt in arbellis & occupauerunt
eam: & peremerunt animas hominum
multas. In mẽſe primo anni centeſimi
& quinquageſimi & ſecũdi applicuerũt
exercitum ad hieruſalem: & ſurrexerũt
et abierunt in berea viginti milia viro-
rum: & duo milia equitum. Et iudas po
ſuerat caſtra in laiſa: et tria milia viri ele
cti cum eo. Et viderunt multitudinem
exercitus: quia multi ſunt & timuerunt
valde: & multi ſubtraxerũt ſe de caſtris:
& non remanſerunt ex eis niſi octĩgen
ti viri. Et vidit iudas ꝙ defluxit exerci-
tus ſuus et bellum perurgebat eum: &
cõfractus eſt corde quia nõ habebat tẽ
pus cõgregãdi eos: & diſſolutus eſt. Et
dixit his qui reſidui erant. Surgamus &
eamus ad aduerſarios noſtros: ſi poteri
mꝰ pugnare aduerſus eos: et auertebãt
eum dicentes. Non poterimus: ſed libe
remus animas noſtras modo: & reuer-
tamur ad fratres noſtros: & tunc pugna
bimus aduerſus eos. Nos autem pauci
ſumus. Et ait iudas. Abſit iſtam rem fa-
cere: vt fugiamus ab eis. Et ſi appropia
uit tempus noſtrum: moriamur in vir-
tute propter fratres noſtros: & non in-
feramus crimẽ glorie noſtre: et mouit
exercitus de caſtris: & ſteterunt illis ob
uiam. Et diuiſi ſunt equites in duas par-
tes: et fundibularii & ſagittarii preibant
exercitum et primi certaminis omnes
potentes. Bacchides autẽ erat in dex
tro cornu: & proximauit legio ex dua
bus partibus & clamabant tubis. Excla
mauerunt autem & hi qui erant ex par
te iude etiam ipſi: & cõmota eſt terra a
voce exercituũ: & cõmiſſum eſt preli
um a mane vſq; ad veſperam. Et vidit
iudas ꝙ firmior eſt pars exercitus bac-
chidis in dextris: & conuenerunt cum
ipſo omnes conſtantes corde: & con-
trita eſt dextera pars ab eis

caſtra in eleaſa. ⁊ tres mille viri
βληκὼς ἐν ἐλεάσα. καὶ τριχίλιοι ἄνδρες
electi cũ eo. ⁊ viderunt multitudĩem
ἐκλεκτοὶ μετ᾽ αὐτοῦ. καὶ εἶδον τὸ πλῆθος τῶν
exercituũ q̃m multi ſunt: ⁊ timuerunt
δυνάμεων ὅτι πολλοί εἰσι, καὶ ἐφοβήθησαν
valde. ⁊ ſubtraxerunt ſe multi de
σφόδρα. καὶ ἐξερρύησαν πολλοὶ ἀπὸ τῆς
caſtris. nõ relicti ſunt ex eis
παρεμβολῆς. οὐ κατελείφθησαν ἐξ αὐτῶν
niſi octingẽti viri. ⁊ vidit iudas
ἀλλ᾽ ἢ ὀκτακόσιοι ἄνδρες. καὶ εἶδεν ἰούδας
qđ deflueret caſtra ſua: ⁊ bel
ὅτι ἀπερρύη ἡ παρεμβολὴ αὐτοῦ, καὶ ὁ πό-
lũ affligebat eũ: ⁊ cõfractꝰ eſt cor
λεμος ἔθλιβεν αὐτόν, καὶ συνετρίβη τῇ καρ
de q̃m nõ habuit tp̃s vt cõgregaret eos.
δίᾳ ὅτι οὐκ εἶχε καιρὸν συναγαγεῖν αὐτούς.
⁊ diſſolutꝰ ẽ. ⁊ dixit relictis.
καὶ ἐξελύθη. καὶ εἶπε τοῖς καταλειφθεῖσιν.
ſurgamꝰ ⁊ aſcẽdamꝰ ad cõtra
ἀναστῶμεν καὶ ἀναβῶμεν ἐπὶ τοὺς ὑπεναντί
rios nr̃os. ſi forte poterimꝰ debellare e-
ους ἡμῶν. ἐὰν ἄρα δυνώμεθα πολεμῆσαι αὐ
os. ⁊ auerterũt eũ dicẽtes. nõ
τούς. καὶ ἀπέστρεψαν αὐτὸν λέγοντες. οὐ μὴ
poterimꝰ ſed liberemꝰ nr̃as aĩ
δυνώμεθα ἀλλ᾽ ἢ σώζωμεν τὰς ἑαυτῶν ψυ
mas nũc reuertere. ⁊ fratres nr̃i
χὰς τὸ νῦν ἐπίστρεψον. καὶ οἱ ἀδελφοὶ ἡμῶν
defluxerunt. ⁊ pugnabimꝰ cõtra eos.
ἀπερρύησαν. καὶ πολεμήσομεν πρὸς αὐτούς.
nos ãt pauci. ⁊ dixit iudas. nõ mihi ſit
ἡμεῖς δὲ ὀλίγοι. καὶ εἶπεν ἰούδας. μή μοι γέ-
res hec: facere vt fugiamꝰ ab e-
νοιτο πρᾶγμα τοῦτο, ποιῆσαι φυγεῖν ἀπ᾽ αὐ
is. ⁊ appropiquauit tp̃s nr̃m ⁊ moria
τῶν. καὶ ἤγγικεν ὁ καιρὸς ἡμῶν καὶ ἀποθάνω
mur fortiter ꝓpter fratres nr̃os. ⁊
μεν ἀνδρίᾳ χάριν τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν. καὶ
nõ relinquamꝰ crimẽ gl̃ie nr̃e. ⁊
μὴ καταλίπωμεν αἰτίαν τῇ δόξῃ ἡμῶν. καὶ
mouit exercitꝰ de caſtris.
ἀπῆρεν ἡ δύναμις ἀπὸ τῆς παρεμβολῆς.
⁊ ſteterũt in occurſum eis. ⁊ diui-
καὶ ἔστησαν εἰς συνάντησιν αὐτοῖς. καὶ ἐμερί
ſus ẽ equitatꝰ ĩ duas ptes, ⁊ fundibularij ⁊
σθη ἡ ἵππος δύο μέρη. καὶ οἱ σφενδονῆται καὶ
ſagittarij p̃ibãt exercitũ. ⁊
οἱ τοξόται προεπορεύοντο τῆς δυνάμεως. καὶ οἱ
p̃mi certatores oẽs potẽtes. bacchides ãt
πρωταγωνισταὶ πάντες οἱ δυνατοί. βακχίδης δὲ
erat ĩ dextro cornu. ⁊ appropiquauit phalãx
ἦν ἐν τῷ δεξιῷ κέρατι. καὶ ἤγγισεν ἡ φάλαγξ
a duabꝰ ptibꝰ ⁊ cecinerũt tubis:
ἐκ τῶν δύο μερῶν καὶ ἐφώνουν ταῖς σάλπιγ
⁊ cecinerũt q̃ a pte iude ⁊ ipſi
ξι, καὶ ἐσάλπισαν οἱ παρὰ ἰούδα καὶ αὐτοὶ
tubis: ⁊ cõmota eſt terra a
ταῖς σάλπιγξι, καὶ ἐσαλεύθη ἡ γῆ ἀπὸ τῆς
voce exercituũ. ⁊ fuit preli-
φωνῆς τῶν παρεμβολῶν. καὶ ἐγένετο ὁ πόλε
um cõmiſſum a mane vſq; ad veſperã.
μος συνημμένος ἀπὸ πρωΐθεν ἕως ἑσπέρας.
⁊ vidit iudas ꝙ bacchides ⁊ firma
καὶ εἶδεν ἰούδας ὅτι βακχίδης καὶ τὸ στερέ
mẽtũ exercitꝰ in dextris. ⁊
ωμα τῆς παρεμβολῆς ἐν τοῖς δεξιοῖς. καὶ
cõuenerunt cũ eo oẽs animoſi cor-
συνῆλθον αὐτῷ πάντες οἱ εὔψυχοι τῇ καρ
de: ⁊ cõfractũ eſt dextrũ cornu ab ipſis
δίᾳ καὶ συνετρίβη τὸ δεξιὸν κέρας ἀπ᾽ αὐτῶν

© Biblioteca Nacional de España

⁊ pſecuti ſũt poſt eos vſq; ad azoti mõtẽ.
καὶ ἐδίωκον ὀπίσω αὐτῶν ἕως ἀζώτου ὄρους.
⁊ q̃ in ſiniſtro cornu viderũt q̃ cõtri=
καὶ οἱ εἰς τὸ ἀριστερὸν κέρας εἶδον ὅτι συνε
tũ eſt dextrũ cornu: ⁊ reuerſi ſũt ſm
τρίβη τὸ δεξιὸν κέρας, καὶ ἐπέστρεψαν κατὰ
pedes iude ⁊ eoꝝ q̃ cũ eo a
πόδας ἰούδου καὶ τῶν μετ᾽ αὐτοῦ ἐκ τῶν
tergo: ⁊ ingrauatũ ẽ preliũ: ⁊ ceci=
ὄπισθεν, καὶ ἐβαρύνθη ὁ πόλεμος, καὶ ἔπε
derũt vulnerati multi ex his ⁊ ex
σον τραυματίαι πολλοὶ ἐκ τούτων καὶ ἐκ
his. ⁊ iudas cecidit: ⁊ reliqui fuge
τούτων. καὶ ἰούδας ἔπεσε, καὶ οἱ λοιποὶ ἔφυ
rũt. ⁊ tulerũt ionathã ⁊ ſimõ iudã
γον. καὶ ἦραν ἰωνάθαν καὶ σίμων ἰούδαν τὸν
fratrẽ ſuũ: ⁊ ſepelierũt eũ in ſe=
ἀδελφὸν αὐτῶν, καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν τῷ τά
pultura patrũ ei⁹ in modin. ⁊ luxe=
φῳ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν μωδεΐν. καὶ ἔκλαυ
rũt eũ ⁊ plãxerũt eũ oĩs iſrael
σαν αὐτὸν καὶ ἐκόψαντο αὐτὸν πᾶς ἰσραὴλ
plãctu magno. ⁊ plorauerũt dies mul=
κοπετὸν μέγαν. καὶ ἐπένθουν ἡμέρας πολ=
tos ⁊ dixerũt. q̃mõ cecidit potẽs ſaluãs
λὰς καὶ εἶπαν. πῶς ἔπεσε δυνατὸς σώζων
iſrael. ⁊ reliqua ſmonũ iu=
τὸν ἰσραήλ. καὶ τὰ περισσὰ τῶν λόγων ἰου=
de ⁊ belloꝝ ⁊ facinoꝝ
δα καὶ τῶν πολέμων καὶ τῶν ἀνδραγαθι
q̃ fecit ⁊ magnitudinis eoꝝ
ῶν ὧν ἐποίησε καὶ τῆς μεγαλωσύνης αὐτῶν
nõ ſunt ſcripta. multa eñ erãt valde. ⁊
οὐ κατεγράφη. πολλὰ γὰρ ἦν σφόδρα. καὶ
factũ eſt poſt mortẽ iude: emerſerũt
ἐγένετο μετὰ τὴν τελευτὴν ἰούδα, ἐξέκυψαν
iniqui in oĩb⁹ terminis iſrael. ⁊
οἱ ἄνομοι ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις ἰσραήλ. καὶ
exorti ſunt oẽs operãtes iniq̃ta
ἀνέτειλαν πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀδικί
tẽ. in dieb⁹ illis facta ẽ fames
αν. ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐγενήθη λιμὸς
magna valde. ⁊ rebellauit regio cũ
μέγας σφόδρα. καὶ ηὐτομόλησεν ἡ χώρα με
ipis. ⁊ elegit bacchides im=
τ᾽ αὐτῶν. καὶ ἐξέλεξε βακχίδης τοὺς ἀσε=
pios viros: ⁊ cõſtituit eos dños
βεῖς ἄνδρας, καὶ κατέστησεν αὐτοὺς κυρίους
regionis. ⁊ exq̃rebãt ⁊ ſcrutabant
τῆς χώρας. καὶ ἐξεζήτουν καὶ ἐξηρεύνων τοὺς
amicos iude. ⁊ duxerũt eos ad bacchi
φίλους ἰούδα. καὶ ἦγον αὐτοὺς πρὸς βακχί=
dẽ: ⁊ vĩdicabat in illos: ⁊ illudebat eos.
δην, καὶ ἐξεδίκα αὐτούς, καὶ ἐνέπαιζεν αὐτοῖς.
⁊ facta ẽ tribulatio magna in iſrael: q̃
καὶ ἐγένετο θλῖψις μεγάλη ἐν τῷ ἰσραήλ, ἥτις
nõ eſt facta a q̃ua die nõ eſt viſus ꝓpheta
οὐκ ἐγένετο ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας οὐκ ὤφθη προφήτης
eis: ⁊ cõgregati ſunt oẽs amici
αὐτοῖς. καὶ ἠθροίσθησαν πάντες οἱ φίλοι
iude ⁊ dixerũt ionathe. ex quo fra
ἰούδα καὶ εἶπον τῷ ἰωνάθαν. ἀφ᾽ οὗ ὁ ἀδελ
ter tu⁹ iudas mortu⁹ eſt: ⁊ vir ſimi=
φός σου ἰούδας τετελεύτηκε, καὶ ἀνὴρ ὅμοι=
lis ei nõ eſt ad excũdũ cõtra inimicos
ος αὐτῷ οὐκ ἔστιν ἐξελθεῖν πρὸς τοὺς ἐχθροὺς
⁊ bacchidẽ. ⁊ in inimicos
καὶ βακχίδην. καὶ ἐν τοῖς ἐχθραίνουσι τοῦ
gẽtis nr̃e. nũc igit̃ te elegim⁹ ho=
ἔθνους ἡμῶν. νῦν οὖν σὲ ᾑρετισάμεθα σήμε=
die vt ſis pro eo nobis in principẽ
ρον τοῦ εἶναι ἀντ᾽ αὐτοῦ ἡμῖν εἰς ἄρχοντα

& perſecutus eſt eos vſq; ad montẽ azo
ti. Et qui in ſiniſtro cornu erant vide=
runt q̃ contritum eſt dextrum cornu:
& ſecuti ſunt poſt iudam & eos qui cu;
ipſo erant a tergo. Et ingrauatũ eſt pre
lium & ceciderunt vulnerati multi ex
his et ex illis. Et iudas cecidit: & ceteri
fugerunt. Et ionathas & ſimon tulerũt
iudam fratrem ſuum: & ſepelierunt eũ
in ſepulchro patrum ſuorum in ciuita=
te modin. Et fleuerunt eum omnis po=
pulus iſrael planctu magno: & lugebãt
dies multos et dixerunt. Quomodo ce
cidit potens qui ſaluum faciebat popu
lum iſrael. Et cetera verba bellorum iu
de & virtutum quas fecit: & magnitudi
nis eius non ſunt deſcripta. Multa eñ
erant valde. Et factum eſt poſt obitum
iude emerſerunt iniqui in omnibus fi=
nibus iſrael: & exorti ſunt omnes qui
operabãtur iniquitatem. In dieb⁹ illis
facta eſt fames magna valde: & tradidit
ſe bacchidi omnis regio eorum cũ ipis:
Et elegit bacchides viros impios & con
ſtituit eos dominos regionis: & exquire
bant & perſcrutabantur amicos iude: &
adducebant eos ad bacchidem: & vin=
dicabat in illos & illudebat. Et facta eſt
tribulatio magna in iſrael: qualis non
fuit ex die qua non eſt viſus propheta
in iſrael: et congregati ſunt omnes ami
ci iude: & dixerunt ionathe. Ex quo fra
ter tuus iudas defunctus eſt: vir ſimilis
ei non eſt qui exeat contra inimicos no
ſtros bacchidem & eos qui inimici ſunt
gentis noſtre. Nunc itaq; te hodie elegi
mus eſſe pro eo nobis in principem &
ducem ad bellandum bellum noſtrum.
Et ſuſcepit ionathas tempore illo prin
cipatu;: & ſurrexit loco iude fratris ſui:
& cognouit bacchides: & querebat eu;
occidere: & cognouit ionathas & ſimõ
frater eius et omnes qui cum eo erant:
& fugerunt in deſertum thecue: & cõſe
derũt ad aquam lacus aſphar: & cogno
uit bacchides: & die ſabbatorum venit
ipſe et omnis exercitus eius trãs iorda=
nem: & ionathas miſit fratrem ſuu; du
cem populi: & rogauit nabutheos ami=
cos ſuos vt cõmodarent illis apparatũ
ſuum qui erat copioſus: & exierunt filii
iambri ex madaba: & comprehẽderũt
iohannẽ et omnia que habebat: & abie
runt habentes ea. Poſt hec verba renũ
ciatum eſt ionathe et ſimoni fratri eius:
quia filii iambri faciũt nuptias magnas
& ducunt ſponſa; ex madaba filiã vni⁹
de magnis principibus chanaan cũ am
bitione magna: & recordati ſunt ſan=
guinis iohãnis fratris ſui: & aſcenderũt
& abſconderunt ſe ſub tegumento mõ
tis: & eleuauerunt oculos ſuos & vide=
runt et ecce tumultus et aparatus mul=
tus: et ſponſus proceſſit et amici eius &
fratres eius obuiam illis cum tympanis
& muſicis & armis multis: et ſurrexerũt
ad eos ex inſidiis: & occiderunt eos:
& ceciderunt vulnerati multi: & reſi=
dui fugerunt in montes: & acceperũt
omnia ſpolia eorum: & conuerſe ſunt
nuptie in luctum; & vox muſicorum

⁊ ducẽ vt pugnes pugnã
καὶ ἡγούμενον τοῦ πολεμῆσαι τὸν πόλεμον
nr̃am. ⁊ ſuſcepit ionathã in tp̃e
ἡμῶν. καὶ ἐπεδέξατο ἰωνάθαν ἐν τῷ καιρῷ
illo ducatũ: ⁊ ſurrexit pro iuda
ἐκείνῳ τὴν ἥγησιν, καὶ ἀνέστη ἀντὶ ἰούδα τοῦ
fratre ſuo. ⁊ cognouit bacchides ⁊
ἀδελφοῦ αὐτοῦ. καὶ ἔγνω βακχίδης καὶ
q̃rebat eũ occidere: ⁊ cognouit ionathas
ἐζήτει αὐτὸν ἀποκτεῖναι, καὶ ἔγνω ἰωνάθαν
⁊ ſimõ frater ei⁹ ⁊ omnes q̃
καὶ σίμων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ
cũ eo: ⁊ fugerũt in deſertũ thecoe.
μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἔφυγον εἰς τὴν ἔρημον θεκωέ.
⁊ caſtrametati ſunt ad aquã lac⁹ aſ=
καὶ παρενέβαλον ἐπὶ τὸ ὕδωρ λάκκου ἀσ
phar. ⁊ cognouit bacchides die ſab=
φάρ. καὶ ἔγνω βακχίδης τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαβ
batoꝝ: ⁊ venit ipẽ ⁊ tot⁹ exer=
βάτων, καὶ ἦλθεν αὐτὸς καὶ πᾶν τὸ στρά=
cit⁹ ei⁹ vltra iordanẽ. ⁊ mi=
τευμα αὐτοῦ πέραν τοῦ ἰορδάνου. καὶ ἀπέ
ſit fratrẽ ſuũ ducẽ tur=
στειλε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἡγούμενον τοῦ ὄχ=
be. ⁊ rogauit nabateos ami
λου. καὶ παρεκάλεσε τοὺς ναβαταίους φί=
cos ei⁹ vt comẽdarẽt illis appara
λους αὐτοῦ παραθέσθαι αὐτοῖς τὴν ἀποσκευ
tũ eoꝝ multũ. ⁊ exierũt filij ambri
ὴν αὐτῶν τὴν πολλήν. καὶ ἐξῆλθον υἱοὶ ἀμβρὶ
de medaba: ⁊ cõprehẽderũt ioannẽ ⁊
ἐκ μηδαβά, καὶ συνέλαβον ἰωάννην καὶ
oĩa q̃ habuit ⁊ abierũt hñtes.
πάντα ὅσα εἶχε καὶ ἀπῆλθον ἔχοντες.
poſt ãt ſmones hos renũciaue
μετὰ δὲ τοὺς λόγους τούτους ἀπήγγει=
rũt ionathe ⁊ ſimoni fratri e=
λαν ἰωνάθαν καὶ σίμωνι τῷ ἀδελφῷ αὐ
ius: q̃ filij ambri faciũt nuptias
τοῦ, ὅτι οἱ υἱοὶ ἀμβρὶ ποιοῦσι γάμον
magnas: ⁊ ducũt ſpõſam ex na
μέγαν, καὶ ἄγουσι τὴν νύμφην ἀπὸ να=
badath filiã vni⁹ magnoꝝ pri
βαδὰθ θυγατέρα ἑνὸς τῶν μεγάλων με
cipũ chanaã cũ ambitione ma
γιστάνων χαναὰν μετὰ παραπομπῆς με
gna. ⁊ recordati ſunt ioannis fratris
γάλης. καὶ ἐμνήσθησαν ἰωάννου τοῦ ἀδελφοῦ
ſui: ⁊ aſcẽderũt ⁊ abſcõditi ſunt ſub
αὐτῶν, καὶ ἀνέβησαν καὶ ἐκρύβησαν ὑπὸ τὴν
tegumẽto mõtis. ⁊ leuauerũt oculos
σκέπην τοῦ ὄρους. καὶ ἦραν τοὺς ὀφθαλμοὺς
ſuos ⁊ viderũt. ⁊ ecce tumult⁹ ⁊ appa
αὐτῶν καὶ εἶδον. καὶ ἰδοὺ θροῦς καὶ ἀπο=
rat⁹ mult⁹ ⁊ ſpõſus exiuit ⁊
σκευὴ πολλὴ καὶ ὁ νυμφίος ἐξῆλθε καὶ οἱ
amici ei⁹ ⁊ fratres ei⁹ in occurſum
φίλοι αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰς συνάντη
eoꝝ cũ tympanis ⁊ muſicis
σιν αὐτῶν μετὰ τυμπάνων καὶ μουσικῶν
⁊ armis multis. ⁊ ſurrexerũt in e=
καὶ ὅπλων πολλῶν. καὶ ἐξανέστησαν ἐπ᾽ αὐ
os de inſidijs: ⁊ occiderunt e=
τοὺς ἀπὸ τοῦ ἐνέδρου, καὶ ἀπέκτειναν αὐ
os. ⁊ ceciderũt vulnerati multi: ⁊
τούς. καὶ ἔπεσον τραυματίαι πολλοί, καὶ οἱ
reliqui fugerũt in mõtẽ: ⁊ acceperũt
ἐπίλοιποι ἔφυγον εἰς τὸ ὄρος, καὶ ἔλαβον
oĩa ſpolia eoꝝ. ⁊ cõuerſe ſunt
πάντα τὰ σκῦλα αὐτῶν. καὶ μετεστράφη ὁ
nuptie in luctũ: ⁊ vox muſicoꝝ
γάμος εἰς πένθος, καὶ φωνὴ μουσικῶν

E

B. C

F

D

G

© Biblioteca Nacional de España

ipſoꝝ in luctū ⁊ vindicauerūt vindi
αὐτῶν εἰς θρῆνον καὶ ἐξεδίκησαν τὴν ἐκδί
ctā ſanguinis fratris ſui: ⁊ reuerſi
κησιν αἵματος ἀδελφοῦ αὐτῶν, καὶ ἀπέστρε
ſūt in orā iordanis. ⁊ audiuit
E ψαν εἰς τὸ ὄρος τοῦ ἰορδάνου. καὶ ἤκουσε
bacchides. ⁊ venit die ſabba
βακχίδης. καὶ ἦλθε τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββά
toꝝ vſq; ad ripas iordanis cū exer
των ἕως τῶν κρηπίδων τοῦ ἰορδάνου ἐν δυ
citu multo. ⁊ dixit ionathas
ſ.4.b. νάμει πολλῇ. καὶ εἶπεν ἰωνάθαν τοῖς παρ
ſuis: ſurgam⁹ nūc ⁊ pugnem⁹ pro
αὐτοῦ, ἀναστῶμεν νῦν καὶ πολεμήσωμεν ὑπὲρ
aīab⁹ nr̄is. nō eīm eſt hodie vt
τῶν ψυχῶν ἡμῶν. οὐ γάρ ἐστι σήμερον ὡς
heri ⁊ nudi⁹terti⁹. ecce eīm bel=
ἐχθὲς καὶ τρίτην ἡμέραν. ἰδοὺ γὰρ ὁ πόλε=
lū ex aduerſo nr̄m ⁊ poſt nos.
μος ἐξεναντίας ἡμῶν καὶ ἐξόπισθεν ἡμῶν.
at aqua iordanis hinc ⁊ hinc ⁊ pa
τὸ δὲ ὕδωρ τοῦ ἰορδάνου ἔνθεν καὶ ἔνθεν καὶ ἕ=
lus ⁊ ſylua: nō eſt locus ad declinādū:
λος καὶ δρυμός, οὐκ ἔστι τόπος τοῦ ἐκκλῖναι,
nūc igit̄ clamate in celū vt
νῦν οὖν κεκράξατε εἰς τὸν οὐρανὸν ὅπως
liberemini de manu inimicoꝝ. ⁊ cōmiſſuꝫ eſt
διασωθῆτε χειρὸς ἐχθρῶν. καὶ συνῆψεν ὁ
preliū. ⁊ extēdit ionathas manū
πόλεμος. καὶ ἐξέτεινεν ἰωνάθαν τὴν χεῖρα
ſuā vt ꝑcuteret bacchidē. ⁊ declinauit
αὐτοῦ πατάξαι τὸν βακχίδην. καὶ ἐξέκλινεν
ab eo in retro. ⁊ inſiluit io=
ἀπ᾽ αὐτοῦ εἰς τὰ ὀπίσω. καὶ ἐνεπήδησεν ἰω
F nathas ⁊ q̄ cū eo in iordanē ⁊
νάθαν καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ εἰς τὸν ἰορδάνην καὶ
trāſnatauerūt ad vlteriorē ꝑtē. ⁊ nō trā=
διεκολύμβησαν εἰς τὸ πέραν. καὶ οὐ διέ=
ſierūt ad eos iordanē. ⁊ ecciderūt a bacchidis ꝑte die illa ad
βησαν ἐπ᾽ αὐτοὺς τὸν ἰορδάνην. καὶ διέπε=
σον παρὰ βακχίδου τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἰς
mille viros. ⁊ reuerſus ē in hierl'm.
χιλίους ἄνδρας. καὶ ἐπέστρεψεν εἰς ἱλῆμ.
⁊ edificauit vrbes munitas in iu=
καὶ ᾠκοδόμησε πόλεις ὀχυρὰς ἐν τῇ ἰου=
dea ⁊ munitionē q̄ in hiericho ⁊
δαίᾳ καὶ τὸ ὀχύρωμα τὸ ἐν ἱεριχὼ καὶ τὴν
bethel. ⁊ thānaſa pharathoni ⁊
βαιθήλ. καὶ τὴν θαμνασὰ φαραθωνὶ καὶ τὴν
tepho in muris excelſis ⁊ portis ⁊
τεφὼ ἐν τείχεσιν ὑψηλοῖς καὶ πύλαις καὶ
vectib⁹. ⁊ poſuerūt cuſtodiā in eis vt
μοχλοῖς. καὶ ἔθεντο φρουρὰν ἐν αὐτοῖς τοῦ
inimicitias exercerēt ī iſrl'. ⁊ muniuit vr=
ἐχθραίνειν τῷ ἰσραήλ. καὶ ὠχύρωσε τὴν πό
bē q̄ in bethſura ⁊ gazarā ⁊ ar=
λιν τὴν ἐν βαιθσουρὰ καὶ γαζαρὰ καὶ τὴν ἄ=
cē. ⁊ poſuit in eis exercit⁹ ⁊
κραν. καὶ ἔθετο ἐν αὐταῖς δυνάμεις καὶ
apparat⁹ eſcaꝝ: ⁊ accepit
παραθέσεις βρωμάτων, καὶ ἔλαβε τοὺς
filios ducū regiōis obſides.
υἱοὺς τῶν ἡγουμένων τῆς χώρας ὅμηρα.
G ⁊ poſuit eos in arce in hieruſa=
καὶ ἔθετο αὐτοὺς ἐν τῇ ἄκρᾳ ἐν ἱερουσα=
lē in cuſtodia. ⁊ in āno tertio ⁊ quin
λὴμ ἐν φυλακῇ. καὶ ἐν ἔτει τρίτῳ καὶ πεν
quageſimo ⁊ cēteſimo mēſe ſecūdo:
τηκοστῷ καὶ ἑκατοστῷ μηνὶ τῷ δευτέρῳ,
ꝑcepit alcim⁹ deſtruere muꝝ
ἐπέταξεν ἄλκιμος καθαιρεῖν τὸ τεῖχος

ipſorum in lamentum: & vindicauerūt
vindictam ſanguinis fratris ſui: & reuer
ſi ſunt ad ripam iordanis: & audiuit bac
chides & venit die ſabbatorum vſq; ad
oram iordanis in virtute magna: & di=
xit ad ſuos ionathas. Surgamus et pu=
gnemus contra inimicos noſtros. Nō
eſt enim hodie ſicut heri et nudiuſter=
tius: ecce enim belluꝫ ex aduerſo: aqua
vero iordanis hinc & inde & ripe et pa=
ludes & ſalt⁹: & nō eſt locus diuertēdi.
Nunc ergo clamate in celum: vt libere
mini de manu inimicorum veſtrorum:
& cōmiſſum eſt bellum: & extendit io=
nathas manum ſuam percutere bacchi
dem: & diuertit ab eo retro: & diſſiliit io
nathas: & qui cum eo erant in iordanē:
& tranſnatauerunt ad eos iordaneꝫ: &
ceciderunt de ꝑte bacchidis die illa mil
le viri: & reuerſi ſunt in hieruſalem: &
edificauerūt ciuitates munitas in iudea
munitionem que erat in hiericho: et in
ammaum: et in bethoron: & bethel: &
thannatha: & phara: & thopo muris ex
celſis: & portis et ſeris: & poſuit cuſto=
diam in eis: vt inimicitias exercerēt in
iſrael: & muniuit ciuitatem bethſuram
& gazaram & arcem: & poſuit in eis au
xilia & apparatum eſcarum: & accepit
filios principum regionis obſides: & po
ſuit eos in arce in hieruſalem in cuſto=
diam. Et anno centeſimo quinquageſi
motertio menſe ſecundo precepit alci
mus deſtrui muros domus ſancte inte
riores: & deſtrui opera prophetarum.
Et cepit deſtruere. In tempore illo per
cuſſus eſt alcimus: & impedita ſunt opa
illius: & occluſum eſt os eius: & diſſolu
tus eſt paralyſi: nec vltra potuit loq ver
bum & mandare de domo ſua. Et mor
tuus eſt alcimus in tempore illo cū tor
mento magno. Et vidit bacchides quo
niam mortuus eſt alcimus: & reuerſus
eſt ad regeꝫ: & ſiluit terra annis duob⁹.
Et cogitauerunt omnes iniqui dicen=
tes. Ecce ionathas & qui cuꝫ eo ſunt in
ſilentio habitant confidenter. Nunc er
go adducamus bacchidem: & compre
hendet eos omnes vna nocte. Et abie=
runt: & conſilium ei dederunt. Et ſurre
xit vt veniret cū exercitu multo. Et mi
ſit occulte epiſtolas ſociis ſuis qui erāt
in iudea: vt comprehēderent ionathaꝫ:
& eos qui cum eo erant: ſed non potue
runt: quia innotuit eis conſilium eorū.
Et apprehendit de viris regionis q prin
cipes erāt militie quinquaginta viros
& occidit eos. Et receſſit ionathas & ſi=
mon: & qui cum eo erāt in bethbeſſem
que eſt in deſerto: & extruxit diruta ei⁹
& firmauerunt eam. Et cognouit bac=
chides & congregauit vniuerſam mul=
titudinem ſuam: & his qui de iudea erāt
denunciauit. Et venit & caſtra poſuit de
ſuper bethbeſſē et oppugnauit eā dies
multos & fecit machinas. Et reliquit io
natas ſimonem fratreꝫ ſuū in ciuitate:

aule ſanctoꝝ īterioris: ⁊
τῆς αὐλῆς τῶν ἁγίων τῆς ἐσωτέρας, καὶ
deſtruxit opa prophetaꝝ. ⁊ ince
καθεῖλε τὰ ἔργα τῶν προφητῶν. καὶ ἐνήρ
pit deſtruere. in tp̄e illo
ξατο τοῦ καθαιρεῖν. ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ
ꝑcuſſus eſt alcim⁹ ⁊ impedita ſunt ope
ἐπλήγη ἄλκιμος καὶ ἐνεποδίσθη τὰ ἔρ=
ra illi⁹. ⁊ occluſum eſt os ei⁹.
γα αὐτοῦ. καὶ ἀπεφράγη τὸ στόμα αὐτοῦ.
⁊ diſſolut⁹ eſt: ⁊ nō potuit vltra lo=
καὶ παρελύθη, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἔτι λα
qui ſmonē ⁊ mādare de
λῆσαι λόγον καὶ ἐντείλασθαι περὶ τοῦ
domo ſua. ⁊ mortu⁹ eſt alcim⁹ in tēpo
οἴκου αὐτοῦ. καὶ ἀπέθανεν ἄλκιμος ἐν τῷ και
re illo cū tormēto magno. ⁊
ρῷ ἐκείνῳ μετὰ βασάνου μεγάλης. καὶ
vidit bacchides φ mortu⁹ eſt alcim⁹:
εἶδε βακχίδης ὅτι ἀπέθανεν ἄλκιμος,
⁊ reuerſus eſt ad regē. ⁊ ſi=
καὶ ἀπέστρεψε πρὸς τὸν βασιλέα. καὶ ἡσύ
luit terra iuda ānos duos. ⁊ cogitaue=
χασεν ἡ γῆ ἰούδα ἔτη δύο. καὶ ἐβουλεύ=
rūt oēs iniqui dicētes: ecce
σαντο πάντες οἱ ἄνομοι λέγοντες, ἰδοὺ
ionathas ⁊ q̄ apd̄ illū in ſilētio ha
ἰωνάθαν καὶ οἱ παρ᾽ αὐτοῦ ἐν ἡσυχίᾳ κα
bitāt cōfidētes: nūc igit̄ ducam⁹
τοικοῦσι πεποιθότες, νῦν οὖν ἄξωμεν τὸν
bacchidē: ⁊ cōprehēdet eos om=
βακχίδην, καὶ συλλήψεται αὐτοὺς πάν
nes in nocte vna. ⁊ eūtes cōſul=
τας ἐν νυκτὶ μιᾷ. καὶ πορευθέντες συνε=
uerūt ei. ⁊ abijt vt veniret
βουλεύσαντο αὐτῷ. καὶ ἀπῆρε τοῦ ἐλθεῖν
cū exercitu multo. ⁊ miſit
μετὰ δυνάμεως πολλῆς. καὶ ἀπέστειλεν
epiſtolas occulte oīb⁹ ſocijs
ἐπιστολὰς λάθρα πᾶσι τοῖς συμμάχοις
ei⁹ q̄ in iudea: vt cōpre
αὐτοῦ τοῖς ἐν τῇ ἰουδαίᾳ, ὅπως συλλά
hēdāt ionathā ⁊ eos q̄ cū eo.
βωσι τὸν ἰωνάθαν καὶ τοὺς μετ᾽ αὐτοῦ.
⁊ nō potuerūt: q̄a īnotuit illis
καὶ οὐκ ἐδύναντο, ὅτι ἐγνώσθη αὐτοῖς ἡ
cōſiliū eoꝝ. ⁊ apprehēderūt de
βουλὴ αὐτῶν. καὶ συνελάβοντο ἀπὸ τῶν
viris regiōis ꝑncipū
ἀνδρῶν τῆς χώρας τῶν ἀρχηγῶν τῆς
malicie q̄nquaginta viros: ⁊ occide
κακίας πεντήκοντα ἄνδρας, καὶ ἀπέ=
rūt eos. ⁊ receſſit ionathas
κτειναν αὐτούς. καὶ ἐξεχώρησεν ἰωνάθαν
⁊ ſimō ⁊ q̄ cū eo in bethbe
καὶ σίμων καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ εἰς βαιθβα
ſem q̄ in deſ'to. ⁊ edificauit q̄ de
σὶ τὴν ἐν τῇ ἐρήμῳ. καὶ ᾠκοδόμησε τὰ κα
ſtructa erāt ei⁹. ⁊ firmauit eā ⁊
θῃρημένα αὐτῆς. καὶ ἐστερέωσεν αὐτὴν καὶ
cognouit bacchides ⁊ cōgregauit oēm
ἔγνω βακχίδης καὶ συνήγαγε πᾶν τὸ
multitudinē ſuā. ⁊ his q̄ erāt de iudea denū
πλῆθος αὐτοῦ. καὶ τοῖς ἐκ τῆς ἰουδαίας παρ=
ciauit. ⁊ veniēs poſuit caſtra ſup beth=
ήγγειλε. καὶ ἐλθὼν παρενέβαλεν ἐπὶ βαιθ
baſem ⁊ oppugnauit eā dies mul=
βασὶ καὶ ἐπολέμησεν αὐτὴν ἡμέρας πολ=
tos. ⁊ fecit machinas. ⁊ reliq̄t io
λάς. καὶ ἐποίησε μηχανάς. καὶ ἀπέλιπεν ἰω
nathas ſimonē fratrē ſuū in ciuitate.
νάθαν σίμωνα τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει.

© Biblioteca Nacional de España

⁊ exiuit in regionē. ⁊ venit nũerans.
καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὴν χώραν. καὶ ἦλθεν ἀριθμῶν.
⁊ ꝑcuſſit odomira ⁊ fratres
καὶ ἐπάταξεν ὀδομηρὰ καὶ τοὺς ἀδελφοὺς
eius ⁊ filios phaſirõ in taber
αὐτοῦ καὶ τοὺς υἱοὺς φασιρὼν ἐν τῷ σκη-
naculo ipoꝝ. ⁊ incepit ꝑcutere: ⁊
νώματι αὐτῶν. καὶ ἤρξατο τύπτειν, καὶ
aſcẽdit cũ exercitib⁹. ⁊ ſimon
ἀνέβαινεν ἐν ταῖς δυνάμεσι. καὶ σίμων
⁊ q̃ cũ eo exierũt de vrbe:
καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως,
⁊ cõbuſſerunt machinas. ⁊ pugna
καὶ ἐνεπύρισαν τὰς μηχανάς. καὶ ἐπολέ
uerũt cõtra bacchidē ⁊ cõtritus
μησαν πρὸς τὸν βακχίδην καὶ συνετρί
eſt ab eis. ⁊ afflixerũt eũ valde:
βη ὑπ᾽ αὐτῶν. καὶ ἔθλιβον αὐτὸν σφόδρα,
qm̃ fuit cõſiliũ ei⁹ ⁊ exit⁹ e-
ὅτι ἦν ἡ βουλὴ αὐτοῦ καὶ ἡ ἔφοδος αὐ-
ius van⁹. ⁊ irati ſunt furore vi-
τοῦ κενή. καὶ ὠργίσθησαν θυμῷ τοῖς ἀν-
ris iniq̃s q̃ cõſuluerũt
δράσι τοῖς ἀνόμοις τοῖς συμβουλεύσασιν
ei venire in regionē. ⁊ occide
αὐτῷ ἐλθεῖν εἰς τὴν χώραν. καὶ ἀπέ-
rũt ex eis multos. ⁊ cogita
κτειναν ἐξ αὐτῶν πολλούς. καὶ ἐβουλεύ
uit vt veniret in terrã eoꝝ. ⁊
σατο τοῦ ἐλθεῖν εἰς τὴν γῆν αὐτῶν. καὶ
cognouit ionathas: ⁊ miſit ad e-
ἐπέγνω ἰωνάθαν, καὶ ἀπέστειλε πρὸς αὐ-
um legatos vt cõponerẽt cũ illo,
τὸν πρέσβεις τοῦ συνθέσθαι πρὸς αὐτὸν
pacẽ ⁊ redderet illis capti
εἰρήνην καὶ ἀποδοῦναι αὐτοῖς τὴν αἰχ-
uos. ⁊ accepit libẽter ⁊ fecit
μαλωσίαν. καὶ ἀπεδέξατο καὶ ἐποίησε
iuxta verba ei⁹. ⁊ iurauit ei
κατὰ τοὺς λόγους αὐτοῦ. καὶ ὤμοσεν αὐ-
nõ q̃ſituꝝ ei malũ oib⁹
τῷ μὴ ἐκζητῆσαι αὐτῷ κακὸν πάσας τὰς
dieb⁹ vite ſue. ⁊ reddidit
ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ. καὶ ἀπέδωκεν
ei captiuitatẽ quã p̃datus
αὐτῷ τὴν αἰχμαλωσίαν ἣν ᾐχμαλώτευ
erat prius de terra iuda. ⁊ reuer
σε τὸ πρότερον ἐκ γῆς ἰούδα. καὶ ἀποστρέ
ſus abijt in terrã ſuã. ⁊ nõ
ψας ἀπῆλθεν εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ. καὶ οὐ
addidit vltra venire ad terminos eoꝝ.
προσέθετο ἔτι ἐλθεῖν εἰς τὰ ὅρια αὐτῶν.
⁊ ceſſauit gladi⁹ ex iſrael. ⁊
καὶ κατέπαυσε ῥομφαία ἐξ ἰσραήλ. καὶ
habitauit ionathas in machmas. ⁊ cepit
ᾤκησεν ἰωνάθαν ἐν μαχμάς. καὶ ἤρξα-
ionathas iudicare pp̃lm. ⁊ extermi
το ἰωνάθαν κρίνειν τὸν λαόν. καὶ ἠφάνι-
nauit ipios de iſrael.
σε τοὺς ἀσεβεῖς ἐξ ἰσραήλ. C. 10.

ET in anno ſexageſimo ⁊ cẽteſimo:
Καὶ ἐν ἔτει ἑξηκοστῷ καὶ ἑκατοστῷ,
aſcẽdit alexãder filius antiochi no-
ἀνέβη ἀλέξανδρος ὁ τοῦ ἀντιόχου ὁ ἐπι
bilis ⁊ occupauit ptolemaidã.
φανής. καὶ κατελάβετο πτολεμαΐδα.
⁊ ſuſceperũt eũ: ⁊ regnauit
καὶ ἐπεδέξαντο αὐτόν, καὶ ἐβασίλευσεν
illic. ⁊ audiuit demetri⁹ rex
ἐκεῖ. καὶ ἤκουσε δημήτριος ὁ βασιλεὺς
⁊ cõgregauit exercit⁹ multos valde.
καὶ συνήγαγε δυνάμεις πολλὰς σφόδρα.

& exiuit in regionem: & venit cum numero & percuſſit odarẽ & fratres eius: & filios phaſeron in tabernaculis ipſorum: & cepit cedere & creſcere in virtutibus. Simon vero: & qui cum ipſo erant exierunt de ciuitate & ſuccenderunt machinas: & pugnauerunt contra bacchidem: & contritus eſt ab eis. Et afflixerunt eum valde: quoniam conſilium eius & cõgreſſus eius erat inanis. Et iratus contra viros iniquos qui ei conſilium dederant vt veniret in regionem ipſorũ: multos ex eis occidit. Ipſe autem cogitauit cum reliquis abire in regionem ſuam. Et cognouit ionathas & miſit ad eum legatos componere pacem cum ipſo: & reddere ei captiuitatem. Et libenter accepit: & fecit ſecundum verba eius: iurauit ſe nihil facturum ei mali omnibus diebus vite eius. Et reddidit ei captiuitatem quaꝫ prius erat predatus de terra iuda. Et conuerſus abiit in terraꝫ ſuã: & non appoſuit amplius venire in fines eius. Et ceſſauit gladius ex iſrl̃. Et habitauit ionathas in machinas: & cepit ionathas ibi iudicare populum: & exterminauit impios ex iſrl̃.

Capitulum decimum.

ET anno centeſimo ſexageſimo aſcendit alexander antiochi filius qui cognominatus eſt nobilis: & occupauit ptolemaidã: & receperũt eum & regnauit illic. Et audiuit demetrius rex & congregauit exercitũ copioſum valde: & exiuit obuiam illi in prelium. Et miſit demetrius epiſtolam ad ionatham verbis pacificis vt magnificaret euꝫ. Dixit enim. Anticipemus facere pacem cum eo priuſq̃ faciat cum alexandro aduerſuꝫ nos. Recordabitur enim omniũ malorum que fecimus in eum: & in fratreꝫ eius & in gentem eius. Et dedit ei poteſtatem cõgregandi exercitũ: & fabricare arma: & eſſe ipſum ſociũ eius: & obſides qui erant in arce iuſſit tradi ei. Et venit ionathas in hieruſalem: & legit epiſtolas in auditu omnis populi: & eorum qui in arce erant. Et timuerũt timore magno: quoniam audierũt ꝙ dedit ei rex poteſtatem congregandi exercitum. Et traditi ſũt ionathe obſides: & reddidit eos parentibus ſuis. Et habitauit ionathas in hieruſalem: & cepit edificare & innouare ciuitatem. Et dixit facientibus opera vt extruerent muros & monteꝫ ſion in circuitu lapidibus quadratis ad munitionem: & ita fecerunt. Et fugerunt alienigene qui erant in munitionibus quas bacchides edificauerat: & reliqt vnuſquiſque locum & abiit in terram ſuam: tantum in bethſura remanſerũt aliqui ex his qui reliquerant legem & precepta dei. Erat enim hoc eis ad refugium. Et audiuit alexander rex romiſſa que promiſſit demetrius ionathe & narrauerũt ei p̃lia & virtutes

⁊ exijt in occurſum ei in bel
καὶ ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν αὐτῷ εἰς πό
lũ. ⁊ miſit demetri⁹ ad io
λεμον. καὶ ἀπέστειλε δημήτριος πρὸς ἰω
nathã epiſtolas verbis pacificis: vt
νάθαν ἐπιστολὰς λόγοις εἰρηνικοῖς, ὥστε
magnificaret eũ. dixit eñ: p̃uenia
μεγαλῦναι αὐτόν. εἶπε γάρ, προφθάσω
m⁹ pacẽ ponere cũ eis: ãteq̃
μεν τοῦ εἰρήνην θεῖναι μετ᾽ αὐτῶν, πρὶν ἢ
ponat ipe cũ alexãdro cõtra nos.
θεῖναι αὐτὸν μετ᾽ ἀλεξάνδρου καθ᾽ ἡμῶν.
recordabit̃ eñ oim maloꝝ q̃
μνησθήσεται γὰρ πάντων τῶν κακῶν ὧν
fecim⁹ cõtra ipm ⁊ in
συνετελέσαμεν πρὸς αὐτὸν καὶ εἰς τοὺς
fratres ei⁹ ⁊ cõtra gẽtẽ ei⁹.
ἀδελφοὺς αὐτοῦ καὶ εἰς τὸ ἔθνος αὐτοῦ.
⁊ dedit ei poteſtatẽ cõgregãdi exer
καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ἐξουσίαν συναγαγεῖν δυ
cit⁹ ⁊ p̃parandi arma: ⁊ vt
νάμεις καὶ κατασκευάζειν ὅπλα, καὶ εἶ
eſſet ipe ſoci⁹ ei⁹. ⁊ obſi
ναι αὐτὸν σύμμαχον αὐτοῦ. καὶ τὰ ὅμη
des q̃ i arce dixit vt redderent̃ ei.
ρα τὰ ἐν τῇ ἄκρᾳ εἶπε παραδοῦναι αὐ
⁊ venit ionathas in hierl̃m. ⁊
τῷ. καὶ ἦλθεν ἰωνάθαν εἰς ἱερουσαλήμ. καὶ
legit epiſtolas in aures oĩs
ἀνέγνω τὰς ἐπιστολὰς εἰς τὰ ὦτα παντὸς A
pp̃li ⁊ eoꝝ q̃ de arce. ⁊ timu-
τ͂ λαοῦ καὶ τῶν ἐκ τῆς ἄκρας. καὶ ἐφοβήθη
erũt timore magno qm̃ audierũt ꝙ de-
σαν φόβον μέγαν ὅτι ἤκουσαν ὅτι ἔδω
dit ei rex poteſtatẽ cõgregãdi
κεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς ἐξουσίαν συναγαγεῖν
exercit⁹. ⁊ tradiderũt q̃ de arce
δυνάμεις. καὶ παρέδωκαν οἱ ἐκ τῆς ἄκρας
ionathe obſides. ⁊ reddidit e-
ἰωνάθαν τὰ ὅμηρα. καὶ ἀπέδωκεν αὐ-
os parentib⁹ eoꝝ. ⁊ habitauit io-
τοὺς τοῖς γονεῦσιν αὐτῶν. καὶ ᾤκησεν ἰω-
nathas in hieruſalẽ. ⁊ cepit edificare
νάθαν ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ ἤρξατο οἰκοδομεῖν
⁊ innouare ciuitatẽ. ⁊ dixit ad
καὶ καινίζειν τὴν πόλιν. καὶ εἶπε πρὸς τοὺς
faciẽtes opa vt edificarẽt muros ⁊
ποιοῦντας τὰ ἔργα οἰκοδομεῖν τὰ τείχη καὶ
mõtẽ ſion in circuitu ex lapidib⁹ q̃dratis
τὸ ὄρος σιὼν κυκλόθεν ἐκ λίθων τετραγόνων
in munitionẽ. ⁊ fecerũt ſic: ⁊ fu
εἰς ὀχύρωσιν. καὶ ἐποίησαν οὕτως, καὶ ἔ-
gerũt alienigene q̃ erãt in munitioni
φυγον οἱ ἀλλογενεῖς οἱ ὄντες ἐν τοῖς ὀχυρώμα
b⁹ q̃s edificauit bacchides. ⁊ reli-
σιν οἷς ᾠκοδόμησε βακχίδης. καὶ κατέλι
quit q̃libet locũ ſuũ: ⁊ abijt
πεν ἕκαστος τὸν τόπον αὐτ͂, καὶ ἀπῆλθεν
in terrã ſuã. ceterũ in bethſuris
εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ. πλὴν ἐν βαιθσούροις
relicti ſunt q̃dã ex his q̃ dereliq̃rãt
ὑπελείφθησάν τινες τῶν καταλιπόντων
legẽ. ⁊ p̃cepta: erat eñ eis
τὸν νόμον. καὶ τὰ προστάγματα, ἦν γὰρ αὐτοῖς
refugiũ. ⁊ audiuit alexãder
φυγαδευτήριον. καὶ ἤκουσεν ἀλέξανδρος ὁ
rex promiſſa q̃ miſit
βασιλεὺς τὰς ἐπαγγελίας ὅσας ἀπέστει
demetri⁹ ionathe. ⁊ narrauerũt
λε δημήτριος τῷ ἰωνάθαν. καὶ διηγήσαντο
ei p̃lia ⁊ facinora
αὐτῷ τοὺς πολέμους καὶ τὰς ἀνδραγαθίας

q̄ fecit ipſe ⁊ fratres eiꝰ: ⁊
ἃς ἐποίησεν αὐτὸς καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ τοὺς
labores quos habuerūt. ⁊ dixit: nūquid inueniemꝰ
κόπους οὓς ἔσχοσαν. καὶ εἶπε, μὴ εὑρήσομεν
B viꝝ talē vnū: ⁊ nūc faciemꝰ eū
ἄνδρα τοιοῦτον ἕνα; καὶ νῦν ποιήσομεν αὐ=
amicū ⁊ ſociū nr̄m. ⁊ ſcripſit
τὸν φίλον καὶ σύμμαχον ἡμῶν. καὶ ἔγραψεν
epiſtolas ⁊ miſit ei iuxta
ἐπιστολὰς καὶ ἀπέστειλεν αὐτῷ κατὰ τοὺς
verba hec dicēs. rex alexan
λόγους τούτους λέγων. βασιλεὺς ἀλέξαν
der fratri ionathe gaudere. audi
δρος τῷ ἀδελφῷ ἰωνάθαν χαίρειν. ἀκη
uimꝰ de te ꝙ vir potēs fortitudīe
κόαμεν περὶ σοῦ ὅτι ἀνὴρ δυνατὸς ἰσχύϊ
⁊ aptus es vt ſis nobis amicꝰ.
καὶ ἐπιτήδειος εἶ τοῦ εἶναι ἡμῖν φίλος.
⁊ nūc coſtituimꝰ te hodie ſūmū ſa
καὶ νῦν καθεστάκαμέν σε σήμερον ἀρχιε
cerdotē gētis tue: ⁊ amicū regis
ρέα τοῦ ἔθνους σου, καὶ φίλον βασιλέ
vocari. ⁊ miſit ei pur=
ως καλεῖσθαι. καὶ ἀπέστειλεν αὐτῷ πορ
purā ⁊ coronā aureā. ⁊ vt ſapias
φύραν καὶ στέφανον χρυσοῦν. καὶ φρονεῖν
q̄ nr̄a ſūt ⁊ vt ſerues amicitiā erga nos.
τὰ ἡμῶν καὶ συντηρεῖν φιλίαν πρὸς ἡμᾶς.
⁊ induit ſe ionathas ſanctā veſtē
καὶ ἐνεδύσατο ἰωνάθαν τὴν ἁγίαν στολὴν
ſeptimo mēſe anno ſexageſimo ⁊ cēteſimo
τῷ ἑβδόμῳ μηνὶ ἔτους ἑξηκοστοῦ καὶ ἑκατοστοῦ
in feſto ſcenophegie: ⁊ cōgregauit exer
ἐν ἑορτῇ σκηνοπηγίας, καὶ συνήγαγε δυ=
citꝰ. ⁊ preparauit arma mul=
νάμεις, καὶ κατεσκεύασεν ὅπλα πολ=
ta. ⁊ audiuit demetriꝰ ſermones
λά. καὶ ἤκουσε δημήτριος τοὺς λόγους
hos: ⁊ triſtatꝰ eſt ⁊ dixit. qđ hoc
C τούτους, καὶ ἐλυπήθη καὶ εἶπε. τί τοῦ
fecimꝰ qz preuenit nos
το ἐποιήσαμεν ὅτι προέφθακεν ἡμᾶς ὁ
alexāder vt amicitiā cōſtitueret cū
ἀλέξανδρος τοῦ φιλίαν καταθέσθαι τοῖς
iudeis in munimē. ſcribā eis ⁊
ἰουδαίοις εἰς στήριγμα. γράψω αὐτοῖς κἀ
ego verba exhortationis ⁊ altitudīs ⁊
γὼ λόγους παρακλήσεως καὶ ὕψους καὶ
donoꝝ. vt ſint mecū in auxi
δομάτων. ὅπως ὦσι σὺν ἐμοὶ εἰς βοή
liū. ⁊ miſit epiſtolā eis iuxta
θειαν. καὶ ἐπέστειλεν αὐτοῖς κατὰ τοὺς
verba hec. rex demetriꝰ
λόγους τούτους. βασιλεὺς δημήτριος τῷ
gēti iudeoꝝ gaudere. qm̄ cōſeruaſtis
ἔθνει ἰουδαίων χαίρειν. ἐπεὶ συνετηρήσα
ad nos pacta: ⁊ ꝑmanſi
τε τὰς πρὸς ἡμᾶς συνθήκας, καὶ ἐνεμεί=
ſtis in amicitia nr̄a ⁊ nō acceſſi=
νατε τῇ φιλίᾳ ἡμῶν καὶ οὐ προσεχωρή=
ſtis ad inimicos nr̄os audiuimꝰ ⁊
σατε τοῖς ἐχθροῖς ἡμῶν ἠκούσαμεν καὶ
gauiſi ſumꝰ. ⁊ nūc ꝑſeuerate adhuc
ἐχάρημεν. καὶ νῦν ἐμμείνατε ἔτι τοῦ
cōſeruare erga nos fidē. ⁊ retri=
συντηρῆσαι πρὸς ἡμᾶς πίστιν. καὶ ἀντα=
buemꝰ vobis bona: ꝓ his q̄ facitis
ποδώσομεν ὑμῖν ἀγαθά, ἀνθ᾽ ὧν ποιεῖτε
nobiſcū. ⁊ remittemꝰ vobis remiſſiōes
μεθ᾽ ἡμῶν. καὶ ἀφήσομεν ὑμῖν ἀφέματα
multas: ⁊ dabimꝰ vobis dona. ⁊
πολλά, καὶ δώσομεν ὑμῖν δόματα. καὶ

quas ipſe fecit & fratres eiꝰ: & labores quos laborauerunt. Et ait. Nunquid inueniemus aliquem virum talez? Et nūc faciemus eum amicum & ſocium nr̄m. Et ſcripſit epiſtolam et miſit ei ſecundū hec verba dicens. Rex alexander fratri ionathe ſalutem. Audiuimus de te ꝙ vir potens ſis viribus: & aptus es vt ſis amicus noſter. Et nunc conſtituimus te hodie ſūmum ſacerdotem gētis tue: vt amicus voceris regis. Et miſit ei purpuram & coronam auream: vt que noſtra ſunt ſentias nobiſcuz: & conſerues amicicias ad nos. Et induit ſe ionathas ſtolam ſanctam ſeptimo mēſe anno cēteſimo ſexageſimo in die ſolēni ſcenophegie. Et congregauit exercitum & fecit arma copioſa. Et audiuit demetriꝰ verba iſta: & contriſtatus eſt nimis: et ait. Quid hoc fecimus ꝙ preoccupauit nos alexander apprehendere amicitiam iudeorum ad munimen ſui. Scribam & ego illis verba deprecatoria & dignitates & dona: vt ſint mecum in adiutoriū. Et ſcripſit eis in hec verba. Rex demetrius genti iudeoruz ſalutē. Quoniam ſeruaſtis ad nos pactum: & manſiſtis in amicitia noſtra: & non acceſſiſtis ad inimicos noſtros: audiuimus et gauiſi ſumus. Et nunc perſeuerate adhuc conſeruare ad nos fidē & retribuemus vobis bona pro his que feciſtis nobiſcum: & remittemus vobis preſtationes multas: & dabimus vobis donationes. Et nunc abſoluo vos & omnes iudeos a tributis & precia ſalis indulgeo: & coronas remitto: & tertias ſeminis & dimidiam partem fructꝰ ligni quod eſt portionis mee relinquo vobis ex hodierno die & deinceps: ne accipiatur a terra iuda et a tribus ciuitatibꝰ q̄ addite fūt illi ex ſamaria & a galilea ex hodierna die: & in totum tempus. Et hieruſalem ſit ſancta & libera cuz finibus ſuis: & decime & tributa ipſius ſint. Remitto etiam poteſtatem arcis que eſt in hieruſalem: & do eam ſūmo ſacerdoti: vt conſtituat in ea viros quoſcunqz ipſe elegerit qui cuſtodiant eam. Et omnez animam iudeoruz que captiua eſt a terra iuda in omni regno meo relinquo liberam gratis vt omnes a tributis ſoluātur etiam pecorum ſuorum. Et omnes dies ſolēnes & ſabbata & neomenie: & dies decreti: & tres dies ante diem ſolēnem: & tres dies poſt diem ſolennem: ſint omnes immunitatis et remiſſionis omnibus iudeis qui ſunt in regno meo. Et nemo habebit poteſtatem agere aliquid & mouere negocia aduerſus aliquem illorum in omni cauſa. Et vt aſcribantur ex iudeis in exercitu regis ad triginta milia virorum. Et dabuntur illis copie vt oportet omnibus exercitibus regis et ex eis ordinabuntur qui ſint in munitionibus regis

nūc abſoluo vos: ⁊ remitto vobis om=
νῦν ἀπολύω ὑμᾶς, καὶ ἀφίημι ὑμῖν πάν
nes iudeos a tributis ⁊
τας τοὺς ἰουδαίους ἀπὸ τῶν φόρων καὶ τῆς
precio ſalis: ⁊ de coronis:
τιμῆς τοῦ ἁλός, καὶ ἀπὸ τῶν στεφάνων,
⁊ pro tertiapte ſeminis: ⁊ pro
καὶ ἀντὶ τοῦ τρίτου τῆς σπορᾶς, καὶ ἀντὶ
dimidia pte fructꝰ lignei qđ
τοῦ ἡμίσους τοῦ καρποῦ τοῦ ξυλίνου τοῦ
incūbit mihi accipere: dimitto a die
ἐπιβάλλοντός μοι λαβεῖν, ἀφίημι ἀπὸ τῆς
hodierna ⁊ deīceps accipere de
σήμερον καὶ ἐπέκεινα τοῦ λαβεῖν ἀπὸ
terra iuda: ⁊ de tribꝰ ciuitatibꝰ
τῆς γῆς ἰούδα, καὶ ἀπὸ τῶν τριῶν νομῶν
additis illi ex ſama=
τῶν προστιθεμένων αὐτῇ ἀπὸ τῆς σαμα
ria ⁊ galilea: ⁊ ex ho
ρείτιδος καὶ γαλιλαίας, καὶ ἀπὸ τῆς σή
dierna die ⁊ in ſēpiternū tp̄s.
μερον ἡμέρας καὶ εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον.
⁊ hierl̄m ſit ſancta ⁊ libera ⁊
καὶ ἱερουσαλὴμ ἤτω ἁγία καὶ ἀφειμένη καὶ
fines eiꝰ. ⁊ decime ⁊ tributa.
τὰ ὅρια αὐτῆς. καὶ δεκάται καὶ τὰ τέλη.
remitto ⁊ poteſtatē arcis q̄ eſt
ἀφίημι καὶ τὴν ἐξουσίαν τῆς ἄκρας τῆς
in hierl̄m: ⁊ do ꝑncipi ſacerdotū
ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ δίδωμι τῷ ἀρχιερεῖ,
vt cōſtituat in ea viros quos
ὅπως ἂν καταστήσῃ ἐν αὐτῇ ἄνδρας οὓς
cūqz elegerit ipſe ad cuſtodiēdū ip=
ἂν ἐκλέξηται αὐτὸς τοῦ φυλάσσειν αὐ=
ſam. ⁊ oēm aīam iudeoꝝ
τήν. καὶ πᾶσαν ψυχὴν ἰουδαίων τὴν
captiuatā a terra iuda in
αἰχμαλωτισθεῖσαν ἀπὸ γῆς ἰούδα εἰς
omni regno meo remitto libe=
πᾶσαν βασιλείαν μου ἀφίημι ἐλευθέ=
rā gratis. ⁊ oēs remittāt
ραν δωρεάν. καὶ πάντες ἀφιέτωσαν
tributa ⁊ iumētoꝝ ſuoꝝ. ⁊ om=
τοὺς φόρους καὶ κτηνῶν αὐτῶν. καὶ πᾶ
nia feſta ⁊ ſabbata ⁊ neo=
σαι ἑορταὶ καὶ τὰ σάββατα καὶ νου=
menie: ⁊ dies decreti: ⁊
μηνίαι, καὶ ἡμέραι ἀποδεδειγμέναι, καὶ
tres dies āte feſtū ⁊ tres di=
τρεῖς ἡμέραι πρὸ ἑορτῆς καὶ τρεῖς ἡμέ
es poſt feſtū: ſint oēs di=
ραι μεθ᾽ ἑορτήν, ἔστωσαν πᾶσαι αἱ ἡμέ=
es īmunitatis ⁊ remiſſiōis oībꝰ iu
ραι ἀτελείας καὶ ἀφέσεως πᾶσι τοῖς ἰου
deis q̄ ſunt in regno meo. ⁊
δαίοις τοῖς οὖσιν ἐν τῇ βασιλείᾳ μου. καὶ
nō hēbit poteſtatē vllꝰ agere ⁊ fa=
οὐχ ἕξει ἐξουσίαν οὐδεὶς πράσσειν καὶ πα
tigare aliquē eoꝝ de oī re
ρενοχλεῖν τινα αὐτῶν περὶ παντὸς πράγ
⁊ aſcribant̄ ex iudeis
ματος. καὶ προγραφήτωσαν τῶν ἰουδαίων
in exercitꝰ regis ad trigin
εἰς τὰς δυνάμεις τοῦ βασιλέως εἰς τριάκον
ta milia viroꝝ. ⁊ dabunt̄ eis
τα χιλιάδας ἀνδρῶν. καὶ δοθήσεται αὐτοῖς
mūera vt oportet oībꝰ exerciti=
ξένια ὡς καθήκει πάσαις ταῖς δυνάμε
bꝰ regis. ⁊ ordinabunt̄ ex
σι τοῦ βασιλέως. καὶ κατασταθήσεται ἐξ
eis in munitionibꝰ regis
αὐτῶν ἐν τοῖς ὀχυρώμασι τοῦ βασιλέως

© Biblioteca Nacional de España

magnis. ⁊ ex his cõſtitue=
τοῖς μεγάλοις. καὶ ἐκ τούτων κατασταθήσε
tur ſup negocia regni exñtia
ται ἐπὶ χρειῶν τῆς βασιλείας τῶν οὐσῶν
ad fidẽ. ⁊ q̃ ſup ea ⁊ pncipes
εἰς πίστιν. καὶ οἱ ἐπ' αὐτῶν καὶ οἱ ἄρχοντες
ſint de ipſis: ⁊ ambulẽt
ἔστωσαν ἐξ αὐτῶν, καὶ πορευέσθωσαν τοῖς
in legib⁹ ſuis: ſicut ⁊ precepit rex
νόμοις αὐτῶν, καθὰ καὶ προσέταξεν ὁ βα
in tra iuda. ⁊ tres ciuitates
σιλεὺς ἐν γῇ ἰούδα. καὶ τοὺς τρεῖς νόμους
additas iudee ex re=
τοὺς προστεθέντας τῇ ἰουδαίᾳ ἀπὸ τῆς χώ=
giõe ſamarie: addat iudee ad
ρας σαμαρείας, προστεθήτω τῇ ἰουδαίᾳ πρὸς
cõputationẽ vt ſint ſub vno: vt nõ obe=
τὸ λογισθῆναι τοῦ γενέσθαι ἐφ' ἕνα, τοῦ μὴ ὑπα
diãt aliȷ̃ poteſtati: niſi ſũmi ſa=
κοῦσαι ἄλλης ἐξουσίας, ἀλλ' ἢ τοῦ ἀρχιερέ=
cerdotis. ptolemaida ⁊ terminos
ως. πτολεμαΐδα καὶ τὴν προσκυροῦσαν
ei⁹ dedi dono ſanctis q̃ in
αὐτῇ δέδωκα δόμα τοῖς ἁγίοις τοῖς ἐν
hierl'm in neceſſariũ ſumptũ
ἱλῆμ εἰς τὴν προσκαθήκουσαν δαπάνην
ſanctis. et ego do ſingulis ãnis qn
τοῖς ἁγίοις. κἀγὼ δίδωμι κατ' ἐνιαυτὸν δε
decim milia ſicloꝝ argẽti de
καπέντε χιλιάδας σίκλων ἀργυρίου ἀπὸ
rõnib⁹ regis a lo
τῶν λόγων τοῦ βασιλέως ἀπὸ τῶν τό=
cis attinẽtib⁹. ⁊ oẽ qd reliquũ ẽ
πων τῶν ἀνηκόντων. καὶ πᾶν τὸ πλεονάζον
qd nõ reddiderãt de negocijs: vt
ὃ οὐκ ἀπεδίδοσαν ἀπὸ τῶν χρειῶν, ὡς
in primis annis: ex nũc dabũt
ἐν τοῖς πρώτοις ἔτεσιν, ἀπὸ τοῦ νῦν δώσου
in opa dom⁹. ⁊ ſup hec
σιν εἰς τὰ ἔργα τοῦ οἴκου. καὶ ἐπὶ τούτοις
q̃nq; mille ſiclos argẽti q̃s acci
πεντακισχιλίους σίκλους ἀργυρίου οὓς ἀνε
piebãt de negocijs vt in pri=
λάμβανον ἀπὸ τῶν χρειῶν ὡς ἐν τοῖς πρώ
mis annis ſancti de rõne ſingulis
τοις ἔτεσι τοῦ ἁγίου ἀπὸ τοῦ λόγου κατ' ἐνι
annis. ⁊ hec remittunt̃ qꝛ ptinẽt ea
αυτὸν καὶ ταῦτα ἀφίεται διὰ τὸ ἀνήκειν αὐτὰ
ad ſacerdotes q̃ miniſtrãt. ⁊ q̃cũq;
τοῖς ἱερεῦσι τοῖς λειτουργοῦσι. καὶ ὅσοι ἐὰν
fugerint in tẽplũ qd in hieroſolimis ⁊
φύγωσιν εἰς τὸ ἱερὸν τὸ ἐν ἱεροσολύμοις καὶ
in oĩb⁹ finib⁹ ei⁹: debẽtes rega=
ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτοῦ, ὀφείλοντες βασι=
lia ⁊ oẽ negociũ: dimittant̃.
λικὰ καὶ πᾶν πρᾶγμα, ἀπολελύσθωσαν.
⁊ vniuerſa q̃ ſũt eis in regno
καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν αὐτοῖς ἐν τῇ βασιλείᾳ
meo. ⁊ vt edificent̃ ⁊ renouen=
μου. καὶ τοῦ οἰκοδομηθῆναι καὶ τοῦ ἐπικαινισθῆ=
tur opa ſanctoꝝ. ⁊ ſumpt⁹ dabi=
ναι τὰ ἔργα τῶν ἁγίων. καὶ ἡ δαπάνη δοθή=
tur de rõne regis: ⁊ vt extruã
σεται ἐκ τοῦ λόγου τοῦ βασιλέως, καὶ τοῦ οἰκοδο
tur muri hierl'm ⁊ muniãt in
μηθῆναι τὰ τείχη ἱλῆμ καὶ ὀχυρῶσαι κυ
circuitu. ⁊ ſumpt⁹ dabit̃ de rõne
κλόθεν. καὶ ἡ δαπάνη δοθήσεται ἐκ τοῦ λόγου
regis: ⁊ vt cõſtruant̃ muri
τοῦ βασιλέως, καὶ τοῦ οἰκοδομηθῆναι τὰ τείχη
q̃ in iudea. vt ãt audiuit ionathas ⁊
τὰ ἐν τῇ ἰουδαίᾳ. ὡς δὲ ἤκουσεν ἰωνάθαν καὶ

magni. Et ex his cõſtituentur ſup ne=
gocia regni que aguntur ex fide: & pri
cipes ſint ex eis: & ãbulent in legib⁹ ſu
is: ſicut precepit rex in terra iuda. Et
tres ciuitates q̃ addite ſunt iudee ex re
gione ſamarie: cũ iudea reputentur vt
ſint ſub vno: & non obediãt aliene po=
teſtati: niſi ſũmo ſacerdoti: ptolemaida
& cõfines eius quas dedi donũ ſanctis
q ſunt in hieruſalẽ ad neceſſarios ſum
ptus ſanctorum: & ego dabo ſingulis
annis quindecim milia ſiclorum argen
ti de rationibus regis que me contin=
gunt: & omne quod reliquum fuerit
quod non reddiderant qui ſuper ne
gocia erant annis prioribus ex hoc da
bunt in opa domus. Et ſup hec quinq;
milia ſiclorũ argenti q̃ accipiebãt de ſã=
ctorũ rõne p ſingulos annos: & hec
ad ſacerdotes pertineãt qui miniſterio
fungũtur. Et qcunq; cõfugerit in tẽplũ
quod eſt hieroſolymis & in oĩb⁹ finib⁹
eius: obnoxii regi in oĩ negocio dimit
tantur: & vniuerſa q̃ ſunt ĩ regno meo
libera habeant. Et ad edificanda vel re=
ſtaurãda opera ſanctorũ ſumpt⁹ dabũ
tur de rõne regis: & ad extruendos mu
ros in hierl'm: & cõmuniẽdos in circui
tu: ſumpt⁹ dabũtur de rõne regis: & ad
cõſtruẽdos muros in iudea. Vt audiuit
aũt ionathas & popul⁹ ſermones iſtos
non crediderunt eis nec receperũt eos
quia recordati ſũt malicie magne quã
fecerat in iſrael & tribulauerat eos val
de. Et cõplacuit eis in alexandrũ: quia
ipſe fuerat eis princeps ſermonum pa
cis: & ipſi auxilium ferebant omnibus
diebus. Et congregauit rex alexander
exercitum magnum: & admouit caſtra
contra demetrium. Et commiſerunt
prelium duo reges & fugit exercit⁹ de
metrii: & inſecutus eſt eum alexander:
& incubuit ſuper eos. Et inualuit pre=
lium nimis donec occidit ſol. et cecidit
demetrius in die illa. Et miſit alexãder
ad ptolemeu; regem egypti legatos ſe
cundũ hec verba dicens. Quoniam re
greſſus ſum in regnum meum & ſedi ĩ
ſede patrum meorum & obtinui prin
cipatum: & contriui demetrium: & poſ
ſedi regionem noſtram & commiſi pu
gnam cum eo & contritus eſt ipſe & ca
ſtra eius a nobis: & ſedemus in ſede re=
gni eius: et nunc ſtatuamus adinuice;
amicitiã: & da mihi filiam tuam vxo=
rem & ego ero gener tuus: & dabo ti=
bi dona: & ipſi dignitatem. Et reſpon=
dit rex ptolemeus dicens. Felix dies in
qua reuerſus es ad terram patrum tu=
orum & ſediſti in ſede regni eorum.
Et nunc faciam tibi quod ſcripſiſti:
ſed occurre mihi ptolemaidam: vt vi=
deamus inuicem nos et ſponde=
am tibi ſicut

ppl's ſmones iſtos: nõ credide=
ὁ λαὸς τοὺς λόγους τούτους, οὐκ ἐπίστευ=
rũt illis neq; receperũt: qꝛ recor=
σαν αὐτοῖς οὐδὲ ἐπεδέξαντο, ὅτι ἐπε=
dati ſunt malicie magne quã
μνήσθησαν τῆς κακίας τῆς μεγάλης ἧς
fecit in iſrael: ⁊ tribulauit eos
ἐποίησεν ἐν ἰσραήλ, καὶ ἔθλιψεν αὐτοὺς
valde. ⁊ cõplacuit in alexãdro: D
σφόδρα. καὶ εὐδόκησεν ἐν ἀλεξάνδρῳ,
qm̃ ipſe fuit eis princeps ſmonũ
ὅτι αὐτὸς ἐγένετο αὐτοῖς ἀρχηγὸς λόγων
pacificoꝝ: ⁊ auxiliũ ferebãt ipſi oĩb⁹
εἰρηνικῶν, καὶ συνεμάχουν αὐτῷ πάσας
dieb⁹. ⁊ cõgregauit alexan=
τὰς ἡμέρας. καὶ συνήγαγεν ἀλέξαν=
der rex exercit⁹ magnos: ⁊
δρος ὁ βασιλεὺς δυνάμεις μεγάλας, καὶ
caſtrametat⁹ eſt contra demetriũ. ⁊
παρενέβαλεν ἐξεναντίας δημητρίου. καὶ
cõmiſerũt preliũ duo reges. ⁊
συνῆψαν πόλεμον οἱ δύο βασιλεῖς. καὶ
fugit exercit⁹ alexãdri. ⁊
ἔφυγεν ἡ παρεμβολὴ ἀλεξάνδρου. καὶ
pſecut⁹ eſt eũ demetri⁹: ⁊ p̃ualuit
ἐδίωξεν αὐτὸν ὁ δημήτριος, καὶ ἴσχυσεν
cõtra eos. ⁊ fortificauit preliũ val=
ἐπ' αὐτούς. καὶ ἐστερέωσε τὸν πόλεμον σφό
de donec occidit ſol. ⁊ cecidit de=
δρα ἕως ἔδυ ὁ ἥλιος. καὶ ἔπεσεν ὁ δη=
metri⁹ in die illo. ⁊ miſit
μήτριος ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. καὶ ἀπέστειλεν
alexãder ad ptolemeũ regẽ
ἀλέξανδρος πρὸς πτολεμαῖον βασιλέα
egypti legatos ſm verba
αἰγύπτου πρέσβεις κατὰ τοὺς λόγους
hec dicẽs. qm̃ regreſſus ſũ in trã
τούτους λέγων. ἐπεὶ ἀνέστρεψα εἰς γῆν
regni mei: ⁊ ſedi in thronis
βασιλείας μου, καὶ ἐκάθισα ἐπὶ θρόνων
patrũ meoꝝ ⁊ obtinui pricipatũ: ⁊
πατέρων μου καὶ ἐκράτησα τῆς ἀρχῆς, καὶ
cõtriui demetriũ: ⁊ obtinui
συνέτριψα τὸν δημήτριον, καὶ ἐπεκράτησα
regionẽ nrãm: ⁊ cõmiſi cõtra eũ
τῆς χώρας ἡμῶν, καὶ συνῆψα πρὸς αὐτὸν E
pugnã: ⁊ cõtrit⁹ eſt ipſe ⁊ ca=
μάχην, καὶ συνετρίβη αὐτὸς καὶ ἡ παρεμ=
ſtra ei⁹ a nobis: ⁊ ſedim⁹ in
βολὴ αὐτοῦ ὑφ' ἡμῶν, καὶ ἐκαθίσαμεν ἐπὶ
ſede regni ei⁹: ⁊ nũc ſtatuam⁹
θρόνου βασιλείας αὐτοῦ, καὶ νῦν στήσωμεν
inter nos amicitiã. ⁊ nũc da mihi
πρὸς ἑαυτοὺς φιλίαν. καὶ νῦν δός μοι τὴν Infra. ii.a.
filiã tuã in vxorẽ. ⁊ gener
θυγατέρα σου εἰς γυναῖκα. καὶ ἐπιγαμ=
ero tibi ⁊ dabo tibi dona ⁊
βρεύσω σοι καὶ δώσω σοι δόματα καὶ
ipſi digna te. ⁊ reſpõdit ptoleme⁹
αὐτῇ ἄξιά σου. καὶ ἀπεκρίθη πτολεμαῖος ὁ
rex dicẽs. bona dies in q̃ reuer
βασιλεὺς λέγων. ἀγαθὴ ἡμέρα ἐν ᾗ ἀνέ=
ſus es ad terrã patrũ tuoꝝ ⁊ ſedi=
στρεψας εἰς γῆν πατέρων σου καὶ ἐκάθι=
ſti in ſedib⁹ regni eoꝝ. ⁊ nũc
σας ἐπὶ θρόνων βασιλείας αὐτῶν. καὶ νῦν
faciã tibi q̃ ſcripſiſti. ſed occurre
ποιήσω σοι ἃ ἔγραψας. ἀλλ' ἀπάντησον
in ptolemaidẽ: vt videm⁹ nos in
εἰς πτολεμαΐδα, ὅπως ἴδωμεν ἀλλή=
uicẽ: ⁊ ero ſocer tibi ſicut
λους, καὶ ἐπιγαμβρεύσω σοι καθὼς

© Biblioteca Nacional de España

dixiſti. ⁊ exiuit ptolemeꝰ de egyp
εἴρηκας. καὶ ἐξῆλθε πτολεμαῖος ἐξ αἰγύ=
to ipſe ⁊ cleopatra filia e=
πτου αὐτὸς καὶ κλεοπάτρα ἡ θυγάτηρ αὐ
ius. ⁊ venerũt in ptolemaidẽ ãno ſe
τοῦ. καὶ ἦλθον εἰς πτολεμαΐδα ἔτους δευ
cundo ⁊ ſexageſimo ⁊ cẽteſimo. ⁊ occur
τέρου καὶ ἑξηκοστοῦ καὶ ἑκατοστοῦ. καὶ ἀπήν
rit ei alexander rex: ⁊
τησεν αὐτῷ ἀλέξανδρος ὁ βασιλεύς, καὶ
dedit ei cleopatram filiã
ἐξέδοτο αὐτῷ κλεοπάτραν τὴν θυγατέρα
ſuã: ⁊ fecit nuptias eius in
αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε τὸν γάμον αὐτῆς ἐν
ptolemaide: ſicut reges in gl'ia
πτολεμαΐδι, καθὼς οἱ βασιλεῖς ἐν δόξῃ
magna. ⁊ ſcripſit rex alexã
μεγάλῃ. καὶ ἔγραψεν ὁ βασιλεὺς ἀλέξαν
der ionathe: vt veniret ĩ occurſum ei.
δρος ἰωνάθῃ, ἐλθεῖν εἰς συνάντησιν αὐτῷ.
⁊ abiit cũ gl'ia in ptolemai
καὶ ἐπορεύθη μετὰ δόξης εἰς πτολεμαΐ=
dẽ: ⁊ occurrit duobꝰ regibꝰ.
δα, καὶ ἀπήντησε τοῖς δυσὶ βασιλεῦσι.
G ⁊ dedit eis argentũ ⁊ aurũ
καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ἀργύριον καὶ χρυσίον
⁊ amicis eoꝝ ⁊ dona multa:
καὶ τοῖς φίλοις αὐτῶν καὶ δόματα πολλά,
⁊ inuenit grãm corã eis. ⁊ cõ=
καὶ εὗρε χάριν ἐναντίον αὐτῶν. καὶ ἐπι
uenerũt aduerſus eũ viri peſtilẽtes de
συνήχθησαν ἐπ᾽ αὐτὸν ἄνδρες λοιμοὶ ἐξ
iſrael viri iniqui ad iterpellãdũ
ἰσραὴλ ἄνδρες παράνομοι ἐντυχεῖν
aduerſꝰ eũ: ⁊ nõ intẽdit eis rex.
κατ᾽ αὐτοῦ, καὶ οὐ προσέχεν αὐτοῖς ὁ βα=
⁊ iuſſit rex: ⁊
σιλεύς. καὶ προσέταξεν ὁ βασιλεύς, καὶ
expoliauerũt ionathã veſtibꝰ ſuis: ⁊
ἐξέδυσαν ἰωνάθαν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ
induerũt eũ purpura. ⁊ fecerũt
ἐνέδυσαν αὐτὸν πορφύραν. καὶ ἐποίησαν
ita. ⁊ fecit ſedere eũ rex
οὕτως. καὶ ἐκάθισεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς
ſecum: ⁊ dixit principibꝰ ſu
μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ εἶπε τοῖς ἄρχουσιν αὐ
is. exite cũ eo in mediũ
τοῦ. ἐξέλθετε μετ᾽ αὐτοῦ εἰς μέσον τῆς
ciuitatis: ⁊ p̄dicate vt nullꝰ iter=
πόλεως, καὶ κηρύξατε τοῦ μηδένα ἐντυγ
pellet aduerſus eũ de vllo nego=
χάνειν κατ᾽ αὐτοῦ περὶ μηδενὸς πράγ=
cio. ⁊ nullus ei moleſtꝰ ſit
ματος. καὶ μηδεὶς αὐτῷ παρενοχλείτω
de oĩ rõne ⁊ factũ eſt vt viderũt
περὶ παντὸς λόγου. καὶ ἐγένετο ὡς εἶδον
q̄ interpellabãt gloriã eiꝰ ſvt
οἱ ἐντυγχάνοντες τὴν δόξαν αὐτοῦ καθὼς
p̄dicauerũt ⁊ oppertũ eũ pur
ἐκήρυξαν καὶ περιβεβλημένον αὐτὸν πορ
pura: ⁊ fugerũt oẽs. ⁊ gl'ificauit
φύραν, καὶ ἔφυγον πάντες. καὶ ἐδόξασεν
eũ rex: ⁊ ſcripſit eũ
αὐτὸν ὁ βασιλεύς, καὶ ἔγραψεν αὐτὸν
inter primos amicos: ⁊ poſuit eũ du=
τῶν πρώτων φίλων, καὶ ἔθετο αὐτὸν στρα
cẽ ⁊ participẽ p̄cipatꝰ. ⁊ reuerſus eſt io=
τηγὸν καὶ μεριδάρχην. καὶ ἐπέστρεψεν ἰω
nathas in hierl'm cũ pace ⁊
νάθαν εἰς ἱερουσαλὴμ μετ᾽ εἰρήνης καὶ
letitia. ⁊ in ãno quĩto ⁊ ſexageſimo
εὐφροσύνης. καὶ ἐν ἔτει πέμπτῳ καὶ ἑξηκοστῷ

dixiſti. Et exiuit ptolemeus de egypto ipſe & cleopatra filia eius: & venit ptolemaidã anno centeſimo ſexageſimo ſecundo. Et occurrit ei alexander rex. Et dedit ei cleopatrã filiam ſuam: & fecit nuptias eius ptolemaide: ſicut reges in magna gloria. Et ſcripſit alexander rex ionathe: vt veniret obuiam ſibi. Et abiit cuꝫ gloria ptolemaidam: & occurrit ibi duobus regibus: & dedit illis argentum multum & aurum & dona: & inuenit gratiam in conſpectu eorũ. Et cõuenerũt aduerſus eũ viri peſtilentes ex iſrael viri iniqui interpellantes aduerſus eũ: & non intẽdit ad eos rex. Et iuſſit ſpoliari ionatham veſtibus ſuis & indui eum purpura. Et ita fecerunt. Et collocauit eũ rex ſedere ſecũ. Dixitq̃ principibus ſuis. Exite cũ eo in mediũ ciuitatis: & predicate vt nemo aduerſus euꝫ interpellet de vllo negocio nec quiſq̃ ei moleſtꝰ ſit de vlla rõne. Et factũ eſt vt viderunt qui interpellabant gloriaꝫ eius q̄ predicabãtur & opertũ eum purpura: fugerunt omnes. Et magnificauit euꝫ rex & ſcripſit eum inter primos amicos & poſuit eũ ducem & participẽ principatus. Et reuerſus eſt ionathas in hierl'ꝫ cũ pace & letitia. In ãno cẽteſimo ſexageſimo quinto venit demetriꝰ filiꝰ demetrii a creta ĩ terram patrum ſuorum. Et audiuit alexander rex & contriſtatus eſt valde: & reuerſus eſt antiochiã. Et cõſtituit demetrius rex apollonium ducẽ qui ſpreerat cele ſyrie & congregauit exercitũ magnum & acceſſit ad iamniam & miſit ad ionatham ſummum ſacerdotem dicens. Tu ſolus reſiſtis nobis. Ego autem factus ſum in deriſum & in opprobriũ: propterea quia tu poteſtatem aduerſuꝫ nos exerces in montibus. Nũc ergo ſi confidis in virtutibus tuis deſcende ad nos in campum & comparemus illic inuicem: quia mecum eſt virtus bellorum. Interroga & diſce quis ſum ego & ceteri qui auxilio ſunt mihi: qui & dicunt quia non põt ſtare pes veſter ante faciem noſtram quia bis in fugam conuerſi ſunt patres tui in terrã ſuã. Et nũc quõ poteris ſuſtinere equitatum & exercitum tantum in campo vbi non eſt lapis neq̃ ſaxum neq̃ locus fugiendi. Vt audiuit autem ionathas ſermones apollonii: motus eſt animo. Et elegit decem milia virorum: & exiit ab hieruſalem: & occurrit ei ſimon frater eius in adiutorium. Et applicuerunt caſtra in ioppen. Et excluſit eum a ciuitate quia cuſtodia apollonii ioppe erat: & oppugnauit eam. Et exterriti qui erant in ciuitate aperuerũt ei: & obtinuit ionathas ioppẽ. Et audiuit apollonius: & admouit tria milia equitum

⁊ centeſimo venit demetriꝰ filiꝰ deme
καὶ ἑκατοστῷ ἦλθε δημήτριος ὁ υἱὸς δημη
trij de creta in terrã pa
τρίου ἐκ κρήτης εἰς τὴν γῆν τῶν πατέ
trum ſuoꝝ. ⁊ audiuit alexãder rex:
ρων αὐτοῦ. καὶ ἤκουσεν ἀλέξανδρος ὁ βα
⁊ triſtatus ẽ valde. ⁊ reuerſus
σιλεύς, καὶ ἐλυπήθη σφόδρα. καὶ ἀπέστρε
eſt in antiochiã. ⁊ cõſtituit de=
ψεν εἰς ἀντιόχειαν. καὶ κατέστησε δη=
metrius ſapolloniũ q̄ erat ſup celẽ
μήτριος ἀπολλώνιον τὸν ὄντα ἐπὶ κοίλης
ſyrie. ⁊ cõgregauit exercitũ magnũ:
συρίας. καὶ συνήγαγε δύναμιν μεγάλην,
⁊ poſuit caſtra in iãnia. ⁊ mi=
καὶ παρενέβαλεν ἐν ἰαμνείᾳ. καὶ ἀπέστει
ſit ad ionathã ſũmũ ſacerdotẽ dicẽs
λε πρὸς ἰωνάθαν τὸν ἀρχιερέα λέγων.
tu ſoliſſimꝰ extolleris cõtra nos: ego aũt
σὺ μονώτατος ἐπαίρῃ ἐφ᾽ ἡμᾶς, ἐγὼ δὲ
factꝰ ſuꝫ in deriſum ⁊ in oppro
ἐγενήθην εἰς καταγέλωτα καὶ εἰς ὀνειδισ
briũ ꝓpt̃ te. ⁊ eo ꝓptãtẽ exerces aduerſꝰ nos
μὸν διὰ σέ. καὶ διατί ἐξουσιάζῃ ἐφ᾽ ἡμᾶς
in mõtibꝰ nũc igit̃ ſi cõfidis in
ἐν τοῖς ὄρεσι. νῦν οὖν εἰ πέποιθας ἐπὶ
exercitibꝰ tuis: deſcẽde ad nos
ταῖς δυνάμεσί σου, κατάβηθι πρὸς ἡμᾶς
in cãpũ: ⁊ cõparemur adiuicẽ
εἰς τὸ πεδίον, καὶ συγκριθῶμεν ἑαυτοῖς
illic. qꝛ mecũ eſt exercitus vi=
ἐκεῖ. ὅτι μετ᾽ ἐμοῦ ἐστι δύναμις τῶν πό
biũ. iterroga ⁊ diſce q̄s ſum ⁊
λεων. ἐρώτησον καὶ μάθε τίς εἰμι καὶ
ceteri auxiliãtes nobis. ⁊ di=
οἱ λοιποὶ οἱ βοηθοῦντες ἡμῖν. καὶ λέγου=
cunt: nõ eſt vobis ſtatio pedis cõtra
σιν, οὐκ ἔστιν ὑμῖν στάσις ποδὸς κατὰ
faciẽ nr̃am. qꝛ bis cõuerſi ſũt in fugã
πρόσωπον ἡμῶν. ὅτι δὶς ἐτροπώθησαν οἱ
patres tui in terra ſua. ⁊ nũc nõ
πατέρες σου ἐν τῇ γῇ αὐτῶν. καὶ νῦν οὐ
poteris ſuſtinere eq̄tatũ ⁊ exercitũ
δυνήσῃ ὑποστῆναι τὴν ἵππον καὶ δύναμιν
talẽ in cãpo: vbi nõ eſt lapis
τοιαύτην ἐν τῷ πεδίῳ, ὅπου οὐκ ἔστι λίθος
neq̃ ſaxũ neq̃ locus fugiendi.
οὐδὲ κόχλαξ οὐδὲ τόπος τοῦ φυγεῖν.
vt aũt audiuit ionathas ſermones apol=
ὡς δὲ ἤκουσεν ἰωνάθαν τῶν λόγων ἀπολ
lonii: motꝰ eſt aĩo. ⁊ elegit
λωνίου, ἐκινήθη τῇ διανοίᾳ. καὶ ἐπέλεξε
decẽ milia viroꝝ: et exiuit de
δέκα χιλιάδας ἀνδρῶν, καὶ ἐξῆλθεν ἐξ
hierl'm. et occurit ei ſi
ἱερουσαλήμ. καὶ συνήντησεν αὐτῷ σί=
mon frater eiꝰ in adiutoriũ. e=
μων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐπὶ βοήθειαν αὐ=
ius et caſtra poſuit in ioppen. et
τοῦ, καὶ παρενέβαλεν ἐπὶ ἰόππην. καὶ
excluſerũt eũ a ciuitate: qꝛ
ἀπέκλεισαν αὐτὸν ἐκ τῆς πόλεως, ὅτι
cuſtodia apollonii in ioppe. et ſop
φρουρὰ ἀπολλωνίου ἐν ἰόππῃ. καὶ ἐπο
pugnauerũt eã: et exterriti aperue
λέμησαν αὐτήν, καὶ φοβηθέντες ἤνοι=
runt q̄ de ciuitate. et obtinuit iona
ξαν οἱ ἐκ τῆς πόλεως. καὶ ἐκυρίευσεν ἰωνά=
thas ioppen. et audiuit apolloniꝰ.
θαν ἰόππης. καὶ ἤκουσεν ἀπολλώνιος.
et admouit tria milia eq̄tũ
καὶ παρενέβαλε τρισχιλίαν ἵππον

© Biblioteca Nacional de España

⁊ exercitũ multũ. ⁊ abiit in azo=
καὶ δύναμιν πολλήν. καὶ ἐπορεύθη εἰς ἄζω
tũ tanq̃ iter faciens. ⁊ ſimul pceſſit in cam
τον ὡς διοδεύων. καὶ ἅμα προῆλθεν εἰς τὸ πε=
pũ: eo q̃ hẽret ipſe multitudinẽ eqtat⁹ ⁊
δίον, διὰ τὸ ἔχειν αὐτὸν πλῆθος ἵππου καὶ
cõfideret in ipſo. ⁊ inſequut⁹ ẽ poſt
πεποιθέναι ἐπ' αὐτήν. καὶ κατεδίωξεν ὀπί
eũ in azotũ. ⁊ cõmiſerũt exerci=
σω αὐτοῦ εἰς ἄζωτον. καὶ συνῆψαν αἱ πα=
tus poſt eũ in preliũ. ⁊ reli
ρεμβολαὶ ὀπίσω αὐτοῦ εἰς πόλεμον. καὶ ἀπέ
quit apolloni⁹ mille eqtes occulte
λιπεν ἀπολλώνιος χιλίαν ἵππον κρυπτῶς
poſt eos. ⁊ cognouit ionathas q̃
κατόπισθεν αὐτῶν. καὶ ἔγνω ἰωνάθαν ὅτι
ſunt inſidie poſt ſe. ⁊ circuie=
ἐστιν ἔνεδρον κατόπισθεν αὐτοῦ. καὶ ἐκύκλω
runt eius caſtra. ⁊ eiece=
σαν αὐτοῦ τὴν παρεμβολήν. καὶ ἐξε=
runt iacula in populũ a ma=
τίναξαν τὰς σχίζας εἰς τὸν λαὸν ἐκ πρω
ne vſq ad veſperã. at popl's ſtetit ſicut
ΐθεν ἕως δείλης. ὁ δὲ λαὸς εἱστήκει καθὼς
pcepit ionathas: ⁊ laborauerũt equi
ἐπέταξεν ἰωνάθαν, καὶ ἐκοπίασαν οἱ ἵπ=
coꝝ. ⁊ traxit ſimõ ex=
ποι αὐτῶν. καὶ εἵλκυσε σίμων τὴν δύ=
ercitũ ſuũ: ⁊ cõmiſit cõtra legio=
ναμιν αὐτοῦ, καὶ συνῆψε πρὸς τὴν φάλαγ
nem. nã eqtes fatigati erãt: ⁊ cõtriti
γα. ἡ γὰρ ἵππος ἐξελύθη, καὶ συνετρίβη
ſunt ab eo: ⁊ fugerũt. ⁊ eqtes
σαν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἔφυγον. καὶ ἡ ἵππος
diſperſi ſũt p campũ: ⁊ fugerunt in
ἐσκορπίσθη ἐν τῷ πεδίῳ, καὶ ἔφυγον εἰς
azotũ: ⁊ itrauerũt in bethdagon ido
ἄζωτον, καὶ εἰσῆλθον εἰς βηθδαγὼν τὸ εἰ=
lum ſuũ vt liberarent. ⁊ ſuccen
δωλεῖον αὐτῶν τοῦ σωθῆναι. καὶ ἐνεπύρι
dit ionathas azotũ ⁊ ciuitates q̃
σεν ἰωνάθαν τὴν ἄζωτον καὶ τὰς πόλεις τὰς
i circuitu ei⁹: ⁊ accepit ſpolia coꝝ.
κύκλῳ αὐτῆς, καὶ ἔλαβε τὰ σκῦλα αὐτῶν.
⁊ tẽplũ dagon ⁊ eos q̃ cõfugerunt
καὶ τὸ ἱερὸν δαγὼν καὶ τοὺς συμφυγόντας
in illud ſuccẽdit igni. ⁊ fuerunt q̃
εἰς αὐτὸ ἐνεπύρισε πυρί. καὶ ἐγένοντο οἱ
ceciderunt gladio cũ ſuccen=
πεπτωκότες μαχαίρᾳ σὺν τοῖς ἐμπυρι
ſis ad viros octo mille. ⁊ receſ
σθεῖσιν εἰς ἄνδρας ὀκτακισχιλίους. καὶ ἀπῆ
ſit ide ionathas: ⁊ caſtrametat⁹ eſt in
ρεν ἐκεῖθεν ἰωνάθαν, καὶ παρενέβαλεν ἐπὶ
aſcalonẽ. ⁊ exierũt q̃ de ciuitate
ἀσκάλωνα. καὶ ἐξῆλθον οἱ ἐκ τῆς πόλεως
in occurſum ei in gl'ia ma=
εἰς συνάντησιν αὐτῷ ἐν δόξῃ μεγά=
gna. ⁊ reuerſus ẽ ionathas in hieru
λῃ. καὶ ἐπέστρεψεν ἰωνάθαν εἰς ἱερου=
ſalem cũ ſuis habẽtes ſpo
σαλὴμ σὺν τοῖς παρ' αὐτοῦ ἔχοντες σκῦ
lia multa. ⁊ factũ eſt vt audiuit alexan
λα πολλά. καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἀλέξαν
der rex ſermones iſtos: ⁊
δρος ὁ βασιλεὺς τοὺς λόγους τούτους, καὶ
addidit gl'ificare ionathã. ⁊ mi=
προσέθετο δοξάσαι τὸν ἰωνάθαν, καὶ ἀπέ
ſit ei fibulã aureã: vt cõſuetudo ẽ
στειλεν αὐτῷ πόρπην χρυσῆν, ὡς ἔθος ἐστὶ
dari cognatis regũ. ⁊
δίδοσθαι τοῖς συγγενέσι τῶν βασιλέων. καὶ

& exercitum multũ. Et abiit azotum tanq̃ iter faciens: & ſtatim exiit in campum eo q̃ haberet multitudinem equitum & confideret in eis. Et inſecutus ẽ eum ionathas in azotum & commiſerunt prelium. Et reliquit apollonius in caſtris mille equites poſt eos occulte: & cognouit ionathas quoniam inſidie ſunt poſt ſe: & circuierunt caſtra eius: & eiecerunt iacula in populũ a mane vſq ad veſperam. Populus autẽ ſtabat ſicut preceperat ionathas & laborauerunt equi eorum. Et eiecit ſimon exercitum ſuum & commiſit contra legionem. Equites enim fatigati erant. Et contriti ſunt ab eo & fugerunt. Et qui diſperſi ſunt per campum fugerũt in azotum: & intrauerunt in bethagon idolum ſuum vt ibi ſe liberarẽt. Et ſuccendit ionathas azotum & ciuitates q̃ erant in circuitu eius: & accepit ſpolia eorum: & templum dagon & oẽs qui fugerunt in illud ſuccendit igni. Et fuerunt qui ceciderunt gladio cum his q ſuccenſi ſunt fere octo milia virorum. Et mouit inde ionathas caſtra: & applicuit ea aſcalone & exierunt de ciuitate obuiam illi in magna gloria. Et reuerſus eſt ionathas in hieruſalem cum ſuis habentibus ſpolia multa. Et factũ eſt vt audiuit alexander rex ſermones iſtos: addidit adhuc glorificare ionathã. Et miſit ei fibulam aureaʒ: ſicut cõſuetudo eſt dari cognatis regum. Et dedit ei accharon & omnes fines eius in poſſeſſionem. Capi.xi.

ET rex egypti congregauit exercitum ſicut arenã que eſt circa orã maris & naues multas: & querebat obtinere regnum alexandri dolo & addere illud regno ſuo. Et exiit in ſyriam verbis pacificis: & aperiebantur ei ciuitates & occurrebant ei quia mandauerat alexander rex exire ei obuiam eo q̃ ſocer ſuus eſſet. Cum autem introiret ciuitatem ptolemeus ponebat cuſtodias militum in ſingulis ciuitatibus Et cum appropiauit azoto oſtenderũt ei templum dagon ſuccenſum igni: & azotũ & cetera ei⁹ demolita & corpora piecta: & eorum qui ceſi erant in bello tumulos quos fecerant ſecus viam. Et narrauerunt regi quia hec fecit ionathas: vt inuidiam facerent ei. Et tacuit rex. Et occurrit ionathas regi in ioppẽ cum gloria: & inuicem ſe ſalutauerunt & dormierunt illic. Et abiit ionathas cum rege vſq ad fluuium qui vocabatur eleutherus. & reuerſus eſt in hieruſalem. Rex autem ptolemeus obtinuit dominium ciuitatum vſq ſeleuciã maritimam et cogitabat in alexandrum conſilia mala. Et miſit legatos ad demetrium dicens. Veni componamus inter nos pactum & dabo tibi filiaʒ meam quam habet alexander:

dedit ei accaron ⁊ oẽs
ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ἀκκαρὼν καὶ πάντα τὰ
fines ei⁹ in poſſeſſionẽ.
ὅρια αὐτῆς εἰς κληροδοσίαν. Ca.xi.
ET rex egypti cõgregauit
Καὶ ὁ βασιλεὺς αἰγύπτου ἤθροισεν
exercit⁹ multos ſicut arena q̃ circa
δυνάμεις πολλὰς ὡς ἡ ἄμμος ἡ παρὰ
orã maris: ⁊ naues mul
τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης, καὶ πλοῖα πολ
tas. ⁊ q̃ſiuit obtinere re=
λά. καὶ ἐζήτησε κατακρατῆσαι τῆς βασι
gnũ alexandri dolo: ⁊ addere il=
λείας ἀλεξάνδρου δόλῳ, καὶ προσθῆναι αὐ=
lud regno ſuo. ⁊ exiit in ſyri
τὴν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ. καὶ ἐξῆλθεν εἰς συρί Infra. 12.a.
am verbis pacificis. ⁊ aperiebãt ei q̃ de
αν λόγοις εἰρηνικοῖς. καὶ ἤνοιγον αὐτῷ οἱ ἀπὸ
ciuitatib⁹: ⁊ occurrebãt ei: qm mãdatũ
τῶν πόλεων, καὶ συνήντων αὐτῷ, ὅτι ἐντολὴ
erat alexandri regis obuiare ei
ἦν ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως συναντᾶν αὐτῷ
eo q̃ ſocer ſu⁹ eſſet. vt aũt itroiuit
διὰ τὸ πενθερὸν αὐτοῦ εἶναι. ὡς δὲ εἰσεπορεύε
in ciuitates ptolemaidis: ponebat
το εἰς τὰς πόλεις πτολεμαΐδος, ἀπέτασσε
exercitus i cuſtodiã i ſingulis ciuitatib⁹ vt
τὰς δυνάμεις, φρουρὰν ἐν ἑκάστῃ πόλει. ὡς
aũt ap ppĩquit in azotũ: oñderũt ei tẽ
δὲ ἤγγισεν εἰς ἄζωτον, ἔδειξαν αὐτῷ τὸ ἱε=
plũ dagon ſuccenſum: ⁊ azotũ ⁊
ρὸν δαγὼν ἐμπεπυρισμένον, καὶ ἄζωτον καὶ
ſuburbia ei⁹ deſtructa: ⁊ cor
τὰ περιπόλια αὐτῆς καθῃρημένα, καὶ τὰ σώ
pora piecta: ⁊ cõbuſtos
ματα ἐρριμμένα, καὶ τοὺς ἐμπεπυρισμένους
q̃s cõbuſſit in bello. fecerãt
οὓς ἐνεπύρισεν ἐν τῷ πολέμῳ. ἐποίησαν
eñi tumulos coꝝ in via ei⁹. ⁊ nar A
γὰρ θημωνίας αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ αὐτοῦ. καὶ διη
rauerũt regi q̃ fecit iona=
γήσαντο τῷ βασιλεῖ ἃ ἐποίησεν ἰωνά=
thas ad vituperãdũ eũ. ⁊ tacuit
θαν εἰς τὸ ψογῆσαι αὐτόν. καὶ ἐσίγησεν ὁ
rex. ⁊ occurrit ionathas re=
βασιλεύς. καὶ συνήντησεν ἰωνάθαν τῷ βα 3.10.e.
gi in ioppe cũ gl'ia: ⁊ ſaluta
σιλεῖ εἰς ἰόππην μετὰ δόξης, καὶ ἠσπά 3.1.g
uerũt ſe iuicẽ ⁊ dormierũt illic. ⁊
σαντο ἀλλήλους καὶ ἐκοιμήθησαν ἐκεῖ. καὶ
abiit ionathas cũ rege
ἐπορεύθη ἰωνάθαν μετὰ τοῦ βασιλέως
vſq ad fluuiũ vocatuʒ eleutheros:
ἕως τοῦ ποταμοῦ τοῦ καλουμένου ἐλευθέρου,
⁊ reuerſus eſt in hier'lm. at rex
καὶ ἐπέστρεψεν εἰς ἱερουσαλήμ. ὁ δὲ βασι=
ptoleme⁹ obtinuit dñium ciuitatũ
λεὺς πτολεμαῖος ἐκυρίευσε τῶν πόλεων τῆς
maritime vſq ad ſeleuciã mariti
παραλίας ἕως σελευκείας τῆς παραθαλασ
mã. ⁊ cogitabat de alexãdro con
σίας. καὶ διελογίζετο περὶ ἀλεξάνδρου λο=
ſilia mala. ⁊ miſit lega
γισμοὺς πονηρούς. καὶ ἀπέστειλε πρέσ=
tos ad demetriũ regẽ di=
βεις πρὸς δημήτριον τὸν βασιλέα λέ=
cẽs. veni cõponam⁹ iter nos pa=
γων. δεῦρο συνθώμεθα πρὸς ἑαυτοὺς δι=
ctum: ⁊ dabo tibi filiã
αθήκην, καὶ δώσω σοι τὴν θυγατέρα
meã quã hʒ alexander:
μου ἣν ἔχει ἀλέξανδρος,

© Biblioteca Nacional de España

τ regnabis in regno pr̄is
καὶ βασιλεύσεις τῆς βασιλείας τοῦ π̄ρ̄ς
tui. penitet em̄ ꝙ dedi ei
σου. μεταμεμέλημαι γὰρ δοὺς αὐτῷ τὴν
B filiā meā. q̄ſiuit em̄ occidere me:
θυγατέρα μου. ἐζήτησε γὰρ ἀποκτεῖναί με,
τ vituperauit eū: qꝛ deſiderabat
καὶ ἐψόγησεν αὐτόν, χάριν τοῦ ἐπιθυμῆσαι
ipe regnū illi⁹. τ auferens
αὐτὸν τῆς βασιλείας αὐτοῦ. καὶ ἀφελόμενος
ab eo filiā: dedit ipſi deme=
αὐτοῦ τὴν θυγατέρα, ἔδωκεν αὐτὴν τῷ δημη=
trio: τ alienat⁹ eſt ab alexandro. τ apparuit
τρίῳ, καὶ ἠλλοιώθη τοῦ ἀλεξάνδρου. καὶ ἐφάνη
inimicitia illoꝝ. τ itrauit ptoleme⁹ in
ἡ ἔχθρα αὐτῶν. καὶ εἰσῆλθε πτολεμαῖος εἰς
antiochiā: τ ipoſuit duo diademata
ἀντιόχειαν, καὶ περιέθετο δύο διαδήματα
circū caput ei⁹: diadema aſie τ e=
περὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, τὸ τῆς ἀσίας καὶ αἰ=
gypti. alexander aūt rex erat in ci
γύπτου. ἀλέξανδρος δὲ ὁ βασιλεὺς ἦν ἐν κι=
licia in tp̄ibus illis: qꝛ rebella
λικίᾳ κατὰ τοὺς καιροὺς ἐκείνους, ὅτι ἀπε
bāt q̄ de locis illis. τ audi
στάτουν οἱ ἀπὸ τῶν τόπων ἐκείνων. καὶ ἤκου
uit alexander: τ venit cōtra eū in bel=
σε ἀλέξανδρος, καὶ ἦλθεν ἐπ᾽ αὐτὸν πολέ=
lum. τ eduxit ptolemeus: τ occur
C μῳ. καὶ ἐξήγαγε πτολεμαῖος, καὶ ἀπήντη=
rit ei in manu forti: τ fugauit
σεν αὐτῷ ἐν χειρὶ ἰσχυρᾷ, καὶ ἐτροπώσατο
eū. τ fugit alexander in arabi=
αὐτόν. καὶ ἔφυγεν ἀλέξανδρος εἰς τὴν ἀραβί
am: vt ꝓtegeret ipe ibi. at rex
αν, τοῦ σκεπασθῆναι αὐτὸν ἐκεῖ. ὁ δὲ βασι=
ptolemeus exaltat⁹ eſt. τ abſtulit zabdi=
λεὺς πτολεμαῖος ὑψώθη. καὶ ἀφεῖλε ζαβδι
el arabs caput alexandri: τ
ὴλ ὁ ἄραψ τὴν κεφαλὴν ἀλεξάνδρου, καὶ
miſit ptolemeo. τ rex
ἀπέστειλε τῷ πτολεμαίῳ. καὶ ὁ βασιλεὺς
ptoleme⁹ mortu⁹ eſt die tertio. τ
πτολεμαῖος ἀπέθανε τῇ ἡμέρᾳ τρίτῃ. καὶ οἱ
exn̄tes in munitionib⁹ ſuis occiſi ſunt
ὄντες ἐν τοῖς ὀχυρώμασιν αὐτοῦ ἀπώλοντο
ab his q̄ in munitionib⁹. τ regna
ὑπὸ τῶν ἐν τοῖς ὀχυρώμασι. καὶ ἐβασίλευ=
uit demetrius āno ſeptimo τ ſexageſimo
σε δημήτριος ἔτους ἑβδόμου καὶ ἑξηκοστοῦ
τ cēteſimo. in dieb⁹ illis cōgre=
καὶ ἑκατοστοῦ. ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις συνή=
gauit ionathas eos q̄ de iudea: vt expu
γαγεν ἰωνάθαν τοὺς ἐκ τῆς ἰουδαίας, τοῦ ἐκπο
gnaret arcē q̄ in hierl'm. τ
λεμῆσαι τὴν ἄκραν τὴν ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ
fecit cōtra eā machinas multas. τ
ἐποίησεν ἐπ᾽ αὐτὴν μηχανὰς πολλάς. καὶ
abierunt q̄dā odio hn̄tes gentē illoꝝ
ἐπορεύθησάν τινες μισοῦντες τὸ ἔθνος αὐ=
rum viri iniqui ad regem:
D τῶν ἄνδρες παράνομοι πρὸς τὸν βασιλέα,
τ nūciauerunt ei ꝙ ionathas obſi
καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ ὅτι ἰωνάθαν περικά
det arcē. τ audiēs iratus eſt. vt aūt
θηται τὴν ἄκραν. καὶ ἀκούσας ὠργίσθη. ὡς δὲ
audiuit: ſtatī cū iter feciſſet venit in ptole
ἤκουσεν, εὐθέως ἀναζεύξας ἦλθεν εἰς πτολε
maidē. τ ſcripſit ionathe: vt nō obſide=
μαΐδα. καὶ ἔγραψεν ἰωνάθαν, τοῦ μὴ περικα=
ret: τ vt occurreret ipſe ei vt
θῆσθαι καὶ τοῦ ἀπαντῆσαι αὐτὸν αὐτῷ συμ

& regnabis in regno patris tui. Penitet
em̄ me ꝙ dederim illis filiā meā. Que
ſiuit em̄ me occidere. Et vituperauit
eum ꝓpterea ꝙ cōcupierat regnū ei⁹.
Et abſtulit filiā ſuā & dedit eam deme
trio & alienauit ſe ab alexandro: & ma
nifeſtate ſūt inimicicie eius. Et itrauit
ptolemeus antiochiā & impoſuit duo
diademata capiti ſuo egypti & aſie.
Alexander aūt rex erat in cilicia illis tē
poribus: quia rebellabāt q erant in lo
cis illis. Et audiuit alexāder: & venit ad
eū in bellū. Et ꝓduxit ptolomeus rex
exercitū: & occurrit ei in manu valida:
& fugauit eū. Et fugit alexander in ara
biā: vt ibi ꝓtegeretur. Rex aūt ptole=
meus exaltatus eſt & abſtulit zabdihel
arabs caput alexandri: & miſit ptole=
meo. Et rex ptolemeus mortu⁹ eſt in
die tertia: & q erant in munitionib⁹ pe
rierūt ab his q erant intra caſtra. Et re
gnauit demetrius anno cēteſimo ſep=
tuageſimo ſeptimo. In diebus illis cō
gregauit Ionathas eos q erant ī iudea
vt expugnarent arcē q̄ eſt in hierl'z: &
fecerūt cōtra eā machinas multas. Et
abierunt quidā q oderant gentē ſuā vi
ri iniqui ad regē demetriū: & renuncia
uerunt ei ꝙ ionathas obſideret arcem
Et vt audiuit irat⁹ eſt: & ſtatī venit pto
lemaidā: & ſcripſit Ionathe ne obſide
ret arcem: ſed occurreret ſibi ad collo
quiū feſtinato. Vt audiuit aūt ionathas
iuſſit obſidere. Et elegit de ſenioribus
iſrael & de ſacerdotibus: & dedit ſe pe
riculo. Et accepit aurum & argentū &
veſtem & alia enxenia multa: & abiit ad
regem & ptolemaidā: & inuenit grām
in conſpectu eius. Et interpellabāt ad
uerſus eum quidā iniqui ex gente ſua.
Et fecit ei rex: ſicut fecerant ei qui āte
eum fuerant. Et exaltauit eū in cōſpe=
ctu oīm amicorū ſuorum: & ſtatuit ei
principatū ſacerdotii: & quecunqꝫ alia
habuit prius precioſa: & fecit eum prī
cipem amicorum. Et poſtulauit iona=
thas a rege vt imunē faceret iudeam &
tres toparchias. i. ſamariā & confines
eius & promiſit ei talenta trecenta. Et
conſenſit rex & ſcripſit ionathe epiſto
las de his omnibus hunc modum con
tinentes. Rex demetrius fratri ionathe
ſalutem & genti iudeorū. Exemplum
epiſtole quā ſcripſimus laſtheni parē=
ti noſtro de vobis miſim⁹ ad vos vt ſci=
retis. Rex demetrius laſtheni parenti
ſalutem. Genti iudeorum amicis no=
ſtris & conſeruantibus que iuſta ſunt
apud nos decreuimus benefacere pro
pter benignitatē ipſorū quā erga nos
hn̄t. Statuim⁹ ergo illis omnes fines
iudee & tres ciuitates lydam & rama=
the que addite ſunt iudee ex ſamaria
& omnes confines earum ſeque=
ſtrari omnibus ſacrificantibus in hie=
roſolymis ꝓ his que ab eis prius acci=
piebat rex

cōuenirēt in ptolemaide cito. vt
μίσγειν εἰς πτολεμαΐδα τὴν ταχίστην. ὡς
aūt audiuit ionathas: iuſſit obſide=
δὲ ἤκουσεν ἰωνάθαν, ἐκέλευσε περικαθεῖ=
re. τ elegit ex preſbyteris iſrael
σθαι. καὶ ἐπέλεξε τῶν πρεσβυτέρων ἰη̄λ
τ ſacerdotib⁹. τ dedit ſe peri=
καὶ τῶν ἱερέων. καὶ ἔδωκεν ἑαυτὸν τῷ κιν=
culo. τ accipiēs argentū τ aurū τ
δύνῳ. καὶ λαβὼν ἀργύριον καὶ χρυσίον καὶ
veſtē τ alia munuſcula plura: iuit
ἱματισμὸν καὶ ἕτερα ξένια πλείονα, ἐπορεύ
ad regē in ptolemaidē. τ iue
θη πρὸς τὸν βασιλέα εἰς πτολεμαΐδα. καὶ εὗ
nit gratiā corā eo. τ iterpellabāt cōtra
ρε χάριν ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ ἐνετύγχανον κατ᾽
eū q̄dā iniqui eoꝝ q̄ ex gēte. τ fe=
αὐτοῦ τινὲς ἄνομοι τῶν ἐκ τοῦ ἔθνους. καὶ ἐποίη
cit illi rex ſicut fecerūt ei
σεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς καθὼς ἐποίησαν αὐτῷ
q̄ ante eū: τ exaltauit eū corā oi=
οἱ πρὸ αὐτοῦ, καὶ ὕψωσεν αὐτὸν ἐναντίον πάν
bus amicis eius: τ ſtatuit ei princi
των τῶν φίλων αὐτοῦ, καὶ ἔστησεν αὐτῷ τὴν ἀρ
patū ſacerdotij τ q̄cū q̄ alia habuit precioſā pri
χιερωσύνην καὶ ὅσα ἄλλα εἶχε τίμια τὸ πρό
us: τ fecit eū ex primis ami
τερον, καὶ ἐποίησεν αὐτὸν τῶν πρώτων φί=
cis eſſe principē τ rogauit ionathas re
λων ἡγεῖσθαι. καὶ ἠξίωσεν ἰωνάθαν τὸν βασι
gē vt faceret iudea imunē tributoꝝ
λέα ποιῆσαι τὴν ἰουδαίαν ἀφορολόγητον
τ tres toparchias τ ſamari
καὶ τὰς τρεῖς τοπαρχίας καὶ τὴν σαμαρεῖ
tin: τ ꝓmiſit ei talēta trecē
τιν, καὶ ἐπηγγείλατο αὐτῷ τάλαντα τρια=
ta. τ cōſenſit rex: τ ſcrip
κόσια. καὶ εὐδόκησεν ὁ βασιλεύς, καὶ ἔγρα=
ſit ionathe epl'as de oībus his
ψε τῷ ἰωνάθαν ἐπιστολὰς περὶ πάντων τού
habentes modū hūc. rex de=
των ἐχούσας τὸν τρόπον τοῦτον. βασιλεὺς δη
metri⁹ ionathe fratri gaudere τ gē=
μήτριος ἰωνάθαν τῷ ἀδελφῷ χαίρειν καὶ ἔθ
ti iudeoꝝ. exemplū epiſtole
νει ἰουδαίων. τὸ ἀντίγραφον τῆς ἐπιστολῆς
quā ſcripſim⁹ aaſthenī cognato nr̄o
ἧς ἐγράψαμεν λασθένει τῷ συγγενεῖ ἡμῶν
de vobis: ſcripſim⁹ τ ad vos vt
περὶ ὑμῶν, γεγράφαμεν καὶ πρὸς ὑμᾶς ὅπως
videatis. rex demetrius aaſtheni
εἰδῆτε. βασιλεὺς δημήτριος λασθένει τῷ
parēti gaudere. gēti iudeoꝝ ami
πατρὶ χαίρειν. τῷ ἔθνει τῶν ἰουδαίων φί=
cis nr̄is τ cōſeruantib⁹ erga nos iu
λοις ἡμῶν καὶ συντηροῦσι τὰ πρὸς ἡμᾶς δί=
ſta decreuimus bn̄facere: ꝓpter
καια ἐκρίναμεν ἀγαθοποιῆσαι, χάριν τῆς ἐξ
illoꝝ beniuolētiā erga nos. ſtatuim⁹ ipſis
αὐτῶν εὐνοίας πρὸς ἡμᾶς. ἐστάκαμεν αὐτοῖς
fines iudee tres nomos
τά τε ὅρια τῆς ἰουδαίας τοὺς τρεῖς νομοὺς
apherema τ lyddan τ rathamī addite
ἀφαίρεμα καὶ λύδδαν καὶ ῥαθαμὶν προσετέ
ſunt iudee a ſamaritide. τ
θησαν τῇ ἰουδαίᾳ ἀπὸ τῆς σαμαρείτιδος καὶ
oīa attinētia ad ipos omnes ſa
πάντα τὰ συγκυροῦντα αὐτοῖς πᾶσι τοῖς θυ
crificantes in hierl'm. ꝓ regali=
σιάζουσιν εἰς ἱεροσόλυμα. ἀντὶ τῶν βασι=
bus q̄ accipiebat rex ab ipſis
λικῶν ὧν ἐλάμβανεν ὁ βασιλεὺς παρ᾽ αὐτῶν

© Biblioteca Nacional de España

prius ꝑ singulos ãnos de fructi
τὸ πρότερον κατ᾽ ἐνιαυτὸν ἀπὸ τῶν γεννημά-
bus terre ⁊ de fructibus arborũ. ⁊
των τῆς γῆς καὶ ἀπὸ τῶν ἀκροδρύων. καὶ τὰ
alia ꝑtinẽtia ad nos ex nũc deci
ἄλλα τὰ ἀνήκοντα ἡμῖν ἀπὸ τοῦ νῦν τῶν δεκα
marũ ⁊ tributoꝝ ꝑtinẽtiũ ad nos: ⁊
τῶν καὶ τῶν τελῶν τῶν ἀνηκόντων ἡμῖν, καὶ
salis stagna: ⁊ ꝑtinẽtes ad nos
τὰς τοῦ ἁλὸς λίμνας, καὶ τοὺς ἀνήκοντας ἡμῖν
coronas: oĩa cõcedem⁹ eis. ⁊
στεφάνους, πάντα ἐπαρκέσομεν αὐτοῖς. καὶ
nõ erit irritũ ꝗcquã hoꝝ a nũc vsq; ĩ
οὐκ ἀθετηθήσεται οὐδὲν τούτων ἀπὸ τοῦ νῦν ἐπὶ
oẽ tp̃s. nũc ergo curate
τὸν ἅπαντα χρόνον. νῦν οὖν ἐπιμελέσθε τοῦ
facere hoꝝ exẽplũ. ⁊ detur io
ποιῆσαι τούτων ἀντίγραφον. καὶ δοθήτω ἰωνά
nathe ⁊ ponatᷣ in mõte sctõ in loco
θαν καὶ τεθείτω ἐν τῷ ὄρει τῷ ἁγίῳ ἐν τόπῳ
vtili celebri. ⁊ vidit demetrius
ἐπιτηδείῳ ἐπισήμῳ. καὶ εἶδε δημήτριος ὁ
rex ꝙ siluit terra corã co
βασιλεὺς ὅτι ἡσύχασεν ἡ γῆ ἐνώπιον αὐτοῦ
⁊ nihil ei restitit: ⁊ dimisit om
καὶ οὐδὲν αὐτῷ ἀνθειστήκει, καὶ ἀπέλυσε πά-
nes exercitus suos vnũquẽq; in ꝓpriũ
σας τὰς δυνάμεις αὐτοῦ ἕκαστον εἰς τὸν ἴδιον
locũ ꝑter ꝑegrinos exercit⁹ quos colle
τόπον πλὴν τῶν ξένων δυνάμεων ὧν ἐξενο-
git ab insulis gẽtiũ. ⁊ ini
λόγησεν ἀπὸ τῶν νήσων τῶν ἐθνῶν. καὶ ἤχ-
mici fuerũt ei oẽs exercitus q̃ a
θραναν αὐτῷ πᾶσαι αἱ δυνάμεις αἱ ἀπὸ
prib⁹. tryphõ aũt erat corũ q̃ ab alexan
τῶν πρων. τρύφων δὲ ἦν τῶν παρ᾽ ἀλεξάν-
dro prius. ⁊ vidit ꝙ oẽs
δρου τὸ πρότερον. καὶ εἶδεν ὅτι πᾶσαι αἱ
exercitus murmurãt cõtra demetriũ. ⁊
δυνάμεις καταγογγύζουσι τοῦ δημητρίου. καὶ
iuit ad simalcue arabẽ q̃ nu
ἐπορεύθη πρὸς σιμαλκουὲ τὸν ἄραβα ὃς ἐ-
triebat antiochũ filiũ ale-
τρεφε τὸν ἀντίοχον τὸ παιδάριον τὸ τοῦ ἀλε-
xandri: ⁊ assidebat ei vt tra
ξάνδρου, καὶ προσήδρευεν αὐτῷ ὅπως πα-
deret eũ ipi: vt regnaret ꝓ
ραδοῖ αὐτὸν αὐτῷ, ὅπως βασιλεύσῃ ἀντὶ
pr̃e eius. ⁊ nũciauit ei quãta
τοῦ πρς αὐτοῦ. καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῷ ὅσα
fecit demetrius ⁊ inimicitiã qua
συνετέλεσε δημήτριος καὶ τὴν ἔχθραν ἣν
ꝓsequunᷣ eũ exercitus ei⁹. ⁊
ἐχθραίνουσιν αὐτῷ αἱ δυνάμεις αὐτοῦ. καὶ
mãsit illic dieb⁹ multis. ⁊ mi
ἔμεινεν ἐκεῖ ἡμέρας πολλάς. καὶ ἀπέστει-
sit ionathas epistolas ad demetriũ
λεν ἰωνάθαν ἐπιστολὰς πρὸς δημήτριον τὸν
regẽ vt eiiceret eos q̃ de arce ex
βασιλέα ἵνα ἐκβάλῃ τοὺς ἐκ τῆς ἄκρας ἐξ
hierl̃m ⁊ q̃ in munitionib⁹:
ἱερουσαλὴμ καὶ τοὺς ἐν τοῖς ὀχυρώμασιν,
erãt eñi oppugnãtes israel. ⁊ mi
ἦσαν γὰρ πολεμοῦντες τὸν ἰσραήλ. καὶ ἀπέ-
sit demetrius ad ionathã dicẽs. nõ
στειλε δημήτριος πρὸς ἰωνάθαν λέγων. οὐ
tm̃ hec faciã tibi ⁊ gẽti tue:
μόνον ταῦτα ποιήσω σοι καὶ τῷ ἔθνει σου,
sed glĩa illustrabo te ⁊ gẽtẽ tuã: si
ἀλλὰ δόξῃ δοξάσω σε καὶ τὸ ἔθνος σου, ἐὰν
opportunitatẽ habuero. nũc ergo recte facies
εὐκαιρίας τύχω. νῦν οὖν ὀρθῶς ποιήσεις

per ſingulos annos: & pro fructi-
bus terre & pomorum. Et alia que
ad nos pertinebãt decimarũ & tributo
rũ ex hoc tp̃e remittim⁹ eis: & areas
ſalinarũ & coronas q̃ nobis deferebantur
oĩa ĩpis cõcedimus. & nihil horũ ir
ritũ erit ex hoc & in omne tp̃s. Nũc er
go curate facere horũ exemplũ: & de
tur ionathe & ponatur in mõte ſctõ &
in loco celebri. Et vidẽs demetrius rex
ꝙ ſiluit terra in cõſpectu ſuo & nihil ei
reſiſtit: dimiſit totũ exercitũ ſuũ vnũ-
quẽq; in locũ ſuũ excepto peregrino
exercitu quẽ traxit ab inſulis gentiũ.
& inimici erant ei õẽs exercitus patrũ
eius. Tryphon aũt erat quidã partiũ a
lexandri prius: & vidit qm̃ oĩs exerci-
t⁹ murmurauit cõtra demetriũ & iuit
ad emalchuel arabẽ qui nutriebat an-
tiochũ filiũ alexãdri: & aſſidebat ei vt
traderet eũ ĩpi vt regnaret in loco pa-
tris ſui. Et enũciauit ei quãta fecit de-
metrius & inimicitias exercituũ ei⁹ ad
uerſus illũ. Et manſit ibi dieb⁹ multis
Et miſit ionathas ad demetriũ regẽ vt
eiiceret eos q in arce erant in hierl̃m:
& q in preſidiis erant quia ĩpugnabãt
iſrael. Et miſit demetrius ad ionathã
dicẽs. Non hoc tm̃ faciã tibi & gẽti tue:
ſed gloria illuſtrabo te & gentẽ tuã cũ
fuerit opportunũ. Nunc ergo recte fe
ceris ſi miſeris in auxiliũ mihi viros:
quia diſceſſit oĩs exercit⁹ meus. Et mi
ſit ei ionathas tria milia virorũ fortiũ
antiochiã. Et venerunt ad regem & de
lectatus eſt rex in aduentu eorũ. Et cõ
uenerunt qui erant de ciuitate: centũ
viginti milia virorũ & volebant inter
ficere regem. Et fugit rex in aulã: & oc
cupauerũt qui erant de ciuitate itine-
ra ciuitatis & ceperunt pugnare. Et vo
cauit rex iudeos in auxiliũ: & cõuene
runt oẽs ſimul ad eum. Et diſperſi ſunt
omnes per ciuitatẽ: & occiderũt in illa
die centum milia hominũ. Et ſuccen-
derunt ciuitatem & ceperũt ſpolia mľ
ta in illa die. & liberauerunt regẽ. Et
viderunt qui erant de ciuitate ꝙ obti-
nuiſſent iudei ciuitatẽ ſicut volebant:
& infirmati ſunt mente ſua & clamaue
runt ad regem cum precibus dicẽtes.
Da nobis dexteras: & ceſſent iudei op
pugnare nos & ciuitatem. Et proie-
iecerunt arma ſua & fecerunt pacem.
Et glorificati ſunt iudei in conſpectu
regis & in conſpectu omnium qui e-
rant in regno eius: & nominati ſunt in
regno. Et regreſſi ſunt in hieruſalem.
habentes ſpolia multa. Et ſedit deme-
trius rex in ſede regni ſui: & ſiluit ter-
ra in conſpectu eius. Et mentitus eſt
omnia quecunq; dixit. & abalienauit
ſe a ionatha & non retribuit ei ſecũ-
dum beneficia que ſibi tribuerat:

mittẽs ad me viros q̃ auxilienᷣ:
ἀποστείλας μοι ἄνδρας οἳ συμμαχήσουσιν,
qm̃ discesserũt oẽs exercitus mei.
ὅτι ἀπέστησαν πᾶσαι αἱ δυνάμεις μου.
⁊ misit ionathas viros tres mil-
καὶ ἀπέστειλεν ἰωνάθαν ἄνδρας τρισχιλί-
le potẽtes fortitudine ei in ãtiochiã.
ους δυνατοὺς ἰσχύϊ αὐτῷ εἰς ἀντιόχειαν.
⁊ venerũt ad regẽ: ⁊ letatus
καὶ ἤλθοσαν πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ εὐφράν-
est rex in aduẽtu illoꝝ. ⁊
θη ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῇ ἐφόδῳ αὐτῶν. καὶ
cõuenerũt q̃ de ciuitate in me
ἐπισυνήχθησαν οἱ ἐκ τῆς πόλεως εἰς μέ-
diũ vrbis ad viroꝝ centũ viginti mi
σον τῆς πόλεως εἰς ἀνδρῶν δώδεκα μυ-
lia: ⁊ volebãt interficere re-
ριάδας, καὶ ἠβούλοντο ἀνελεῖν τὸν βασι-
gem. ⁊ fugit rex in aulam.
λέα. καὶ ἔφυγεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν αὐλήν.
⁊ occupauerũt q̃ de ciuitate
καὶ κατελάβοντο οἱ ἐκ τῆς πόλεως τὰς
itinera vrbis: ⁊ ceperũt pugna-
διόδους τῆς πόλεως, καὶ ἤρξαντο πολε-
re. ⁊ vocauit rex iu-
μεῖν. καὶ ἐκάλεσεν ὁ βασιλεὺς τοὺς ἰου-
deos in auxiliũ: ⁊ cõuenerunt E
δαίους ἐπὶ βοήθειαν, καὶ ἐπισυνήχθησαν
ad eũ oẽs simul. ⁊ dispersi
πρὸς αὐτὸν πάντες ἅμα. καὶ διεσπάρη-
sunt in ciuitate. ⁊ occiderũt in vr
σαν ἐν τῇ πόλει. καὶ ἀπέκτειναν ἐν τῇ πό-
be in die illa ad centum milia:
λει ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἰς μυριάδας δέκα,
⁊ succenderũt ciuitatẽ: ⁊ ceperũt
καὶ ἐνεπύρισαν τὴν πόλιν, καὶ ἐλάβοσαν
spolia multa in illa die ⁊ libe
σκῦλα πολλὰ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ ἔσω-
rauerũt regẽ. ⁊ viderũt q̃ de
σαν τὸν βασιλέα. καὶ εἶδον οἱ ἀπὸ τῆς
ciuitate ꝙ obtinuerũt iudei
πόλεως ὅτι κατεκράτησαν οἱ ἰουδαῖοι
ciuitatẽ sicut volebãt: ⁊ ĩfirmati sũt
τῆς πόλεως ὡς ἠβούλοντο, καὶ ἠσθένησαν
mentib⁹ suis: ⁊ clamauerũt ad
ταῖς διανοίαις αὐτῶν, καὶ ἐκέκραξαν πρὸς
regẽ cũ precib⁹ dicẽtes.
τὸν βασιλέα μετὰ δεήσεως λέγοντες.
da nobis dextras ⁊ cessent iu
δὸς ἡμῖν δεξιὰς καὶ παυσάσθωσαν οἱ ἰου-
dei oppugnare nos ⁊ ciuitatẽ.
δαῖοι πολεμοῦντες ἡμᾶς καὶ τὴν πόλιν.
⁊ ꝓiecerũt arma: ⁊ fecerũt pa- F
καὶ ἔρριψαν τὰ ὅπλα, καὶ ἐποίησαν εἰρή-
cẽ. ⁊ glorificati sũt iudei corã
νην. καὶ ἐδοξάσθησαν οἱ ἰουδαῖοι ἐναντίον
rege ⁊ corã oĩbus q̃
τοῦ βασιλέως καὶ ἐνώπιον πάντων τῶν
in regno eius: ⁊ regressi sunt in
ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ, καὶ ἐπέστρεψαν εἰς
hierl̃m hñtes spolia multa. ⁊
ἱερουσαλὴμ ἔχοντες σκῦλα πολλά. καὶ
sedit demetrius rex in se
ἐκάθισε δημήτριος ὁ βασιλεὺς ἐπὶ θρό-
de regni sui: ⁊ siluit
νου τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ ἡσύχασεν
terra ĩ cõspectu ei⁹. ⁊ mẽtitus est oĩa
ἡ γῆ ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ ἐψεύσατο πάντα
q̃cũq; dixit. ⁊ abalienat⁹ est ab ionatha ⁊
ὅσα εἶπεν. καὶ ἠλλοτριώθη τῷ ἰωνάθαν καὶ
nõ retribuit secũdũ bñficia q̃
οὐκ ἀνταπέδωκεν κατὰ τὰς εὐνοίας ἃς

© Biblioteca Nacional de España

retribuit ſibi: ⁊ vexabat eũ val
ἀνταπέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἔθλιβεν αὐτὸν σφό
de. poſt aũt hec reuerſus eſt tryphõ ⁊
δρα. μετὰ δὲ ταῦτα ἀπέστρεψε τρύφων καὶ
antiochus cũ eo puer iunior:
ἀντίοχος μετ᾽ αὐτοῦ παιδάριον νεώτερον,
⁊ regnauit ⁊ ĩpoſuit ſibi diadema. ⁊
καὶ ἐβασίλευσε καὶ ἐπέθετο διάδημα. καὶ
cõgregati ſũt ad eũ oẽs exer
ἐπισυνήχθησαν πρὸς αὐτὸν πᾶσαι αἱ δυ
citus quos diſperſerat demetri⁹: ⁊
νάμεις ἃς ἀπεσκοράκισε δημήτριος, καὶ
pugnauerũt cõtra eũ: ⁊ fugit ⁊ fuga
ἐπολέμησαν πρὸς αὐτόν, καὶ ἔφυγε καὶ ἐτρο
tus eſt. ⁊ accepit tryphon beſtias ⁊ ob
πώθη. καὶ ἔλαβε τρύφων τὰ θηρία καὶ κα
tinuit antiochiã. ⁊ ſcripſit an
τεκράτησεν ἀντιοχείας. καὶ ἔγραψεν ἀν
tiochus iunior ionathe dicẽs. cõſtituo tibi
τίοχος ὁ νεώτερος ἰωνάθῃ λέγων. ἵστημί σοι
ſacerdotii principatũ: ⁊ cõſtituo te ſup
τὴν ἀρχιερωσύνην, καὶ καθίστημί σε ἐπὶ
quattuor ciuitates: ⁊ vt ſis tu ex a=
τῶν τεσσάρων νομῶν, καὶ εἶναί σε τῶν φί
G micis regis. ⁊ miſit ei
λων τοῦ βασιλέως. καὶ ἀπέστειλεν αὐτῷ
vaſa aurea ⁊ miniſteriũ: ⁊ dedit ei
χρυσώματα καὶ διακονίαν, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ
poteſtatẽ bibẽdi in aureis vaſis: ⁊ vt eſſet
ἐξουσίαν πίνειν ἐν χρυσώμασι, καὶ εἶναι
ĩ purpura ⁊ vt haberet fibulã aureã: ⁊
ἐν πορφύρᾳ καὶ ἔχειν πόρπην χρυσῆν, καὶ
ſimonẽ fratrẽ eius cõſtituit du
σίμωνα τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ κατέστησε στρα
cem ab aſcenſu tyri vſq; ad
τηγὸν ἀπὸ τῆς κλίμακος τύρου ἕως τῶν
fines egypti. ⁊ exiit ionathas ⁊ pã=
ὁρίων αἰγύπτου. καὶ ἐξῆλθεν ἰωνάθαν καὶ διε
bulabat trans flumen ⁊ in
πορεύετο πέραν τοῦ ποταμοῦ καὶ ἐν ταῖς
vrbib⁹. ⁊ cõgregati ſunt ad eũ oẽs
πόλεσι. καὶ ἠθροίσθησαν πρὸς αὐτὸν πᾶσαι
exercitus ſyrie in auxiliũ. ⁊
αἱ δυνάμεις συρίας εἰς συμμαχίαν. καὶ
venit in aſcalonẽ: ⁊ occurrerũt ei
ἦλθεν εἰς ἀσκάλωνα, καὶ ἀπήντησαν αὐτῷ
q̃ de ciuitate honorifice. ⁊ abiit
οἱ ἐκ τῆς πόλεως ἐνδόξως. καὶ ἀπῆλθεν
inde in gazã ⁊ cõcluſerũt ſe q̃ de
ἐκεῖθεν εἰς γάζαν καὶ ἀπέκλεισαν οἱ ἀπὸ
gaza: ⁊ obſedit circũ eã ⁊
γάζης, καὶ περιεκάθισεν περὶ αὐτὴν καὶ
ſuccendit ſuburbana ei⁹ igne. ⁊
ἐνεπύρισε τὰ περιπόλια αὐτῆς πυρί. καὶ
predatus eſt eas. ⁊ rogauerũt q̃ de
ἐσκύλευσεν αὐτάς. καὶ ἠξίωσαν οἱ ἀπὸ
gaza ionathã: ⁊ dedit eis dextras.
γάζης ἰωνάθαν, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς δεξιάς.
⁊ accepit filios principũ eo
καὶ ἔλαβε τοὺς υἱοὺς τῶν ἀρχόντων αὐ
rũ in obſides: ⁊ miſit eos
τῶν εἰς ὅμηρα, καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτοὺς
in hierl'm. ⁊ pãbulauit regionẽ vſq; ad dama
A εἰς ἱλῆμ. καὶ διῆλθε τὴν χώραν ἕως δαμα=
ſcũ. ⁊ audiuit ionathas φ aderãt
σκοῦ. καὶ ἤκουσεν ἰωνάθαν ὅτι παρῆσαν οἱ
principes demetrii in cades q̃ eſt in ga=
ἄρχοντες δημητρίου εἰς κάδης τὴν ἐν τῇ γα
lilea cũ exercitu multo: volẽtes
λιλαίᾳ μετὰ δυνάμεως πολλῆς, βουλόμενοι
remouere eũ a regione. ⁊ occurrit
μεταστῆσαι αὐτὸν τῆς χώρας. καὶ συνήντησεν

& vexabat eum ualde. Poſt hec aũt re
uerſus eſt tryphon & antiochus cũ eo
puer adoleſcens & regnauit & impoſu
it ſibi diadema. Et cõgregati ſunt ad
eum oẽs exercitus quos diſperſerat de
metrius. & pugnauerũt cõtra eũ & fu
git & terga vertit. Et accepit tryphon
beſtias & obtinuit antiochiã. Et ſcrip=
ſit antiochus adoleſcẽs ionathe dicẽs.
Cõſtituo tibi ſacerdotiũ & cõſtituo te
ſuper quattuor ciuitates vt ſis de ami
cis regis. Et miſit illi vaſa aurea in mi=
niſteriũ: & dedit ei poteſtatẽ bibendi in
auro & eſſe in purpura & habere fibu
lam aureã. Et ſimonẽ fratrẽ eius cõſti
tuit ducẽ a terminis tyri vſq; ad fines
egypti. Et exiit ionathas & perãbula=
bat trans flumẽ ciuitates & cõgregat⁹
eſt ad eũ oĩs exercitus ſyrie in auxiliũ
Et venit aſcalonẽ: & ocurrerũt ei ho=
norifice de ciuitate. Et abiit inde gazã
& cõcluſerũt ſe qui erant gaze: & obſe
dit eã: & ſuccendit q̃ erant ĩ circuitu ci
uitatis & predat⁹ eſt eã. Et rogauerunt
gazenſes ionathã & dedit illis dexterã
& accepit filios corũ obſides: & miſit il
los in hierl'm: & perãbulauit in regio=
nẽ vſq; ad damaſcum. Et audiuit iona
thas φ preuaricati ſunt principes de=
metrii in cades q̃ eſt in galilea cũ exer=
citu multo volentes eũ remouere a ne
gocio regni & occurrit illis: fratrẽ au
tem ſuũ ſimonẽ reliquit intra ꝓuin
ciam. Et applicuit ſimon ad bethſurã
& expugnabat eã diebus multis & cõ
cluſit eos. Et poſtulauerunt ab eo dex
teras accipere: & dedit illis. Et eiecit
eos inde & cepit ciuitatem & poſuit
in ea preſidium. Et ionathas & caſtra
eius applicuerunt ad aquã genezar: &
ante lucem vigilauerunt in campo a=
zor. Et ecce caſtra alienigenarũ oc
currebant in campo: & tendebant ei
inſidias in montibus: ipẽ autem oc=
curit ex aduerſo. Inſidie vero exurre
xerunt de locis ſuis & cõmiſerunt pre
lium. Et fugerunt qui erant ex par
te ionathe omnes & nemo relict⁹ eſt
eis niſi mathathias filius abſolomi: &
iudas filius calphi prĩceps militie exer
citus. Et ſcidit ionathas veſtimẽta ſua
& poſuit terraz in capite ſuo & orauit.
Et reuerſus eſt ionathas ad eos in pre
lium & conuertit eos in fugam & pu=
gnauerunt. Et viderunt qui fugiebãt
partis illius: & reuerſi ſunt ad eum & ĩ
ſequebantur cum eo omnes vſq; ca=
des ad caſtra ſua et peruenerunt vſq;
illuc. Et ceciderunt de alienigenis ĩ die
illa tria milia virorum: et reuerſus eſt
ionathas in hieruſalem.

Capitulum.xii.

ET vidit ionathas quia tempus eũ
iuuat & elegit viros & miſit eos ro
mam ſtatuere et renouare cum eis a=
micitiam. Et ad ſpartiatas et ad alia lo
ca miſit epiſtolas

eis: at fratrẽ ei⁹ ſimonẽ reli
αὐτοῖς, τὸν δὲ ἀδελφὸν αὐτοῦ σίμωνα κατέ
quit in regione. ⁊ poſuit caſtra ſimon
λιπε τῇ χώρᾳ. καὶ παρενέβαλε σίμων
in bethſura: ⁊ expugnabat eã die
ἐπὶ βαιθσούρα, καὶ ἐπολέμει αὐτὴν ἡμέ=
bus multis: ⁊ cõcluſit eã. ⁊
ρας πολλάς, καὶ συνέκλεισεν αὐτήν. καὶ
poſtulauerũt eũ dextras accipere: ⁊ de
ἠξίωσαν αὐτὸν τοῦ δεξιὰς λαβεῖν, καὶ ἔδω
dit eis ⁊ eiecit eos inde. ⁊
κεν αὐτοῖς καὶ ἐξέβαλεν αὐτοὺς ἐκεῖθεν. καὶ
cepit ciuitatẽ ⁊ poſuit in ea
κατελάβετο τὴν πόλιν καὶ ἔθετο ἐπ᾽ αὐτὴν
preſidiũ. ⁊ ionathas ⁊ caſtra ei⁹
φρουράν. καὶ ἰωνάθαν καὶ ἡ παρεμβολὴ αὐτοῦ
applicuerũt ad aquã genneſar ⁊
παρενέβαλον ἐπὶ τὸ ὕδωρ γεννησάρ. καὶ
ſurrexerũt mane in cãpo naſor. ⁊
ὤρθρισαν τὸ πρωὶ εἰς τὸ πεδίον νασώρ. καὶ
ecce caſtra alienigenarũ occurrebãt ei
ἰδοὺ παρεμβολὴ ἀλλοφύλων ἀπήντα αὐ
in cãpo. ⁊ eiecerũt ĩſidias
τῷ ἐν τῷ πεδίῳ. καὶ ἐξέβαλον ἔνεδρον
cõtra eũ in mõtib⁹. ipĩ aũt occurre
ἐπ᾽ αὐτὸν ἐν τοῖς ὄρεσιν. αὐτοὶ δὲ ἀπήντη=
rũt ex aduerſo. at inſidie exurrexerũt
σαν ἐξεναντίας. τὰ δὲ ἔνεδρα ἐξανέστησαν
de locis ſuis ⁊ cõmiſerũt preliũ
ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν καὶ συνῆψαν πόλε
um. ⁊ fugerũt q̃ a ionatha oẽs
μον. καὶ ἔφυγον οἱ παρὰ ἰωνάθου πάντες.
nemo relictus eſt ab eis preterφ ma=
οὐδ᾽ εἷς κατελείφθη ἀπ᾽ αὐτῶν πλὴν ματ
tathias fili⁹ abſalomi ⁊ iudas fili⁹
ταθίας ὁ τοῦ ἀψαλώμου καὶ ἰούδας ὁ τοῦ
chalphi principes militie exer
χαλφὶ ἄρχοντες τῆς στρατιᾶς τῶν δυνά
cituũ ⁊ ſcidit ionathas veſtimẽta ſua:
μεων. καὶ διέρρηξεν ἰωνάθαν τὰ ἱμάτια αὐ
⁊ ĩpoſuit terrã ſup caput
τοῦ, καὶ ἐπέθηκε γῆν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν
ſuũ ⁊ orauit. ⁊ reuerſus ẽ
αὐτοῦ καὶ προσηύξατο. καὶ ὑπέστρεψε
ad eos in prelio: ⁊ fugauit
πρὸς αὐτοὺς πολέμῳ, καὶ ἐτροπώσατο
illos ⁊ fugerũt. ⁊ viderũt fugien
αὐτοὺς καὶ ἔφυγον. καὶ εἶδον οἱ φυγόν=
tes ab eo ⁊ reuerſi ſũt ad e=
τες παρ᾽ αὐτοῦ καὶ ἀπέστρεψαν πρὸς αὐ
um ⁊ perſecuti ſũt cũ eo vſq; ad cades
τὸν καὶ ἐδίωκον μετ᾽ αὐτοῦ ἕως κάδης
vſq; ad caſtra eorũ: ⁊ caſtra
ἕως τῆς παρεμβολῆς αὐτῶν, καὶ πα=
poſuerũt ibi. ⁊ ceciderũt de alie
ρενέβαλον ἐκεῖ. καὶ ἔπεσον ἐκ τῶν ἀλ
nigenis in die illa ad vi
λοφύλων ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἰς ἄν=
ros tres mille. ⁊ reuerſus eſt iona
δρας τρισχιλίους. καὶ ἐπέστρεψεν ἰωνά=
thas in hierl'm.
θαν εἰς ἱερουσαλήμ. Ca. 12.

ET vidit ionathas φ tp̃s eũ iu=
Καὶ εἶδεν ἰωνάθαν ὅτι ὁ καιρὸς αὐτῷ συ
uat: ⁊ elegit viros: ⁊ miſit
νεργεῖ, καὶ ἐπέλεξεν ἄνδρας, καὶ ἀπέστειλεν
ad romã ad ſtatuẽdũ ⁊ renouandũ erga
εἰς ῥώμην στῆσαι καὶ ἀνανεώσασθαι τὴν πρὸς
eos amicitiã: ⁊ ad ſpartiatas ⁊
αὐτοὺς φιλίαν, καὶ πρὸς σπαρτιάτας καὶ
loca alia miſit epiſtolas
τόπους ἑτέρους ἀπέστειλεν ἐπιστολάς

© Biblioteca Nacional de España

ſm hec. ⁊ abierũt in romã: ⁊ ĩ
κατὰ ταῦτα, καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ῥώμην, καὶ
ingreſſi ſũt in ſenatũ ⁊ dixerũt. io
εἰσῆλθον εἰς τὸ βουλευτήριον καὶ εἶπαν. ἰω
nathas ſacerdotũ prĩceps ⁊ gẽs iudeoꝝ
νάθαν ὁ ἀρχιερεὺς καὶ τὸ ἔθνος τῶν ἰουδαίων
miſit nos vt renouarem⁹ amicitiam
ἀπέστειλεν ἡμᾶς ἀνανεώσασθαι τὴν φιλίαν
eis ⁊ ſocietatẽ ſcd̃m pri=
αὐτοῖς καὶ τὴν συμμαχίαν κατὰ τὸ πρότε=
us: ⁊ dederũt ep̃las eis ad eos
ρον, καὶ ἔδωκαν ἐπιστολὰς αὐτοῖς πρὸς αὐτοὺς
p̱ locũ: vt deducerent eos
κατὰ τόπον, ὅπως προπέμπωσιν αὐτοὺς
in terrã iuda cũ pace. ⁊ hoc exem
εἰς γῆν ἰούδα μετ' εἰρήνης. καὶ τοῦτο τὸ ἀντί
plũ ep̃larũ quas ſcripſit ionathas
γραφον τῶν ἐπιστολῶν ὧν ἔγραψεν ἰωνάθαν
ſpartiatis. ionathas ſũm⁹ ſacerdos ⁊
τοῖς σπαρτιάταις. ἰωνάθαν ἀρχιερεὺς καὶ ἡ
ſenatus gẽtis. ⁊ ſacerdotes ⁊ reliqu⁹
γερουσία τοῦ ἔθνους. καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ λοιπὸς
popul⁹ iudeoꝝ ſpartiatis fra
δῆμος τῶν ἰουδαίων σπαρτιάταις τοῖς ἀδελ
tribus gaudere. iãpridem miſſe fuerũt
φοῖς χαίρειν. ἔτι πρότερον ἀπεστάλησαν
epiſtole ad oniã ſũmũ ſacerdotẽ a da
ἐπιστολαὶ πρὸς ὀνίαν τὸν ἀρχιερέα παρὰ δα
rio regnãte apd̃ vos qm̃ eſtis fra=
ρείου τοῦ βασιλεύοντος ἐν ὑμῖν ὅτι ἐστὲ ἀδελ
tres nr̃i vt exemplũ ſubiicit. ⁊
φοὶ ἡμῶν ὡς τὸ ἀντίγραφον ὑπόκειται. καὶ
ſuſcepit onias virũ miſ=
ἐπεδέξατο ὀνίας τὸν ἄνδρα τὸν ἀπεσταλμέ
ſum glõoſe: ⁊ accepit ep̃las in qb⁹
νον ἐνδόξως, καὶ ἔλαβε τὰς ἐπιστολὰς ἐν αἷς
ſignificabat̃ de ſocietate ⁊ amicitia.
διεσαφεῖτο περὶ συμμαχίας καὶ φιλίας.
⁊ nos igit̃ nõ indigẽtes hoꝝ exñtes: ad
καὶ ἡμεῖς οὖν ἀπροσδεεῖς τούτων ὄντες, πα
monitionẽ habẽtes libros ſctõs q̃ ĩ
ράκλησιν ἔχοντες τὰ βιβλία τὰ ἅγια τὰ ἐν
manib⁹ nr̃is: tentauim⁹ mittere
ταῖς χερσὶν ἡμῶν, ἐπειράθημεν ἀποστεῖλαι
erga vos fraternitatẽ ⁊ amicitiã reno
τὴν πρὸς ὑμᾶς ἀδελφότητα καὶ φιλίαν ἀνα
uare ne alieni efficiamur a vobis.
νεώσασθαι πρὸς τὸ μὴ ἐξαλλοτριωθῆναι ὑμῶν
multa eñi tp̃a trãſierũt ex quo miſi
πολλοὶ γὰρ καιροὶ διῆλθον ἀφ' οὗ ἀπεστείλα=
ſtis ad nos. nos igit̃ in oĩ tp̃e aſſi
τε πρὸς ἡμᾶς. ἡμεῖς οὖν ἐν παντὶ καιρῷ ἀδι
due inq̃ feſtis ⁊ in reli=
αλείπτως ἔν τε ταῖς ἑορταῖς καὶ ταῖς λοι=
quis opportunis diebus recordamur
παῖς καθηκούσαις ἡμέραις μιμνησκόμεθα
veſtri: in his q̃ offerim⁹ ſacrificiis ⁊ in
ὑμῶν, ἐφ' ὧν προσφέρομεν θυσιῶν καὶ ἐν ταῖς
orationib⁹ vt decẽs eſt ⁊ cõueniẽs recor=
προσευχαῖς ὡς δέον ἐστὶ καὶ πρέπον μνημο
dari fratrũ. letamur aũt de
νεύειν ἀδελφῶν. εὐφραινόμεθα δὲ ἐπὶ τῇ
glĩa vr̃a. nos vero circũdederũt multe
δόξῃ ὑμῶν. ἡμᾶς δὲ ἐκύκλωσαν πολλαὶ
tribulatiões ⁊ bella multa. ⁊ oppugna=
θλίψεις καὶ πόλεμοι πολλοί. καὶ ἐπολέμη
uerũt nos reges q̃ ĩ circuitu nr̃o. nõ
σαν ἡμᾶς οἱ βασιλεῖς οἱ κύκλῳ ἡμῶν. οὐκ
voluim⁹ ergo moleſti eſſe vobis ⁊
ἠβουλόμεθα οὖν παρενοχλεῖν ὑμῖν καὶ
reliquis ſociis ⁊ amicis nr̃is
τοῖς λοιποῖς συμμάχοις καὶ φίλοις ἡμῶν

ſecundũ eandẽ formã. Et abiert romã et intrauerũt curiã: et dixerunt. Ionathas ſumm⁹ ſacerdos et gens iudeorũ miſert nos: vt renouarem⁹ amiciciã & ſocietatẽ ſcd̃m priſtinũ. Et dederũt illis epiſtolas ad ipſos p̱ loca vt deducerent eos in terrã iuda cũ pace. Et hoc eſt exemplũ epiſtolarũ quas ſcripſit ionathas ſpartiatis. Ionathas ſummus ſacerdos: & ſeniores gẽtis & ſacerdotes & reliquus popul⁹ iudeorũ ſpartiatis fratrib⁹ ſalutẽ. Iãpridẽ miſſe erant epiſtole ad oniã ſũmũ ſacerdotẽ a dario q regnabat apud vos: qm̃ eſtis fr̃es nr̃i: ſicut ſcriptũ cõtinet qd̃ ſubiectũ ẽ. Et ſuſcepit onias virũ q miſſus fuerat cũ honore: & accepit epiſtolas in qb⁹ ſignificabatur de ſocietate & de amicicia. Nos eñi cũ nullo horũ indigerem⁹ hñtes ſctõs libros q ſunt in manib⁹ noſtris: maluim⁹ mittere ad vos renouare fraternitatẽ & amiciciã: ne forte alieni efficiamur a vobis. Multa enim tp̃a trãſierũt ex quo miſiſtis ad nos. Nos ergo in oĩ tp̃e ſine intermiſſione in diebus ſolennibus & ceteris q̃bus oportet: memores ſum⁹ veſtri in ſacrificiis q̄ offerimus & in obſeruationib⁹ ſicut fas eſt & decet meminiſſe fratrum.
Letamur itaq̃ de gloria vr̃a. Nos aũt circũdederũt multe tribulatiões & multa prelia: & ĩpugnauerunt nos reges q ſunt in circuitu nr̃o. Noluim⁹ ergo vobis moleſti eſſe neq̃ ceteris ſociis & amicis nr̃is in his preliis. Habuim⁹ eñi de celo auxiliũ & liberati ſum⁹ nos. & humiliati ſunt inimici noſtri. Elegim⁹ itaq̃ neumeniũ antiochi filiũ & antipatrem iaſonis filiũ: & miſimus ad romanos renouare cũ eis amiciciã & ſocietatem priſtinã. Mandauimus itaq̃ eis vt veniant etiã ad vos & ſalutent vos: & reddant vobis epiſtolas noſtras de ĩnouatione fraternitatis noſtre. Et nunc bene facietis reſpõdẽtes nobis ad hec: & hoc reſcriptũ epiſtolarum quod miſit onias. Rex ſpartiatarũ onias ionathe ſacerdoti magno ſalutẽ. Inuentũ eſt in ſcriptura de ſpartiatis et iudeis: qm̃ ſunt fratres et quia ſunt de genere abraam. Et nunc ex quo hec cognouimus benefacitis ſcribẽtes nobis de pace veſtra. Sed et nos reſcripſim⁹ vobis. Pecora nr̃a et poſſeſſiones nr̃e veſtre ſunt: et veſtre noſtre. Mandauim⁹ itaq̃ hec nunciari vobis. Et audiuit ionathas qm̃ regreſſi ſunt principes demetrii cum exercitu multo: ſupra q̃ prius pugnare aduerſus eum: et exiit ab hieruſalem et occurrit eis in amathite regione. Non enim dederat eis ſpacium vt igrederentur regionem eius. Et miſit ſpeculatores in caſtra eorum: et reuerſi renunciauerunt ꝙ conſtituunt ſuperuenire illic nocte. Cum occidiſſet autem ſol precepit ionathas ſuis vigilare & eſſe in armis

in bellis his. habem⁹ eñi ex
ἐν τοῖς πολέμοις τούτοις. ἔχομεν γὰρ τὴν ἐξ
celo auxiliũ adiuuãs nos: ⁊ libera
οὐρανοῦ βοήθειαν βοηθοῦσαν ἡμῖν, καὶ ἐρρύ=
ti ſumus de ĩimicis nr̃is. ⁊ humilia=
σθημεν ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν. καὶ ἐταπει
ti ſunt inimici nr̃i. elegimus igit̃ nu=
νώθησαν οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν. ἐπελεξάμεθα οὖν νου
meniũ antiochi ⁊ antipatrũ iaſonis.
μήνιον ἀντιόχου καὶ ἀντίπατρον ἰάσωνος.
⁊ miſim⁹ ad romanos ad reno
καὶ ἀπεστάλκαμεν πρὸς ῥωμαίους ἀνανεώ
uandã erga eos amiciciã ⁊ ſocie B
σασθαι τὴν πρὸς αὐτοὺς φιλίαν καὶ συμ
tatem priorẽ. mandauimus itaq̃
μαχίαν τὴν προτέραν. ἐνετειλάμεθα οὖν
eis etiã ad vos venire ⁊ ſaluta
αὐτοῖς καὶ πρὸς ὑμᾶς πορευθῆναι καὶ ἀσπά
re vos: ⁊ reddere vobis no
σασθαι ὑμᾶς, καὶ ἀποδοῦναι ὑμῖν τὰς πα
ſtras epiſtolas de ĩnouatione ⁊
ρ' ἡμῶν ἐπιστολὰς περὶ τῆς ἀνανεώσεως καὶ
fraternitate nr̃a. ⁊ nũc bene facie=
τῆς ἀδελφότητος ἡμῶν. καὶ νῦν καλῶς ποιή
tis rñdentes nobis ad hec.
σετε ἀντιφωνήσαντες ἡμῖν πρὸς ταῦτα.
⁊ hoc exemplũ epiſtolaꝝ q̃s
καὶ τοῦτο τὸ ἀντίγραφον τῶν ἐπιστολῶν ὧν
miſerũt. oniares rex ſpartiatarũ
ἀπέστειλαν. ὀνιάρης βασιλεὺς σπαρτιατῶν
onie ſacerdoti magno gaudere. ĩuẽtũ ẽ ĩ ſcriptura
ὀνίᾳ ἱερεῖ μεγάλῳ χαίρειν. εὑρέθη ἐν γραφῇ
de ſpartiatis ⁊ iudeis: ꝙ
περί τε τῶν σπαρτιατῶν καὶ ἰουδαίων, ὅτι
ſunt fratres ⁊ ꝙ ſunt de genere abra=
εἰσὶν ἀδελφοὶ καὶ ὅτι εἰσὶν ἐκ γένους ἀβρα
am. ⁊ nũc ex quo cognouim⁹ hec: bene C
άμ. καὶ νῦν ἀφ' οὗ ἔγνωμεν ταῦτα, καλῶς
facietis ſcribẽtes nobis de pace
ποιήσετε γράφοντες ἡμῖν περὶ τῆς εἰρήνης
vr̃a. ⁊ nos aũt reſcribimus vobis
ὑμῶν. καὶ ἡμεῖς δὲ ἀντιγράφομεν ὑμῖν τὰ
iumẽta vr̃a ⁊ ſubſtãtia vr̃a nobis eſt: ⁊
κτήνη ὑμῶν καὶ ἡ ὕπαρξις ὑμῶν ἡμῖν ἐστι, καὶ
nr̃a vobis ſũt. p̃cipim⁹ igit̃ vt
τὰ ἡμῶν ὑμῖν ἐστιν. ἐντελλόμεθα οὖν ὅπως
nunciẽt vobis iuxta hec. ⁊ audi
ἀπαγγείλωσιν ὑμῖν κατὰ ταῦτα. καὶ ἤκου
uit ionathas ꝙ reuerſi ſunt principes
σεν ἰωνάθαν ὅτι ἐπέστρεψαν οἱ ἄρχοντες
demetrii cũ exercitu multo ſupra
δημητρίου μετὰ δυνάμεως πολλῆς ὑπὲρ
tranſactũ ad pugnandũ cõtra eũ. ⁊
τὸ πρότερον τοῦ πολεμῆσαι πρὸς αὐτόν. καὶ
abiit ex hierl̃m ⁊ occurrit eis in
ἀπῆρεν ἐξ ἱλὴμ καὶ ἀπήντησεν αὐτοῖς εἰς
amathite regione. nõ eñi dedit eis
τὴν ἀμαθῖτιν χώραν. οὐ γὰρ ἔδωκεν αὐτοῖς
ſpaciũ ad intrandũ in regionẽ eius.
ἀνοχὴν ἐμβατεῦσαι εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ.
⁊ miſit ſpeculatores in ca
καὶ ἀπέστειλε κατασκόπους εἰς τὴν παρ
ſtra eius. ⁊ redierũt ⁊ nũciauẽ
εμβολὴν αὐτοῦ. καὶ ἀπέστρεψαν καὶ ἀπήγγει
rũt ei: ꝙ ſic ordinant irrue D
λαν αὐτῷ, ὅτι οὕτω τάσσονται ἐπιπε=
re in eos nocte. vt aũt occidit
σεῖν ἐπ' αὐτοὺς τὴν νύκτα. ὡς δὲ ἔδυ
ſol iuſſit ionathas ſuis
ὁ ἥλιος ἐπέταξεν ἰωνάθαν τοῖς παρ' αὐτοῦ
vigilare ⁊ eſſe in armis:
γρηγορεῖν καὶ εἶναι ἐπὶ τοῖς ὅπλοις.

© Biblioteca Nacional de España

vt parati eſſēt ad pugnā ꝑ totā noctē.
ἑτοιμάζεσθαι εἰς πόλεμον δι' ὅλης τῆς νυκτός.
ꝛ poſuit cuſtodes ī circuitu caſtro
καὶ ἐξέβαλε προφύλακας κύκλῳ τῆς παρεμ
rum. ꝛ audierūt aduerſarij ꝙ para
βολῆς. καὶ ἤκουσαν οἱ ὑπεναντίοι ὅτι ἡτοί
tus eēt ionathas ꝛ q̄ cū eo ad bel
μασαι ἰωνάθαν καὶ οἱ παρ' αὐτοῦ εἰς πόλε
lum: ꝛ timuerūt ꝛ formidauerūt ī corde
μον, καὶ ἐφοβήθησαν καὶ ἔπτηξαν τῇ καρδίᾳ
ſuo. ꝛ accēderūt pyras in ca=
αὐτῶν. καὶ ἀνέκαυσαν πυρὰς ἐν τῇ παρεμ
ſtris ſuis. ionathas aūt ꝛ q̄ cū eo nō
βολῇ αὐτῶν. ἰωνάθαν δὲ καὶ οἱ παρ' αὐτοῦ οὐκ
cognouerūt vſq; ad mane. videbāt em̄ luiaria
ἔγνωσαν ἕως πρωΐ. ἔβλεπον γὰρ τὰ φῶτα
E ardētia. ꝛ ꝑſecut⁹ eſt ionathas poſt
καιόμενα. καὶ κατεδίωξεν ἰωνάθαν ὀπίσω
eos: ꝛ nō cōprehēdit eos. trāſierūt
αὐτῶν, καὶ οὐ κατέλαβεν αὐτούς. διέβησαν
em̄ eleutherū fluuiū. ꝛ declinauit io
γὰρ τὸν ἐλεύθερον ποταμόν. καὶ ἐξέκλινεν ἰω
nathas ad arabes vocatos
νάθαν ἐπὶ τοὺς ἄραβας τοὺς καλουμένους
zabadeos ꝛ pcuſſit eos: ꝛ acce
ζαβαδαίους καὶ ἐπάταξεν αὐτούς, καὶ ἔλα
pit ſpolia eoꝝ ꝛ mouēs caſtra venit
βε τὰ σκῦλα αὐτῶν καὶ ἀναζεύξας ἦλθεν
in damaſcū ꝛ pambulauit oēm regio
εἰς δαμασκὸν καὶ διώδευσεν πᾶσαν τὴν χώ
nē. ꝛ ſimō exijt ꝛ venit vſq; ad
ραν. καὶ σίμων ἐξῆλθε καὶ διώδευσεν ἕως
aſcalonē ꝛ ꝓximas munitiones.
ἀσκάλωνος καὶ τὰ πλησίον ὀχυρώματα.
ꝛ declinauit in ioppen ꝛ occupa
καὶ ἐξέκλινεν εἰς ἰόππην καὶ προκατελά=
uit eā. audiuit em̄ ꝙ volunt muni
βετο αὐτήν. ἤκουσε γὰρ ὅτι βούλονται τὸ ὀχύ
tionē tradere his q̄ ſūt a pte demetrij.
ρωμα παραδοῦναι τοῖς παρὰ δημητρίου.
F ꝛ poſuit illic cuſtodiā vt cuſtodirēt
καὶ ἔθετο ἐκεῖ φρουρὰν ὅπως φυλάσσωσιν
eā. ꝛ reuerſus eſt ionathas ꝛ cōgrega=
αὐτήν. καὶ ἐπέστρεψεν ἰωνάθαν καὶ ἐξεκκλη=
uit ſeniores ppl̄i. ꝛ co=
σίασε τοὺς πρεσβυτέρους τοῦ λαοῦ. καὶ ἐβου
gitauit cū eis edificare mu=
λεύσατο μετ' αὐτῶν τοῦ οἰκοδομῆσαι ὀχυ
nitiones in iudea: ꝛ exaltare
ρώματα ἐν τῇ ἰουδαίᾳ, καὶ προσυψῶσαι τὰ
muros hierlm: ꝛ exaltare altitudinē magnā
τείχη ἱερουσαλὴμ, καὶ ὑψῶσαι ὕψος μέγα
inter arcē ꝛ ciuitatē ad
ἀναμέσον τῆς ἄκρας καὶ τῆς πόλεως εἰς τὸ
ſeparandū eā a ciuitate vt eēt ipa
διαχωρίζειν αὐτὴν τῆς πόλεως ἵνα ᾖ αὐτὴ κα
ſingulariter. vt neq; emāt neq; ven
ταμόνας, ὅπως μήτε ἀγοράζωσι μήτε πω
dant. ꝛ cōuenerūt vt edificarēt
λῶσι. καὶ συνήχθησαν τοῦ οἰκοδομεῖν τὴν
ciuitatē ꝛ appꝛopinquit muro torrē
πόλιν, καὶ ἤγγισε τοῦ τείχους τοῦ χειμάρ
G tis q̄ a ſubſolano ꝛ edificauerūt eū
ρου τοῦ ἐξ ἀπηλιώτου καὶ ἐπεσκεύασαν
q̄ vocat̄ chaphenatha. ꝛ ſimō edifica=
καλούμενον χαφεναθά. καὶ σίμων ᾠκοδό=
uit adida in ſephela: ꝛ muniuit
μησε τὴν ἀδιδὰ ἐν τῇ σεφηλᾷ, καὶ ὠχύρωσε
portas ꝛ ſeras. ꝛ q̄ſiuit tryphon re=
θύρας καὶ μοχλούς. καὶ ἐζήτησε τρύφων βα
gnare aſie ꝛ apponere ſibi dia=
σιλεῦσαι τῆς ἀσίας καὶ περιθέσθαι τὸ διά

paratos ad pugnam tota nocte. Et po=
ſuit cuſtodes per circuitū caſtrorū. Et
audierunt aduerſarij ꝙ paratus eſt iona
thas cū ſuis in bello & timuerunt & for
midauerunt in corde ſuo: & accenderūt
focos in caſtris ſuis. Ionathas aūt & q
cum eo erant non cognouerunt vſq;
mane. Videbant aūt luminaria arden=
tia: & ſecutus es eos ionathas: & non
cōprehendit eos. Tranſierūt em̄ flumē
eleutherū. Et diuertit ionathas ad ara
bes qui vocabantur zabadei: & percuſ
ſit eos & accepit ſpolia eorum. Et iūxit
& venit damaſcum: & perambulabat
oēm regionem illam. Simon aūt exiit
& venit vſq; aſcalonem & ad proxima
preſidia: & declinauit in ioppen: & oc=
cupauit eā. Audiuit enim ꝙ vellent p̄=
ſidium tradere partib⁹ demetrii: & po
ſuit ibi cuſtodes vt cuſtodirent ea. Et
reuerſus eſt ionathas & conuocauit ſe
niores populi: & cogitauit cum eis edi
ficare preſidia in iudea: & edificare mu
ros in hieruſalem et exaltare altitudi=
ne magna inter medium arcis & ciuita
tis: vt ſepararet ea a ciuitate vt eſſet ip
ſa ſingulariter & neq; emant neq; ven
dant. Et conuenerunt vt edificarent ci
uitatem: & cecidit murus qui erat ſup
torrētem ab ortu ſolis: & reparauit eū
qui vocatur caphetheta. Et ſimon edi
ficauit adiada in ſephela: et muniuit eā
et impoſuit portas et ſeras. Et cogita=
uit tryphon regnare aſie: et aſſumere
diadema et extendere manum in anti
ochum regem: timens ne forte nō per
mitteret eū ionathas: ſed pugnaret ad
uerſus eum querebat cōprehēdere eū
et occidere. Et exurgens abijt in beth=
ſan: et exiit ionathas obuiam cum qua
draginta milibus virorum electorum
in prelium: et venit bethſan. Et vidit
tryphon quia venit ionathas cum ex=
ercitu multo: vt extenderet in eum ma
nus: et timuit. Er excepit eum cum ho
nore et commendauit eum omnibus
amicis ſuis et dedit ei munera. Et pre
cepit exercitibus ſuis vt obedirent ei ſi
cut ſibi. Et dixit ionathe. Vt quid ve=
xaſti vniuerſum populum cum bellū
nobis non ſit. Et nunc remitte eos in
domos ſuas. Elige autē tibi viros pau
cos qui tecum ſint: et veni mecum pto
lemaida: et tradam eam tibi: et reliqua
preſidia et exercitum: et vniuerſos pre
poſitos negocii: et conuerſus abibo.
Propterea enim veni. Et credidit ei: et
fecit ſicut dixit: et dimiſit exercitum et
abierunt in terram iuda. Retinuit au=
tem ſecum tria milia virorum ex qui=
bus remiſit in galileam duo milia: mil
le autem venerunt cum eo. Vt autem
intrauit ptolemaidam ionathas: clau=
ſerunt portas ciuitatis ptolemenſes: et
comprehenderunt eum et omnes qui
cum eo intrauerunt: gladio interfece=
runt. Et miſit tryphon exercitum et e=
quites in galileam et in campum
magnum.

dema ꝛ extēdere manū in antiochū
δημα καὶ ἐκτεῖναι χεῖρα ἐπὶ ἀντίοχον τὸν
regē: ꝛ timuit ne forte nō ſineret
βασιλέα, καὶ εὐλαβήθη μήποτε οὐκ ἐάσῃ
eū ionathas ꝛ ne forte pugnaret aduerſ⁹
αὐτὸν ἰωνάθαν καὶ μήποτε πολεμήσῃ πρὸς
eū. ꝛ q̄rebat viā ad cōprehēdendū e=
αὐτόν. καὶ ἐζήτει πόρον τοῦ συλλαβεῖν αὐ
um vt pderet ꝛ exurgēs venit in
τὸν τοῦ ἀπολέσαι. καὶ ἀπάρας ἦλθεν εἰς
bethſan. ꝛ exiuit ionathas in occur
βαιθσάν. καὶ ἐξῆλθεν ἰωνάθαν εἰς ἀπάντη
ſum ei⁹ cū quadragita milib⁹ vi=
σιν αὐτοῦ ἐν τεσσαράκοντα χιλιάσιν ἀν=
rorū electis in prelijs ꝛ
δρῶν ἐπιλελεγμέναις εἰς παράταξιν καὶ
venit in bethſan. ꝛ vidit tryphon ꝙ
ἦλθεν εἰς βαιθσάν. καὶ εἶδε τρύφων ὅτι
adeſt cū exercitu multo: ꝛ extē
πάρεστι μετὰ δυνάμεως πολλῆς, καὶ ἐκτεῖ
dere manū cōtra eū timuit. ꝛ ſuſce=
ναι χεῖρας ἐπ' αὐτὸν εὐλαβήθη. καὶ ἐπεδέ=
pit eū glorioſe ꝛ cōmendauit eū oi=
ξατο αὐτὸν ἐνδόξως καὶ συνέστησεν αὐτὸν πᾶ
bus amicis ei⁹. ꝛ dedit ei mune
σι τοῖς φίλοις αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ δόμα
ra. ꝛ pcepit amicis ſuis obedi=
τα. καὶ ἐπέταξε τοῖς φίλοις αὐτοῦ ὑπακού=
re ei ſicut ipi. ꝛ dixit ionathe
ειν αὐτῷ ὡς αὐτοῦ. καὶ εἶπεν τῷ ἰωνάθαν
vt q̄d vexaſti vniuerſum pplm̄ hunc cū bel
ἱνατί ἔκοψας πάντα τὸν λαὸν τοῦτον πο=
lum nō ſit nobis. ꝛ nūc remit=
λέμου μὴ ἐνεστηκότος ἡμῖν. καὶ νῦν ἀπό=
te eos in domos ſuas. eli
στειλον αὐτοὺς εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν. ἐπί=
ge aūt tibi viros paucos q̄
λεξαι δὲ σεαυτῷ ἄνδρας ὀλίγους οἵτινες
erunt tecū. ꝛ veni mecū i
ἔσονται μετὰ σοῦ. καὶ δεῦρο μετ' ἐμοῦ εἰς
ptolemaidē. et tradā tibi eā
πτολεμαΐδα. καὶ παραδώσω σοι αὐτὴν
et reliquas munitiōes et exer
καὶ τὰ λοιπὰ ὀχυρώματα καὶ τὰς δυνά=
citus reliquos et vniuerſos ꝓpoſi
μεις τὰς λοιπὰς καὶ πάντας τοὺς ἐπὶ
tos negocioꝝ. et cōuerſus abi=
τῶν χρειῶν. καὶ ἐπιστρέψας ἀπελεύσο
bo: huiꝰ em̄ grā adſū et cre
μαι, τούτου γὰρ χάριν πάρειμι. καὶ ἐμ
dēs ei fecit ſicut dixit: et
πιστεύσας αὐτῷ ἐποίησε καθὼς εἶπε, καὶ
miſit exercit⁹: et abierunt in
ἐξαπέστειλε τὰς δυνάμεις, καὶ ἀπῆλθον εἰς
terrā iuda. relīqt autē ſecum viros
γῆν ἰούδα. κατέλιπε δὲ μεθ' ἑαυτοῦ ἄνδρας
tres mille. q̄rū duo mille dimiſit in gali
τρισχιλίους, ὧν δισχιλίους ἀφῆκεν ἐν τῇ γαλι
lea. mille aūt venerunt cū eo. vt autē itra
λαίᾳ. χίλιοι δὲ συνῆλθον αὐτῷ. ὡς δὲ εἰσ=
uit ionathas in ptolemaidē: clauſe
ῆλθεν ἰωνάθαν εἰς πτολεμαΐδα, ἀπέκλει
runt ptolemēſes portas: et cōphēde
σαν οἱ πτολεμαεῖς τὰς πύλας, καὶ συνέλα
runt eū: et oēs ingreſſos cum
βον αὐτόν, καὶ πάντας τοὺς εἰσελθόντας με
eo iterfecerūt in gladio. et mi
τ' αὐτοῦ ἀπέκτειναν ἐν ῥομφαίᾳ. καὶ ἀπέ=
ſit tryphon exercit⁹ et eqtatum in
στειλε τρύφων δυνάμεις καὶ ἵππον εἰς
terrā galileā et cāpum magnum.
γῆν γαλιλαίαν καὶ τὸ πεδίον τὸ μέγα.

© Biblioteca Nacional de España

vt ꝑderent oẽs q̃ apte iona
τοῦ ἀπολέσαι πάντας τοὺς παρὰ ἰωνά-
the. τ cognouerũt φ cõphẽſus eſt τ pe-
θου. καὶ ἐπέγνωσαν ὅτι συνελήφθη καὶ ἀπό-
riit τ q̃ cũ eo: τ hortati ſũt ſeip
λωλεν καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, καὶ παρεκάλεσαν ἑαυ
ſos τ iuerũt cõuerſi pati
τοὺς καὶ ἐπορεύοντο συνεστραμμένοι ἕτοιμοι
in preliũ. τ viderũt q̃ iſequebãt̃ φ
εἰς πόλεμον. καὶ εἶδον οἱ διώκοντες ὅτι
de aĩa eis eſt: τ reuerſi ſunt
περὶ ψυχῆς αὐτοῖς ἐστί, καὶ ἐπέστρεψαν
τ venerũt oẽs in terrã iuda. τ luxe-
καὶ ἦλθον πάντες εἰς γῆν ἰούδα. καὶ ἐπέν
runt ionathã τ eos q̃ cũ eo τ
θησαν τὸν ἰωνάθαν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ καὶ
timuerũt valde: τ luxerũt oĩs
ἐφοβήθησαν σφόδρα, καὶ ἐπένθησαν πᾶς
iſrael luctũ magnũ. τ q̃ſierunt oẽs
ἰσραὴλ πένθος μέγα. καὶ ἐζήτησαν πάντα
gẽtes q̃ in circuitu eoꝝ cõterere eos.
τὰ ἔθνη τὰ κύκλῳ αὐτῶν ἐκτρῖψαι αὐτούς.
dixerũt em: nõ habẽt ꝑncipẽ τ adiu-
εἶπαν γάρ, οὐκ ἔχουσιν ἄρχοντα καὶ βοη
uantẽ. nũc igit̃ oppugnabim9 eos. τ
θοῦντα. νῦν οὖν πολεμήσωμεν αὐτούς. καὶ
delebim9 de hoĩbus memoriã eoꝝ.
ἐξάρωμεν ἐξ ἀνθρώπων τὸ μνημόσυνον αὐτῶν.
C.13 Et audiuit ſimõ φ cõgregauit try
Καὶ ἤκουσε σίμων ὅτι συνήγαγε τρύ
phon exercitũ multũ vt veniret ĩ terrã iuda
φων δύναμιν πολλὴν τοῦ ἐλθεῖν εἰς γῆν ἰούδα
τ attereret eã: τ vidit ppl̃m φ
καὶ ἐκτρῖψαι αὐτήν, καὶ εἶδεν τὸν λαὸν ὅτι
eſt tremens τ formidãs: τ aſcẽdit in
ἐστιν ἔντρομος καὶ ἔκφοβος, καὶ ἀνέβη εἰς
hierl̃m: τ cõgregauit ppl̃m τ adhortat9
ἱλημ, καὶ ἤθροισε τὸν λαὸν καὶ παρεκάλε
eſt eos τ dixit eis. ipſi ſcitis
σεν αὐτούς καὶ εἶπεν αὐτοῖς. αὐτοὶ οἴδατε
quãta ego τ fratres mei τ dom9
ὅσα ἐγὼ καὶ οἱ ἀδελφοί μου καὶ ὁ οἶκος τοῦ
pr̃is mei fecim9 ꝑ legib9
πατρός μου ἐποιήσαμεν περὶ τῶν νόμων
τ ſctis: τ ꝓlia τ
καὶ τῶν ἁγίων, καὶ τοὺς πολέμους καὶ τὰς
ãguſtias q̃s vidim9. hui9 gr̃a peri
στενοχωρίας ἃς εἴδομεν. τούτου χάριν ἀπώ
erũt fratres mei oẽs ꝓpter iſrael.
λοντο οἱ ἀδελφοί μου πάντες χάριν τοῦ ἰσλ'.
τ relict9 ſum ego ſol9. τ nũc nõ mihi
καὶ κατελείφθην ἐγὼ μόνος. καὶ νῦν μή μοι
fiat parcere mee aĩe in oĩ
γένοιτο φείσασθαί μου τῆς ψυχῆς ἐν παντὶ
tp̃e tribulatiõis. nõ enĩ ſũ melior
καιρῷ θλίψεως. οὐ γάρ εἰμι κρείσσων τῶν
fratrib9 meis. verũ vĩdicabo ꝓ gen-
ἀδελφῶν μου. πλὴν ἐκδικήσω περὶ τοῦ ἔθ-
te mea τ ꝓ ſctis τ ꝓ
νους μου καὶ περὶ τῶν ἁγίων καὶ περὶ τῶν
vxoribus τ filiis vr̃is: q2 cõgrega
γυναικῶν καὶ τῶν τέκνων ὑμῶν, ὅτι συνήχ
te ſunt oẽs gẽtes cõterere nos iimi-
θησαν πάντα τὰ ἔθνη ἐκτρῖψαι ἡμᾶς ἔχ-
citie gr̃a. τ accenſus eſt ſp̃us
θρας χάριν. καὶ ἀνεζωπύρησε τὸ πνεῦμα τοῦ
ppl̃i ſimul vt audiuit ſermões hos.
λαοῦ ἅμα τοῦ ἀκοῦσαι τῶν λόγων τούτων.
τ rñderũt voce magna dicẽtes.
καὶ ἀπεκρίθησαν φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες.
tu es nr̃ dux ꝓ iuda τ io
σὺ εἶ ἡμῶν ἡγούμενος ἀντὶ ἰούδου καὶ ἰω

vt perderet omnes ſocios ionathe. At illi cum cognouiſſent quia cõprehẽſus eſt ionathas et periit & omnes qui cum eo erant: hortati ſunt ſemetipſos & exierunt parati in prelium. Et videntes hi qui inſecuti fuerant quia pro anima res eſt illis: reuerſi ſunt. illi autẽ venerunt omnes cum pace in terram iuda. Et planxerunt ionathã & eos qui cum ipſo erant valde. Et luxit iſrael luctu magno. Et queſierunt omnes gentes que erant in circuitu eorum conterere eos. Dixerunt ei. Non habent principem & adiuuantẽ: nũc ergo expugnemus illos. & tollamus de hoĩbus memoriam eorum: Cap. xiii.

ET audiuit ſimon quod congregauit tryphon exercitũ copioſum vt veniret in terram iuda: & attereret eã: videns quia in tremore populus eſt & in timore: aſcendit hieruſalem & congregauit populum & adhortãs dixit. Vos ſcitis quanta ego & fratres mei & domus patris mei fecimus pro legibus & pro ſanctis prelia: & anguſtias quales vidimus. Horum gratia perierũt fratres mei omnes propter iſrael: & relict9 ſum ego ſolus. Et nunc non mihi contingat parcere anime mee in omni tẽpore tribulationis. Non enĩ melior ſũ fratribus meis. Vindicabo itaq; gentẽ meam & ſancta: natos quoq; noſtros: & vxores quia congregate ſunt vniuerſe gentes conterere nos inimicitie gratia. Et accenſus eſt ſpiritus populi ſimul vt audiuit ſermones iſtos & reſponderũt voce magna dicẽtes. Tu es dux noſter loco iude & ionathe fratris tui. Pugna prelium noſtrum & omnia quecũq; dixeris nobis faciemus. Et congregans omnes viros bellatores accelerauit cõſũmare vniuerſos muros hieruſalẽ: & muniuit eã in gyro. Et miſit ionathã filium abſolomi: & cum eo exercitum nouum in ioppen & eiectis his q erant in arce remanſit illic ipſe. Et mouit tryphon a ptolemaida cum exercitu multo vt veniret in terrã iuda: & ionathas cum eo in cuſtodia. Simon autẽ applicuit in addus cõtra faciem campi. Et vt cognouit tryphon quia ſurrexit ſimõ loco fratris ſui ionathe & quia cõmiſſurus eſſet cum eo prelium: miſit ad eũ legatos dicens. Pro argento quod debebat frater tuus ionathas in ratione regis propter negocia que habuit detinuimus eum. Et nunc mitte argenti talenta centum & duos filios eius obſides vt non dimiſſus fugiat a nobis & remittemus eum. Et cognouit ſimon quia cum dolo loqueretur ſecum. Iuſſit tamen dari argentum & pueros: ne inimicitiam magnam ſumeret ad populum iſrael dicentem quia non miſit ei argentũ & pueros: propterea periit. Et miſit pueros & centum talenta. Et mentitus eſt & nõ dimiſit ionathã. Et poſt hec venit tryphon intra regionem: vt contereret eam: & gyrauerũt per viam que ducit ador. Et ſimon & caſtra eius ambulabant in oẽm locũ

natha fratrib9 tuis. pugna
νάθου τῶν ἀδελφῶν σου. πολέμησον
prelium nr̃m. τ oĩa q̃cũq; di
τὸν πόλεμον ἡμῶν. καὶ πάντα ὅσα ἂν εἴ-
xeris nobis faciem9. τ cõgregauit oẽs
πῃς ἡμῖν ποιήσομεν. καὶ συνήγαγε πάντας
viros bellatores: τ accelerauit
τοὺς ἄνδρας τοὺς πολεμιστάς, καὶ ἐτάχυνε
cõſumare muros hierl̃m τ muniuit
τοῦ τελέσαι τὰ τείχη ἱλημ καὶ ὠχύρωσεν
eã circũcirca. τ miſit ionathas
αὐτὴν κυκλόθεν. καὶ ἀπέστειλεν ἰωνάθαν τὸν
filiũ abſalomi τ cũ eo exercitũ ſufficiẽ
τοῦ ἀψαλώμου καὶ μετ' αὐτοῦ δύναμιν ἱκα-
tem in ioppẽ. τ eiecit eos q̃ erãt in
νὴν εἰς ἰόππην. καὶ ἐξέβαλε τοὺς ὄντας ἐν
ea: τ mãſit illic in ea. τ ꝓfect9 eſt
αὐτῇ, καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ ἐν αὐτῇ. καὶ ἀπῆρε
tryphon de ptolemaide cũ exerci
τρύφων ἀπὸ πτολεμαΐδος μετὰ δυνάμε A
tu multo vt itraret in terrã iuda. τ
ως πολλῆς εἰσελθεῖν εἰς γῆν ἰούδα. καὶ
ionathas cũ eo in cuſtodia. ſimon aũt ca-
ἰωνάθαν μετ' αὐτοῦ ἐν φυλακῇ. σίμων δὲ πα
ſtrametat9 eſt ĩ adidis cõtra faciẽ
ρενέβαλεν ἐν ἀδιδοῖς κατὰ πρόσωπον τοῦ
cãpi. τ cognouit tryphon φ ſurrexit ſi-
πεδίου. καὶ ἐπέγνω τρύφων ὅτι ἀνέστη σί-
mon ꝓ ionatha fratre ſuo: τ
μων ἀντὶ ἰωνάθου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ
φ cõmittere cũ eo futur9 eẽt ꝓliũ: τ
ὅτι συνάπτειν αὐτῷ μέλλει πόλεμον, καὶ
miſit ad eũ legatos dicẽs.
ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν πρέσβεις λέγων.
ꝓ argẽto qd̃ debebat ionathas
περὶ τοῦ ἀργυρίου οὗ ὤφειλεν ἰωνάθαν ὁ
frater tu9 in rõne regis ꝓp q̃ habuit
ἀδελφός σου εἰς τὸ βασιλικὸν δι' ἃς εἶχε
negocia detinuim9 eũ. τ nũc mit-
χρείας συνέχομεν αὐτόν. καὶ νῦν ἀπόστει- B
te argẽti talẽta centũ τ duos
λον ἀργυρίου τάλαντα ἑκατὸν καὶ δύο τῶν
ex filiis ei9 obſides: vt nõ dimiſſus rece-
υἱῶν αὐτοῦ ὅμηρα, ὅπως μὴ ἀφεθεὶς ἀποστα-
dat a nobis: τ dimittem9 eũ. τ
τήσῃ ἀφ' ἡμῶν, καὶ ἀφήσομεν αὐτόν. καὶ
cognouit ſimõ φ dolo loquunt̃ ad e-
ἔγνω σίμων ὅτι δόλῳ λαλοῦσι πρὸς αὐ-
um: τ mittit argẽtũ: τ duos
τόν, καὶ πέμπει τὸ ἀργύριον, καὶ τὰ δύο
pueros. τ ne inimicitiã ſũeret ma
παιδάρια. καὶ μήποτε ἔχθραν ἄρῃ με-
gnã ad ppl̃m dicẽtes: φ non
γάλην πρὸς τὸν λαὸν λέγοντες ὅτι οὐκ
miſi ei argẽtũ τ pue-
ἀπέστειλα αὐτῷ τὸ ἀργύριον καὶ τὰ παι
ros τ periit. τ miſit pue-
δάρια καὶ ἀπώλετο. καὶ ἀπέστειλε τὰ παι
ros τ centũ talẽta. τ mẽ- C
δάρια καὶ τὰ ἑκατὸν τάλαντα. καὶ διε
titus eſt τ nõ dimiſit ionathan. τ
ψεύσατο καὶ οὐκ ἀφῆκε τὸν ἰωνάθαν. καὶ
poſt hec venit tryphon vt aſcen
μετὰ ταῦτα ἦλθε τρύφων τοῦ ἐμβα-
deret in regionẽ τ cõtereret
τεῦσαι εἰς τὴν χώραν καὶ ἐκτρῖψαι
eã. τ circũdedit viã q̃ in a-
αὐτήν. καὶ ἐκύκλωσεν ὁδὸν τὴν εἰς ἀδω
dora. τ ſimon τ caſtra ei9
ρα. καὶ σίμων καὶ ἡ παρεμβολὴ αὐτοῦ
cõtra veniebãt ei in oẽm locũ
ἀντιπαρῆγον αὐτῷ εἰς πάντα τόπον

© Biblioteca Nacional de España

quocũq; ibat. atq̃ in arce
οὗ ἂν ἐπορεύετο. οἱ δὲ ἐκ τῆς ἄκρας
mittebãt ad tryphonẽ legatos
ἀπέστελλον πρὸς τρύφωνα πρεσβευτὰς
D ꝛ q̃ vrgerẽt eũ vt veniret ad ſe
καὶ κατασπεύδοντας αὐτὸν τοῦ ἐλθεῖν πρὸς αὐ
ꝑ deſertũ ꝛ mitteret eis
τοὺς διὰ τῆς ἐρήμου καὶ ἀποστεῖλαι αὐτοῖς
alimonias.ꝛ pauit tryphõ oẽm
τροφάς. καὶ ἡτοίμασε τρύφων πᾶσαν τὴν
eq̃tatũ ſuũ vt veniret. ꝛ in nocte illa fuit
ἵππον αὐτοῦ ἐλθεῖν. καὶ ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν
nix multa valde: ꝛ nõ venit ꝑpt
χιὼν πολλὴ σφόδρα, καὶ οὐκ ἦλθε διὰ τὴν
niuẽ. ꝛ abijt ꝛ venit in galaa
χιόνα. καὶ ἀπῆρε καὶ ἦλθεν εἰς τὴν γαλαα
ditim.vt ãt appropiquauit baſcama: occidit
δῖτιν. ὡς δὲ ἤγγισε τῇ βασκαμᾷ, ἀπέκτει
ionathã ꝛ ſepult⁹ ẽ illic. ꝛ redijt
νε τὸν ἰωνάθαν καὶ ἐτάφη ἐκεῖ. καὶ ἐπέστρε
tryphõ ꝛ abijt in terrã ſuã.
ψε τρύφων καὶ ἀπῆρεν εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ.
ꝛ miſit ſimõ: ꝛ accepit oſſa
καὶ ἀπέστειλε σίμων, καὶ ἔλαβε τὰ ὀστᾶ
ionathe fratris ſui. ꝛ ſepelierũt eũ
ἰωνάθαν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. καὶ ἔθαψαν αὐτὸν
in modin ciuitate patrũ ei⁹. ꝛ plã
ἐν μωδεὶν πόλει τῶν πρῶν αὐτοῦ. καὶ ἐκό
E xerũt eũ oĩs iſrael plãctu magno:
ψαντο αὐτὸν πᾶς ἰσραὴλ κοπετὸν μέγαν,
ꝛ luxerũt eũ dies multos. ꝛ
καὶ ἐπένθησαν αὐτὸν ἡμέρας πολλάς. καὶ
edificauit ſimõ ſuꝑ ſepulchrũ patris
ᾠκοδόμησε σίμων ἐπὶ τὸν τάφον τοῦ πρς
ſui ꝛ fratrũ ſuoꝝ: ꝛ exaltauit
αὐτοῦ καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, καὶ ὕψωσεν
illud viſu lapide polito a poſte=
αὐτὸν τῇ ὁράσει λίθῳ ξεστῷ ἐκ τῶν ὄπι=
riorib⁹ ꝛ anteriorib⁹: ꝛ ſtatuit ſuꝑ ea
σθεν καὶ ἔμπροσθεν, καὶ ἔστησεν ἐπ᾽ αὐτὰ
ſeptẽ pyramides: vnã cõtra
ἑπτὰ πυραμίδας, μίαν κατέναντι τῆς
vnã patri ꝛ matri ꝛ quat
μιᾶς τῷ πρὶ καὶ τῇ μητρὶ καὶ τοῖς τέσ
tuoꝛ fratrib⁹. his fecit ma=
σαρσιν ἀδελφοῖς. καὶ ταύταις ἐποίησε μη
chinamẽta circũponẽs colũnas magnas ꝛ
χανήματα περιθεὶς στύλους μεγάλους καὶ
fecit ſuꝑ colũnas arma
ἐποίησεν ἐπὶ τοῖς στύλοις πανοπλίας
F in nomẽ eternũ ꝛ apud arma
εἰς ὄνομα αἰώνιον καὶ παρὰ ταῖς πανοπλί
nauigia ſculpta vt videren
αις πλοῖα ἐπιγεγλυμμένα εἰς τὸ θεάσα=
tur ab oib⁹ nauigãtib⁹ ꝑ ma
σθαι ὑπὸ πάντων τῶν πλεόντων τὴν θάλα
re. hoc ſepulchrũ qđ fecit in modin
σσαν. οὗτος ὁ τάφος ὃν ἐποίησεν ἐν μοδεὶν
vſq; ad diẽ hũc. at tryphõ ibat
ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. ὁ δὲ τρύφων ἐπορεύε
fraude cũ antiocho rege ado
το δόλῳ μετὰ ἀντιόχου τοῦ βασιλέως τοῦ νεω
leſcẽte: ꝛ occidit eũ: ꝛ regna
τέρου, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτόν, καὶ ἐβασίλευ
uit ꝑ eo: ꝛ circũpoſuit ſibi diadema
σεν ἀντ᾽ αὐτοῦ, καὶ περιέθετο τὸ διάδημα τῆς
aſie: ꝛ fecit plagã magnã in
ἀσίας, καὶ ἐποίησε πληγὴν μεγάλην ἐπὶ
terra. ꝛ edificauit ſimõ munitio=
τῆς γῆς. καὶ ᾠκοδόμησε σίμων τὰ ὀχυρώμα
nes iudee ꝛ muniuit turrib⁹
τα τῆς ἰουδαίας καὶ περιετείχισε πύργοις

quocũq; ibant. Qui autez in arce erãt:
miſerunt ad tryphonez legatos vt feſti
naret venire per deſertum & mitteret
illis alimonias. Et parauit tryphon om
nem equitatum: vt veniret illa nocte.
Erat enim nix multa valde & non venit
in galaaditim. Et cum appropinquaſ=
ſet baſchaman occidit ionathan & fi=
lios eius illic. Et conuertit tryphon &
abiit in terram ſuam. Et miſit ſimon &
accepit oſſa ionathe fratris ſui & ſepe
liuit ea in modin ciuitate patruz eius.
Et planxerunt eum omnis iſrarl plan=
ctu magno: & luxerunt eum dies mul=
tos. Et edificauit ſimõ ſuper ſepulchrũ
patris ſui & fratrum ſuorum edificium
altum viſu: lapide polito retro & ante:
& ſtatuit ſeptem pyramidas vnam con
tra vnam: patri & matri: & quattuor fra
tribus. Et his circumpoſuit columnas
magnas & ſuper colũnas arma: ad me=
moriam eternam: & iuxta arma naues
ſculptas: que viderentur ab hominib⁹
nauigantibus mare. Hoc eſt ſepulchrũ
quod fecit in modin vſq; in hunc diem.
Tryphon autem cum iter faceret cum
antiocho rege adoleſcẽte dolo occidit
eum & regnauit loco eius. Et impo=
ſuit ſibi diadema aſie: & fecit plagã ma
gnam in terra. Et edificauit ſimon pre
ſidia iudee muniens ea turribus excel=
ſis & muris magnis: & portis & ſeris: &
poſuit alimenta in munitionibus. Et
elegit ſimon viros: & miſit ad demetriũ
regem vt faceret remiſſionem regioni:
quia actus omnes tryphonis per dire
ptionem fuerant geſti. Et demetrius
rex ad verba iſta reſpondit ei: & ſcripſit
epiſtolam talem. Rex demetrius: ſimo=
ni ſummo ſacerdoti & amico regum &
ſenioribus et genti iudeorum ſalutem:
Coronam auream: & bahen quam mi
ſiſtis ſuſcepimus: et parati ſumus face=
re vobiſcum pacem magnam: & ſcribe
re prepoſitis regis remittere vobis q̃
indulſimus. Quecũq; enim conſtitui=
mus vobis conſtant. Munitiones quas
edificaſtis vobis ſint. Remittimus quo=
q; ignorãtias & peccata vſq; in hodier
num diem: & coronam quam debeba=
tis. Et ſi quid aliud erat tributarium in
hieruſalem: iam non ſit tributariuz. Et
ſi qui ex vobis apti ſunt conſcribi inter
noſtros: conſcribantur: et ſit inter nos
pax. Anno cẽteſimo ſeptuageſimo abla
tum eſt iugum gentium ab iſrael. Et ce
pit populus iſrael ſcribere in tabulis &
geſtis publicis: anno primo ſub ſimo=
ne ſũmo ſacerdote magno duce & pri
cipe iudeorum. In diebus illis applicuit
ſimon ad gazan: & circundedit eaz ca=
ſtris: & fecit machinas & applicuit ad ci
uitatez: & percuſſit turrem vnam et cõ
prehendit eam: & qui ꝛ eruperant erãt
intra machinã & ciuitatem: & factus eſt
motus magnus in ciuitate: et aſcende=
runt qui erant in

excelſis ꝛ muris magnis ꝛ turrib⁹
ὑψηλοῖς καὶ τείχεσι μεγάλοις καὶ πύργοις
ꝛ portis ꝛ ſeris. ꝛ poſuit alimẽta
καὶ πύλαις καὶ μοχλοῖς. καὶ ἔθετο βρώματα
in munitionib⁹. ꝛ elegit ſimõ viros
ἐν τοῖς ὀχυρώμασι. καὶ ἐπέλεξε σίμων ἄνδρ
ꝛ miſit ad demetriũ regẽ
καὶ ἀπέστειλε πρὸς δημήτριον τὸν βασιλέα
vt faceret remiſſionẽ regioni. q̃m oẽs
τοῦ ποιῆσαι ἄφεσιν τῇ χώρᾳ. ὅτι πᾶσαι αἱ
act⁹ tryphonis erãt rapine. ꝛ mi
πράξεις τρύφωνος ἦσαν ἁρπαγαί. καὶ ἀπέ
ſit ei demetri⁹ rex iuxta
στειλεν αὐτῷ δημήτριος ὁ βασιλεὺς κατὰ
ſmones hos. ꝛ reſpõdit ei: ꝛ
τοὺς λόγους τούτους. καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ, καὶ
ſcripſit ei epiſtolã talẽ. rex
ἔγραψεν αὐτῷ ἐπιστολὴν τοιαύτην. βασιλεὺς
demetri⁹ ſimoni ꝑncipi ſacerdotũ ꝛ amico re=
δημήτριος σίμωνι ἀρχιερεῖ καὶ φίλῳ βασι
gũ ꝛ ſeniorib⁹ ꝛ gẽti iudeoꝝ
λέων καὶ πρεσβυτέροις καὶ ἔθνει ἰουδαίων
gaudere. coronã aureã ꝛ
χαίρειν. τὸν στέφανον τὸν χρυσοῦν καὶ τὴν
bainem q̃ miſiſtis accepim⁹. ꝛ
βαΐνην ἃ ἀπεστείλατε κεκομίσμεθα. καὶ
ꝑati ſum⁹ facere vobiſcũ pacẽ magnã
ἕτοιμοί ἐσμεν τοῦ ποιεῖν ὑμῖν εἰρήνην μεγάλην
ꝛ ſcribere ijs q̃ ſuꝑ negocia vt remit
καὶ γράφειν τοῖς ἐπὶ τῶν χρειῶν τοῦ ἀφιέ=
tãt vobis remiſſiones. ꝛ q̃ ſtatuim⁹ erga
ναι ὑμῖν ἀφέματα. καὶ ὅσα ἐστήκαμεν πρὸς
vos cõſtant. ꝛ munitiones q̃s edifi
ὑμᾶς ἕστηκεν. καὶ τὰ ὀχυρώματα ἃ ᾠκοδο
cauiſtis ſint vobis. remittim⁹ ãt igno
μήκατε ὑπαρχέτω ὑμῖν. ἀφίεμεν δὲ ἀγνο
rãtias ꝛ peccata vſq; in hodier
ήματα καὶ τὰ ἁμαρτήματα ἕως τῆς σήμε=
nũ diẽ. ꝛ coronã quã debebatis
ρον ἡμέρας. καὶ τὸν στέφανον ὃν ὠφείλετε
ꝛ ſi q̃d aliud tributariũ erat ĩ hierl'z: nõ ãpli⁹
καὶ εἴ τι ἄλλο ἐτελωνεῖτο ἐν ἰλῆμ, μηκέτι
ſit tributariũ. ꝛ ſi q̃ apti ex vobis
τελωνείσθω. καὶ εἴ τινες ἐπιτήδειοι ὑμῶν
cõſcribi inter eos q̃ circa nos cõſcriban
γραφῆναι εἰς τοὺς περὶ ἡμᾶς ἐγγραφέσθω=
tur: ꝛ ſit inter nos pax.
σαν, καὶ γινέσθω ἀναμέσον ἡμῶν εἰρήνη.
anno ſeptuageſimo ꝛ cẽteſimo ablatũ ẽ iugũ
ἔτους ἑβδομηκοστοῦ καὶ ἑκατοστοῦ ἤρθη ὁ ζυγὸς
gẽtiũ ab iſrael. ꝛ cepit ꝑpl's
τῶν ἐθνῶν ἀπὸ τοῦ ἰσραήλ. καὶ ἤρξατο ὁ λαὸς
iſrael ſcribere in cõſcriptionib⁹ ꝛ
ἰσραὴλ γράφειν ἐν ταῖς συγγραφαῖς καὶ
cõmutationib⁹ anno primo ſub ſimo=
συναλλάγμασιν ἔτους πρώτου ἐπὶ σίμω=
ne pricipe ſacerdotũ magno ꝛ duce ꝛ prici
νος ἀρχιερέως μεγάλου καὶ στρατηγοῦ καὶ ἡγου
pe iudeoꝝ. in dieb⁹ illis ca=
μένου ἰουδαίων. ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις πα
ſtrametat⁹ ẽ ad gazã ꝛ circundedit cã
ρενέβαλεν ἐπὶ γάζαν καὶ ἐκύκλωσεν αὐτὴν
caſtris. ꝛ fecit machinam ꝛ
παρεμβολαῖς. καὶ ἐποίησεν ἑλέπολιν καὶ
applicuit ad ciuitatẽ: ꝛ ꝑcuſſit turrẽ
προσήγαγε τῇ πόλει, καὶ ἐπάταξε πύργον
vnã ꝛ cõprehẽdit. ꝛ eruperunt q̃ in
ἕνα καὶ κατελάβετο. καὶ ἐξήλλοντο οἱ ἐν τῇ
machina in vrbẽ. ꝛ fact⁹ eſt mot⁹
ἑλεπόλει εἰς τὴν πόλιν. καὶ ἐγένετο κίνημα
magn⁹ ĩ ciuitate. ꝛ aſcẽderũt q̃ in
μέγα ἐν τῇ πόλει. καὶ ἀνέβησαν οἱ ἐν τῇ

© Biblioteca Nacional de España

ciuitate cũ vxoribꝰ ⁊ filijs
πόλει σὺν ταῖς γυναιξὶ καὶ τοῖς τέκνοις
ſupra muꝝ ſciſſis tunicis
ἐπὶ τὸ τεῖχος διερρηχότες τὰ ἱμάτια
ſuis. ⁊ clamauerũt voce magna poſtulã
αὐτῶν. καὶ ἐβόησαν φωνῇ μεγάλῃ ἀξιοῦν=
tes ſimonẽ dextras eis dare. ⁊
τες σίμωνα δεξιὰς αὐτοῖς δοῦναι. καὶ
dixerũt. nõ nobis vtaris ſm malitias
εἶπαν. μὴ ἡμῖν χρήσῃ κατὰ τὰς πονηρί=
nr̃as: ſed ſm miam tuã. ⁊
ας ἡμῶν, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἔλεός σου. καὶ
flexꝰ eſt eis ſimõ. ⁊ nõ debella=
συνελύθη αὐτοῖς σίμων. καὶ οὐκ ἐπολέμη
uit eos. ⁊ eiecit eos de
σεν αὐτούς. καὶ ἐξέβαλεν αὐτοὺς ἐκ τῆς
ciuitate ⁊ emũdauit edes in qbꝰ
πόλεως καὶ ἐκαθάρισε τὰς οἰκίας ἐν αἷς
fuerãt ſimulachra. ⁊ ſic intrauit in eã
ἦν τὰ εἴδωλα· καὶ οὕτως εἰσῆλθεν εἰς αὐ
laudãs ⁊ bñdicẽs. ⁊ eiecit ex ea
τὴν ὑμνῶν καὶ εὐλογῶν. καὶ ἐξέβαλεν ἐξ αὐ
oẽm imunditiã: ⁊ collocauit
τῆς πᾶσαν ἀκαθαρσίαν, καὶ κατῴκισεν
illic viros q legẽ faciũt.
ἐκεῖ ἄνδρας οἵτινες τὸν νόμον ποιοῦσι.
⁊ muniuit eã ⁊ edifica
καὶ προσωχύρωσεν αὐτὴν καὶ ᾠκοδόμη=
uit ſibi in ipa habitationẽ: qui aũt erãt in
σεν ἑαυτῷ ἐν αὐτῇ οἴκησιν. οἱ δὲ ἐκ τῆς
arce in hiersłm ꝓhibebant egre=
ἄκρας ἐν ἱερουσαλὴμ ἐκωλύοντο ἐκπορεύε
di ⁊ ingredi in regionẽ.
σθαι καὶ εἰσπορεύεσθαι εἰς τὴν χώραν.
⁊ emere ⁊ vẽdere. ⁊ eſurierũt
καὶ ἀγοράζειν καὶ πωλεῖν. καὶ ἐπείνασαν
valde: ⁊ perierũt ex illis multi
σφόδρα, καὶ ἀπώλοντο ἐξ αὐτῶν ἱκανοὶ τῷ
fame. ⁊ clamauerũt ad ſimonẽ dextras
λιμῷ. καὶ ἐβόησαν πρὸς σίμωνα δεξιὰς
accipere. ⁊ dedit eis ⁊ eiecit
λαβεῖν. καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς καὶ ἐξέβαλεν
eos illinc ⁊ mũdauit arcẽ
αὐτοὺς ἐκεῖθεν καὶ ἐκαθάρισε τὴν ἄκραν
a cõtaminatiõibꝰ: ⁊ intrauit in eã
ἀπὸ τῶν μιασμάτων, καὶ εἰσῆλθεν εἰς αὐτὴν
tertia ⁊ viceſima ſecũdi mẽſis anno
τῇ τρίτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ δευτέρου μηνὸς ἔτους
vno ⁊ ſeptuageſimo ⁊ cẽteſimo cũ
ἑνὸς καὶ ἑβδομηκοστοῦ καὶ ἑκατοστοῦ μετὰ
laude ⁊ ramis ⁊ in cinyris ⁊ in
αἰνέσεως καὶ βαΐων καὶ ἐν κινύραις καὶ ἐν
cymbalis ⁊ in nablis ⁊ in hymnis ⁊
κυμβάλοις καὶ ἐν νάβλαις καὶ ἐν ὕμνοις καὶ
in cãticis: qꝛ cõtritꝰ eſt inimicꝰ magnꝰ ex
ἐν ᾠδαῖς, ὅτι συνετρίβη ἐχθρὸς μέγας ἐξ
iſrael. ⁊ cõſtituit ſingulis ãnis vt agerẽt
ἰσραήλ. καὶ ἔστησε κατ' ἐνιαυτὸν τοῦ ἄγειν
diẽ hãc cũ letitia. ⁊ mu
τὴν ἡμέραν ταύτην μετ' εὐφροσύνης. καὶ προ
niuit mõtẽ tẽpli qđ prope
σωχύρωσε τὸ ὄρος τοῦ ἱεροῦ τὸ παρὰ τὴν
arcẽ: ⁊ habitabat illic ipe ⁊ q cũ eo
ἄκραν, καὶ ᾤκει ἐκεῖ αὐτὸς καὶ οἱ παρ' αὐτοῦ.
⁊ vidit ſimõ ioannẽ filiũ ſuũ ꝙ
καὶ εἶδεν σίμων ἰωάννην τὸν υἱὸν αὐτοῦ ὅτι
vir eſt: ⁊ poſuit eũ ducẽ
ἀνήρ ἐστι, καὶ ἔθετο αὐτὸν ἡγούμενον τῶν
virtutũ vniuerſaꝝ: ⁊ habitabat ĩ gazaris.
δυνάμεων πασῶν, καὶ ᾤκει ἐν γαζάροις.
C.14 Et in anno ſecũdo ⁊ ſeptuageſi
Καὶ ἐν ἔτει δευτέρῳ καὶ ἑβδομη=

ciuitate cum vxoribꝰ et filiis ſupra mu
rum ſciſſis tunicis ſuis: & clamauerunt
voce magna poſtulantes a ſimone dex
tras ſibi dari: et dixerunt. Nõ nobis red
das ſecundum malicias noſtras: ſed ſe=
cundum miſericordias tuas & ſeruiemꝰ
tibi. Et flexꝰ ſimon nõ debellauit eos:
eiecit tamen eos de ciuitate & emunda
uit edes in quibus fuerãt ſimulachra: &
tunc intrauit in eam cum hymnis be=
nedicens dominum: & eiecta ab ea om
ni immundicia collocauit in ea viros q
legem facerent: & muniuit eam: & fecit
ſibi habitationem. Qui autem erant in
arce hieruſalem prohibebantur egre=
di et ingredi regionem: & emere ac vẽ=
dere & eſurierunt valde: et multi ex eis
fame perierunt: et clamauerunt ad ſi=
monem: vt dextras acciperent et dedit
illis: & eiecit eos inde & mundauit arcẽ
a contaminationibus: & intrauerunt
in eam tertia & viceſima die ſecundi mẽ
ſis anno centeſimo ſeptuageſimo pri=
mo cum laude: & ramis palmarũ: & ci
tharis: & cinaris: & cymbalis: & nablis
& hymnis: et canticis: quia contritus eſt
inimicus magnus ex iſrael: & conſtituit
vt omnibus annis agerentur dies hi cũ
leticia: et muniuit montem templi: qui
erat ſecus arcem et habitauit ibi ipſe et
qui cum eo erant. Et vidit ſimon iohan
nem filiuꝫ ſuum ꝙ fortis prelii vir eſſet
& poſuit eum ducem virtutum vniuer
ſarum: & habitauit in gazaris.

Capitulum decimum quartum

ET Anno centeſimo ſeptuageſimo ſe
cundo congregauit rex demetrius
exercitum ſuum: & abiit in mediam ad
contrahenda ſibi auxilia: vt expugna=
ret tryphonem. Et audiuit arſaces rex
perſidis & medie quia intrauit demetri
us confines ſuos: & miſit vnum de pri
cipibus ſuis vt comprehenderet eũ vi=
uum: & adduceret eum ad ſe. Et abiit &
percuſſit caſtra demetrii: & comprehẽ=
dit eum: & duxit eum ad arſacem: et po
ſuit eum in cuſtodiam. Et ſiluit omnis
terra iuda omnibus diebus ſimonis &
queſiuit bona genti ſue: et placuit illis
poteſtas eius: & gloria eius omnibꝰ die
bus. Et cuꝫ omni gloria ſua accepit iop
pen in portum: et fecit introitum in in
ſulis maris. Et dilatauit fines gentis ſue
et obtinuit regionem. Et congregauit
captiuitatem multam & dominatus eſt
gazare: et bethſure: et arci: et abſtulit
immundicias ex ea: & non erat qui re=
ſiſteret ei. Et vnuſquiſq; colebat terraꝫ
ſuam cum pace: et terra iuda dabat fru
ctus ſuos: et ligna camporum fructum
ſuum. Seniores in plateis ſedebant om
nes: et de bonis terre tractabant: et iu=
uenes induebant ſe gloriã et ſtolas bel=
li. Et ciuitatibꝰ tribuebat alimonias: et
conſtituebat eas vt eſſent vaſa munitio
nis quoadusq; nominatum eſt nomen
glorie eius vſq; ad extremum terre. Fe
cit pacẽ ſuper terram: et letatus eſt iſrl̃
leticia magna: et ſedit vnuſquiſq; ſub

mo ⁊ cẽteſimo cõgregauit demetriꝰ
κοστῷ καὶ ἑκατοστῷ συνήγαγε δημήτριος ὁ
rex exercitꝰ ſuos: ⁊ a=
βασιλεὺς τὰς δυνάμεις αὐτοῦ, καὶ ἐπο
bijt in mediã ad cõtrahendũ auxi
ρεύθη εἰς μηδίαν τοῦ ἐπισπάσασθαι βοή
liũ ſibi: vt expugnaret tryphonẽ.
θειαν αὐτῷ, ὅπως πολεμήσῃ τὸν τρύφωνα.
⁊ audiuit arſaces rex G
καὶ ἤκουσεν ἀρσάκης ὁ βασιλεὺς τῆς
perſie ⁊ medie ꝙ venit deme=
περσίδος καὶ μηδίας ὅτι ἦλθε δημήτρι=
triꝰ in fines ſuos: ⁊ miſit vnũ
ος εἰς τὰ ὅρια αὐτοῦ, καὶ ἀπέστειλεν ἕνα τῶν
principũ ſuoꝝ vt cõprehẽderet eũ viuũ.
ἀρχόντων αὐτοῦ συλλαβεῖν αὐτὸν ζῶντα.
⁊ abijt ⁊ pcuſſit caſtra
καὶ ἐπορεύθη καὶ ἐπάταξε τὴν παρεμβο=
demetrij: ⁊ cõprehẽdit eũ ⁊ du=
λὴν δημητρίου, καὶ συνέλαβεν αὐτὸν καὶ ἤγα
xit eũ ad arſacẽ: ⁊ poſuit eũ in
γεν αὐτὸν πρὸς ἀρσάκην, καὶ ἔθετο αὐτὸν ἐν
cuſtodia. ⁊ ſiluit terra oibꝰ
φυλακῇ. καὶ ἡσύχασεν ἡ γῆ πάσας τὰς
diebꝰ ſimonis. ⁊ queſiuit bona
ἡμέρας σίμωνος. καὶ ἐζήτησεν ἀγαθὰ τῷ
gẽti ſue: ⁊ placuit illis poteſtas
ἔθνει αὐτοῦ, καὶ ἤρεσεν αὐτοῖς ἡ ἐξουσία
eiꝰ ⁊ gloria eiꝰ oibꝰ die=
αὐτοῦ καὶ ἡ δόξα αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέ
bꝰ. ⁊ cũ oĩ glia ſua acce
ρας. καὶ μετὰ πάσης τῆς δόξης αὐτοῦ ἔλα
pit ioppẽ in portũ. ⁊ fecit in
βε τὴν ἰόππην εἰς λιμένα. καὶ ἐποίησεν εἴ
troitũ in iſulis maris. ⁊ dilata
σοδον ταῖς νήσοις τῆς θαλάσσης. καὶ ἐπλά
uit fines gẽti ſue ⁊ obtinuit
τυνε τὰ ὅρια τῷ ἔθνει αὐτοῦ καὶ ἐκράτησε
regionẽ. ⁊ cõgregauit captiuitatẽ A
τῆς χώρας. καὶ συνήγαγεν αἰχμαλωσίαν
multã ⁊ dñatus eſt gazare ⁊ beth=
πολλὴν καὶ ἐκυρίευσε γαζάρων καὶ βαιθ=
ſure ⁊ arcis. ⁊ abſtulit imũ
σούρων καὶ τῆς ἄκρας. καὶ ἐξῆρε τὰς ἀκα
ditias ex ea: ⁊ nõ erat reſi=
θαρσίας ἐξ αὐτῆς, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἀντικείμε
ſtẽs ei. ⁊ erãt colẽtes terrã ſu
νος αὐτῷ. καὶ ἦσαν γεωργοῦντες τὴν γῆν αὐ
am cũ pace. ⁊ terra ãt dabat
τῶν μετ' εἰρήνης. καὶ ἡ γῆ δὲ ἐδίδου τὰ
fructꝰ ſuos ⁊ ligna cãpoꝝ
γεννήματα αὐτῆς καὶ τὰ ξύλα τῶν πεδίων
fructũ ſuũ. ſeniores in
τὸν καρπὸν αὐτῶν. πρεσβύτεροι ἐν ταῖς
plateis ſedebãt. oẽs de bonis
πλατείαις ἐκάθηντο. πάντες περὶ ἀγαθῶν
cõſultabãt ĩ cõmũi: ⁊ iuuenes induerũt
ἐκοινολογοῦντο, καὶ οἱ νεανίσκοι ἐνεδύσαντο
glĩas ⁊ ſtolas belli. ciuitatibꝰ B
δόξας καὶ στολὰς πολέμου. ταῖς πόλεσιν
tribuebat alimonias. ⁊ cõſtituit eas
ἐχορήγησε βρώματα. καὶ ἔταξεν αὐτὰς
in vaſis munitionis vſq; quo nomi=
ἐν σκεύεσιν ὀχυρώσεως ἕως ὅτου ὠνομά
natũ ẽ nomẽ glĩe eiꝰ vſq; ad extremũ
σθη τὸ ὄνομα τῆς δόξης αὐτοῦ ἕως ἄκρου
terre. fecit pacẽ ſup
τῆς γῆς, ἐποίησε τὴν εἰρήνην ἐπὶ τῆς
terrã: ⁊ letatꝰ eſt iſrl̃ letitia
γῆς, καὶ εὐφράνθη ἰσραὴλ εὐφροσύνην
magna. ⁊ ſedit vnuſq̃ſq; ſub
μεγάλην. καὶ ἐκάθισεν ἕκαστος ὑπὸ τὴν

© Biblioteca Nacional de España

vite ſua ⁊ ficu ſua. ⁊ nō
ἄμπελον αὐτοῦ καὶ τὴν συκῆν αὐτοῦ. καὶ οὐκ
erat exterrēs eos. ⁊ defecit impu
ἦν ὁ ἐκφοβῶν αὐτούς. καὶ ἐξέλιπε πολε=
gnās eos ſup terrā. ⁊ reges
μῶν αὐτοὺς ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ οἱ βασιλεῖς
cōtriti ſunt in dieb⁹ illis. ⁊
συνετρίβησαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις. καὶ
cōfirmauit oēs hūiles ppl̄i
ἐστήριστε πάντας τοὺς ταπεινοὺς τοῦ λαοῦ
C fui. legē exquiſiuit: ⁊ abſtulit oēm
αὐτοῦ. τὸν νόμον ἐξεζήτησε, καὶ ἐξῆρε πάντα
iniquū ⁊ malū. ſancta gl̄ificauit: ⁊
ἄνομον καὶ πονηρόν. τὰ ἅγια ἐδόξασε, καὶ
multiplicauit vaſa ſctōꝝ. ⁊ audierūt
ἐπλήθυνε τὰ σκεύη τῶν ἁγίων. καὶ ἤκουσαν
in roma ꝙ defunct⁹ eēt ionathas ⁊ vſqꝫ i ſpar=
ἐν ῥώμῃ ὅτι ἀπέθανεν ἰωνάθαν καὶ ἕως σπαρ
tā: ⁊ triſtati ſunt valde. vt āt audierūt
της, καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα. ὡς δὲ ἤκουσαν
ꝙ ſimon frater ei⁹ fact⁹ eſt pro il=
ὅτι σίμων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ γέγονεν ἀντ' αὐ
lo ſūm⁹ ſacerdos: ⁊ obtinet regionē
τοῦ ἀρχιερεύς, καὶ ἐπικρατεῖ τῆς χώρας
⁊ ciuitates q̄ in ea: ſcripſerūt ad
καὶ τῶν πόλεων τῶν ἐν αὐτῇ, ἔγραψαν πρὸς
eū tabulis ereis vt renouarēt
αὐτὸν δέλτοις χαλκαῖς τοῦ ἀνανεώσασθαι
erga eū amicitiā ⁊ ſocietatē
πρὸς αὐτὸν φιλίαν καὶ τὴν συμμαχίαν
quā cōſtituerūt cū iuda ⁊ ionatha
ἣν ἔστησαν πρὸς ἰούδαν καὶ ἰωνάθαν τοὺς
fratrib⁹ ei⁹. ⁊ lecte ſunt corā
ἀδελφοὺς αὐτοῦ. καὶ ἀνεγνώσθησαν ἐνώπι
eccleſia in hierl̄m. ⁊ hoc
ον τῆς ἐκκλησίας ἐν ἱλῆμ. καὶ τοῦτο τὸ
D exēplū epiſtolaꝝ q̄s miſe=
ἀντίγραφον τῶν ἐπιστολῶν ὧν ἀπέστει=
rūt ſpartiate. ſpartiataꝝ pn̄cipes
λαν οἱ σπαρτιᾶται. σπαρτιατῶν ἄρχοντες
⁊ ciuitas: ſimoni ſacerdoti magno ⁊
καὶ ἡ πόλις, σίμωνι ἱερεῖ μεγάλῳ καὶ τοῖς
ſenioribus ⁊ ſacerdotib⁹ ⁊ reli
πρεσβυτέροις καὶ τοῖς ἱερεῦσι καὶ τῷ λοι
quo ppl̄o iudeoꝝ fratrib⁹ gaudere.
πῷ δήμῳ τῶν ἰουδαίων ἀδελφοῖς χαίρειν.
legati miſſi ad po=
οἱ πρεσβευταὶ οἱ ἀποσταλέντες πρὸς τὸν δῆ
pulū nr̄m nūciauerūt nobis de glo
μον ἡμῶν ἀπήγγειλαν ἡμῖν περὶ τῆς δό=
ria vr̄a ⁊ honore. ⁊ gauiſi ſum⁹ in
ξης ὑμῶν καὶ τιμῆς. καὶ εὐφράνθημεν ἐπὶ τῇ
introitu eoꝝ: ⁊ reſcripſim⁹ q̄ ab ip=
ἐφόδῳ αὐτῶν, καὶ ἀνεγράψαμεν τὰ ὑπ' αὐ
ſis dicta ſunt in cōcilijs ppl̄i
τῶν εἰρημένα ἐν ταῖς βουλαῖς τοῦ δήμου
ſic. numeni⁹ antiochi ⁊ antipater
οὕτως. νουμήνιος ἀντιόχου καὶ ἀντίπατρος
iaſonis legati iudeoꝝ venerūt
ἰάσωνος πρεσβευταὶ ἰουδαίων ἦλθοσαν
ad nos ad renouādū erga nos
πρὸς ἡμᾶς ἀνανεούμενοι τὴν πρὸς ἡμᾶς
amicitiā. ⁊ placuit ppl̄o excipere
E φιλίαν. καὶ ἤρεσε τῷ δήμῳ ἐπιδέξασθαι
viros gl̄ioſe ⁊ vt poneret
τοὺς ἄνδρας ἐνδόξως καὶ τοῦ θέσθαι τὸ
exēplū ſmonū illoꝝ in patē
ἀντίγραφον τῶν λόγων αὐτῶν ἐν τοῖς ἀπο
tibus ppl̄o libris: vt memo
δεδειγμένοις τῷ δήμῳ βιβλίοις, τοῦ μνημό
riā hēret ppl̄s ſpartiataꝝ.
συνον ἔχειν τὸν δῆμον τῶν σπαρτιατῶν. τὸ
at exēplū hoꝝ ſcripſerūt ſimoni
δὲ ἀντίγραφον τούτων ἔγραψαν σίμωνι τῷ

vite ſua: & ſub ficulnea ſua: & non erat
qui eos terreret. Defecit impugnans
eos ſuper terram: reges contriti ſunt in
diebus illis. Et confirmauit omnes hu
miles populi ſui: & legem exquiſiuit: &
abſtulit omnem iniquum & malum.
Sancta glorificauit: & multiplicauit va
ſa ſanctorum. Et auditum eſt rome.
quia defunctus eſſet ionathas & vſqꝫ in
ſpartiatas: & contriſtati ſunt valde. Vt
audierunt autem ꝙ ſimon frater eius
factus eſſet ſūmus ſacerdos loco eius:
& ipſe obtineret omnem regionem &
ciuitates in ea: ſcripſerunt ad eum tabu
lis ereis: vt renouarent amicitias & ſo=
cietatem quam fecerat cum iuda & cū
ionatha fratribus eius: & lecte ſunt in
cōſpectu eccleſie in hieruſalem. Et hoc
exemplum epiſtolarum quas ſpartiate
miſerunt. Spartianorum principes &
ciuitates: ſimoni ſacerdoti magno & ſe
nioribus & ſacerdotibus: & reliquo po
pulo iudeorum fratribus ſalutem. Le
gati qui miſſi ſunt ad populum noſtruꝫ
nunciauerunt nobis de veſtra gloria &
honore & leticia: & gauiſi ſumus in in=
troitu eorum. Et ſcripſimus que ab eis
erant dicta in concilijs populi ſic. Nu
menius antiochi: & antipater iaſonis fi
lius legati iudeorum venerunt ad nos
renouantes nobiſcum amicitiam pri=
ſtinam. Et placuit populo excipere vi
ros glorioſe: & ponere exemplum ſer=
monum eorum in ſegregatis populi li=
bris: vt ſit ad memoriam populo ſpar=
tiatarum. Exemplum autem horum
ſcripſimus ſimoni magno ſacerdoti.
Poſt hec autem miſit ſimon numeniū
romaꝫ habentem clypeuꝫ aureum ma
gnum pondo minarum mille ad ſtatuē
dam cum eis ſocietatem. Cum autem
audiſſet populus romanus ſermones
iſtos dixerunt. Quam gratiarum act o
nem reddemus ſimoni & filiis eius. Re
ſtituit enim ipſe fratres ſuos & expu=
gnauit inimicos iſrael ab eis: & ſtatue=
runt ei libertatem: & deſcripſerunt in
tabulis ereis: & poſuerunt in titulis in
monte ſion. Et hoc eſt exemplum ſcri
pture. Octauadecima die menſis elul
āno cēteſimoſeptuageſimoſecundo an
no tertio ſub ſimone ſacerdote magno
in aſſaramel in conuentu magno ſacer
dotum & populi & principū & gētis &
ſeniorū regiōis: nota facta ſunt hec. qm̄
frequēter facta ſunt p̄lia in regiōe nr̄a.
Simon aūt mattathie filius ex filiis ia=
rib & fratres eius dederūt ſe piculo: & re
ſtiterūt aduerſariis gētis ſue vt ſtarēt ſā
cta ipſorū & lex: & gl̄ia magna gl̄ifica=
uerūt gētē ſuā. Et cōgregauit ionathas
gētē ſuā: & fact⁹ eſt illis ſacerdos magn⁹
& appoſit⁹ eſt ad ppl̄m ſuū: et voluerūt
inimici eorū calcare ſancta: & atterere
regionē ipſorū & extēdere man⁹ in ſan
cta ſanctorū. Tūc reſtitit ſimō & pugna
uit p̄ gēte ſua & erogauit pecūias mul=
tas: & armauit viros virtutis gētis ſue:
& dedit illis ſtipēdia & muniuit ciuitates
iudee & bethſurā q̄ erat in finib⁹ iudee
vbi erant arma hoſtiuꝫ antea: & poſuit

pn̄cipi ſacerdotū. poſt hec miſit ſimon
ἀρχιερεῖ. μετὰ ταῦτα ἀπέστειλε σίμων τὸν
numeniū in romā habētē clypeū au=
νουμήνιον εἰς ῥώμην ἔχοντα ἀσπίδα χρυ
reū magnū pōdo minaꝝ miliū ad ſta
σῆν μεγάλην ὁλκῆς μνῶν χιλίων εἰς τὸ στῆ=
tuēdā cū eis ſocietatē. vt āt audi
σαι πρὸς αὐτοὺς τὴν συμμαχίαν. ὡς δὲ ἤκου
uit ppl̄s ſmones iſtos dixerūt. quā
σεν ὁ δῆμος τῶν λόγων τούτων εἶπαν. τίνα
gr̄am reddem⁹ ſimoni ⁊ filijs
χάριν ἀποδώσομεν σίμωνι καὶ τοῖς υἱοῖς
ei⁹. firmauit em̄ ip̄e ⁊ fratres ei⁹
αὐτοῦ. ἐστήρισε γὰρ αὐτὸς καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ
⁊ dom⁹ patris ei⁹. ⁊ expugnauerūt
καὶ ὁ οἶκος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. καὶ ἐπολέμησαν
inimicos iſrl̄ ab eis: ⁊ ſtatuerūt
τοὺς ἐχθροὺς ἰσραὴλ ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἔστησαν
ei libertatē. ⁊ deſcripſerūt in tabulis
αὐτῷ ἐλευθερίαν. καὶ κατέγραψαν ἐν δέλτοις
ereis: ⁊ poſuerūt i colūnis in mōte ſi=
χαλκαῖς, καὶ ἔθεντο ἐν στήλαις ἐν ὄρει σι=
on. ⁊ hoc exēplū ſcri
ών. καὶ τοῦτο τὸ ἀντίγραφον τῆς γρα=
pture. decima octaua elul: anno ſecūdo
φῆς. ὀκτωκαιδεκάτῃ ἐλούλ, ἔτους δευτέρου
⁊ ſeptuageſimo ⁊ cēteſimo: ⁊ hic
καὶ ἑβδομηκοστοῦ καὶ ἑκατοστοῦ, καὶ τοῦτο
terti⁹ ann⁹: ſub ſimone pn̄cipe ſacerdotū i
τρίτον ἔτος, ἐπὶ σίμωνος ἀρχιερέως ἐν
ſaramel: in cōuentu magno ſacer=
σαραμέλ, ἐπὶ συναγωγῆς μεγάλης ἱερέ=
dotū ⁊ ppl̄i ⁊ principū gētis ⁊
ων καὶ λαοῦ καὶ ἀρχόντων ἔθνους καὶ τῶν
ſenioꝝ regiōis innotuit nobis:
πρεσβυτέρων τῆς χώρας ἐγνώρισεν ἡμῖν,
qm̄ frequēter facta ſunt p̄lia in
ἐπεὶ πολλάκις ἐγενήθησαν πόλεμοι ἐν τῇ
regiōe. ſimon āt mattathie fili⁹ fili
χώρᾳ. σίμων δὲ ὁ ματταθίου ὁ υἱὸς τῶν υἱ
orū iarib ⁊ fratres ei⁹ dederūt ſe ip
ῶν ἰαρίβ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἔδωκαν ἑαυ=
ſos piculo: ⁊ reſtiterūt aduerſa
τοὺς τῷ κινδύνῳ, καὶ ἀντέστησαν τοῖς ὑπεναν
rijs gētis ſue: vt ſtarent ſancta ip
τίοις τοῦ ἔθνους αὐτῶν, ὅπως σταθῇ τὰ ἅγια αὐ
ſoꝝ ⁊ lex. ⁊ gl̄ia magna glorificauerūt
τῶν καὶ ὁ νόμος. καὶ δόξῃ μεγάλῃ ἐδόξασαν τὸ
gētē ſuā. ⁊ cōgregauit ionathas gētē ſu=
ἔθνος αὐτῶν. καὶ ἤθροισε ἰωνάθαν τὸ ἔθνος αὐ=
am. ⁊ fact⁹ eſt eis pn̄ceps ſacerdotū: ⁊ appo
τῶν. καὶ ἐγενήθη αὐτοῖς ἀρχιερεύς, καὶ προσε
ſit⁹ ē ad ppl̄ꝫ ſuū. ⁊ voluerūt inimi
τέθη πρὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ. καὶ ἐβουλήθησαν οἱ ἐχ
ci coꝝ aſcēdere in regionē eo
θροὶ αὐτῶν ἐμβατεῦσαι εἰς τὴν χώραν αὐ
rū vt cōtererēt regionē illoꝝ ⁊ extēde
τῶν τοῦ ἐκτρίψαι τὴν χώραν αὐτῶν καὶ ἐκτεῖ
rēt man⁹ in ſanta coꝝ. tūc ſurrexit ſi
ναι χεῖρ' ἐπὶ τὰ ἅγια αὐτῶν. τότε ἀνέστη σί
mon ⁊ pugnauit pro gēte ſua. ⁊
μων καὶ ἐπολέμησε περὶ τοῦ ἔθνους αὐτοῦ. καὶ
expēdit pecunias multas ex ſuis. ⁊
ἐδαπάνησε χρήματα πολλὰ τῶν ἑαυτοῦ. καὶ
armauit viros exercit⁹ gē
ὡπλοδότησε τοὺς ἄνδρας τῆς δυνάμεως τοῦ ἔθ
tis ſue: ⁊ dedit eis ſtipēdia. ⁊ mu
νους αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὀψώνια. καὶ ὠ=
niuit ciuitates iudee ⁊ beth=
χύρωσε τὰς πόλεις τῆς ἰουδαίας καὶ τὴν βαιθ
ſuran q̄ in finib⁹ iudee: vbi erāt
σούραν τὴν ἐπὶ τῶν ὁρίων τῆς ἰουδαίας, οὗ ἦν
arma hoſtiū pri⁹. ⁊ poſuit
τὰ ὅπλα τῶν πολεμίων τὸ πρότερον. καὶ ἔθετο

© Biblioteca Nacional de España

illic preſidiũ viros iudeos. ⁊ ioppen
ἐκεῖ φρουρὰν ἄνδρας ἰουδαίους, καὶ ἰόππην
muniuit q̃ in mari: ⁊ ga
ὠχύρωσε τὴν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ τὴν γά
ʒara q̃ in finib⁹ azoti in q̃ habitabãt
ζαρα τὴν ἐπὶ τῶν ὁρίων ἀζώτου ἐν ᾗ ᾤκουσαν
hoſtes pri⁹ illic. ⁊ collocauit
οἱ πολέμιοι τὸ πρότερον ἐκεῖ. καὶ κατῴκισεν
illic iudeos. ⁊ q̃cũq; apta erãt ad
ἐκεῖ ἰουδαίους. καὶ ὅσα ἐπιτήδεια ἦν πρὸς
hoꝝ correptionẽ poſuit in eis. ⁊
τὴν τούτων ἐπανόρθωσιν ἔθετο ἐν αὐτοῖς. καὶ
vidit ppl's fidẽ ſimonis ⁊
εἶδεν ὁ λαὸς τὴν πίστιν τοῦ σίμωνος καὶ τὴν
gl'iam quã cogitauit facere gẽti
δόξαν ἣν ἐβουλεύσατο ποιῆσαι τῷ ἔθνει
ſue: ⁊ poſuerũt eũ ducẽ ſuũ
αὐτοῦ, καὶ ἔθεντο αὐτὸν ἡγούμενον αὐτῶν
⁊ p̃ncipẽ ſacerdotũ: q2 ip̃e fecit
καὶ ἀρχιερέα, διὰ τὸ αὐτὸν πεποιηκέναι
oĩa hec. ⁊ iuſticiã ⁊
πάντα ταῦτα. καὶ τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν
fidẽ quã cõſeruauit gẽti ſue. ⁊
πίστιν ἣν συνετήρησε τῷ ἔθνει αὐτοῦ. καὶ
q̃ſiuit oĩ modo exaltare ppl'm
ἐζήτησε παντὶ τρόπῳ ὑψῶσαι τὸν λαὸν
ſuũ. ⁊ in dieb⁹ ei⁹ pſperatũ ẽ
αὐτοῦ. καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ εὐωδώθη
in manib⁹ ei⁹: vt tollerent gẽtes
ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ, τοῦ ἐξαρθῆναι τὰ ἔθνη
de regione ip̃oꝝ ⁊ q̃ ſunt in ciuitate
ἐκ τῆς χώρας αὐτῶν καὶ τοὺς ἐν τῇ πόλει
dauid q̃ in hierl'm. q̃ fecerũt ſibi
δαυὶδ τοὺς ἐν ἱλῆμ. οἳ ἐποίησαν ἑαυτοῖς
arcẽ de q̃ egrediebant ⁊ cõtaminabãt in
ἄκραν ἐξ ἧς ἐξεπορεύοντο καὶ ἐμίαινον κύ
circuitu ſanctoꝝ ⁊ faciebãt plagã ma
κλῳ τῶν ἁγίων καὶ ἐποίουν πληγὴν μεγά
gnã in caſtitate. ⁊ collocauit in ea
λην ἐν τῇ ἁγνείᾳ, καὶ κατῴκισεν ἐν αὐτῇ
viros iudeos: ⁊ muniuit eã
ἄνδρας ἰουδαίους, καὶ ὠχύρωσεν αὐτὴν
ad tutamẽtũ regionis ⁊ ciuita
πρὸς ἀσφάλειαν τῆς χώρας καὶ τῆς πόλε
tis. ⁊ exaltauit muros hierl'm. ⁊
ως. καὶ ὕψωσε τὰ τείχη ἱερουσαλήμ. καὶ ὁ
rex demetri⁹ ſtatuit ei ſũ
βασιλεὺς δημήτριος ἔστησεν αὐτῷ τὴν ἀρ
mũ ſacerdotiũ ſm̃ oĩa. ⁊ fecit e
χιερωσύνην κατὰ πάντα. καὶ ἐποίησεν αὐ
um ex amicis ſuis: ⁊ gl'ificauit eũ gl'ia
τὸν τῶν φίλων αὐτοῦ, καὶ ἐδόξασεν αὐτὸν δόξῃ
magna. auditũ ẽ eñ ꝙ appellant
μεγάλῃ. ἠκούσθη γὰρ ὅτι προσαγορεύονται οἱ
iudei a romanis amici ⁊ ſo
ἰουδαῖοι ἀπὸ ῥωμαίων φίλοι καὶ σύμμα
cij. ⁊ ꝙ occurrerũt legatis
χοι. καὶ ὅτι ἀπήντησαν τοῖς πρεσβευταῖς
ſimonis gl'ioſe. ⁊ q2 ɔſenſerunt iu
σίμωνος ἐνδόξως. καὶ ὅτι εὐδόκησαν οἱ ἰου
dei ⁊ ſacerdotes eſſe eoꝝ ſimo
δαῖοι καὶ οἱ ἱερεῖς τοῦ εἶναι αὐτῶν σίμω
nẽ ducẽ ⁊ ſũmũ ſacerdotẽ in ſeculũ
να ἡγούμενον καὶ ἀρχιερέα εἰς τὸν αἰῶνα
donec reſurgat ꝓpheta fidelis ⁊ vt
ἕως τοῦ ἀναστῆναι προφήτην πιστὸν καὶ τοῦ
ſit ſup̃ eos dux. ⁊ vt cura ſit
εἶναι ἐπ' αὐτὸν στρατηγόν. καὶ ὅπως μέλῃ
ei de ſanctis cõſtituere p̃ eũ
αὐτῷ περὶ τῶν ἁγίων καθιστάναι δι' αὐτοῦ
ſup̃ op̃a eoꝝ ⁊ ſup̃ regionẽ
ἐπὶ τῶν ἔργων αὐτῶν καὶ ἐπὶ τῆς χώρας

illic preſidiũ viros iudeos. Et ioppẽ muniuit q̃ erat ad mare: & gazarã q̃ eſt in finibus azoti: in qua hoſtes antea habitabant: & collocauit illic iudeos & quecunq; apta erant ad correptionem eorum poſuit in eis: & vidit populus aptũ ſimonis & gloriam quam cogitabat facere genti ſue: & poſuerunt eum ducẽ ſuum & principem ſacerdotum: eo ꝙ ipſe fecerit hec omnia: & iuſticiam & fidem quam conſeruauit genti ſue: & exquiſiuit omni modo exaltare populuʒ ſuum: & in diebus eius proſperatum eſt in manibus eius vt tollerentur gentes de regione ipſorum: & qui in ciuitate dauid erant in hieruſalem in arce de q̃ procedebant & contaminabant omnia que in circuitu ſanctorum ſunt: & inferebant plagam magnã caſtitati: & collocauit in ea viros iudeos ad tutamentũ regionis & ciuitatis: & exaltauit muros in hieruſalem. Et rex demetrius ſtatuit illi ſũmum ſacerdotium: ſecunduʒ hec fecit eum amicum ſuum: et glorificauit eum gloria magna. Audiuit eniʒ ꝙ appellati ſunt iudei a romanis amici & ſocii & fratres: & quia ſuſceperunt legatos ſimonis glorioſe: & quia iudei & ſacerdotes eorum conſenſerunt euʒ eſſe ducem ſuum: & ſũmum ſacerdotẽ in eternum donec ſurgat propheta fidelis & vt ſit ſuper eos dux: & vt cura eſſet illi pro ſanctis: & vt conſtitueret prepoſitos ſuper opera eorum & ſuper regionem: & ſuper arma & ſuper preſidia: & cura ſit illi de ſanctis: & vt audiatur ab omnibus: & ſcribantur in nomine eius omnes conſcriptiones in regione: & vt operiatur purpura & auro: & ne liceat vlli ex ppl'o et ex ſacerdotib⁹ irritum facere aliquid horuʒ: & contradicere his que ab eo dicuntur: aut conuocare conuentum in regione ſine ip̃o & veſtiri purpura et vti fibula aurea: q autem fecerit extra hec: aut irritum fecerit aliquid horum: reus erit. Et cõplacuit omni populo ſtatuere ſimoneʒ et facere ſecundum verba iſta: & ſuſcepit ſimon: & placuit ei vt ſummo ſacerdotio fungeretur: & eſſet dux et princeps gentis iudeorum & ſacerdotum: & preeſſet omnibus: & ſcripturam iſtam dixerũt ponere in tabulis ereis: & ponere eas in peribolo ſanctoruʒ in loco celebri. Exemplum autem eorum ponere in erario: vt habeat ſimõ et filii eius.

Capitulum decimum quintum.

ET miſit rex antiochus filius demetrii epiſtolas ab inſulis maris ſimoni ſacerdoti: & principi gẽtis iudeorũ & vniuerſe genti: & erant continentes hunc modum. Rex antiochus ſimoni ſacerdoti magno et genti iudeoruʒ ſalutem. Quoniam quidam peſtilentes obtinuerunt regnum patrum noſtrorum: volo autem vendicare regnuʒ et reſtituere illud ſicut erat antea: & electam feci multitudinem exercitus: & feci naues bellicas. ○○○○○○○○○○○○○○○○○○○

⁊ ſup̃ arma ⁊ ſup̃ munitio
καὶ ἐπὶ τῶν ὅπλων καὶ ἐπὶ τῶν ὀχυρω
nes: ⁊ vt cura ſit ei de
μάτων, καὶ ὅπως μέλῃ αὐτῷ περὶ τῶν
ſanctis. ⁊ vt audiat ab oĩb⁹
ἁγίων. καὶ ὅπως ἀκούηται ὑπὸ πάντων
⁊ vt ſcribant in noĩe eius
καὶ ὅπως γράφωνται ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ
oẽs cõſcriptiones in regiõe. ⁊ vt
πᾶσαι συγγραφαὶ ἐν τῇ χώρᾳ. καὶ ὅπως
operiat purpura ⁊ aurũ ferat. F
περιβάλληται πορφύραν καὶ χρυσοφορῇ.
⁊ nõ licebit vlli ex ppl'o ⁊ ſacer
καὶ οὐκ ἐξέσται οὐδενὶ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἱε
dotib⁹ irritũ facere aliq̃d hoꝝ ⁊ cõtradicere
ρέων ἀθετῆσαί τι τούτων καὶ ἀντειπεῖν
ab eo dicẽdis ⁊ cõuoca
τοῖς ὑπ' αὐτοῦ ῥηθησομένοις καὶ ἐπισυστρέ
re cõuentũ in regiõe ſine ip̃o. ⁊
ψαι συστροφὴν ἐν τῇ χώρᾳ ἄνευ αὐτοῦ. καὶ
veſtiri purpura ⁊ infibula
περιβάλλεσθαι πορφύραν καὶ ἐμπορποῦ
ri fibula aurea. q̃ ãt p̃ter hec
σθαι πόρπην χρυσῆν. ὃς δ' ἂν παρὰ ταῦ
fecerit aut irritũ fecerit q̃cq̃ʒ hoꝝ re⁹
τα ποιήσῃ ἢ ἀθετήσῃ τι τούτων ἔνοχος
erit. ⁊ placuit oĩ ppl'o ſtatuere ſi
ἔσται. καὶ εὐδόκησε πᾶς ὁ λαὸς θέσθαι σί
monẽ facere ſm̃ verba iſta.
μωνι ποιῆσαι κατὰ τοὺς λόγους τούτους.
⁊ ſuſcepit ſimon ⁊ placuit eſſe ſũ
καὶ ἐπεδέξατο σίμων καὶ εὐδόκησεν ἀρχι
mũ ſacerdotẽ ⁊ eſſe ducẽ ⁊ p̃ncipẽ gẽ G
ερατεύειν καὶ εἶναι στρατηγὸς καὶ ἐθνάρχης
tis iudeoꝝ. ⁊ ſacerdotũ ⁊ p̃eſſe
τῶν ἰουδαίων. καὶ ἱερέων καὶ τοῦ προστατῆ
oĩb⁹. ⁊ ſcripturã iſtã dixerũt
σαι πάντων. καὶ τὴν γραφὴν ταύτην εἶπαν
poni in tabulis ereis: ⁊ ſtatuere il
θέσθαι ἐν δέλτοις χαλκαῖς, καὶ στῆσαι αὐ
las in p̃ibolo ſctõꝝ in loco cele
τὰς ἐν περιβόλῳ τῶν ἁγίων ἐν τόπῳ ἐπι
bri. at exẽpla eaꝝ poni in
σήμῳ. τὰ δὲ ἀντίγραφα αὐτῶν θέσθαι ἐν τῷ
erario: vt hẽat ſimon ⁊ filij ei⁹.
γαζοφυλακίῳ, ὅπως ἔχῃ σίμων καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ
E⁊ miſit antioch⁹ fili⁹ de C.15.
Καὶ ἀπέστειλεν ἀντίοχος υἱὸς δη
metrij regis epiſtolas ab
μητρίου τοῦ βασιλέως ἐπιστολὰς ἀπὸ
iſulis maris ſimoni ſacerdoti ⁊
τῶν νήσων τῆς θαλάσσης σίμωνι ἱερεῖ καὶ
p̃ncipi gẽtis iudeoꝝ. ⁊ vniuerſe gẽti.
ἐθνάρχῃ τῶν ἰουδαίων καὶ παντὶ τῷ ἔθνει.
⁊ erãt cõtinẽtes modũ hũc.
καὶ ἦσαν περιέχουσαι τὸν τρόπον τοῦτον.
rex antioch⁹ ſimoni ſacerdoti magno
βασιλεὺς ἀντίοχος σίμωνι ἱερεῖ μεγάλῳ
⁊ p̃ncipi gẽtis ⁊ gẽti iudeoꝝ gaudere. quo
καὶ ἐθνάρχῃ καὶ ἔθνει ἰουδαίων χαίρειν. ἐπει
niã viri peſtilẽtes obtinuerũt re A
δὴ ἄνδρες λοιμοὶ κατεκράτησαν τῆς βα
gnũ patrũ nr̃oꝝ: volo ãt
σιλείας τῶν πατέρων ἡμῶν, βούλομαι δὲ
vẽdicare regnũ: vt
ἀντιποιήσασθαι τῆς βασιλείας, ὅπως
reſtituã illud vt erat prius.
ἀποκαταστήσω αὐτὴν ὡς ἦν πρότερον.
collegi ãt multitudinẽ exercituũ: ⁊
ἐξενολόγησα δὲ πλῆθος δυνάμεων, καὶ
paraui naues bellicas.
κατεσκεύασα πλοῖα πολεμικά. ○○○○○

© Biblioteca Nacional de España

volo ãt procedere ꝑ regionẽ:
βούλομαι δὲ ἐκβῆναι κατὰ τὴν χώραν,
vt vlciſcar eos q̃ corruperũt
ὅπως μετέλθω τοὺς κατεφθαρκότας τὴν χώ
regionẽ nr̃am ⁊ q̃ deſolauerũt ciuitates
ραν ἡμῶν καὶ τοὺς ἠρημωκότας πόλεις πολ
B multas in regno. nũc ergo ſtatuo tibi om
λὰς ἐν τῇ βασιλείᾳ. νῦν οὖν ἵστημί σοι πάν
nes ablationes q̃s remiſerũt tibi q̃ ãte me
τα τὰ ἀφαιρέματα ἃ ἀφῆκάν σοι οἱ πρὸ ἐμοῦ
reges. ⁊ q̃cũq; alia dona remiſerũt
βασιλεῖς. καὶ ὅσα ἄλλα ἀφέματα ἀφῆκάν
tibi ⁊ ꝑmiſerũt tibi facere ꝑcuſſurã ꝓ
σοι καὶ ἐπέτρεψάν σοι ποιῆσαι κόμμα ἴδι
prii numiſma regioni tue. hieruſalẽ ãt ⁊ ſctã
ον νόμισμα τῇ χώρᾳ σου. ἱλημ δὲ καὶ τὰ ἅγια
eſſe libera. ⁊ oĩa arma q̃ fa
εἶναι ἐλεύθερα. καὶ πάντα τὰ ὅπλα ὅσα κα
bricaſti ⁊ munitiones q̃s cõſtruxi
τεσκεύακας καὶ τὰ ὀχυρώματα ἃ ὠκοδόμη
ſti q̃s obtines: maneãt tibi. ⁊ oẽ debi
σας ὧν κρατεῖς, μενέτω σοι. καὶ πᾶν ὀφεί
tũ regiũ ⁊ q̃ futura ſũt regia:
λημα βασιλικὸν καὶ τὰ ἐσόμενα βασιλικά,
ex nũc ⁊ in oẽ tpſ re
ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον ἀ
C mittant tibi. cũ ãt cõſtituerim⁹ re
φιέσθω σοι. ὡς δ᾽ ἂν κατασχῶμεν τὴν βα
gnũ nr̃um: gl'ificabim⁹ te ⁊ gẽtẽ
σιλείαν ἡμῶν, δοξάσομεν σε καὶ τὸ ἔθνος
tuã ⁊ tẽplũ glĩa magna. vt mani
σου καὶ τὸ ἱερὸν δόξῃ μεγάλῃ. ὥς τε φα
feſta fiat glĩa vr̃a ĩ vniuerſa
νερὰν γενέσθαι τὴν δόξαν ὑμῶν ἐν πάσῃ
terra. ãno q̃rto ⁊ ſeptuageſimo
τῇ γῇ. ἔτους τετάρτου καὶ ἑβδομηκοστοῦ
⁊ cẽteſimo exijt antioch⁹ in t'rã
καὶ ἑκατοστοῦ ἐξῆλθεν ἀντίοχος εἰς τὴν γῆν
patrũ ſuoꝝ: ⁊ cõuenerũt ad eũ
τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ συνῆλθον πρὸς αὐτὸν
oẽs exercit⁹: ita vt pauci eẽnt
πᾶσαι αἱ δυνάμεις, ὥστε ὀλίγους εἶναι
cũ tryphone. ⁊ pſecut⁹ ẽ eũ antiochus
σὺν τρύφωνι. καὶ ἐδίωξεν αὐτὸν ἀντίοχος
rex. ⁊ venit in dorã fugiẽs
D ὁ βασιλεύς. καὶ ἦλθεν εἰς δῶρα φεύγων
ꝑ mare. ſciebat.n. ꝙ cõgregata
ἐπὶ τῆς θαλάσσης. εἶδε γὰρ ὅτι ἐπισυνῆ
erãt in eũ mala. ⁊ reliquerũt e
κται ἐπ᾽ αὐτὸν τὰ κακά. καὶ ἀφῆκαν αὐ
um exercit⁹ ⁊ applicuit exercitũ antio
τὸν αἱ δυνάμεις. καὶ παρενέβαλεν ἀντίο
ch⁹ ſuꝑ dorã. ⁊ cũ eo duodeci dece mi
χος ἐπὶ δῶρα. καὶ σὺν αὐτῷ δώδεκα μυριά
lia viroꝝ belligeratoꝝ ⁊ octo milia eq̃
δες ἀνδρῶν πολεμιστῶν καὶ ὀκτακισχίλια ἵππ
tũ. ⁊ circuiuit ciuitatẽ ⁊ naues
οι. καὶ ἐκύκλωσε τὴν πόλιν καὶ τὰ πλοῖα
a mari cõgregauit: ⁊ vexabat
ἀπὸ θαλάσσης συνῆψε, καὶ ἔθλιβε τὴν
ciuitatẽ a terra ⁊ mari.
πόλιν ἀπὸ τῆς γῆς καὶ τῆς θαλάσσης.
⁊ nõ ſinebat vllũ egredi ⁊
καὶ οὐκ εἴασεν οὐδένα ἐκπορεύεσθαι καὶ
ingredi. ⁊ venit numeni⁹ ⁊
E εἰσπορεύεσθαι. καὶ ἦλθε νουμήνιος καὶ
q̃ cũ eo ex roma habẽtes epiſto
οἱ παρ᾽ αὐτοῦ ἐκ ῥώμης ἔχοντες ἐπιστο
las regib⁹ ⁊ regionib⁹: in
λὰς τοῖς βασιλεῦσι καὶ ταῖς χώραις, ἐν
q̃b⁹ ſcripta erãt hec. luci⁹ cõſul
αἷς ἐγέγραπτο τάδε. λεύκιος ὕπατος

Volo autem procedere per regionem: vt vlciſcar in eos qui corruperunt regionem noſtram: & qui deſolauerunt ciuitates multas in regno meo. Nunc ergo ſtatuo tibi omnes oblatiões quas remiſerunt tibi ante me omnes reges: & quecunq; alia dona remiſerunt tibi: & permitto tibi facere percuſſurã; proprii numiſmatis in regione tua. Hieruſalem autem ſanctam eſſe et liberam: & omnia arma que fabricata ſunt et preſidia que conſtruxiſti que tenes maneant tibi: & omne debitum regis: & que futura ſunt regi ex hoc & in totum tẽpus remittuntur tibi. Cum autem obtinuerimus regnum noſtrum: glorificabimus te & gentem tuam et templum gloria magna: ita vt manifeſtetur gloria veſtra in vniuerſa terra. Anno centeſimo ſeptuageſimo quarto exiit ãtiochus in terram patrum ſuorum: & conuenerunt ad eum omnes exercitus: ita vt pauci relicti eſſent cum tryphone. Et inſecutus eſt eum antiochus rex: & venit doram fugiens per maritimam. Sciebat enim ꝙ congregata ſunt mala in eum: et reliquit eum exercitus. Et applicuit antiochus ſuper dorã; cum centum viginti milibus virorum belligeratorum: & octo milibus equitum. Et circuiuit ciuitatem: & naues a mari acceſſerunt: & vexabant ciuitatem a terra & mari et neminem ſinebant ingredi vel egredi. Venit autem numenius et qui cum eo fuerant ab vrbe roma habentes epiſtolas regibus & regionibus ſcriptas: in quibus continebantur hec. Lucius conſul romanorum: ptolemeo regi ſalutem. Legati iudeorum venerũt ad nos amici noſtri: renouantes priſtinam amicitiam et ſocietatem: miſſi a ſimone principe ſacerdotum et populo iudeorum. Attulerunt autem et clypeum aureum mĩarum mille. Placuit itaq; nobis ſcribere regibus & regionibus vt nõ inferãt illis mala: neq; impugnent eos: & ciuitates eorum & regiones eorum: et vt non ferant auxilium pugnantibus aduerſus eos. Viſum autem eſt nobis accipere ab eis clypeum. ſi qui ergo peſtilẽtes fugerint de regione ipſorum ad vos: tradite eos ſimoni principi ſacerdotum: vt vindicet in eos ſecundum legem ſuam. Hec eadem ſcripta ſunt demetrio regi: & attalo: & arabe. et arſaci: & in omnes regiones & ſampſame: & ſpartanis: delo: & mido: & ſitione: & carie: & ſamum: & pamphilia; : & lyciam: & alicarnaſum: & rhodum: & faſelida: & choo: & ſiden: & arado: & gortynam: & gnidum: & cyprum: & cyrenen. Exemplum autem eorum ſcripſerunt ſimoni principi ſacerdotum et populo iudeorum. Antiochus autem rex applicuit caſtra in dorã; ſecundo: admouens ei ſẽper manus: & machinas faciens & concluſit tryphonem ne procederet. Et miſit ad eum ſimon

romanoꝝ ptolemeo regi gaudere:
ῥωμαίων πτολεμαίῳ βασιλεῖ χαίρειν. οἱ
legati iudeoꝝ venerũt ad
πρεσβευταὶ τῶν ἰουδαίων ἦλθον πρὸς ἡ
nos amici nr̃i ⁊ ſocij renouã
μᾶς φίλοι ἡμῶν καὶ σύμμαχοι ἀνανεού
tes q̃ ab initio amicitiã ⁊ ſocieta=
μενοι τὴν ἐξ ἀρχῆς φιλίαν καὶ συμμα=
tẽ: miſſi a ſimone
χίαν, ἀπεσταλμένοι ἀπὸ σίμωνος τοῦ
pñcipe ſacerdotũ ⁊ pplo iudeoꝝ.
ἀρχιερέως καὶ τοῦ δήμου τῶν ἰουδαίων.
attulerũt ãt clypeũ aureũ minaꝝ
ἤνεγκαν δὲ ἀσπίδα χρυσῆν ἀπὸ μνῶν
quinq; miliũ. placuit igiẽ nobis ſcribere
πεντακισχιλίων. ἤρεσεν οὖν ἡμῖν γράψαι
regib⁹ ⁊ regionib⁹: vt
τοῖς βασιλεῦσι καὶ ταῖς χώραις, ὅπως
nõ querãt eis mala. ⁊ ne im=
μὴ ἐκζητήσωσιν αὐτοῖς κακά. καὶ μὴ πο=
pugnẽt eos ⁊ ciuitates eo
λεμήσωσιν αὐτοὺς καὶ τὰς πόλεις αὐ=
rũ ⁊ regionẽ coꝝ: ⁊ vt nõ
τῶν καὶ τὴν χώραν αὐτῶν, καὶ ἵνα μὴ
auxilient ipugnãtib⁹ eos.
συμμαχήσωσι τοῖς πολεμοῦσιν αὐτούς.
viſũ ẽ ãt nobis accipe clypeũ ab
ἔδοξε δὲ ἡμῖν δέξασθαι τὴν ἀσπίδα πα
eis. ſi q̃ ergo peſtilẽtes fuge=
ρ᾽ αὐτῶν. εἴ τινες οὖν λοιμοὶ διαπεφεύ=
rũt de regione illoꝝ ad vos:
γασιν ἐκ τῆς χώρας αὐτῶν πρὸς ὑμᾶς,
tradite eos ſimoni pñcipi ſacerdotũ:
παράδοτε αὐτοὺς σίμωνι τῷ ἀρχιερεῖ,
vt vindicet in eos ſm legẽ
ὅπως ἐκδικήσῃ αὐτοὺς κατὰ τὸν νόμον
ſuã. ⁊ hec ſcripſit demetri⁹
αὐτῶν. καὶ ταῦτα ἔγραψε δημήτριος τῷ
regi ⁊ attalo ⁊ arathe ⁊ ar=
βασιλεῖ καὶ ἀττάλῳ καὶ ἀράθῃ καὶ ἀρ=
face ⁊ in oẽs regiões ⁊
σάκῃ καὶ εἰς πάσας τὰς χώρας καὶ
ſampſame ⁊ ſpartiatis: ⁊ in de=
σαμψάμῃ καὶ σπαρτιάταις, καὶ εἰς δῆ
lũ ⁊ in myndum ⁊ in ſicionem ⁊
λον καὶ εἰς μύνδον καὶ εἰς σικυῶνα καὶ
in caridem ⁊ in ſamũ ⁊
εἰς τὴν καρίδα καὶ εἰς σάμον καὶ τὴν
pãphiliam. ⁊ in lyciam ⁊ in
παμφυλίαν. καὶ εἰς τὴν λυκίαν καὶ εἰς
alicarnaſſum ⁊ in co ⁊ in ſiden
ἁλικαρνασσὸν καὶ εἰς κῶ καὶ εἰς σίδην
⁊ in aradon ⁊ et in phaſelidem ⁊
καὶ εἰς ἄραδον καὶ εἰς φασηλίδα καὶ
in gortynam ⁊ gnidũ ⁊ cyprum ⁊
εἰς γόρτυναν καὶ κνίδον καὶ κύπρον καὶ
cyrenem. at exẽplũ coꝝ ſcri
κυρήνην. τὸ δὲ ἀντίγραφον αὐτῶν ἔ=
pſerũt ſimoni pñcipi ſacerdotũ. ãtioch⁹
γραψαν σίμωνι τῷ ἀρχιερεῖ. ἀντίοχος
ãt rex caſtra applicuit in do=
δὲ ὁ βασιλεὺς παρενέβαλεν ἐπὶ δῶ=
rã ſecũdo: admouẽs ſem=
ρα ἐν τῇ δευτέρᾳ, προσάγων διαπαν=
per ei man⁹ ⁊ machinas fa=
τὸς αὐτῇ τὰς χεῖρας καὶ μηχανὰς ποι
ciẽs. ⁊ cõcluſit tryphonẽ
ούμενος. καὶ συνέκλεισε τὸν τρύφωνα
ꝓpẽ ingredi ⁊ egredi
τοῦ εἰσπορεύεσθαι καὶ ἐκπορεύεσθαι.
⁊ miſit ei ſimon
καὶ ἀπέστειλεν αὐτῷ σίμων

© Biblioteca Nacional de España

duo milia viroꝝ electoꝝ vt auxiliarenẽ
διχιλίους ἄνδρας ἐκλεκτοὺς συμμαχῆσαι
ei ⁊ argẽtũ ⁊ auꝝ ⁊ vaſa
αὐτῷ καὶ ἀργύριον καὶ χρυσίον καὶ σκεύη
copioſa. ⁊ nõ voluit ea accipe
ἱκανά. καὶ οὐκ ἠβούλετο αὐτὰ δέξασθαι
ſed rupit oĩa q̃ pepigit cũ eo
ἀλλ' ἠθέτησε πάντα ὅσα συνέθετο αὐτῷ τὸ
pri⁹: ⁊ alienat⁹ eſt ab eo. ⁊ mi=
πρότερον, καὶ ἠλλοτριοῦτο αὐτῷ. καὶ ἀπέ=
ſit ad eũ athenobiũ vnũ de amicis
στειλε πρὸς αὐτὸν ἀθηνόβιον ἕνα τῶν φίλων
ſuis collocutuꝝ cũ ipõ dicẽs. vos
αὐτοῦ κοινολογισόμενον αὐτῷ λέγων. ὑμεῖς
obtinetis ioppen ⁊ gazarã
κατακρατεῖτε τῆς ἰόππης καὶ γαζάρων
⁊ arcẽ q̃ in hierl̃m ciuitates
καὶ τῆς ἄκρας τῆς ἐν ἱερουσαλὴμ πόλεις
regni mei. fines eaꝝ deſola
τῆς βασιλείας μου. τὰ ὅρια αὐτῶν ἠρημώ
ſtis ⁊ feciſtis plagã magnã ſup
σατε καὶ ἐποιήσατε πληγὴν μεγάλην ἐπὶ
terrã. ⁊ dñati eſtis locoꝝ multoꝝ
τῆς γῆς. καὶ ἐκυριεύσατε τόπων πολλῶν
in regno meo. nũc ergo tradite
ἐν τῇ βασιλείᾳ μου. νῦν οὖν παράδοτε τὰς
ciuitates q̃s occupaſtis . ⁊ tributa
πόλεις ἃς κατελάβεσθε καὶ τοὺς φόρους
locoꝝ in q̃b⁹ dñati eſtis finiũ
τῶν τόπων ὧν κατεκυριεύσατε τῶν ὁρίων
q̃ ſunt extra iudeã. ſi ãt nõ: date
τῶν ἐκτὸς τῆς ἰουδαίας. εἰ δὲ μή, δότε
pro eis quingẽta talenta argẽti
ἀντ' αὐτῶν πεντακόσια τάλαντα ἀργυρίου
⁊ exterminij q̃d exterminaſtis: ⁊
καὶ τῆς καταφθορᾶς ἧς κατεφθάρκατε, καὶ
tributoꝝ locoꝝ alia talẽta
τῶν φόρων τῶν τόπων ἄλλα τάλαντα
quingẽta. ſi ãt nõ: aduenietes expu=
πεντακόσια, εἰ δὲ μή, παραγενόμενοι ἐκπο
gnabim⁹ vos. ⁊ venit athenobi⁹ ami
λεμήσομεν ὑμᾶς. καὶ ἦλθεν ἀθηνόβιος φί=
cus regis in hieruſalẽ: ⁊ vi
λος τοῦ βασιλέως εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ εἶ
dit gl̃iam ſimonis ⁊ abacũ cũ
δεν τὴν δόξαν σίμωνος καὶ κυλικεῖον μετὰ
vaſis aureis ⁊ argẽteis ⁊ appa
χρυσωμάτων καὶ ἀργυρωμάτων καὶ παρά
ratũ copioſũ: ⁊ obſtupuit. ⁊ nũciauit
στασιν ἱκανήν, καὶ ἐξίστατο. καὶ ἀπήγγειλεν
ei verba regis. ⁊ reſpõ=
αὐτῷ τοὺς λόγους τοῦ βασιλέως. καὶ ἀπο=
dẽs ſimõ dixit ei. neq; terrã alie=
κριθεὶς σίμων εἶπεν αὐτῷ. οὔτε γῆν ἀλλο
nã ſũpſim⁹ neq; aliena detinui=
τρίαν εἰλήφαμεν οὔτε ἀλλοτρίων κεκρατή
m⁹. ſed hereditatẽ patrũ
καμεν, ἀλλὰ τῆς κληρονομίας τῶν πατέρων
nr̃oꝝ. ab ãt inimicis nr̃is iniuſte in q̃dã
ἡμῶν. ὑπὸ δὲ ἐχθρῶν ἡμῶν ἀκρίτως ἔν τινι
tp̃e poſſeſſa eſt. nos ṽo opportũitatẽ ha
καιρῷ κατεκρατήθη. ἡμεῖς δὲ καιρὸν ἔχον
bẽtes vẽdicam⁹ hereditatẽ patrũ
τες ἀντεχόμεθα τῆς κληρονομίας τῶν πρων
nr̃oꝝ. de ãt ioppe ⁊ gazara q̃ expo
ἡμῶν. περὶ δὲ ἰόππης καὶ γαζάρων ὧν αἰ=
ſtulas: he faciebãt in pp̃lo plagã ma
τεῖς, αὗται ἐποίουν ἐν τῷ λαῷ πληγὴν με
gnã ⁊ in regiõe nr̃a. hoꝝ dabi=
γάλην καὶ τῇ χώρᾳ ἡμῶν. τούτων δώσο
m⁹ talẽta cẽtũ. ⁊ nõ reſpõdit
μεν τάλαντα ἑκατόν. καὶ οὐκ ἀπεκρίθη

duo milia virorum electorum in auxi=
lium:& argentum & aurum et vaſa co=
pioſa:& noluit ea accipere ſed rupit om
nia que pactus eſt cum eo antea : & alie
nauit ſe ab eo:& miſit ad eum athenobi
um vnum de amicis ſuis:vt tractaret cũ
ipſo dicens. Vos tenetis ioppen & ga=
zaram:& arcem que eſt in hieruſaleʒ ci
uitates regni mei:fines earuʒ deſolaſtis
et feciſtis plagã magnã in terra:et domi
nati eſtis per loca multa in regno meo.
Nunc ergo tradite ciuitates quas occu
paſtis:et tributa locorum in quibus do
minati eſtis extra fines iudee. Sin auteʒ
date pro illis quingenta talenta argen=
ti:et exterminii quod exterminaſtis: &
tributorum ciuitatum:alia talenta qn=
genta. Sin autem veniemus et expugna
bimus vos. Et venit athenobius amic⁹
regis in hieruſalem & vidit gloriam ſi=
monis:& claritatem in auro & argen=
to:& apparatũ copioſum & obſtupuit:
& retulit ei verba regis. Et reſpondit
ei ſimon:et dixit ei. Neq; alienam ter
ram ſumpſimus : neq; alienam detine=
mus:ſed hereditatem patrum noſtro=
rum:que iniuſte ab inimicis noſtris ali
quo tempore poſſeſſa eſt. Nos vero tẽ=
pus habentes vendicamus hereditateʒ
patrum noſtrorum. Nã de ioppe & ga=
zara: que expoſtulas:ipſi faciebant in
populo plagam magnã & in regione
noſtra:horum damus talenta centum.
Et non reſpondit ei athenobi⁹ verbũ.
Reuerſus autem cum ira ad regem re=
nunciauit ei verba iſta:& gloriam ſimo
nis & vniuerſa que vidit:& iratus eſt rex
ira magna. Tryphon autem fugit naui
in orthoſaida. Et conſtituit rex cende=
beum ducem maritimum et exercituʒ
peditum & equitum dedit illi. Et man=
dauit illi mouere caſtra contra faciem iu
dee:& mandauit ei edificare cedronẽ:
& obſtruere portas ciuitatis: & debella
re populum. Rex auteʒ perſequebatur
tryphonem. Et peruenit cendebeus iã=
niam:& cepit irritare plebem: & cõcul=
care iudeam & captiuare populum & in
terficere:& edificare cedronem. Et col
locauit: illic eqtes & exercitũ:vt egreſ=
ſi perambularent viam iudee ſicut con
ſtituit ei rex.

Capitulũ decimũ ſextum.

ET aſcendit ioãnes de gazaris & nũ
ciauit ſimoni patri ſuo que fecit cẽ
debeus in populo ipſorum. Et vocauit
ſimon duos filios ſuos ſeniores iudam
et ioannẽ:& ait illis. Ego et fratres mei
& domus patris mei expugnauim⁹ ho=
ſtes iſrael ab adoleſcentia vſq; in hunc
diem:& proſperatum eſt in manib⁹ no
ſtris liberare iſrael aliquotiens. Nunc
autem ſenui:ſed eſtote loco meo & fra
tris mei : & egreſſi pugnate pro gente
noſtra. Auxilium vero de celo vobiſcuʒ
ſit. Et elegit de regione viginti milia

ei verbũ. reuerſus ẽ ãt cũ ira ad
αὐτῷ λόγον. ἀπέστρεψε δὲ μετὰ θυμοῦ πρὸς
regẽ: ⁊ renũciauit ei
τὸν βασιλέα, καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῷ τοὺς
verba iſta ⁊ gl̃iã ſimonis ⁊
λόγους τούτους καὶ τὴν δόξαν σίμωνος καὶ
vniuerſa q̃ vidit: ⁊ irat⁹ eſt rex
πάντα ὅσα εἶδεν, καὶ ὠργίσθη ὁ βασι=
ira magna. tryphõ ãt aſcẽdẽs
λεὺς ὀργὴν μεγάλην. τρύφων δὲ ἐμβὰς
in nauẽ fugit in orthoſiada. ⁊ cõ
εἰς πλοῖον ἔφυγεν εἰς ὀρθοσιάδα. καὶ κα
ſtituit rex cẽdebeũ in
τέστησεν ὁ βασιλεὺς τὸν κενδεβαῖον ἐπὶ
ducẽ maritime: ⁊ exercit⁹ pe= F
στρατηγὸν τῆς παραλίας, καὶ δυνάμεις πε
deſtres ⁊ equeſtres dedit ei. ⁊ mã
ζικὰς καὶ ἱππικὰς ἔδωκεν αὐτῷ. καὶ ἐνε
dauit ei caſtrametari cõtra fa=
τείλατο αὐτῷ παρεμβαλεῖν κατὰ πρόσω
ciẽ iudee. ⁊ mãdauit ei edi=
πον τῆς ἰουδαίας. καὶ ἐνετείλατο αὐτῷ οἰκο
ficare cedron ⁊ munire
δομῆσαι τὴν κεδρὼν καὶ ὀχυρῶσαι τὰς
portas: ⁊ vt debellet pp̃lm. at
πύλας, καὶ ὅπως πολεμῇ τὸν λαόν. ὁ δὲ
rex pſequebaẽ tryphonẽ. ⁊ pue=
βασιλεὺς ἐδίωκε τὸν τρύφωνα. καὶ παρε
nit cẽdebe⁹ in iamnian. ⁊ cepit
γενήθη κενδεβαῖος εἰς ἰάμνειαν. καὶ ἤρξατο
irritare plebẽ ⁊ intrare in
τοῦ ἐρεθίζειν τὸν λαὸν καὶ ἐμβατεύειν εἰς
iudeã ⁊ captiuare po
τὴν ἰουδαίαν καὶ αἰχμαλωτίζειν τὸν λα
pulũ ⁊ interficere. ⁊ edificauit ce= G
ὸν καὶ φονεύειν. καὶ ᾠκοδόμησε τὴν κε=
dron: ⁊ collocauit illic eq̃tes ⁊ exercit⁹
δρών, καὶ ἔταξεν ἐκεῖ ἱππεῖς καὶ δυνάμεις
vt egreſſi pambularẽt vias
ὅπως ἐκπορευόμενοι ἐξοδεύωσι τὰς ὁδοὺς τῆς
iudee ſicut cõſtituit ei rex.
ἰουδαίας καθὰ συνέταξεν αὐτῷ βασιλεύς. C.16.
ET aſcẽdit ioãnes de gazaris: ⁊
Καὶ ἀνέβη ἰωάννης ἐκ γαζάρων, καὶ
nũciauit ſimoni patri ſuo q̃ facie=
ἀπήγγειλε σίμωνι τῷ πρὶ αὐτοῦ ἃ συνετέ
bat cẽdebe⁹. ⁊ vocauit ſimon
λει κενδεβαῖος. καὶ ἐκάλεσε σίμων τοὺς
duos filios ſuos ſeniores iudam
δύο υἱοὺς αὐτοῦ τοὺς πρεσβυτέρους ἰούδαν
⁊ ioãnem ⁊ ait eis. ego ⁊ fra
καὶ ἰωάννην καὶ εἶπεν αὐτοῖς. ἐγὼ καὶ οἱ ἀδελ
tres mei ⁊ dom⁹ patris mei expugnaui
φοί μου καὶ ὁ οἶκος τοῦ πρς μου ἐπολεμή=
m⁹ hoſtes iſrl̃ ab adoleſ
σαμεν τοὺς πολεμίους ἰσραὴλ ἀπὸ νεότη
cẽtia vſq; i hodiernũ diẽ. ⁊ pſpatũ ẽ in A
τος ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας. καὶ εὐωδώθη ἐν
manib⁹ nr̃is liberare iſrl̃ plu
ταῖς χερσὶν ἡμῶν ῥύσασθαι τὸν ἰηλ πλεο
ries. nũc ãt ſenui. ⁊ vos ãt in
νάκις. νῦν δὲ γεγήρακα. καὶ ὑμεῖς δὲ ἐν τῷ
mia ſufficiẽtes eſtis i ãnis. eſtote pro
ἐλέει ἱκανοί ἐστε ἐν τοῖς ἔτεσι. γίνεσθε ἀντ' ἐ
me ⁊ fratre meo: ⁊ egreſſi pu=
μοῦ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ μου, καὶ ἐξελθόντες ὑπὲρ
gnate pro gẽte nr̃a. at de
μαχεῖτε ὑπὲρ τοῦ ἔθνους ἡμῶν. ἡ δὲ ἐκ
celo auxiliũ ſit vobiſcũ. ⁊
τοῦ οὐρανοῦ βοήθεια ἤτω μεθ' ὑμῶν. καὶ
elegit de regione viginti milia
ἐπέλεξεν ἐκ τῆς χώρας εἴκοσι χιλιάδας

© Biblioteca Nacional de España

viroꝝ belligeratoꝝ ⁊ equites: ⁊ profecti ſū
ἀνδρῶν πολεμιστῶν καὶ ἱππεῖς, καὶ ἐπορεύθη
ſunt ad cendebeū: ⁊ dormierūt in
σαν ἐπὶ τὸν κενδεβαῖον, καὶ ἐκοιμήθησαν ἐν
modin. ⁊ ſurgentes mane abierūt
B μωδεΐν. καὶ ἀναστάντες τὸ πρωῒ ἐπορεύοντο
in cāpū. ⁊ ecce exercitꝰ multꝰ in
εἰς τὸ πεδίον. καὶ ἰδοὺ δύναμις πολλὴ εἰς
obuiā eis pedeſtris ⁊ eqtes. ⁊
συνάντησιν αὐτοῖς πεζικὴ καὶ ἱππεῖς. καὶ
torrēs erat inter ipos. ⁊ admouit
χειμάρρους ἦν ἀναμέσον αὐτῶν. καὶ παρενέ
caſtra cōtra faciē eoꝝ ipe ⁊ po
βαλεν κατὰ πρόσωπον αὐτῶν αὐτὸς καὶ ὁ λα
pulꝰ eiꝰ. ⁊ vidit pplm trepidātē ad trāſ
ὸς αὐτοῦ. καὶ εἶδε τὸν λαὸν δειλούμενον διαπε
fretādū torrentē: ⁊ trāſfretauit pri=
ρᾶσαι τὸν χειμάρρουν, καὶ διεπέρασε πρῶ=
mꝰ. ⁊ viderūt eū viri ⁊ trāſie=
τος. καὶ εἶδον αὐτὸν οἱ ἄνδρες καὶ διεπέρα=
rūt poſt eū. ⁊ diuiſit pplm ⁊
σαν κατόπισθεν αὐτοῦ. καὶ διεῖλε τὸν λαὸν καὶ
eqtes in medio peditū. at eq=
τοὺς ἱππεῖς ἐν μέσῳ τῶν πεζῶν. ἡ δὲ ἵπ=
tatus aduerſarioꝝ multꝰ valde. ⁊
C πος τῶν ὑπεναντίων πολλὴ σφόδρα. καὶ
cecinit tubis. ⁊ ꝯuerſꝰ ē in fugā
ἐσάλπισε ταῖς σάλπιγξι. καὶ ἐτροπώθη
cendebeꝰ ⁊ caſtra eiꝰ. ⁊ cecide
κενδεβαῖος καὶ ἡ παρεμβολὴ αὐτοῦ. καὶ ἔπε=
rūt ex eis vulnerati multi. at re
σον ἐξ αὐτῶν τραυματίαι πολλοί. οἱ δὲ κα
ſidui fugerūt in munitionē. tūc
ταλειφθέντες ἔφυγον εἰς τὸ ὀχύρωμα. τότε
vulneratꝰ eſt iudas frater ioannis: ioā
ἐτραυματίσθη ἰούδας ὁ ἀδελφὸς ἰωάννου, ἰω
nes aūt inſecutꝰ eſt eos donec venit in ce
άννης δὲ κατεδίωξεν αὐτοὺς ἕως ἦλθεν εἰς κε
dron quā edificauit. ⁊ fugerūt vſqꝫ ad
δρὼν ἣν ᾠκοδόμησε. καὶ ἔφυγον ἕως εἰς τοὺς
turres q̄ in agro azoti. ⁊ ſuccē
πύργους τοὺς ἐν τῷ ἀγρῷ ἀζώτου. καὶ ἐνεπύ
dit eā in igne: ⁊ ceciderūt ex eis
ρισεν αὐτὴν ἐν πυρί, καὶ ἔπεσον ἐξ αὐτῶν
ad viros duomille. ⁊ reuerſus eſt in trā
D εἰς ἄνδρας δισχιλίους. καὶ ἀπέστρεψεν εἰς γῆν
iuda cū pace. ⁊ ptolemeꝰ filiꝰ abu
ἰούδα μετ' εἰρήνης. καὶ πτολεμαῖος ὁ τοῦ ἀβού
bi erat cōſtitutꝰ dux in cāpo
βου ἦν καθεσταμένος στρατηγὸς εἰς τὸ πεδίον
hiericho. ⁊ habebat argentū ⁊ auꝝ mul
ἱεριχῶ. καὶ εἶχεν ἀργύριον καὶ χρυσίον πο=
tū: erat.n. gener ſūmi ſacerdotis. ⁊ exaltatū ē
λύ, ἦν γὰρ γαμβρὸς τοῦ ἀρχιερέως. καὶ ὑψώθη
cor eiꝰ: ⁊ voluit obtinere
A ἡ καρδία αὐτοῦ, καὶ ἠβουλήθη κατακρατῆσαι
regionē. ⁊ volebat dolo aduerſus ſimonē
τῆς χώρας. καὶ ἐβούλετο δόλῳ κατὰ σίμωνος
⁊ filios eiꝰ tollere eos. ſimon aūt erat
καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἆραι αὐτούς. σίμων δὲ ἦν
pambulās ciuitates q̄ in regiōe ⁊ ſollici
ἐφοδεύων τὰς πόλεις τὰς ἐν τῇ χώρᾳ καὶ φρον
tudinē gerēs de cura eaꝝ. ⁊ deſcēdit
τίζων τῆς ἐπιμελείας αὐτῶν. καὶ κατέβη
in hiericho ipe ⁊ mattathias ⁊ iudas
εἰς ἱεριχὼ αὐτὸς καὶ ματταθίας καὶ ἰούδας
filij eiꝰ anno ſeptimo ⁊ ſeptuageſimo
οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἔτους ἑβδόμου καὶ ἑβδομηκοστοῦ
⁊ cēteſimo in mēſe vndecimo: hic mēſis ſa=
καὶ ἑκατοστοῦ ἐν μηνὶ ἑνδεκάτῳ, οὗτος ὁ μὴν σα
bat. ⁊ ſuſcepit eos filiꝰ abubi in
βάτ. καὶ ὑπεδέξατο αὐτοὺς ὁ τοῦ ἀβούβου εἰς

virorum belligeratorum & equites: & profecti ſunt ad cendebeum & dormierunt in modin. Et ſurrexerunt mane & abierunt in campū. Et ecce exercitus copioſus in obuiam illis: peditum & equitum: & fluuius torrens erant inter medium ipſorum. Et admouit caſtra contra faciē eorum ipſe & populus eius: & vidit populū trepidantē ad trāſfretandum torrentem & tranſfretauit primus. Et viderunt eum viri: & trāſierunt poſt eum. Et diuiſit populū & eqtes in medio peditū. Erat autem equitatus aduerſariorū copioſus nimis. Et exclamauerunt ſacris tubis: & in fugā cōuerſus eſt cēdebeus & caſtra eius: & ceciderunt ex eis multi vulnerati: reſidui autem in munitionem fugerunt. Tunc vulneratꝰ eſt iudas frater ioannis. Ioannes autē inſecutus eſt eos donec venit cedronē quam edificauit: & fugerūt vſqꝫ ad turres q̄ erāt in agris azoti: & ſuccēdit eas igni. Et ceciderūt ex illis duo milia virorum: & reuerſus eſt in iudeā in pace. Et ptolemeus filius abobi cōſtitutus erat dux in cāpo hiericho & habebat argentū & aurum multū. Erat enī gener ſūmi ſacerdotis. Et exaltatū eſt cor eius: & volebat obtinere regionem & cogitabat dolum aduerſum ſimonē & filios eius vt tolleret eos. Simon aūt perambulās ciuitates que erāt in regione iudee: & ſollicitudinē gerēs earū deſcendit in hiericho ipſe & matathias filius eius & iudas: anno cēteſimo ſeptuageſimoſeptimo: menſe vndecimo. Hic eſt menſis ſabath. Et ſuſcepit eos filius abobi in munitiunculam que vocatur doch: cū dolo quā edificauit: & fecit eis conuiuiū magnū: & abſcōdit illic viros. Et cū inebriatus eſſet ſimon & filii eius: ſurrexit ptolemeus cū ſuis & ſumpſerū arma ſua: et intrauerūt in conuiuiū et occiderūt eū et duos filios eiꝰ: & quoſdā pueros eiꝰ. Et fecit deceptionē magnā in iſrael: et reddidit mala pro bonis. Et ſcripſit hec ptolemeus: et miſit regi vt mitteret ei exercitū in auxiliū: et traderet ei regionē et ciuitates eorū et tributa. Et miſit alios in gazam tollere ioannem: et tribunis miſit epiſtolas vt venirent ad ſe: et daret eis argentum et aurum et dona. Et alios miſit occupare hieruſalem et montem templi. Et precurrens quidam nunciauit ioanni in gazara quia periit pater eius et fratres eius: et quia miſit te quoqꝫ interfici. Vt audiuit autem vehementer expauit: et comprehendit viros qui venerant perdere eum: et occidit eos. Cognouit enī quia querebant perdere eum. Et cetera ſermonum ioannis et bellorum eius et bonarum virtutum quibus fortiter geſſit: et edificii murorum quos extruxit et rerum geſtarum eius: ecce hec ſcripta ſunt in libro dierum ſacerdotii eius: ex quo factꝰ eſt princeps ſacerdotum poſt patrem ſuum.

Explicit liber primus Machabeorum.

munitiunculā vocatā doc cū do
τὸ ὀχυρωμάτιον τὸ καλούμενον δὼκ μετὰ δό
lo q̄ edificauit. ⁊ fecit eis cōuiuiū
λου ὃ ᾠκοδόμησε. καὶ ἐποίησεν αὐτοῖς πότον
magnū: ⁊ abſcōdit illic viros. ⁊ cū
μέγαν, καὶ ἐνέκρυψεν ἐκεῖ ἄνδρας. καὶ ὅτε
inebriatꝰ eēt ſimon ⁊ filij eiꝰ: ſurrexit pto=
ἐμεθύσθη σίμων καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, ἐξανέστη πτο=
lemeꝰ ⁊ ſui: ⁊ ſumpſerūt
λεμαῖος καὶ οἱ παρ' αὐτοῦ, καὶ ἔλαβοσαν τὰ
arma ſua ⁊ irruerūt in ſimonē
ὅπλα αὐτῶν καὶ ἐπεισήλθοσαν τῷ σίμωνι
in cōuiuio: ⁊ occiderūt eū
εἰς τὸ συμπόσιον, καὶ ἀπέκτειναν αὐτὸν
⁊ duos filios eiꝰ et q̄ſdā expue
καὶ τοὺς δύο υἱοὺς αὐτοῦ καί τινας τῶν παι
ris eiꝰ. ⁊ fecit deceptionē magnā:
δαρίων αὐτοῦ. καὶ ἐποίησεν ἀθεσίαν μεγάλην
⁊ reddidit mala pro bonis. ⁊ ſcri=
καὶ ἀπέδωκε κακὰ ἀντὶ ἀγαθῶν. καὶ ἔγρα
pſit hec ptolemeꝰ: ⁊ miſit
ψε ταῦτα πτολεμαῖος, καὶ ἀπέστειλε τῷ
regi vt mitteret ei exercitꝰ
βασιλεῖ ὅπως ἀποστείλῃ αὐτῷ δυνάμεις
in auxiliū ⁊ traderet regionē ei
εἰς βοήθειαν καὶ παραδῷ τὴν χώραν αὐτῷ
⁊ ciuitates. ⁊ miſit alios in
καὶ τὰς πόλεις. καὶ ἀπέστειλεν ἑτέρους εἰς
gazarā tollere ioannē. ⁊ tribu
γάζαρα ἆραι τὸν ἰωάννην. καὶ τοῖς χιλιάρ
nis miſit epiſtolas vt venirēt
χοις ἀπέστειλεν ἐπιστολὰς παραγενέσθαι
ad ſe: vt daret eis argētū ⁊
πρὸς αὐτόν, ὅπως δῷ αὐτοῖς ἀργύριον καὶ
auꝝ ⁊ dona. ⁊ alios miſit
χρυσίον καὶ δόματα. καὶ ἑτέρους ἀπέστειλε
occupare hierlꝫ ⁊ mōtē
καταλαβέσθαι τὴν ἱλῆμ καὶ τὸ ὄρος τοῦ
tēpli. ⁊ p̄currēs q̄dā nūciauit
ἱεροῦ. καὶ προδραμών τις ἀπήγγειλε
ioanni in gazara φ pijt pater
ἰωάννῃ εἰς γάζαρα ὅτι ἀπώλετο ὁ πατὴρ
eiꝰ ⁊ fratres eiꝰ: ⁊ q̄a miſit
αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἀπέσταλ
⁊ te iterficere. ⁊ audiēs expauit
κε καὶ σὲ ἀποκτεῖναι. καὶ ἀκούσας ἐξέστη
vehemēter: ⁊ cōprehēdit viros q̄
σφόδρα, καὶ συνέλαβε τοὺς ἄνδρας τοὺς
venerāt pdere eū ⁊ occidit
ἐλθόντας ἀπολέσαι αὐτὸν καὶ ἀπέκτεινεν
eos. cognouit enī φ q̄rebāt eū pde
αὐτούς. ἐπέγνω γὰρ ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν ἀπο
re. ⁊ cetera ſmonū ioānis
λέσαι. καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἰωάννου
⁊ belloꝝ eiꝰ ⁊ facino=
καὶ τῶν πολέμων αὐτοῦ καὶ τῶν ἀνδραγα=
rū eiꝰ q̄ fortiter geſſit: ⁊ edifi=
θιῶν αὐτοῦ ὧν ἠνδραγάθησε, καὶ τῆς οἰκοδο
cij muroꝝ q̄s extruxit: ⁊
μῆς τῶν τειχέων ὧν ᾠκοδόμησε, καὶ τῶν
geſtoꝝ eiꝰ. ecce hec ſcripta ſunt
πράξεων αὐτοῦ. ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται
in libris dieꝝ p̄ncipatꝰ ſacerdotij eiꝰ:
ἐπὶ βιβλίων ἡμερῶν ἀρχιερωσύνης αὐτοῦ,
exq̄ factꝰ eſt p̄nceps ſacerdotū poſt pa=
ἀφ' οὗ ἐγενήθη ἀρχιερεὺς μετὰ τὸν πατέ=
trē ſuum.
ρα αὐτοῦ.

Finis maccabeoꝝ primi.
Τέλος τῆς τῶν μακκαβαίων πρώτης.

© Biblioteca Nacional de España

MACCABEORVM ſecundus.
ΜΑΚΚΑΒΑΙΩΝ δεύτερον.
Fratrib⁹ q̃ ſunt p
Τοῖς ἀδελφοῖς τοῖς κατ᾽
egyptũ iudeis gau
αἴγυπτον ἰουδαίοις χαί
dere: fratres q̃ ſũt i hie=
ρειν, οἱ ἀδελφοὶ οἱ ἐν ἱερο
roſolymis iudei ⁊ q̃
σολύμοις ἰουδαῖοι καὶ οἱ
in regiõe iudee pacẽ bonã.
ἐν τῇ χώρᾳ τῆς ἰουδαίας εἰρήνην ἀγαθήν.
⁊ bona faciat vobis de⁹. ⁊ meminerit
καὶ ἀγαθὰ ποιήσαι ὑμῖν ὁ θεός. καὶ μνησθείη
teſtamẽti ſui: qđ ad abraã ⁊
τῆς διαθήκης αὐτοῦ, τῆς πρὸς ἀβραὰμ καὶ
iſaac ⁊ iacob ſuoꝝ ſuoꝝ fide
ἰσαὰκ καὶ ἰακὼβ τῶν δούλων αὐτοῦ τῶν πι
liũ. ⁊ det vobis cor oib⁹ ad
στῶν. καὶ δῴη ὑμῖν καρδίαν πᾶσι εἰς τὸ
colendũ eũ ⁊ faciẽdũ ei⁹ volũ
σέβεσθαι αὐτὸν καὶ ποιεῖν αὐτοῦ τὰ θελή
tates corde magno ⁊ aĩa volẽ=
ματα καρδίᾳ μεγάλῃ καὶ ψυχῇ βουλομέ
te. ⁊ adaperiat cor vrm̃ in
νῃ. καὶ διανοίξαι τὴν καρδίαν ὑμῶν ἐν τῷ
lege ſua ⁊ in p̃ceptis: ⁊
νόμῳ αὐτοῦ καὶ ἐν τοῖς προστάγμασι, καὶ
pacẽ faciat ⁊ exaudiat vr̃as
εἰρήνην ποιήσαι καὶ ἐπακούσαι ὑμῶν τῶν
orões. ⁊ recõciliet vobis: ⁊ nõ vos
δεήσεων. καὶ καταλλαγείη ὑμῖν, καὶ μὴ ὑμᾶς
deſerat in tp̃e malo. ⁊ nũc hic
ἐγκαταλίποι ἐν καιρῷ πονηρῷ. καὶ νῦν ὧδε
ſum⁹ orãtes pro vobis. regnãte
ἐσμὲν προσευχόμενοι περὶ ὑμῶν. βασιλεύον
demetrio anno cẽteſimo ſexageſimo nono:
τος δημητρίου ἔτους ἑκατοστοῦ ἑξηκοστοῦ ἐννάτου,
nos iudei ſcripſim⁹ vobis in
ἡμεῖς οἱ ἰουδαῖοι γεγράφηκαμεν ὑμῖν ἐν τῇ
tribulatiõe ⁊ in ĩpetu q̃ ſupuenit nobis in
θλίψει καὶ ἐν τῇ ἀκμῇ τῇ ἐπελθούσῃ ἡμῖν ἐν
annis iſtis: ex q̃ receſſit iaſon ⁊
τοῖς ἔτεσι τούτοις, ἀφ᾽ οὗ ἀπέστη ἰάσων καὶ
q̃ cũ eo a ſancta terra ⁊ re=
οἱ μετ᾽ αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἁγίας γῆς καὶ τῆς βασι
gno. ⁊ ſuccẽderũt portã ⁊ effude
λείας. καὶ ἐνεπύρισαν τὸν πυλῶνα καὶ ἐξέχε
rũt ſãguinẽ inocẽtẽ. ⁊ orauim⁹ dñz: ⁊ exau=
αν αἷμα ἀθῷον. καὶ ἐδεήθημεν τοῦ κυ, καὶ εἰση
diti ſum⁹. ⁊ obtulim⁹ ſacrificia ⁊ ſi=
κούσθημεν. καὶ προσηνέγκαμεν θυσίας καὶ σε
milaginẽ: ⁊ accẽdim⁹ lucernas ⁊ p̃po
μίδαλιν, καὶ ἐξήψαμεν τοὺς λύχνους καὶ προε
ſuim⁹ panes. ⁊ nũc vt agatis
θήκαμεν τοὺς ἄρτους. καὶ νῦν ἵνα ἄγητε τὰς
dies ſcenophegie chaſeleu mẽſis.
ἡμέρας τῆς σκηνοπηγίας τοῦ χασελεῦ μηνός.
anno cẽteſimo octogeſimo ⁊ octauo: q̃ ſũt i
ἔτους ἑκατοστοῦ ὀγδοηκοστοῦ καὶ ὀγδόου, οἱ ἐν
hierl̃m ⁊ q̃ in iudea ⁊ ſe=
ἱεροσολύμοις καὶ οἱ ἐν τῇ ἰουδαίᾳ καὶ ἡ γε=
nat⁹ ⁊ iudas ariſtobulo magi=
ρουσία καὶ ἰούδας ἀριστοβούλῳ διδασκά=
ſtro ptolemei regis: q̃ eſt ãt de
λῳ πτολεμαίου τοῦ βασιλέως, ὄντι δὲ ἀπὸ τοῦ
chriſtoꝝ ſacerdotũ gñe ⁊ q̃ ſũt in egy=
τῶν χριστῶν ἱερέων γένους καὶ τοῖς ἐν αἰγύ=
pto iudeis: gaudere ⁊ ſaluere. de ma
πτῳ ἰουδαίοις, χαίρειν καὶ ὑγιαίνειν. ἐκ με
gnis p̃iculis a deo liberati: ma
γάλων κινδύνων ὑπὸ τοῦ θεοῦ σεσωσμένοι, με

Incipit liber ſecũdus machabeorũ.

FRATRIBVS QVI Sunt per egyptum iudeis ſalutẽ dicũt fratres qui ſunt in hieroſolymis iudei: & qui in regione iudea: & pacem bonam. Benefaciat vobis deus & meminerit teſtamenti ſui quod locutus eſt ad abraam & iſaac & iacob ſeruorum ſuorum fidelium: & det vobis cor omnib⁹ vt colatis eum: & faciatis eius voluntatem corde magno & animo volenti. Adaperiat cor veſtrum in lege ſua & in preceptis ſuis: & faciat pacem. Exaudiat orationes veſtras: & reconcilietur vobis: nec vos deſerat in tempore malo. Et nunc hic ſumus orantes pro vobis. Regnante demetrio anno centeſimo ſexageſimonono: nos iudei ſcripſim⁹ vobis in tribulatione & impetu qui ſuperuenit nobis in iſtis annis ex quo receſſit iaſon a ſancta terra & a regno. Portã ſuccenderunt & effuderunt ſanguinez innocentem. Et orauimus ad dominũ & exauditi ſumus: et obtulimus ſacrificium & ſimilaginem: & accendimus lucernas & propoſuimus panes. Et nunc frequẽtate dies ſcenophegie mẽſis caſleu. Anno centeſimo octogeſimo octauo: populus qui eſt hieroſolymis & in iudea ſenatuſq̧: & iudas ariſtobolo magiſtro ptolemei regis qui eſt de genere chriſtorum ſacerdotũ: & his qui in egypto ſunt iudeis: ſalutem & ſanitatẽ. De magnis periculis a deo liberati magnifice gratias agimus ipſi: vt pote qui aduerſus talem regem dimicauimus. Ip̃e enim ebullire fecit de perſide eos q pugnauerunt cõtra nos & ſanctã ciuitatẽ. Nam cum in perſide eſſet dux ipſe & cũ ipſo immenſus exercitus: cecidit in tẽplo nanee: conſilio deceptus ſacerdotũ nanee. Etenim cum ea habitaturus venit ad locũ antiochus & amici eius: & vt acciperet pecunias multas dotis nomine. Cumq̧ propoſuiſſent eas ſacerdotes nanee: & ipſe cum paucis ingreſſus eſſet intra ambitum phani: clauſerunt templum. Cum autem intraſſet antioch⁹ apertoq̧ occulto aditu templi mittentes lapides percuſſerunt ducem & eos qui cum eo erant: & diuiſerunt mẽbratiz & capitibus amputatis foras proiecerunt. Per omnia benedictus deus q tradidit impios. Facturi igitur quinta & viceſima die menſis caſleu purificationem templi: neceſſarium duxim⁹ ſignificare vobis: vt et vos quoq̧ agatis diẽ ſcenophegie & diem ignis qui datus eſt quando neemias edificato templo & altari obtulit ſacrificia. Naz cum in perſidem ducerentur patres noſtri ſacerdotes qui tunc cultores dei erant: acceptũ ignem de altari occulte abſconderũt in valle vbi erat puteus altus & ſiccus: & in eo contutati ſunt eum ita vt omnibus ignotus eſſet locus. Cum autem preteriſſent anni multi: & placuit deo vt mitteretur neemias a rege perſidis: nepotes ſacerdotum illorum qui abſconderant miſit ad requirendum ignem: & ſicut narrauerunt nobis non inuenerũt

gnifice gr̃as agim⁹ ei: vt pote ↄtra re A
γάλως εὐχαριστοῦμεν αὐτῷ, ὡς ἂν πρὸς βα
gẽ dimicãtes. ip̃e eñi ebullire fecit
σιλέα παρατασσόμενοι. αὐτὸς γὰρ ἐξέβρασε
eos q̃ pugnauerũt in ſancta ciuitate.
τοὺς παραταξαμένους ἐν τῇ ἁγίᾳ πόλει.
in p̃ſida exiſtẽs eñi dux ⁊
εἰς τὴν περσίδα γενόμενος γὰρ ὁ ἡγεμὼν καὶ
circa ip̃m irreſiſtibilis apparẽs eſſe exer
ἡ περὶ αὐτὸν ἀνυπόστατος δοκοῦσα εἶναι δύ
cit⁹: p̃cuſſi ſunt in nanee tẽplo
ναμις, κατεκόπησαν ἐν τῷ τῆς ναναίας ἱερῷ
deceptione vtẽtib⁹ iĵs q̃ circa
παραλογισμῷ χρησαμένων τῶν περὶ τὴν
nanẽã ſacerdotib⁹. tãquã. n. ſiml' hitatur⁹ cũ ea ad
ναναίαν ἱερέων. ὡς γὰρ συνοικήσων αὐτῇ πα
venit in locũ ip̃eq̧ antioch⁹ ⁊ q̃
ρεγένετο εἰς τὸν τόπον ὅ, τε ἀντίοχος καὶ οἱ B
cũ eo amici: vt acciperẽt pecu
σὺν αὐτῷ φίλοι, χάριν τοῦ λαβεῖν τὰ χρήμα
nias in dotis rõne. ⁊ cũ p̃poſuiſſẽt eas
τα εἰς φερνῆς λόγον. καὶ προθέντων αὐτὰ τῶν
ſacerdotes nanei: et ille igreſſus eſſet cũ
ἱερέων τοῦ ναναίου, κἀκείνου προσελθόντος με
paucis intra ambitũ fani clau
τ᾽ ὀλίγων εἰς τὸν περίβολον τοῦ τεμένους, συγ
dẽtes tẽplũ poſtq̃ ĩtrauit antioch⁹:
κλείσαντες τὸ ἱερὸν ὡς εἰσῆλθεν ἀντίοχος,
aperiẽtes laquearis occultã por
ἀνοίξαντες τὴν τοῦ φατνώματος κρυπτὴν θύ=
tã: mittẽtes lapides lapidauerũt
ραν, βάλλοντες πέτρους συνεκεραύνωσαν
ducẽ: ⁊ mẽbra faciẽtes ⁊
τὸν ἡγεμόνα, καὶ μέλη ποιήσαντες καὶ τὰς
capita auferẽtes his q̃ extra erãt p̃iecerũt. C
κεφαλὰς ἀφελόντες τοῖς ἔξω παρέρριψαν.
per oĩa bñdict⁹ noſter deus q̃ tradi
κατὰ πάντα εὐλογητὸς ἡμῶν ὁ θεὸς ὃς ἔδω
dit impios. futuri agere in
κε τοὺς ἀσεβήσαντας. μέλλοντες ἄγειν ἐν
chaſeleu q̃nta ⁊ viceſima purifica
τῷ χασελεῦ πέμπτῃ καὶ εἰκάδι τὸν καθαρι
tionẽ tẽpli neceſſariũ duxim⁹ ſignificare
σμὸν τοῦ ἱεροῦ δέον ἡγησάμεθα διασαφῆσαι
vobis vt ⁊ ip̃i agatis tãq̃ ſcenophegie
ὑμῖν ἵνα καὶ αὐτοὶ ἄγητε ὡς σκηνοπηγίας
⁊ ignis. qñ neemias poſtq̃ edificauit
καὶ τοῦ πυρός. ὅτε νεεμίας οἰκοδομήσας τό, τε
tẽplũ ⁊ altare: obtulit ſacrificiũ. D
ἱερὸν καὶ τὸ θυσιαστήριον, ἀνήνεγκε θυσίαν.
⁊ eñi qñ in p̃ſidẽ ducti ſũt nr̃i
καὶ γὰρ ὅτε εἰς τὴν περσικὴν ἤγοντο ἡμῶν οἱ
patres: q̃ tũc erãt piĵ ſacerdotes acci=
πατέρες, οἱ τότε εὐσεβεῖς ἱερεῖς λαβόν=
piẽtes ab igne altaris occulte:
τες ἀπὸ τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου λαθραίως,
abſcõderũt in cõcauitate putei ordinẽ
κατέκρυψαν ἐν κοιλώματι φρέατος τάξιν
habẽtis ſicci. in q̃ tutati ſunt ita vt
ἔχοντος ἄνυδρον. ἐν ᾧ κατησφαλίσαντο ὥς
oib⁹ ignot⁹ eſſet loc⁹. p̃te=
τε πᾶσιν ἄγνωστον εἶναι τὸν τόπον. διελ
ritis ãt annis multis qñ viſum ẽ deo:
θόντων δὲ ἐτῶν ἱκανῶν ὅτε ἔδοξε τῷ θεῷ,
miſſus neemias a rege
ἀποσταλεὶς νεεμίας ὑπὸ τοῦ βασιλέως
p̃ſidis nepotes ſacerdotũ E
τῆς περσίδος τοὺς ἐκγόνους τῶν ἱερέων
q̃ abſcõderunt miſit ad
τῶν ἀποκρυψάντων ἔπεμψεν ἐπὶ τὸ
ignẽ. vt narrauerũt nobis nõ inueniſſe
πῦρ. ὡς διεσάφησαν ἡμῖν μὴ εὑρηκέναι

© Biblioteca Nacional de España

ignē: ſed aquā craſſam. iuſſit eos
πῦρ, ἀλλὰ ὕδωρ παχύ. ἐκέλευσεν αὐτοὺς
hauriētes ferre. vt āt oblata ſūt
ἀποβάψαντας φέρειν. ὡς δὲ ἀνηνέχθη τὰ
ſacrificia: iuſſit ſacerdotes neemi
τῶν θυσιῶν, ἐκέλευσε τοὺς ἱερεῖς νεεμί-
as aſpergere aqua ipſaq; ligna τ
ας ἐπιῤῥᾶναι τῷ ὕδατι τά τε ξύλα καὶ
q̄ erāt ſuppoſita. vt āt factū eſt τ tē
τὰ ἐπικείμενα. ὡς δὲ ἐγένετο καὶ χρό-
p⁹ tranſijt qn̄ ſol refulſit pri-
νος διῆλθεν ὅτε ἥλιος ἀνέλαμψε πρότε-
us nubilus exñs acceſa ē pyra magna.
F ρον ἐπινεφὴς ὤν ἀνήφθη πυρὰ μεγάλη.
adeo vt mirarent̄ oēs. orōnē āt
ὥστε θαυμάσαι πάντας. προσευχὴν δὲ
fecerūt ſacerdotes cōſumato
ἐποιήσαντο οἱ ἱερεῖς δαπανωμένης τῆς
ſacrificio τ ſacerdotes τ oēs inchoan
θυσίας οἵ τε ἱερεῖς καὶ πάντες καταρχο-
te ionatha: ac reliqs reſpōdētib⁹
μένου ἰωνάθου, τῶν δὲ λοιπῶν ἐπιφωνούν-
vt neemia. erat āt oratio mo-
των ὡς νεεμίου. ἦν δὲ ἡ προσευχὴ τὸν τρό-
dū habēs hūc. dn̄e dn̄e de⁹
πον ἔχουσα τοῦτον. κύριε κύριε ὁ θεὸς ὁ
oīm creator terribilis τ fortis τ
πάντων κτίστης ὁ φοβερὸς καὶ ἰσχυρὸς καὶ
iuſt⁹ τ miſericors ſol⁹ rex τ
δίκαιος καὶ ἐλεήμων ὁ μόνος βασιλεὺς καὶ
bon⁹ ſol⁹ pſtās: ſol⁹ iuſt⁹
χρηστὸς ὁ μόνος χορηγός, ὁ μόνος δίκαιος
G τ ops τ etern⁹: liberās
καὶ παντοκράτωρ καὶ αἰώνιος, ὁ διασώζων
iſrl' ab oī malo: q̄ feciſti
τὸν ἰσραὴλ ἐκ παντὸς κακοῦ, ὁ ποιήσας
patres electos: τ ſanctificaſti e-
τοὺς πατέρας ἐκλεκτούς, καὶ ἁγιάσας αὐ-
os: accipe ſacrificiū pro oī
τούς, πρόσδεξαι τὴν θυσίαν ὑπὲρ παντὸς
pplo tuo iſrl: τ cuſtodi par
τοῦ λαοῦ σου ἰσραὴλ, καὶ διαφύλαξον τὴν με-
tē tuā τ ſanctifica: cōgrega
ρίδα σου καὶ καθαγίασον, ἐπισυνάγαγε τὴν
diſpſionē nr̄am. libera eos q̄ ſer
διασπορὰν ἡμῶν. ἐλευθέρωσον τοὺς δουλεύ-
uiūt in gētib⁹ cōtēptos τ
οντας ἐν τοῖς ἔθνεσι τοὺς ἐξουθενημένους καὶ
abominatiōe habitos reſpice. τ ſciāt gētes
βδελυκτοὺς ἔπιδε. καὶ γνώτωσαν τὰ ἔθνη
q̄ tu es de⁹ nr̄. affige op-
ὅτι σὺ εἶ ὁ θεὸς ἡμῶν. βασάνισον τοὺς κα-
A primētes τ cōtumelijs afficiētes i ſup
ταδυναστεύοντας καὶ ἐξυβρίζοντας ἐν ὑπε-
bia. planta pplm̄ tuū in
ρηφανίᾳ. καταφύτευσον τὸν λαόν σου εἰς
loco ſancto tuo ſicut dixit moy
τὸν τόπον τὸν ἅγιόν σου καθὼς εἶπε μωυ-
ſes. at ſacerdotes pſallebāt hymnos.
σῆς. οἱ δὲ ἱερεῖς ἐπέψαλλον τοὺς ὕμνους.
poſtq̄ āt cōſūptū ē ſacrificiū: τ
Deut. 34.a. καθὼς δὲ ἀνηλώθη τὰ τῆς θυσίας, καὶ
B reſidua aq̄: neemias iuſ-
τὸ περιλειπόμενον ὕδωρ, ὁ νεεμίας ἐκέ-
ſit lapides maiores pfundi. vt āt
λευσε λίθους μείζονας καταχεῖν. ὡς δὲ
hoc factū ē flāma acceſa eſt. at ab
τοῦτο ἐγενήθη φλὸξ ἀνήφθη. τοῦ δὲ ἀπὸ τοῦ
altari relucēte lumie cōſum
θυσιαστηρίου ἀντιλάμψαντος φωτὸς ἐδα-
pta eſt. vt āt manifeſta facta eſt res
πανήθη. ὡς δὲ φανερὸν ἐγενήθη τὸ πρᾶγ-

ignem ſed aquam craſſã. Et iuſſit eos
haurire & afferre ſibi: et ſacrificia q̄ im
poſita erãt iuſſit ſacerdos neemías aſp̄
gi ipſa aqua & ligna et que erant ſuppo
ſita. Vtq; hoc factum eſt et tempus
affuit quo ſol refulſit qui prius erat in
nubilo: accenſus eſt ignis magnus ita
vt omnes mirarentur. Orationem au-
tem faciebant omnes ſacerdotes dum
conſumaretur ſacrificium ionatha in
choante ceteris autem reſpondentib⁹.
Et neemie erat oratio hunc habēs mo
dum. Domine deus omnium creator
terribilis & fortis iuſtus & miſericors q
ſolus es bonus rex: ſolus preſtans ſolus
iuſtus & omnipotens & eternus: qui li-
beras iſrael de omni malo: qui feciſti pa
tres electos & ſanctificaſti eos: accipe ſa
crificium pro vniuerſo populo tuo iſra
el: & cuſtodi partem tuam & ſanctifica.
Congrega diſperſionem noſtram: libe
ra eos qui ſeruiunt gentibus & contem
ptos & abominatos reſpice vt ſciant gē
tes quia tu es deus noſter. Affige op-
primentes nos: & contumeliã facietes
in ſuperbia. Conſtitue populum tuum
in loco ſancto tuo: ſicut dixit moyſes.
Sacerdotes autem pſallebant hymnos
vſq; quo conſumptum eſſet ſacrificiū.
Cum autem conſumptum eſſet ſacrifi
cium: ex reſidua aqua neemías iuſſit la-
pides maiores perfundi. Quod vt fa-
ctum eſt: ex eis flāma accenſa eſt: ſed ex
lumine quod refulſit ab altari conſum-
pta eſt. Vt vero manifeſtata eſt res nun
ciatum eſt regi perſarum: q̄ in loco in
quo ignem abſconderant hi qui tranſ
lati fuerant ſacerdotes aqua apparuit:
de qua neemías & qui cum eo erãt pu-
rificauerunt ſacrificia. Conſiderans au
tem rex & rem diligenter examinans:
fecit ei templum vt probaret quod fa-
ctum erat. Et cum probaſſet ſacerdoti
b⁹ donauit multa bona: & alia atq; alia
munera: & accipiens manu ſua tribue-
bat eis. Appellauit autem neemías hūc
locum nephthar: qđ interpretatur pu-
rificatio. Vocatur autem apud plures
nephi. Ca. 2.

Inuenitur autem in deſcriptionib⁹
hieremie pphete q̄ iuſſit eos ignē
accipere qui tranſmigrabãtur vt ſigni-
ficatum eſt: & vt mandauit tranſmigra
tis. Et dedit illis legem ne obliuiſce-
rentur precepta domini: & vt non exer
rarent mentib⁹ vidētes ſimulachra au
rea & argentea & ornamenta eorum.
Et alia huiuſmodi dicēs hortabatur ne
legē amouerent a corde ſuo. Erat au-
tem in ipſa ſcriptura quomodo taber-
naculum & arcam iuſſit propheta diui-
no reſponſo ad ſe facto comitari ſecum
vſq; quo exiit in montem: in quo moy
ſes aſcendit & vidit dei hereditatem. Et
veniens ibi hieremías inuenit locū ſpe
lunce: & tabernaculum & arcam & alta
re incenſi intulit illuc & oſtium obſtru-
xit. Et acceſſerunt quidam ſimul qui
ſequebãtur vt notarent ſibi locū: & nō
potuerūt iuenire. Vt aūt cognouit hie
remias culpans illos dixit q̄ ignotus

τ renūciatū ē regi per-
μα. καὶ διηγγέλη τῷ βασιλεῖ τῶν περ-
ſar. q̄ in loco vbi ignē abſcō
σῶν ὅτι εἰς τὸν τόπον οὗ τὸ πῦρ ἀπέ-
derūt q̄ trāſlati fuerāt ſacerdotes: aq̄
κρυψαν οἱ μεταχθέντες ἱερεῖς, τὸ ὕδωρ
apparuit ex qua τ neemias pu
ἐφάνη ἀφ' οὗ καὶ οἱ περὶ τὸν νεεμίαν ἥγ-
rificauit ſacrificiū. circūſpiciēs āt
νισαν τὰ τῆς θυσίας. περιφράξας δὲ ὁ
rex tēplū fecit vt pbaret
βασιλεὺς ἱερὸν ἐποίησε δοκιμάσας τὸ
rem. τ qb⁹ gratificabat̄ rex
πρᾶγμα. καὶ οἷς ἐχαρίζετο ὁ βασιλεὺς
multa diuerſa accipiebat τ da-
πολλὰ διάφορα ἐλάμβανε καὶ μετεδί-
bat. appellauit āt neemias
δου. προσηγόρευσαν δὲ οἱ περὶ τὸν νεεμίαν
hoc nephthar: qđ interpretat̄ purificatio. vo
τοῦτο νέφθαρ, ὃ διερμηνεύεται καθαρισμός. κα-
cat̄ āt apud multos nephthar.
λεῖται δὲ παρὰ τοῖς πολλοῖς νεφθάρ. 2.

Inuenit āt in deſcriptionib⁹
Εὑρίσκεται δὲ ἐν ταῖς ἀπογραφαῖς
hieremias pphēta q̄ iuſſit de
ἱερεμίας ὁ προφήτης ὅτι ἐκέλευσε τοῦ
ignē accipe eos q̄ trāſmigrabāt vt ſi-
πυρὸς λαβεῖν τοὺς μεταγινομένους ὡς σε-
gnificatū ē. τ vt mādauit trāſmi
σήμανται. καὶ ὡς ἐνετείλατο τοῖς μετα-
gratis pphēta dās eis
γινομένοις ὁ προφήτης δοὺς αὐτοῖς τὸν
legē: vt nō obliuiſcant̄ pcepto-
νόμον, ἵνα μὴ ἐπιλάθωνται τῶν προσταγμά-
rū dn̄i: τ vt nō aberra-
των τοῦ κυρίου, καὶ ἵνα μὴ ἀποπλανη-
rēt mētib⁹ vidētes ſimula
θῶσι ταῖς διανοίαις βλέποντες ἀγάλ-
chra aurea τ argētea τ qđ circa
ματα χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ καὶ τὸν περὶ
ea ornamētū. τ alia huiuſmodi dicēs:
αὐτὰ κόσμον, καὶ ἕτερα τοιαῦτα λέγων,
hortabat̄ ne amouerēt legē a
παρεκάλει μὴ ἀποστῆναι τὸν νόμον ἀπὸ
corde ſuo. erat āt in ſcriptura
τῆς καρδίας αὐτῶν. ἦν δὲ ἐν τῇ γραφῇ
quō tabnaculū τ arcā iuſ-
ὡς τὴν σκηνὴν καὶ τὴν κιβωτὸν ἐκέλευ-
ſit pphēta diuino reſpōſo facto
σεν ὁ προφήτης χρηματισμοῦ γενηθέντος
ſe comitari: vſq; exiuit in
αὐτῷ συνακολουθεῖν, ὡς δὲ ἐξῆλθεν εἰς
mōtē vbi moyſes aſcēdens vidit
τὸ ὄρος οὗ ὁ μωυσῆς ἀναβὰς ἐθεάσατο
dei hereditatē. τ veniēs hie
τὴν τοῦ θεοῦ κληρονομίαν. καὶ ἐλθὼν ὁ ἱε-
remias īuenit domū ſpelūce τ tabna
ρεμίας εὗρεν οἶκον ἀντρώδη καὶ τὴν σκη-
culū τ arcā τ altare
νὴν καὶ τὴν κιβωτὸν καὶ τὸ θυσιαστήριον
īcēſi intulit illuc. τ
τοῦ θυμιάματος εἰσήνεγκεν ἐκεῖ. καὶ
oſtiū obſtruxit. τ accedentes q̄
τὴν θύραν ἐνέφραξε. καὶ προσελθόντες τι-
dā q̄ ſimul ſequebant̄ vt nota-
νὲς τῶν συνακολουθούντων ὥστε ἐπισημ-
rent viā: τ nō potuerūt
ήνασθαι τὴν ὁδόν, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν
inuenire. vt āt hieremias cognouit: cul-
εὑρεῖν. ὡς δὲ ὁ ἱερεμίας ἔγνω, μεμψά-
pās eos dixit: q̄ τ ignotus
μενος αὐτοῖς εἶπεν, ὅτι καὶ ἄγνωστος ὁ

© Biblioteca Nacional de España

locus erit donec cōgreget de⁹ cōgre
τόπος ἔσαι ἕως ἂν συναγάγῃ ὁ θεὸς ἐπι=
gationē pplī ꝛ mīa fiat. ꝛ
συναγωγὴν τοῦ λαοῦ καὶ ἔλεος γένηται. καὶ
tūc dn̄s oſtēdet hec. ꝛ appare
τότε ὁ κύριος ἀναδείξει ταῦτα. καὶ ὀφθήσε
bit glīa dn̄i ꝛ nubes: ſicut ꝛ in moy
ται ἡ δόξα τοῦ κυρίου καὶ ἡ νεφέλη, ὡς καὶ ἐπὶ μω
ſe manifeſtabat̄: ſicut ꝛ ſalomon petijt
υσῆ ἐδηλοῦτο, ὡς καὶ ὁ σολομὼν ἠξίωσεν
vt loc⁹ ſctificaret̄ maxime. mani=
ἵνα ὁ τόπος καθαγιασθῇ μεγάλως. διεσα
feſtabat āt ꝛ vt ſapiam habēs obtulit ſa=
φεῖτο δὲ καὶ ὡς σοφίαν ἔχων ἀνήνεγκε θυ
crificiū dedicationis ꝛ cōſūmationis
σίαν ἐγκαινισμοῦ καὶ τῆς τελειώσεως τοῦ
tēpli. ſicut ꝛ moyſes orauit ad
ἱεροῦ. καθὼς καὶ μωυσῆς προσηύξατο πρὸς
dn̄m: ꝛ deſcēdit ignis de celo ꝛ
κύριον, καὶ κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ
holocauſtū cōſumpſit: ſic ꝛ ſalo
τὰ τῆς θυσίας ἐδαπάνησεν, οὕτω καὶ σολο
mon orauit. ꝛ deſcēdens ignis cōſū=
μὼν προσηύξατο. καὶ καταβὰν τὸ πῦρ ἀνή=
pſit holocauſta. ꝛ dixit moyſes
λωσε τὰ ὁλοκαυτώματα. καὶ εἶπε μωυσῆς
eo ꝙ nō eſt comeſtū qđ erat ꝓ peccato
διὰ τὸ μὴ βεβρῶσθαι τὸ περὶ τῆς ἁμαρτίας
cōſūptū ē. ſimilr̄ ꝛ ſalomon octo
ἀνηλώθη. ὡσαύτως καὶ ὁ σολωμὼν τὰς ὀκτὼ
dies celebrauit. narrabant̄ āt ꝛ in dſcri
ἡμέρας ἤγαγε. ἐξηγοῦντο δὲ καὶ ἐν ταῖς ἀνα
ptionib⁹ ꝛ in cōmentarijs q̄
γραφαῖς καὶ ἐν τοῖς ὑπομνηματισμοῖς τοῖς
ſm̄ neemiā eadē. ꝛ vt cō=
κατὰ τὸν νεεμίαν τὰ αὐτά. καὶ ὡς κατα=
ſtruēs bibliothecā cōgregauit ea q̄
βαλλόμενος βιβλιοθήκην ἐπισυνήγαγε τὰ
de regib⁹: ꝛ ꝓphetaꝝ ꝛ ea q̄
περὶ τῶν βασιλέων, καὶ προφητῶν καὶ τὰ
dauid ꝛ epiſtolas regū de
τοῦ δαυὶδ καὶ ἐπιστολὰς βασιλέων περὶ
donarijs. ſimilr̄ āt ꝛ iudas q̄
ἀναθεμάτων. ὡσαύτως δὲ καὶ ἰούδας τὰ
acciderūt ꝑ factū bellū
διαπεπτωκότα διὰ τὸν γεγονότα πόλεμον
nobis cōgregauit oia: ꝛ ſunt apud
ἡμῖν ἐπισυνήγαγε πάντα, καὶ ἔστι παρ᾽ ἡ
nos. q̄rū itaqꝫ neceſſitatē habueritis: eos q̄ ꝑ
μῖν. ὧν οὖν ἐὰν χρείαν ἔχητε, τοὺς ἀπο=
ferant vobis mittite. futuri
κομιοῦντας ὑμῖν ἀποστέλλετε. μέλλοντες
igit̄ agere purificationē ſcripſim⁹ vobis.
οὖν ἄγειν τὸν καθαρισμὸν ἐγράψαμεν ὑμῖν.
bene igit̄ facietis agētes di=
καλῶς οὖν ποιήσετε ἄγοντες τὰς ἡμέ=
es. at de⁹ q̄ liberauit oēm pplm̄
ρας. ὁ δὲ θεὸς ὁ σώσας τὸν πάντα λαὸν
ſuū: ꝛ reddidit hereditatē oib⁹
αὐτοῦ, καὶ ἀποδοὺς τὴν κληρονομίαν πᾶσι
ꝛ regnū: ꝛ ſacerdotiū: ꝛ
καὶ τὸ βασίλειον, καὶ τὸ ἱεράτευμα, καὶ τὸν
ſctificationē: ſicut ꝓmiſit in
ἁγιασμόν, καθὼς ἐπηγγείλατο διὰ τοῦ
lege: ſperam⁹ enī in deo ꝙ
νόμου, ἐλπίζομεν γὰρ ἐπὶ τῷ θεῷ ὅτι
cito nr̄i miſerebit̄: ꝛ cōgregabit de
ταχέως ἡμᾶς ἐλεήσει, καὶ ἐπισυνάξει ἐκ
ſub celo in ſanctū locū.
τῆς ὑπὸ τὸν οὐρανὸν εἰς τὸν ἅγιον τόπον.
liberauit enī nos de magnis malis: ꝛ
ἐξείλετο γὰρ ἡμᾶς ἐκ μεγάλων κακῶν, καὶ

erit locus donec congreget deus con=
gregationem populi: & propitius fiat.
Et tunc dominus oſtendet hec: & appa
rebit maieſtas domini: & nubes erit ſi=
cut & moyſi manifeſtabatur: & ſicut cū
ſalomon petiit vt locus ſanctificaretur
magno deo manifeſtabat hec. Magni=
fice etenim ſapientiam tractabat: & vt
ſapientiam habens: obtulit ſacrificium
dedicationis & conſumationis templi.
Sicut & moyſes orabat ad dominum:
& deſcendit ignis de celo: & cōſumpſit
holocauſtum ſicut & ſalomon orauit: &
deſcendit ignis de celo: & conſumpſit
holocauſtum: & dixit moyſes eo ꝙ nō
ſit comeſtum quod erat pro peccato cō
ſumptum eſt. Similiter & ſalomon octo
diebus celebrauit dedicationem. Infe=
rebantur autē in deſcriptionibus & cō
mentariis neemie hec eadem: & quali=
ter conſtruens bibliothecam congre=
gauit de regionibus libros: & propheta
rum & dauid & epiſtolas regum de do
nariis. Similiter autem & iudas ea que
didicerat per bellum quod nobis acci=
derat congregauit omnia & ſunt apud
nos. Si ergo deſideratis hec: mittite q
perferant vobis. Acturi itaqꝫ purifica=
tionem ſcripſimus vobis. Bene ergo fa
cietis: ſi egeritis hos dies. Deus autē qui
liberauit populum ſuum & reddidit he
reditatem omnibus: & regnum & ſacer
dotiuꝫ & ſanctificationem ſicut promi
ſit in lege: ſperamus ꝙ cito noſtri miſe
rebitur: & congregabit de ſub celo in
locum ſanctum. Eripuit enim nos de
magnis periculis & locū purgauit. De
iuda vero machabeo & fratrib⁹ eius: &
de templi magni purificatione & de are
dedicatione: ſed & de preliis que perti
nēt ad antiochum nobilem: & filiū eius
eupatorem: & de illuminationibus que
de celo facte ſunt ad eos qui pro iudeis
fortiter fecerūt ita vt vniuerſam regio
nem cū pauci eſſent vindicarent: & bar
baram multitudineꝫ fugarent: & famo
ſiſſimum in toto orbe templum recu=
perarent & ciuitatem liberarent: vt le=
ges que abolite erant reſtituerentur do
mino cum omni tranquillitate pro=
pitio facto illis. Item qꝫ ab iaſone cyre=
neo quinqꝫ libris comprehenſa tenta=
uim⁹ nos vno volumine breuiare. Cō=
ſiderantes enim multitudinem libro=
rum & difficultatem volentibus aggre
di narrationes hiſtoriarū propter mul=
titudinem rerum curauimus volentib⁹
quideꝫ legere vt eſſet animi oblectatio
ſtudioſis vero vt facili⁹ poſſint memo=
rie cōmendare: omnibus autem legen=
tibus vtilitas conferatur. Et nobis qui
dem ipſis qui hoc opus breuiandi cau=
ſa ſuſcepimus: non facilem laborem
immo vero negocium plenuꝫ vigiliarū
& ſudoris aſſumpſimus. Sicut hi qui
preparant conuiuium: & querunt alio
rum voluntati parere: propter multo=
rum gratiam: libenter laborem ſuſtine
mus: veritatem quidem de ſingulis au=
toribus concedentes: ipſi autem ſecun
dū datā formā breuitati ſtudētes. Sicut

locū purgauit. ea āt q̄ ad iudā
τὸν τόπον ἐκαθάρισε. τὰ δὲ κατὰ τὸν ἰούδαν
maccabeū ꝛ hui⁹ fratres:
τὸν μακκαβαῖον καὶ τοὺς τούτου ἀδελφούς,
ꝛ tēpli magni purificatio
καὶ τὸν τοῦ ἱεροῦ τοῦ μεγάλου καθαρισ= 5.Reg.
nē: ꝛ are dedicationē: itē 8.a.
μόν, καὶ τὸν τοῦ βωμοῦ ἐγκαινισμόν, ἔτι C
qꝫ cōtra antiochū nobilē ꝛ
τε τοὺς πρὸς ἀντίοχον τὸν ἐπιφανῆ καὶ τὸν
hui⁹ filiū eupatorē ꝑlia: ꝛ de
τούτου υἱὸν εὐπάτορα πολέμους, καὶ τὰς ἐξ
celo factas illūinationes his q̄ ꝓ
οὐρανοῦ γενομένας ἐπιφανείας τοῖς ὑπὲρ τοῦ
iudaiſmo ſtrenue fecerūt ita
ἰουδαισμοῦ φιλοτίμως ἀνδραγαθήσασιν ὥς
vt totā regionē pauci exn̄tes popula
τε τὴν ὅλην χώραν ὀλίγους ὄντας λεηλα=
rent̄: ꝛ barbarā multitudinē ꝑſeq̄rent̄: ꝛ
τεῖν, καὶ τὰ βάρβαρα πλήθη διώκειν, καὶ
celebre ꝑ totū vniuerſum tēplū
τὸ περιβόητον καθ᾽ ὅλην τὴν οἰκουμένην ἱερὸν
reſtaurarēt: ꝛ ciuitatē libera=
ἀνοικοδομεῖσθαι, καὶ τὴν πόλιν ἐλευθερῶ=
rēt: ꝛ q̄ future erāt diſſolui le=
σαι, καὶ τοὺς μέλλοντας καταλύεσθαι νό= D
ges erigerēt: dn̄o cū oi
μους ἐπανορθῶσαι, τοῦ κυρίου μετὰ πάσης
trāquillitate ꝓpitio facto eis: a ia
ἐπιεικείας ἵλεω γενομένου αὐτοῖς, ὑπὸ ἰά
ſone cyreneo declarata in qn
σωνος τοῦ κυρηναίου δεδηλωμένα διὰ πέν=
qꝫ libris: tētabim⁹ in vno volumi
τε βιβλίων, πειρασόμεθα δι᾽ ἑνὸς συντάγ
ne abbreuiare. cōſiderantes enī effu=
ματος ἐπιτεμεῖν. συνορῶντες γὰρ τὸ χύ=
ſionē nūeroꝝ ꝛ exn̄tē difficultatē
μα τῶν ἀριθμῶν καὶ τὴν οὖσαν δυσχέρειαν
volentib⁹ circūuoluere hiſto E
τοῖς θέλουσιν εἰσκυκλεῖσθαι τοῖς τῆς ἱστο
rie narrationes ꝓpt̄ multitudinē materie:
ρίας διηγήμασι διὰ τὸ πλῆθος τῆς ὕλης,
curauim⁹ his q̄dē q̄ volunt lege
ἐφροντίσαμεν τοῖς μὲν βουλομένοις ἀνα
re oblectationē: ipſis āt ſtudio
γινώσκειν ψυχαγωγίαν, τοῖς δὲ φιλοφρο
ſis ad in memoria accipiendū faci
νοῦσιν εἰς τὸ διὰ μνήμης ἀναλαβεῖν εὐκο
litatē: oib⁹ āt legētib⁹ vtili
λίαν, πᾶσι δὲ τοῖς ἐντυγχάνουσιν ὠφέ
tatē: ꝛ nobis q̄dē q̄ labo=
λειαν, καὶ ἡμῖν μὲν τοῖς τὴν κακοπά=
rē aſſumpſim⁹ abreuiationis nō fa
θειαν ἐπιδεδεγμένοις τῆς ἐπιτομῆς οὐ ῥᾴ F
cile: ſudoris āt ꝛ vigilie nego
διον, ἱδρῶτος δὲ καὶ ἀγρυπνίας τὸ πρᾶγ
ciū. ſicut illi q̄ parat cōui
μα. καθάπερ τῷ παρασκευάζοντι συμ=
uiū ꝛ q̄rit oim̄ vtilita
πόσιον καὶ ζητοῦντι τὴν πάντων λυσι=
tē nō facile: tamē ꝓpt̄
τέλειαν οὐκ εὐχερές, ὅμως διὰ τὴν τῶν
multoꝝ grām: libēter labo=
πολλῶν εὐχαριστίαν, ἡδέως τὴν κακοπά=
rē ſuſtinebim⁹. ipſaꝫ q̄dē diligentiā de
θειαν ὑποισόμεθα. τὸ μὲν διακριβοῦν περὶ
ſingulis hiſtoriographo cōceden=
ἑκάστων τῷ συγγραφεῖ παραχωρήσαν=
tes: ipm̄ āt ꝑſcrutari figu=
τες, τὸ δὲ ἐπιπορεύεσθαι τοῖς ὑπογραμ
ras epitomes omittētes. ſicut
μοῖς τῆς ἐπιτομῆς ἀγονοῦντες. καθάπερ

© Biblioteca Nacional de España